

ספר

אוצר שלום בית

והוא לקוטי קונטרסים יקרים מפז ומפנינים שנדפסו ונתפשטו
כבר בעולם, המדברים מענין שלום-בית, ומחזקים ומעודדים
את בני הזוג, שיחיו ביחד באהבה ובהבנה ובכבוד הדדי, שאז
יגרמו ששכינת עזו יתברך תשרה ביניהם. והקונטרסים נותנים
עצות יקרות ונעימות איה לזכות להגיע אל שלום בית אמת
וכבוד הדדי, ועל-ידי-זה ימשיכו על עצמם בני הזוג אשר בחיי
הנשואין, ושכינת עזו יתברך תשרה בתוך ביתם, ויהיו דבוקים
בו יתברך תמיד.

בנוי ומיסד על פי דברי רבנו הקדוש והנורא,
אור הגנוז והצפון בוצינא קדישא עלאה, אדוננו מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל פי דברי תלמידו, מורנו

הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תנ"ך ומאמרי חז"ל הקדושים,

מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש.

הוכא לדפוס עליידי

חסידי ברסלב

עיר הקדש יבנאל תובב"א

הכתבת להשיג את הספר הזה
וקל ספרי אדמו"ר מוהר"ן מברסלב זי"ע
וספרי תלמידיו הקדושים

בארץ ישראל
בבנאל עיר ברסלב בגליל

מוסדות "היכל הקדש"
חסידי ברסלב בארץ ובהו"ל
שעל-ידי עמותת "ישמח צדיק -
קהלת ברסלב בגליל"
בנשיאות כ"ק מוהרא"ש זצוק"ל -
הצדיק מיבנאל

רח' רבי נחמן מברסלב 1, ת.ד. 421 בבנאל, 15225
טלפון רב קוי: 04-6656666 – פקס: 04-6656655
דאר אלקטרוני: info@breslevcity.co.il
אתר אינטרנט: www.breslevcity.co.il

תָּכֵן עֲנִינִים

ט	כבוד הבעל
כה	כבוד האשה
מא	שלום בביתך
נה	שלום באהלך
סז	שלום בבית
פג	שלמות-הבית
צז	טוב בבית
קיג	חזוק הבית
קלה	נשואין מְצַלְחִים
קנג	זוג מאֲשֵׁר
קסט	זוג מְצַלְחִי
קפג	תַּפְסִיקוּ לְרִיב
רז	חיים מְשֻׁתָּפִים
רכז	לְמֹה לְהִתְגַּרֵּשׁ
רמז	שלום בְּמוֹשָׁפְחָה
רסא	כבוד חֲמִיו
רעט	איש וּבֵיתוֹ
שא	זוג פִּקְחָה
שיז	לְהַצְלִיחַ בְּנִשְׂוֹאִין
שלא	נִשְׂוֹאִים מְאֲשָׁרִים
שמדה	תִּקְוֹן הַכְּלִי

תְּפִילוֹת

נב..... תְּפִלָּה עַל שְׁלוֹם-בַּיִת

קפ..... תְּפִלַּת בְּנֵי הַזּוּג

רכ..... תְּפִלָּה נִפְלְאָה עַל שְׁלוֹם-בַּיִת

עֲצוֹת יְקָרוֹת וְהִנְהָגוֹת טוֹבוֹת

רכב..... לְזָכוֹת לְשְׁלוֹם-בַּיִת

הספר הזה נדפס
לכבוד נשמת
חסידא ופרישא, מנורה הטהורה,
אספקלריא המאירה
מאור עינינו חיות נפשנו, מקרב לקבות
ישׂראל לאביהם שבשמים
מזרנו ורבונו

הרב הגאון הצדיק
מוהר"ר רבי אליעזר שלמה זלה"ה
בן

הגה"צ רבי מנחם זאב זצ"ל
עלה בסערה השמימה
י"ז שבט תשע"ה
תהא נשמתו צרורה בצרור החיים תחת
פני הצדיקים בגן עדן, זכותו וצדקתו תגן
עלינו ועל כל העולם שנזכר להנות מאורו
הבהיר והתגלות כבוד שמים
שפעל ועשה בעולם

הספר הקדוש הזה נדפס
לזכות נשמת
האיש החשוב שנפטר מן העולם נשמתו עדן,

יעקב בן עזיזה ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ולהצלחת המשפחה היקרה,
מלכה בת מרים, ששון בן מלכה,
אסתר דקלה בת רחל, אלעזר בן אסתר דקלה,
ישראל בן אסתר דקלה, תמיר בקל ומשפ',
ואיתי בקל ומשפ',
וכל משפחת בקל.

שיזכו לכל הישועות, בריאות, זיווגים, פרנסה בשפע,
והצלחה בכל העינינים.

קונטרס

כבוד הבעל

יעזרר ויחזק את האשה, איך לכבד את
בעלה, ותשתדל בכל מיני אופנים לשמחו
ולחזקו ולהרחיב את דעתו, שעל-ידי-זה
יהיה ביניהם שלום-בית נפלא.

"על ידי העצות שונתגליון בעולם, דהינו שיוך עין
בעולם לתן עצמה לנפשם כל אחד ואחד מה שצריך,
על-ידי-זה גדלה האמונה, בבחינת (ישעיה כה, א):
"אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחק אמונה
אמן". שיעל ידי העצות גדלה האמונה."

(לקוטי מוהר"ן, חלק ב', סימן ה)

קונטרס

כבוד הבעל

א.

בתי היקרה! ראי לכבד מאד מאד את בעלך היקר, כי עליך לדעת, אשר הוא המתנה הכי יקרה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא, וכשתכבדי אותו, ותראי לו תמיד פנים שמחות, אז תפנס בלבו אהבה עזה אליך, והוא יאהב אותך בכל לבבו ובכל נפשו; כי הטבע של הבעל והגבר הוא שאוהב להפנס אל בית חם, ולמצא את אשתו מכבדת אותו, ומקבלת אותו באהבה ובבית שחוק על פניה, ומיקרת אותו מאד, ואז תכף-ומיד משתנה דעתו לטובה, ונכנסת בלבו אהבה ושמחה וקרוב לב אל אשתו.

על-כן ראי, בתי היקרה, לקבל את בעלך תמיד בפנים של שמחה, ותראי לו אהבה. ובפרטיות פשוטו מעבודתו, והוא אז יגע ועיף מאד מאד מדרכו ועבודתו, אז דיקא תראי לו אהבה, ותכבדי אותו מאד, ואף שעבר עליך היום יום קשה מאד בביתך מהילדים או מהשכנים, ואת רוצה לספר לו, תחכי ואל תספרי לו עכשו פלום, רק תקבלי אותו בסבר פנים יפות ובבית שחוק על פניך ובאהבה וכבוד, ואז תראי איה שהוא יגיב לך, כי ישתנה כל לבו וכל דעתו אליך, וישתוקק ויחפץ בך מאד מאד.

ב.

בתי היקרה! עליך לדעת, כי בינך תלוי כל בעלך – אם לטובה ואם לרעה, פי אשה יש לה כחות עצומים להנהיג את

בעלה איך שתרצה, רק אם תתנהג עם קצת חכמה ושכל, וכמו שאמר החכם מפל אדם (משלי יד, א): "חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו", על-ידי חכמת האשה היא יודעת איך להתנהג עם בעלה ואיך לכבדו, ואיך לעורר אהבתו אליה, ועל-ידי-זה היא בונה ביתה, ויש לה בית חם מאד, וגרים ביחד באהבה וחסד ותורה והבנה הדדית, ולהפך, כשאין לאשה חכמה ושכל, רק היא אולת ועושה טעויות, על-ידי-זה תהרס את ביתה ויתהפך הכל לגיהנום, ויש לה בית מר והפוך, ויש תמיד מריבות וצערות, עד שהבעל בורח מהבית, כי מי רוצה לגור בגיהנום! והוא מסתובב בחוץ, ונופל בפח יקוש, רחמנא לצלן, עד שכל הבית נהרס, וכל זה מפני שאין לאשה דעת ושכל, חכמה והבנה איך להתנהג עם בעלה, אבל תכף-ומיד כשיש לאשה רק קצת דעת ושכל, חכמה והבנה, היא יכולה להפך את דעת בעלה לגמרי אליה, פי האשה יש לה כח חזק והשפעה גדולה על בעלה, אם היא יודעת איך לנצל את הכח והנשק שלה.

ג.

בתי היקרה! עליך לזכר תמיד את החסד הגדול שעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא ונתן לך בעל, אף את מדותיו והתנהגותו כלפניך, זה כבר תלוי רק בידיך - כפי שתחנכי אותו, כמו שספרו לנו חכמינו הקדושים (בראשית רבה יז, ז): מעשה ה'ה בחסיד אחד שהיה נשוי לחסידה אחת, ומחמת שלא נולדו להם בנים עמדו ונתגרשו, והלך החסיד ונשא אשה רשעה אחת ועשתה אותו רשע, והלכה החסידה ונשאה לרשע אחד, ועשתה אותו צדיק, הוי שהכל מן האשה, עין שם; פי לאשה יש כוחות עצומים, אם

היא יודעת איך לנצל את זה בכי טוב, ואז אפילו שהבעל יהיה, חס ושלום, הרשע הכי גדול, איש בליעל ורע מאד, האשה יכולה להפך אותו לגמרי; אם תהיי סבלנית ותסבירי לו תמיד פנים של שמחה, ותכבדי אותו מאד, ותחזיקי אותו כמו מלך, וכל דבר קטן שרק יעשה - תפליגי בשבחו, ותגדילי את זה מאד מאד, בזה יתרחב לבו ודעתו, ויהיה מוכן אחר כך לקבל את עצת אשתו, לא כן אם תעשי תמיד בקרת על מעשה בעלך ועל התנהגותו ודרכיו, ותבזי אותו ותשפילי אותו, אז בודאי יהיה ההפוך לגמרי, שתצמחנה מזה מריבות וקטטות; כי עליך לדעת, כי כל גבר יש לו גאות בטבעו, והוא רוצה להיות על הגבה, וכשאין הולך לו, הוא מוציא את כעסו וקפדתו ורציחתו על אשתו, אבל כשהאשה מסכמת עמו, ונותנת לו את הכבוד המדמה שרוצה, ועל כל דבר שעושה מפלגת בשבחו, ובזה מתישבת דעתו, כי הוא רואה שהוא כן שונה למישהו, וכי הוא כן יודע משהו, ובזה מתרחבת דעתו, ואחר-כך מתהפך לגמרי אל האשה.

ועל-כן ראי בתי היקרה! אף שאת בעצמך יודעת ורואה שבעלך מדבר איזו שטות או עושה דבר שאינו פהגן, ראי ללכת עמו בחכמה גדולה, ותמיד רק תשבחי אותו ותפארי את חכמתו ואת יפיו, ובזה תתרחב ותתישב דעתו, כי יראה שיש לו על כל פנים אחת בעולם שמבינה אותו, ועל-ידי-זה יתן את לבו ודעתו רק אליך, ויאהב אותך אהבת עולם, וישמע אחר כך בקולך, ויעשה את רצונך, העקר את תכבדי ותיקרי אותו, ויהיה בעיניך כמלך, ואז יחזיק אותך כמלכה.

ד.

בתי היקרה! תשתדלי להיות תמיד נקייה במלבושיך ויהיו בגדיך נקיים, בלי שום כתמים, ותקשטי ותיפי את עצמך תמיד, ותלכי עם בת שחוק על פניך, כדי שלא תתגני ושלא תתמאסי, חס ושלום, בעיני בעלך, כי כשהאשה מקפדת על נקיות גופה ונקיות בגדיה, אז הבעל שם את כל פניו ודעתו רק על אשתו, ונכנסת אהבתה בלבו ואינו חושב מאחרת כלל; על-כן בתי היקרה, הקפידו מאד בדברים אלו כדי שלא תתמאסי, חס ושלום, בעיניו, ואף בשעה שלא יהיה לך במה להתלבש, רק עם בלויי סחבות מרב עניויותך, חס ושלום, עם כל זאת ראי שתמיד תהיי נקייה בגופך ובמלבושיך, ודבר זה יעורר את לב בעלך אליך, ותמיד יזכר בך ויעזר לך, לא-כן אם תתרושלי בנקיות גופך או מלבושיך, בזה תרחיקי ממך את בעלך, ותהיי נמאסת בעיניו; ואל יהיה דבר זה נקל בעיניך, כי הבעל מתפאר ומתגדל כשאשתו הולכת תמיד נקייה בגופה ובמלבושיה, וזה מכניס ומקרב דעתו אל דעתה; על-כן ראי, בתי היקרה, להזהר מאד מאד בדברים אלו.

ה.

בתי היקרה! תמצאי את עצמך תמיד לבעלך, ואל תתחמקי ממנו, כי בזה תשמרי אותו מעוונות, ובפרטיות בדור הזה, אשר הפריצות וההפקרות ברחובות כל-כף גדולים, והכל משקץ ומתעב, כי זהמת הגויים ואמות העולם נתערכה ונתפשטה בינינו, והנשים זרקו והורידו מעצמן את מדת הצניעות והבושה, והולכות כמעט ערמות, כדי להכשיל את בני-אדם בעברות;

ועל-כן בזה שאת תמציא את עצמך תמיד בעת טהרתך אל בעלך, ותיפי את עצמך בפניו, ותראי לו אהבתך - בזה תשמרי אותו מכל רע, ויתרחב לבו ודעתו, ויזכה להיות שמור על ידך מחטאים ועוונות, והיה זה שכר גדול בשמים, כי כשהאשה שומרת את בעלה מעוונות, ועוזרת לו לקרר את יצרו הרע בה, ונשמר על ידה מעוונות, שכרה ומעלתה מאד חשובים בשמים, ומתפארים עמה בכל העולמות, וגדולה ההבטחה שהבטיח הקדוש-ברוך-הוא לנשים יותר מן האנשים, בזה שמחכות על בעליהן ועוזרות להן להנצל מעברות (ברכות יז.), ולעולם תהיי מוכנה לו לעשות רצונו בך, ובזה תכפל אהבתו אליך מאד מאד, ואז יעשה את כל רצונך. וחקמינו הקדושים אמרו (ערובין ק.): 'כל אשה שתובעת בעלה לדבר מצוה, הונו לה בני, שאפלו בדורו של משה לא היו כמותו', עין שם; ובזה שתמציא את עצמך תמיד לבעלך באהבה, תתהפך דעתו לדעתך; בתי היקרה! אל יהיה נקל דבר זה בעיניך, כי זה עקר גדול בחיי הנשואין, ובזה תלוי כל קשור ויחוד אהבת בעלך אליך; ועל-כן תהיי חכמה, ותמציא את עצמך לבעלך בעת טהרתך, ובזה תקני את לבבו לגמרי אליך, ומה גם שיהיה שמור על ידך מכל מיני עוונות וחטאים, ויהיה נקי מן החטא, אשר בזה יגדל שכרך בשמים. ואל תבלבלנה לך דעתך נשים שוטות וכסילות שתהיי פרושה, כי מאד מאד הקפידו על זה חכמינו הקדושים, וקראו לאשה פרושה - מפחרבי ומבלי העולם (סוטה כ.). וכן לעולם, אל תאחרי את טהרתך, רק תכף-ומיד כשתוכלי לטהר את עצמך לבעלך, תעשי זאת בחפץ לב ובשמחה רבה, כי בזה יתן לך הקדוש-ברוך-הוא בנים ובנות חמודים וחמודות, בעלי דעת ושכל ויראי

ה' באמת, והבית שלך יתהפך לגן-עדן, ובעלך יתן את דעתו תמיד רק עליך, ולא בשום אשה אחרת, ותהיה אהבתו אליך חזקה מאד מאד; ועליך לדעת, בתי היקרה, בשעה שתמציאי את עצמך תמיד לבעלך, תפעלי אצלו כל מה שאת רוצה, כי הוא יראה איך שאת מוסרת את כל עצמך אליו, ושיעשה רצונו, אז ממילא יתהפך רצונו לרצונך, ותהיי הכי מאשרת בחינך.

ו.

בתי היקרה! ראי לסלק את קטנות דעתך, ואת הגאון והגאונה הנשית שיש בך, ואת תהיית המתחלת בכל דבר - הן להראות לבעלך את אהבתך אליו, והן להראות לבעלך את מסירות לבבך אליו, והן שתכבדי אותו, ואף שדרך העולם, שהנשים מחפזות שהבעל יתחיל קדם, את תהיי אשה משפלת, ואת תתחילי עם הכל, ואז תראי איך שבמשך זמן קצר תהפכי את דעת בעלך אליך. וכבר אמרו חכמינו הקדושים (נדה מה:): 'הקדוש-ברוך-הוא נתן בינה יתרה באשה יותר מבאיש'; ועל כן נצלי את הבינה היתרה שיש בך, ואל תסתכלי על מנהג העולם, רק את תכבדי את בעלך, ותקדימי אהבתך לפני אהבתו, ותקדימי כבודו לפני כבודך, ואז תראי איך שבזמן קצר הכל יתהפך לטובה, כי 'דרך של איש לחזור אחר אשה' (קדושין ב:). ולבסוף תפעלי אצלו כל מה שתרצי, כי טבע הבעל להתפעל מאד מאשתו, ובפרטיות שהיא חרוצה וחכמה ויודעת איך להתנהג עם בעלה.

ז.

בתי היקרה! הרגילי את עצמך לדבר עם בעלך בנחת ובדרך חן ובשפה רפה, ולא בקול רם, ולא בדרך צעקות ועצבים, ומפל שכן לא בדרך פעם וקפדות, כי על-ידי-זה תבעירי את חמת בעלך עליך; כי טבעו של הגבר שהוא גאותן גדול, ואם את תצאי ותדברי עמו בצורה לא יפה, אז הוא יענה לך בעזות גדולה, ויתחיל לקלל אותך ולבזות אותך בחרופין וגדופים, עד שמרב פעם יורה התר לעצמו להכותך, וכיון שיעשה את זה פעם אחת, כבר ירגיל את עצמו לעשות כך עוד, ועל-ידי-זה יהיה נגרם ביניכם פרוד לכבות, חס ושלום, ולאט לאט תצמח מזה שנאה עמקה ביניכם, עד שאחד מכם יצטרך לברח מהבית, ויהיה לכם מאד מאד מר; על-כן, בתי היקרה, עשי זאת, איפוא, ותנצלי מיד, על-ידי שאת תדברי עם בעלך תמיד בצורה יפה מאד, ואף שהוא כעסן ורגזן מאד, ומתחיל להשתולל, סבלי קצת, כי כמה זעמו וכעסו? רק רגע, וכיון שיעבר הרגע, כבר ינוח; ועל-כן בשביל רגע כדאי לך למרר את חייך! את הרגילי עצמך לשתק לו ואף שמרב כעסו וזעמו יקלל את אביך או אמך, שתקי לו, ותמחלי לו על המקום, ותדברי עמו בצורה יפה מאד, ותאמרי לו בנחת: "בעלי היקר, הלא יפוך בלבי, ואני אוהבת אותך מאד מאד, ואני מוקירה ומכבדת אותך עד מאד, מדוע תתנהג עמי בצורה ברוטלית כזו?! ומדוע תקלל אותי ואת הורי היקרים?!"

בתי היקרה! אם תדברי כך אל בעלך, ולא תשימי לב אל הקללות והצעקות שלו, רק את תהיי החכמה, ותמשיכי לדבר

בצורה יפה, אזי תראי איה שבזמן קצר ישבר גאוונו, ויבוא אליך באהבה והבנה וכיבד אותך, ויבקש את סליחתך, כי טבע האיש שהוא רך, כי נברא מהעפר, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה יז, ד). ובשביל זה הוא רק מראה פנים של כעס ורציחה, אבל בטבעו הוא חלש אפי, ומיד יכולים לשנות את דעתו ומדותיו – אם רק יודעים איה.

ח.

בתי היקרה! הרגילי את עצמך לדון את בעלך תמיד לכף זכות, כי מה את יודעת מה הם המתחים שעברו עליו היום בעת העבודה והפרנסה שלו? כמה בזיונות סבל? כמה צעקות וקללות חטף מבעל-הבית או מסתם בני-אדם? ועל-כן כשהוא בא הביתה, הוא כל-כך מתוח ומלא עצבים, ואת במקום לדון אותו לכף זכות, את עוד שופכת עליו את כל מר לבך, וכל מה שרק עבר עליך כל היום מהילדים ומהשכנים, וזה מעיק לו עוד יותר, ומכניס בו מתחים ועצבים, והוא מתחיל לקלל ולבזות אותך ואת הוריה; ועל-כן בתי היקרה! הני חכמה, ואף שסבלת היום הזה צרות ומרירות הרבה מהילדים – שעשו לך את המנות, וכן היו לך צרות ומרירות מהשכנים או מהקרובים, זאת תקבלי על עצמך בקבלה חזקה – כשבעלך בא בחזרה מהעבודה, אז תשתקי לגמרי, ואל תספרי לו דבר ולא חצי דבר מכל מה שעבר עליך ביום הזה, רק תקבלי את פניו בסבר פנים יפות ותנחמי אותו, וכל מה שהוא יאמר ויצעק כנגד אלו המצעעים והמעיקים לו, תתני לו את הצדק, ותעמידי פנים כאלו באמת מענין אותך הכל, ועל-ידי-זה תרחיבי את דעתו, ויתקרר בין

כך כעסו ועצביו, ותתישב דעתו, ואז תתחילי לספר כל מה שמעיק לך, ואז יקבל את דבריך ולא יהיו שום מריבות ומתחים בבית, אדרבה! תהיה הבנה הדדית ביניכם ואחד יעזר להשני. אם תלכי בתי היקרה עם בעלך בצורה כזו, אז תתרכה האהבה וההבנה ביניכם, ותדורו יחד בשלום ובאחדות.

ט.

בתי היקרה! הרגילי את עצמך להכין לבעלך אכל, ותבשלי לו כל מה שהוא רוצה, ותמיד תשתדלי בעת שהוא בא הביתה מהעבודה או מהפולל לעת ערב, שיהיה כבר המאכל מוכן בשבילו, ובזה תקני את לבבו, ומה גם תשתדלי להיות אז בביתך, ולא תדברי אז עם השכנים או עם הקרובים, רק תהיי מסורה לגמרי אז לבעלך, ובזה תקני את אהבתו והבנתו אליך, וביתך יהיה גן-עדן ממש. וזכרי, בתי היקרה, שזה עקר גדול – בשעה שהבעל בא הביתה, אזי צריכה האשה לקבל פניו, ולהיות מסורה לגמרי אליו, ולתת לו את כל תשומת הלב שבעולם, ובזה יהיה לבו פתוח גם אליך, והאהבה תתחזק ביניכם, וישרה השלום שהוא שמו יתברך בביתכם, ובבית שיש שלום - הקדוש-ברוך-הוא משרה שכינתו שם, וכשהשכינה בבית - הברכה מצויה בבית, ולא יחסר לכם שום דבר – לא בגשמיות ולא ברוחניות.

י.

בתי היקרה! שמרי עצמך מאד מאד לא לומר מוסר ותוכחה לבעלך, כי שום גבר אינו אוהב בקרת, וזה רק גורם

קנאה וּשְׂנֵאָה, צְעָקוֹת וּקְלָלוֹת, וְאֶפְלוּ כְּשֵׁישׁ לָךְ מֵהַ לְהוֹכִיחַ וּלְעוֹרֵר אוֹתוֹ - עָשִׂי זֹאת בְּשֶׁכַל וּבְחֻכְמָה גְּדוּלָה, וּתְדַבְּרִי בְּצוּרָה יָפָה וּבְדֶרֶךְ אֲרֻץ וְעֵצָה טוֹבָה, אֲבָל אַף פֶּעַם לֹא לְהַעֲבִיר עַל בְּעַלְךָ בְּקֶרֶת, כִּי טֹבֵעַ הַגֹּבֵר שֶׁהוּא גֹאֲתֵן גְּדוּל, וְאִינוֹ אוֹהֵב שׁוּם בְּקֶרֶת, וּבְפִרְטוּיֹת מֵאֲשֶׁתּוֹ. עַל-כֵּן עָשִׂי זֹאת, אִיפּוּא, בְּתֵי הַיְקָרָה וּתְחִזְקִי אוֹתוֹ, וּתְדַבְּרִי בְּצוּרָה שֶׁל חֲזוּק וְאַהֲבָה, וְזֶה הוּא יִקְבַּל בְּנִקְל, וּבְזָה תִּמְשִׁיכִי אֶת לְבָבוֹ אֵלֶיךָ, וַיִּקְיִם אַחֵר-כֵּן כָּל מֵהַ שֶׁתִּרְצִי.

יא.

בְּתֵי הַיְקָרָה! בְּשָׁעָה שֶׁתִּרְאִי שֶׁבְּעַלְךָ דְּחוּק מְאֹד בְּכִסְפוֹ וַיֵּשׁ לוֹ חוּבוֹת, אֵל תְּדַחֲקִי אֹז עָלָיו, וְאֵל תִּרְבִּי עִמּוֹ בְּשִׂאלוֹת, אַף-עַל-פִּי שֶׁהוּא צָרָךְ הַבֵּית, וְאֵת צְרִיכָה לְקִנּוּת אֲכָל, וְדְחוּק לָךְ מְאֹד, הַרְגִּילִי אֶת עֲצֻמָּךְ אֹז לֹא לְחַקֵּר אֲצִלוֹ, וְלֹא לְשִׂאֵל לוֹ קִשְׁיוֹת, רַק לְחַזֵּק אוֹתוֹ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ דְּבוּרֵי בְּטָחוֹן וְחֲזוּק, כִּי עוֹד יִהְיֶה טוֹב, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּנֹדָאִי לֹא יַעֲזֹב אוֹתֵנוּ, וְתִהְיֶה לָנוּ הַרְחֻבָה גְּדוּלָה, כִּי אִם לֹא תִלְכִּי בְּדֶרֶךְ זֶה, רַק תִּתְחַיֵּל לְדַחֵק עָלָיו, וְהוּא מִמִּילָא שְׁבוּר כְּחֶרֶס הַנֶּשֶׁבֶר, וְגַם מִתְבַּיֵּשׁ לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנֶיךָ מְרַב בּוֹשָׁה, אֹז מֵהַ תּוֹעִיל הַבְּקָשָׁה? כִּי מִמִּילָא אֵין לוֹ... וְכִינֵן שֶׁהוּא יִרְאֶה אֶת אֲכֻזְרֵיּוֹתָךְ, שֶׁאֵת הוֹלָכֶת עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ אֲכֻזְרֵית, אֹז יִתְעַצֵּב וַיִּפְגַּס לְמִתְחִים, וַיִּסִּיר אֶהֱבָתוֹ מִמֶּךָ, וַיִּתְאַכְזֹר אֵלֶיךָ, וְאֵת הַשְּׂנֵאָה הַזֶּה הוּא יִשְׁמַר כָּל יְמֵי חַיָּיו, כִּי בְּשָׁעָה שֶׁהַבַּעַל דְּחוּק - הוּא שְׁבוּר עַד מְאֹד, וְאִם אֲשֶׁתּוֹ מְצִיָּקָה לוֹ אֹז, כּוֹאֵב לוֹ מְאֹד, וְהוּא אֵינוֹ יְכוּל לְמַחֵל עַל זֶה, וְהוּא אֵינוֹ יְכוּל לְשַׁכַּח אֶת זֶה אֶפְלוּ אַחֵר כַּמָּה שָׁנִים. וְעַל-כֵּן רְאִי לְלַכֵּת עִם בְּעַלְךָ בְּצוּרָה יָפָה, וּלְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ בְּצוּרָה עֲדִינָה מְאֹד, וְתִשְׁתַּדְּלִי לְרַחֵם עָלָיו, וּבְזָה

תרחיבי את לבו ונדעתו, ויצא באמת מחובותיו ודחקותו, אך אם תלכי עמו באכזריות, חס ושלום, הוא יברח לך או יגנב ויגזל, כדי למלא חסרונו, ואז יסתבך עם הממשלה, ויתחילו באמת הבעיות ביניכם; על-כן בתי היקרה, ראי ללכת עם בעלך תמיד באהבה, אחוה ורעות, ותשתדלי להבין אותו, ובזה יתהפך לבו לגמרי אליך, ויתעלה באמת מצבו, ותהיה לו פרנסה בנקל, כי ברב הפעמים, הדחקות בבית באה מסבת המריבות והמחלוקת בבית, והאי הבנה בין הבעל והאשה, וזה גורם למתחים ועצבים, עד שאין לו כבר שום חשק לעבד ולהביא פרנסה; על-כן בתי היקרה תהיי חכמה, ותסבלי מעט, ואז יתהפך הגלגל עליכם לטובה, ויתרחב לכם.

יב.

בתי היקרה! ראי לכבד מאד את הורי בעלך, ואף שהם אנשים קשים, ומצערים אותך, הרגילי את עצמך לא לדבר שום דבר רע עליהם בפני בעלך, כי זה מאד ירגיז אותו, ויגרם שתפנס שנאה כבושה בלבו עליך, ואם הם מצערים יותר מדי, חס ושלום, תעשי כל מיני פעולות ומאמצים להתחמק מהם ולא ללכת אליהם, אבל לעולם אל תדברי עליהם בפני בעלך, כי זה מאד יכאב לו, רק במשך הזמן כשתהיה האהבה בינכם חזקה, אזי את יכולה לספר לו בעדינות שהם מצערים אותך, אבל לעולם אל תדברי עליהם שום דבר רע.

יג.

בתי היקרה! שמרי מאד מאד בכשרות המאכלים,

ותדקדקי בדברים אלו מאד מאד, כי עניני המטבח מסרו רק בידיך, ועליך לדעת, כי טבע האדם נמשך מאכילתו, ועל כן אם יש רק איזה חשש של דבר אסור, חס ושלום, ומכל שכן דבר שאינו פשוט, כבר נתהפך טבע האדם לרע, כי המאכל מיצר את הדם שבאדם, ואם אוכל מאכלים פגומים - נעשה טבעו עדין ומימשב, אבל תכף ומיד כשאוכל מאכלים שאינם פגומים - נתהפך טבעו לכעסן, רוצח ועצבני, והוא תמיד מבהל ומבלבל עד מאד; ועל כן שמרי מאד על פגומות המזון, ותבדקי את כל הירקות שלא יהיו בהם תולעים וכדומה, וכן ראי לבשל לבעלך תמיד מאכלים טריים, אשר זה רק יקשר את לבבו אליך, ומכל שכן שלא תעשי אילו פעולות כדרך הנשים לאכל בחוץ באיזה מסעדה או אצל אחרים, כי דבר זה רק יביא לך קלקולים בשלום ביתך, ואף שרוב הנשים, אצלן הוא ענין גדול, כשהבעל מוציאן לאכל באיזו מסעדה או אצל קרובים, אתה, בתי היקרה, ראי לעשות גדר חזק להשאיר תמיד בביתך, הינו לאכל רק בבית, ולא לאכל חוץ לבית בשום אופן, וזה יקשר את בעלך אליך ולא יבוא להרהר אחר כך אחר אשה אחרת וכדומה, וכבר אמרו חכמינו הקדושים (אבות דרבי נתן, פרק לא): 'בזמן שאדם אוכל משלו, דעתו מישבת עליו, ואפלו אוכל אדם משל אביו ומשל אמו ומשל בניו אין דעתו מישבת עליו'; עין שם. ועל כן תעשי כל מיני פעולות שבעולם, שאת לבד תבשלי לבעלך מאכלים שהוא תאב לאכל, ותכבדי אותו בזה. ובפרטיות, אשר מה שאת מבשלת ואופה בעצמך, זה אצל הבעל חשיבות גדולה, ומתפאר אחר-כך לחבריו שאשתו בריאה, ואופה ומבשלת לו, וכן בשביל עניני פגומות, טוב מאד הדבר שאת בעצמך תבשלי ותאפי, ובפרטיות

בְּיָמֵינוּ אֵלֶּה, אֲשֶׁר אָפְלוּ הַדְּבָרִים שֵׁשׁ עָלֵיהֶם הַכְּשָׁרִים, צְרִיכִים
 הֵם הַכְּשָׁר עַל הַהַכְּשָׁרִים, הֵינּוּ לְדַעַת בְּדִיוֹק מִי בְּעֵצָם נוֹתֵן אֶת
 הַהַכְּשָׁר. וְזִכְרִי הֵיטֵב, בְּתֵי הַיְקָרָה, כִּי הַפְּשָׁרוֹת שֶׁל הַמַּאֲכָלִים
 מְסָרוּ רַק בְּיַדְּךָ, וְאֶת אַחֲרָאִית עַל זֶה, וְעַל-כֵּן שְׁמֵרִי מְאֹד מְאֹד
 עַל כְּשָׁרוֹת הָאֲכִילָה, כִּי הַמְטַבֵּחַ זֶה יְסוּד הַבַּיִת, וְעַלֶיךָ לְשָׁמֵר עַל
 זֶה מְאֹד מְאֹד.

י.ד.

בְּתֵי הַיְקָרָה! רְאֵי תְּמִיד לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבַּרְךָ, עַל שְׁלוֹם
 בְּעַלְךָ, וְשִׁתְהִיָּה לּוֹ הַצְּלָחָה בְּפִרְנָסְתּוֹ וּבְלִמּוּדוֹ, וְשִׁימְצָא חֵן
 בְּעֵינַי כָּל רוּאֵיו, וְתִרְגְּלִי אֶת עֲצָמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבַּרְךָ בְּלִשׁוֹן
 עֲצָמְךָ, הֵינּוּ לְשִׁיחַ וּלְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבַּרְךָ בְּשִׁפְתַי הָאֵם שְׁלֶךָ, כִּי
 עַלֶיךָ לְדַעַת, כִּי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְלֹא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְכָל
 דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁמְדַבְּרִים וּמִתְפַּלְלִים לְפָנָיו - זֶה נִשְׁמַע וְנִתְקַבֵּל,
 וּבִפְרָטִיּוֹת אֲשֶׁה שְׁטַבְעָה רַךְ, וְהִיא שְׁבוּרַת לֵב, תִּפְּלֶתָה מְאֹד
 מְאֹד מְקַבֵּלַת בְּשָׁמַיִם, וְכָל שִׁיחָה וְתִפְּלָה שֶׁרַק מִתְפַּלְּלֵת לְפָנָיו
 יִתְבַּרְךָ, נִשְׁמַעַת וְנִתְקַבֵּלַת, לְזֹאת הִיא חֲזָקָה בְּעֵינֵי תִפְּלָה, תְּמִיד
 לְבַקֵּשׁ עַל הַצְּלָחַת בְּעַלְךָ, וְשִׁתְהִיָּה אֶהְבָּה וְשְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם וְהִבְנָה
 הַדְּדִית, וּבִפְרָטִיּוֹת בְּשַׁעַה שְׁאֵת מְדַלְקֶת אֶת הַנְּרוֹת, אֲזִי הוּא עֵת
 רְצוֹן גָּדוֹל בְּשָׁמַיִם שֶׁהָאֲשֶׁה תִפְּעַל אֶת כָּל מַה שֶׁצְּרִיכָה. וְעַל-
 כֵּן בְּתֵי הַיְקָרָה, בְּשַׁעַה שְׁאֵת מְדַלְקֶת אֶת הַנְּרוֹת, תַּעֲמִדִי לְפָנַי
 הַנְּרוֹת, וְתִבְקָשִׁי הַרְבֵּה עַל הַצְּלָחַת בְּעַלְךָ כָּל הַשְּׁבוּעָה, וְשִׁיְהִיו לְכֶם
 בָּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים, וְתִשְׁרָה רַק שְׁמִחָה וְחִדְוָה וְאֶהְבָּה בְּבֵיתְכֶם,
 וְשִׁלָּא תִהְיֶינָה שׁוּם מְרִיבוֹת, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, בְּבֵיתְכֶם, וְשִׁתְשָׂאֵי חֵן
 בְּעֵינַי בְּעַלְךָ, וְתִרְחִיבֵי בְּזֶה הַדְּבוּר לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ, וְאֲזִי תִרְאֵי נְסִים

נגלים, מה שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא. העקר אל תשכחי, בתי היקרה, לאחז במדת הסבלנות, לסבל כל מה שעובר עליך, ותהיי מעבדת על מדותיך, ותמיד תמחלי לבעלך, ותשתדלי לעשות התחלה חדשה בכל פעם, ואז יהיה הבית שלך גן-עדן מממש, ותאיר בביתכם השמחה והאהבה, ותאריכו ימים טובים, ותחיו חיים נעימים.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

כבוד האשה

יעזרר ויחזק את הבעל איך לכבד וליקר את
אשתו, ובנה יהפך את ביתו לגן-עדן ממוש,
כי בגן הבית תלוי באשה, וכפי שמכבד את
אשתו, כמו-כן בונה את ביתו להיות לגן-
עדן, ויש לו שלום-בית נפלא; אשרי לו!

פסוקים

מוהרא"ש ז"ל אומר: אם האשה מכבדת את בעלה, אזי מבטח לה שתהיה לה אריכות ימים ושנים טובות. וחכמינו הקדושים אמרו (תנא דבי אליהו י): איזוהי אשה כשרה העושה רצון בעלה, וראו במשך כל הדורות, אלו הנשים שחשו על כבוד בעליהן, זכו לאריכות ימים ושנים טובות, ויצא להן שם טוב, ובפרטיות נשות תלמידי חכמים שכבדו את בעליהן, זכרן נשאר לדורות.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרעח)

פסוקים

קונטרס
כבוד האשה

א.

בני היקר! ראה לכבוד וליקר מאד מאד את אשתך, כי האשה היא המתנה שנותן הקדוש-ברוך-הוא לאדם, ואם זוהי – אזי היא עוזרת לו בגשמיות וברוחניות; ועקר הזכיה לזכות לזה שתעזור לך - הוא על-ידי שתכבדה ותיקרה תמיד, כי סוף כל סוף היא עצם מעצמותיך ובשר מבשרך. ומובא בזהר הקדוש (לך-לך פה:): שלמעלה האיש והאשה הם נשמה אחת, וכשיורדים למטה, אז מתפצלים, וכשמתחברים אז חוזרים ונתאחדים יחד.

ולכן, בני היקר, מאחר שזכה אותך הקדוש-ברוך-הוא באשתך, והתחברתם, עליך לדעת, כי זוהי בת הזוג שלך, וזוהי נשמתך, ואשר הייתם מאחדים באחדות אחת בעולמות העליונים, ולכן ראה לעשות עכשו כל מיני פעולות שבעולם כדי לכבדה וליקרה. ועל-ידי-זה תוסיף בה אורות רוחניים וצחצחות, ותשלים את עצמך, כי בזה שתכבד ותיקר את אשתך, אזי היא גם-כן תכבד ותיקר אותך, ותשרה ביניכם אהבה אחוה ורעות, ועל-ידי-זה תצליחו בדרךכם כל ימי חייתכם, וביתכם יהיה בית חם תמיד.

ב.

בני היקר! עליך לדעת, כי אשתך אין לה בחייה רק אותך, ותמיד היא מסתפקת ומחכה לך, ולכן אם תכבדה ותיקרה, ותדבר עמה תמיד בנחת ובאהבה, על-ידי-זה היא תהיה מקשרת אליך מאד

מאד, ולא תחשב מאחרים כלל, חס ושלום, רק תהיה בטלה לגמרי אלך, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין כב.): 'אשה אינה פורתת ברית, אלא למי שעשאה כלי'. ובזה שתמיד תדבר עמה בצורה יפה, ותדון אותה לכף זכות, ותאהב אותה מאד, כי על ידה אתה עושה רצון הקדוש-ברוך-הוא, על-ידי-זה היא תעשה הכלי שלך, ותקבל אותך. העקר שתמיד תכבד אותה, ותהיה עמה באהבה, אהנה ורעות.

ג.

בני היקר! עליך לדעת, כי חכמינו הקדושים אמרו (יבמות סב:): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו... עליו הפתוב אומר: "וידעת כי שלום אהלך" (איוב ה, כד), הינו טבע האדם שאוהב את עצמו, ותמיד ימצא בעצמו רק את הטוב, ואפלו שיעשה איזה משהו בחייו, או יעשה איזה הזק, או יהיה לו איזה כשולון - תמיד ישתדל למצא בעצמו זכות.

ועל-כן ראה, בני היקר, לאהב את אשתך כגופך, וגם אותה תדון תמיד לכף זכות, ותסתכל רק על הצד הטוב שבה, ואף, שחס ושלום, עשתה איזה משהו או איזה כשולון או שהתבטאה נגדך בצורה לא יפה, ראה עם כל זאת לאהב אותה, ולדון אותה לכף זכות, בדיוק כמו שאתה אוהב את גופך. וכן טבע האדם, שרוצה שיכבדו אותו, וכל מי שמכבד אותו ומחזק אותו - אז הוא אוהב את זה האיש המכבדו ומחזקו, כמו-כן עליך לדעת, כי את האשה צריכים לכבד ולקר ולחזק הרבה יותר מגופך, כי טבע האשה להמשך תמיד אל המרירות והדכאון, ובפרטיות כשיש ילדים, והם מכניסים מתח חזק בבית, אז על-פי-רב האשה נופלת בדעתה, ונכנסים בה מרירות ודכאון, ועל-כן בשעה שבעלה מכבדה ומחזקה ומגביהה, על-ידי-זה

מוציא אותה מהקטנות ומעלה אותה ומגביה את רוחה; ולכן ראה, בני, לכבד וליקר ולחזק את אשתך יותר מגופך, ותמיד תסתפל על הצד הטוב שבה, ואז תצליח בביתך מאוד.

ד.

בני היקר! עליך לדעת, כי הרבה עובר על אשתך בכל יום, כיום, כי טבע האשה שנמשכת תמיד אל מרירות וכו', על-כן מטל עליך חוב לחזק ולשמח אותה מאוד, כמאמרם, זכרונם לברכה (ראש השנה ו:): אשה – בעלה משמחה, כי הבעל יכול לשמח את אשתו, וכשהאשה שמחה, אז כל הבית שמח, כי אינו דומה מי שבא אל בית חם, ומראים לו פנים שוחקות ומכבדים אותו, למי שנכנס לבית קר, ובפנים עצובות, ולא מקבלים אותו בסבר פנים יפות, ועל-כן אם אתה רוצה שיהיה לך בית חם, ושאשתך תקבל אותך בסבר פנים יפות, ראה לשמחה בכל מיני אפנים שבעולם, ותרגיל את עצמך לדון אותה תמיד לכף זכות, ואף שנדמה לך כאלו עשתה איזה משגה, וכאלו דברה נגדך, ראה לדון אותה לכף זכות, ותשמחה בכל מיני שמחות, אז תראה איך שתתהפך לגמרי אליך, כי כל מה שהאשה רוצה הוא רק שבעלה ישמחה יחזקה ויאהבה, ואם הבעל עושה זאת - אזי גרים ביחד באהבה, אהנה ורעות, כמו שהזהירונו חכמינו הקדושים (סוטה יז): איש ואשה זכו – שכינה ביניהם, והשכינה שורה רק במקום שמחה ובמקום אהבה.

ולכן ראה, בני היקר, לשמח תמיד את אשתך ולא להב אותה מאוד, כי היא האשה שהקנו לך מן השמים, והיא חלקך, ובזה שתשמחה ותאהב אותה, תזכה שהשכינה תהיה בביתכם, וכשהשכינה בבית, אז הברכה מוציאה בבית; אשרי מי שמשכיל בדבר זה.

ה.

בְּנֵי הַיֶּקֶר! אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּבֹא מְצִיעָא נטו.): 'לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֹהִיר בְּאוֹנָתָא אֲשֶׁתּוֹ, שְׁמַתוּף שְׂדִמְעָתָה מְצוּיָה אוֹנָתָה קְרוּבָה', הֵינּוּ שְׂאֲסוּר לְצַעַר אֶת אֲשֶׁתּוֹ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּו, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד מְאֹד מְקַפֵּיד עַל זֶה, וְתַכְף-וּמְיָד אִם תִּצְעַר אֶת אֲשֶׁתְּךָ, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁתִּתְחִיל לִבְפוֹת, עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי תִקְבַּל עֲנֵשׁ גָּדוֹל מִן הַשָּׁמַיִם מִמָּקוֹם כָּזֶה שֶׁלֹּא חֲשַׁבְתָּ, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד מְאֹד מְקַפֵּיד עַל אוֹנָתָא אֲשֶׁתּוֹ, כְּשֶׁאָדָם מֵאִנָּה אֶת אֲשֶׁתּוֹ בְּדַבְרִים, וְדוֹקֵר אוֹתָהּ בְּדַבּוּרָיו, אוֹ מִתְלוֹצֵץ מִמֶּנָּה, אוֹ מִבְּזָה אוֹתָהּ, וּמְכַל שְׂכָן אִם מְקַלֵּל וְרַב עֲמָה, שְׂאֵז הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא יִסְלַח לוֹ.

וְלָכֵן רֵאֵה, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְתִתְחִיל לִכְבֹּד וּלְיִקָּר אֶת אֲשֶׁתְּךָ, וְתִשְׁמַר עָלֶיהָ מְאֹד מְאֹד, וְאִף שְׂאֵינִי יוֹדֵעַ שֵׁישׁ לָךְ הִרְבָּה חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת מִמֶּנָּה, וְקִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת וּבִלְבוּלִים מִמֶּנָּה, כֹּל זֶה בָּא מִפְּנֵי שְׂאֵינְךָ זֹהִיר בְּאוֹנָתָהּ, כִּי עָלֶיךָ לְדַעַת, כִּי טֹבֵעַ הָאִשָּׁה, שְׁהִיא מְאֹד רְגִישָׁה לְכָל דְּבָר, יוֹתֵר מִן הַגָּבֵר, וְעַל-כֵּן אִם מְצַעְרִים אוֹתָהּ בְּאִיזוֹ מְלָה אוֹ בְּאִיזָה דְּבוּר שְׂאֵינִי כְּרָאוּי, וְאִף שֶׁלֹּא חֲשַׁבְתָּ לְצַעְרָהּ, עִם כָּל זֹאת הִיא מְאֹד נִפְגַּעַת מִכָּל דְּבוּר שְׂאֵינִי כְּרָאוּי.

וְלָכֵן הַחוּב מְטַל עָלֶיךָ, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְהִזְהֵר מְאֹד בְּאוֹנָתָא אֲשֶׁתְּךָ, כִּי אֵין הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוּחַל עַל דְּבָר זֶה, וְאִם תִּדְבֹּר עֲמָה תִּמְיָד בְּצוּרָה יָפָה, וְתִכְבְּדָה וְתִחַזְקָה וְתִאֲמָצָה, אֵז הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁפִיעַ עָלֶיךָ כָּל מִינֵי הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת; כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שם): לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֹהִיר בְּכָבוֹד אֲשֶׁתּוֹ, שְׂאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֲלֵא בְּשִׁבִיל אֲשֶׁתּוֹ, וְתִיקְרוּ וְתִכְבְּדוּ לְנִשְׁוֹתֵיכֶם כְּדֵי שֶׁתִּתְעַשְׂרוּ, עֵין שָׁם; הֵינּוּ כְּזֶה שֶׁהָאָדָם זֹהִיר מְאֹד, וְאֵינוֹ דוֹקֵר אֶת

אשתו באמרי פיו, ואינו מצערה, רק זהיר מאד מאד בכבודה, ודן אותה תמיד לכף זכות, על-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא מביא ברכה והצלחה בתוך ביתו. ולכן בני, אם אתה רוצה שתהיה לך השפעה בגשמיות וברוחניות, ושהקדוש-ברוך-הוא יאהב אותך, ראה לכבד וליקר את אשתך מאד.

1.

בני היקר! עליך לדעת, כי כל מה שעובר על האשה, חס ושלום, שבר עצבים ומתחים וכו', הכל בא מהבעל, אם הבעל מאים תמיד על אשתו, ומכביד עליה מאד, על-ידי-זה היא נשפרת לגמרי, עד שתבוא לשבר עצבים, רחמנא לצלו, אשר אחר-כך קשה מאד לרפא את זה, על-כן החכם – עיניו בראשו, ויראה לשמר מאד על בריאות אשתו, ויראה לכבד וליקר אותה ולהגביה את רוחה תמיד, ולהבטיח לה הכל, העקר שתהיה בדעת רחבה, ולעולם אל תקפיד עליה בשום פנים ואפן, רק תמיד תדבר בשבחה, ואז תזכה לאשה משפלת, והיא תתהפף לגמרי אליך, כי טבע האשה בשעה שבעלה משמחה ומגביה את רוחה, ודן אותה תמיד לכף זכות, ואינו מסתכל על הרע שבה, שאז היא מתהפכת לגמרי להיות פרוצן בעלה, ואף שטבעה הוא טבע אחר לגמרי מבעלה, עם כל זאת אם בעלה מחזקה ומאמצה ומגביה את רוחה תמיד, על-ידי-זה אפלו אם היא האשה הכי קשוחה - תתהפף לעשות רצון בעלה.

ולכן, אהובי, בני היקר, ראה לחזק ולאמץ את אשתך תמיד, ותכבדה, ועל-ידי-זה היא תהיה בריאה ברוחניות ובגשמיות, ולעולם לא תבוא, חס ושלום, אל שבר עצבים, וכן לא תכנס במתחים, כי הכל תלוי בבעל, כי יש אנשים שמכניסים אימה יתרה בבית, והאשה

פּוֹחַדָּת אֲזוּ מִבְּעֵלָהּ מְאֹד מְאֹד, וְזֶה מִשְׁבְּרָה לְגַמְרִי, עַד שְׁחַס וְשָׁלוּם, בָּא עֲלֶיהָ מַה שְּׂבָא, עַל-כֵּן רָאָה לְהִזְהַר מְאֹד לֹא לְהִכְנִיס אִימָה יִתְרָה בְּבֵיתָהּ, כְּמוֹ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (גְּטִין ו'): לְעוֹלָם אַל יִטִּיל אָדָם אִימָה יִתְרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְכֹי', וְאָמְרוֹ (שָׁם): כָּל הַמְּטִיל אִימָה יִתְרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, לְבִסּוּף הוּא בָּא לְיַדֵּי שְׁלֹשׁ עֲבָרוֹת: גְּלוּי עֲרִיּוֹת שְׁפִיכוֹת דָּמִים, וְחִלּוּל שְׁבֵת וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; כִּי בְּזֶה שֶׁהוּא מְכַנֵּס אִימָה וּפּוֹחַד עַל אֲשֶׁתּוֹ, לְבִסּוּף הִיא תִּכְשִׁילוֹ בְּכָל דְּבַר אֲסוּר מְרַב פּוֹחַד שְׂיֵשׁ לָהּ מִמֶּנּוּ; עַל-כֵּן רָאָה רַק לְחַזֵּק וּלְאַמֵּץ אֶת אֲשֶׁתָּהּ, וּתְכַבְּדָהּ וּתְיַקְרָהּ מְאֹד, וּתְדוֹן אוֹתָהּ תַּמִּיד לְכַף זְכוּת, וְאִפְלוּ שֶׁשְּׁעֵתָהּ בְּהִרְבֵּה דְּבָרִים, אֵתָהּ רָאָה לְמַצֵּא בָּהּ רַק אֶת הַטּוֹב, וְאֲזוּ תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכָהּ תַּמִּיד, וּבֵיתָהּ יִהְיֶה בֵּית קְדוֹשׁ.

ז.

בְּנֵי הַיְקָר! עֲלִיךָ לְדַעַת, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (בְּרִכּוֹת נא): אִין פְּרִי בְּטָנָה שֶׁל אִשָּׁה מִתְבָּרָךְ, אֲלֵא מִפְּרֵי בְטָנוֹ שֶׁל אִישׁ. וְעַל-כֵּן רָאָה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אֲשֶׁתָּהּ, וְאֵל תִּמְנַע אֶת הַטּוֹב מִמֶּנָּה, וְתַמִּיד תִּרְגֵּל אֶת עַצְמָךְ לְדוֹן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, כִּי הִרְבָּה הִיא סוֹבְלָת, וְאִף שֶׁנִּדְמָה לָךְ שְׂאֵתָהּ סוֹבֵל יוֹתֵר מִמֶּנָּה, עִם כָּל זֹאת עֲלִיךָ לְדַעַת, כִּי אֵתָהּ הִגְבֵּר, וְאֵתָהּ צְרִיךְ לְהִיּוֹת יוֹתֵר חָכֵם וּלְהִשְׁפִּיעַ מִטּוֹבְךָ עַל אֲשֶׁתָּהּ, כִּי טֵבַע הַנָּשִׁים שֶׁמִּתְבַּיְשׁוֹת לְבַקֵּשׁ אֶת בְּעֲלִיָּהּ, וְעַל-כֵּן רָאָה אֵתָהּ לְפִיֵּס אֶת אֲשֶׁתָּהּ וּתְכַבְּדָהּ וּתְיַקְרָהּ מְאֹד, וְאֲזוּ הִיא תִּתְבָּרָךְ מִפְּרֵי בְטָנָהּ, כִּי בְּבֵית שְׂשׂוּרָה בּוֹ אֵהָבָה, אַחֻוּה, רַעוּת וְהִבְנָה, עַל-יְדֵי-זֶה זוֹכִים שְׁנוֹלְדִים שָׁם בְּנִים חַיִּים וְקַיָּמִים, יְלָדִים בְּרִיאִים בְּדַעְתָּם וּבְרוּחָם, כִּי הַכֵּל תְּלוּי כְּפֵי הַכְּבוֹד וְהָאֵהָבָה שֶׁהַבַּעַל מְכַבֵּד וּמְיַקֵּר אֶת אֲשֶׁתּוֹ, כִּי אֲזוּ הַיְלָדִים שְׁנוֹלְדִים מִזּוּוֹג כָּזֶה, מְאֹד מִצְלָחִים. וְתִזְכֹּר אֶת זֶה תַּמִּיד, אֲשֶׁר אִין פְּרִי בְטָנָה שֶׁל אִשָּׁה מִתְבָּרָךְ, אֲלֵא מִפְּרֵי בְטָנוֹ שֶׁל אִישׁ, וְכִפִּי

שהאיש מתנהג עם אשתו, כף הברכה מצויה, אם הם תמיד באהבה ואוהבים אחד את השני ומכבדים זה את זה, אז נולדים אצלם ילדים חמודים, ובריאים מאד. ולכן אהובי, ידידי היקר! תהיה מאד נזהר בכל זה, ואז תראה ברכה והצלחה במעשה ידיך.

ח.

בני היקר! ראה להרגיל את עצמך לדון תמיד את אשתך לכף זכות, ואף שהיא עושה לך רעות, ומקללת אותך – קבל את הכל באהבה, כי בפרוש גלו לנו חכמינו הקדושים (ערויבין מא:): 'מי שיש לו אשה רעה, אינו רואה פני גיהנם', ובזה שאתה סובל ממנה - בזה תבטל את הגיהנם ממך, ולא יהיו לך שום ענשים קשים ומרים. ואתה צריך לזכר את מעשיך, כי אם היית חוזר בתשובה, והיית מדבק את עצמך בו יתברך, והיית לומד את התורה הקדושה בכל יום, על-ידי זה הייתה אשתך מתהפכת לגמרי לדעתך, והיתה עושה רצונך, כי זכה – עוזרת; אם האדם זוכה, וחוזר אליו יתברך, על-ידי זה האשה עוזרת לו, אבל אם חס ושלום, אינו זוכה ומתרחק ממנו יתברך ומהתורה הקדושה, אזי אשתו כנגדו, ועושה לו את המות, ומר לו מאד מאד.

על-כן ראה, אהובי, בני היקר, לחזר בתשובה עכשו אליו יתברך, ותתחרט על כל מעשיך שעשית עד עכשו, ובפרטיות בזה שקלקלת בביתך, ותתנודה אליו יתברך, ותאמר לו שאתה שב בתשובה, ותרכה את הדבור לדבר עמו יתברך, כאשר ידבר איש עם רעהו, ותתחיל להתמיד בתורה הקדושה, ואז אשתך תחזר אליך, ותכבדך ותיקרך, ותעזר לך להשלים את עצמך, כי הכל תלוי בך, כפי שאתה מתנהג עמו יתברך, כן תתהפך אשתך אליך.

לכן, בני היקר, ראה לחזר אליו יתברך, ואז תראה איך שאשתך

תמיד תתהפך אליך, כי זה תלוי בזה – כפי שאתה תמשיך עצמך
תמיד רק אליו יתברך, ולא תרצה רצון אחר מבלעדי רצונו יתברך,
כמו-כן תתהפך אשתך אליך ולא תרצה את אחר רק אותך.

ט.

בני היקר! ראה לעזר לאשתך תמיד, כי בדרך כלל אשה
מסתפקת על כל דבר שהיא צריכה לעשות כאלו הר גדול לפנייה,
ולהפוך הגבר רגיל אפלו לטפס על הר גבה, על-כן בשעה שאתה בא
לבייתך, ואתה רואה שהבית הפוך וכו', ואינו מסדר וכו', ראה לדון את
אשתך לכף זכות, ואל תצעק עליה, אלא תכף-ומיד ראה אתה לזרז
את עצמך לסדר את הבית, ומה שיקח לאשתך כמה שעות - יקח לך
זמן קצר...

על-כן בני, יקירי, ראה לעזר לאשתך בכל מה שתוכל, ובזה
ישרה השלום ביניכם, ואף שנדמה לך, שאינו לפי כבודך, עם כל
זאת, כבר אמרו חכמינו הקדושים (שבת קטז): לעשות שלום בין איש
לאשתו, אמרה תורה: שמי שנכתב בקדשה – ימחק; על אחת כמה
וכמה תותר על כבודך, ותראה שימחק כבודך, והעקר שיהיה שלום
בבית; ובאמת על-ידי ישוב דעת קטן - תראה ותשכיל שלא יפחת
כבודך בזה שתעזר לאשתך, ובזה שאתה עוזר לאשתך, אתה עוזר
לעצמך, פי על-ידי זה תוריד ממנה את כל המתחים והעצבים, ותהיה
לך אשה בריאה; לכן ראה, בני היקר, לעזר לאשתך בכל יכלתך, ותגורו
ביחד באהבה, אחוה ורעות, ואז השכינה תשרה בביתכם תמיד.

י.

בני היקר! אין אתה יכול לתאר ולשער את גדל נחת הרוח

שתגרום להוריק ולהורי אשתך אם תגורו יחד באהבה, אחנה ורעות, כי אז השמחה היא לכל המשפחה, פי להפך, כשיש מריבות בינך לבין אשתך, אז הוריק היקרים והורי אשתך היקרים וכל המשפחה מצטערים מאד מאד, עד שזמן המריבות שלכם נעשית מריבה לכל המשפחה המתפשטת בין המון אנשים, כידוע.

ולכן ראה, אהובי, בני, להשלים עם אשתך ולהיות עמה באהבה, אחנה ורעות, ובמקום השלום – שם הברכה מצויה, ולכן הרגל את עצמך להיות מעביר על מדותיך, ותמיד תמחל לאשתך, ואל תצא לריב עמה על כל דבר קטן, כי יש בני-אדם, שטבעם הרע הוא, שעל כל דבר קטן שהאשה עושה – מכרחים לעשות בקרת, ומזה נתנה מה שנתנה – ריב ומחלקת וכו' ומושכים את כל המשפחה, ואז מר ומרור לכלם, לא-כן כאשר יש שלום, אז ששון ושמחה לכל המשפחה; אשרי הבעל שיש לו דעת ושכל, ותמיד ממשיך את עצמו אל השלום, שהוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא (שבת י.); אשרי לו בזה ובבא, כי אין לך טוב ואין לך נעם ומתיקות יותר גדולים משלום.

יא.

בני היקר! ראה לדון תמיד את אשתך לכף זכות, ואף שהיא צונחת וצועקת, עליך לזכר מאמרם, זכרונם לברכה (ירושלמי, עבודה זרה, פרק ב' הלכה א'): 'אשה דרפה לצוח'; ועל-כן עליך לדון אותה לכף זכות, כי אינה חושבת להרע לך אלא זו דרפה, ומה גם שהילדים מעצבנים אותה, ומכניסים בה מתח. על-כן ראה תמיד לעזר לה, ולהסתפל על הטוב שבה, ואל תצא לריב עמה, וכמו שאתה לא רוצה להרע לך – כן ראה לא להרע לאשתך, כי אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, סנהדרין, פרק ג', הלכה ו'): אשה כבעלה ובעל כאשתו; על-כן עליך לדונה לכף

זכות תמיד, כמו שאתה רוצה שידינו אותך לכף זכות, וכשתדון אותה לכף זכות, ידינו אותך מלמעלה לכף זכות, כי כפי שהאדם מתנהג עם אשתו כן בזה העולם - כן מתנהגים עמו מלמעלה, כי באתערוותא דלתתא אתער מלעילא, כי זה תלוי בזה, ועל-כן כשאדם מרחם על אשתו יהיה אף שיהיה ותמיד דן אותה לכף זכות, לא-כן אם, חס ושלו, הוא איש כעסן ותמיד דן אותה לכף חוב, אז רחמנא לצלן, ממשיך על עצמו דינים קשים מלמעלה, ודנים אותו לכף חוב, וכבר אמרו חכמינו הקדושים במדרש (בראשית רבה יז, ט): פיון שנבראת האשה, נברא שטן עמה; כי זהו הסימן להאדם - בדיוק אף שהוא מתנהג עם אשתו, כך מתנהגים עמו מן השמים, על-כן כשלא הולך לו בפרנסתו, אם אין לו הצלחה, צריך שיידע שהכל מפני שאינו מכבד את אשתו, ומכל שכן כשהוא מצער אותה ומבזה אותה ומשפילה, שאז בודאי השטן מקטרג עליו, ולא תהיה לו הצלחה, ויכניעו אותו וישפילו אותו לגמרי; לכן ראה, בני היקר, להזהר מאד מאד בכבוד אשתך, ואז תראה אף שכל מצבך ישתנה לגמרי, ותהיה מצלח בכל העינים, כי מי שמכבד ומיקר את אשתו, אז הוא איש מצלח כל ימי חייו, אשרי לו!

ב.

בני היקר! ראה למסר את עצמך לגמרי אליו יתברך, ותדע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה וממהה את כל העולם כלו, וכשתדע ידיעות אלו, אז יהיה מקורך ברוך, ואמרו חכמינו הקדושים (גלקוט משלי, רמז תתקלז): 'אשרי אדם שאשתו מעידתו, ותורתו מעידתו ופרנסתו מעידתו'; אשתו מעידתו - כי בזה שהאדם דבוק בו יתברך, ומאמין בהשגחתו הפרטית, ואינו נשבר

משום דבר שבעולם, אז מתנהג בדרך ארץ גדול עם אשתו, ואוהב אותה מאד ומכבדה, כי מאחר שעל ידה הוא זוכה להנצל מעברות, ועל ידה הוא זוכה לקים את מצות בוראו. ותורתו מעידתו - כי מי שהוא דבוק בו יתברך, אז כל למוד תורתו באפן ובענין אחר לגמרי, כי הוא משיג אור נורא ונפלא בתוך התורה הקדושה. וכן פרנסתו מעידתו - כי על ידי שהוא תמיד דבוק בו יתברך, על ידי-זה נעשה משאו ומתנו באמונה עם הבריות, ואינו גונב או גוזל או מרמה, חס ושלום, שום בריה, מאחר שידע, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ואז דיקא כשאדם הולך בדרך זו - מקורו ברוך, והוא תמיד מסבב בברכה - הן בבית והן בחוץ אשרי לו!

י.

בני היקר! אף שהזהרתיו לכבד וליקר את אשתך מאד, כי זה רצונו יתברך, עם כל זה עליך לשמור מאד מאד - שהיא לא תטה אותך מדרך התורה, חס ושלום, כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (שבת ג): נשים דעתן קלה עליהן; ועל-כן בנקל לה לבלבל אותך ולקרר את חמימות יהדותך ולהכשילך באיזה מכשול, חס ושלום, שהוא כנגד התורה וכו', ולכן בדרך הנוגע אל התורה - לא תצית אותה כלל, ותהיה חזק ואמיץ בדעתך, ולא תניח לה שתחליש את דעתך, ותקרה את לבבך; ואמרו חכמינו הקדושים (פרקי דרבי אליעזר, פרק מא): 'דרךן של אנשים, הולכין אחר דעתן של נשים' וכו', עין שם; על-כן ראה, בני היקר, לחזק את עצמך ביראת שמים שלמה, ותירא ותפחד ממנו יתברך, ואל תטה מדרך התורה הקדושה שהוא זה בשביל אשתך, אף שאתה מצוה מפי התורה בעצמה לאהב את אשתך ולכבדה וליקרה, עם כל זאת, אם בא, חס ושלום, לידך נסיון להתרחק מהתורה

ומהמצוות על-ידי אשתך, בשום פנים ואפן אל תשמע בקולה ותהיה עקשן גדול, ואל תתפעל ממנה כלל, כי גם היא מחיבת לצית את התורה הקדושה, ואם תהיה חזק ואמיץ בדבר זה – לא להתפעל מהבכיות שלה וכו', ומהצווחות שלה וכו', ומהפתויים וקלות הראש שלה וכו', רק תהיה חזק בדעתך לא לנטות מדרכי התורה, אז סוף כל סוף היא תתבטל אל דעתך, כמאמרם, זכרונם לברכה (בראשית רבה נד, א): "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו" (משלי טז, ז) – זה אשתו וכו', עין שם; כי אף שנדמה לך עכשו שהיא נעשית לך כשונא ואויב, מפני שאין אתה רוצה לעשות רצונה ולהתקרר מהתורה ומהמצוות, עם כל זאת, תהיה חזק ואמיץ בדעתך, שמה שנוגע להתורה והמצוות – אין אתה מצית אותה כלל, לבסוף היא תתהפך לדעתך, ושניכם תדורו יחד באהבה, אחוה ורעות, ותבנו בית נאמן, אבל אם תשמע לה, ותרחם עליה להתרחק מדרכי התורה והמצוות, חס ושלום, אז הסוף יהיה מר מאד מאד, כי היא תשלט עליך; ואמרו (ביצה לב): 'מי שאשתו מושלת עליו, חזיו אינם חיים'. ועל פן עשה זאת, בני יקירי, ובכל מה שנוגע לקיום התורה והמצוות – לא תצית לאשתך כלל, רק תעמד חזק בדעתך, ואז תצליח דרכך כל ימי חייך.

יד.

בני היקר! ראה לבקש בכל יום ויום ממנו יתברך שיזמן לך פרנסתך, ולא תצטרך להגיע אל פרנסת אשתך, כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (פסחים נ): 'המצפה לשכר אשתו – אינו רואה סימן ברכה לעולם'; וכן בזה שהיא מביאה לך פרנסה, ואתה תלוי בידה, על-ידי-זה היא תשלט עליך, וחייך יהיו מרים ממנות, כי כשהיא מביאה פרנסה, אזי אתה נעשה קל בעיניך, ומאבד את החן והכבוד אצלה, אבל בזה

שאתה תביא פרנסה ואתה תפרנסה, על-ידי-זה ישתנה המצב בבית, והיא תסתכל עליך בעינים אחרות לגמרי, ותכבד אותך מאד, כי סוף כל סוף האשה תלוייה בבעלה, והבעל תלוי בהקדוש-ברוך-הוא, על פן ראה לבקש ממנו יתברך, שיזמן לך פרנסתך מיזו המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה, ושלא תצטרך לפרנסת אשתך, רק היא תשב בפנים בביתך כמאמרם, וזכונם לברכה במדרש (בראשית רבה יח, א): 'דרכה של אשה להיות יושבת בתוך ביתה, ודרכו של איש להיות יוצא לשוק' וכו', עין שם; ובזה שאתה תביא פרנסה והיא תשאר בבית, על ידי-זה שניכם תצליחו, כי אתה תביא את הפרנסה, והיא תשמר על סדר הבית, ובזה תלוייה כל הצלחת הבית היהודי.

טו.

בני היקר! ראה שתמיד תהיה פרנסה בביתך ותתן לאשתך מפל טוב כדרך המלך שנותן למלכה ותכבדה ותיקרה תמיד, ותקנה לה מתנות, ואל תקמיץ בדבר זה, כי זה עקר גדול בשלום בית ובפתיחת הלב אחד לשני, כי להפוך אם תהיה קמצון, חס ושלום, ומפל שפן שלא תתן לה פרנסה והצטרכותה וכו', עד שיחסר לה לחם לאכל ובגד ללבש, אז יתחילו הצעקות והמריבות בבית כמאמרם ז"ל (תמונה 10): 'אשה פיון שאין לה תבואה בתוך ביתה – מייד צועקת', עין שם.

ולכן ראה, אהובי, בני היקר, לא לקמיץ לאשתך, רק תרחיב את דעתה, ותמיד תעזר לה, ובזה תעזר לעצמך, כי כשאשתך תהיה שמחה, גם אתה תהיה שמח; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו, ומקים את כל זאת, ואז מצב הרוח בביתו ישתנה לגמרי לטובה, כי הכל סובב והולך על נקדה זו – איך שאתה דואג ועוזר לה.

טז.

בְּנֵי הַיֶּקֶר! רְאֵה לֹא לְהַכְבִּיד עַל אִשְׁתְּךָ בְּשׁוֹם פְּנִים וְאָפֹן, וְלַעוֹלָם עַל תַּדְחָק עָלֶיָּהּ לַעֲשׂוֹת דְּבַר נֶגֶד רְצוֹנָהּ, כְּגוֹן: אִם הִיא אֵינָה רוֹצֶה לָלֶכֶת אֶל קְרוֹבֶיךָ וְכוּ', אֶל תַּדְחָק עָלֶיָּהּ, כִּי כָּבֵר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (רוֹת רַבָּה ב, טו): 'שְׂאִין קוֹרֵת רוּחַ הָאִשָּׁה אֶלֶּא בְּבֵית בַּעֲלָהּ', עֵין שָׁם.

וְעַל כֵּן רְאֵה לְהַסְפִּים עִמָּהּ, וְלֹא תַדְחָק דִּיקָא לְהוֹלִיכָה אֶל מְקוֹם שֶׁהוּא נֶגֶד רְצוֹנָהּ, וּמְכַל שְׂכֹן בְּמְקוֹם שְׂמִכְאִיבִים לָהּ וּמְצַעְרִים אוֹתָהּ, וְאִם תִּתְנַהֵג בְּאָפֹן הַזֶּה - אַז תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁתִּכְבֵּד אוֹתָךְ מְאֹד מְאֹד, כִּי בְּזָה שְׂאִינוּ מְכַבִּיד עָלֶיָּהּ לַעֲשׂוֹת דְּבַר נֶגֶד רְצוֹנָהּ, עַל יְדֵי-זֶה יִתְבַטַּל רְצוֹנָהּ לְרְצוֹנְךָ.

וְאִתָּהּ, בְּנֵי, רְאֵה לְבַטֵּל רְצוֹנְךָ לְרְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, שְׂאִזּוּ יִבְטַל אֶת רְצוֹנָהּ לְרְצוֹנְךָ, כְּמֵאֲמַר הַתַּנָּא (אֲבוֹת ב, ד): 'בִּטֹּל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדֵי שְׂיִבְטַל רְצוֹן אַחֲרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ'; אֲשֶׁרִי מִי שְׂמִבְטַל אֶת עַצְמוֹ לְגַמְרֵי אֱלֹוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאִינוּ רוֹצֶה שׁוֹם רְצוֹן אַחֵר מִבְּלַעֲדֵי רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךָ, וְאַז חֲזִיו חַיִּים נְעִימִים - חַיִּים בְּרוּכִים, בְּזָה וּבְבֹא לְנֶצַח נְצַחִים.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס

שְׁלוֹם בְּבֵיתְךָ

יְגִלָּה מַעֲלַת הַשְּׁלוֹם בְּבֵית, וְאֵיךְ שָׁזָה מִבֵּיא
רַק בְּרָכָה וַיִּשְׁוַעַה בְּבֵית, וְעֲצוֹת וְהִתְחַזְּקוֹת
לְזִכּוֹת לָזָה.

פסוקים

מוהרא"ש ז"ל אומר: אין עוד ברכה ואין עוד הצלחה
בבית שיש שם שלום בין הבעל לבין האשה, כי
שלום הוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא (שבת י);
ועל כן כשיש שלום בין הבעל לאשה, אזי מכניסים
את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבית, ולהפך-כשיש,
חס ושלום, ריב בין הבעל לאשה, על-ידי-זה
מגרשין את השכינה מן הבית, רחמנא לצלן, ועל כן
אשרי הבית ששורה שם שלום!

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרפ)

פסוקים

קונטרס שלום בביתך

א.

צריך שתדע אהובי, אחי היקר! כי רבנו, זכרוננו לברכה, הזהיר לכבד וליקר את אשתו מאד, כי אמר: הלא הנשים הן סובלות צער ויסורים גדולים מאד מאד מילדיהן, צער העבור והלדה והגדול, כאשר ידוע לכל עצם מכאובם וצערם ויסוריהם בכמה אפנים הקשים והכבדים מאד מאד, על כן ראוי לרחם עליהן וליקרם ולכבדם (עי' שיחות הר"ן, סימן רס"ד) על כן ראה אהובי, אחי היקר, להתישב בדבר זה היטב היטב, קדם שתצא לריב עם אשתך, ראה כמה יסורים ומכאובים כבר סבלה עד עכשו; צער העבור והלדה, מה שזה יסורים מרים מאד, ומכניסים בה עצבון ודכאון, ראה לכבד אותה ולהשלים עמה בכל מיני אפנים, וזה יביא ברכה בביתך כי הברכה בבית תלויה רק בשביל האשה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ט): אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו ונתכבדו את נשותיכם בשביל שתתעשרו], כי עקר העשירות בבית באה רק בזכות האשה (עי' לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן ס"ט) ואמרו חכמינו הקדושים (ספרי פרשת נשא): יברכה השם וישמרך, יאר השם פניו אליך ויחנך, ישא השם פניו אליך וישם לך שלום. אימתי תזכה לכל הברכות האלו? כשתשים שלום בביתך, הינו, וישם לך "שלום-בביתך".

ב.

עליך לדעת כי אשה בדרך כלל צריכה חזוק יותר מגבר, כי עוברים

עֲלֶיךָ הִרְבָּה יִסּוּרֵינוּ וּמִכְאוּבִים מִכִּמְהַבְחִינּוֹת, וְאִין לָהּ אֵל מִי לִפְנוֹת רַק אֵל בְּעֵלָהּ, אֲשֶׁר הִיא עִמּוֹ כְּבִשְׂרֵי אֶחָד, עַל כֵּן רָאָה לְחַמֵּל עַל אֲשֶׁתְּךָ וּתְחַזֵּק וּתְאַמְּץ אוֹתָהּ, וּתְשַׁמַּח אוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי אַפְּנִים, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ראש השנה ו): אִשָּׁה-בְּעֵלָה מְשַׁמְּחָהּ, וּכְשֶׁתְּשַׁמְּחָהּ תִּתְרַחַב לָהּ דַּעְתָּהּ, וְאִזּוּ מִמִּילָא יִהְיֶה גַם לָךְ טוֹב, כִּי כִּשְׁהָאִשָּׁה בְּעַצְבוֹן וּדְכָאוֹן וְעַצְבָּנִית וְכוּ', אִזִּי גַם לָךְ יִהְיֶה מֵרָ, וְכֵן כָּל הַבֵּית יִהְיֶה הַפּוֹךְ וְכוּ', אֲבָל כְּשֶׁאֲתָהּ תְּחַזֵּק אוֹתָהּ וּתְשַׁמַּח וּתְאַמְּץ אוֹתָהּ, וּתְעִזֵּר לָהּ, אִזִּי תִתְרַחַב לָהּ דַּעְתָּהּ וְיִהְיֶה טוֹב לָהּ, וְיִהְיֶה טוֹב לָךְ.

ג.

רָאָה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אֲשֶׁתְּךָ, כִּי הִיא הַמִּתְנַהֵּג שְׁנִתְנָנוּ לָךְ מִן הַשָּׁמַיִם, וְרָאוּי לָךְ לְשַׁמַּח עִמָּה מְאֹד, וְלֹא לְהִיּוֹת כְּפוּי טוֹבָה לְהַמְקוֹם בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁתִּזְכֶּה לְכַבְּדָהּ וּלְיַקְרָהּ, אִזִּי תִהְיֶה לָךְ לְעִזֵּר גְּדוֹל בְּכָל הָעֲנִינִים, כִּי טֹבֵעַ שֶׁל כָּל אָדָם-כְּפִי הַפְּנִים שֶׁאֲתָהּ תִּרְאֶה לוֹ, כֵּן יִרְאֶה לָךְ, וְדַבֵּר זֶה סוֹבֵב בְּיוֹתֵר אֶצֶל הָאִשָּׁה: כְּפִי הַפְּנִים שֶׁתֹּאִיר לָהּ, כֵּן תִּחְזוֹר וּתֹאִיר לָךְ, וְעַל כֵּן רָאָה לְהִרְאוֹת לָהּ תְּמִיד רַק פְּנִים שׁוֹחֲקוֹת, וְאִף שְׁעוֹבְרִים עֲלֶיךָ אֵיזָה מְרִירוֹת וְצָרוֹת וְיִסּוּרִים, אֵל תּוֹצִיא אֶת כַּעֲסָךָ וְאֶת רַע פְּנִיךָ עֲלֶיךָ, אֲדַרְבֶּה לְפָנֶיךָ אֲשֶׁתְּךָ תִּרְאֶה רַק פְּנִים שׁוֹחֲקוֹת וְתִסְבִּיר לָהּ פְּנִים, כִּי אֲתָה צָרִיף לְהַבִּין גַּם אוֹתָהּ, וּכְשֶׁתְּבִין אוֹתָהּ וְתִסְבִּיר לָהּ פְּנִים, אִזִּי יִהְיֶה גַם מִצְדָּה כָּךְ, וְהִיא תִּחְזוֹר וְתִסְבִּיר לָךְ פְּנִיָּה, וְתִדּוּרוֹ בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אֲתָה תְּבִין אוֹתָהּ, וְהִיא תְּבִין אוֹתְךָ, הֶעָקֵר רַק שְׁמָחָה וְהִסְבֵּרְתָּ פְּנִים מְשֻׁנֵּיכֶם, וְזֶה יַעֲזוֹר לָכֶם.

ד.

צָרִיף שֶׁתִּדַּע אֶהוּבִי, אַחִי הַיָּקָר! שְׁשׁוּם בְּרִיָּה אֵינָה אוֹהֶבֶת בְּקָרָת

שִׂיאֲמָרוּ לָהּ שְׂאִינְךָ יְכוּלָה וְכוּ', וְאִינְךָ יוֹדַעַת וְכוּ', וְאִינְךָ שְׂוָה וְכוּ', וְלָמָּה עָשִׂית זֶה? וְלָמָּה עָשִׂית כֹּךְ? וְלָמָּה הִלַּכְת לָכֵן וְכוּ', אִף אֶחָד אֵינוֹ אוֹהֵב שׁוֹם בְּקֶרֶת, וּמִכָּל שְׂפֵן אִשָּׁה, אֶצְלָה מְאֹד מְאֹד קָשָׁה וְכַבֵּד לְקַבֵּל תּוֹכְחָה וּבְקֶרֶת וּמִזָּה יוֹצְאוֹת כָּל הַמְרִיבוֹת בְּבֵית, וְעַל כֵּן רָאָה לְרַחֵם עָלֶיךָ, וְרַק תִּחְזָקָה תָּמִיד, וְאֶפְלוּ אִם עָשִׂתָּה אִיזוֹ טְעוֹת אוֹ שִׁגְגָה, אֵל תִּנְפַח אֶת זֶה וְאֵל תִּגְדִּיל אֶת זֶה, רַק רָאָה לְהִקְטִין וּלְבַטֵּל אֶת הַכֹּל, וְתִדְוִן אוֹתָהּ רַק לְכַף זְכוֹת וּתְדַבֵּר עַל לְבָבָהּ-שֶׁלֹּא תִדְאָג כָּלֵל וּבִפְעֵם הַשְּׁנֵי-בְנֵי דָאִי יִהְיֶה יוֹתֵר טוֹב, וּבְנֵי דָאִי לֹא כּוֹנֵן לַעֲשׂוֹת דְּבָר זֶה, וְכֵן תִּרְאֶה לָהּ פְּנִיִם שׁוֹחֲקוֹת וְאֶהְבָּהּ, וְאִזּוֹ דִּיקָא תִצְלִיחַ, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (בְּרַכּוֹת כ"ד.): אֲשֶׁתּוֹ כְּגוֹפּוֹ, וְכִמּוֹ שְׂאִינְךָ רוּצָה שִׁיעֲשׂוּ לָךְ בְּקֶרֶת וְיִצְעָרוּ וְיִכִּיחוּ אוֹתְךָ, כֵּן אֵל תַּעֲשֶׂה דְבָר זֶה לְאִשְׁתְּךָ, וְעַל כֵּן אִם תִּתְנַהֵג בְּאִפְּן זֶה, אִף פֵּעַם לֹא יִהְיֶה רִיב בְּבֵיתְכֶם וְיִהְיֶה הָאֶהְבָּה וְהַשְּׁלוֹם שְׂרוּי בֵּינֵיכֶם תָּמִיד.

ה.

אָחִי הַיְקָר! עָלֶיךָ לְדַעַת תָּמִיד כִּי עַקֵּר הַתְּכָלִית בְּזֶה הָעוֹלָם הוּא רַק לְהִיּוֹת דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְלִקְיָם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וְיִוֹתֵר מִזֶּה הַכֹּל הֵבֵל, הֵבֵל הֵבֵלִים, הֵבֵל נִדְף שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, וְעַל כֵּן אֶתָּה צָרִיךְ לְהִנְהִיג אֶת בֵּיתְךָ רַק בְּאִפְּן כְּזֶה שִׁיּוּלֶיךָ אוֹתְךָ אֵל הַתְּכָלִית הַזֶּה, הֵינּוּ לְהַשְׁיִגוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי רַק עַל הַקֵּטֵב הַזֶּה נִשְׂאֵת אִשָּׁה-כְּדֵי לְקַיֵּם מִצְוֹת בּוֹרְאֵךְ, וְאִם תִּנְהַיֵּג אֶת בֵּיתְךָ רַק בְּכּוֹנֵן זוֹ-לִידַע כִּי כָּל הַבֵּית הוּא רַק לְקַיֵּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, אִזּוֹ תִהְיֶה הָאֶהְבָּה בֵּינֵיכֶם אֶהְבָּה אֲמַתִּית, אֶהְבָּה נְצַחִית. מַה שְׂאִין כֵּן כְּשֶׁתִּכּוֹן רַק הַנְּאֵת עֲצָמְךָ, אִין בְּזֶה שׁוֹם אֶהְבָּה אֲמַתִּית, וּמִכָּל שְׂפֵן לֹא אֶהְבָּה נְצַחִית, כִּי כָּל כּוֹנֵן רַק לְמַלֵּא תַאֲוֹתְךָ, וְעַל-כֵּן אֶתָּה אוֹהֵב רַק אֶת עֲצָמְךָ, וְלֹא אֶת אִשְׁתְּךָ, וְאֶהְבָּה כְּזוֹ אֵינָהּ

אוֹחֲזֵת זְמַן רַב, וְכֵן אֵינָה תְּדִירָה, כִּי תִכַּף וּמִיד כְּשֶׁאֲשַׁתְּךָ לֹא תוּכַל לְמַלֵּא תְּאֻנְתְּךָ תִּתְבַטֵּל הָאֲהָבָה בֵּינֵיכֶם, עַל-כֵּן אַתָּה צְרִיף לְרֵאוֹת שְׁהֲאֲהָבָה תִּהְיֶה רַק מִצַּד שְׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא צְוֶה לִשְׂאֵא אִשָּׁה, וְהִיא הַמְצִוָּה הָרֵאשׁוֹנָה בַּתּוֹרָה-לְפָרוֹת וְלִרְבוֹת, וְאִם תֵּאָהֵב אֶת אֲשַׁתְּךָ בְּאִפֶּן כֵּזֶה-מִצַּד מִצְוֹת בּוֹרְאֵךְ, זֶה תִּהְיֶה אֲהָבָה קִיָּמָה, אֲהָבָה אֲמִתִּית, וְתִמִּיד תִּשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, אֲפֹלוּ שְׁיִהְיֶה אֵיזוֹה וְכוּחַ, אוֹ חֲלוּקֵי דְבָרִים בֵּינֵיכֶם, מֵאַחַר שֶׁהִסּוּד חֲזֵק-שֶׁהִתְחַנְּתֶם רַק מִצַּד רְצוֹן הַבּוֹרֵא יִתְבָּרֵךְ.

ו.

צְרִיף שֶׁתִּדַּע אֶהוּבִי, אַחִי! כִּי הַמְצִוָּה הָרֵאשׁוֹנָה מִתְרַנֵּ"ג [מִשֵּׁשׁ מֵאוֹת שְׁלֹשׁ עָשָׂר] מִצְוֹת (לְהִרְבֶּה פּוֹסְקִים) הִיא מִצְוֹת: פָּרוּ וּרְבוּ, וּבְשִׁבִיל זֶה צְרִיף לְהִתְחַנֵּן וְלִשְׂאֵא אִשָּׁה, וְזֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַל כֵּן עֲלֶיךָ לְדַעַת בְּזֶה שֶׁזְּמַנּוֹ לָךְ אִשָּׁה מִן הַשָּׁמַיִם, כִּי אֲרַבְעִים יוֹם קִדְּם יִצִּירַת הַגּוֹלֵד בַּת קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת: בַּת פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי (סוֹטָה ב.), זֶה הִזָּה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ שֶׁתִּדּוֹר עִמָּה בְּאֲהָבָה וּבְשִׁלוֹם וְחִפָּה יִתְרָה, וְתִפְרוּ וְתִרְבוּ, וְעַל כֵּן עֲלֵיכֶם לְקַיֵּם רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְהֲאֲהָבָה צְרִיף שֶׁתִּהְיֶה רַק מִצַּד רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהוּא זְמַן וְשִׁדְךָ אֶתְכֶם יַחַד, וּבְיָדָי אֶתֶם זְוִיג, וְלָכֵן תַּעֲשׂוּ כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם שֶׁרְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ יִתְקַיֵּם, וְתִדּוֹרוֹ יַחַד בְּאֲהָבָה וְחִפָּה יִתְרָה, וְתִשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם תְּמִיד, וְתִזְכְּרוּ כִּי כָּל אֲהָבָה וְשִׁמְחָה בֵּינֵיכֶם תִּגְרַם שֶׁתִּשְׁרָה שְׁכִינָה בֵּינֵיכֶם, וְלִהְיוֹת כָּל מְרִיבָה וְשִׁנְאָה בֵּינֵיכֶם תִּגְרַם הַסְּתַלְקוֹת הַשְּׁכִינָה מִבֵּינֵיכֶם, וְכַעֲיִן שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סוֹטָה י"ז.) אִישׁ וְאִשָּׁה-זָכוּ-שְׁכִינָה בֵּינֵיהֶן, לֹא זָכוּ-אִשׁ אוֹכְלֵתָן, כִּי אֲצֵל הָאִישׁ יֵשׁ יו"ד, וְאֲצֵל הָאִשָּׁה יֵשׁ ה"א, וּבִיחַד הֵם שָׁמוּ יִתְבָּרֵךְ י"ה, וְאִם שׁוֹרָה בֵּינֵיהֶם אֲהָבָה מִצַּד קִיּוּם מִצְוֹתָו יִתְבָּרֵךְ,

אז נעשה אי"ש ואשה', ושורה ביניהם שמו יתברך: י"ה. מה שאין כן, אם יש איזה פגנה פסולה ואהבה של שקר ורבים ביניהם, אז פורחת אות יו"ד מהאיש ואות ה"א מהאשה ונשאר רק אש, אש-ושורפין זה את זה במחלקת, עד שמתגרשין, חס ושלום, וסובלים שניהם יסורין מרים, פי האיש הולך נע ונד, והאשה הולכת נעה ונדה, ואינם מוצאים את מקומם, ועל כן צריכים לראות שאהבה תהיה רק מצד קיום רצונו יתברך.

ז.

צריך שתדע אהובי, אחי! כי לאשתנו צריכים להראות אהבה גדולה תמיד, וצריכים לסבל הרבה מאד בסבלנות שאין דגמטה, ואז דיקא תזכה לעבר את חייך בשלום ובשמחה, ותראה עולמך בחיך, כי בדרך כלל אשה תמיד מפקדת פן ואולי בעלה אינו אוהב אותה, ופן ואולי הוא לא צריך אותה ופן ואולי היא לא מוצאת חן בעיניו וכו'. ועל-כן צריכים להבטיח לה תמיד את אהבתו אליה, ואיך שהוא באמת רוצה אותה, וצריך לסבל הרבה בסבלנות גדולה עד מאד, כי טבע של האשה שמאד מאד עלולה לבוא לידי עצבנות (נערנועזקייט), הן מצד העבור והלדה-שמאד מדכא ומעיק אותה, והן מהדאגה אודות פרנסה וההכרחיות, והן מצד הילדים שהיא צריכה לגדל ולאמץ אותם, אשר דבר זה הוא עבודה הכי קשה, ומוציא את העצבים לגמרי, ועל-כן ההכרח לה לסבל את אשתך בכל מיני סבלנות, ולקרבה בכל מיני קרוב, ולחזקה ולאמצה בכל מיני קרוב, ולחזקה ולאמצה בכל מיני אהבה וחבה, ואז דיקא תרחיב את דעתה ויהיה השלום שרוי ביניכם, ותעבר את חייך בשלום.

ת.

אחי היקר! אל תחשב פי לאהב את אשתך זה רק איזו חמרה, או איזה פתוי שרוצים להחמיר עליך או לפתות אותך, לא! לא! אל תחשב זאת כרגע, כי בפרוש אמרו חכמינו הקדושים (יבמות ס"ג): האוהב את אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו, עליו הכתוב אומר (איוב ה'): וידעת כי שלום אהלך ואמרו (חלין פ"ד): לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו, וילבש ויתפסה במה שיש לו, ויכבד את אשתו ובניו יותר ממה שיש לו עין שם, הרי זה לפניך כמה הקפידו חכמינו הקדושים על אהבה-לאהב את אשתו, ועל כבוד-לכבד את אשתו, ועל כן ראה לקיים זאת, ותראה לכבדה תמיד, ותאהב אותה, מצד מצות הבורא יתברך, שעל ידה אתה נשמר מהחטא, והיא מגדלת לך את בנך, אשר חכמינו הקדושים אמרו (יבמות ס"ג) שאפלו אשה רעה, חס ושלום, שעושית לו צרות ויסורים, וגורמת לו עגמת נפש, צריכים לכבד וליקר, רק מחמת זה שהיא מצלת אותו מן החטא, ומגדלת את בניו, ובפרטיות אם תכבדה ותיקרה תמיד אזי תשתנה לגמרי ותהפך דעתה לדעתך, כי כפי שתתנהג עמה, כך היא תתנהג עמך, וכפי שאתה תבין אותה, כמו כן היא תבין אותך, כי כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם (משלי כ"ז), כפי הפנים שאתה תראה, כן יתראו לך חזרה, וזכר כלל זה תמיד.

ט.

אחי היקר! אל תהיה חכם בעיניך, להוציא את כל צערך ומרירותך על אשתך, ומכל שכן שלא תצא לריב עמה כשהולך לך משהו לא כסדרו, כי מה היא חייבת בכשלוניך?! ומה ולמה תהיה רשע להוציא כעסך עליה? ומכל שכן להרים, חס ושלום, איזה יד עליה, שזה אסור

חמור עד מאד, ומנהג גוים עובדי עבודה זרה, כי מה אם אפלו לצער אותה בדברים החמירו חכמינו הקדושים עד מאד, כמו שאמרו (בבא בתרא, נ"ט): לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה, והקדוש ברוך הוא מאד מאד מקפיד על זה, כי סוגר את הדלתות והפתחים ממנו, כשמצער את אשתו, והיא בוכית, עין שם, מפל שפן כשמוציא את כל כעסו ורציחתו עליה, ומבישה ומריב עמה, ומפל שפן וכל שפן, כשמגביה עליה יד, חס ושלום, להכותה, לא יאבה ה' לסלח לה, וכל מיני ענשים קשים ומרים תסבל, רחמנא ליצלן, כי הקדוש ברוך הוא יתבע את עלבונה מייד, ותקבל חזרה מדה כנגד מדה, ושלף יהיה יותר קשה משלה, ועל-כן ראה לפי עכשו את אשתך בכל מחיר ותקבל על עצמך לא לצערה ולא לצעק עליה עוד בשום אפן שבעולם, אפלו דבר שהיא חיבת בו, מפל שפן כשיש לה איזה כשלוך בחייה, או שעובר עליך איזה דין קשה, אשר היא אינה חיבת בזה כלל, אז בודאי אסור לה לצערה ולצעק עליה כלל, רק לעזוב את אשתך, ולדונה לכה זכות, ולרחם עליה תמיד.

י

עליך לדעת כי אם אתה רוצה להצליח בחייה, ורוצה להצליח בפרנסתך, ראה לכבד וליקר ולאהב את אשתך, כי אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נ"ט): לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם, אלא בשביל אשתו, שנאמר: ולאברם היטיב בעבורה, והינו דאמרי רבא לבני מחזא (וזה שאמר רבא לאנשי מחזא) אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעתרו, לתכבדו את נשותיכם בשביל שתתעשרו, הרי לה שכל העשירות והטוב שלך,

וְאֲשֶׁר עֲתִיד לְבוֹא עֲלֶיךָ, הַכֹּל בְּזָכוֹת אֲשֶׁתְּךָ, וְעַל-כֵּן רֵאֵה לְכַבֵּד מְאֹד מְאֹד אֶת אֲשֶׁתְּךָ, וְתַמִּיד תִּדְוֹר עִמָּה בְּאַהֲבָה וְחֶבֶד יִתְּרָה, וְזֶה יוֹעִיל לָךְ בְּכָל הָעֲנִינִים, כִּי כְּשֶׁהָאָדָם בְּשָׁלוֹם וְאַהֲבָה עִם אֲשֶׁתּוֹ, הָרִי זֹזְכָה לְהִרְחֵבֵת הַדַּעַת, וְאִזּוּ בְּנִקְל לֹו לְהַצְלִיחַ בְּגַשְׁמִיּוֹת, כִּי לְהַפּוֹךְ-כְּשֶׁהָאָדָם תַּמִּיד בָּרִיב עִם אֲשֶׁתּוֹ, כְּבָר אֵין מֵחוּ מִיֵּשֵׁב עָלָיו, וְאֵינוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת שׁוֹם דָּבָר, וְכִבָּר אֵינוּ מִצְּלִיחַ, כִּי רֵאשׁוּ אֵין עִמוֹ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן בְּרוּחַנִיּוֹת, עֲלֶיךָ לְדַעַת כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְזָכוֹת לְאִיזָה קִדְשָׁה, לְאִיזָה טְהָרָה, כִּי אִם כְּשֶׁהוּא בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרַעוּת עִם אֲשֶׁתּוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (פְּסָחִים קי"ב:): מִצְּוָה וְגוֹף טְהוֹר נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְלוֹ בָּנִים, וְאָמְרוּ (קְדוּשִׁין כ"ט): נוֹשֵׂא אִשָּׁה וְאַחֲרַי כָּף לֹוֹמֵד תּוֹרָה, (כְּדִי שֶׁלֹא יִהְיֶה לֹו הִרְהוּר עֵין שָׁם), כִּי כְּשֶׁהוּא בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְחֶבֶד יִתְּרָה עִם אֲשֶׁתּוֹ, מֵחוּ נִתְרַחֵב, וְנִצָּל עַל יָדָהּ מִכָּל מִינֵי הִרְהוּרִים רָעִים, וְיָכוֹל לְלַמֵּד תּוֹרָה בְּטְהָרָה, כִּי אֵינוּ חוֹשֵׁב מֵאַחֲרַת כָּלֵל, כִּי יֵשׁ לֹו אֶת בֵּת זֹוגוֹ, מִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁזֹּזְכָה שֶׁאֲשֶׁתּוֹ הִיא אִשָּׁה כְּשֶׁרָה, וְעוֹזֶרֶת לֹו לְלַמֵּד תּוֹרָה, אֲזִי מְלַבֵּד זֹאת שֶׁיָּכוֹל לְהִתְעַלּוֹת מְאֹד מְאֹד בְּתוֹרָה, כִּי דִרְכָם שֶׁל אֲנָשִׁים הוֹלְכִים אַחֲרַי דַּעַתָּן שֶׁל נָשִׁים (פְּרָקֵי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, פְּרָק מ"א) וְכֶשֶׁאֲשֶׁתּוֹ מְזוֹרְזָתוֹ וְעוֹזֶרֶתוֹ לְלַמֵּד תּוֹרָה, אֲזִי יִצִּית אוֹתָהּ, וְיִתְמִיד מְאֹד בְּתוֹרָה, אֲלֹא גַם הַנָּשִׁים יִתְחַלְקוּ חֵלֶק כְּחֵלֶק עִם תּוֹרָתוֹ, וְכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרָכוֹת י"ז): גְּדוּלָהּ הַבְּטָחָה שֶׁהַבְּטִיחַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנָשִׁים יוֹתֵר מִן הָאֲנָשִׁים וְכו' וְאָמְרוּ (שָׁם): נָשִׁים בְּמֵאֵי זֶכֶן? בְּאִקְרוּיֵי בְּנִיָּהוּ לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וּבְאִתְנַוֵּי גְבַרְיָהוּ בֵי רַבְּנָן, וְנִטְרִי לְגַבְרִיָּהוּ עַד דַּאֲתָן מִבֵּי רַבְּנָן [בְּמֵה הַנָּשִׁים זֹכוֹת לְהִתְחַלֵּק חֵלֶק כְּחֵלֶק עִם בְּעַלְיָהֶם? עַל-יְדֵי שֶׁמּוֹלִיכוֹת אֶת בְּנִיָּהֶן לְלַמֵּד תּוֹרָה, וְנוֹתְנוֹת רְשׁוֹת לְבַעֲלֵיהֶן לְנִסְעַ לְלַמֵּד תּוֹרָה, וּמְחַכּוֹת עֲלֵיהֶם].

יא.

אחי היקר! ראה שבייתך- זו אשתך תתנהג בצניעות, כי אמרו חכמינו הקדושים (מגלה י'): בשכר צניעות שהיתה ברחל, זכתה ויצא ממנה שאול, ובשכר צניעות שהיתה בו בשאול, זכה ויצאה ממנו אסתר, שעל-ידה נגאלו עם ישראל, ואמרו (מדרש רבה, פרק א' סימן ג') אשה שהיא מצנעת עצמה, אפלו היא ישראלית, ראויה היא שתנשא לכהן ותעמיד כהנים גדולים, ואמרו (שם פרשת נשא, פרק ח' סימן י'): אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך- בזמן שהיא נוהגת בעצמה דת יהודית שהיא צנועה, זוכה שיוצאין ממנה בנים בעלי משנה, בעלי מקרא, בעלי מעשים טובים, עין שם, וכ' זה תפעל אצלה בדרכי נעם ואהבה, וכשהאשה, היא צנועה, אזי כל הברכות מצויות בידה, ונשמרת מפל מחלה, ומצלת את כל הבית כלו מפל צער ומכאובים ויסורים, ומביאה שפע גדול בבית ולהפוך כשהיא, חס ושלום, פרוצה, אזי כל הצרות והיסורים והמחלות והעני באים על ידה; ועל-כן ראה להסביר לה בצורה יפה שתלך תמיד מכסית ראש, ולא יראו ממנה שום שערות ראש החוצה, וכן ללכת תמיד עם שמלות שיש להן שרוולים ארפים, וכן גרבים על הרגלים, שקל זה הוא ממדת הצניעות; והקדוש ברוך הוא משרה שכירתו בבית ששומרים שם את הצניעות וכשהשכינה בבית ממילא יש כבר כל מיני השפעות טובות וברכות וישועות.

יב.

אחי היקר! ראה שמצדך יהיה תמיד שלום בבית, ואף פעם אל תצא לריב עם אשתך, ואפלו שהיא לא צודקת, ראה להרגיל עצמך לברח רק אל הקדוש ברוך הוא, ותספר לפניו, את כל לבך, וכ' מה שעובר

עֲלֶיךָ, אֲבָל אֵל תִּצַּא לְרִיב עִם אִשְׁתְּךָ, וְאֵל תִּעֲנֶה בְּשַׁעַה שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת עֲלֶיךָ, כִּי זֶה טְבֵעָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (ירושלמי, עבֻדָּה זָרָה פָּרָק ב', הֲלָכָה א') שֶׁדִּרְפָּה לְצוּזָח, (כְּשֶׁרוֹצִים לַעֲשׂוֹת לָהּ רַע) עֵינַי שָׁם. וְהָאִשָּׁה בְּדֶרֶךְ כָּלֵל עֲצָבָנִית מִכָּל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיהָ, וְעַל-כֵּן אָף שֶׁהִיא צוֹעֶקֶת עֲלֶיךָ-שִׁתְּקוּ! שִׁתְּקוּ! אֶהוּבִי, אָחִי, וּבִרְחַח לָךְ רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ כִּי עֲלֶיךָ לְדַעַת כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ וְאִיְהוּ מִמְּלֵא כָּל עֲלָמַיִן, וְסוֹבֵב כָּל עֲלָמַיִן, אֵין שׁוּם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְהִכַּל לִכְל אֱלֻקוֹת גָּמוּר הוּא, דּוּמָם, צוּמָח, חִי, מְדַבֵּר, הַכֵּל עֲצָם אֱלֻקוֹת, וְאֵין שׁוּם דְּבָר נַעֲשֶׂה מֵעֲצָמוֹ כָּלֵל, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁאִשְׁתְּךָ צוֹעֶקֶת עֲלֶיךָ וּמְצַעֲרֶת אוֹתְךָ, אֵל תִּצַּא לְרִיב עִמָּה, אֲלֵא בְּרַח לָךְ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִרְגֵּל עֲצָמְךָ לְדַבֵּר עִמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּלִשׁוֹן שֶׁאֲתָהּ רְגִיל בָּהּ, וְתִסְפֹּר לְפָנָיו הַכֵּל-כָּל מָה שֶׁמַּעֲיֵק לָךְ, וְתִשְׁפֹּר נַפְשְׁךָ הַשְּׁבוּרָה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי אֵין לָךְ רַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁיַּעֲזֹר לָךְ, וְעַל-כֵּן, חַס וְשְׁלוֹם, אֵל תִּעֲנֶה לָהּ שׁוּם דְּבָר, רַק תִּסְבִּיר לָהּ פְּנִיךָ, וְתִהְיֶה עִמָּה בְּאַהֲבָה רַבָּה, וְאֵז תִּרְאֶה נִפְלְאוֹת, כִּי כְּשֶׁתִּזְכֶּה לַעֲצֹר רוּחְךָ לֹא לְצַאת לְרִיב עִמָּה, וְתִדִּין אוֹתָהּ תַּמִּיד לְכַף זְכוּת, וְכֵל מָה שֶׁנִּצְאָרַע בְּבֵית עַל יְדֵה תְּבוּא וְתִשְׁפֹּר שִׁיחֲתָךְ וְתִפְלֹתְךָ לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ, אֵז יִקִּים אֶצְלָךְ מָה שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (הוֹבָא בְּיַלְקוּט מִשְׁלֵי רִמְזוֹ תַתְּקַנְיָז): "בְּרִצּוֹת ה' דְּרַכִּי אִישׁ, גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ" אוֹיְבָיו-זוֹ אִשְׁתּוֹ, כִּי הִיא תִתְּהַפֵּךְ לְגַמְרֵי אֲלֶיךָ.

יג.

הַעֲקָר רָאָה אֶהוּבִי אָחִי, לְהִיּוֹת סִבְלָן גְּדוֹל לְגַבִּי אִשְׁתְּךָ, וְתַמִּיד תִּדְוֶנָּה לְכַף זְכוּת וְתִרְחַם עָלֶיהָ, כִּי הֵלֵא הִיא אִשְׁתְּךָ, וְהִתּוֹרָה אֲמָרָה (בְּרֵאשִׁית ב', כ"ד): "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ" וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד, וְכִמוֹ שֶׁבָשָׂר אֶחָד לֹא שִׁיךְ שִׁירִיבוּ זֶה עִם זֶה, רַק אֵיבָר אֶחָד

מִרְגִּישׁ כְּאֵב אֵיבָר שְׁנֵי, כְּמוֹ-כֵן צָרִיךְ לֵהִיּוֹת בֵּין הַבְּעַל וְהָאִשָּׁה שֶׁיִּהְיוּ
בְּאַחַדוֹת אַחַת, וְכָל אֶחָד יִרְגִּישׁ אֶת חֲבֵרוֹ וְיַעְזֹר אֶחָד לְהַשְׁנִי, וְעַל-
יְדֵי-זֶה דִּיקָא יִצְלִיחוּ כָּל יָמֵי חַיֵּיהֶם, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים
(מִדְּרַשׁ קֹהֶלֶת רַבָּה, פֶּרֶק ד'): טוֹבִים הַשְּׁנִיִּים-אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ מִן הָאֶחָד-זֶה
לְעַצְמוֹ וְזֶה לְעַצְמוֹ, עַיִן שָׁם. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְנַהֵג בֵּיתוֹ בְּשִׂמְחָה, אִז
יִהְיֶה בֵּיתוֹ בֵּית שֶׁהַשְּׂכִינָה תִּשְׁרָה בְּתוֹכוֹ, וְיִמְשָׁךְ בּוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל עוֹלָם!

תַּפְלָה עַל שְׁלוֹם-בֵּית

רבונו של עולם, זַכְּנֵי כְּשֶׁאֲמַצָּא כְּבֹר אֶת זְווגִי, שְׁלֵבֶל אֹהֵיהּ, חֵס וְשְׁלוֹם, בְּכַעַס וּקְטָטָה עִמָּה, רַק יִשְׁרָה הַשְׁלוֹם וְהָאֱהָבָה בֵּינֵינוּ תָּמִיד, וְנִזְכָּה לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת וּלְחַנְכֵם עַל דַּעַת תּוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה; זַכְּנֵי לְשְׁלוֹם בֵּית, וּלְעוֹלָם לֹא אֶתְגַּרֶשׁ, חֵס וְשְׁלוֹם, חֵס וְחִלְיָה, רַק נַעֲזֹר אֶחָד אֶת הַשְּׁנַי; וְזַכְּנֵי לְהִיּוֹת תָּמִיד וְתָרוֹן גָּדוֹל, וּלְעוֹלָם אֹתָר בְּבֵיתִי, וְלֹא אֹהֵיהּ, חֵס וְשְׁלוֹם, קִמְצָן וְכִילֵי יֵהִיָּה אִיךְ שִׁיְהִיָּה, וּבְבֵיתִי תִשְׁרָה רַק שְׂמֵחָה, וְאִזְכָּה לְשִׂמְחָה אֶת אִשְׁתִּי בְּאִפֵּן שִׁיְהִיָּה בֵּיתִי בֵּית שְׂמֵחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה אִזְכָּה לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים; וְזַכְּנֵי שְׂבִיתִי יֵהִיָּה בֵּית וְעַד לְחֻכְמִים, וְיֵהִיו עֲנִיִּים בְּנֵי בֵּיתִי, וְאִזְכָּה לְהִיּוֹת בְּעַל מַכְנִיס אוֹרַח גָּדוֹל.

רבונו של עולם, חוּס וְרַחֵם עָלַי, וְתִקְבֵּל אֶת תַּפְלָתִי בְּרַחֲמִים בְּזָכוֹת כָּל הַצְּדִיקִים, קְדוּשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְץ הַמָּה, בְּפֶרֶט בְּזָכוֹת רַבֵּנוּ הַקְּדוּשׁ, רַבֵּנוּ נַחֲמֵן בֶּן פִּיִּיגָא, זְכוֹתוֹ יִגַּן עָלַי, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן!

קונטרס

שְׁלוֹם בְּאֶהְלֶךְ

יְרַבֵּה לְדַבֵּר מִמְעַלְת הַשְּׁלוֹם הַצָּרִיךְ לַשְּׁרוֹת
בְּבֵית הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וְשִׁיחָהּ שְׁלוֹם
בְּאֶהְלוֹ תְּמוּד, שֶׁהוּא שְׁלוֹם-בַּיִת, וַיִּגְלֶה
עֲצוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרְאוֹת אִיךָ לְזִכּוֹת לְזֶה,
וְהִתְחַזְּקוֹת עֲצוּמָה לְמִי שֶׁעַדִּין לֹא זָכָה לְזֶה.

מוהרא"ש ז"ל אומר: שענין שלום-בית איננו פתגם בעלמא או עצה טובה, זה מעקר היהדות, כי החוב שענינו הקדוש-ברוך-הוא להתחתן ולהוליד בנים, אותו חוב הוא לכבד וליקר את אשתו, וזה יסוד גדול; כי עקר היהדות תלוי בזה, כי כשיש לאדם שלום-בית, אזי יכול להשפיע בביתו יראת שמים, יכול לחנך את ילדיו על-פי דרך התורה והיראה, וכלם ממשמעים אליו, לא-כן כשהוא מתנהג כפרא אדם, ומזלזל באשתו, ואין לו שלום-בית, על-ידי-זה גורם קלקולים לעצמו, רחמנא לאלו, ונפגם בביתו, וכן אין לו כבר שום השפעה בביתו, הן על אשתו והן על ילדיו, וכל הבית מתפורר לגמרי.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרט)

קונטרס שְׁלוֹם בְּאֵהָלָךְ

א.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ – הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה, אִם אַתֶּם רוֹצִים לְחַיֵּת חַיִּים מְאֻשְׂרִים, וְלִהְיוֹת תְּמִיד שְׂמֵחִים וְעֵלְיָזִים וּמְצַלְחִים בְּחַיֵּיכֶם, אֲזִי עֲלִיכֶם לְדַעַת, כִּי הַדְּבָר הֶרְאִישׁוֹן – לְהִשְׁתַּדֵּל לְהִבִּין זֶה אֶת זֶה, וְלִידַע שְׁלֹכַל אֶחָד מִכֶּם יֵשׁ רְגָשׁוֹת, וְעַל כָּל אֶחָד מִכֶּם לִשְׁמַר מְאֹד לֹא לְגַעַת בְּרְגָשׁוֹת זֹלָתוֹ, אֲדַרְבֵּה יִשְׁתַּדֵּל הָאֶחָד לְעֹזֵר לְאַחֵר, וְלֹא לְהִכְאִיב לְרִגְשׁוֹ שְׁלוֹ וְשָׁלָה, אֲזִי דִיְקָא כְּשֶׁתִּשְׁתַּדְּלוּ בְּזֶה – תִּצְלִיחוּ; כִּי זֶה הִיְסוּד וְהַעֲקָר הַחֲשׁוּב בְּיִתְרַם בְּשָׁלוֹם-בֵּית – לְהִבִּין שְׂכַשְׁם שְׂאַתָּה רְגִישׁ, כְּמוֹ-כֵן אֲשֶׁתְּךָ רְגִישָׁה, וּכְמוֹ שְׂאַתָּה רְגִישָׁה, כְּמוֹ-כֵן בְּעַלְךָ רְגִישׁ, וְיֵשׁ דְּבָרִים שְׁבִנְקֵל יְכוּלִים לְהִכְאִיב לָךְ אוֹ לָהּ, וְעַל-כֵּן צָרִיכִים לְהִזְהַר בְּדְבָרִים אֵלּוּ עַד מְאֹד – לֹא לְהִכְאִיב לְרִגְשׁוֹת זֹלָתוֹ, אֲלֵא לְכַבֵּד אֶחָד אֶת הָאַחֵר, וְאֲזִי דִיְקָא תִּצְלִיחוּ שְׂנִיכֶם בְּחַיֵּיכֶם, וּבֵיתְכֶם יִהְיֶה בֵּית חֵם, בֵּית מְנוּחָה וְשָׁלוֹה, בֵּית אֲשֶׁר, בֵּית שְׂמֵחַ, וְאַף שֵׁישׁ לְכָל אֶחָד מִכֶּם טְעֵנוֹת עַל זֹלָתוֹ, אֲבָל עֲלִיכֶם לְדַעַת, כִּי אִם הִיִּיתֶם מְשִׁתַּדְּלִים לְהִבִּין, אֲשֶׁר לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִכֶּם יֵשׁ רְגָשׁ פְּנִימִי, וְצָרִיכִים לִשְׁמַר עָלָיו, וְלֹא לְפַגַּע בּוֹ, אֲזִי דִיְקָא כְּבָר לֹא הָיוּ אֲצֻלְכֶם שׁוּם מְרִיבוֹת אוֹ וּפְוִחִים כָּלֵל.

ב.

נִתְחִיל בְּדַגְמָא אַחַת מֵאַלְפֵי דַגְמָאוֹת שִׁיכוּלִים לְהִבִּיא,

והיא - עליכם להבין, שְׁכֵמוֹ שְׁלִבְעַל יֵשׁ הוֹרִים ומשפחה, כמו-
 כן לְאִשָּׁה יֵשׁ הוֹרִים ומשפחה, וכמו שְׁאֵתָה רוֹצָה שְׁאִשְׁתְּךָ
 תִּכְבַּד אֶת הוֹרֶיךָ ומשפחתך, כמו-כן היא רוֹצָה שְׁאֵתָה תִּכְבַּד
 אֶת הוֹרֶיהָ ומשפחתה, וְאִף שֵׁישׁ לָךְ אוּ לָהּ טְעֵנוֹת צוֹדְקוֹת,
 לְמָה הוּא אוּ הִיא מְזוֹלְזָלִים בְּהוֹרֵי הַבְּעַל ומשפחתו, אוּ בְּהוֹרֵי
 הָאִשָּׁה וּבְמִשְׁפַּחְתָּהּ, וְאִם אֵתָה תִּסְפָּר אוּ הִיא תִּסְפָּר אֶת כָּל
 הַרְעוֹת שֶׁעָשׂוּ וְגָרְמוּ הַמִּשְׁפָּחָה וְהַהוֹרִים שְׁלוֹ אוּ שְׁלָהּ, אֲשֶׁר
 בּוֹדְאֵי זֶה הִיָּה מִצְדִּיק אֶת הַשְּׂנְאָה וְהַדְּבֹר אֶחָד עַל זוֹלַת הוֹרֵיו
 ומשפחתו, אִין זֶה מְבַטֵּל עֲדִין אֶת הַהֲרַגְשׁוֹת שֶׁל הַבְּעַל וְשֶׁל
 הָאִשָּׁה, כִּי סוֹף כָּל סוֹף עִם כָּל הַצָּדֵק, הוֹרֵיו ומשפחתו נְשָׂאֲרִים
 הוֹרֵיו ומשפחתו, וְהוֹרֶיהָ ומשפחתה נְשָׂאֲרִים הוֹרֶיהָ ומשפחתה,
 וְהַרְגֵּשׁ אֶל הַשֶּׁרֶשׁ נִשְׂאָר, וְדַבֵּר זֶה אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנּוֹת בְּשׁוֹם
 אִפְּן שְׁבַעוֹלָם, כִּי זֶה דְּבָר טְבָעִי וּמוֹכֵן גַּם בְּשֶׁכֶל אֲנוּשֵׁי, וְעַל-כֵּן
 תִּתְּךָ-וּמִיד כְּשֶׁאֶחָד רוֹצָה לְהִתְקִיף אֶת הַצַּד הַשְּׂנִי, יִהְיֶה אִיךָ
 שְׁיִהְיֶה וְיִהְיֶה מַה שְׁיִהְיֶה הוּא כְּבָר נוֹגַע בְּרַגְשׁ אוּ שְׁלוֹ אוּ שְׁלָהּ,
 וְכֵאֵן בְּנִגְיַעַת הַרְגְּשׁוֹת כְּבָר יִתְחִיל לְכַאֵב בְּפָנִים, וְעַל הַכַּאֵב הַזֶּה
 יִתְחִילוּ לְצַמַּח מְרִיבוֹת עִם וּכּוֹחִים, עַד שֶׁיָּבִיאוּ לְחָרְבֵן-הַבֵּית,
 חֵס וְשְׁלוֹם; וְעַל-כֵּן אִם תּוֹכְלוּ לְהַשְׁתַּלֵּט עַל עֲצַמְכֶם, יִהְיֶה מַה
 שְׁיִהְיֶה וְיִהְיֶה אִיךָ שְׁיִהְיֶה – לֹא לְנֹגַע בְּרַגְשׁוֹת זוֹלַתוֹ, וְתִשְׁתַּדְּלוּ
 לְהַבִּין אֶת הַבְּעִיָּה, הֵן הָאִשָּׁה תִּבִּין אֶת בְּעִלָּהּ וְהֵן הַבְּעַל יָבִין אֶת
 אִשְׁתּוֹ, וְתוֹצִיאוּ מִחַיִּיכֶם הַפְּרִטִיִּים אֶת הַמִּשְׁפָּחָה, וְתִכְבְּדוּ אֶחָד
 אֶת הַשְּׂנִי, אִזְ דִּיקָא תִּצְלִיחוּ וְיִהְיֶה שְׁלוֹם בְּאֵהָלְכֶם תָּמִיד.

ג.

עליכם לדעת, כִּי תִתְּךָ-וּמִיד כְּשֶׁבָנִי זוּג מִתְחַתְּנִים, הֵם

נַעֲשִׂים כְּמוֹ שְׂתָפִים בְּכָל, וְאִין שִׁיךְ לְהַשְׁלִיךְ אֶת הָאִשָּׁמָה עַל הַזּוֹלָת, הִינּוּ לֹא הַבְּעֵל עַל הָאִשָּׁה וְלֹא הָאִשָּׁה עַל הַבְּעֵל, וְאִף שִׂידָמָה לְכָל אֶחָד מֵכֶם שֶׁהוּא צוֹדֵק בְּמֵאָה אַחוּז, וְהַזּוֹלָת – הוּא אוּ הִיא אִינוּ צוֹדֵק כָּלֵל. עֲלֵיכֶם לְהִבִּין, כִּי אִין זֹו אָמַת כָּלֵל, כִּי שְׂנִיכֶם שְׂתָפִים בְּבִיתְכֶם, וְהָאִשָּׁמָה – אִם יֵשׁ אִיזוֹ אִשָּׁמָה וְכוּ', תַּתְּחַלֵּק בֵּינֵיכֶם שְׁנָה בְּשְׁנָה, וְאִז – אִם תִּלְכוּ בְּדַרְךְ זֹו תַּצְלִיחוּ עַד מְאֹד בְּחַיֵּיכֶם; כִּי עַל-פִּי-רַב הַמְּרִיבוֹת מִתְּחִילוֹת בְּבֵית, בְּשַׁעָה שֶׁנֶּאֱרָע אִיזָה מְקָרָה אוּ מְאָרְע בְּלַתִּי נְעִים, וְכִבֵּר מְאֻשִׁימִים זֹה אֶת זֹו וְזֹו אֶת זֹה, הַבְּעֵל מְאֻשִׁים אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁבְּעֻטָּיָה נִגְרַם הַנֶּזֶק וְהַצַּעַר וְהַמְּאָרְע הַבְּלַתִּי נְעִים, וְהָאִשָּׁה מְאֻשִׁימָה אֶת הַבְּעֵל שֶׁבְּעֻטָּיו נִגְרַם הַנֶּזֶק וְהַצַּעַר וְהַמְּאָרְע הַבְּלַתִּי נְעִים, וְכִי מִתְּחִילִים לְרִיב זֹה כְּנִגֵּד זֹה. וּבְאָמַת אַחַר הַתְּבוֹנָנוֹת וְיִשׁוּב הַדַּעַת, תִּנְוָחוּ שְׂשִׁנֵיכֶם אִינְכֶם אִשְׁמִים בְּדַבָּר, רַק מֵרַב יֵאוּשׁ וּמִתְּחִים אֶחָד מִשְׁלִיךְ אֶת הָאִשָּׁמָה עַל זוֹלָתוֹ, וּמִתְּקוּטָטִים וְרַבִּים יַחַד עַל לֹא דַבָּר; עַל-כֵּן תִּדְעוּ – הֵן הַבְּעֵל וְהֵן הָאִשָּׁה, שְׂשִׁנֵיכֶם שְׂתָפִים, וְאִסוּר לְהֵאֻשִׁים אֶחָד אֶת הַשְּׂנִי בְּשׁוּם דַּבָּר, רַק רְאוּ לַעְזוֹר זֹה לְזֹה בְּכָל הַעֲנִינִים – הֵן בְּעִבּוּדוֹת הַבֵּית, הֵן בְּפִרְנָסָה, הֵן בְּגִדּוּל וּבְחִנוּף הַיְלָדִים וְהֵן בְּהִבְנָה – לְהַשְׁתַּדֵּל לְהִבִּין אֶחָד אֶת זוֹלָתוֹ, וְעַל-יַדֵּי-זֹה דִּיקָא תִזְכוּ לְהִיּוֹת הַזּוּג הַכִּי מְאֻשֵׁר בְּחַיִּים, וְיִהְיֶה שְׁלוֹם בְּאֵהֶלְכֶם.

ד.

רְאוּ – הֵן הַבְּעֵל הֵן הָאִשָּׁה לְשִׁמּוֹר עֲצָמְכֶם בְּעַת כַּעֲסְכֶם וּמִצַּב רוּחְכֶם הִלָּא טוֹב, וְלִצָּאת לַחוּץ קִצַּת לְשִׂאף אֹוִיר צַח וְזוֹר, וְלֹא לְהַשְׂאֵר בְּבֵית, כִּי בְּנִקֵּל שְׂתַבִּינוּ אַחֲרַת בְּכָל דַּבָּר, וְאֶחָד

יִרְאֶה בְּחֶסְרוֹן זוּלְתוֹ, וַיִּתְחִיל לְהִתְקוּטֵט וּלְרִיב עַל לֹא דְבָר, וַיִּחְפֹּשׂ מוֹמִים וְחֶסְרוֹנוֹת מִתַּחַת לְאֲדָמָה בְּמָה לְתִלּוֹת מְרִיבוֹתָיו וְכוּ', וְעַל-כֵּן בְּשַׁעַה שְׁנוּפֵל אֶחָד מִכֶּם בְּאִיזָה מִצַּב-רוּחַ לֹא נָעִים, רָאוּ תַכְף-וּמִיד לְצֹאת קֶצֶת וְלֹא לְרִיב זֶה עִם זֶה, עַד שְׁיִרְגְּעוּ הַרוּחוֹת, וְאִזּוֹ הָאֶחָד יִתְחִיל לְחַזֵּק אֶת זוּלְתוֹ – הַבֶּעַל אֶת הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה אֶת הַבֶּעַל, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לְהָרִים וּלְהַגְבִּיחַ רוּחוֹ שֶׁל זוּלְתוֹ, וְאִזּוֹ דִּיקָא יִתְהַפֵּף הַבֵּית לְגֶן-עֵדֶן מִמֶּשׁ, וְתִהְיֶה דְגִמָּא חַיָּה לְיֻלְדִים, לְשִׁכְנִים וְלְקְרוּבִים; אֲשֶׁרֵי מִי שְׁמִצִּית וּמְקַיֵּם כָּל זֹאת, וְאִזּוֹ טוֹב לוֹ בְּזֶה וּבְבֵּא; כִּי רַב הַצָּרוֹת נִתְהוּוֹת בֵּין הַבֶּעַל לְבֵין הָאִשָּׁה עַל-יְדֵי-זֶה – שְׁאֶחָד שׁוֹפֵף אֶת כָּל מִצַּב רוּחוֹ הַבְּלִתִּי נָעִים וְכַעֲסוֹ עַל זוּלְתוֹ, עַד שְׁעַל-יְדֵי-זֶה כָּבַר אֵינוֹ יִכּוֹל לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לְלַמֵּד, וְנוֹפֵל בְּקִטְנוֹת וּבִירִידוֹת עֲצוּמוֹת, וּמֵאֲבָד אֶת שְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת. אֲבָל אִם תִּתְנַהֲגוּ בְּדַרְךְ וּבְעֶצְמָה זֹאת, אִזּוֹ דִּיקָא תִּזְכּוּ לְשְׁנֵי הָעוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה – שֶׁתִּחְיֶה חַיֵּי נַחַת וְהַבְּנָה הַדְּדִית, וְהָעוֹלָם הַבָּא – שֶׁתִּתְחַזֵּק אֶצְלָכֶם הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה בּוֹ יִתְבָּרַךְ.

ה.

רָאוּ לְהִיּוֹת עֶזֶר אֶחָד לְשֵׁנִי, וְלֹא הֵהָפוּף – שְׁיִהְיֶה אֶחָד כְּשִׁלּוֹן לְשֵׁנִי, וְזֶה עֶקֶר הַצְּלַחַת הַבֵּית – כְּשֶׁעוֹזְרִים זֶה לְזֶה, וּבּוֹנִים יַחַד אֶת הַבֵּית, לֹא-כֵּן אִם אֶחָד מִשְׁפִּיל וּמְדַכָּא אֶת זוּלְתוֹ, עַל-יְדֵי-זֶה בָּא עֶקֶר הַכְּשִׁלּוֹן שֶׁל הַבֵּית, הֵן אֲמַת שְׁיִכּוֹלוֹת לְהִיּוֹת טְעָנוֹת וּמַעֲנוֹת בִּינֵיכֶם, וְאֶפְלוּ יִהְיוּ הַטְּעָנוֹת צוֹדְקוֹת, אֲבָל אִם רוֹצִים שְׁיִהְיֶה שְׁלוֹם בֵּית אֲמַתִּי, צְרִיכִים לוֹתֵר אֶחָד לְשֵׁנִי, וְלַעֲזֹר זֶה לְזֶה. וְעַלֵּיכֶם לְדַעַת, כִּי בּוֹדָאֵי אֵין יוֹם שֶׁלֹּא

יַעֲלוּ אֵילֹו חֲלוּקֵי דַעוֹת וְחֶסְרוֹן עֵצָה בֵּינֵיכֶם, אַבְּל זֶה עֶקֶר
הַשְּׁלָמוֹת – שְׁמִתוּף חֲלוּקֵי הַדַּעוֹת שֵׁישׁ בֵּינֵיכֶם וּמִתוּף חֶסְרוֹן
הַעֵצָה שְׁאַתֶּם נִמְצָאִים בָּהּ, עַד שְׁאִינְכֶם יְכוּלִים לְהַחֲלִיט הַיֵּטֵב,
דִּיקָא מְזָה תִּתְאַחֲדוּ וְתִבּוֹאוּ לְעִמְקַ הַשְּׁוֹה בֵּינֵיכֶם, וְדִיקָא עַל-
יְדֵי-זֶה תִּצְלִיחוּ בְּבִיתְכֶם תָּמִיד, וְתִהְיֶה לְכֶם שְׁלוֹת הַנֶּפֶשׁ וּבֵית
חַס מְאֹד.

ו.

צָרִיף שְׁתַּדְּעוּ – הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה, כִּי אַתֶּם שְׁתַּפִּים
שְׁלָמִים בְּחַיֵּיכֶם, וּכְדָרְךָ שְׁתַּפִּים, שְׁאֵם אֶחָד הוּא נֶאֱמָן לְאַחֵר,
עַל-יְדֵי-זֶה מְצַלְיָחִים, כְּמו־כֵן בְּבִיתוֹ שֶׁל אָדָם, אִם הָאִישׁ נֶאֱמָן
לְאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה נֶאֱמָנָת לְאִישׁ – אֲזִי מְצַלְיָחִים, וְאַחֲרַת יַחֲרַב
הַבֵּית, חַס וְשְׁלוֹם; עַל-כֵּן רְאוּ לְחִזֵּק אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, וּבְכָל מָה
שְׁקוּרָה בְּבֵית, עֲלִיכֶם לְקַחַת אֶת הַדְּבָר בְּשְׁתַּפּוֹת שְׁלָמָה, הֵן
כְּשֵׁישׁ אִיזוֹ הַצְּלָחָה, עֲלִיכֶם לְהַתְּחַלֵּק בְּשִׁמְחָה, וְהֵן חַס וְשְׁלוֹם,
אִם יֵשׁ אִיזָה כְּשִׁלּוֹן אוֹ צָרָה, עֲלִיכֶם לְהַעֲמִים אֶת זֹאת עַל
שְׁנֵיכֶם, וְלֹא לְזָרֵק אֶת הָאִשָּׁמָה אֶחָד עַל זוּלְתוֹ, וְאֲזִי – אִם תִּלְכוּ
בְּאִפְן כָּזֶה – לְהִיּוֹת שְׁתַּפִּים נֶאֱמָנִים זֶה לְזֶה, תִּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם,
וּבִיתְכֶם יִהְיֶה גֶן-עֵדֶן הַתְּחַתּוֹן, וְתִזְכּוּ לְבָנוֹת בֵּית נֶאֱמָן, וְהִילָדִים
שְׁתוּלִידוֹ יִצְאוּ בְּרִיאִים בְּגוּפָם וּבְשִׁכְלָם; כִּי בְּדָרְךָ כָּלֵל הִילָדִים
יִוָּרְשִׁים אֶת טְבַע הוֹרִיָּהֶם, וּמָה שְׁרוּאִים בְּבֵית, כֵּן נִחְקַק אַחֵר-
כֵּף בָּהֶם, וְלָכֵן כְּשִׁירָאוּ אֶת הַנֶּאֱמָנוֹת שֵׁישׁ בֵּינֵיכֶם, וְאִיף שְׁאִין
אַתֶּם מְשִׁלִּיכִים אֶת הָאִשָּׁמָה זֶה עַל זֶה, רַק מְכַבְּדִים זֶה אֶת
זֶה, עַל-יְדֵי-זֶה תִּכְנַס גַּם בְּתוּף דָּמָם הַנְּהָגָה זו, וְגַם הֵם יִתְנַהֲגוּ
בְּצוּרָה כְּזוֹ. וְזֶה סוּד הָאִשָּׁר שֶׁל הַבֵּית וְהַצְּלָחַת הִילָדִים לְעֵתִיד,

כי טבע הילדים שעושים ומתנהגים בדיוק כמו שרואים בביתם
אצל ההורים.

ז.

עליכם לדעת, פי האיש תלוי באשתו והאשה תלויה
בבעלה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק ט):
”אי אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי
אפשר לשניהם בלא שכינה”; ודבר זה עליכם לחקק היטב
בלבכם ובדעתכם, פי אחד צריך את זולתו, ושניכם צריכים את
הקדוש-ברוך-הוא, ועל-כן עליכם להרבות בתפלות ובתחנונים
אליו יתברך, שתצליחו בחייכם, ותמיד תשפכו את נפשכם לפניו
יתברך בשיחה ובתפלה, ולבקש אחד על זולתו, ועל הילדים
שיצליחו, פי גם התפלה צריכה להיות משתפת, כעין שאמרו
חכמינו הקדושים על יצחק אבינו: הוא עומד בזוית זו ומתפלל,
והיא עומדת בזוית זו ומתפללת (מדרש רבה, פרשת תולדות); פי
תפלה גם-כן צריכה להיות משתפת, ועל-ידי-זה תזכו להמשיך
את שכינת עזו יתברך בתוך ביתכם, פי בזה שתתפללו זה על
זה וכן על הצלחת הילדים ועל הצלחת הבית, תמשיכו את
השכינה עליכם, ותזכו להצליח דרככם; פי התפלה המשתפת
עוזרת מאד, פי במקום שיש אחדות – יש שם השכינה. וביותר
תלוי דבר זה בביתו של האדם; ועל-כן ראו לחזק את עצמכם
יחד להתפלל בכל יום אליו יתברך בלשון שאתם רגילים בה,
לבקש ולהתחנן אליו יתברך, שתצליחו את דרככם, ותזכו
לאריכות ימים ושנים טובות, וכן שיצליחו הילדים ושיהיו
בריאים; פי מה שתפלה פועלת שום דבר בעולם לא יכול לפעל,

ובפּרָטיות כְּשֶׁהִתְפַּלֵּה היא מְשַׁתְּפֵת בְּלֵב אֶחָד – הֵן בְּאִישׁ הֵן בְּאִשָּׁה, אִין לְתֹאֵר וְאִין לְשַׁעַר אֵת מַעְלַת הַתְּפִלָּה הַמְּשַׁתְּפֵת שֶׁל הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, כִּי נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּפִלָּתְכֶם הַמְּשַׁתְּפֵת זִיו וְיַחְוֹד גְּדוֹל לְמַעְלָה, עֵין לֹא רָאֵתָה וְכוּ'; אֲשֶׁרִי מִי שְׁמַתְנַהֵג כָּךְ, שָׂאז מְשַׁרָה אֵת שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבֵיתוֹ.

ח.

צָרִיךְ שְׁתַּדְּעוּ שְׁנִיכֶם – הֵן הָאִישׁ וְהֵן הָאִשָּׁה, כִּי הַשְּׁמִחָה בְּבֵית הִיא רְפוּאָה בְּבֵית, וּמְשַׁרָה שְׁכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבֵית, וּבְמִקּוֹם שֵׁישׁ שְׁמִחָה – יֵשׁ הַצְּלָחָה. עַל-כֵּן רְאוּ שְׁנִיכֶם – הֵן הָאִישׁ וְהֵן הָאִשָּׁה לְשִׂמְחָה אֶחָד אֵת הַשְּׁנִי, בְּאִפְּן שְׁתִּהְיֶה בְּבֵית אֲוִירָה שֶׁל שְׁמִחָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְרַחֵב דַּעְתְּכֶם שֶׁל הַיְלָדִים, כִּי בְּבֵית שְׁמִחָה, שֶׁם אִין שׁוֹם מִתְחִים וְעֶצְבִּים, רַק יֵשׁוּב הַדַּעַת וְסִבְלָנוּת, וְאֵז הַיְלָדִים מִתְּפַתְּחִים מֵה שְׁיֹתֵר מֵהָר, כִּי הַשְּׁמִחָה מְרַחֶבֶת אֵת דַּעְתְּכֶם, וְעַל-כֵּן עֲלִיכֶם לְרְאוֹת שְׁבִיבֵית תִּהְיֶה תְּמִיד שׁוֹרָה רַק אֲוִירָה שֶׁל שְׁמִחָה, וְיִהְיֶה נִשְׁמָע בְּבֵיתְכֶם תְּמִיד קוֹל שְׁמִחָה. וְחֻכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (רֵאשׁ הַשָּׁנָה ו.): "אִשָּׁה – בַּעֲלָה מְשַׁמְּחָה"; וְאָמְרוּ (בְּמֹזַת סב.): "כָּל יְהוּדֵי שְׂאִין לֹו אִשָּׁה, שְׁרוּי בְּלֹא שְׁמִחָה"; הֵרִי לְכֶם, כִּי הַשְּׁמִחָה תְּלוּיָה בְּשְׁנִיכֶם, הַבַּעַל מְשַׁמֵּחַ אֵת אִשְׁתּוֹ וְהָאִשָּׁה מְשַׁמַּחַת אֵת בַּעֲלָה, עַל-כֵּן רְאוּ שְׁתִּהְיֶה תְּמִיד רוּחַ שְׁמִחָה שׁוֹרָה בְּבֵית, וְאֵז דִּיקָא תְּצַלִּיחוּ בְּרוּחָנוּת וּבְגִשְׁמִיּוּת.

ט.

צָרִיךְ שְׁתַּדְּעוּ – הֵן הַבַּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה מֵה שְׂאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ

הַקְדוּשִׁים (סוּטָה יז.) "אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ – שְׂכִינָה בִּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ – אִשׁ אוֹכְלֵתָן"; כִּי אֶצֶל הָאִישׁ יֵשׁ י', וְאֶצֶל הָאִשָּׁה יֵשׁ ה', וּשְׂנִיָּהֶם הֵם שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ – י"ה, וְעַל-כֵּן אִם הֵם מִתְנַהֲגִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה, וַיֵּשׁ לָהֶם יִרְאֵת שְׁמִים, אָז שׁוֹרָה בִּינֵיהֶם שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁזָה סוּד י"ה מִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאָז הַשְּׁלוֹם וְהָאֱהָבָה וְהַהֲבָנָה שׁוֹרִים בֵּין הָאִישׁ לְבֵין הָאִשָּׁה, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁחַס וְשְׁלוֹם, מִתְרַחֲקִים מִדִּינֵי הַתּוֹרָה, וּמִכָּל שְׂכָן כְּשֶׁעוֹבְרִים עַל הַתּוֹרָה, חַס וְשְׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה פּוֹרַח מִבִּינֵיהֶם הִי' וְהֵה' וְנִשְׁאָר אִשׁ וְאִשׁ, וְעַל-יְדֵי-זֶה שׁוֹרְפִים זֶה אֶת זֶה, וְגוֹרְמִים לְעֲצָמָם חֲרָבָן גְּדוֹל וְנוֹרָא, כִּי כְּשֵׁי אִשׁ אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצָמָהּ, כִּי הַבְּעָרָה לְלֵהֵב יֵצְאָה, כְּמוֹ בְּאֵשׁ גְּשָׁמִית כְּשׁוֹבְעֶרֶת, הַרְבֵּה פְעָמִים קָשָׁה מְאֹד מְאֹד לְכַבּוֹתָהּ, וְכִיּוֹן שֶׁהִתְחִילָה הָאִשׁ, הִיא שׁוֹרְפֶת וּמְכַלָּה אֶת כָּל אֲשֶׁר בָּא תַּחַת יְדָהּ, אֵף אֶת הַחֹף מִפְּשָׁע, כִּי אִי אֶפְשָׁר לְעַצֵּר אֶת הָאִשׁ, כְּמוֹ-כֵן הַמְּרִיבוֹת בְּבֵית שֶׁהֵן בְּבַחֲיַנַּת אִשׁ, תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁהִבְעַל וְהָאִשָּׁה רְבִים בִּינֵיהֶם בְּכַעַס וּבְרָצִיחָה, אֲזִי הָאִשׁ יוֹצֵאת וּמִתְפַּשְׁטֶת עַל הַיְלָדִים, עַל הַהוֹרִים, עַל כָּל הַמְּשַׁפָּחָה וְעַל הַשְּׂכָנִים וְכוּ', עַד שֶׁקָּשָׁה מְאֹד לְכַבּוֹתָהּ, וְנִנְעָשָׂה מִזֶּה אִשׁ גְּדוֹלָה הַשׁוֹרְפֶת וְכוּ', וְנִכְנָסִים בְּתוֹךְ הָרִיב כָּל בְּנֵי הַמְּשַׁפָּחָה, וְרַע וּמַר אַחֲרֵי-כֵן וְכוּ'; עַל-כֵּן רְאוּ – הֵן הַבְּעַל וְהֵן הָאִשָּׁה לְשֹׁמֵר מְאֹד לְהִתְנַהֵג עַל-פִּי דִינֵי הַתּוֹרָה, וּבְפִרְטוּיֹת טְהֻרַת הַמְּשַׁפָּחָה, שְׂאֵז הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא י"ה מִשְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ תִּשְׁרָה בִּינֵיכֶם, וְאִזּוּ יִהְיֶה בִּינֵיכֶם שְׁלוֹם נִפְלָא, כִּי שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ הוּא שְׁלוֹם (שְׁבַת י:); וּבְמִקּוֹם שְׁלוֹם וְאֱהָבָה – זֶה סִימָן שֶׁהַשְּׂכִינָה שְׁרוּיָה שָׁם; אֲשֶׁרִי הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה הַמְּכַנִּיסִים דְּבָרִים אֵלּוּ לְתוֹךְ לְבָבָם וּמְקַיְמִים אֶת זֹאת, וְאִזּוּ תִהְיֶה הַשְּׂכִינָה שְׁרוּיָה בְּמַעֲשֵׂיהֶם.

י

צָרִיף שֶׁתִּדְעוּ – הוּא הַבַּעַל וְהוּא הָאִשָּׁה, כִּי שְׁנֵיכֶם תְּלוּיִים
 זֶה בְּזֶה, וְאִי אֶפְשָׁר לָכֶם לְהַפְרֹד, כְּמֵאֲמָרָם ו'ל' (ירושלמי סנהדרין,
 פ'ק ג', ה'לכה ו'): "אִשָּׁה כְּבַעֲלָהּ וּבַעַל כְּאִשְׁתּוֹ"; וְאָמְרוּ (מִנְחוֹת צג):
 "אִשְׁתּוֹ כְּגֹפּוֹ דְמִיָּא"; וְכִשֶּׁם שְׂאִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד אִיזָה חֶלֶק
 מִגּוּפּוֹ, כְּמוֹ-כֵן אִי אֶפְשָׁר לְהַפְרִיד בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה אֲשֶׁר הֵם
 אֶחָד – אִם מִתְנַהֲגִים עַל-פִּי הַתּוֹרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים
 (קֹהֶלֶת רַבָּה, פְּרָשָׁה ד'): "טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד", טוֹבִים הַשְּׁנַיִם
 – אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, מִן הָאֶחָד – זֶה לְעַצְמוֹ וְזֶה לְעַצְמוֹ, עַיִן שָׁם;
 כִּי בְּזֶה שָׁהֵם מִתְאַחֲדִים בְּאֶחָדוֹת אַחַת, וּמְקַיְמִים אֶת הַתּוֹרָה
 הַקְדוּשָׁה, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים שְׁנֵיהֶם אֶחָד, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 בְּיַגִּיחֵם, כִּי בְּמָקוֹם שְׂמֻקְיָמִים אֶת צוּוֵי הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, שָׁם
 הוּא הוֹלֵךְ, וְכִשְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּיַגִּיחֵם, הוּא מַצִּילָם מִכָּל
 צָרָה. כְּמֵאֲמָרָם ו'ל' (יְלֻקוּט בְּרֵאשִׁית, רַמְז' כד): "הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 נִתֵּן שְׁמוֹ בְּיַגִּיחֵם, אִם הוֹלְכִים הֵם בְּדַרְכֵי הָרִי שְׂמִי בְּיַגִּיחֵם,
 וּמַצִּיל אוֹתָם מִכָּל צָרָה, וְאִם לֹא – הֲרִינִי נוֹטֵל אֶת שְׂמִי, וְהֵם
 נַעֲשִׂין אֵשׁ וְאֵשׁ", עַיִן שָׁם; עַל-כֵּן רָאוּ לְהִתְאַחֵד יַחַד בְּאֶחָדוֹת
 אַחַת, וְאִישׁ אֶת רַעְהוּ יֹאמֵר – חֹזֵק, וְתַחֲזִקוּ אֶחָד אֶת הַשְּׁנַיִם,
 וְתַקְיְמוּ מַה שְׂכַתּוֹב (בְּרֵאשִׁית ב'): "עַל-כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת
 אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד"; שְׁשֵׁנִיכֶם תִּתְאַחֲדוּ יַחַד
 בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, עַל-פִּי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, וְאִזּוּ יִהְיֶה לָכֶם
 טוֹב כָּל הַיָּמִים, וְתִמְיֵד תִּהְיֶה אַהֲבָה אֲמִתִּית שׁוֹרָה בְּיַגִּיחֵם, וְעַל-
 יְדֵי-זֶה יִלְמְדוּ הַיְלָדִים מִכֶּם דְּגִמָּא חַיָּה, וְאִזּוּ טוֹב לָהֶם כָּל הַיָּמִים.
 כְּמֵאֲמָרָם ו'ל' (יְבְרָת סב): "הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגֹפּוֹ וְהִמְכַבְּדָהּ
 יוֹתֵר מִגּוּפּוֹ", עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר: "וַיִּדְעַתָּה כִּי 'שְׁלוֹם אֶהְלֶךְ'";

וְאָמְרוּ (סִנְהֶדְרִין עו:): "הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוֹפוֹ וְהַמְּכַבֵּדָה יוֹתֵר מִגּוֹפוֹ, וְהַמְדַרְיָךְ בְּנֵיוֹ וּבְנוֹתָיו בְּדַרְךָ יִשְׂרָה, וְהַמְּשִׂיאֵן סְמוּךְ לְפָרְקוֹ", עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר: "וַיִּדְעֶתָ כִּי 'שְׁלוֹם אֵהֶלְךָ'"; אֲשֶׁרִי הַמְּקִיִּים אֶת כָּל אֲשֶׁר נֹאמַר כָּאן, וְאִזְּ הַשְּׁלוֹם יִשְׂרָה תְּמִיד בְּאֵהֶלוֹ.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם !

קונטרס

שְׁלוֹם בְּבַיִת

יוֹרֵה דְרָכִים קְלוֹת וּנְתִיבוֹת יִשְׂרָאֵל, הֵיאָדָּה
יִהְיֶה תְּמִיד שְׁלוֹם בְּבַיִת, וְיִהְפֹךְ אֶת בַּיִתוֹ
לְגוֹ-עֵדוֹ, מְקוֹם מִשְׁכַּן הַשְּׂכִינָה

מוהרא"ש ז"ל אָמַר: אֲשֶׁר רַבְּנוּ ז"ל הִקְפִּיד מְאֹד
עַל כְּבוֹד הָאִשָּׁה, וְאָמַר בְּפִרוּשׁ (שיחות-הַר"ן, סימון
רסד), שְׂעָרֵיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאָמַר: הֲלֹא
הַנְּשִׂימ הֵן סוֹבְלוֹת צַעַר וְיִסּוּרִים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד
מִלְּדִיקָהּ, צַעַר הָעֵבֹר וְהַלְדָּה וְהַגְּדוּל, כְּאֲשֶׁר יְדוּעַ
לְכָל עַצֶּם מִכְּאוּבִיחַו וְצַעֲרוֹ וְיִסּוּרֵיהֶן בְּכַמָּה אָפְנִים
הַקְּשִׂימ וְהַכְּבֵּדִים מְאֹד מְאֹד, עַל כֵּן רְאוּי לְרַחֵם
עֲלֵיהֶן וּלְיַקְרָן וּלְכַבְּדָן. וְכֵן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
(בְּבֵא מִצִּיעָא נט.) אוֹקִירוּ לְנִשְׂיֵיכוּ כִּי הֵיכִי דְתַתְּעִתְרוּ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב, סימן תרעט)

קונטרס שלום בבית

א.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי בזה העולם יכולים לחיות חיים אמתיים ונצחיים, ולהפך את הבית לגן עדן, ולהרגיש תמיד ערבות, נעימות, ידידות, זיו וחיות אלקותו יתברך, אם רק שורה "שלום בבית" כי שלום הוא שמו של הקדוש ברוך הוא (שבת י). וכשיש "שלום בבית" אזי הקדוש ברוך הוא שורה בביתו, וכשהקדוש ברוך הוא שורה בבית הברכה מצויה שם. ועל כן תשתדלו, בני ובנותי היקרים, לראות שיהיה ביניכם תמיד שלום ואהבה, אחוה ורעות, ותמסרו את נפשכם על נקדה זו, שיהיה "שלום בבית", ואז תתברכו בכל הברכות הכתובות בתורה, כי לא מצא הקדוש-ברוך-הוא פלי מחזיק ברכה אלא השלום, (עקציו ג', י"ב), ועל כן אם יהיה "שלום בבית", יש לכם פלי שיחזיק בו ברכה מרבה. ועליכם לדעת, ש'שלום' נקרא על שם השלמות, הינו כי אין נקראת שלמות בעולם רק כשיש שלום, ועקר השלום כשישני הפכים מסכימים לדבר אחד, כי אם שניהם מחזיקים באותו דבר, לא שיך בזה שלום, אלא דיקא כשיש שני הפכים, הינו זה אש וזה מים, ונתחברים יחד, זה נקרא שלום אמתית, ועל כן אמרו חכמינו הקדושים (זהר ויקרא יב) על הפסוק (איוב כה, ב): "עשה שלום במרומו" – המלאך מאש וזה המלאך ממים, שהם שני הפכים, כי מים מכבים אש, והקדוש ברוך הוא עושה שלום ביניהם ומחברם יחד, זה עקר השלמות; ועל כן

עליכם לדעת, כי איש ואשה הם בחינת מים ואש, וכשזוכים לעשות שלום ביניהם, אז דיקא יוצא מזה שבח גדול בשמים, כי הקדוש ברוך הוא מתפאר בבית שיוצא משם שלום, שהוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא, ועל כן אצל האיש יש 'ואצל האשה יש ה', וביחד הם 'ה משמו' יתברך, ונעשה היחוד העליון, לא כן חס ושלום, כשיש מחלוקת ומריבות ואי הבנות ביניהם, אזי פורחת ה' מהאיש והה' מהאשה ונשא אש ואש, ושניהם שורפים את עצמם, ומחריבים את ביתם ואין "שלום בבית", וכשאינן "שלום בבית", אזי כל הקללות מצויות בתוך הבית, וסובלים צרות ויסורים, קטנות וחלישות הדעת ומרירות גדולה, והבית נתהפך לגיהנום ממש, רחמנא לישזבן, עד שמטפסים עצות איה לברח מהבית, הבעל אינו רוצה להכנס לתוך ביתו, כי מי רוצה לבוא אל תוך גיהנום?! והאשה חושבת מחשבות לברח מהבית, כי מי רוצה לגור בתוך גיהנום?! ואז רע ומר מאד, המים מכבים את האש, והאש מרתיחה את המים ונתהפך הכל, וזה כלל הצרות ששורות עכשו בעולם, אשר מרב העניות והדחקות ומהדעות הכוזבות – כפירות ואפיקורסות, חכמות חיצוניות והבלי הבלים שיש בעולם, מזה נתהוה, שאין הבנה הדדית בין האיש לאשה, ועל-ידי-זה אין "שלום בבית", ומרים ממנת החיים, ובכל יום ויום ובכל שעה ושעה יש מריבות ומחלוקת בבית, עד שממררים אחד לשני את החיים, וסובלים סבל גיהנום, וישנם זוגות שכבר כל כך נכנסו בסבל הזה, עד שקשה וכבד להם להשתנות לגמרי, וכל-כך מר להם, עד שנסכם בדעתם, שאין שום עצה אלא להתגרש רחמנא לישזבן, שאז מפרידים בין היחוד לעליון, והכל מתחיל מחמת הכל הבלים דבר קטן, כי ההבערה ללהב יצאה, כי

הַמְרִיבוֹת וְהַמְחַלְקֵת בְּבֵית מִתְחִילוֹת תְּמִיד מִדְּבַר קָטָן, וְעַל-יְדֵי אֵי הֶבְנָה, וּמִזֶּה מִתְנַפֵּחַ לְדַבָּר גָּדוֹל, עַד שֶׁכָּל הַבֵּית בּוֹעֵר, וְאִין רוֹאִים שׁוֹם מוֹצָא אַחֵר לְצֵאת מֵהַפֶּח הַיְקוֹשׁ הַזֶּה שְׁנֵתְהוֹה בְּבֵית, וְהַגִּיהֵנוּם בּוֹעֵר וְשׁוֹרֵף אֶת כָּל הַטּוֹב, עַד שֶׁבָּאִים לִיְדֵי גְרוּשִׁין, רַחֲמָנָא לִישְׁזָבֵן.

וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ מַה לְפָנֶיכֶם, הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שָׁמוּ שְׁלוֹם, וְהַכְּלִי הַמְחַזֵּיק בְּרֻכָּה הוּא הַשְּׁלוֹם, וְעַל כֵּן מִדּוֹעַ לֹא תִוָּתְרוּ זֶה לָזֶה, וּמִדּוֹעַ לֹא תִמְחַלוּ אֶחָד לְשֵׁנִי, וּמִדּוֹעַ תִּקְפִּידוּ אֶחָד עַל הַשֵּׁנִי עַל כָּל דְּבַר קָטָן וְשָׁטוֹת שָׂרָק קוֹרָה! תִּרְגְּלוּ אֶת עֲצָמְכֶם לְהִיּוֹת וְתִרְנִים, וְאֲז חֲיִיכֶם יִשְׁתַּנוּ לְגַמְרֵי וְיִתְהַפְּפוּ בֵּיתְכֶם לְגֶן-עֵדֶן מִמֶּשׁ, וְאֶחָד יַעֲזֹר לְשֵׁנִי. וְלָכֵן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִינֵי אַפְּנִים שֶׁבְּעוֹלָם שְׁיִהְיֶה "שְׁלוֹם בְּבֵית", אֲז תִּרְגְּשׁוּ כָּל מִינֵי עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוֹת, זִיו וְחִיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר אִין לָךְ עוֹד תַּעֲנוּג יוֹתֵר גָּדוֹל מִזֶּה שְׂאָדָם בָּא אֶל תוֹף בֵּית חָם, בֵּית שֵׁשׁ בּוֹ הֶבְנָה הַדְּדִית, בֵּית שְׂאָדָה עוֹזֵר לְשֵׁנִי. וְכָל זֶה זוֹכִים רַק עַל-יְדֵי תִקְוָה אֲמוּנָה בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁיִדְעִים שֶׁהַזּוּג הוּא מֵהַשָּׁמַיִם, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חִבְּרָם יַחַד, וְאָף שֶׁמִּטְבַּעֵם הֵם שְׁנֵי הַפְּכִים לְגַמְרֵי, זֶה הוּא מִים וְזוֹ הִיא אֵשׁ, עַם כָּל זֹאת דִּיקָא בְּשׁוֹזוּכִים לְחִבְּרָם – זֶה עֵקֶר הַשְּׁלוֹם, וּמִמְשִׁיכִים עַל עֲצָמָם כָּל מִינֵי עֲרֻבוֹת וְנְעִימוֹת בְּחַיִּים; וְעַל כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, תִּשְׁתַּדְּלוּ לְוִתֵּר אֶחָד לְשֵׁנִי, וְאֵל תִּקְפִּידוּ עַל כָּל דְּבַר שָׁטוֹת שָׂרָק קוֹרָה, תִּשְׁתַּדְּלוּ לְמַחֵל אֶחָד לְשֵׁנִי, וְאֲז תִּרְאוּ אִיךָ שְׁיִהְיֶה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְאֲז הַבְּרֻכָּה תִּהְיֶה מְצוּיָה בֵּינֵיכֶם, שְׁתִּהְיֶה לָכֶם פְּרֻנְסָה בְּשִׁפְעַת וִילָדִים בְּרִיאִים, וְגַם אֶתֶם תִּזְכּוּ לְבְרִיאוֹת הַשְּׁלָמָה.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! כָּל הַצָּרוֹת שְׂאָדָם סוֹבֵל בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוֹחַנִיּוֹת הֵן רַק מִחֲמַת הַמְּרִיבוֹת שְׁנֵת־הוֹוֹת בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְעַל-פִּי-רַב הַמַּחְלֶקֶת וְהַמְּרִיבוֹת וְהַנוֹפְחִים מִתְּחִילִים בְּבֵיתוֹ שֶׁל אָדָם מְדַבְּרִים קְטִנטָנִים, שְׂאִין בֵּין בְּנֵי הַזּוּג הַבְּנֵה הַדְּדִית, וְאֶחָד חוֹשֵׁד בְּשֵׁנִי, אוֹ אֶחָד מִקְפִּיד עַל הַשֵּׁנִי, אוֹ אֶחָד בְּצִמְצוּם וּמְצִמְצָם אֶת דַּעַת הַשֵּׁנִי, וְאֶחָד חוֹקֵר אֶת הַשֵּׁנִי, וְכֹף מִתְּחִיל הַבֵּית לְהַתְּהַפֵּךְ, וּמְרַגֵּשִׁים כָּל מִינֵי מְרִירוֹת בְּחַיִּים, כִּי בֵּית שֵׁשׁ בּוֹ מִחְלֶקֶת, הוּא בֵּית מְקַלָּל, וְאִין הַבְּרָכָה מְצוּיָה שָׁם, כִּי בְּמָקוֹם שֵׁשׁ קָלְלָה, הַשְּׂכִינָה בּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, וְכִשְׂאִין הַשְּׂכִינָה בְּבֵית, אֲזִי כָּל הַצָּרוֹת מְצוּיּוֹת שָׁם.

וְעַל כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמְכֶם לְוֹתֵר אֶחָד לְשֵׁנִי וְלַעֲזוֹר זֶה לְזֶה, כִּי עֲלִיכֶם לְדַעַת, אֲשֶׁר אִישׁ וְאִשָּׁה הֵם שְׁנֵי שְׂתַפִּים, וְעַקֵּר הַצְּלַחַת הַשְּׂתַפּוֹת הוּא דִּיקָא כְּשֶׁאֶחָד עוֹזֵר לְשֵׁנִי וּמְבִין אֶת הַשֵּׁנִי, וְאִינוּ מִקְפִּיד וּמְצִמְצָם אֶת הַשֵּׁנִי, וְאִם-כֵּן אִדְרָבָה רְאוּ לַעֲזוֹר אֶחָד לְזוּלְתוֹ, וּכְשֵׁתְהִיָּה הַבְּנֵה הַדְּדִית בֵּינֵיכֶם, זוֹהִי דִּיקָא תְּכִלִּית הַשְּׁלֵמוֹת שְׂאִין שְׁלֵמוֹת אַחֲרֶיהָ. וּמָהֵן הַתּוֹצְאוֹת מִזֶּה? זוֹכִים לִישׁוֹב הַדַּעַת אִמְתִּי וְנִצְחִי, וְזוֹכִים לְגַדֵּל יְלָדִים בְּרִיאִים בְּשִׁכְלָם וּבְנַפְשָׁם, כִּי כָּל הַיְלָדִים הַמְּפָרְעִים, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבּוּ, בְּאִין רַק מִבֵּית שְׂאִין בּוֹ שְׁלוֹם, כִּי בְּבֵית שְׂשֵׁרוּיִם הַמַּחְלֶקֶת, הַמְּרִיבוֹת וְהַנוֹפְחִים, הַצְּעָקוֹת וְהַקְּלָלוֹת, הַיְלָדִים סוֹבְלִים, וְנַעֲשִׂים מְפָרְעִים בְּדַעְתָּם, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבּוּ, וְכָל זֶה נִגְרָם כְּתוּצָאָה מִשְׁטִיּוֹת, שְׁהָאִישׁ מִקְפִּיד עַל הָאִשָּׁה: "לְמָה הִלַּכְתָּ אֶל הוֹרִיךְ, לְמָה הִלַּכְתָּ אֶל קְרוֹבֶיךָ, לְמָה הִלַּכְתָּ לְחַתְּנָה וּלְמָה בְּזַבְּזַתָּ

כָּסָף" וְכוּ' וְכוּ', תְּמִיד יֵשׁ לְבַעַל טְעָנוֹת עַל הָאִשָּׁה, וְכֵן לְהַפּוֹךְ – לְאִשָּׁה יֵשׁ טְעָנוֹת עַל בַּעְלָהּ: "לָמָּה אַתָּה הוֹלֵךְ אֶל הוֹרֵיךְ וְאֶל קְרוֹבֶיךָ וְאֶל מְשַׁפְּחָתְךָ, לָמָּה בְּזַבְזַתְךָ כָּסָף" וְכוּ' וְכוּ', תְּמִיד יֵשׁ "לָמָּה", וְהִ"לָּמָּה" הַזֹּאת הִיא קִלְפָּה שְׁצָרִיכִים לְהִסִּירָהּ מִהַבֵּית, צָרִיכִים לְהִבִּין אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, צָרִיכִים לְכַבֵּד אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, סוֹף כָּל סוֹף אֵלּוּ הַהוֹרִים שֶׁל הַבַּעַל וְאֵלּוּ הַהוֹרִים שֶׁל הָאִשָּׁה, וְאִסוּר לְהַקְפִּיד אֶחָד עַל הַשְּׁנִי, אֲדַרְבָּה צָרִיכִים לִהְיוֹת וְתִרְנִים, וְאִפְלוּ אִם נִפְגְּעוּ מִצַּד הַמְשַׁפְּחָה, צָרִיכִים לוֹתֵר וְלַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם שִׁיְהִיָּה "שְׁלוֹם בְּבֵית", שְׁלוֹם בְּמְשַׁפְּחָה וְשְׁלוֹם בְּחִבְרָה, וְאִזּוֹ כְּשֶׁהִילָדִים רוֹאִים שִׁישׁ "שְׁלוֹם בְּבֵית", שְׁלוֹם בְּמְשַׁפְּחָה וְשְׁלוֹם בְּחִבְרָה, וְאִזּוֹ כְּשֶׁהִילָדִים רוֹאִים שִׁישׁ רַק שְׁלוֹם וְאִין שׁוֹם לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת וְלִצְנוּת מֵאַחֲרֵי הַגֵּב, אִזִּי גְדֻלִים יְלָדִים פְּקוּחִים וּבְרִיאִים וּמְצַלְחִים בְּדַעְתָּם וּבִשְׂכָלָם.

וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ מַה לְפָנֵיכֶם תִּקְבְּלוּ עַל עֲצַמְכֶם מֵהַיּוֹם וְהַלָּא לְעֹזֵב אֶת כָּל הַשְּׁטִיּוֹת, קִטְנוֹת הַמַּחִין וְהוֹכוּחִים שִׁישׁ בֵּינֵיכֶם, וְתִשְׁתַּדְּלוּ שִׁיְהִיָּה רַק שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתִדְבְּקוּ אֶת עֲצַמְכֶם בּוֹ יִתְבָּרַךְ, כִּי סוֹף כָּל סוֹף אֲנַחְנוּ חַיִּים רַק בְּזִכּוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, אֲשֶׁר הוּא מְזַכֵּה לָנוּ אֶת הַחַיִּים, וּמֵאַחַר שֶׁסָּבַב שְׁשֵׁנֵיכֶם תִּתְחַתְּנוּ, בּוֹדָאֵי אַתֶּם זׁוּג הַגּוֹן מִן הַשָּׁמַיִם, וּמַה שְׁאַתֶּם רְבִים וּמִתְנַכְּחִים, זֶה מִצַּד הַשָּׁטָן וְהַקְּלָפוֹת שֶׁנִּתְּהוּוּ עַל-יְדֵי עׁוֹנוֹתֵיכֶם, שְׁמֵמְרִים אֶת חַיֵּיכֶם, וְלָכֵן רְאוּ לְהִסִּיר אֶת הַקְּלָפוֹת הָאֵלּוּ, וְתִשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, וְאִזּוֹ תִּרְאוּ שֶׁהַכֵּל יִשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה, וְיִהְיֶה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְהִבְרָכָה תִּהְיֶה מְצוּיָה בְּבֵית, וְהִילָדִים יִהְיוּ מְצַלְחִים בְּדַעְתָּם, בְּחִכְמָתָם וּבִשְׂכָלָם. וְאֵל תַּחֲשְׁבוּ כְּרָגַע, שֶׁבְּזֶה שְׁתִּרְיֵבוּ בֵּינֵיכֶם, לֹא יֵאָרַע שׁוֹם דְּבַר לִילָדִים, לֹא, לֹא! אֵל תַּחֲשְׁבוּ

זאת כְּרָגַע, כִּי עֵקֶר הַצְּלָחַת הַיְלָדִים הוּא רַק כְּשֵׁי"ש "שְׁלוֹם בְּבֵית", כְּשֶׁהַיְלָדִים רוֹאִים שֶׁהָאָב וְהָאֵם יֵשׁ בֵּינֵיהֶם הַבְּנָה הַדְּדִית וְנֹעַם וְאַחֲוָה בֵּינֵיהֶם, וְאֶחָד עוֹזֵר לַשְּׁנִי, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מְצַלְחִים מְאֹד, וְנִפְקָחוֹת עֵינֵיהֶם, וְשִׁכְלָם וְדַעְתָּם מִתְּפַתְחִים מְהֵרָה יוֹתֵר; וְעַל כֵּן עָשׂוּ זֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, מֵהַיּוֹם וְהַלְּאָה תִּשְׁלִיכוּ אֶת כָּל חִלּוּקֵי הַדַּעוֹת וְהַסְּפָקוֹת שֵׁי"ש בֵּינֵיכֶם, וְתִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲזֹר אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ, וְאֵל תִּקְפִּידוּ אֶחָד עַל הַשְּׁנִי, תִּכְבְּדוּ זֶה אֶת זֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְאִז תִּצְלִיחוּ בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת.

ג.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי גוֹרְלְכֶם בְּיַדְכֶם, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹבְרוֹת עֲלֵיכֶם אֵילוּ צְרוֹת, קִטְנוֹת וְחִלְשׁוֹת הַדַּעַת, יִסּוּרִים וּבְלִבּוּלִים, מְרִירוֹת וּמְחֻלְקוֹת, וּפְחוּחִים וְאֵי הַבְּנוֹת שֵׁי"ש בֵּינֵיכֶם, אֵל תִּאֲשִׁימוּ אֶת אֶף אֶחָד, וּמִכָּל שָׁכֵן לֹא אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲלֵא אֶת עֲצַמְכֶם, כִּי הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זָמֵן אֶת שְׁנֵיכֶם וְחַתָּן אֶתְכֶם, וְזֶה סִימָן שֶׁאַתֶּם זְווֹג מֵהַשָּׁמַיִם, כִּי קִדְּם שִׁירְדוּ נְשָׁמוֹתֵיכֶם בְּזֶה הָעוֹלָם – הֵייתֶם אֶחָד, כְּמוֹבֵא בַּזֶּהֱרַ הַקְּדוֹשׁ (לך-לך פה:), וְכִשְׁיִרְדְּתֶם לְזֶה הָעוֹלָם נִפְרַדְתֶּם, וְאַחֲר-כֵּן סָבַב הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שְׁנֵתְחַבְּרְתֶם וְנִדְבַקְתֶם יַחַד, וְעָכְשׁוּ כְּשֶׁכָּבַר הַתְּחַתְּנָתְכֶם, עֲלֵיכֶם לְדַעַת כִּי אַתֶּם נְשָׁמָה אַחַת, וְעֲלֵיכֶם לְהִשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, כִּי שְׁנֵיכֶם בָּאִים מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, אֵף זֶה הוּא מִצַּד הַחֶסֶד וְזֹאת הִיא מִצַּד הַגְּבוּרָה, אוֹ לְהַפּוּךְ – זֶה מִצַּד הַגְּבוּרָה וְזֹאת מִצַּד הַחֶסֶד, כְּפִי שְׂרָשֵׁי הַנְּשָׁמוֹת, וְעַל-כֵּן עֵקֶר הַשְּׁלָמוֹת הַשְּׁלוֹם – כְּשֶׁחֶסֶד וְגְבוּרָה מִתְּחַבְּרִים יַחַד, שְׂזָה מֵהַ שְׂאֲמָרוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּמִדְרָשׁ רַבָּה עַל פֶּסוּק (שִׁיר הַשִּׁירִים ג, יא): "צָאנָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן

בְּמִלְךָ שְׁלֵמָה" – בְּמִלְךָ שְׁעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּכִרְיוֹתָיו, מִיְכָאֵל שֶׁר שֶׁל שְׁלֵג וּגְבֵרִיאֵל שֶׁר שֶׁל אֵשׁ, וְלֹא זֶה מְכַבֵּה אֶת זֶה וְלֹא זֶה מְכַבֵּה אֶת זֶה, הֵינּוּ שְׁמִיכָאֵל נִמְשָׁךְ מִמֵּדַת הַחֶסֶד דְּאֲצִילוֹת שְׁזֵה עֲנִין שֶׁר שֶׁל מִים, כְּמוֹ שֶׁהַמִּים יוֹרְדִים מִגְּבוּהַ לְנִמוּף, כִּף עֲנִין הַחֶסֶד – לְהִיטִיב וּלְהַשְׁפִּיעַ הַשְׁפָּע לְמָקוֹם נִמוּף, גּוֹמֵל דְּלִים וְעוֹזֵר לְכָל בְּרִיָּה. וְלִהְיוֹת – גְּבֵרִיאֵל הוּא בְּחִינַת אֵשׁ שֶׁנִּמְשָׁךְ מִמֵּדַת הַגְּבוּרָה דְּאֲצִילוֹת, מִקְפִּיד עַל כָּל פְּרֻט וּפְרֻט, וְעוֹצֵר כָּל דְּבַר, כִּי מִצְמָצֵם כָּל בְּחִינָה. וְעַקֵּר הַשְּׁלֵמוֹת – שְׁצָרִיכִים לְחַבֵּר וּלְיַחַד וּלְשַׁלֵּב בֵּין חֶסֶד לְגְבוּרָה שְׁדִיקָא, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה הַיַּחּוּד הַעֲלִיוֹן. וְעַל-כֵּן עֲלִיכֶם לְדַעַת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, שֶׁנִּשְׁמֹתֵיכֶם נִמְשָׁכוֹת מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, וְאֵף שֵׁישׁ בֵּינֵיכֶם אֵי הַבְּנוֹת וּוְכוּחִים, סְפָקוֹת וּמְרִיבוֹת, זֶה בָּא מִחֲמַת שְׁאֲחָד הוּא מִשְׁרָשׁ הַחֶסֶד שֶׁבְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, וְאֲחָד הוּא מִשְׁרָשׁ הַגְּבוּרָה שֶׁבְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, וְכִשְׁיֹרְדִים לְמַטָּה נַעֲשִׂים בֵּינֵיהֶם מַחְלָקַת וּוְכוּחִים וְאֵי הַבְּנוֹת, עַד שֶׁנִּגְרָם עַל-יְדֵי-זֶה גִּיהֵנוֹם מִמֶּשׁ, הָאֵשׁ מְרַתִּיחָה אֶת הַמִּים וְהַמִּים מְכַבִּים אֶת הָאֵשׁ, וְלֹא נִשְׁאָר כְּלוּם, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבּוּ.

וְעַל כֵּן עֲלִיכֶם לְדַעַת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אִם אַתֶּם רוֹצִים שְׁבִיתְכֶם יְהִיָּה כְּדִגְמַת דְּלַעִילָא, הֵינּוּ שְׁיֵאִיר בְּבֵיתְכֶם אוֹר הָאֲצִילוֹת, עֲצֵם עֲצָמִיּוֹת חַיּוֹת אֶלְקוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, תִּשְׁתַּדְּלוּ לְהִיּוֹת בְּשְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתִהְיוּ וְתִרְנִים אֶחָד לְשֵׁנִי, וְכְמוֹ שֶׁגְּבֵרִיאֵל – שֶׁהוּא מֵדַת הַגְּבוּרָה, וּמִיְכָאֵל – שֶׁהוּא מֵדַת הַחֶסֶד, מִשְׁתּוּיִם יַחַד וּמִמְשִׁיכִים הַשְּׁפָעוֹת בְּעוֹלָם, כְּמוֹ-כֵן תִּהְיוּ אַתֶּם, אֵף שֵׁישׁ בֵּינֵיכֶם חֲלוּקֵי דַעוֹת וְהֵאֲפִי שֶׁל שְׁנֵיכֶם תְּכַלִּית הַהַפּוּף, עֲלִיכֶם לְדַעַת, כִּי עַקֵּר הַשְּׁלוֹם – כְּשֶׁאַתֶּם מִתְאַחֲדִים יַחַד. וְאִם תִּתְאַחֲדוּ יַחַד וְתִשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, זוֹ תִהְיֶה טוֹבָה גְּדוּלָה לְיִלְדֵים, כִּי הֵילְדִים

יִקְחוּ לְעֶצְמָם דְּגָמָא חַיָּה מֵהִנְהֻגוּתֵיכֶם, וַיִּגְדְּלוּ בְּרִיאִים וְשְׁפוּיִים בְּדַעְתָּם, וְכֹן יִמְשֹׁךְ עֲלֵיכֶם שְׁפַע פְּרִנְסָה, כִּי בְּמִקּוֹם שְׂיֵשׁ שְׁלוֹם, שָׁם הוּא הַכְּלִי הַמְּחַזֵּיק בְּרָכָה, וְנִשְׁפָּע שְׁפַע פְּרִנְסָה מֵעוֹלָם הָאֲצִילוֹת, שֶׁהֵם אִוְרוֹת צַחְצַחוֹת הַיּוֹרְדִים בְּתוֹךְ הַכְּלִים, וְעַקֵּר הַכְּלִי הוּא הַשְּׁלוֹם, וְעַל-כֵּן אִם אַתֶּם תִּכְיִנוּ כְּלֵי טוֹב, הֵינּוּ שְׁלוֹם טוֹב, אֲזִי יִשְׁפָּע עֲלֵיכֶם שְׁפַע אֲצִילוֹת, וְתִהְיֶה לָכֶם פְּרִנְסָה בְּשְׁפַע, וְעַל-כֵּן לֹא תִמְצְאוּ עֵנִיּוֹת אֲלֵא בְּמִקּוֹם שְׁמִקְלָלִים זֶה אֵת זֶה וְזוֹ אֵת זֶה וְרָבִים אֶחָד עִם הַשְּׂנִי, וּמִתְנַכְּחִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל שַׁעָה, וּמְקַלְלִים זֶה אֵת זֶה, רַחֲמֵנָא לִישׁזְבוֹן, שְׂדַבְּרֵי זֶה גּוֹרֵם כָּל הַצָּרוֹת שְׁבַעֲוֹלָם, וְנִתְהַפֵּךְ הַבֵּית לְגִיְהֵנוּם מִמֶּשׁ. וְעַל-כֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, מֵה לְפָנֵיכֶם, וְתִשְׁלִימוּ, וְאֲזִי תִרְאוּ אִיךָ שְׁכָל חַיֵּיכֶם יִשְׁתַּנוּ לְגַמְרֵי, כִּי בְּזֶה שְׂיֵהְיָה "שְׁלוֹם בְּבֵית", אֲזִי הָאֲצִילוֹת תִּתְהַיֶּה בְּבֵית, וַיִּשְׁפָּע עֲלֵיכֶם שְׁפַע בְּרָכָה וְהַצְלָחָה וּמִזְלָכֶם יִגְדַּל מְאֹד מְאֹד.

ד.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ לְמִסַּר אֵת נַפְשְׁכֶם שְׂיֵהְיָה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְתִשְׁמְרוּ אֵת עֶצְמְכֶם מְאֹד מְאֹד מְנוֹכְחוּסִים, כִּי רוֹאִים בְּדַרְכֵי כָּלֵל, שְׁעַל כָּל דְּבַר קֶטָן הַשְּׁטָן בָּא וּמְסִית וּמְדִיחַ, שְׂיֵהְיוּ וּפּוֹחִים בֵּין הַבַּעַל לְאִשָּׁה, וְזֶה גּוֹרֵם אַחֲרֵי-כֵן צָרוֹת רַבּוֹת וּמִתְחִים גְּדוֹלִים בְּבֵית, וּמִי סוֹבֵל? רַק הַיְלָדִים, כִּי הַיְלָדִים נַעֲשִׂים מִפְּרָעִים כְּשֶׁרוֹאִים וְשׁוֹמְעִים אֵת הַקְּלָלוֹת וְהַמְּרִיבוֹת, וְהַמְּחַלְקֵת וְהַהֲפָאוֹת שְׁנַעֲשׂוּ בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה, רַחֲמֵנָא לִישׁזְבוֹן, וְעַל-כֵּן חוּסוּ עַל יְלָדֵיכֶם וְתִשְׁלִימוּ בֵּינֵיכֶם, וְתִשְׁתַּדְּלוּ שְׂיֵהְיָה "שְׁלוֹם בְּבֵית", כִּי בְּבֵית שְׂיֵשׁ שְׁלוֹם, שָׁם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹרֵה וּמְשַׁרְה אֵת שְׂכִינָתוֹ, וְכָל הַהֲצַלְחָה שֶׁל הָאָדָם בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת תְּלוּיָהּ רַק

כְּפִי הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁלוֹ, וְעַל כֵּן תִּמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם עַל נִקְדָּה זוֹ שִׁיחֶיהָ שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתַעֲזְרוּ אֶחָד לַשֵּׁנִי, וְעַל-יָדֵי-זֶה תִּמְשִׁיכוּ אוֹר הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאֵל תִּחְשְׁבוּ שְׂזָה דְבָר קֶטָן וּפְעוּט, כִּי אִישׁ וְאִשָּׁה כְּשׂוֹכִים לְהַשְׁלִים בֵּינֵיהֶם הֵם מִיחֻדִים יְחוּדֵי עוֹלָמוֹת, כִּי בְּאַתְעָרוּתָא דְלִתְתָּא אֲתַעַר מְלַעֲיָלָא (עין זֶהר לך-לך פ.ח.), כְּפִי שְׁמִתְנַהֲגִים כְּאֵן לְמַטָּה, כֵּן מִתְנַהֲגִים בְּעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה, כִּי כָל בַּר יִשְׂרָאֵל הוּא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל מִמַּשׁ, וְכְפִי שְׁמִתְנַהֵג פֹּה בְּזֶה הָעוֹלָם, כֵּן מִתְנַהֲגִים עִמּוֹ לְמַעְלָה, וְעַל-כֵּן בְּזֶה שְׁהָאִישׁ וְהָאִשָּׁה בְּשְׁלוֹם וּבְאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת וּבְהִבְנָה הַדְּדִית, עַל-יָדֵי-זֶה גּוֹרְמִים יְחוּד גְּדוֹל וְעֲלִיוֹן מְאֹד בְּכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְלָכֵן עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי מִטְּלַת עֲלֵיכֶם אַחְרֵי־יָת גְּדוֹלָה מְאֹד מְאֹד לְהִיּוֹת בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, וְאֵל תִּחְשְׁבוּ שְׁהִתְחַתְּנַתֶּם בְּעֵלְמָא, וְאַתֶּם גְּרִים בְּבֵית יְחַד כְּדִי לִילָךְ אַחַר הַתְּאַוּוֹת וְהַבְּלִי הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא וְלֹא, אֵל תִּחְשְׁבוּ זֹאת כְּרַגַּע, אֲלֵא תִדְעוּ שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא הוֹרִיד אֶתְכֶם לְזֶה הָעוֹלָם לְיַחַד יְחוּדִים עֲלִיוֹנִים וְנוֹרְאִים מְאֹד, וּבְזֶה שְׁתִּתְאַחְדוּ בְּאַחְדוּת גְּמוּרָה, וְתִהְיֶה בֵּינֵיכֶם אַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, עַל-יָדֵי-זֶה תִּמְשִׁיכוּ עַל עֲצַמְכֶם עֲרֻבוֹת, נְעִימוֹת, יְדִידוּת, זִיו וְחִיּוּת אֱלֻקוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, וּבֵיתְכֶם יִהְיֶה בְּחִינַת בֵּית-הַמִּקְדָּשׁ בְּזַעִיר אֲנַפִּין, וְהִילָדִים שְׁתוֹלִידוּ יִהְיוּ בְּנִים קְדוּשִׁים וְטְהוּרִים, בְּנִים בְּעֲלֵי שְׁכָל וּבְעֲלֵי צְדָקָה וְחֶסֶד. וְלָכֵן תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שְׁבַעֲוֹלָם לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְשִׁיחֶיהָ "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְעַל-יָדֵי-זֶה תוֹרִידוּ אֶת שְׁכִינַת עִזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְתַעֲשׂוּ לוֹ יִתְבָּרַךְ דִּיכָּה בַּתְּחִתּוֹנִים, וְהוּא יְדוֹר עִמְכֶם בְּיַחַד, וְאֵל תִּחְשְׁבוּ אַחְרָת, כִּי זֶה הַמְּצִיאוֹת, יְמֵי חַיֵּינוּ הֶבֶל וְשְׁנוֹתֵינוּ רוּחַ, הִנֵּה אֲנַחְנוּ כְּאֵן וְעוֹד מְעַט נִצָּא מִזֶּה הָעוֹלָם, הִנֵּה אֲנַחְנוּ עֹכְשׁוּ בְּזֶה הָעוֹלָם,

הַנְּשָׁמוֹת מְלַבְּשׁוֹת בְּלְבוּשׁ גְּשָׁמִי, וְהִנֵּה תִפְרָד הַנְּשָׁמָה מֵהַגּוֹף, הַנְּשָׁמָה תִּעְלֶה אֶל עַל לְמַעְלָה בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְתִחְזֹר לְמָקוֹם שֶׁחֲצָבָה מִמֶּנּוּ, וְהַגּוֹף לְקַבּוּרוֹת יוֹבֵל, וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לָכֶם לְבָלוֹת אֶת יְמֵיכֶם וּשְׁנוֹתֵיכֶם הַטּוֹבִים בְּמַרִיבוֹת וּבְמַחְלָקוֹת, בְּנוֹפוּחִים וְאֵי הַבְּנוֹת, וְתִכְנְסוּ בְּקִטְנוֹת הַדַּעַת וּבְכָל מִינֵי סִכְסוּכִים, וְתַעְרְבוּ אֶת הַמְּשֻׁפָּחוֹת בֵּינֵיכֶם, הָרִי הַכֹּל הַבָּל וְרַעוֹת רוּחַ, לָמָּה לְבָלוֹת אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁנִּתֵּן לָנוּ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עָלֵינוּ רַק לְהַמְשִׁיךְ אֶת אֹרֻחוֹ? יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם וְלֵהוֹלִיד מַחִין חֲדָשִׁים לְגַדֵּל וּלְחַנֵּךְ אֶת יְלָדֵינוּ בְּדַרְכֵי זֶה – לְגַלוֹת וּלְפָרְסָם אֶת אֲמַתַּת מִצִּיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָם כֵּלּוּ, כִּי זֶה תִּכְלִית הַהוֹלָדָה – לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת חַיִּים וְקַיָּמִים, שֶׁהֵם יִמְשִׁיכוּ אֶת אֲמַתַּת מִצִּיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה הָעוֹלָם עַל-יְדֵי קִיוֹם מִצּוֹתָיו יִתְבָּרַךְ וְעַל-יְדֵי לְמוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְעַל-יְדֵי תַפְלָה, וְעַל כֵּן רָאוּ שְׂיֵהִיָּה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְאִזּוֹ יִמְשָׁכוּ עֲלֵיכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם, וְתִרְוּ רַב נַחַת מִיְלָדֵיכֶם.

ה.

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיָּקָרִים! עֲלֵיכֶם לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁכֶם עַל נִקְדָּה זֹאת, שְׂיֵהִיָּה שְׁלוֹם-בֵּית, וְתִתְפַּלְלוּ בְּכָל יוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, שְׂתִזְכּוּ לְהִיּוֹת סַבְלָנִים מְאֹד זֶה לְזֶה, כִּי בְּזֶה הָעוֹלָם עוֹבְרִים נְסִיוֹנוֹת קָשִׁים וּמְרִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל הָאָדָם, הֵן מִצַּד הָעֲנִיּוֹת וְהַדַּחְקוֹת, וְהֵן מִצַּד הַמְּרִירוֹת שֶׁעוֹבְרֹת מֵהֵילָדִים וּמֵהַשְּׂכָנִים וְהַקְּרוֹבִים וְהַרְחוּקִים וּמְכַל הַמְּשֻׁפָּחָה, וְצָרִיכִים לְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂיִזְכֶּה לְמַדַּת הַסַּבְלָנוּת, לְהִיּוֹת סַבְלָן עַל כָּל אֲשֶׁר בָּא עָלָיו, וְאֵי אֶפְשֶׁר לְהַגִּיעַ אֶל סַבְלָנוּת, אֲלֵא עַל-יְדֵי תַפְלָה וּבִקְשָׁה שֶׁתִּרְגְּלוּ אֶת עַצְמְכֶם לְשׁוּחַ וּלְסַפֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְכֶם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִבְקָשׁוּ

וּתְתַחַנְנוּ שְׂיֵהִיָּה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְלֹא תִהְיֶינָה שׁוֹם מְרִיבוֹת, וְדִיקָא
עַל-יְדֵי-זֶה תִזְכּוּ לְהַגִּיעַ לְזֶה, כִּי מֵה שְׁתַּפְּלָה פּוֹעֵלֶת שׁוֹם דְּבַר
שְׁבַעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לִפְעֹל, כִּי הַתַּפְּלָה הִיא הַפְּתַח וְהַשַּׁעַר לְהַכְנִס
אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהִיא הַצְּנוּרָא הַמְּמַשִּׁיף טוֹב אֲמַתִּי וְנִצְחֵי הַנִּרְאָה
וְהַנְּעֵלָם, וְלָכֵן עָשׂוּ זֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהַרְגִיל אֶת עַצְמְכֶם
לְבַקֵּשׁ וּלְהַתְחַנֵּן בְּכָל יוֹם וְיוֹם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וּתְפָרְשׁוּ אֶת כָּל
שִׂיחוֹתֵיכֶם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבַבְכֶם אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְעַקֵּר הַתַּפְּלָה
– שְׂיֵהִיָּה שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, כִּי שְׁלוֹם הוּא שְׂמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, וְכִשְׂאָדָם מְכַנְּסִים בְּעַצְמוֹ אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עַל-יְדֵי-זֶה
נַעֲשֶׂה סִבְלוֹן. לָכֵן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהִיּוֹת חֻזְקִים מְאֹד
מְאֹד בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִמְשִׁיכוּ עֲלֵיכֶם בְּרַכָּה
וְהַצְּלַחָה בְּכָל מַעֲשֵׂי יְדֵיכֶם.

ו.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! תִּשְׁתַּדְּלוּ לְוַתֵּר אֶחָד לְשָׁנֵי, וְאַל תִּלְכוּ
אֶחָד עִם זֹלָתוֹ בְּמַדַּת הַרְצִיחָה וְהַפְּעֵס וְהַקְּפָדְנוֹת, 'רֵאשׁ' בְּרֵאשׁ',
דִּיקָא לַעֲשׂוֹת הַהַפּוּךְ מִזֹּלָתוֹ, שְׁכָל זֶה הוּא הַסְטֵרָא אֲחֵרָא
וְהַקְּלָפוֹת שְׁנוּלָדִים מִהַעֲוֹנוֹת הַמְרָבִים, כִּי כִשְׂאָדָם חוּטָא וּפּוֹשַׁע
יָמִים וְשָׁנִים וּבִפְרֹט עַל-יְדֵי פָגַם הַבְּרִית, עַל-יְדֵי-זֶה בּוֹרָא קְלָפוֹת
וּמִשְׁחִיתִים שֶׁהֵם מְמַרְרִים אֶת חַיֵּיו וְחַיֵּי בֵיתוֹ, וְגוֹרְמִים מְרִיבוֹת
וּמִחְלָקֶת בְּתוֹךְ הַבֵּית, כִּי כָּל מִי שֶׁפָּגַם בְּפָגַם הַבְּרִית בְּהוֹצָאת זָרַע
לְבִטּוּלָה, הוּא גוֹרֵם חֲרָבָן בְּבֵיתוֹ, שְׁנַגְרָמוֹת לוֹ מִחְלָקֶת וּמְרִיבוֹת
בֵּינוֹ לְבֵינוֹ אֲשֶׁתוֹ וּבֵינוֹ לְבֵינוֹ יְלָדָיו, וּבֵינוֹ לְבֵינוֹ כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וְצָרִים
וּמְרִים לוֹ הַחַיִּים, עַד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְתַן עֲצָה לְנַפְשׁוֹ. וְעַל כֵּן רְאוּ, בְּנֵי
וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, מֵה לְפָנֵיכֶם, וְאִם יֵשׁ מְרִיבוֹת בְּבֵית, הֲרֵי זֶה סִימָן

שֶׁהַקְּלֹפּוֹת מִמְּלֹאוֹת אֶת הַבַּיִת, וְעַלֵּיכֶם לְבַעַר וּלְסַלֵּק וּלְגַרֵּשׁ אֶת
הַקְּלֹפּוֹת, וְזֶה זֹכִים דִּיקָא עַל-יְדֵי שְׁלוֹם, וְהַשְׁלוֹם בָּא בְּמִרְיֹוֹת
גְּדוּלָה מְאֹד, וְלָכֵן צְרִיכִים לְמַסַּר אֶת נַפְשׁוֹ עַל נִקְדַּת הַשְׁלוֹם,
וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכּוּ לְהַפְּלֵל בְּאִין סוּף בְּרוּךְ הוּא – אִם תִּמְשָׁיְכוּ
אֶת הַשְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם וְתִדְוִנוּ אֶחָד אֶת הַשְּׁנֵי לְכַף זְכוּת, וְאֶפְלוּ
שֶׁתַּעֲשֶׂה אִיזו מְרִיבָה בְּבֵית, חֵס וְשְׁלוֹם, תִּכְף-וּמִיד רְאוּ לְכַבּוֹת
אֶת הָאֵשׁ לְפָנַי שֶׁתִּשְׂרַף אֶת כָּל הַטּוֹב שֶׁבְּבֵית, וּצְרִיכִים לְאַתֵּר
תִּכְף-וּמִיד אֶת הָאֵשׁ וּלְכַבּוֹתָהּ, כִּי הַכַּעַס, שֶׁהִיא הָאֵשׁ וְהִרְצִיחָהּ,
עֲלוּלִים לְכֹלֹת וּלְשַׂרְף כָּל חֻלְקָה טוֹבָה מֵהַבַּיִת, וּלְגַרֵּם לְעַצְמוֹ
כָּל מִינֵי צָרוֹת וְיִסּוּרִים, שֶׁכָּל זֶה מִחֲמַת הַקְּלֹפּוֹת שֶׁבָּרָא מְרַב
עֲוֹנוֹתָיו. וְעַל כֵּן רְאוּ בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְמַסַּר אֶת נַפְשְׁכֶם עַל
מִדַּת הַשְׁלוֹם וְהַאֲהָבָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְּבַטְּלֶנָּה כָּל הַקְּלֹפּוֹת מִתּוֹךְ
בֵּיתְכֶם, וְיִהְיֶה בֵּיתְכֶם בֵּית וְעַד לְחֻכְמִים, וְתִזְכּוּ לְאַרְחַח תְּלַמִּידֵי
חֻכְמִים בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְתִשְׂרַח בְּבֵיתְכֶם רוּחַ חֻכְמִים, וְהִלְדִּים
לְמַדּוֹ דְּגָמָא מִכֶּם, וְתִשְׂרַח בְּיַנִּיכֶם אֲהָבָה, אַחֲוָה וְרַעוּת.

ז.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עַלֵּיכֶם לְדַעַת, שְׂאִין שׁוּם מְצִיאֹוֹת
בְּלַעְדֵּי וְיִתְּבַרַךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּרָה הִיא, וְתִכְלִית
הַבְּרִיאָה הִיְתָה כְּדֵי לְחַבֵּר עוֹלָם הַזֶּה עִם הָעוֹלָם הַבָּא, הַנְּשָׂמָה עִם
הַגּוֹף, הַנְּפֶשׁ הַבְּהֻמִּית עִם הַנְּפֶשׁ הָאֱלֻקִּית, שֶׁכָּל זֶה הוּא סוּד יְחוּד
וְחִבּוּר בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, שֶׁהֵם שְׁנֵי הַפְּכִים – אִשׁ וּמִים, עַל-יְדֵי-זֶה
שֶׁזֹּכִים לְיַחַד בְּיַנִּיחֵם וְעוֹשִׂים שְׁלוֹם, עַל-יְדֵי-זֶה הֵם מִתְקַנְּנִים אֶת
כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל-כֵּן עַלֵּיכֶם לְדַעַת, שְׂאִיף שֶׁתִּתְּנֶהוּ בְּבֵיתְכֶם, כִּף
יִתְּנֶהוּ בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְכִף תִּמְשָׁיְכוּ עַל עַצְמְכֶם יְחוּד בְּרֻכָּה,

קדֶשֶׁה שִׁפְעָה, בְּנֵי חַיִּי, וּמְזוֹנֵי, וְעַל-כֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מִינֵי אֲפָנִים שֶׁבְּעוֹלָם שִׁיְהִיָּה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וּכְשִׁיְהִיָּה בֵּינֵיכֶם שְׁלוֹם, אֲזַ תִּתְחַדּוּ אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְיִמְשְׁכוּ עֲלֵיכֶם אֹר וְזִיו וְחַיּוּת וּדְבָקוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ, וְתִשְׁרָה שְׂכִינְתּוֹ בְּעוֹלָם, וְעַל-כֵּן כְּשֵׁאִישׁ וְאִשָּׁה מִתְיַחֲדִים בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, וּמִשְׁתַּדְּלִים שִׁיְהִיָּה "שְׁלוֹם בְּבֵית", הֵם גּוֹרְמִים תַּעֲנוּג וְנַחַת רוּחַ עֲלִיוֹנִים, וּמִיַּחֲדִים יַחֲדִים וְצְרוּפִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, לֹא-כֵן אִם, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, גּוֹרְמִים מַחְלָקָת, וּפּוֹחִים וּמְרִיבוֹת, עַל-יְדֵי-זֶה מְהַפְּכִים אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּמְחַשְׁיָכִים אֶת כָּל הָאוֹרוֹת, וְגוֹרְמִים צְרוּת וְיִסּוּרִים, הֶרֶג וּקְלָפוֹת, עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת וּמִיתוֹת מְשֻׁנוֹת, רַחֲמָנָא לִישְׁבֹּן, שְׁיָבוֹאוּ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, מַה לְפָנֵיכֶם, תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מַחִיר שִׁיְהִיָּה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְעַל יְדֵי זֶה תִּזְכּוּ לְהַעֲשׂוֹת כְּלִים לְגַבֵּי גְלוּי אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתִזְכּוּ לְגַדֵּל אֶת יְלָדֵיכֶם בְּקִלּוֹת, וְתִרְוּ מֵהֶם רַב נַחַת, כִּי כָפִי שְׁאִישׁ וְאִשָּׁה מִתְנַהֲגִים כֵּן מִתְנַהֲגִים הַיְלָדִים, כִּי הֵם תּוֹלְדוֹת, כִּי אָבָא וְאִמָּא הֵם סוּד הַמַּחִין, וְהֵבֵן וְהִבַּת הוּ זַעִיר וְנִקְבָּא, שְׁכָל זֶה הוּא יַחֲוֹד כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעַל-כֵּן רָאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְדַעַת שֶׁהַשְׁלוֹם שְׁלַכְּם יִגְרֵם יַחֲוֹד עֲלִיוֹן נוֹרָא וְנִפְלָא מְאֹד. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמִּתְנַהֵּג בְּדֶרֶךְ הַשְׁלוֹם וּמִשְׁתַּדֵּל שִׁיְהִיָּה "שְׁלוֹם בְּבֵית", שְׂאֵז הוּא מִשְׁרָה שְׂכִינְתּוֹ בְּתוֹף בֵּיתוֹ, וּמִשְׁרָה שְׂכִינְתּוֹ בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ. וְחַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (סְכָה נִג): מָה אִם לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, אָמְרָה תּוֹרָה: שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בְּקִדְשָׁה, יִמָּחֶה עַל הַמִּים, לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּינוּ לְבֵין אִשְׁתּוֹ יִמְשֹׁךְ שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹתֵר אֶפְלוּ שִׁתְהִיָּה מַחִיקָת שְׁמוֹ, חֶסֶד וְשְׁלוֹם, הַעֲקֹר שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ וּבְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, כִּי אֲצִלוּ יִתְבָּרֵךְ מְאֹד מְאֹד חֲשׁוּב

הַשְׁלוֹם. וְאָמְרוּ (אֲבוֹת דְּרַבֵּי נְתוּן פָּרַק כח): כָּל הַמְּשִׁים שְׁלוֹם בְּתוֹךְ
 בֵּיתוֹ, מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאִלּוּ מְשִׁים שְׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל לְכָל אֶחָד
 וְאֶחָד, לְפִי שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מֶלֶךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. וְעַל-כֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ,
 בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, שְׂיִהְיֶה "שְׁלוֹם בְּבֵית", וְזֶה יִגְרַם שְׁלוֹם בְּכָל
 הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְתִשְׁרָה שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְתִתְבָּרְכוּ
 בְּכָל מִיּוֹנֵי בְּרָכוֹת, וְיִמְשְׁכוּ עֲלֵיכֶם כָּל מִיּוֹנֵי הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת בְּזֶה
 וּבְבֹא וּלְנִצַּח נְצָחִים.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוּנְטָרָם

שְׁלֹמוֹת - הַבַּיִת

יְגִלָּה עֲצוֹת נִפְלְאוֹת אִיךָ יִשְׁתַּדֵּל כָּל אֶחָד
לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּבַיִת, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה
שְׁלֹמוֹת בְּבַיִתוֹ, לֹא-כֵן כְּשִׁירֵיב תִּמְיֵד עִם
אֲשֵׁתוֹ, אִזּוּ יִהְרָם, חֵם וְשְׁלוֹם, אֶת בַּיִתוֹ.

מוֹהְרָא"שׁ ז"ל אָמַר: בְּשֵׁישׁ שְׁלוֹם בַּבַּיִת, הַכֹּל
הוֹלֵךְ בְּצוּרָה אַחֲרַת לְגַמְרֵי, כִּי הַשְׁלוֹם בַּבַּיִת הוּא
הַשְׁלָמוֹת שֶׁל הַבַּיִת, וְכִשְׁשֵׁשׁ שְׁלָמוֹת בַּבַּיִת עַל-יַדֵּי
שְׁלוֹם-בַּיִת, אִזְ נַעֲשֶׂה הַבַּיִת כְּלִי לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ בְּרָכָה
וְהַצְלָחָה וּמְזֹל וְעֶשֶׂר וְכְבוֹד, לֹא-כֵן אִם יֵשׁ מְרִיבוֹת
בַּבַּיִת, אִזְי רַחֲמָנָא לְעָלוּ, מִזֶּה בָּאוֹת כָּל הַצָּרוֹת
וְהַעֲנִיּוֹת וְהַדְחָקוֹת וְהַחֻזְבוֹת.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרד)

קונטרס

שלמות-הבית

א.

אהובי, בני היקר! מדוע לא תישב את עצמך אחת ולתמיד, שכל מה שקורה בביתך, ואיך שכל הבית מהפך ושבור וחרוס, ואין לך שלום-בית, זה הכל באשמתך; כי אם תקח את עצמך בידיך, ותשנה את עצמך, אז ישתנה כל הבית שלך, ואף שאני יודע, שעל כל פרט ופרט תטיל את האשמה על אשתך, כאלו היא הגורמת לך כל הצרות בביתך, וכאלו היא הורסת לך את הבית, צריך שתדע שלא כן הוא, כי הקדוש-ברוך-הוא מזמן לכל אחד את בת זוגו הראויה לו מן השמים, כפי שרש נשמתו, והאדם צריך להשתדל לבנות בית עמה ביחד, ולהוליד בנים ובנות, ולהחדיר בהם את האמונה הקדושה, כפי שקבלנו מאבותינו ומאבות אבותינו, כי עקר התכלית – להוליד בנים ובנות, שיקימו את מצוותיו יתברך, ולהוריש להם את האמונה הקדושה מדור דור, וללמד להם את דעת השם, כי עקר התכלית בהולדת הבנים והבנות, כדי שהעולם יהיה מישוב עם בני דעה, ועקר הדעת הוא - לדעת את הקדוש-ברוך-הוא, שברא את העולם בהשגחה נוראה ונפלאה עד מאד, ודבר זה צריך למסר לבניו ולבנותיו, ועל רוח זה צריך להבנות הבית של כל בר ישראל, ואז כשיש לפני עיניו הקדמה זו – שעקר תכלית בנין הבית הוא כדי להוליד בנים ובנות, ולגלות להם את האמונה הקדושה, וכן לגור יחד עם אשתו באהבה, אהבה ורעות, כדי להנצל מעברות, כי האשה שומרת את בעלה, ואז אם זה

יהיה התכלית לבנין הבית, אז תזכו שניכם ל"שלמות-הבית", מה שאין פן כשנכנסים אינטרסים אחרים בבית, אז מתחילות המריבות בבית, ובפרט הבעל מתחיל להאשים את אשתו על כל דבר, וכאלו היא חייבת בכל החרבות, ובכל הצרות והמרירות שמתהוים בבית.

ובאמת, אהובי, בני, מדוע לא תכניס בדעתך את אמתת מציאותו יתברך, לידע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה, מהנה ומקים את כל הבריאה פלה, והוא צננו להתחתן, וכמו שכתוב (בראשית ב, יח): "ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו" וגו'; כי כשאדם לבד, נקרא "לא טוב", כי עקר השלמות הוא כשאדם מתחתן, שאז דיקא נקרא האדם השלם, ולפני זה אין לו שלמות כלל, וכתוב (שם א, כז): "ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אתו זכר ונקבה ברא אתם, ויברך אתם אלקים, ויאמר להם אלקים פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה" וכו'; כי עקר התכלית הוא להתחתן ולהוליד בנים ובנות ולמלא את העולם עם בני-אדם המפירים אותו יתברך, ולכבש את כל העולם בידיעת אמתת מציאותו יתברך, וזה עקר התכלית, שבשביל זה ברא הקדוש-ברוך-הוא את האדם, ובשביל זה נתן לו אשה, ולכן אם כל פונתך תהיה בבנין ביתך עם פונה זו – להוציא מהפח אל הפעל רצונו יתברך, אז יהיה לך בית חם, בית שמח, ותהיה שלמות בביתך, לא כן אם כל החתנה תהיה רק כדי למלא תאוותך וכו', או שאתה צריך לאיזו שפחה שתשרת אותך וכו', כי אז הבית שלך יהיה הרוס לגמרי, ולא ישרה השלום ביניכם, ותמיד יהיה הבית מלא מריבות ומחלקות, ותרגיש כל מיני צרות ויסורים בחיך.

על-כן, אהובי, בני היקר, ראה לקחת את עצמך בידי, ותדע שהקדוש-ברוך-הוא נתן לך מתנה אשה, ותיקר אותה מאד מאד, ותכבד אותה, ואז על-ידי-זה תזכה להגיע אל "שלמות-הבית", ותוציא מהכח אל הפעל רצונו יתברך, וימשכו ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם, ותהיה לכם פרנסה בשפע, כי עקר הפרנסה והשפע בא לאדם בזכות אשתו, וכשמכבד ומיקר את אשתו, הרי זה נשפע עליו שפע רב.

ב.

אהובי, בני היקר! למה אתה צריך תמיד לחפש חסרונות אצל אשתך, ולמה עליך לריב עמה בכל פעם ולהשפילה, האם אינך יודע, כי באפן הזה אתה חותר לשבר את ביתך?! הלא בזה שאתה רב עם אשתך, ואתה משפילה ומחפש אצלה כל מיני חסרונות, על-ידי-זה אתה גורם שנאה ביניכם, שזה רק יגרם לחרבון הבית, כי עקר הריסת הבית וחרבנו, בא על-ידי שאדם רב עם אשתו, ומחפש אצלה כל מיני חסרונות, ויש לו טענות עליה, ועל-ידי-זה לאט לאט צומחת שנאה בין שניהם, ולבסוף נהרס הבית.

ולכן ראה, אהובי, בני, להיות חכם, ואף שיש לך הרבה טענות עליה, ראה להרגיל את עצמך לדון אותה לכף זכות תמיד, ולעולם אל תריב עמה יהיה איך שיהיה, תסתכל רק על הצד הטוב שבה, אתה תשתדל להיות הגבר שהוא המשפיע, ותן לה תשומת-לב, ואל תחכה לה שהיא תשפיע עליך וכו', והיא תתן לך תשומת-לב, כי אז אתה נעשה האשה, והיא הגבר, אלא הוי חכם, ואתה תהיה הגבר, ותרגיל את עצמך לדון אותה תמיד לכף זכות, ותדע שאשתך היא המתנה הכי יקרה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא, ועל-

כֵּן רְאוּי לָךְ לִיקָר מְאֹד מְאֹד אֶת הַמִּתְנָה הַזֹּה, וְאִזּוּ אִם תִּלָּךְ בְּדַרְךְ
 זוֹ, תִּצְלִיחַ לְשַׁכְנַע אוֹתָהּ כְּדַעְתְּךָ, לֹא כֵן אִם תִּמְיֵד תִּחַפֵּשׂ וּתִמְצָא
 בָּהּ חֲסֻרוֹנוֹת וּתִשְׁפִּילָה וְכוּ', וּתִצָּא לְרִיב עִמָּהּ, אִזּוּ בְּוֹדָאֵי לֹא תִפְעַל
 שׁוּם דְּבָר אֲלֵא הַהַפּוּר, וּלְבִסּוּף תִּתְגַּרְשׁוּ, חֵס וְשְׁלוֹם; לָכֵן, בְּנִי, הֲוִי
 חָכֵם, וּתְקִים אֶת כָּל זֶה, וְאִזּוּ תִהְיֶה שְׁלֵמוֹת בְּבֵיתְךָ, כִּי "שְׁלֵמוֹת-
 הַבַּיִת" תִּלְוֶיָה רַק בְּדַבָּר זֶה – כִּפִּי שֶׁהָאָדָם מְכַבֵּד אֶת אִשְׁתּוֹ תִּמְיֵד.

ג.

אֶהוּבִי, בְּנִי הַיְקָר! רְאֵה לְהִשְׁתַּדֵּל שִׁיְהֶיָה רַק שְׁלוֹם בֵּינְךָ לְבִין
 אִשְׁתְּךָ, וּתְכַבֵּד אֶת הוֹרְיָהּ, וְאִף שְׂאֲנִי יוֹדַע שְׂיֵשׁ לָךְ הַרְבֵּה טְעֻנוֹת
 וּמַעֲנוֹת עֲלֵיהֶם וְכוּ', וְכֹאֲלוֹ הֵם אֲשֵׁמִים בְּכָל צְרוּתֶיךָ וְכוּ', וְכֹאֲלוֹ הֵם
 מְסִיתִים אֶת אִשְׁתְּךָ נִגְדֶךָ וְכוּ', תִּדַּע שֶׁהַכֹּל דְּמִיוֹן, וְאִף שְׂאִתָּהּ יוֹדַע
 אֶת זֶה בְּבִרוּר, שֶׁהֵם חוֹתְרִים לְשִׁבֵר אֶת בֵּיתְךָ, עִם כָּל זֹאת עֲלִיךָ
 לְהִשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי אֲפָנִים שְׁבַעוֹלָם לִהְיוֹת עִמָּהֶם בְּשְׁלוֹם,
 וּמְכַל שְׂכֹן שְׁלֵא תִדְבֵר בְּפִנֵּי אִשְׁתְּךָ נִגַּד הוֹרְיָה שׁוּם דְּבָר, כִּי סוּף כָּל
 סוּף הֵם הוֹרְיָה, אִם בְּרִצּוֹנְךָ אוֹ שְׁלֵא בְרִצּוֹנְךָ, הֵם הוֹרְיָה, שֶׁהוֹלִידוּ
 אוֹתָהּ, וְהֵאֱהָבָה אֲלֵיהֶם הִיא עֲנִיָן טְבַעִי, שְׂאִי אֲפַשֵּׁר לְהַפְרִיד בְּשׁוּם
 פְּנִים וְאִפֹּן, וְאִם תִּדְבֵר בְּפִנֵּיָה עַל הוֹרְיָה, בְּתוֹךְ תּוֹכָה יִכָּאֵב לָהּ מְאֹד
 מְאֹד, וּלְאִט לְאִט תִּאֲבֹד אֶת חֲנֻךְ אֲצִלָּהּ.

וְלָכֵן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי, לְחַכֵּם בְּדַבָּר זֶה, וּתִשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִינֵי
 אֲפָנִים שְׁבַעוֹלָם שִׁיְהֶיָה שְׁלוֹם בֵּינְךָ לְבִין הוֹרֵי אִשְׁתְּךָ, וּתִמְיֵד
 תִּשְׁבַּח אוֹתָם בְּפִנֵּי אִשְׁתְּךָ, וְאִף שְׁבַלְבֶךָ יֵשׁ לָךְ הַרְבֵּה עֲלֵיהֶם,
 אִף פַּעַם אֵל תִּגְלֶה אֶת זֹאת לְאִשְׁתְּךָ, וְאִזּוּ דִיקָא תִהְיֶה אֲצִלְכֶם
 "שְׁלֵמוֹת-הַבַּיִת" וִיְהֶיָה שְׁלוֹם וְאֱהָבָה בֵּינֵיכֶם. וְזֶה עֵקֶר גְּדוֹל בְּחַיֵּי
 הַזּוּג – שְׂאִסּוֹר לְהִשְׁפִּיל אֶת הַהוֹרִים בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֹּן, לֹא הוּא אֶת

הוריה ולא היא את הוריו, ואז כשיודעים יסוד זה – שאין מערבים את ההורים משני הצדדים בתוך חניהם הפרטיים, אז דיקא יש "שלמות-הבית"; כי עקר השלמות – כשמכבדים את ההורים של שניהם, ואין מערבים אותם בחניהם הפרטיים יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה, את ההורים צריכים לאהב מצד כבוד אב ואם משני הצדדים, אבל בעניני חיי אשות וכו', ומה שקורה בבית וכו', אסור בשום פנים ואופן לערב את ההורים, ואז אהובי, בני היקר, אם תלך בדרך זו, ותבנה את ביתך על יסוד זה, אז תהיה "שלמות-הבית" אצלכם, ותדורו יחד באהבה, אחנה ורעות תמיד.

ד.

אהובי, בני היקר! ראה לרחם על אשתך ותעזר לה בכל התחומים – הן בבית תן לה יד, ותעזר לה בעניניה, כי מה שיקח לה שעה או שעתים יקח לך זמן קצר, וכן ראה לעזר לה, ותן לה גבוי בכל עניניה, ותיקר אותה מאד מאד, ואז דיקא תהיה לך "שלמות-הבית", מה שאין כן כשאתה לא רוצה לעזר לה, ולא רוצה לתת לה שום גבוי בשום דבר רק אתה בורח מהבית וכו', ואין לך אפילו זמן לדבר עמה, על-ידי-זה אתה הורס את ביתך. מדוע לא תרחם על אשתך? מדוע תריב עמה על כל דבר קטן שהיא עושה? מדוע אתה מחפש עליה כל מיני חסרונות, ואתה רודף אותה בכל מיני רדיפות על לא דבר, רק מחמת שיש לך עצבים?! למה לך להוציא את עצביך על אשתך?! אם אתה עצבני, ראה לצאת לחוץ, ולהוציא את עצביך על העצים ועל האבנים, ולא על אשתך, ואז אם תהינה לך ההקדמות האלו תהיה לך "שלמות-הבית". ובפרטיות אם תהיה לך מדת הרחמנות – שתרחם עליה ותעזר לה

בְּכָל עֲנִינְיָהּ, אִז תְּהִיָּה מִבְּטָח שְׁבִיתְךָ יְהִיָּה בַּיִת חָם וְנִחְמָד, וְתִמִּיד
תִּרְצָה לְהִשְׁאֵר שָׁם, וְלֹא תִבְרַח.

ה.

אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! כְּשֵׁאתָה בְּא הַבַּיִתָּה, וְאֵתָה רוֹאֶה שְׂאִשְׁתְּךָ
אֵינָה בְּמִצַּב רוּחַ טוֹב, תִּשְׁתַּדֵּל לְהִתְעַנֵּן מֵה קָרָה עִמָּה, וְתַעְזֹר
לָהּ לְהוֹצִיא אֶת הַמְרִירוֹת וְהָרוּחַ הַרְעָה, רוּחַ נִכְאָה שֶׁנִּכְנָסוּ בָּהּ,
וְתִשְׁמַחָה בְּכָל מֵה שְׂאֵתָה יְכוּל, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שִׁישְׁתָּנָה מִצַּב
רוּחָה לְגַמְרִי; כִּי עַל-פִּי-רַב הָאִשָּׁה נוֹפֶלֶת בְּדַעְתָּהּ, וְחוֹשֶׁבֶת כְּאֵלוֹ
הִיא אֵינָה שְׂוֶה לְשׁוֹם דְּבָר, וְכֵאלוֹ אִף אֶחָד לֹא מִתְנַחֵס אֲלֶיהָ, וְזֶה
שׁוֹבֵר אוֹתָה מֵאֵד מֵאֵד, וְכִשׁ בְּעֵלָה בְּא הַבַּיִתָּה, וּמְחִיךָ אֲלֶיהָ וּמְדַבֵּר
עִמָּה, וּמִתְעַנֵּן בְּכָל הַבְּעִיּוֹת שְׁלָהּ, וּמִשְׁתַּדֵּל לְעֹזֵר לָהּ, בְּדֶרֶךְ זֶה
מִמִּילָא נִתְבַּטְּלִים הָרוּחַ רְעָה וְהָרוּחַ נִכְאָה וְהַעֲצָבוֹת מִמֶּנָּה, וְנִכְנָס
בָּהּ בְּטָחוֹן, וְנִעֲשִׂית שְׁמַחָה; וְעַל-כֵּן רָאֵה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת
שְׁבַעוּלָם לְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתִתְעַנֵּן בְּכָל עֲנִינְיָהּ, וְתַעְזֹר לָהּ בְּכָל
מֵה שְׁתּוּכַל, וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שְׁכָל בֵּיתְךָ יִשְׁתַּנָּה לְטוֹבָה, וְתִהְיֶה
"שְׁלֵמוֹת-הַבַּיִת" אֲצִלְכֶם.

ו.

אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר! רָאֵה לְדַבֵּר עִם אִשְׁתְּךָ מִעֲנִינֵי הַבַּיִת וְיִרְאֵת
שָׁמַיִם, אֲשֶׁר זֶה מֵאֵד יְקָר אֲצִלָּהּ, כִּי כָל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁהֵאָדָם מְדַבֵּר
עִם אִשְׁתּוֹ בְּאֵהָבָה וּבִישׁוּב הַדַּעַת, זֶה מֵאֵד חָשׁוּב אֲצֵל הָאִשָּׁה, כִּי
הִיא רוֹאֶה שִׁישׁ לָהּ בְּעַל שְׁמִכְבֵּד וּמִיְקָר אוֹתָהּ, וּמִשְׁתַּדֵּל לְהַבְיָנָה,
וְנוֹתֵן לָהּ תְּשׁוּמַת-לֵב, וְאֶפְלוֹ רַק כַּמָּה מַלִּים שֶׁתִּדְבֹר עִמָּה, בְּזֶה
תִּכְנִיס בָּהּ בְּטָחוֹן עֲצָמִי, שֶׁתִּרְאֶה כִּי הִיא חָשׁוּבָה, וְיֵשׁ לָהּ בְּעַל

שאכפת לו ממנה, וזה מגביה את דעת האשה מאד מאד, ומקשר אותה אל בעלה. ותהיה חזק בדברים אלו, כי בזה תלוייה "שלמות הבית", לא כן מי שתמיד צועק על אשתו ומבטלה, וכך מה שהיא רק אומרת, יש לו מה להגיב על דבריה, ומתלוצץ ממנה ומדעתה, ומשפילה, ועושה עליה כל מיני בקרת, שזה שובר אותה לגמרי, בזה הורס את הבית, ולבסוף בית כזה אין לו קיום, ובאים לידי גרושין, כי האשה אינה יכולה לסבל את זה, והיא בורחת מהבית.

ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להיות חכם, ותכבד ותיקר מאד את אשתך, ויהיה חשוב בעיניך כל מה שהיא אומרת, ואפלו שלפי דעתך היא מדברת שטיות וכו', ודברים של מה בכך, תשים לבך אל דבריה, כאלו היא מדברת דברי חכמה וכו', ולאט לאט תכניס בה את דעתך, עד שתשנה את דעתה, אבל לא תכפה עליה דעתך, ותבטל את דבריה, אלא תסכים עמה, רק תוסיף, שאולי יכולים לעשות כך או כך וכו', ואז היא בעצמה תראה, שדברה דברי שטות, ותרצה לקיים את דבריה; וזכר כלל זה מאד, כי כל אלו שהיו חכמים בעיניהם, והשפילו את האשה, ועשו בכל פעם בקרת על דבריה, לבסוף היא נשברה לגמרי, ונעשתה עצבנית, וכבר אין לה עצבים כלל וכלל אל שום דבר, מכל שכן אל הילדים, והיא נשברת לגמרי ונופלת במרה שחורה ובדכאון, וכל הבית נחרב על-ידי-זה; על-כן אהובי, בני, תהיה חכם, ותקים את כל דברי אלה, ותראה איך שביתך יהיה בית חם, ותהיה "שלמות-הבית" אצלכם, ותצליחו בחייכם.

ז.

ראה, אהובי, בני היקר, לכבד וליקר את אשתך מאד מאד,

ובפִּרְטוּיֹת בְּרַבִּים, רֵאָה לְכַבְּדָהּ מְאֹד, וְאַף שֵׁישׁ לָךְ אֵיזָה סְכָסוּךְ אוֹ וּפְנִיחַ עֲמֹה, אִף פַּעַם אֵל תַּעֲשֶׂה אֶת זֶה בְּרַבִּים, כִּי הַמְרִיבוֹת וְהַשְּׁפִלוֹת בְּרַבִּים, זֶה לֹא נִתֵּן לְמַחַל כָּלֵל, וּבְנֵי-אָדָם חוֹשְׁבִים עֲלֵיכֶם מֵהַשְּׁחוֹשְׁבִים וְכוּ', וּבְפִרְטוּיֹת כְּשֵׁישׁ הוֹלְכֵי רְכִיל, שְׂאֵז כָּבֹר אַחַד מְדַבֵּר וּמְסַפֵּר לְשֵׁנֵי עֲלֵיכֶם כֹּל דְּבַר אֲסוּר, אֲשֶׁר בְּאֵמַת אַתֶּם לְבַד יוֹדְעִים שְׂזָה אֵינוֹ נְכוּן, רַק מִחֲמַת שְׁלֵא שְׁמַת לֵב פַּעַם אַחַת, וְהוֹכַחְתָּ אוֹ הַשְּׁפִלְתָּ אֶת אֲשֶׁתְּךָ בְּרַבִּים, כְּבֹר יֵצֵא מִזֶּה חֲרָבָן כְּזֶה, שֶׁבַחוּיֹן מְדַבְּרִים כְּאֵלוֹ אַתֶּם זוּג לֹא מִתְּאִים, וְאַתֶּם תְּמִיד רַבִּים וְכוּ'; וְעַל-כֵּן תַּעֲשֶׂה כֹּל מִיַּיִן פְּעֻלוֹת שְׁבַעוֹלָם לֹא לְהַתּוֹכַח, וּמִכָּל שְׂכוֹן לֹא לְרִיב, וּמִכָּל שְׂכוֹן וְכָל שְׂכוֹן לֹא לְהַשְׁפִּיל אֶת אֲשֶׁתְּךָ בְּרַבִּים, כִּי לֹא יֵאבֶה הַשֵּׁם סִלַּח לָךְ עַל דְּבַר זֶה, וּמֵה גַם שְׁבִיתְךָ יִחָרֵב לְבַסּוּף, וְאַל תִּהְיֶה חָכָם בְּעֵינֶיךָ, כְּאֵלוֹ סֵתָם אַתָּה רַק מִתּוֹכָח עֲמֹה, אוֹ סֵתָם מְדַבֵּר עֲמֹה וְכוּ', אֲלֵא תִדַּע שֶׁכָּל הַשְּׁפִלָּה אוֹ בִקְרַת שֶׁהַבַּעַל עוֹשֶׂה עַל אֲשֶׁתּוֹ בְּרַבִּים, זֶה כּוֹאֵב לָהּ מְאֹד מְאֹד, וְזֶה גּוֹרֵם שֶׁתִּכְנַס שְׂנֵאָה בְּלִבָּהּ עֲלֶיךָ, וְעַל-כֵּן רֵאָה לְהִיּוֹת חָכָם אֲמַתִּי, וּבְרַבִּים תְּמִיד תִּכְבְּדָהּ יוֹתֵר מִהַרְגִּיל, וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲשֶׁתְּךָ תִּהְיֶה גְּאָה בָּךְ, כִּי זֶה גְּאֻתָּהּ וְהַתְּפָאָרוֹתָהּ לְפָנַי חֲבֵרוֹתֶיהָ – כְּשֶׁבַעֲלָהּ מְכַבְּדָהּ וּמִיִּקְרָהּ, וּמִתְחַשֵּׁב בְּדַבְּרוֹתֶיהָ בְּרַבִּים, וְאֵז אֶהוּבִי, בְּנֵי, אִם תִּקְיִים אֶת זֶה, תִּרְאֶה אִיךָ בֵּיתְךָ יִהְיֶה בֵּית שְׁלָם, בֵּית חָם, וְתִהְיֶה "שְׁלֵמוֹת-הַבַּיִת" אֲצִלְכֶם.

ח.

אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיִּקְרָ! רֵאָה לְכַבְּדָ אֶת חֲמִידָ וְאֶת חֲמוֹתְךָ, וְאַף שֵׁישׁ לָךְ בְּלִבְךָ הַרְבֵּה טַעֲנוֹת עֲלֵיהֶם, רֵאָה לְדוֹן אוֹתָם לְכָף זְכוֹת – שְׁעוּבֵר עֲלֵיהֶם מֵהַשְּׁעוּבֵר, וְאֵין פּוֹנְתָם לְהִרְעֵ לָךְ, כִּי הֲלֹא סוּף כֹּל סוּף נִתְּנוּ לָךְ אֶת בְּתָם, וְהֵם רוֹצִים רַק אֶת הַטּוֹב בְּשִׁבִיל בְּתָם, וְעַל-

בן אם תכבדם ותיקרום, אז יראו שמסרו את בתם לאדם נאמן, ומאד מאד יאהבו אותך לבסוף. ותאמין לי, אהובי, בני היקר, כי זו היא השקעה הכי טובה בחיים – כשאוהב את חמיו וחמותו, כי זה עוזר הרבה גם לשלום-בית, כי פשהאשה רואה שבעלה אוהב את אביה ואת אמה, הרי היא תמיד בישוב הדעת, והיא מרגישה עצמה כמו בבית, כי בבית היו לה אבא ואמא שמאד אהבה, ופה עוד נתוסף לה בעל שנעשה חלק מהבית, שגם הוא אוהב את אביה ואמה, וכשתקים את כל זה, אז תהיה "שלמות-הבית" אצלך, ויהיה לך ניחא, הינו שתמיד יהיה לך ישוב הדעת, וכשהיה לך ישוב הדעת, אז תדע איך להנהיג את הבית, לא כן אם תצא לריב עם חמיו וחמותך, אז תגרם שתהיה שואה בינך לביניהם, וזה יכניס גם את אשתך למתחים, וכבר לא תהיה שלמות בבית, והכל יהיה הפוך.

על-כן ראה, אהובי, בני היקר, להיות חכם, ואף שחמיו וחמותך הם אנשים קשים מאד, ראה לעשות כל מיני חכמות ותחבולות וכו', איך להראות להם אהבה, ותדונום לכף זכות, כי הם אנשים מבגרים, שעבר עליהם הרבה בחיים, ועל-ידי-זה שתדון אותם לכף זכות, ותאהב אותם מאד, אפלו שיהיו הכי קשים בעולם – הם ישתנו, ויעזרו לך בגשמיות, ויהיה ביתך בית חם, ותהיה חלק מהמשפחה; וזכר קלל זה, ואז תצליח בחיך.

ט.

ראה, אהובי, בני היקר, להרגיל את עצמך לדון תמיד את אשתך לכף זכות, ותמיד תסתפל רק על הטוב שבה, ותעשה לעצמך טבע להסתפל רק על המעלות שיש בה, ואז תצליח עמה.

לא-כן אם תרגיל את עצמך לדונה תמיד לכף חוב, ותמיד תחפש את המומין אצלה, על-ידי-זה תהרס את הבית שלך, ויתהפך ביתך לגיהנום מממש, וכל אלו אשר הם חכמים בעיניהם, ודנים תמיד את נשותיהם לכף חוב, הרי הם משחקים עם אש, רחמנא לצלן, כי הסוף יהיה, שתכנס ביניהם שנאה עמקה, עד שיבואו לידי גרושין, והכל מפני שאינם דנים את נשותיהם לכף זכות, ובאמת על-ידי קצת ישוב הדעת יכולים לראות ולהבין ולהשפיל, שהאשה סובלת הרבה מאד – הן מעצמה והן מהשכנים והן מהילדים, ואין לה רק את בעלה, וכשגם בעלה דן אותה לכף חוב, בזה היא נשפרת לגמרי, ונופלת בעצבון ובדכאון, ואין לה פבר על מי להסתכל, והיא מאד שבורה, וזה גורם הרס לבית.

ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, להיות חכם, ותדון תמיד את אשתך לכף זכות, ותשתדל לחפש רק את הטוב שבה, ואז אם תחפש באמת – תמצא, וזה יביא לך אהבה גדולה – שתאהב את אשתך, אשר מאד הקפידו חכמינו הקדושים על דבר זה. וכן ראה לדון את הוריה תמיד לכף זכות, ואף שהם אנשים קשים, הרגל את עצמך לדון אותם לכף זכות, וזה יביא לכם קרוב לבבות; ואל יהיה נקל בעיניך דברים אלו, ואז תצליח ב"שלמות-הבית".

י

ראה, אהובי, בני היקר, להרגיל את עצמך לקנות מפעם לפעם מתנה לאשתך, ואפלו דבר קטן, צריך שתדע, שזה מאד חשוב ויקר בעיניה, ואף שהוא דבר פשוט, עם כל זאת, אם האשה מקבלת משהוא מבעלה, זה אצלה שמחה גדולה מאד, ומראה זאת לחברתה – איזה בעל יש לה, שמתחשב בה; ועל-כן ראה,

אהובי, בני, להיות רגיל לקנות מתנה לאשתך לכל חג, וכן בכל עת מוצא לקנות מתנה בשבילה בעצמה, והיא תראה את זה לחברותיה ולאמה, לאחיותיה ולשכנותיה, וזה יקשר אותך אליה מאד, ואם תקים את כל זאת, אז תראה איך ביתך יהיה בית חם, בית אהוב, ותהיה "שלמות-הבית" אצלך; ואל יהיה נקל בעיניך דברים אלו, כי הם עקרים גדולים בשלום-בית.

יא.

אהובי, בני היקר! תעשה כל מיני מאמצים שבעולם לקים את כל אשר אני מבקש ממך, ואז דיקא תחיה חיים מאשרים, ואשתך תעזר לך, וכן חמיר וחמותך יעזרו לך, פי הרי הם רוצים לראות את בתם מאשרת, ושבעלה מכבד אותה; ואם תקים את כל אשר אמרתי לך, תראה איך ישתנה מצב-הרוח בביתך, והכל ילך לך בנקל, ואשתך תצית אותך, לא-כן אם תהיה חכם בעיניך, ויהיו כל הדבורים האלו ללעג ולקלס בעיניך, ולא תרצה לקימם, אז תראה איך שתשבר במו ידיך את ביתך, ולא תהיה שפה משתפת ביניכם, ותמיד תריבו, רחמנא לצלן, והבית יתהפך לגיהנום, ואחד לא ירצה לעזר לשני, עד שתבואו לבסוף לידי גרושין, ואם לא תוכלו להוציא מהכח אל הפעל גרושין, אזי תחיו חיי שנאה, חיים מלאים מתחים ומריבות.

על-כן אהובי, בני, היה חכם, וכבר אמר החכם מפל אדם, (משלי ט, יב): "אם חכמתך – חכמת לך, ולצת – לבדך תשא" אם אתה חכם, ומקים את כל זה, אזי חכמת לך, ואם אתה עושה לצנות מפל זה, אזי אתה עושה לצנות רק ממך; ורבונו ז"ל הקפיד מאד על כל אנשי שלומנו, שישתדלו לכבד וליקר את נשותיהם,

וישתדלו לדבר עמהן בנחת, ולעשות כל מיני מאמצים לא לשבר את הבית ולא להתגרש, חס ושלום, רק להשתדל שהבית יהיה בית שמח, והאווירה בבית תהיה מלאה שמחה, ובבית כזה הילדים גדלים בריאים ושלמים; אשרי המקום כל זאת, ואז יצליח דרכו בזה ובבא לנצח נצחים.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קוּנְטָרַם

טוֹב בְּבֵית

בְּאֵר וּיְגֵלָה אֵיךְ שְׂאֵדָם צָרִיךְ לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ
לְהִיּוֹת רַק טוֹב בְּבֵית, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְשִׁיךְ
אֶת שְׂכִינַת עִזּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְיִמְשִׁיךְ
רַק טוֹב וְחֶסֶד וְשִׁפְעַת בְּבֵיתוֹ.

מוהרא"ש ז"ל אָמַר: שׂאָדָם צָרִיךְ לְהַרְגִיל עֲצֻמוֹ
לְהִיּוֹת טוֹב בְּבֵית וְלֹא רַק בַּחוּץ, כִּי רוֹאִים אָנְשִׁים
שֶׁבַחוּץ הֵם טוֹבִים עַד מְאֹד, וְעוֹשִׂים צְדָקָה וְחֶסֶד,
וּמְדַבְּרִים עַל לֵב אֲמִלְלִים, אֲבָל בְּבֵית הֵם אֲכֻזָּרִים,
רַחֲמֵנָא לְצִלּוֹ, וְאֵינָם מְדַבְּרִים עִם הָאִשָּׁה, וְלֹא נוֹתְנִים
לָהּ מְאוּמָה בְּעִבּוֹר אֲכָל אוֹ בְּגוֹד, בְּגִי-אָדָם כְּאֵלוֹ הֵם
רוֹצְחִים מִמֶּשׁ; וְעַל-כֵּן עָלִיו לְדַעַת, כְּמוֹ שֶׁהוּא צָרִיךְ
לְהִיּוֹת טוֹב בַּחוּץ, כֵּן צָרִיךְ לְהִיּוֹת גַּם טוֹב בְּבֵית.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרנה)

קונטרס

טוב בבית

א.

לא להכניס אימה יתרה בתוך ביתו

צריך שתדע אהובי, בני היקר, שבית של איש הישראלי צריך להיות מדור לשכינה הקדושה, הינו כש'אדם זוכה להתחתן ובונה בית, עליו לדעת, כי עקר הבית זה האשה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (יומא ב.): ביתו זו אשתו; וכן אמרו (שבת קיח.): מימי לא קראתי לאשתי אלא לאשתי ביתי; וכן אמרו (סוטה מד.): ביתך זו אשה; כי עקר הבית זה האשה, כי היא נקראת עקרת הבית, כי היא עקרו של הבית, לזאת הזהירונו חכמינו הקדושים מאד, ואמרו (גטין ו): לעולם אל יטיל אדם אימה בתוך ביתו; ולכן, אהובי, בני היקר, מאחר שהקדוש-ברוך-הוא זכה אותך עם אשה ועם בית, תשמר מאד מאד לא לצער את אשתך, ואל תתגרה בה, ואל תשפיל, ואל תכניס בה אימה יתרה, פחד מיתר, ושמר על זה מאד מאד, כי הקדוש-ברוך-הוא מקפיד על דבר זה יותר מהכל; כי תכף-ומיד כש'אדם מצער את אשתו, הוא מקבל ענש גדול על כך, כי אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בזכות אשתו, ועל-כן בזה שאתה משפיל את אשתך, ואתה צועק עליה ושובר אותה, בשביל זה אתה סובל כל-כך הרבה צרות ו'יסורים, מחלקת ובזיונות, ועל-כלם – עניויות ודחקות, ואתה מסבב בחובות גדולים; כי עקר הפרנסה והכסף בא לאדם בזכות אשתו, כמו

שְׁאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּבֹא מְצִיעָא נט.): אוֹקִירוּ לְנִשְׁיְכוּ כִּי הֵיכָא דְתַתְּעִתְרוּ – תַּכְבְּדוּ וּתְיַקְרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם, כְּדֵי שְׁתַּתְּעִשְׂרוּ; וְאֲמְרוּ (שם): לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֶהִיר בְּכַבּוּד אִשְׁתּוֹ, שְׂאִין הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם אֲלֵא בְּשִׁבִיל אִשְׁתּוֹ; וְעַל-כֵּן אֲשַׁאֲלֶנּוּ אוֹתְךָ, לָמָּה אַתָּה מְשַׁפִּיל כָּל-כָּף אֶת אִשְׁתְּךָ?! לָמָּה נִמְלֵאתָ חֲמָה כָּל-כָּף עַל אִשְׁתְּךָ, וּבִשְׁעָה שְׂיֵשׁ לְךָ עֲצָבִים, אַתָּה צְרִיף לְדַקֵּר אוֹתָהּ בְּדַבּוּרִים שֶׁהֵם יוֹתֵר חַדִּים מִחֲרֻבוֹת?! לָמָּה אַתָּה צְרִיף לְצַעֵק עָלֶיהָ וּלְהַשְׁפִּיל אוֹתָהּ וּלְרִיב עִמָּה עַל כָּל דְּבַר קָטָן, הֵיכָן הִרְחַמְנוֹת וְהַחֲסָד שֶׁלְּךָ?! הֵיכָן הִמְצַפּוֹן שֶׁלְּךָ?! זְכוּר תִּזְכּוּר בְּאִיזָה מַעֲמָד וּמַעֲבָב הֵייתָ כְּשֶׁהֵייתָ רוֹקֵ, הֲרֵי הִסְתַּוְּבַבְתָּ נַע וְנָדָ, וְנִכְשַׁלְתָּ בְּכָל מִינֵי עֲבֻרוֹת וְחַטָּאִים, וְהֵייתָ שְׁבוּר וּמִתְסַכֵּל וְחָסֵר אוֹנִים וְעֵצוֹת, וְעַכְשָׁו כְּשֶׁעֲזַר לְךָ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְנָתַן לְךָ בֵּית שְׂזוּ אִשָּׁה, לָמָּה אַתָּה צְרִיף לְהוֹצִיא עָלֶיהָ אֶת כָּל הָעֲצָבִים שֶׁלְּךָ, וּלְהַשְׁפִּיל אוֹתָהּ וּלְרִיב עִמָּה עַל כָּל דְּבַר קָטָן, וּלְהַעִיר לָהּ הָעֲרוֹת בְּכָל פְּרָט?! לְזֹאת אֲנִי מְאֹד מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ, אֲהוּבֵי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, רְאֵה לְשָׁנוֹת דְּרָבְךָ, וְתַתְּחִיל לִהְיוֹת אִישׁ טוֹב בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ, תַּעֲשֶׂה רַק צְדָקָה וְחֲסָד עִם אִשְׁתְּךָ, תִּרְחַם עָלֶיהָ, תִּחְזַק וְתִאֲמַץ אוֹתָהּ, וְאִז תִּזְכֶּה שֶׁהַשְׂכִּינָה תִּהְיֶה שׁוֹרָה בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וּבְמִקוֹם שֶׁהַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה, שָׁם כָּל הַבְּרָכוֹת מְצוּיּוֹת, כִּי בְּלֹא אִשָּׁה אָדָם חָסֵר מְכַל, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (נְדָרִים מ.א.): בְּחָסֵר כָּל – בְּלֹא אִשָּׁה; כִּי בְּלִי אִשָּׁה שֶׁהִיא עֹקְרַת הַבַּיִת, עֹקְרוֹ שֶׁל בֵּית, אָדָם חָסֵר מְכַל, וְעַל-כֵּן רְאֵה לִהְיוֹת "טוֹב בְּבֵית", וְאִז תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יְחוּס וִירְחַם עָלֶיךָ, וְיִמְשִׁיךְ לְךָ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדְךָ, וְתִתְפַּטֵּר מִכָּל הַצְּרוּת וְהִיִּסוּרִים וְהַחֻבוֹת שֶׁעוֹבְרִים עָלֶיךָ. הֲעֵקֵר תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת "טוֹב בְּבֵית",

תמיד תעשה חסד עם אשתך ואל תצעק עליה ומכל שכן שלא תשפילה בפני ילדיך, קרוביך וחבריך, כי זה עון גדול מאד. ואם תשמע בקולי לא תתחרט, כי הטוב שיבוא לך, אין לתאר ואין לשער כלל.

ב.

ישתדל שתהיה שרויה בביתו אוירה של שמחה

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה להצליח בביתך, אתה צריך לראות להיות "טוב בבית" ותעקר מעצמך את הכעס והרציחה והאכזריות שיש בך מרב חטאיך, כי הכעס והרע לב באים מעברות שאדם חטא נגדו יתברך, שאז נטבעת בו מדת האכזריות, שהוא מתאכזר על אשתו ועל ילדיו, ומזה באה מדת הרע והרציחה, שמוציא את כל העצבים שלו על אשתו, ומזה באים העצבות והמרירות והדפאון בתוך הבית; ולכן ראה לשנות את דרכך ומדותיך, ותפסיק כבר להתאכזר על אשתך ואל תתחיל עמה על כל דבר קטן לעשות עסק ממנו, כי אתה שובר בזה את ביתך, וממלא את ביתך בעצבות ומרה שחורה. ולכן תראה ותשתדל להיות "טוב בבית", ותפסיק להתרגז על אשתך ולערך בקרת על כל דבר קטן שהיא עושה, ותשתדל שתהיה שרויה תמיד רק אוירה של שמחה, כי השמחה מביאה ברכה בתוך הבית, ולכן תשתדל שיהיה בביתך תמיד קול שמחה ונגינה, ושלא ישמעו בחוץ השכנים קולות של צעקות ומריבות וקללות, אלא שירים ונגונים של שמחה, ואז תהיה בטוח שיהיה ביתך ביתו של הקדוש-ברוך-הוא, כי אין הקדוש-ברוך-הוא שורה אלא במקום של

שמחה. וזכר כלל זה, שלא כל-כך קל להגיע למדת השמחה, כי טבע האדם להמשיך לעצבות ולעצלות ודפאון, ובפרט בשעה שחטא בחטאים מגנים, זה מכניס בו אכזריות להתאכזר על אשתו, ולערף עליה בקרת על כל דבר קטן שעושה, וזה מביא עצבות ומרירות, וחשך ודפאון בתוך הבית, ועל-כן אני מאד מאד מבקש אותך, אהובי בני היקר, תפסיק כבר עם הרשעות שלך, שאתה גורם בתוך ביתך ומתעלל באשתך, וכל דבר קטן שהיא רק עושה, הולכת אל הוריה, קונה אילו קניות, אתה כבר צריך להתאכזר עליה ולהשפילה ולקלל אותה, ולריב עמה, שכל זה מכניס דפאון ועצבות ומרירות בתוך הבית, הגיע הזמן שתפקח עיניך באיזה פח יקוש אתה נמצא, אתה איש רע ובליעל, תפסיק כבר להתעלל בה ולהשפילה, תתחיל להיות "טוב בבית", תחזקה ותאמצה ותעודדה ותשמחה, אז תראה איזו ברכה תבוא לך על-ידי-זה. ואל תחשב שזה דבר קל, זו עבודה הכי קשה לאדם, שישבר את הטבע הרע שנוכנס בו, ויתחיל להיות "טוב בבית".

ולכן אהובי בני היקר! ראה להתחיל מהיום הזה, תשנה את מדותיך הרעות, ותשתדל להיות "טוב בבית", שזה יביא שמחת החיים בתוך הבית, ותתחיל עוד היום, ואל תדחה את זה למחר, כי אמרו חכמינו הקדושים (מדרש תנחומא, פרשת שמיני): אין השמחה ממתנת לאדם, לא כל מי ששמח היום שמח למחר; ועל-כן הגיע הזמן שתתעורר כבר, ותדע ותזכר שכל הצרות והיסורים והחובות והדכאונות באים ממך, כי הרשעות והרע לב שנטבעו בעצמך, הם מה שגורמים לך את כל הסבל שאתה סובל, ועל-כן תתחיל להיות "טוב בבית",

טוב עם אשתך, ואז תראה איך שהכל יתהפך לטובה. העקר
תשתדל, שתהיה שרויה תמיד בביתך אוירה של שמחה, ואף
פעם אל תתפרע ואל תצעק בתוך ביתך, אלא תדבר בעדינות
ובסבלנות, ואז תצליח את דרכך מאד.

ג.

יכבד וייקר מאד את אשתו

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שאדם צריך להרגיל את
עצמו להיות טוב בתוך ביתו, לכבד וליקר מאד מאד את אשתו,
ולתן את כל מה שצריכה, כי אמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה
ו:): אשה – בעלה משמחה; האשה תמיד מצפה ומסתפקת
על בעלה, על-כן בזה שתכבד ותיקר את אשתך ותשמחה
ותעודדה, תגביה אותה לגמרי, ותשתנה לך לטוב, ולכן תשתדל
להיות בעל טוב בבית, ותסיר ותבטל את האכזריות והרע
לב שלך, שזה גורם לך את כל הצרות והחובות והיסורים
והמרירות. ואמרו חכמינו הקדושים (יבמות סב:): האוהב את
אשתו כגופו, והמכבדה יותר מגופו, עליו הכתוב אומר: "וידעת
כי שלום אהלך"; ועל כן תפסיק עם הרשעות והאכזריות שלך,
שמעברת אותך על דעתך ועל דעת קונך, ואל תכעס על אשתך
בשום פנים ואפן, ומכל שכן שלא תתפרע עליה, ולא תתעלל
בה להשפילה פיזית ומלולית, כי הקדוש-ברוך-הוא מאד מאד
מקפיד על זה, כי כל הענשים קשים באים לאדם רק בשביל זה
שהוא רע בביתו, ומוציא את כל עצביו על אשתו, אם הולכת
אל ההורים שלה הוא משתגע לגמרי, או אם עושה אילו קניות,
הוא נעשה כילי וקמצן, ומעיק ומציק לה שתפרט בדיוק את

החשבון כמה הוציאה, היש עוד רשעות ואכזריות מזו?! האם אינך סובל כבר מספיק יסורים וחובות, והנך צריך עוד?! מדוע אתה איש רע ובליעל?! תתחיל כבר להיות "טוב בבית", וזכור תזכור את אשר אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נט.): לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה; בזה שאתה מאנה ומצער את אשתך, והיא מתחילה לבכות, אתה ממשיך על עצמך כל מיני דינים וגבורות מלמעלה, שינקמו בך, ומה אתה צריך את זה?! לזאת, אהובי, בני היקר, תשנה כבר את מדתך הרעה, ותתחיל ליקר ולכבד מאד את אשתך, ותהיה "טוב בבית", ואז תראה איך שכל המזל שלך ישתנה לטובה לגמרי, עד שיהיה לך שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידך, ובכל אשר תעשה – תשכיל ותצליח מאד מאד, וכך הצרות והיסורים כליל יחלפו מאתך, ותבוא לך רק ברכה והצלחה בכל אשר תעשה.

ד.

יגביה ויחזק וישמח את ילדיו

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי אם אתה רוצה להצליח עם הילדים שלך, עליך להתחיל עם מדת הטוב, שתהיה טוב לילדים, אל תוציא את עצביך עליהם, כי אז אתה הורס אותם לגמרי, ואף שילדים קופצים על הראש, ומעיקים ומצערים את ההורים, עם כל זאת אם אדם רוצה להצליח עם הילדים, הוא צריך להיות חכם ופקח, ויתחיל רק עם טוב, כי עם מדת הטוב, הינו כשהולכים עם הילדים בטוב, אזי מצליחים עמם מאד מאד, לא-כן אם מוציאים עליהם את העצבים, והכעס

והרציחה מכניסים בהם, אז הם משתוללים יותר, ומכל שכן כשמשפילים את הילדים, הם גדלים בעלי מומים בנפשם; ולכן, אהובי, בני היקר! אם אתה רוצה להצליח עם הילדים שלך, תשתדל מאד להיות "טוב בבית", טוב עם הילדים, ותמיד תשתדל לעזור להם ולתן להם מחמאות על כל פרט ופרט שהם עושים, ואל יהיה דבר זה קל בעיניך, כי מה שאדם לא רוצה שיעשו לו, כגון: בושות וחרפות, השפלות וצעקות וכדומה, דבר זה לא יעשה לילדיו, תמיד תסתכל על הילדים שלך כאלו הם כבר מבגרים, ותדבר עמם בצורה מבגרת, ותסביר להם כמו שמסבירים לגדול, וכל 'טוב' שהם עושים תתן להם מחמאה ותשבח ותפאר אותם, ועל-ידי-זה תראה איך שתצליח עמם; כי הילדים מאד אוהבים כשמתפארים עמם ונותנים להם הכבוד כפי בחינתם, ועושים עסק מכל דבר טוב שהם עושים, ודיקא כף נכנסת בהם תשוקה לעשות יותר טוב, ומתעלים עלוי אחר עלוי, כי הרי רואים שההורים מתחשבים במעשיהם, ושנה להם להשתפר במעשיהם, כי הם מקבילים מחמאות ומלים טובות על כל דבר; לא-כן אם מוציאים את כל העצבים על הילדים, וצועקים ומתפארים עליהם, ומכל שכן שמכים אותם מכות אכזריות רחמנא לישזבן, ואפלו שעושים דבר טוב, מגרשים אותם וצועקים: "לך, אין לי זמן עכשו בעבודה, אין לי סבלנות בשבילך, אני עסוק יותר מדי", וכדומה כל מיני בטויים כאלו, בזה אתה הורס את ילדיך בידיך, כי מדות הפעס והאכזריות והעצבנות אינן בונות את הילדים, אלא הורסות אותם; ולכן ראה, אהובי, בני היקר, לשנות את רע מדותיך, ותתחיל להיות "טוב בבית" עם ילדיך, וזכור תזכר

שְׁכַל הַשְׁקָעָה שְׂאֵתָהּ מִשְׁקִיעַ בְּיַלְדִים שֶׁלָּךְ, תּוֹצִיא מֵהֶם אַחֲר־
כִּף כְּשִׁיגְדָלוֹ כִּפְל כִּפְלִים, לֹא-כּוֹן, אִם תִּצְעַק עֲלֵיהֶם וְתִשְׁפִּילֵם אוֹ
תִּכֶּה אוֹתָם, שְׂאֵז יִגְדְּלוּ בְעָלֵי מוֹמִים בְּנִפְשָׁם, וְאֵז תִּצְטַעַר מְאֹד
מְאֹד, וְתִשְׁאֵל לְעֶצְמָךְ: "מִדּוּעַ מִגִּיעַ לִי יַלְדִים חֲצָפְנִים כָּאלוֹ,
מְלֵאֵי עֲזוּת, שְׁכַל מֵה שְׂאֵנִי מִבְּקֶשׁ מֵהֶם אֵינָם מִתִּיחָסִים אֵלַי,
כֹּל מֵה שְׂאֵנִי מְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אֵינּוּ מוֹעִילִי?!" וְאֵינְךָ שֶׁם לֵב, שְׁכַל
זֶה בָּא כִּי לֹא חֲנֻכַּת אוֹתָם טוֹב כְּשֶׁהֵיוּ יַלְדִים קִטְנִים, כְּשֶׁהֵם
רָצוּ מִמֶּךָ אֶת תְּשׁוּמַת הַלֵּב, כְּשֶׁרָצוּ מִמֶּךָ אֶת הַמַּחְמָאָה, אֶת
הַדְּבוּר טוֹב, הַלְטִיפָה עַל הַדְּבָר טוֹב שֶׁעָשׂוּ, וְחִפּוֹ לְמַלְאֵה טוֹבָה
מִמֶּךָ, וְלִהְיֵתִיחָסוֹת מִמֶּךָ, וּבְמִקּוּם כֹּל אֵלוֹ צְעַקְתָּ כְּמִטְרָף וּמִשְׁגָּע:
"צֵא מִפֶּה, אֵין לִי סְבָלְנוֹת אֵלֶיךָ, אֵתָהּ מְעַצְבֵּן אוֹתִי, הִנֵּךְ מִשְׁגָּע,
יֶלֶד מִפְּרָע", וְכֹל מִינֵי לְשׁוֹנוֹת שֶׁל הַשְּׁפָלָה הַשְּׁתַּמְשֵׁת נִגְדָּם,
עַל לֹא דְבָר, רַק מִחֻמַּת הָעֲצָבִים שֶׁנִּכְנָסוּ בְּךָ, עַל-כֵּן מָה אֵתָהּ
רוֹצֵה עֲכָשׁוּ כְּשֶׁהֵם גְּדֻלִים, שְׁלֹא יִשְׁלְמוּ לָךְ אֶת זֶה בַּחֲזָרָה כִּפְל
כִּפְלִים!?

וְלָכֵן רָאָה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקָר, לִהְיוֹת "טוֹב בְּבֵית", וְתִתְחִיל
לְחַנֵּךְ אֶת הַיַּלְדִים כְּשֶׁהֵם עֲדִין קִטְנִים, וְתִשְׁתַּדֵּל שִׁיכְנֹסוּ
לְתַלְמוּד תּוֹרָה לְלַמֵּד תּוֹרָה, כִּי מִי נִקְרָא עִם הָאֲרָץ? מִי שִׁישׁ לוֹ
בָּנִים, וְאֵינּוּ מְגַדְּלִם לְתַלְמוּד תּוֹרָה (פְּסָחִים קִיִּיג:); כִּי צְרִיכִים לְחַנֵּךְ
אֶת הַיַּלְדִים כְּשֶׁהֵם עֲדִין קִטְנִים, לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת, וּכְמֵאֲמָרָם
ו"ל (סָפָה מִב:); קָטָן הַיּוֹדֵעַ לְנַעֲנֵעַ – חַיֵּב בְּלוּלָב, לְהִתְעַטֵּף – חַיֵּב
בְּצִיצִית, לְשָׁמֵר תְּפִלִּין – אָבִיו לוֹקָח לוֹ תְּפִלִּין, יוֹדֵעַ לְדַבֵּר –
אָבִיו לוֹמְדוֹ תּוֹרָה וּקְרִיאַת שְׁמַע; וְתִשְׁמַר מְאֹד מְאֹד עַל יַלְדֶיךָ,
וְאִם אֵתָהּ מִבְּטִיחַ לָהֶם מִשְׁהוּ, תִּרְאֶה לְקַיֵּם אֶת זֶה, כִּי אֲסוּר
לְהַבְטִיחַ לַיַּלְדִים מִשְׁהוּ, וְאַחֲר־כֵּן לְהִתְחַמֵּק בְּאֵילוֹ תְּרוּצִים, כִּי

בְּזֶה אַתָּה מְלַמֵּד אוֹתָם שֶׁקָּר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סֵפֶה מו:): לֹא לִימָא אֵינִישׁ לִינוּקָא דִּיהִיבְנָא לָךְ מִיַּדִּי, וְלֹא יִהִיב לִיָּה, מִשּׁוּם דְּאִתִּי לְאִגְמוּרִיָּה שִׁיקְרָא – שְׁלֹא יִגִּיד אָדָם לְתִינוּקָא, אֲנִי נוֹתֵן לָךְ מִשְׁהוּ, וְאִינוּ נוֹתֵן לוֹ, כִּי עָלוּל הוּא לְלַמְדוֹ לְשֶׁקֶר; כָּל-כָּף הַקְּפִידוֹ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים עַל חֲנוּף הַיְלָדִים בְּעוֹדָם קֹטְנִים. וְכָלוּ תַפְסִיק כְּבָר אֶת הָרַע וְהַאֲכֹזְרִיּוֹת שֶׁלָּךְ, שְׁאֵתָה מוֹצִיא עֲצָבִיךָ עַל הַיְלָדִיךָ, תִּתְחִיל לִהְיוֹת טוֹב עִמָּהֶם, וְתֵן לָהֶם מִחֲמָאָה וְתִשׁוּמַת לֵב, וְאִז תִּזְכֶּה לִילְדִים מִצְלָחִים

ה.

יִכְנִיס אוֹרְחִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ

רְאֵה אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיֶּקֶר, שְׁבִיתָךְ יִהְיֶה בֵּית מְלֵא טוֹב, בֵּית שְׁמֵתֶאֱרָחִים בּוֹ אוֹרְחִים לֹא מְבַעֵי שְׁתֶּאֱרַח אֶת הַהוֹרִים שֶׁל אֲשֶׁתְּךָ וְאֵת הַמְשֻׁפָּחָה שֶׁלָּהּ, אֲלֵא אֶפְלוֹ סֵתָם יְהוּדִים שְׁאִין לָהֶם הֵיכָן לְהִתְאַרַח תְּאַרַח אוֹתָם, כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (שִׁבְתָּ קכז:): גְּדוּלָה הַכְּנִסַת אוֹרְחִים מִקְבֵּלַת פְּנֵי שְׂכִינָה; וְאָמְרוּ (שִׁם): הַכְּנִסַת אוֹרְחִים הִיא מִהֲמִצּוֹת שְׁאָדָם אוֹכַל פְּרוּתֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהִקְרָן קִימַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא; כִּי אִף פַּעַם לֹא תִדַע אִיפֹה אַתָּה תִתְגַּלְגַּל בְּזֶה הָעוֹלָם, וְאִם הַיּוֹם הַכְּנִסַת אֶת מִיִּשְׁהוּ לְאוֹרַח, מִי יוֹדַע אִם פַּעַם לֹא תִצְטָרֵךְ לְהִתְאַרַח אֲצִלוֹ, עַל-כֵּן תִּשְׁתַּדֵּל מְאֹד לְהַכְנִיס אוֹרְחִים בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ; וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (אֲבוֹת א, ה): "יְהִי בֵּיתְךָ פְּתוּחַ לְרוּחָה וְיִהְיֶה הָעֲנִיִּים בְּנֵי בֵּיתְךָ"; וְלֹא זָכָה אֲבָרְהָם אֲבִינוּ אֶל כָּל הַגְּדֻלָּה שֶׁלוֹ, עַד שֶׁכָּל הַבְּרִיאָה לֹא נִבְרָאָה אֲלֵא בְּשִׁבִיל אֲבָרְהָם אֲבִינוּ, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, ד): "בְּהַבְּרָאָם", וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פֶּרֶשֶׁה יב,

ט: אַל תִּקְרָא 'בְּהַבְרָאם' אֶלָּא 'בְּאַבְרָהָם', כִּי כָּל הַבְּרִיאָה לֹא נִבְרְאָה אֶלָּא בְּזִכּוֹת אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהוּא עָשָׂה חֶסֶד לְכָל עוֹבֵר אַרְח, וְהִכְנִיסוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְחִזְקוּ וְאִמְצוּ וְעוֹדְדוּ, וְדַבֵּר עַל לִבְבוֹ, שְׁזֶה דְבַר מְאֹד חָשׁוּב בְּעֵינָיו יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְאַבְרָהָם (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פְּרָשָׁה מַח, ח): אָמַר הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, פֶּתַח טוֹב פֶּתַח־תְּחִלָּה לְעוֹבְרִים וְלֹשְׁבִים וְלַגְּרִים, שְׁלֹלָא אַתָּה לֹא בְּרֵאתִי שָׁמַיִם וָאָרֶץ; כִּי בְּזֶה שִׁמְכִנִּיסִים אוֹרְחִים, וּמִשְׁמַחִים אוֹתָם, וּמְדַבְּרִים עַל לִבָּם, בְּזֶה נַעֲשִׂים שְׁתַּפִּים לְמָקוֹם בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שָׁמוֹ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, פְּרָשָׁה מַג): אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אֲנִי לֹא הָיָה שָׁמַי נִכְרַ לְבְרִיּוֹתֵי, וְהִפְרַת אוֹתִי בְּבְרִיּוֹתֵי, מַעֲלָה אֲנִי עֲלֶיךָ כִּי אֵלֶּיךָ אֵתָּה שְׁתַּף עִמִּי בְּבְרִיתוֹ שֶׁל עוֹלָם; כִּי בְּזֶה שֶׁאָדָם מְכַנֵּס אוֹרְחִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמְדַבֵּר עִמָּהֶם וּמְחַזְקֵם וּמְאִמְצֵם וּמְעוֹדְדֵם וּמְשַׁמְחֵם וּמְגַלֵּה לָהֶם אֲמִתּוֹת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשִׂים שְׁתַּפִּים עִם הַמָּקוֹם בְּרוּךְ הוּא.

ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, לשבר את רע מדותיך, שנכנסה בך מדת הרע והרשעות, עד שאינך יכול לסבל אורח, תעקר כבר את הרציחה ואת השגעון מתוך לבך, ותתחיל להיות "טוב בבית", ותצא ותארח אורחים, ומפל שכן שלא תתפרע כשאשתך מביאה את ההורים שלה, שהם חמיר וחמותך, או אם מארחת את אחותה וקרובי משפחתה, אל תהיה עינך צרה בהם, אלא תארח אותם, כי מה אם הקדוש-ברוך-הוא רוצה שיארחו אורחים זרים מבחוץ, על אחת כמה וכמה שצריכים לארח את ההורים של אשתך ומשפחתה, ותפסיק כבר להציק לאשתך ולצער אותה בכל פעם שההורים שלה באים אליה, או

האחיות שלה, חדל להציק לה ולהתעלל בה, להשפילה פיזית ומלוולית, בשעה שבא אחד ממשפחתה לבקר אתכם, תפסיק את הרשעות שלך, כי כך אמר הקדוש-ברוך-הוא לאיוב: עדין לא הגעת לאברהם, אתה יושב בתוך ביתך ואורחים נכנסים אצלך, אבל אברהם מהדר בעולם, לכשימצא אורחים מכניסם בתוך ביתו (אבות דרבי נתן, פרק ז'), כי אברהם יצא לחוץ וחפש אחר אורחים, והזמין אותם לתוך ביתו, והאכילם והשקם ושמח אותם, שזה מאד מאד חשוב אצלו יתברך, ומכל שכן כשמארחים את ההורים והקרובים בתוך ביתו. ואם מתנגדים לדבר זה, הרי זה מחמת רע לב ומדות רעות שנשתרשו בו מחמת חטאיו ועוונותיו; ולכן ראה להפסיק כבר את הרשעות שלך, שבטבעך אתה רשע גמור, ומכל דבר קטן אתה עושה מריבות בתוך ביתך, אשר זה שגורם את כל הצרות בביתך; ולכן תרגיל את עצמך לארח אורחים, ובזכות זה תראה איך שהשכינה תשרה בביתך, ובמקום שהשכינה שורה שם הברכה מצויה.

ו.

על האשה לכבד וליקר אל בעלה

בתי היקרה! אם את רוצה שיהיה לך שלום-בית אמתני, תשתדלי מאד לכבד וליקר את בעלך, ואל תמתחי בקרת על כל דבר קטן שעושה, אלא יהיה בעיניך כמלך ממש, ותשמעי בקולו, אשר על-ידי-זה בנקל תהפכי את לבו, ואפלו אם את

יודעת שהרבה פעמים אינו צודק, תראי לותר לו, ותדוני אותו לכף זכות, ועליך להבין אילו השפלות ובזיונות הוא סבל בעבודה ובחויץ, ולכן כשבא הבייתה, הוא רוצה למצא בית חם, אשה שמבינה אותו, ונותנת לו תשומת-לב, כי במחמאה קטנה שאת אומרת לבעלך, את שובית את לבו, לא-כן אם תזלזלי בו ותצעקי עליו ותתפרעי, על-ידי-זה את מחרבת את ביתך, ותסבלי אחר-כך סבל גדול.

ולכן ראי מאד, בתי היקרה, לכבד את בעלך, ולהשתדל לבנות אותו, ובפרט בשעה שאין לו פרנסה, תשתדלי לדבר על לבו ולהכניס בו בטחון עצמי, וכל דבר קטן שעושה, תתני לו מחמאה, כי הרבה פעמים הבעל כל-כך שבור, ואין לו בטחון עצמי כלל, והוא כל-כך משפל בעיני עצמו, עד שנמאסים לו החיים, וזה גורם אחר-כך מריבות ומתחים בתוך הבית, ואת, בתי היקרה, יכולה לתקן את זה, אם רק תבני את בעלך, ותשתדלי להבין אותו, ולא תריבי עמו, אז יהיו לך חיים טובים ונעימים, ובבית תשרה תמיד השכינה. ועליך לזכר, שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות יז): גדולה הבטחה שהבטיחן הקדוש-ברוך-הוא לנשים יותר מאנשים, כי אשה נקראת עקרת הבית, היא עקרו של בית, והאשה יכולה לבנות את ביתה או להחריב את ביתה, אם יש לה שכל ודעת ומחזקת ומעודדת את בעלה, על-ידי-זה נתרחב דעתו ולבו, ונבנה בו הבטחון העצמי, אז גם את תהני מבעלך, לא-כן כשאת תצעקי ותתפרצי ותשפילי אותו, אפלו שהוא מתנהג באפן ילדותי וכדומה, על-ידי-זה את הורסת אותו לגמרי, ולבסוף גם את תסבלי, כי הוא יצא ויריב עמך יומם ולילה, ויערף עליך בקרת.

ועל-כן, בתי היקרה, תשתדלי להיות טובה בבית, תמיד לחזק ולעודד ולשמח את בעלך ולתת לו תשומת לב, ותמציא את עצמך אליו, ותמיד יהיה לך חיוך על הפנים, ולכבדו וליקרו כמו שמכבדים ומיזקרים מלך, ואז תראי איך הוא ישתנה לגמרי; כי באמת אשה יכולה להפך את לב בעלה בקלות, אם יש לה רק קצת שכל ודעת והבנה והשכלה לדעת איך להתנהג אפלו עם הבעל הכי קשוח ורע לב או להפך, אפלו הכי ילדותי וטפשי, כי בידי האשה כחות עצומים לבנות את בעלה, אם תכבד' אותו ותתן לו תשומת לב, ועל כל דבר שאומר ומדבר תסכים ואפלו כשאינו צודק, תתני לו הצדק, ולא תצאי נגדו, אז תראי איך באמת ישתנה במשך הזמן לטובה, ויהיה לך בעל טוב, בעל נפלא, בעל שרוצה לעזור לך, בעל שיאהב אותך, אבל אם תמשיכי להיות רעה בתוך ביתך, ותלכי עם רשעות נגד בעלך, ועל כל דבר קטן שעושה תערכי בקרת ותשפילי אותו ברבים, ותצעקי ותתפרצי עליו אז עליך לדעת, שיהיו לך רק צרות בתוך הבית, כי אז הוא יתפרע לגמרי, ויוציא את כל עצביו עליך.

ועל-כן ראי, בתי היקרה, לשנות את מדותיך הרעות, ותתחילי כבר להיות בת ישראל, בתו של אברהם אבינו, שעשה חסד עם כלם, ואז תראי שבבית שלך תשרה השכינה, ובמקום שהשכינה שורה – הברכה מצויה. ואל כל זה תזפי אם רק יהיה לך שכל ודעת איך לבנות את בעלך, ולא להרס ולהשפיל אותו, תהיי פקחית, בתי היקרה, ותבני את ביתך ולא תחריבי אותו. ודעי לך, שבנין הבית או הרוס הבית תלוי בידך, באיזו צורה שתלכי עם בעלך – כך יהיה לך בעל, כי האשה

בוֹנָה אֶת הַבַּעַל, או הוֹרֶסֶת אֶת הַבַּעַל, וְלִכְּן תַּעֲקֹרִי אֶת מַדַּת הָרַע שְׁלֹךְ, וְאֵל תִּרְיָבִי אֶתוֹ בְּשַׁעַה שְׂאִין לוֹ פִּרְנֹסָה, או שְׂמֵאָרֶח אֶת אָבִיו וְאִמּוֹ וְאֶחָיו וְאֶחְיוֹתָיו, אֲלֵא תִקְבְּלִי אוֹתָם בְּסֶכֶר פָּנִים יְפוּת, וּבְזָה תִגְרָמִי שְׁבַעֲלֶךָ יֵאָהֵב אוֹתְךָ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, כִּי כָּשֶׁהַבַּעַל רוֹאֶה שֶׁהָאִשָּׁה מְכַבֶּדֶת אוֹתוֹ וּבוֹנָה אֶת אִישִׁיתוֹ, וּמְכַבֶּדֶת אֶת הַהוֹרִים שְׁלוֹ וְאֶת הַמְשַׁפָּחָה שְׁלוֹ, אַז נִכְנָסֶת בּוֹ אֶהְבָּה גְדוּלָה אֲלֵיהֶ; וְלִכְּן תִּהְיִי פִקְחִית בְּתֵי הַיְקָרָה, וְתִשְׁתַּדְּלִי לִהְיוֹת תְּמִיד טוֹבָה בְּבֵית, וְאַז תִּרְאִי אִיךָ שְׂכָל הָאִוִּירָה בְּבֵית תִּשְׁתַּנֶּה לְגַמְרִי, וְתִחְיִי בְיַחַד בְּאֶהְבָּה וּבִהְבָּנָה הַדְּדִית, וְיִהְיֶה הַשְּׁלוֹם מְצוּי בְּיַנְיָכֶם, וְתִהְיֶה הַהַצְלָחָה וּבְרָכָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם.

תם וּנְשָׁלֵם שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס

חזוק הבית

יובים את האדם שלא יתאכזר על אשתו
ובניו, אלא יחזק ויאמץ וישמח ויעודד
אותם בכל המצבים, וזו המצוה הכי גדולה
במצוות החסד שבר ישראל מצוה על זה
מפי חכמינו ורבותינו הקדושים.

מוֹהְרָא"שׁ ז"ל אָמַר: שְׂאֲדָם צָרִיךְ מְאֹד לְשֹׁמֵר עַל
בֵּיתוֹ זֶה אֲשֶׁתּוֹ, וַיִּכְבְּדָהּ עַד מְאֹד, וְכֵן יִשְׁתַּדֵּל לְכַבֵּד
אֶת כָּל מוֹשֶׁפֶתֶהָ, וְדַקָּא עַל-יְדֵי-זָה יִהְיֶה לוֹ שְׁלוֹם-
בֵּית נִפְלָא. וְאֵל לְאָדָם לְהֵיוֹת חָכָם בְּעִינָיו, וּלְחַפֵּשׂ
תְּמִיד רַק אֶת הַחֲסֻרוֹת אֲצֵל קְרוֹבֵי אֲשֶׁתּוֹ, כִּי יִמְיָנוּ
כָּצֵל עוֹבֵר, וְעוֹד מְעַט הָאָדָם כָּבֵר יוֹצֵא מִזֶּה הָעוֹלָם,
וְעַל-כֵּן מִזֶּה וְלָמָּה לוֹ לְשַׁבֵּר אֶת בֵּיתוֹ, שְׂאֵז רַק יִלְדִּיו
יִסְבְּלוּ מִזֶּה, כִּי רַב הַבְּעִיטִים בָּאִים מִבְּתֵימָם שְׁבוּרִים
וְהָרוּסִים.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרב)

קונטרס

חזוק הבית

א.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, כי כל הצרות והיסורים המרים שעוברים עליך בין בגשמיות ובין ברוחניות, הוא רק מחמת שאינך מכבד ומיקר את אשתך, כי חכמינו הקדושים אמרו (בבא מציעא נט.): 'אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעתרו'; תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי שתתעשרו; ואמרו (שם): לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו; ועכשו אשאל אותך, אהובי, בני היקר, מאחר שהקדוש-ברוך-הוא חס ורחם עליך, ונתן לך מתנה אשה, אתה צריך לזלזל כל-כך במתנה הזו שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא?! ולא רק שאתה מזלזל במתנה היקרה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא, אלא אתה זורקה ומשליכה ממך, האם אינך יודע שבזה שאתה הולך באלימות נגד אשתך, הן עם הידים, רחמנא לישזבן, אלימות גשמית, שזה ממש רשעות, והן אלימות מלולית, שאתה משפיל ומדכא את אשתך, בזה אתה בועט במתנה הנפלאה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא, ותקבל ענש גדול על זה, מלבד הענשים הקשים והמרים שאתה כבר סובל. כי בזה שעוברת עליך עניית ודחקות, ואתה מלא חובות, ואינך רואה עצות איך לצאת פעם מהחובות האלו, האם אינך יודע שזה בא לך מחמת שאתה מזלזל במתנה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא – אשה יקרה וחביבה כזו?! ומפל שכן על-ידי האלימות שלך, אלימות גשמית, שאתה מכה אותה, רחמנא לישזבן, שבזה נעשית רשע גמור, עוד אתה מתנהג

כְּלַפֵּיהָ בְּאֵלִימוּת רוּחָנִית, אֵלִימוּת מְלוּלִית, שְׁזָה עַל-פִּי-רַב גְּרוּעַ יוֹתֵר מֵאֵלִימוּת גְּשָׁמִית, כִּי כְּשֶׁחֹקְרִים אֶת הָאִשָּׁה בְּדַבּוּרִים וּמִשְׁפִּילִים אוֹתָהּ, וּמְחַרְפִּים וּמְבַזִּים אוֹתָהּ, זֶה הָעוֹן הַכִּי גָדוֹל עַד מְאֹד. וְחֻכְמֵינוּ הַקְדוּשִׁים אָמְרוּ (שָׁם): 'לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֹהִיר בְּאוֹנָאת אִשְׁתּוֹ שְׁמִתוֹךָ שְׂדֵמְעָתָה מְצוּיָה אוֹנָאתָה קְרוּבָה'; וְתַכְף-וּמְיָד כְּשִׁמְתַחִילָה לְבִכּוֹת, אֲזִי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שׁוֹמֵעַ לְתַפְלָתָהּ, וּמְסַתְּכָל עַל דַּמְעוֹתֶיהָ, וְעַל-יְדֵי-זֶה בָּאִים אֵלֶיךָ כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים הַמְרִים הָאֵלּוּ שְׁאֵתָה מְסַבֵּב בָּהֶם, וְאַחֲר-כֵּן אֵתָה שׁוֹאֵל, לָמָּה מְגִיעִים לִי צָרוֹת וְיְסוּרִים כְּאֵלּוּ?! לָמָּה אֲנִי מְלֹא חוֹבוֹת?! לָמָּה אֲנִי מְלֹא יְסוּרִים?! לָמָּה אֵין לִי פְרָנְסָה?! לָמָּה אֵין לִי הַצְלָחָה?! בְּשַׁעַה שְׁפָל הַצְלָחָתְךָ תְלוּיָה וְעוֹמְדָת רַק אֵיךָ שְׁתַּכְבֵּד אֶת אִשְׁתְּךָ, שֶׁהִיא הַמְתַנָּה הַכִּי יְקָרָה, שְׁנַתֵּן לָךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלָכֵן אַל תִּשְׁאֵל שְׁאֵלוֹת עָלָיו יִתְבָּרַךְ, לָמָּה מְגִיעִים לָךְ כָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים הָאֵלּוּ, הָעֲנִיּוֹת וְהַדַּחְקוֹת, שְׁאֵתָה מְסַתּוּבֵב נֶע וְנָד, וְאֵין לָךְ פְּרוּטָה לְפָרְטָהּ, וְהַנּוֹשִׁים וּבַעֲלֵי הַחוֹבוֹת בָּאִים וְלוֹחֲצִים עָלֶיךָ, מְדוּעַ זֶה מְגִיעַ לִי?! וְאֵיפֹה הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא?! אַל תִּשְׁאֵל שְׁאֵלוֹת טַפְשִׁיּוֹת כְּאֵלּוּ, אֲלֵא תִתְרַץ לְעַצְמְךָ: "בְּנֻדְאֵי הַשְׁפֵּלְתִי אֶת אִשְׁתִּי בְּאֵלִימוּת גְּשָׁמִית וּבְאֵלִימוּת רוּחָנִית, אֵלִימוּת פִּיזִית וְאֵלִימוּת מְלוּלִית"; וְלָכֵן אֲנִי בָּא לְהַזְהִיר אוֹתְךָ, אִם לֹא תַחֲזֹר מִהַדְרָךְ הַרְעָה שְׁאֵתָה מִתְנַהֵג עִמָּה, אֲזַ מְרִים וּמְרוּרִים יִהְיוּ לָךְ הַחַיִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְאִם אֵתָה רוֹצֶה לְהוֹשֵׁעַ וְלַצָּאת מִכָּל הַצָּרוֹת וְהַיְסוּרִים וְהַמְרִירוֹת שְׁלָךְ, תִּתְחִיל לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ. וְאֵף שִׁישׁ לָךְ הַרְבֵּה טַעֲנוֹת עָלֶיךָ, תִּזְכֹּר אֶת מֵאֲמָרָם וְ"ל, שְׁאֵמְרוּ (סוּטָה ב:): 'אֵין מְזוּגִין לוֹ לְאָדָם אֲלֵא לְפִי מַעֲשִׂיו'; כִּי בְּאֵמַת הָאִשָּׁה הִיא עֵצָם מַעֲצָמֶיךָ, אִם אֵתָה סוֹבֵל מִמְּנָה, זֶה רַק אִשְׁמָתְךָ שְׁאֵינְךָ מִתְקוֹן אֶת מַעֲשִׂיךָ, כִּי אִם הֵייתָ חוֹזֵר בְּתַשׁוּבָה, וְהֵייתָ מְדַבֵּק אֶת עַצְמְךָ בּו יִתְבָּרַךְ, וְהֵייתָ בּוֹרַח תְּמִיד רַק אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְהֵייתָ נוֹתֵן לוֹ

בְּכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה וּבְכָל רִגְעַ תְּוֹדָה וְהוֹדָאָה עַל הַמִּתְנָה הַיְקָרָה שְׁנַתָּן לָךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא – אִשָּׁה טוֹבָה כְּזוֹ, אִזּוּ יִהְיֶה לָךְ כְּלִי לְקַבֵּל כָּל הַהִשְׁפָּעוֹת שְׁבָעוּלָם. וּמֵאַחֵר שְׁאַתָּה מְזוּלָל בַּמִּתְנָה שְׁנַתָּן לָךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאַתָּה מִשְׁפִּיל אוֹתָהּ וּמְבַזָּה אוֹתָהּ וּמְכַף אוֹתָהּ, רַחֲמֵינָא לִישְׁזָבֹן, עַל-יְדֵי-זֶה אַתָּה שׁוֹבֵר אֶת הַכְּלִי מִמָּקוֹ, וּבְשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן לֹא תַעֲלִיחַ דְּרָבְךָ, אֶלְא תַפְּל נְפִילָה אַחֵר נְפִילָה.

וְעַל-כֵּן אֵינְךָ אֶהוּבִי בְּנֵי הַיְקָר, אִם אַתָּה רוֹצֵה לְצַאת מֵהַצָּרוֹת שְׁלָךְ, רֵאֵה לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, וּתְדוּנָה לְכַף זְכוּת, וְאֵל תִּסְתַּכֵּל עַל הָרַע שֶׁבָּהּ אֶלְא עַל הַטּוֹב שֶׁבָּהּ, זְכוּר תִּזְכֹּר כְּשֶׁהֵייתָ רוֹקֵן, וְהִסְתַּוְבַּבְתָּ נֶע וְנָד, הֵייתָ פּוֹגֵם וְחוֹטֵא בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְהָיוּ מְרִים לָךְ הַחַיִּים, יוֹתֵר מֵרוּרִים מִמֵּנֶה, וּבִקְשָׁתְךָ אֶת נִפְשְׁךָ לְמוֹת מֵהַבְּדִידוּת וְהַעֲצוּבֹן וְהַדְּפָאוֹן שֶׁסִּבְּבֹךְ, כִּי רְצִיתָ לְהִתְחַתֵּן, וּבִקְשָׁתְךָ מִמֵּנֶה יִתְבַּרְךָ שְׁיִתֵּן לָךְ רַק אֶת בַּת זֹאגֶךָ, כְּדֵי שְׁתַּהֲיֶה הַכִּי מֵאַשֵּׁר, וְהִתְחַנְנֶתָ יָמִים וְשָׁנִים שְׁתַּקְבֵּל אֶת אִשְׁתְּךָ, וְעַכְשָׁו שְׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לָךְ אִשָּׁה טוֹבָה, אֶהוּבָה כְּזוֹ, אַתָּה מְזוּלָל בַּמִּתְנָה שְׁנַתָּן לָךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אַתָּה מִשְׁפִּילָה הַשְּׁפָלָה שְׁאִין כְּמוֹהָ: "אֶת לֹא שׁוּה שׁוּם דְּבָר, וְאֶת לֹא מְצַלַחַת, וְאֶת לֹא יְכוּלָה שׁוּם דְּבָר", וְכְדוּמָה כָּל מִינֵי הַשְּׁפָלוּת וְכָל מִינֵי אֱלִימוּת מְלוּלִית, עַד שֶׁלֹּא מִסְפִּיק הַרְשָׁעוֹת הַזֹּאת שְׁלָךְ, שְׁאַתָּה מוֹתְנֵהג כָּךְ, אֶלְא אַתָּה עוֹד מוֹתַעֲלֵל בָּהּ בְּאֱלִימוּת פִּיזִית, בְּזֶה אַתָּה רִשָּׁע מְרִשָּׁע, כִּי כָּל הַמַּגְבִּיָּה יָד עַל חֲבֵרוֹ וְקָרָא רִשָּׁע, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמַּגְבִּיָּה אֶת יָדוֹ עַל אִשְׁתּוֹ, שֶׁהִיא הַמִּתְנָה שְׁנַתָּן לָךְ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הֲרִי אַתָּה מְכַף כְּבִיכּוֹל אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעַצְמוֹ, כִּי הוּא נָתַן לָךְ מִתְנָה יְקָרָה כְּזוֹ, וְאַתָּה מְזוּלָל בָּהּ, וְלִכֵּן אִם אַתָּה רוֹצֵה לְהַצְלִיחַ בְּחַיִּיךָ, שְׁתַּהֲיֶה לָךְ פְּרִנְסָה בְּשַׁפְּעָה, וְתִצֵּא מִכָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים שְׁלָךְ, וְתַפְטֹר פְּעַם וּלְתַמִּיד מֵהַחֻבּוֹת שְׁלָךְ, לֹא תוּכַל בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן לְהַגִּיעַ אֶל זֶה, אֶלְא עַל-יְדֵי שְׁתָּשׁוּב מִמַּעַשְׁיךָ הָרָעִים,

ותתחיל לחזק וליקר את אשתך, ותזהר מאד מאד בכבודך, ואף שיש לך עליה הרבה טענות ומענות כאלו היא הכי גרועה בעולם, אין זה נכון, אתה גרמת לעצמך את כל הצרות והיסורים האלו, כי אם היית מכבדה ומיקרה ומגביהה ולא מזלזל בה ומשפילה, אז הייתה אשתך אשה אחרת לגמרי, אבל אתה במו ידיך קלקלת את המתנה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא, שהוא הכלי לקבל בו כל מיני השפעות טובות; ולכן ראה, אהובי בני היקר, לשוב בתשובה שלמה על כל מעשיך הרעים, ותבקש מחילה וסליחה וכפרה מאשתך, ותתחיל לכבדה וליקרה ולאהבה, ואז תראה איך שמזלך יתהפך לגמרי; כי העשר והשפע שבא לאדם הוא רק בזכות אשתו (לקוטי-מוהר"ו, חלק א', סימן סט), ואם תכבד ותיקר את אשתך, אז תראה שהכל יתהפך לטובה ויתחיל לבוא עליך שפע כזה שלא תארת ולא שערת מימך.

ב.

צריך שתדע, אהובי בני היקר, אשר הקדוש-ברוך-הוא אב הרחמן, ועשה עמך חסד גדול, ונתן לך מתנה יקרה כזו כמו אשתך, ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות כד.): 'אשתו כגופו'; ועל-כן כמו שאתה מכבד ומיקר את גופך ומשתדל להאכילו ולהשקותו ולהלבישו מהטוב ביותר, כמו-כן תחוס ותרחם על אשתך שהיא גופך, ונתת לה מהכי טוב שרק יש לך. ואמרו חכמינו הקדושים (ברכות נא.): 'אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של איש'; ועל-כן חוס ורחם על אשתך ותפסיק להתאכזר אליה, אלא תשתדל מהיום והלאה לתת לה כל מה שהיא צריכה, ואל תקמץ ממנה כלום, כי כל מה שיש לך הוא רק ממנה, כי כל העשירות והשפע שבא לאדם הוא רק בזכות אשתו, וכל העניות והדחקות שיש לאדם הוא רק מפני שמזלזל באשתו. זכור

וגם תזכר את מה שעבר עליך לפני שמצאת את אשתך, אילו צרות ואילו יסורים ואילו מרירות עברת, ועכשו שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא אשה יקרה כזו, אתה מזלזל במתנה הזו שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא, ועוד יש לך טענות ומענות עליה, כאלו היא הכי גרועה, ואתה שוכח אילו הבטחות הבטחות להקדוש-ברוך-הוא כשהיית רוק, שאם רק תקבל את בת זוגך, אז תשתנה לגמרי, ותהיה הכי טוב, ומה גם שבקשת שיתן לך מה שיתן, העקר שתהיה לך אשה, ואפלו שתהיה כמו שאתה אומר עכשו, שהיא הכי גרועה, מדוע לא תתחיל לתקן את מעשיך קדם, ואז היא תתקן את מעשיה, כי אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק ט'): 'אי אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי אפשר לשניהם בלא שכינה'; כי בזה שתשוב בתשובה שלמה אליו יתברך, ותמשיך על עצמך אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, ותחדיר בעצמך, אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ומה שאתה רק רואה ושומע ומרגיש – זה אלקות, שהלביש את עצמו בלבוש הזה, שכל זה הוא שלמות התשובה, שהאדם צריך להגיע למדרגה כזו, להבטל לגמרי אל אין סוף ברוך הוא, ויהיה נכלל בעצם עצמיות אלקותו יתברך, שיהיה בעיניו כלא ממש, בטל ומבטל בעיני עצמו לגמרי, שאז יהיה כלי להמשכת שכינת עזו בתוכו. וברגע שהשכינה תמצא מקום אצלך, אז יתחילו להאיר לך המוחין באור וזיו וחיות ודבקות כזו, שתכבד ותניק את אשתך, ותתחיל להשיג ולהבין את גדל החסד הנם שעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא שנתן לך אשה מתנה, ועל-כן מה ולמה לך להתאכזר כל-כך על אשתך, לצעק עליה ברבים, ולהשפילה לפני כלם?! ומכל שכן להרים את ידך ולהכותה, שבזה אתה רשע מרשע, כי מי שמתנהג באלימות פיזית ומלולית לגבי אשתו, אין לך רשע יותר גדול מזה, כי האשה

היא המתנה שנתן הקדוש-ברוך-הוא לאדם כמו שאמרו חכמינו הקדושים (במות לט): 'אשה הקנו לו מן השמים', אתה הולך ובוטט בהטובה שהקדוש-ברוך-הוא נתן לך, אין לך עוד רשעות יותר גדולה מזו; ועל-כן תשתדל בכל מיני אפנים שבעולם לכבד ולקרא את אשתך, ואז תראה שאשתך היא הכי טובה בעולם, ותשמח עם המתנה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא, ותתנהג עמה בדרך ארך גדול, ותכבדה ותיקרה ותאהבה, שאז דיקא תצליח את דרכך; כי בזה שתמצא בה תמיד רק טוב, מעלות טובות ומדות טובות ומעשים טובים, באמת תתהפך להיות האשה הכי מכשרת, כי אם רק מגביהים את מישהי ונותנים לה שבח, אז באמת תתהפכת ורואים את יקר מעלתה, ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים (שבת כה:): 'איזהו עשיר? כל שיש לו אשה נאה במעשים'; כי זה עקר העשירות, שיש לאדם אשה טובה במעשים טובים. אבל כל זה תלוי בך בעצמך אם תכבדה ותיקרה ותמיד תתן לה תשומת לב, ותדבר עמה דבורים של אהבה ותגדיל אותה, אז באמת תתהפך מהפוך להפוך, ותראה שיש לך אשה נאה במעשים טובים, ואז תהיה העשיר הכי גדול, כי אין לך עוד עשירות יותר גדולה מזו כשאדם בא אל ביתו, ומוצא אשה מחיכת, אשה שמחה, והכל תלוי רק ביך, כי בפרוש הזהירו אותנו חכמינו הקדושים, שלעולם אל יטיל אימה יתרה בתוך ביתו, אסור ללכת עם אשתו באלימות פיזית ומלולית, ולהכניס בה פחדים ואימות יתרות, שתפחד ותרעד ממנו, אשר זו ההשפלה הכי גדולה שרק יכולה להיות, שמכניסים בבית מתח ויראות טפלות כאלו, שהאשה מפחדת ורועדת מבעלה, ואם אתה מתנהג בצורה כזו, מה אתה רוצה שיהיה לך, האם אינך יודע, שהקדוש-ברוך-הוא מקפיד על דברים כאלו יותר מהכל, עד שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קטז): 'אמרה תורה שמי שנכתב בקדשה –

ימחק, כְּדִי לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ; הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹכֵן שִׁימְחֵק שְׂמוֹ יִתְבָּרַךְ, הֶעֱקַר שְׂיֵהִיָּה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, וְאֵתָהּ מִזֶּלְזֵל בְּשִׂמּוֹ יִתְבָּרַךְ בְּשַׁעַה שְׁנָתָן לָךְ מִתְנַה יְקָרָה כְּזוֹ, וְאֵתָהּ מִכְּנִיס בָּהּ אִימָה יִתְרָה וּפְחַד גָּדוֹל, וּמִדְּקָדֵק עֲלֶיהָ בְּכָל מֵינֵי דְקָדוּקָי עֲנִיּוֹת, בְּשַׁעַה שְׁכָל הַשְּׁפַע שְׂיֵשׁ לָךְ, זֶה רַק בְּשִׁבְלָהּ.

וְלָכֵן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אִם לֹא תִשְׁתַּנֶּה, אֲזַי מְרִים וּמְרוּרִים יִהְיוּ לָךְ הַחַיִּים יוֹתֵר וְיוֹתֵר, עַד שְׁלִבְסוּף תִּתְגַּרֵּשׁ. מָה אֵתָה חוֹשֵׁב, שְׂאִשְׁתְּךָ תַּחֲזִיק מֵעַמֵּד? הִיא תִשְׁבֵּר לְגַמְרִי, אוֹ שֶׁהִיא תִקְבֵּל רַחֲמָנָא לְעָלָן, שְׁבֵר עֲצָבִים וְתַחֲלָה, אוֹ שֶׁתִּבְרַח מִיָּדֶךָ לְגַמְרִי; וְעַל-כֵּן זָכוֹר תִּזְכֹּר שֶׁהַצְּלַחְתְּךָ הִיא בְּיָדֶךָ, אִיךָ שֶׁתִּתְנַהֵג עִם אִשְׁתְּךָ, כֵּן תִקְבֵּל חֲזָרָה, כִּי הָאִשָּׁה הִיא בְּחִינַת מַלְכוּת דְּלִית מַגְרָמָה כְּלוּם, הִיא בְּדַמּוּת רְאִי, בְּאֵילוֹ פְּנִים שֶׁתִּרְאֶה לָּהּ, כֵּן תִּרְאֶה חֲזָרָה, אִם תִּחַיֵּךְ אֵלֶיהָ וְתִשְׁמַחָה וְתִבְדָּחָה, אֲזַי תִּרְאֶה מִמֶּנָּה פְּנִים שְׁמֵחוֹת וְשׂוֹחֲקוֹת וְעֲלִיזוֹת וְתַחֲיָה חַיִּים נְעִימִים וְאִם תִּרְאֶה לָּהּ פְּנִים עֲצוּבוֹת וּמְרִירוֹת אֲזַי תִּרְאֶה אוֹתוֹ דְּבַר חֲזָרָה. וּבִאֲמַת עֲלֶיךָ מִנְּחָב הַחוּב לְחֹזֵק וְלַעוֹדֵד וּלְשִׁמְחָה וּלְאֲמִץ אֵת אִשְׁתְּךָ, כְּמוֹ שְׂאֲמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (רֵאשׁ הַשְּׁנָה ו'): 'אִשָּׁה – בְּעֵלָה מִשְׁמַחָה'; שְׂאֵתָה צְרִיךְ לְחֹזֵק וּלְאֲמִץ וְלַעוֹדֵד אֵת אִשְׁתְּךָ, וְאִם תִּתְנַהֵג בְּצוּרָה כְּזוֹ, אֲזַי יִהְיֶה לָךְ בֵּית חֵם, בֵּית שְׂמֵחַ, וְתִמִּיד תִּרְצָה לִהְיוֹת בְּבֵית, וְאִשְׁתְּךָ תִּרְצָה לִהְיוֹת בְּבֵיתֶךָ. וְהַעוֹלָה עַל הַכֹּל הַשְּׂכִינָה יִהְיֶה לָּהּ מְקוֹם הֵיכָן לִהְיוֹת, כִּי אֵין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּמְקוֹם שְׁלוֹם, וּכְשִׂאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ מִתְנַהֲגִים בְּדַרְךָ אֲרִץ אֶחָד כְּלָפֵי הַשְּׁנִי, וּמְכַבְּדִים וּמִיְקָרִים אֶחָד אֵת הַשְּׁנִי, עַל-יְדֵי-זֶה הַשְּׂכִינָה מְצוּיָה שָׁם, וּבְבֵית שֶׁהָאִשָּׁה מְכַבְּדַת אֵת בְּעֵלָה וְהַבְּעַל מְכַבְּד אֵת אִשְׁתּוֹ, הַשְּׂכִינָה לֹא זְזָה מִשָּׁם, וּבְבֵית שֶׁהַשְּׂכִינָה מְצוּיָה בּוֹ, כָּל הַבְּרָכוֹת וְהַהַצְּלָחוֹת מְצוּיֹת בּוֹ.

ג.

צריך שתדע, אהובי, בני, כי הגיע הזמן שתפסיק להיות רשע מרשע ולהשפיל את אשותך בהשפלות כאלו, שלא מתאים לבר ישראל לחרף ולבוזות אותה ולמצא אצלה חסרונות, ותמיד תרצה רק מה שיש לה, וכל פרוטה ופרוטה שיש לה, אתה לוקח ממנה. מדוע לא תתישב, הלא הכסף הזה היא עבדה בעבורו, ומה היא רוצה לעשות בו, אם לא לקנות אכל או בגוד לבית; בית חם ובית יפה אתה רוצה, אבל גם את הכסף שלה אתה רוצה, ואיך זה הולך ביחד?! מדוע תלחץ עליה תמיד שתתן לך את כל כספה, הלא אמרו חכמינו הקדושים (פסחים נ:): 'המצפה לשכר אשתו, אינו רואה סימן ברכה לעולם'; בודאי אם תכבדה ותיקרה ותאהבה ותגביה את דעתה, תשמחה ותעודדה ותמצא רק את הטוב שבה, אז ממילא תתן לך את הכל, כי הלא היא לא צריכה שום דבר, היא רק צריכה אהבה ותשומת לב ממך, ואז תתן לך את הכסף, ועל-כן במקום לריב אתה ולצעק עליה ולהשפילה ולקללה ולבוזתה, ולדבר על ההורים שלה ועל משפחתה, ראה לכבדה וליקרה ולכבד וליקר את ההורים ואת המשפחה שלה, אז ממילא תתן לך את כל הכסף, כי אינה צריכה שום דבר, רק אהבה ותשומת לב. וזכור תזכר מה שאמרו חכמינו הקדושים (פסחים סב:): 'מצוה וגוף טהור נושא אשה ולו בני'; זו המצוה הכי גדולה – כשאדם מתחתן, שאז יש לו גוף טהור, כי בלא אשה אדם הוא מלא חטאים ועוונות, מלא פגמי הברית. וזכור תזכר איך היו לך חייך בלי אשתך, ועל-כן תשתדל ביותר לכבדה וליקרה ולתת לה תשומת לב, ולדבר אליה דבורים יפים, אז תראה שהכל ישתנה, כי האשה היא כמו שעושים אותה, כמאמרם ו"ל (סנהדרין כב:): 'אשה גלם היא, ואינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי'; בשעה שהאדם מיצר כלי יפה ומחבבו ומיקרו, אז יש להכלי כל

מיני חן וכל מיני יפי, לא – כן כשמכער ומגנה ומתלוצץ מהכלי, אז אין לו שום תאר ומראה ויפי כלל; ועל-כן זכור תזכר, אהובי, בני היקר, מה שאתה לא רוצה שיעשו לעצמך, אל תעשה זאת לאשתך, פי אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי סנהדרין, פרק ג' הלכה ו'): 'אשה כבעלה ובעל כאשתו'; אתם גוף אחד, ואתם צריכים לכבד וליקר אחד את השני, והכל תלוי בך, תפסיק כבר עם הרשעות שלך, ושלם יהיו לך שום טענות על הקדוש-ברוך-הוא על כך שעובר עליך מה שעובר, פי הכל תלוי רק בידיך – כפי שתתנהג עם אשתך, ואז אם תתנהג במדת החסד ובמדת הרחמים עם אשתך, הקדוש-ברוך-הוא ילך עמך במדת הרחמים ובמדת החסד, ותראה רק טוב ונעם וזיו בחיידך.

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר כל מה שאתה סובל בגשמיות וברוחניות, זה רק בשביל הנהגתך שאתה מתנהג בביתך כפרא אדם וזיה רעה, ואתה משפיל את אשתך בכל מיני השפלות, ואתה מתנהג עמה בכל מיני אלימות, אלימות פיזית – שאתה מגביה ידים, שפזה אתה רשע מרשע, ולא יאבה הקדוש-ברוך-הוא לסלח לך, והן אלימות מלולית – שאתה תמיד מוצא בה חסרונות ומשפילה ושוכרה, ובמקום לתת לה מחמאה ותשומת לב על כל דבר קטן שהיא עושה, אתה רק מוצא בה חסרונות, על-כן לא בחנם שאתה מחריב את ביתך בידיך, ואתה מקנא בכל העולם כלו, שלכל אחד יש אשה יותר טובה ממך, בשעה שהכל טעות, כי אם הקדוש-ברוך-הוא נתן לך את האשה הזאת, תדע שזו המתנה שלך, ואתה צריך לכבדה וליקרה מאד, ואל תסתפל בבתים אחרים או אצל אחרים, כאלו יש להם אשה יותר טובה משלך, אשה יותר יפה משלך, לא! לא! אל תגיד כך, אלא

אשתך היא הכי יפה, ואשתך היא הכי אהובה, וזה רק תלוי בידיך, אם תכבד ותיקר את המתנה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא – תצליח את דרכך, ובאמת תראה אשה טובה ואשה יפה ותאהבנה מאד מאד, אבל אם לא תכבדה ותיקרה אלא להפוך, תהיה לך אשה רעה, שעל זה אמרו חכמינו הקדושים (בבא בתרא קמה): "כל ימי עני רעים" – זה שיש לו אשה רעה, "וטוב לב משתה תמיד" – זה שיש לו אשה טובה, כי הכל תלוי כפי האדם בעצמו, כי אין עניות אלא מהדעת, ואין עשירות אלא מהדעת, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (נדרים מא): דעת קנית מה חסרת, דעת חסרת מה קנית; כשיש לאדם דעת וידע ועד אשר הכל ממנו יתברך, שהאשה שיש לו זו מתנה ממנו יתברך, וזה חלק מנשמתו, כי בעולם העליון אתם נשמה אחת, וכשיתנדע לך דבר זה, אזי עליך נאמר: "וטוב לב משתה תמיד", ותהיה לך באמת אשה טובה, אבל אם אין לך דעת ושכל לדעת שזו אשתך שנתנו לך מן השמים, וזה חלק ממך וחלק מנשמתך, אזי אתה עני הכי גדול, ובאמת עליך נאמר: "כל ימי עני רעים" ויש לך אשה רעה; כי הכל תלוי בידיך, ועל-כן תפסיק להשפיל את אשתך, ואל תשליך את המזל תמיד עליה, כאלו היא אשמה. לא! לא! בני, אתה אשם, אתה צריך להיות פקח, ולחזק ולשמח ולעודד ולאמץ אותה ולהגביהה, ולתת לה תשומת לב ואהבה, ואז תראה איזה בית יהיה לך. בנדאי אתה רוצה לעשות חסד וצדקה עם כל העולם כולו, ואתה שוכח שעקר החסד ועקר הצדקה מתחיל בבית, ואם לא תתחיל לעשות צדקה וחסד בביתך, אז אתה הורס את ביתך בידיך. מתי כבר תגיע אל הדעת והשכל, שצדקה וחסד מתחילים בבית עם אשתך, ואם תעשה צדקה וחסד עם אשתך, אז תתחזק בביתך, ויהיה לך בית חם בית יפה, בית נאה.

ה.

צריך שתדע אהובי, בני היקר, כי כל העתיד של הבית שלך תלוי בינך, אם תכבד ותיקור את אשתך, אז יהיה לך בית חם, בית נפלא, אבל אם תשפיל את אשתך, ותמיד תמציא בה חסרונות, ותלך כלפיה באלימות, רחמנא לישזבון, הן אלימות פיזית והן אלימות מלולית, אז תשבר ותשרף את ביתך במו ידיך, כבר הגיע הזמן שתבין שאין זו דרך לרדת לחיי אשתך ולמרר את חייך על לא דבר, הרי רשע מרשע עושה דבר כזה, שבמו ידיו שורף את ביתו, מדוע לא תקח מוסר הן מעצמך והן מרשעים וטפשים כמוך, שהולכים באלימות בביתם, אלימות פיזית ואלימות מלולית, ולבסוף האשה בורחת מהם מתחת הידים, ואחר כך בוכים ומבכים שמים וארץ, למה קרה להם דבר כזה, ומשתדלים אצל זה או אצל זה, שיעשה אצלם שלום-בית, ועל-פי-רב לא מצליחים, ובכל הבעל אשם, כי אם היה לו שכל, לא היה משפיל ומדכא את אשתו.

ולכן ראיה, אהובי בני, מה לפניך, וחכמינו הקדושים אמרו (רות רבה, פרשה ב'): 'אין קורת רוח לאשה אלא בבית בעלה'; האשה מאד מאד רוצה להיות בבית בעלה, וזה הקורת רוח שלה הגדולה ביותר, שהיא יכולה להתפאר לחברותיה, שיש לה בעל טוב ובית חם; ועל-כן כל השלום-בית תלוי בינך, אם תשנה את מעשיך, ותתחיל לרחם עליה, ותחזקה ותאמצה ותעודדה ותחדיר בה בטחון עצמי, ותמיד תהיה לך מלה טובה עליה ומחמאה, ותתן לה תשומת לב, אז יהיה לך בית מפאך. ואמרו חכמינו הקדושים (קהלת רבה, פרשה ד'): "טובים השנים" – איש ואשתו, "מן האחד" – זה לעצמו וזה לעצמו, כי אם יפל האחד חברו יקומו; אדרבה אתם צריכים לעזר אחד להשני, ולא

להשפיל אחד את השני, והכל תלוי בידיך, אהובי, בני, שאתה תתחיל ואתה תרחם על אשתך, ואז תראה שהכל יתהפך לטובה, ואפילו שנדמה לך עכשו שאשתך הכי גרועה, וכאלו היא האויב מספר אחד שלך, עליך לזכר מאמרם ז"ל (ילקוט שפטים רמז נה): "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם אתו", 'אויביו' – זו אשתו, אם תמסר את נפשך אליו יתברך, ולא תרצה שום דבר רק את הקדוש-ברוך-הוא, אז הכל יתהפך לך לטובה, ומה שחשבת שאשתך היא האויבת מספר אחד שלך, תראה שהיא תתהפך לאוהבך, שהיא תרצה לעשות רצונך, והכל תלוי בידיך אם תחזר בתשובה אליו יתברך, ותרכך את לבך האכזרי ותלך בדרכי נעם ובאהבה, ואל תצעק על אשתך כשור וכפרד, אלא תדבר בעדינות ובאהבה, אז תראה שכל ביתך יתהפך לבית חם, בית של שמחה ובית מלא הצלחה. וזכר דבר זה, כי זה היסוד בחזוק הבית, ומי שמקים את דברי אלו, יש לו בית חזק, והוא אינו צריך טובות משום בן אדם שיבוא ויתערב לו בחיים הפרטיים, ויעשה אצלו שלום-בית, אדרבה הוא ואשתו הם דגמא חיה לכל השכנים ולכל הקרובים; אשרי מי שמכניס דברינו אלו בלבו, ואז יחזק את ביתו תמיד.

ו.

צריך שתדע, אהובי, בני, אין עוד טוב אצל הקדוש-ברוך-הוא כמו מדת הטוב והחסד, עד שאמרו חכמינו הקדושים (ילקוט תהלים, רמז תשס"ז): 'אמר הקדוש-ברוך-הוא, חביב עלי חסד שאתם גומלין זה לזה, מפל הזבח שזבח שלמה לפני; כי אצלו יתברך מאד מאד חשוב חסד, ואם האדם עושה חסד, נפתחים לפניו כל שערי שמים, וזה כשעושים חסד עם כל בר ישראל, על אחת כמה וכמה באין ערך כלל, כשאדם עושה צדקה וחסד בתוך ביתו, שעושה לאשתו

וילדיו, הרי אין לה עוד חסד יותר גדול מזה; ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים (כתבות נ.) "עשה צדקה בכל עת" – זה הזן ומפרנס את בניו ובנותיו כשהם קטנים; אין עוד צדקה וחסד יותר גדולים משהאדם עושה צדקה וחסד עם אשתו ובניו ובנותיו. ראה וגם ראה את גדל החסד חנם שעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא, שנתן לה אשה יקרה כזו, וחנו אותך עם ילדים טובים, ואתה עושה צדקה וחסד עם כלם, מדוע תשפח את אשתך? לכלם יש לה זמן וסבלנות ומלה טובה ולעשות עמם צדקה וחסד, אבל לא לאשתך וילדך, האין זו שטות וטפשות מצדך? ומה גם רשעות שאין כמוה. הלא חכמינו הקדושים אמרו (סנהדרין עו.): 'האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו והמדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה והמשיאן סמוך לפרקו, עליו הכתוב אומר: "וידעת כי שלום אהלך"; הלא צדקה וחסד אתה צריך להתחיל לעשות בביתך עם אשתך ועם ילדך ולא להסתובב יומם ולילה ולחפש מצוות בחוץ, בשעה שיש לה מצוות בבית, לעשות צדקה וחסד עם אשתך ועם ילדך בניך ובנותיך שנתן לה הקדוש-ברוך-הוא מתנה. מדוע יש לה תמיד טענות על אשתך שהיא מבזבזת לה כספים, ואין לה טענות על אנשים אחרים שאתה זורק להם את כספך, מדוע לא תרחם על אשתך ועל ילדך? וכבר אמרו חכמינו הקדושים (אסתר רבה פרשה ג.): 'רוצה אשה שתהא בבתים מצירים ובגדים מצירים ולאכל עגלים מפסמים'; זה דרפה וטבעה של אשה שרוצה לגור בדירה יפה ובבגדים יפים, ועל-כן למה שלא תעזר לאשתך, למה לא תרחם על ילדך?! הלא סוף כל סוף זה העתיד שלך, ואתה צריך למסר את נפשך בעבור ילדך, ואתה מחיב לעזר לאשתך וילדך מאשר לעזר לאחרים, אם אתה עוזר לאחרים על אחת כמה וכמה באין ערך כלל אתה צריך לעזר לאשתך וילדך. למה לה להשפיל כל-כף את אשתך ולבזותה לפני

כלי! הלא חכמינו הקדושים אמרו (יבמות סב.): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו עליו הכתוב אומר: "וידעת פי שלום אהלך"; כי בזה שתראה אהבה לאשתך ותכבדה, אז יתחזק ביתך ויהיה שלום באהלך; ולכן ראה להפסיק כבר עם הרשעות שלך, ותשנה את מעשיך, ואז דיקא תזכה לבית חם, ויהיה לך כל טוב בחיך.

ז.

אהובי, בני, ראה כמה יגיעות יגעת וכמה טרחות טרחת, עד שזכית להתחתן, והקדוש-ברוך-הוא נתן לך אשה, ואחר-כך כמה בכיות בכית וכמה צער נצטערת וכמה יסורים נתיסרת עד שזכית שנולדו לך בנים ובנות, ראה לחנכם על-פי דרך התורה והיראה שקבלנו מאבותינו ומאבות אבותינו מדור דור, כי תכף-ומיד כשאדם מוליד בנים ובנות, עליו מנח החוב לחנכם על-פי דרכי התורה והיראה, ולטרח ולהתיגע בחנוכם, לחנף אותם בדרכי האמונה הקדושה; ולכן ראה, אהובי, בני היקר, שתהיה לך סבלנות לאשתך ולבניך ולבנותיך, ואף שקשה עליך העל מאד מרב טרדתך, עם כל זאת מדוע לא תשים לב, שלכל העולם כלו יש לך זמן אבל לא לאשתך ולילדיך, בנים ובנותיך, הלא הם באים קדם כי זה חלקך לנצח, האשה והילדים הם שלך, והם ישארו אצלך, אבל אלו האנשים שאתה רץ ועושה עמהם צדקה וחסד לבסוף יבעטו בך וישפילו ויבזו אותך; ועל-כן מדוע לא תפקח את עיניך לעשות צדקה וחסד עם אשתך ועם בניך ובנותיך?! מדוע לא תרחם על אשתך ועל בניך ובנותיך?! מדוע לא תתן להם תשומת לב, ותשמע מה שיש להם לומר?! וראה וגם ראה את גדל החסדים והרחמים גמורים שעשה לך הקדוש-ברוך-הוא, שנתן לך אשה ובנים, מדוע לא תודה ותהלל להקדוש-ברוך-הוא על כל החסד חנם שעשה עמך?!

ותכניס בביתך אֹוֹרָה של שְׁמֵחָה, אֹוֹרָה של צְדָקָה וְחֶסֶד, וְאִזּוּ גַם הֵם יִלְכוּ בְדַרְךָ הַזֶּה לְעֶזְרְךָ לְאַחֲרִים; כִּי אִם תִּרְגֵּל אֶת עֲצֻמְךָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד בְּבֵיתְךָ עִם אֲשֶׁתְּךָ וְעִם יְלָדֶיךָ, אִזּוּ מִמֵּילָא יִהְיֶה לְךָ זְמַן לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד גַּם עִם אַחֲרִים, וּמָה גַם שְׂאֵשְׁתְּךָ וְיְלָדֶיךָ יִקְבְּלוּ חֲנוּךְ כְּזֶה שֶׁהֵם יַעֲזְרוּ לְךָ לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד עִם אַחֲרִים, לֹא-כֵן אִם תִּתְאַכְזֵר אֲלֵיהֶם וְתִרְוֹץ תִּמְיֵד לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד עִם כָּלֶם רַק לֹא עִם אֲשֶׁתְּךָ וְעִם יְלָדֶיךָ, אִזּוּ גַם הֵם יַעֲשׂוּ דְבַר זֶה שְׂיִמְרְדוּ בְּךָ, וְאִזּוּ תִרְגֵּשׁ מִרִירוֹת בְּחַיֶּיךָ. וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, זְכוּר תִּזְכֹּר שֶׁהַצְדָקָה וְחֶסֶד מִתְחִילִים בְּבֵית, שֶׁתִּרְאֶה לְמַסֵּר אֶת נַפְשְׁךָ לְהַחֲדִיר אֶהְבֶּה בְּתוֹךְ בְּנֵיךָ וּבְנוֹתֶיךָ, שֶׁתִּהְיֶה לְךָ סְבֻלּוֹת אֲלֵיהֶם, וְתוֹרִיד עֲצֻמְךָ אֲלֵיהֶם וְתִשְׁמַע לָהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם יִגְדְּלוּ הַכִּי מֵאֲשֶׁרִים בְּחַיִּים, וְיִהְיֶה לְךָ בֵּית חֵם, לֹא-כֵן אִם תִּפְקִיר אוֹתָם, אִזּוּ כָּל הַחַיִּים שְׁלֹךְ יִהְיֶה הַפְּקָר. וְלָכֵן רְאֵה לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, וְתַחַנְנֵם בְּדַרְךָ הַתּוֹרָה וְהַיְרָאָה, וְיִהְיֶה לְךָ טוֹב בַּעוֹלָם הַזֶּה וּבַעוֹלָם הַבָּא.

ח.

רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לְקַחַת אֶת עֲצֻמְךָ בְּיַדֶּיךָ, וְתַעֲזֹב כְּבָר אֶת הָאֲכֻזָּרוּת שֶׁיֵּשׁ בְּךָ וְתִשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד לְרַחֵם עַל אֲשֶׁתְּךָ וְעַל יְלָדֶיךָ, וְאֵל תִּצַּעַר אוֹתָם, אֲלֵא רְאֵה לְקַרְבָּם וּלְחַבְבָּם וּלְעוֹדְדָם וּלְאַמְצָם, כִּי אַתָּה צָרִיף לְהַבִּיחַ, כִּי הַיְלָדִים מִסְתַּפְּלִים תִּמְיֵד רַק אֵל הָאֲבָא, מָה אֲבָא יִגִּיד, מָה אֲבָא עוֹשֶׂה, הֵיכֵן אֲבָא הוֹלֵךְ וּבִמָּה אֲבָא מִתְעַסֵּק, וְכֵן הָאִשָּׁה תִּמְיֵד מִסְתַּפְּלַת עַל בַּעֲלָהּ כִּי הֵם תְּלוּיִם וְעוֹמְדִים רַק בְּיַד הָאֲבָא וְהַבַּעַל, וְהַבַּעַל תְּלוּי וְעוֹמֵד רַק בְּיַדוֹ יִתְבַּרְךָ; וְעַל-כֵּן רְאֵה לְעֹזֵב אֶת הַשְּׁטִיּוֹת שְׁלֹךְ, הָאֲכֻזָּרוּת שֶׁאַתָּה מִתְאַכְזֵר עַל אֲשֶׁתְּךָ וְעַל יְלָדֶיךָ, וְרְאֵה לְבָרַח אֲלֵיו יִתְבַּרְךָ, וְתִדַּע שֶׁכָּל יְשׁוּעַתְךָ תְּלוּיָהּ רַק בְּיַדֶּי הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא,

ותפסיק כְּבֹר עִם הַרְשָׁעוֹת שֶׁלְּךָ, לְצַעַר אוֹתָם וּלְהַפְחִיד אוֹתָם בְּכָל פַּעַם, שְׂאֵתָה עוֹזֵב אֶת הַבַּיִת אוֹ שְׂאֵינְךָ נוֹתֵן לָהֶם לְאָכַל אוֹ שְׂאֵתָה זוֹרֵק אוֹתָם, וְכַדוּמָה כָּל מֵינֵי בְּטוּיִים אַכְזָרִיִּים שְׂאֵתָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, שְׂבֹזָה אֶתָּה מִחֲרִיב אֶת בֵּיתְךָ, כִּי אִם אֶתָּה הוֹלֵךְ בְּאֵלִימוֹת מַלּוּלִית נֶגֶד אֶשְׁתְּךָ וְיִלְדֶיךָ, אֵינִי לָךְ עוֹד אַכְזָרִיּוֹת יוֹתֵר גְּדוּלָה מִזוֹ, וְזֶה מְגַלֶּה אֶת רַע לְבָבְךָ וְרַע מִדַּתְךָ, לֹא-כֵן אִם תִּהְיֶה טוֹב לְאֶשְׁתְּךָ וְטוֹב לְהִילָדִים, בְּזֶה אֶתָּה מְגַלֶּה אֶת טוֹב לְבָבְךָ. וּבְאַמֶּת עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל זֶה תִּלּוֹי כְּפִי מִדַּת הָאֱמוּנָה שֵׁישׁ בְּאֶדָם, אִם אֶדָם מִרְגִּיל אֶת עֲצָמוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְכָל מַה שְׂצָרִיךְ – בֵּין בְּגִשְׁמִי וּבֵין בְּרוּחֹנִי הוּא מִבְּקֶשׁ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, וּמִדַּבֵּר אֵלָיו כְּאִשֶׁר יְדַבֵּר אִישׁ אֶל רַעְהוֹ וְהֵבֵן אֶל אָבִיו, וּמִתְחַנֵּן וּמִבְּקֶשׁ עַל נַפְשׁוֹ, אֲזֵ עוֹקֵר מִעֲצָמוֹ מִדַּת הָאַכְזָרִיּוֹת, מִדַּת הָרַע, וְנִכְנָסֶת בּוֹ מִדַּת הַטוֹב וּמִדַּת הַרְחֻמְנוּת, לֹא-כֵן כְּשֵׁישׁ בְּאֶדָם כְּפִירוֹת וְאִפִּיקוֹרְסוֹת, אֲזֵ הוּא מִתְאַכְזֵר עַל אֶשְׁתּוֹ וְעַל בְּנָיו. וְעַל-כֵּן אֵל תִּסְפֹּר לְחִבְרִיק שְׂאֵתָה אִישׁ מֵאֲמִין וְאֶתָּה עוֹשֶׂה מַצּוֹת, בְּשַׁעָה שְׂאֵתָה מִצַּעַר אֶת אֶשְׁתְּךָ וּמִשְׁפִּילָה, וְהוֹלֵךְ אֶתָּה בְּאֵלִימוֹת גִּשְׁמִית וּבְאֵלִימוֹת רוּחֹנִית, אֵלִימוֹת פִּיזִית וְאֵלִימוֹת מַלּוּלִית, אִם אֶתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, אֶתָּה רֹשַׁע מְרֹשַׁע וְלֹא שׁוֹוֹת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁלְּךָ, וּמִכָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן כְּשְׂאֵתָה מִתְאַכְזֵר כְּלַפֵּי יִלְדֶיךָ שֶׁהֵם הָעֵתִיד שֶׁלְּךָ, אוֹי וְאָבוֹי לָךְ, וְאֵינִי לָךְ עַל זֶה שׁוֹם מַחִילָה.

וְעַל-כֵּן רְאֵה לְקַחַת אֶת עֲצָמְךָ בִּידֶיךָ, וְתַחֲזֹר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְכָל מַה שְׂעֵבֵר עַד עַכְשָׁיו תִּרְאֶה לְסַבֵּב בַּחֲזָרָה, וְתַתְּחִיל לְלַכֵּת עִם אֶשְׁתְּךָ בְּמִדַּת הַרְחֻמְנוּת, בְּמִדַּת הָאֲהָבָה, בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְכֵן תִּקְרַב מֵאֵד אֶת יִלְדֶיךָ, וְאֵל תְּבֹזֵם וְאֵל תִּשְׁפִּילֵם וְאֵל תִּכֶּם, וְכֵן יוּכְלוּ לְהַצְלִיחַ בְּחַיֵּיהֶם. כִּי הַכָּל תִּלּוֹי כְּפִי שְׂאֶדָם מִתְּנַהֵג בְּמִדַּת הַחֶסֶד וְהַרְחֻמִּים, אֲזֵ נִתְרַחֲבֶת דַּעַת הָאִשָּׁה, וְהִילָדִים תִּמְיֵד שְׂמַחִים וְעֵלִיזִים, וְאֵינִים מְפַחְדִּים כָּלֵל, לֹא-כֵן כְּשֶׁהָאָבָא וְהַבַּעַל מִתְאַכְזֵר לְגַבֵּי אֶשְׁתּוֹ וְיִלְדָיו, אֲזֵ כָּל

הבית מלא מתחים, והילדים סובלים מחרדות ופחדים, והם מבהלים ומבלבלים ואינם קולטים את הלמוד, והם נעשים בעלי מומין בנפשם; פי ברגע שהאבא הולך באלימות עם האמא, צועק ומקלל את הילדים, ומפל שפן כשמגביה ידים עליהם, רחמנא לישזון, אז נכנס בילדים צער ופחדים וחרדות, ובזה הם יהיו ילדים בעייתיים, ולא יעזרו שום פסיכולוגים ושום רופאים לרפאותם.

ועל-כן ראה, אהובי, בני היקר, מה לפניך, אם לא תשנה את דרך הרעה, סופך יהיה סוף מר, כי תאבד את אשתך ואת ילדיך, והם לא ירצו לדבר אתך, כי סופו של דבר, בית שיש בו אלימות פיזית ואלימות מלווית, הבית הזה נשבר, ולכסוף מתגרשים, ואתה תאבד את אשתך ואת ילדיך, ולא יהיה לך שום דבר, ותשאר בחוץ כמו קלב; ועל-כן ראה לרחם על עצמך ועל אשתך וילדיך, ותחזר בתשובה שלמה אליו ותברך, ותקיים את מצותיו ותברך, ותשתדל להטביע בעצמך מדת הרחמנות הן לגבי אשתך והן לגבי ילדיך, ותמיד תחבבם ותשמחם ותעודדם ותדבר עמם דבורי חזוק ועידוד, ותקנה להם מתנות, שעל-ידי-זה יתרחב לבם וידעתם, ויהיה כל ביתך מלא שמחה, מלא אהבה. ובכלל – טוב שבבית תהיה תמיד אוירה של גדלות המחין, שמחה ועידוד ואהבה, שעל-ידי-זה ביתך יתהפך לגן-עדן התחתון, והשכינה תשרה בו. ועליך לדעת, כי היכן שהשכינה נמצאת שם כל הברכות מצויות, ועל-כן אם תשתדל שיהיה תמיד שלום ואהבה בינך לבין אשתך, ישפע עליך שפע גדול בפרנסה, ותצא מכל חובותיך וצרותיך, ולא תהיה חייב חובות אל אף אחד, ותחיה בעולם החרות.

ט.

ראה, אהובי, בני היקר, לקנות בעצמך מדת הסבלנות, שתהיה

סבֵּלָן גְּדוֹל לְגַבֵּי אֲשֶׁתְךָ וּבְנֵיךָ וּבְנוֹתֶיךָ, וְתִשְׁמַר אֶת עַצְמְךָ מְאֹד לֹא לְהִתְפָּרֵץ עֲלֵיהֶם וְלֹא לַעֲעֵק עֲלֵיהֶם וְלֹא לִכְעַס עֲלֵיהֶם וְלֹא לְהִרְבִּיץ וּלְהַפְתּוֹת, חַס וְשָׁלוֹם, כִּי בָרָגַע שֶׁתִּתְחִיל לְהִרְבִּיץ וּלְהַפְתּוֹת אֶת יְלָדֶיךָ, הֵם יִתְמַרְדּוּ נֶגְדְךָ, וְהֵם יֵצְאוּ לְתַרְפוֹת רָעָה לְגַמְרֵי, וְאִם רוֹצִים לְחַנּוּךָ אֶת הַיְלָדִים, צְרִיכִים לְחַנּוּךָ אוֹתָם רַק בְּדֶרֶךְ נֶעֱם וְאַהֲבָה וְהִבְנָה וְסִבְלָנוּת גְּדוֹלָה. וְעַל כָּלֵם – תִּפְלָה וּבִקְשָׁה, לְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ מִמְּנוּ יִתְבָּרַךְ, שְׂיַחֲוֹס וַיִּרְחַם עֲלֶיךָ שְׂיִהְיֶה לְךָ בֵּית חַם, בֵּית מְלֵא אוֹר, מְלֵא שְׂמֵחָה, כִּי מֵה שֶׁתִּפְלָה פּוֹעֵלֶת שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם לֹא יִכּוֹל, אֲבָל תּוֹצֵא מִהֲרָאשׁ שְׁלֶךְ שְׂיִכּוֹלִים לְהִכְנִיעַ וּלְהַשְׁפִּיל אֶת אֲשֶׁתְךָ וְאֶת יְלָדֶיךָ, וְכֵן יֵצִיאוּ לְךָ, תִּשְׁכַּח מִזֶּה, הֵם רַק יִמְרְדוּ נֶגְדְךָ, וְלָכֵן תִּפְסִיק לְהִיּוֹת אֲכֹזֵר עַל יְלָדֶיךָ, תִּשְׁתַּדֵּל לְהוֹרִיד אֶת עַצְמְךָ אֲלֵיהֶם וּתְבַיְנֵם, וְאֵל תִּתְפָּרַע עֲלֵיהֶם, וְאֵל תִּצְעַק עֲלֵיהֶם כְּשׁוֹר וְכֹסוֹס, אֲלֵא תִדְבַר עִמָּהֶם בְּנִחַת, וְאִזּוּ יִשְׁמְעוּ דְבָרֶיךָ. רֵאֵה לְחַנּוּךָ אֶת עַצְמְךָ בְּמִדַּת הַסִּבְלָנוּת וּבְמִדַּת הַצְּדָקָה וְהַחֲסָד וּמִדַּת הַשְׂמֵחָה, וְאִזּוּ תִרְאֶה שְׁגָם הַיְלָדִים שְׁלֶךְ יִהְיוּ מְחַנְכִּים בְּצוּרָה כְּזוֹ, כִּי מִי שְׂרוּצָה לְחַנּוּךָ אֶת אֲשֶׁתוֹ וְאֶת יְלָדָיו בְּנֵיו וּבְנוֹתָיו, עָלָיו לְחַנּוּךָ אֶת עַצְמוֹ קֹדָם, זֶה לֹא יִכּוֹל לְהִיּוֹת, שְׂאֵתָה תִהְיֶה אִישׁ פְּרָא, תְּבוֹא וְתִתְפָּרֵץ בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ כְּמוֹ חִיָּה רָעָה, וְתִצְעַק עַל אֲשֶׁתְךָ וְתִתְנַפֵּל עַל יְלָדֶיךָ בְּנֵיךָ וּבְנוֹתֶיךָ, וְתִתֵּן לָהֶם מִפּוֹת אֲכֹזְרִיוֹת עַל יְמִין וְעַל שְׂמָאל, וְאַחֲרֵי-כֵן תִּרְצָה שְׁהֵם יִגְדְּלוּ שְׂמֵחִים וְעֵלְיִים, חֲכָמִים וְסִבְלָנִים, לֹא! לֹא! זֶה לֹא הוֹלֵךְ כְּכֹה, הַכֵּל תְּלוּי כְּפִי הַחֲנוּךְ וְהַדְּגָמָא הָאִישִׁית שְׁלֶךְ, כְּפִי שְׂאֵתָה מִתְנַהֵג, וְאִם תִּחַנּוּךָ אֶת עַצְמְךָ, וְתִרְאֶה לָהֶם דְּגָמָא אִיךָ שְׂמִדְּבָרִים בְּנֶעֱם וְעַרְבוּת, בְּשִׁקֵּט וּבְסִבְלָנוּת, אִזּוּ יִהְיֶה לְךָ בֵּית לְאוֹת וּלְמוֹפֵת וּלְיָדִים – שְׂתִהְיֶה לְךָ נִחַת רוּחַ מֵהֶם, וְתוּכַל לְהִתְפָּאֵר עִם אֲשֶׁתְךָ וְעִם יְלָדֶיךָ בְּנֵיךָ וּבְנוֹתֶיךָ.

וְעַל-כֵּן רֵאֵה, אֲהוּבֵי בְּנֵי הַיָּקָר, לְהַפְסִיק אֶת הָאֲכֹזְרִיוֹת שְׁלֶךְ, שְׂאֵתָה מִתְאֲכֹזֵר נֶגֶד אֲשֶׁתְךָ וְנֶגֶד יְלָדֶיךָ, וְאֵתָה מִתְפָּרֵץ עֲלֵיהֶם,

תשתדל לילך בדרכי החסד ואהבה, ותתנהג עמם במדת הסבלנות, ואז תצליח בחזוק הבית, שביתך יהיה בית חזק, עומד על יסודות חזקים; כי בו ברגע שאדם מרחם על אשתו ועל ילדיו ובנותיו, ונותן להם תשומת לב, ומשתדל לעזור להם, אז הכל מתהפך לטובה; אשרי מי שמחדיר בעצמו למודים אלו, ואינו מטעה את עצמו כלל, שאז יראה עולמו בחייו, ויהיה לו בית חם, בית מלא שמחה, ותהיה השכינה שרויה בתוך ביתו, ויצאו ממנו דורות נאמנים להקדוש-ברוך-הוא, ויקימו את מצוותיו יתברך, ויהיו ממשיכים את דרכי אבותם ואבות אבותם מדור דור, אשרי לו בזה ואשרי לו בבא.

י

ראה, אהובי, בני היקר, לחזק את עצמך באמונה פשוטה בו יתברך, ותרגיל את עצמך לדבר רק עמו יתברך כאשר ידבר איש עם רעהו והבן אל אביו, ואם תרגיל את עצמך ללכת בדרך זו, אז תטבע בעצמך מדת הרחמנות, לרחם על אשתך ועל ילדיך; כי באמת עליך לדעת, כי סימנם של ישראל הם רחמנים בני רחמנים, ועקר הרחמנות צריכים להתחיל בבית – לרחם על אשתו ועל ילדיו, ואל תחשב שבזה שתהיה רחמן בחוץ על בני-אדם ותעזר להם, ותתאכזר על אשתך ועל ילדיך, בזה אתה קונה את הקדוש-ברוך-הוא, אל תחשב את זה כרגע, כי הקדוש-ברוך-הוא מאד מאד מקפיד על מי שהולך בדרך אכזריות, וכמאמרם ז"ל (קהלת רבה, פרשת ז', סימן לו): 'כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי, סוף שנעשה אכזרי במקום רחמן'; ואמרו (שם): 'כל מי שנעשה רחמן במקום אכזרי סוף שמדת הדין פוגעות בו'; כי באמת עקר הרחמנות צריכים לרחם על עצמו, להתישב מה יהיה ממני, ובשביל מה ירדה נשמותי לזה העולם, אם לא לעשות את רצונו

יתברך, ומאחר שהקדוש-ברוך-הוא נתן לי מתנה אשה יקרה כזו, וחמל עלי ונתן לי ילדים כל-כך חמודים, ואני הולך ומתאכזר עליהם, אין זה כי יש לי מדת אכזריות, ואני מתאכזר בבית במקום שהייתי צריך להיות רחמן, ובחויץ על אנשים שלא היה צריך שיהיה אכפת לי מהם כלל, כי הם רוצים רק הרע שלי, אני מרחם עליהם, האין זו מדת אכזריות? שבמקום שצריך להיות רחמן, אני מתנהג במדת אכזריות, ועל השונאים שרוצים לעקר אותי, אני מתנהג במדת הרחמנות, ומפספט עמהם כל העולה על רוחי, הלא סוף כל סוף אלו שבחויץ, לא אכפת להם ממני כלל, ובשעה שאהיה בצרה, לא רק שלא יסתכלו עלי, אלא שלא ירצו אפילו לדבר אתי, לא-כן אשתי האהובה, והילדים החמודים, הם תמיד מסתכלים עלי, ומוכנים לעזר לי. ואם נדמה לך שאשתך וילדיך שונאים אותך, זה רק מחמת מעשיך הרעים כלפיהם, שאתה מתאכזר אליהם באלימות פיזית ובאלימות מלולית, ואתה מכה אותם ומשפיל אותם; ועל-כן ראה לרחם עליהם, ומהיום והלאה ראה שביתך יהיה בית חם, ותמיד תדבר רק מהקדוש-ברוך-הוא, ותשתדל לטיל עמהם, ולהכניס בהם שמחת חיים, לעודד אותם ולהגביהם ולהפיח בהם רוח חיים, שירגישו שיש להם אבא רחמן, והאשה תרגיש שיש לה בעל אוהב, ודיקא על-ידי-זה יהיה ביתכם מקום משפן השכינה, וכשהשכינה תהיה בביתכם תמיד, על-ידי-זה ישפע עליך שפע ברכה והצלחה, ותהיה לך עשירות מפלגת; אשרי מי שמכניס דבורים אלו בתוך לבו, ואז טוב לו בזה ובבא לנצח נצחים!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

נשואין מצלחים

יוֹרָה עֲצוֹת וּדְרָכִים וּנְתִיבוֹת חֲדָשׁוֹת אֵיךְ
לְהַצְלִיחַ בְּחַיֵי נְשׂוֹאִין, וְיַחֲזִיז בְּנֵי הַזּוּג יַחַד
חַיִּים מְאֻשְׁרִים כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם.

מוֹהְרָא"שׁ ז"ל אָמַר: שְׁבִדּוֹר הִזָּה, אָנוּ רוֹאִים כָּל-
כֶּד הַרְבֵּה גִטִּין, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, וְהַזּוֹגוֹת נִפְרָדִים אֶחָד
מֵהַשְּׁנַי, כָּל זֶה בָּא מִחֲמַת שְׁלֵא הִתְחַתְּנוּ לְשֵׁם
שָׁמַיִם, אֲלֵא לְשֵׁם תַּאֲוָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, כִּי אִם הִזָּה
הַזּוֹג מִתְחַתֵּן רַק לְשֵׁם שָׁמַיִם – מִחֲמַת שְׁהַקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא זֶנְגָם יַחַד, וְהָיוּ יוֹדְעִים בְּוַדָּאוֹת מְחַלְטֵת,
כִּי אֵין בִּלְעָדָיו יִתְבָּרַךְ כָּלֵל, וְאִם כִּבֵּר הִתְחַתְּנוּ, בְּוַדָּאֵי
זֶהוּ מִמְּנוּ יִתְבָּרַךְ, שְׁזַמְנָם יַחַד, אֲזִי דִיקָא יִזְכּוּ בְּגִי הַזּוֹג
לְהִיּוֹת חֲכֵי מְאֻשְׁרִים, וְנִשְׂוֵאֵיהֶם יִהְיוּ מְצַלְחִים.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרנד)

קונטרס נשואין מצלחים

א.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי ההצלחה הכי גדולה בנשואין היא רק כשמתנהגים על-פי התורה, כי התורה היא חכמתו יתברך, וכשאדם מציית לתורה, הוא מציית להקדוש-ברוך-הוא, וכשהוא מציית להקדוש-ברוך-הוא, הוא נכלל לגמרי באין סוף ברוך הוא, כי הקדוש-ברוך-הוא והתורה הם אחד, וכשאדם מציית להתורה, גם הוא נכלל באחד, ובאחד אין שום חסרון, חסרון שיף רק בנפרד, אבל תכף-ומיד כשמחזיקים באחד שמה לא שיף שום פרוז, ולכן אם הנשואין הם על-פי התורה שהיא חכמתו יתברך, אז אין שום פרוזים. ולכן גם בני הזוג שמתנהגים על-פי התורה, אף פעם לא יהיו נפרדים, ולכן מי שרוצה לזכות ל"נשואין מצלחים", עליו ללמד את יסודות התורה והלכותיה, אשר שיכים לחיי הנשואין בינו לבינה ובינה לבינו, וצריך ללמד הרבה את ההלכות, כי אם אין לומדים את ההלכות השיכות לנשואין, אזי נכשלים, חס ושלום, באסורי כריתות, שהוא האסור החמור ביותר, עד כדי כך שנכרתת נשמתו משרשה, חס ושלום, והכל תלוי אם מקיים את ההלכות. ולכן חוב גדול לכל זוג צעיר להזהר מאד מאד ללמד את ההלכות התלויות בנשואין, ועל-ידי כך יהיו להם נשואין מאשרים.

ב.

צריך שתדע אהובי, בני כל ההקדמה הזו שהקדמתני לה, אשר

בהכרח ל"נשואין מצלחים" ומאשרים, ללמד את ההלכות השייכות לזוג צעיר, אל תחשב שבאתי לשכנע אותך שתלמד את ההלכות סתם, כדי שתדע אותן, על-כן אמר זאת אלא ההכרח לומר לך, שאם אין מקימים את ההלכות בשלחן ערוף השייכות לדיני נשואין, לבסוף נעשית שגגה ופרוד בין הזוג. לזאת אל תהיה בטלן, אלא תלמד לבד את ההלכות, וכן תלמד עם מורה דרך את ההלכות, ותשתדל ללכת אל שעור שלומדים את ההלכות האלו, ודיקא על-ידי-זה תזכה ל"נשואין מצלחים", כי חיי הנשואין של בר ישראל אינם כחיי נשואין של גויי הארצות ואמות העולם, או כחיות יער, אלא חיים עליונים, חיים קדושים, חיים מקשרים אל הקדוש-ברוך-הוא, כי האדם נדמה לקונו, וכמו שאצלו יתברך הכל אחד, כי הוא יתברך אחד ואין בלעדיו כלל, כי אצל הקדוש-ברוך-הוא אין שום פרודים, הכל זה אחד, אחדות אחת, כך בין נשמות ישראל הכל אחד, כי כלם משלבים ומחברים עם האחד יחידו של עולם, ולכן "נשואין מצלחים" הם כשחי עם אשתו באחדות אחת, באהבה ובהבנה הדדית, ואחד מכבד את השני, ורק כך מצליחים בנשואין, אבל אם, חס וחלילה, רוצים להשתלט אחד על השני, או להכניע או להשפיל אחד את השני, כך יש כשלון בנשואין.

לזאת ראה ותבין ותשפיל, אהובי, בני היקר, אשר היסוד בחיי "נשואין מצלחים" הוא בלמוד ההלכה ששייכת לחיי נשואין, ולא המדרש הוא העקר אלא המעשה (אבות א, יז), שצריכים לקיים את כל מה שאמרו חכמינו הקדושים, וכל ההלכות בשלחן ערוף, ואם נפרדים, חס ושלום, מהלכה בשלחן ערוף, תדע שלבסוף יהיה לך כשלון בנשואין. לזאת ראה מאד מאד ללמד בעצמך את ההלכות, ולחזר עליהן פעמים אין מספר, וכן תלמד עם מורה-דרך

את ההלכות האלה, כי הן הלכות חמורות מאד מאד, ואם תצית אותי ותלמד אותן, ותתנהג בדרך ארץ ובצניעות גדולה, אז תשרה ביניכם אהבה גדולה, ואף פעם לא יהיו ביניכם וכוחים, ותחיו חיי "נשואין מצלחים".

ג.

בני! טבע של אדם הוא שרוצה להשתלט על זולתו, ועל מי הוא יכול להשתלט יותר מאשר על אשתו? כי נדמה לו מאחר שהתחתן עמה בחפה וקדושין, והיא נכנסה ברשותו, אז הוא יכול כבר להיות בעל-הבית, ולהגיד לה דעות, ולהשתלט עליה ולתת לה פקדות, ומכל שכן כשיש בו מדות גרועות ומגנות, והוא רוצה להשתלט עליה, על-ידי השפלות שמשפיל אותה, ומבזה אותה, ומשתדל להכניע אותה בכל מיני דרכים מוזרות ומגנות של קללות ועלבונות – את לא שונה לשום דבר, וכדומה כל מיני בטויים חריפים. תדע לך, מלבד אשר העון הזה הוא עון חמור מאד כמו הלבנת פני חברו, והקדוש-ברוך-הוא מאד מאד מקפיד כשאדם מצער את אשתו, כי אמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נט): מתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה, כי אסור לפגע בכבוד אשתו בשום פנים ואופן, אלא צריכים לכבד וליקר את אשתו בכל מיני עצות ואפנים ודרכים ונסבות, ותמיד לחשב אף לכבד את אשתו, כי מי שזוכה לכבד את אשתו, זוכה לעשירות, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ס): אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו, תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי שתתעשרו; כי עקר העשירות תלוי רק כפי הכבוד שמכבדים את האשה. ורואים על-פי-רוב יש בני-אדם שסובלים עניות גדולה ברוחניות ובגשמיות, בגשמיות – אין להם פרנסה והם

מסבבים בחובות, וכל זה בא מפני שלא מכבדים את נשותיהם, כי ברגע שהבעל מכבד את אשתו, יהיה מבטח שתהיה לו פרנסה בשפע, כי הקדוש-ברוך-הוא שוכן בתוך הזוג הזה, כי באיש יש י' ובאשה יש ה', וביחד הם י' ה', שהוא שמו יתברך, והיכן ששמו יתברך נמצא, שמה הברכה מצויה, ועל-כן אם הבעל מכבד את אשתו, יהיה בטוח שתהיה לו פרנסה בשפע, ואם חס ושלום, מזלזל באשתו, הוא מוציא חס ושלום, את הי' ה', הינו את השכינה מתוך ביתו, ואז אין לך עניות גדולה מזו, ובני-אדם אינם נזהרים בזה, ובשביל זה הם סובלים כל-כף הרבה עניות, אבל אם תזהר בזה, אז תראה איך שתבא לך הצלחה רבה. כי אפלו אם יהיה לך פעם איזה עני או צמצום או קטנות, אף פעם אל תתפרץ על אשתך, היא אינה חייבת לך כלום, אדרבה כל ההשפעות באות רק ממנה. וכן ברוחניות – עקר העשירות הוא דיקא על-ידי האשה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (מנחות י'): לומד תורה בטרה נושא אשה, ואחר-כך לומד תורה, כי מה שלומדים אחר החתונה זה אין לשער כלל, אשר זה הרבה יותר מממה שלומדים קדם החתונה, כי מצוה, וגוף טהור נושא אשה ולו בנים (פסחים קיב:); ואף שאמרו חכמינו הקדושים (קדושין כט:): "ריחים על צנארו ויעסק בתורה?" זה היה פעם כשלא היתה הפקרות ופריצות וזמה בדור, אז היה שיך דבר זה, אבל היום בעוונותינו הרבים, שהדור כל-כף פרוץ והערב-רב מתפשט בין נשמות ישראל, ועושה פרוצות בקדשת ישראל, על-כן צריכים להשתדל מאד להתחתן בגיל מאד צעיר, ועל-ידי-זה יזכה ללמד תורה בטרה, ואז נעשה עשיר גדול ברוחניות. ולכן אתה צריך להזהר מאד מאד אף שהתחתנת, עכשו זה הזמן לקחת את עצמך בידיך וללמד תורה, אל תחשב מאחר שהתחתנת אני כבר יכול

להוריד ממני את על התורה, ואהיה עכשו עסוק עם אשתי, וכבר אחיה חיי חלין כצפור דרור שמסתובבת ועושה כל העולה על רוחה, אל תגיד דבר כזה, כי זה יביא לה, רחמנא לצלן, עניות ברוחניות, ועליך לנצל את זמן הנשואין שלך לעשירות ברוחניות, כי דיקא אז אחר שהתחנת והמחין שלך נקיים, אזי תרגיל את עצמך לברח אל בית-הכנסת להתפלל במנין דיקא, ותהיה זהיר מאד מאד להתפלל ערב ובקר וצהרים במנין, וכן תברח אל בית-המדרש ללמד תורה בהתמדה רבה מאד. ומה גם שתקבע לעצמך שעורים בבית, כדי שאשתך גם כן תראה שאתה לומד, ודעת לנבון, שצריכים לצרף גם את אשתו, את ההלכות ששיכות אליה ללמד אתה, ויש הלכות פגון: שבת וכשרות וטהרה שהיא צריכה לדעת, וכשתדבר ותלמד אתה, שניכם ביחד תהיו חברותא, וזה יהיה עשירות רוחנית שתזכו אחר החתונה. אבל למען השם יתברך ולמען תורתו הקדושה, אל תחשב בזה שאתה מתחתן שתוריד מעצמך את על התורה, אדרבה אם אתה רוצה לזכות לעשירות ברוחניות זה דיקא אחר החתונה, ואז תהיה לה עשירות בגשמיות, ולא יחסר לה שום דבר; כי רואים שרב בני-אדם ההולכים בטל וסובלים צרות ויסורים ומכאובים, זה בא להם, רק מהשעמום שמשעמם להם, וכשאינן לאדם מה לעשות, אזי הוא מוצא חסרונות באשתו וכל מה שרק נכנס לו במחו העקם, הוא מאשים את אשתו, ועורר עליה בקרת, ואפלו הדבר הכי קטן שהיא אומרת ומדברת, הוא צריך לבקר, וזה טבע רע של בן-אדם גם ובטל מהתורה ועם הארץ, שמתנפל מדי פעם על אשתו, משפילה, מכניעה ומבזה אותה והכל בא מחמת שעמום, כי אם היה הבית שלו בית של תורה, אזי היה נראה בית אחר לגמרי.

ד.

אהובי, בני היקר! אם אתה רוצה לזכות לחיי "נשואין מצלחים", תרגיל את עצמך להיות ותתן בתוך ביתך, ועליך לדעת, שתמיד אשתך צריכה להיות צודקת, ואף שקשה לך מאד לקבל דברים אלו, כי סוף כל סוף אתה בן אדם, ואתה יודע שיש דברים שאתה צודק והיא אינה צודקת, עם כל זאת אם אתה רוצה להיות חיי "נשואין מצלחים", עליך להיות ותתן גדול בתוך ביתך, ותספיק עם הכל, ובדאי זה לא מדבר מענין הלכות ודינים וקיום המצוות, שעל דברים כאלו צריכים לעמד חזק ולא לזוז כי הוא זה, כי בהלכות התורה אסור לותר מאומה, אבל דברים של בינה לבינה ודברים של מה בכך ודברים של מלי דעלמא אסור להתעקש בשום פנים ואפן, אלא תמיד לותר לאשתו, ואז יהיו לך חיי "נשואין מצלחים", כגון אם היא רוצה ספה בצבע כחל ואתה רוצה בצבע זהב, או היא רוצה שלחן ורהיטים כאלו, ואתה רוצה שלחן ורהיטים אחרים תמיד תותר, כי זה לא הענין והעסק שלך, וכן בענין קניות תמיד תהיה ותתן, ואף שאתה צועק שאין לך, זכור תזכר מה שאמרו חכמינו הקדושים (תמורה טז): תכף-ומיד כשאין לאדם בבית מה לתת לאשתו, אשתו צועקת ומתפרצת, וכך מתחילות כל המריבות והמחלוקות בבית, וחס ושלום, אם לא תופסים את זה בזמן, אז יכול לצאת מזה גרושיו. וחס וחלילה, יכולים להתנתק אחד מהשני, וזה יגרם צרות גדולות. ולכן תזכר תמיד מה שאמרו חכמינו הקדושים (שם): אשה – כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה מיד צועקת. ועליך לזכר את זה תמיד, כי אם לא תרצה לזכר, ותהיה חכם בעיניך, לבסוף תמצא את עצמך בחוץ. ולכן, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה להיות חיי "נשואין מצלחים", תהיה ותתן בתוך ביתך, ותדע

שהיא תמיד צודקת. ותמיד נתן לה יותר ממה שיש לה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (חליו פד:): לעולם יאכל אדם וישתה פחות ממה שיש לו, וילבש ויתכסה במה שיש לו, ויכבד אשתו ובניו יותר ממה שיש לו, הינו אכילה ושתיה ולבושים וכבוד ויתן הרבה יותר לאשתו מאשר הוא נותן לעצמו, ואף שאני יודע שזה למוד קשה לקבל ולקיים, עם כל זאת, אינני יודע, בני, ויהי אלקים עמך, אם אתה רוצה להצליח בחיי נשואיך תקבל את דברי אלו, ותהיה ותרן גדול בתוך ביתך, ואז תהיה בטוח שאשתך תרצה להשאיר אתך תמיד, כי היא רואה שבעלה נותן לה כל מה שהיא מבקשת. בשביל זה אמרו חכמינו הקדושים (רות רבה, פרשה ב'), שאין קרת רוח לאשה אלא בבית בעלה; כי כשרואה שבעלה נותן לה כל מה שהיא צריכה, אז היא רוצה להדבק ולהשאיר עמו תמיד, וכבר אינה רוצה ללכת ממנו ולא לעזב אותו, אבל תכף-ומיד בשעה שמבקשת משהו והבעל מקמץ ממנו, ומכל שכן משפילה ורב אתה, אזי לאט לאט נכנסת בלבה שנאה נגד בעלה, ומתקררת האהבה, עד שיום אחד היא קמה ובורחת מהבית וחוזרת אל ההורים, ואז תצטרך הרבה יועצים ושדלנים שיעזרו לה להשיבה הביתה. ולכן היה פקח, ואל תריב עם אשתך, אלא תמיד תשתדל שהיא תהיה צודקת, ואם תלך בצורה כזו, תצליח מאד מאד בחיי נשואיך, ותהיה הכי מאשר בביתך.

ה.

תשתדל מאד, אהובי בני היקר, אף פעם לא לצער את אשתך, ומכל שכן שאף פעם לא תדבר על ההורים שלה, ואף שיש לה חשבונות רבים עמם, שצערנו אותך או שהציקו לה על לא דבר, או שלא קימו את הבטחתם ולא נתנו לה נדונייה, או שהפרו את

דבריהם, אתה ראה אף פעם לא לדבר על הורי אשתך, כי דבר זה מאד כואב לאשה, כשמדברים על הוריה, ואם תרגיל את עצמך תמיד לדם ולשתק על כל החרופים והגדופים שהם מנת חלקך מחמיק וחמותך, אז תראה איך אשתך בעצמה תעזור לך, וההורים שלה לא יוכלו לנתק את הקשר ביניכם. ולכן תהיה פקח, אהובי, בני היקר, ותשתדל מאד לשמר על דבר זה, כי בזה תלוי כל השלום-בית – לא לדבר אף פעם על חמיק וחמותך בפני אשתך, ואפלו שיש לך הרבה טענות ומענות עליהם, אסור אף פעם לדבר בפני אשתך על ההורים שלה, כי סוף כל סוף היא הבת שלהם, וזה כואב לה. וכל החכמים בעיניהם, שלא רצו לקבל דבר זה, לבסוף נתגרשו, ולכן תהיה פקח, ותשמע לעצתי, ואז יהיו לך "נשואין מצלחים".

ו.

ראה, אהובי, בני היקר, להיות תמיד זריז בגשמיות וברוחניות, כל מה שאתה צריך לעשות הן בביתך והן בחוץ. למשל בבית, כל דבר שצריכים לסדר איזה סדור או לשלם איזה תשלום או לקנות, תשתדל לתת יד וכתף, ולעשות את זה בזריזות הכי גדולה, ועל-ידי-זה תראה איך הבית שלך יהיה הכי מסדר, כי בדרך כלל לאשה מאד קשה בבית, ובפרט כשיש לה ילדים, הם מהפכים את הבית, והבעל בא הביתה והוא רב עם אשתו: למה פה לא מסדר, ולמה פה לא נקי, ולמה אין הענינים במקומם, במקום שתשאל למה, אם אתה רוצה "נשואין מצלחים", תעשה זאת אתה בעצמך בזריזות הכי גדולה, ועל-ידי-זה תראה איך שהכל יסתדר בתכלית הזריזות ובתכלית המהירות, כי מה שגבר יכול לעשות בשעה אחת אשה

תעשה את זה בשלש שעות, וזה לא בזיון לאשה, כי פשוט לה הולך הכל קשה, כי הילדים קופצים לה על הראש, וכל העל עליה ולכן אתה צריך לדון אותה לכף זכות, ואם תשתדל להיות זריז מאד בבית ולעזור ולתת פתף, אז תראה איך שתהיה מצלח בנשואיך. וכן ברוחניות, תמיד תשתדל לקום לתפלה מקדם, ותלך לבית-הכנסת ערב ובקר חק ולא יעבר כל ימי חיך, ובזה בעצמו שתהיה זהיר ללכת לבית-הכנסת להתפלל ערב ובקר, אשתך תסתכל עליך בצורה אחרת לגמרי, והיא מאד מאד תכבד אותך, ואף שבתחלה יכול להיות שהיא תמנע אותך מאיזו סבה שלא תהיה... "תשאיר אתי בבית" וכדומה כל מיני פתויים שיש, על מנת לא ללכת לבית-הכנסת, אם תהיה עקשן ולא תותר, במשך הזמן יעלה ערכך בעיני אשתך, וחיך ישתנו לגמרי, כי היא תראה שאתה חי עם עקרונות ואתה לא מחסיר ערב ובקר מלהיות בבית-הכנסת, וכמו-כן ראה ללכת לבית-המדרש, שתקבע לעצמך שעותים או יותר ללמד ביום, ואם תוכל יותר אשריך ואשרי חלקך, כי סוף כל סוף זה מה שישאר ממך, אם תהיה טרוד בפרנסתך על-כל-פנים תגלב מהזמן שלך שעה או שעותים לבוא לבית-המדרש ללמד תורה, וזה יוסיף את חנך בעיניך.

לזאת, אהובי, בני היקר, אם אתה רוצה שיהיה לך "נשואין מצלחים" תשתדל בכל מיני אפנים שבעולם למסר את נפשך בכל יום ללכת אל בית-המדרש, וללמד תורה בדרך שקבלנו מרבנו ז"ל, לעשות לך שעור במשנה ללמד פרק אחר פרק בזריזות, עד שתזכה לסים מסכתא, ואז תתחיל עוד מסכתא, כמו-כן בש"ס תתחיל מהתחלת ברכות, ותלמד דף אחר דף, עד שתזכה לסים את כל המסכתא, ותתחיל שבת וכן ערובין, עד שתזכה לסים את

כל הש"ס, וכן בארבעה חלקי שלחן ערוך תתחיל מהתחלת ארנח חיים, וכשתסיים תתחיל את היורה דעה, וכשתסיים תתחיל את אבן העזר, וכשתסיים תתחיל את חשן המשפט, ואחר-כך תתחיל עוד פעם. ודבר זה תעשה כל ימי חייך, הן בקיץ הן בחורף, הן בקור והן בחום, שום דבר שלא ימנע אותך מבית-המדרש, ואם תעשה כך, אז תראה איך שיהיו לך "נשואין מצלחים", כי האשה רואה שבעלה חי עם עקרון, אזי היא מכבדת אותו מאד.

ולכן ראה, אהובי, בני היקר לצית אותי, ועל-ידי-זה לא תתחרט – לא בזה ולא בבא; כי באמת הזריזות היא מדה מאד מאד טובה, ולזכות לזה הוא דיקא על-ידי רבוי תפלה, שירגיל את עצמו הרבה לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, לבקש ממנו יתברך כל מה שצריכים בין ברוחני ובין בגשמי, דבר גדול ודבר קטן לבקש מהקדוש-ברוך-הוא, ואף שבהתחלה יהיה נדמה לך כאלו אף אחד לא שומע אותך, וכאלו אתה מדבר אל הקיר, וכאלו אין צריכים אותך, באמת הכל דמיון, כי אין שום מציאות בלעדיו הקדוש-ברוך-הוא כלל, ודבר זה אין יכולים להסביר, כי אמונה ברורה ומזככת אין יכולים להסביר לשני, כי אחד רואה ואחד לא רואה, אחד העינים שלו פקוחות, ורואה רק את הקדוש-ברוך-הוא, והשני העינים שלו סתומות, ואינו רואה כלום, רק גשמיות ורק טבע, ואם אתה מדבר אתו ומעורר אותו על תפלה והתבודדות, שישים ויספר את כל אשר עם לבבו אליו יתברך, הוא מסתכל עליך כאלו נפלת מהירח, או כאלו מי יודע מה אתה רוצה ממנו; אבל באמת המאמין האמתית, אשר מאמין שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ובכל תנועה ותנועה שם אלופו של עולם, והוא יתברך נמצא, ובלעדיו אין שום נמצא, הוא מדבר אליו יתברך, וכל מה שחסר לו הוא מבקש רק

ממנו יתברך, ולכן תבקש הרבה את הבורא יתברך שמו, ותהיה זריז על כל דבר שאתה צריך לעשות בין בגשמיות ובין ברוחניות, ואף פעם אל תפל ביאוש ובמרירות ובמרמה שחורה, כי הרבה הרבה דברים מחפים לך בחיים, ואינך יודע מה מחפה עליך. ועל-כן תעשה כל מיני פעולות שבעולם להתחזק, ועקר ההתחזקות להיות תמיד בשמחה, ולחזק גם את אחרים ולשמח את אחרים, ואל תוליך שום שנאה על שום בר ישראל, וכן תרגיל את עצמך בקביעות לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, לבקש ממנו כל מה שאתה צריך, ועל-ידי זה דיקא יהיו לך "נשואין מצלחים", אם תהיה ותרוך על כל מה שעובר עליך, ואם תצית אותי, אז תראה איך שיהיו לך "נשואין מצלחים".

ז.

בתי היקרה! עליך לדעת, אם את רוצה שיהיו לך "נשואין מצלחים", עליך להיות ותרגיני בחינה, ואת צריכה לכבד את בעלך; כי בדרך כלל בעל וגבר הוא גאותו, וצריך את הכבוד, ואם אין נותנים לו את הכבוד שהוא רוצה, אזי נכנס בפאניקה ובכעס ובצעזעים, ועל מי הוא יוציא את זה אם לא עליך?! ועל-כן תהיי ותרגיני, ובזה שתהיי ותרגיני, יהיה לך שלום-בית נפלא עד מאד, ואף שאני יודע שזה מאד קשה, כי סוף כל סוף גם את עובדת, וקשה לך בבית עם הילדים, קשה לך עם משק הבית, וקשה לך להתמודד בחיים עם הרבה דברים, עם כל זאת ראי לכבד ולקור מאד את בעלך, כי בזה שאת תכבדי ותיקרי אותו, תכנס בו אהבה אליך והבנה הדדית, והוא יוכל להבין אותך, אבל אם את תתפרצי עליו ותצעקי עליו, "כפמים—פנים לפנים" (משלי כז, ט), גם הוא יצעק עליך ויתפרץ עליך; ולכן, בתי היקרה, אם את רוצה שיהיה לך שלום-בית אמתי ו"נשואין

מצלחים", היי ותרנית בתוך ביתך, וכל מה שבעלך אומר תגידי כן, ואף שנראים לך דברים הפך המציאות, לא כדאי לך להכנס עמו בנפוחים. ואם יש לך בעל רע ובליעל שצועק ומתפרץ עליך, בכל פעם שהוא עושה זאת תצאי לחוץ, ותדברי אל הקדוש-ברוך-הוא, ותבקשי ממנו שיחוס וירחם עליך, ואז תראי איך שזה יפעל, והוא ישתנה לגמרי, אבל אף פעם אל תעני לו בחזרה, כי לא כדאי לשבר את הבית בשביל זה.

ת.

בתי היקרה! אם את רוצה "נשואין מצלחים", תשתדלי תמיד שהבית יהיה מסדר, ומה שאת צריכה תשתדלי לבקש ממנו יתברך, וכן תבקשי מבעלך בעדינות, ואם את רואה שאין לו כסף, והוא בלחץ, תשתדלי לא להלחיץ אותו, אלא לחזק ולעודד ולשמח אותו, שעל-ידי-זה יתרחב לו הדעת והמח, והוא ישיג לך כל מה שאת צריכה, כי אם האשה עוזרת לבעלה, אזי הבעל עוזר לאשתו, כי זהו דו סתרי, הינו זה לעמת זה, אם האשה באה לקראת בעלה, אזי הבעל בא לקראתה, וכך זוכים ל"נשואין מצלחים", ואם אחד נכנס בתוך השני ראש בראש בעקשנות ובכעס ובמריבות, אז שניהם מפסידים, ועקר ההפסד זה הילדים; כי כשהבעל והאשה רבים, מי סובל? הילדים, כי הם מסתכלים איך האבא והאמא רבים ומתקוטטים ומקללים, חס ושלום, אחד את השני, ומפל שפן וכל שפן לומדים את מדת הגויים להגביה ידים, רחמנא לישזבן, ונותנים מכות, וזה עון בל יכפר, כי הקדוש-ברוך-הוא אינו מוחל על דבר כזה, כשאחד מגביה יד על השני, או האשה על בעלה או הבעל על האשה, כי זה דבר מאד מאד חמור אצלו יתברך. ובכלל אמרו

חכמינו הקדושים (סנהדרין נח:): המגביה ידו על חברו אף-על-פי שלא הפהו נקרא רשע; ומכל שכן וקל וחומר שהבעל מגביה את היד על אשתו או האשה מגביהה את ידה על בעלה, אין לתאר ואין לשער את גדל העון הזה, כי איש ואשה שכינה שורה ביניהם, ותכף-ומיד פשיש מריבות או וכוחים ביניהם, אז הם מסלקים את השכינה, ומכל שכן כשמגביהים יד בנדאי מסלקים את השכינה מהבית, וכשאינו השכינה בתוך הבית, אז רחמנא לצלן, כל הקללות בתוך הבית. ובשביל זה צריכים להזהר מאד מאד לא להכות אחד את השני, ולא לזלזל זה בזה, ולא להשפיל האחד את זולתו, ואם תתנהגי בצורה כזו, אז תראי איך שיהיה לך בעל טוב שיאהב אותך, ויהיה שורה רק הטוב בבית; כי באמת הנשואין הכי יפים בחיים הם פשיש אהבה והבנה הדדית, ואחד רוצה לעזור לשני, ולא שכל אחד רוצה לפגע בשני, ולעשות דוקא, ולהיות רשע ורוצח, רחמנא לצלן. ולכן ראי, בתי היקרה, להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם לא להתמוטט, חס ושלום, ולא לפל ביאוש ובעצבות ובמרירות, חס ושלום, אלא בעת שבת כשתדליקי את הנרות, אז תבקשי ממנו יתברך כל מה שאת צריכה, כי אז הוא עת רצון גדול בשמים לאשה, ואם היו הנשים יודעות איזה עת רצון הוא בשמים בשעה שמדליקות את הנרות לכבוד שבת, שיכולה האשה אז לפעל אצל הקדוש-ברוך-הוא כל מה שהיא צריכה, אזי תמיד היו עומדות לפני הנרות זמן רב ומתפללות על כל דבר, ואם תתנהגי כך בכל ערב שבת לשפרך את לבך לפניו יתברך, ולספר לו את כל מה שאת צריכה, אז תראי שתוכלי לשנות את הטבע, ולראות נסים נגלים שייעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא.

ט.

בני ובנותי היקרים! אם אתם רוצים שיהיו לכם "נשואין מצלחים", עליכם למסר את נפשכם על שלום-בית, ואף שאני יודע שזה מאד קשה, פי לפעמים הבעל הוא עצבני וכעסן ורשע שמגביה ידים, או להפך האשה עצבנית וכעסנית ומגביה ידים, ומשליכה דברים, עם כל זאת אם אתם רוצים שיהיו לכם "נשואין מצלחים", עליכם לעשות כל מיני פעולות שבעולם להשלים ביניכם, ולדעת ששניכם שתפים, הן לטוב והן לרע, חס ושלום, אסור לזרק את האשמה אחד על השני, כאלו את אשמה בכל הצרות או אתה אשם בכל הצרות שיש בבית, אין דבר כזה – שניכם שתפים, אם יש טוב אסור לקחת את הטוב לעצמו, שהבעל הוא המצלח והוא העושה, אין דבר כזה, אשתו גם-כן שתפה בזה, וכמו-כן האשה אינה יכולה לזקוף את הטוב לצדה שהכל בגללה, והבעל איננו שתף בזה, אין דבר כזה; שניכם שתפים – הן לטוב והן לרע, חס ושלום, כשיש איזו צרה או איזה עני או מחלה, השם ישמר, עליכם לדעת, ששניכם שתפים בדבר, או כשיש איזו צרה בתוך הבית (שלא נדע מצרות), אסור להשליך את האשמה אחד על השני, אלא שניכם תתחזקו ביחד, ואחד יעודד את השני, ותמיד תכניסו את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבית, ותמיד תדברו רק מהקדוש-ברוך-הוא, שבודאי לא יעזב אותנו, ושניכם תהיו רגילים לנסע אל המקומות הקדושים, אל קברי צדיקים קדושים, אל אבות העולם בחברון, ואל רחל אמנו ואל התנאים ואמוראים ולכל הצדיקים והמקבלים ולבקש רחמים, כי התפלות שהבעל והאשה מתפללים במקומות הקדושים מקבלות מאד בשמים, כי שם במקום קבניהם הקדושים, יש אויר הנח והזך, כי גופם נטמן שם, וכשבא אדם ומתפלל אצלם,

הם מושכים למטה את הנשמה את הגוף, ועל-ידי-זה יכולים לפעול שם הרבה ישועות; ועל-כן אם אתם רוצים "נשואין מצלחים", תרגילו את עצמכם לנסע אל המקומות הקדושים ולקברי צדיקים, ולבקש יחד שיהיה לכם טוב בחיים, ושתהיו מצלחים, ואל תסתכלו על אף אחד שמתלוצץ מזה, מה יש לכם עם אחרים?! אף אחד אינו רוצה את הטוב מכם, אף אחד אינו מענין בכם, עליכם לדאג בשביל עצמכם. ועקר הדאגה רק לבוא אל הקדוש-ברוך-הוא, ולבקש ממנו יתברך כל מה שאתם צריכים. ואם הייתם יודעים מה תפלה פועלת, אזי תמיד הייתם נוסעים שניכם אל קברי צדיקים, ועושים לעצמכם רגילות בכל ערב ראש חדש, על-כל-פנים פעם בחדש לנסע אל קברי צדיקים, ולבקש מהמקום ברוך הוא שיהיו לכם ילדים בריאים, ושלא יחסר להם שום דבר, ושהיו משכילים בתורה ובחכמה. פי, בעזונותינו הרבים, עובר עכשו על בני-אדם כל-כף הרבה צרות ויסורים, רחמנא לצלן, נולדים ילדים בעלי מומין, רחמנא לישזבן, וסובלים כל מיני סבל, עניות ודחקות וחובות וצרות, אבל אם מרגילים את עצמם להקדים תפלה לצרה, על-ידי-זה מתבטלת הצרה לגמרי.

ועל-כן, בני ובנותי היקרים, אם אתם רוצים לזפות ל"נשואין מצלחים", אל תסתכלו על אף אחד, רק תשתדלו שבתוך ביתכם יהיו תמיד ששון ושמחה, ועל-ידי-זה תצליחו דרככם כל ימי חייכם, ואם תציתו אותי בכל אשר אני מבקש אתכם, אז יהיו לכם "נשואין מצלחים" כל ימי חייכם, ותלדו בנים ובנות חיים וקיימים, ויהיו מאד מצלחים; פי הילדים מסתכלים על הוריהם, וכפי שההורים מתנהגים כף הילדים מתנהגים, פי הילדים אוהבים לחקות את הוריהם, ולכן כפי שאתם תתנהגו, כך ילדיכם יתנהגו, ועל-כן תראו

שניכם לחזור בתשובה, ותקבלו על עצמכם להתנהג על-פי התורה, ואל תזוזו מהשלחן ערוף, הקדוש-ברוך-הוא נתן לנו את התורה, וזכה אותנו עם שלחן ערוף, ויהודי אסור לו לזוז כי הוא זה מהשלחן ערוף, וכל מה שקשה לכם, או שיש לכם איזה ספק, תלכו אל רב ירא שמים לשאל אותו איך להתנהג, כי אין העולם הפקר כלל ומכל שכן את, בתי, תשתדלי ללמד את ההלכות ששיכות אליך וטהרת המשפחה, ותשמרי על עצמך מאד מאד, כי זה עון חמור, אסור כרת, אם אין לומדים את ההלכות, נכשלים באסור כרת החמור מאד מאד, ואחר-כך הילדים סובלים מזה, רחמנא לישזבן; ועל-כן תלכי אל שעור שלומדים שם עניני טהרת המשפחה, אשר מאד נחוץ לכל אשה לדעת את ההלכות על ברין. וזכרי זאת, שלעם ישראל יש תורה, תהלה לאל, איננו גויים, ולא פגויי הארצות ואמות העולם אנחנו מתנהגים, רק כפי מה שצונו הבורא יתברך שמו, ואנחנו מוכנים למסר את נפשנו בשביל כבודו יתברך שמו, ולכן ראי ללמד את ההלכות. וכן בענין פשרות ובענין שבת, כל אלו ההלכות מאד מאד נחוצות לאשה בבית. ואם בני ובנותי היקרים, תציתו אותי בכל זה, אז אני מבטיח לכם, שיהיו לכם "נשואין מצלחים" כל ימי חייכם, ותראו בנים חיים וקיימים, ותזכו לראות בנים לבניכם, והשרשרת תמשך עד עולם.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

זוג מאֲשֵׁר

יְנַלְהָ עֲצוֹת וְהִנְהִיגוֹת יִשְׂרָאֵל, אֵיךְ לִהְיוֹת זֶה
הַמְאֲשֵׁר בְּיִתְרַת בְּחַיִּים, וְיִהְיֶה לָהֶם שְׁלוֹם -
בֵּית אֲמֹתַי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּשְׁרַח הַשְּׂכִינָה
בֵּינֵיהֶם תָּמִיד.

מוֹהֲרָא"שׁ ז"ל אָמַר: אִם הָיוּ בְּנֵי הַזֶּג מִתְנַהֲגִים עַל-
פִּי דְרָכֵי הַתּוֹרָה, אֲזִי הָיוּ הֵכִי מְאֻשְׁרִים בְּחַיֵּיהֶם,
כִּי כָל זֶג הַמְנַהֵל חַיָּו וּמְשִׁיתֶם עַל אֲדֻנֵי הַתּוֹרָה
וְהַמְצֹוֹת, וּבֵיתוֹ נוֹהֵג רַק עַל-פִּי דֶרֶךְ הַתּוֹרָה
וְהַיְהוּדוּת, דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל סְבֵא הַמְסוּרָה לְנוּ מִדּוֹר דּוֹר,
אֲזִי זֹכֶה לְאִשֶׁר אֲמַתִּי, לֹא-כֵן בְּרַגְעַ שְׁנוּטִים מִדְּרָכֵי
הַתּוֹרָה, אֲזִי נַעֲשִׂים אֲמֻלָּים בְּיֹתֵר בְּחַיֵּיהֶם, כִּי
הָרִיב וְהַמְחַלְקֵת, הַוּוֹכּוּחִים וְהָאֵי הַבְּנוֹת, שׁוֹכְנִים
בֵּינֵיהֶם תְּדִיר, עַד שֶׁבָּאִים לְגְרוּשִׁין וְנִפְרָדִים, רַחֲמֵנָּא
לְעָלְוֹ; לְזֹאת מַצָּוָה עַל כָּל רַב בְּיִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד כָּל
זֶג צָעִיר אֶת הַלְכוֹת הַתּוֹרָה בְּדְרָכֵי הַחַיִּים, לְחַזְקֵם
וּלְאַמְצֵם וּלְעוֹדְדֵם, וּלְדַבֵּר עַל לִבָּם שִׁיחִיו חַיֵּיהֶם
עַל-פִּי הַתּוֹרָה, אִשֶׁר אִזּוּ יִהְיוּ הַמְאֻשְׁרִים בְּיֹתֵר;
אֲשֶׁרֵי הַרְבֵּנִים וּמְנַהֲגֵי הַדּוֹר הַמְחַזְקִים וּמְאַמְצִים
וּמְעוֹדְדִים וּמְשֻׁמְחִים זִגוֹת צָעִירִים, וּמוֹלִיכִים
וּמְנַהֲגִים אוֹתָם עַל-פִּי דְרָכֵי הַתּוֹרָה, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה
יִבְנוּ בְּתֵים מְאֻשְׁרִים וּמְצַלְחִים, וְיִזְכּוּ לְאִשֶׁר אֲמַתִּי,
וְיִצְאוּ מֵהֶם דּוֹרוֹת שְׁלָמִים.

(אמרי-מוֹהֲרָא"שׁ, חֵלֶק ב', סִימָן תֵּרַסח)

קונטרס

זוג מאשר

א.

ידבר ממועלת למווד זכות בין בני הזוג

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, פי רב המריבות ואי ההבנות בפית, נובעות מקף שאין האחד מבין את זולתו, ואין האחד מאמין לזולתו, כי אם היה כל אחד מבני הזוג קונה לעצמו את ענני הלמוד זכות זה על זה, אזי היו מצליחים מאוד מאוד, אך עקר הבעיה הגורמת לכל המריבות, זהו מחמת אי ההבנה הקיימת ביניהם הנובעת מהעדר למוד זכות. כגון: הבעל שב הביתה, ורואה בית מהפך וילדים מרשלים, אזי מתחיל תקף-ומיד לריב עם אשתו: 'מדוע אין הבית מסדר? מה קרה? וכי? בשעה שהיה עליו לדונה לכף זכות, אולי היא היתה היום בלחץ מיחד מהילדים, אולי היא לזה לחצים פרטיים, אולי מצב רוחה היה ירוד וכהנה וכהנה, אזי במקום לשאל 'למה לא עשית את זאת ואת זאת וכי', תחלה תברר מה ארע, ותראה נכונות לשמע ולסיע: 'הנה אעזר לך בסדור הבית והילדים' וכי, וכן פאשר הבעל שב מאחר הביתה אזי האשה מתחילה לחקרו בשאלות: 'היכן היית? מה עשית? והבעל מתרגז באמרו: 'וכי בחינת שוטר את בעבורי?! מה את חוקרת ושואלת' וכי? בו בזמן שהיה על האשה לדון את בעלה לכף זכות, אולי היה פקק תנועה בכבישים?! אולי ישב בבית-הכנסת ולמד?! אולי פגש חבר ודבר עמו וכי' וכי. ובאמת עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, אשר החבר הכי טוב לבעל זה האשה, וכן כלפי האשה – החבר הטוב ביותר זהו הבעל; אם יש להתיעץ באיזה ענין,

או ללבן איזו בעיה, או לשפף את הלב על איזו עגמת נפש או צרה שלא תבא, הכל יעשה בבית – הבעל עם האשה והאשה עם הבעל, אף אין ללמד מקף שאסור שיהיו לבעל חברים ולאשה חברות, אבל הכל צריך להיות מבסס על עקרון זה: אשתי או בעלי זהו החבר הטוב ביותר שלי, ואין תחליף בעבורם. ועל-כן צריכים לרכש את מדת הלמוד זכות, כי אם מישמים מדה זו בחיי הנשואין, אזי חיים חיים מאשרים ביותר.

ב.

ידבר ממועלת הכבוד בין בני הזוג

בני ובנות היקרים! עליכם לדעת, כי כדי לחיות חיים מאשרים, עליכם לקנות את מדת הכבוד, הינו הבעל צריך לכבד את אשתו עד מאד, סוף כל סוף האשה היא המתנה הכי טובה שנתן הקדוש-ברוך הוא לאדם, ועל הבעל לידע, אשר "אם נתן לי הקדוש-ברוך הוא מתנה כה יקרה, עלי להחזיק ולשמר אותה מכל משמר". ואם יודע האדם להעריך את המתנה היקרה הזו, אזי ישפיע עליו הקדוש-ברוך הוא מתנות נוספות – 'לדים וכו'. אף אם, חס ושלום, מתחיל לזלזל במתנה, אזי, כביכול, אומר הקדוש-ברוך הוא: "נתתי לך מתנה, ואתם מזלזלים בה, תראו שאף אני אזלזל בעניינכם". ועל-כן פעמים רבות אין לאשה פרי בטן, מחמת שאין הבעל מיקר אותה, ואינו משכיל להעריך את גדל המתנה שקבל משמים. ובפרט כשאין לאדם פרנסה, זהו רק מחמת שאינו מכבד את אשתו, וזה שאומרים חכמינו הקדושים (בבא מציעא טז): אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו [תכבדו ותיקרו את נשותיכם, כדי שתתעשרו]; כי התוצאה של כבוד הינו כשנותנים כבוד לאשה, אזי הקדוש-ברוך הוא אומר: "נתתי לך

מתנה טובה, ואתה מכבדה ומיקרה, הבה ואעניק לך עוד ועוד שלא תארת ולא שערת מימיר". והמציאות מוכיחה, אשר בבית שמכבדים את האשה, יש, ברוך השם, שפע גדול, הן בפרנסה, שמצליח במעשה ידיו, והן יש לו ילדים, והם גדלים טובים ומצליחים. וכמו-כן להפך – האשה צריכה לכבד את בעלה עד מאד. וכמו שאומרים חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבה, פ'ק ט'): איזוהי אשה כשרה? כל שעושה רצון בעלה.

כי עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, אשר חיי הנשואין הם שתפות, על הבעל להבין את האשה, ועל האשה להבין את בעלה, על הבעל לכבד את האשה, ועל האשה לכבד את הבעל, אין משג שהאחד יותר מהאחר, זוהי שתפות, הינו חצי חצי. אף צריך להזהר עד מאד בכבוד האשה, היות שאשה רגישה היא בדרך כלל יותר מגבר. אף יש יוצא דופן, הינו שקיימת מציאות שהגבר רגיש יותר, ואזי על האשה לראות לכבד את בעלה מאד. אף בענין של כבוד, זה הדדי.

ואומר התנא (אבות, פ'ק ד'): "איזהו מכבד? המכבד את הבריות". וזה שיך גם בבית, כשאומרים על אדם פלוני: 'זהו איש מכבד', מה המשמעות? הוא נותן כבוד, איננו דורש ומבקש כבוד, רק נותנו לאחרים, ואזי נקרא 'איש מכבד', הוא חתיכת כבוד, וכל אחד אוהב את מי שמכבד את זולתו, האשה רואה שבעלה נותן כבוד לכלם, אזי נכנסת בה אהבה גדולה כלפיו, היא רואה שכלם מכבדים אותו, ואיך מכבדים את בעלה? על-ידי שהוא נותן לכלם כבוד, אינו מחפש כבוד מאף אחד, רק נותן כבוד לאחרים. כי זהו העקר: "איזהו מכבד? המכבד את הבריות." אני נותן כבוד לכלם, אינני מצפה ומחכה לכבוד, איני צריך כבוד, אני מלא כבוד, אני נותנו לכלם."

וכן בענין אהבה, אדם צריך להיות 'חתיכת' אהבה, "אני אוהב את כלם", אזי ממילא כלם אוהבים אותו, וגם האשה אחר-כך מתחילה לאהב אותו, כי רואה שבעלה אהוב וחביב על הכל, ומדוע אוהבים אותו? כי הוא אוהב את כלם. כי את הכלל הזה עליכם לאמץ לעצמכם, בני ובנותי היקרים: אם אדם מסתדר עם כלם – יסתדר גם עם אשתו, אם איננו מסתדר עם כלם – לא יסתדר עם אשתו, זה תלוי בזה וחופף זה לזה.

וכמו-כן בענין הנשים, כשאשה נותנת כבוד לכלן, "איני מכסה שיכבדוני, אני מכבדת את כלם", אזי נעשית 'חתיכת' כבוד, וכל אשה שחה לרעותה: 'ראו אשה זו המכבדת כל-כף!' וככל שהאשה תורמת יותר כבוד לכל אחת ואחת, אזי נעשית יותר מכבדת בעיני כל, ובעלה מתחיל לחבבה יותר ויותר. וכן בענין אהבה, על האשה להיות 'חתיכת' אהבה, לאהב את כלן ללא יוצא דופן, כי אותו כלל תקף גם כאן: אשה המסתדרת עם כל הנשים – תסתדר גם עם בעלה, אשה שאינה מסתדרת עם כלן – לא תסתדר גם עם בעלה, זה הולך ביחד.

ג.

ידבר ממועלת השמחה ולא להכניס אימה יתרה בבית

בני ובנותי היקרים! אם רצונכם להצליח בחייכם, ולחיות חיים מאשרים, עליכם לקנות בעצמכם את מדת השמחה, ולעשות כל מיני פעולות שהאווירה בבית תהיה של שמחה; לשמח זה את זה, לא להכניס מתח ופחד בבית, אשר זהו הדבר הגרוע ביותר, וכמו שמגלים לנו חכמינו הקדושים, מה קורה כשהבעל מכניס אימה יתרה בתוך ביתו, עד שאשתו יראה מפניו. ומספרים, שאחד נכשל באסור חזיר, השם ישמר, מחמת שהיה רעב, ולא היה לאשתו אכל פיצונו

לתנו לו, והיות שחששה ממנו מאד, אזי קנתה בחנות תכף-ומיד מה שמצאה, ובשלה לו. וזה היה, רחמנא לצלן, חזיר. או למשל באסור נדה, אם הבעל מכניס אימה יתרה בבית, והאשה מחמת שאין לה בררה, כי היא חוששת ממנו עד מאד, אזי מוציאה שקר, ונכשל, רחמנא לצלן, באסור החמור הזה של נדה. על-כן צריכים להשמר מאד לא להכניס בבית אימה יתרה, פחד מיתר, אסור שיהיה בבית מתח, אסור שיהיה הבית במשטר, בבית צריכה לשרות רק שמחה, ואהבה, ובפרט בשנה הראשונה, אז הבעל צריך לשמח רק עם אשתו, כמו שכתוב (דברים כד, ה): "כי יקח איש אשה חדשה לא יצא בצבא ולא יעבר עליו לכל דבר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח", ועליו להסיר ממנו כל מיני על, אין לו עתה רק אשתו, ותפקידו לשמחה כל השנה. ומדוע הקפידו חכמינו הקדושים כל-כך על שנה ראשונה? כי כל החיים הולכים על-פי השנה הראשונה, אם בשנה זו מרגילים שיהיה בית שמח, בית שיש בו אורה של אהבה ללא מתח, בית של כבוד, כך יהיה בעתיד – כל השנים, אף אם מתחילים כבר בשנה הראשונה עם כל מיני מריבות וטענות ומענות, אזי, חס ושלום, ימשך כך כל החיים. ועל-כן, בני ובנות היקרים, ראו להזהר מאד מאד בשנה הראשונה, לראות שהבית יהיה רק בית של שמחה, אהבה וכבוד ולדבר בדרך ארץ אחד כלפי זולתו. וכן על האשה לנהג עם בעלה ללא שום מתחים, "אתה מכרח לעשות כך", או "אתה חייב לנהג כך", ולא להתפרץ בעצבים על הבעל, כי כפי שיהיה בשנה ראשונה, כך יהיה לעתיד לכל החיים, אם, חס ושלום, האשה נעשית שוטרת או שתלטנית וכדומה, אזי כל החיים ימשיכו כך, וסופו של דבר יברח הבעל; כי אף אחד אינו יכול לחיות תחת מתח ומשטר, דיקטטורה יש לו מספיק מבחוץ וכו'.

לזאת עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, אשר ענן זה חייב להיות דו סטרי, הן לבעל אסור להלחיץ את אשתו, והן לאשה אסור להלחיץ את בעלה, והאחד צריך להבין את זולתו, ורק כאשר הבית משתת ומבסס על יסוד חזק זה, אזי יבנה כארמון בגן-עדן. כי כל התכלית שלשמה הורידנו הקדוש-ברוך-הוא לזה העולם – כדי שנהפך את העולם הזה לגן עדן, ולא, חס ושלום, לגיהנום, חיי הנשואין צריכים להיות כמו שנכנסים לגן-עדן, ולא חס ושלום, להביא למצב של גיהנום ממש, עד שהבעל יחשב: "כבר היה לי טוב יותר כשהייתי רוק", או האשה אומרת: "היה לי טוב יותר בהיותי רוקה", אסור בשום פנים ואפן ליצר אוירה של מתח השורר בבית, כדי שלא יתהפך הגן-עדן לגיהנום, כי אם אין שומרים על הכללים האלו, אזי בנקל להפך את הבית מגן-עדן לגיהנום. לזאת ראו בני ובנותי היקרים, להשתדל בכל מיני אפנים שבעולם, להסיר את הפחד והמתח מהבית, ולהחדיר אוירה של שמחה ואהבה והבנה הדדית, ואז החיים מצלחים ביותר.

ד.

דבר בגנות הקמצנות בבית

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי אסור להיות קמצן בבית, ואין לדקדק על כל פרוטה שהאשה מוציאה. יש להיות ותרן בממונו, יש לותר לאשה, אם יש ברצונה לקנות דבר מה ואין הפרוטה מצויה עתה, אין לומר לה: "אינך צריכה דבר זה עכשו, ולמה לך לזבזב את הכסף?" כי זה כבר בגדר קמצן, והזהר קורא אותו: נבל בממונו. אלא אם אין לו כסף, יאמר לאשתו: "אני אקנה לך, אם רצונך בזה, אל לך לדאג, אך ברגע אני לחוץ כספית, אך כשירוח לי מעט, אוכל למלא חפצך". כי ברגע שאומר: "אינך צריכה חפץ זה וכדומה, בזה

מורה את קמפנותו, אך אם מרגיל את עצמו לא להיות קמפן בבית, וכשצריך משהו, יוצא ומבקש את הקדוש-ברוך-הוא, והוא יתברך פותח לו את המוח ומרחיב דעתו, ורואה שיכול לקנות את החפץ, ואין הדבר נורא כל-כך כפי שחשב, יכול לקנותו בתשלומים, ומבקש אותו יתברך שיעמד בתשלומים, ובלבד שלא יהיה קמפן בבית, ואל יאמר "לא", אין לומר בבית לאשה "לא", כי דבר זה הורס את הבית, רחמנא לצלן.

צרכי האשה מסתכמים בדרך כלל בצרכים בסיסיים, צרכים שיהיו טובים בעבור שניהם, כגון: מקרר, מכונת כביסה, תנור, ושאר דברים הכרחיים, ועל-כן אסור לבעל לומר: "אינך צריכה דבר פלוני" וכו', אם הוא היה מבשל, אופה או מכבס וכו', אזי הרשות נתונה בידו לומר "אינך צריכה", אך היות שאין זה התחום שלו, אסור לו לומר לאשתו שהחפץ מיותר ואין בו צורך, וזה תחלת הפיצוץ בשלום-בית, עליו לדעת, כי אשתו זקוקה לצרכים אלו, ואין הם מותרות.

ועל-כן עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, כי כאשר אדם ותרן בתוך ביתו, ומשתדל לראות את הטוב ביותר בעבור אשתו, אזי יהיה הבית מצלח מאד, ברגע שנעשה קמפן, בזה מגלה שהוא נבל בממונו. אין זאת אומרת שהאשה צריכה להלחיץ את בעלה, הינו "אני מכרחה מכונת כביסה ברגע זה" או "אני חייבת תנור עתה", עליה להמתין בסבלנות ולבקש בנחת, ועל הבעל להבין שאכן היא זקוקה לזה. כי ברגע שנעשה האדם ותרן בתוך ביתו, אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק א', סימן פד): על-ידי שאדם הולך במדת החסד, במדת האהבה, במדת הותרנות, על-ידי-זה נתרחב לו הדעת, ואז יש לו הכל, הוא עשיר הכי גדול, וכמו שאומרת הגמרא (נדרים מא):

דָּדָא בֵּיה – כָּלָא בֵּיה, דְּלֵא דָא בֵּיה – מַה בֵּיה. דַּעַת קְנִית – מַה חֶסְרָת
 דַּעַת חֶסְרָת – מַה קְנִית?! בְּרָגַע שְׂיֵש לֹ דַעַת – יֵש לֹ הַכֵּל, יוֹדַע הַיָּאָר
 לְהַסְתַּדֵּר בְּכֵל מַצְב וּבְכֵל תְּנַאי.

ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, להיות ותרננים בביתכם, כי זהו
 יסוד גדול בבית, ברגע שאדם ותָרַן ממילא תתרחב דעתו, וימצא
 פתרונות היאך ישיג את הדבר, ותפקיד האשה לעודד את בעלה,
 ובשעה שצריכה תנור או מכונה וכו' והבעל אומר: "אין לי כסף
 ברגע", אסור לה להלחיצו, אלא תנהג בדרך עידוד וחזק, ותאמר:
 "הקדוש-ברוך-הוא גדול, נשאנו ביחד לשם שמים, ואנו זקוקים
 לצרכים חיוניים בעבור הבית, הוא יתברך יתן, אני אתפלל ואתה
 תתפלל ובצותא נפעל ישועה". זו דגמא קטנה בלבד, אף יש דברים
 רבים הנחוצים מאד, והעקרון המשותף לכלם הוא – שלא לדחוק את
 השעה, אלא על האשה לעודד את הבעל ולחזקו, כי רב הפעמים
 הבעל צריך רק עידוד שהנה יכול להשיג את הדבר בנקל, ויכול
 להצליח ואל לו לחשש וכו', ואף שהוא נשבר: "איני יכול, איני יודע
 מהיכן אשיג וכיצד אסתדר" וכו', אף האשה בשלה: "אין מה לדאג,
 בעזרת השם נעשה ונצליח", באפן הזה היא מרחיבה דעתו, ולבסוף
 נשפע עליהם שפע כזה, שבנקל לה לקנות את החפץ שהצרכה לו.
 נמצא, כשמכניסים מדה זו של ותרנות בתוך הבית, לבסוף יש הכל,
 לעצמת זאת, כשהמתח והעצבים דרים בבית, והותור נעדר ממנו,
 ואומר הבעל לאשה: "איני מסגל, אינך צריכה את החפץ, לא אתן
 לך" וכו', זה יסוד חרבן-הבית. ועל-כן בני ובנותי היקרים, ראו את
 אשר לפניכם, על הבעל להיות פקח, לנהג בחכמת חיים, לא להיות
 קמצן, ולא להנהיג יד קשה בבית, כי רק כשהולכים במדת הותרנות
 מצליחים עד מאד.

ה.

דבר מטהרת הבית היהודי

בני ובנותי היקרים! עלי לומר לכם, כי בשנה הראשונה מצויות שאלות הלכתיות רבות, היות שהן הבעל והן האשה לא למדו את ההלכות היטב עדין, כי אם שבויעים קדם החתונה, ואין די בזה, יען כי אלו ענינים דקים מאד ונחוצים בלי שעור, על-כן הלכות אלו של טהרת המשפחה צריכים ללמד כל השנה הראשונה בעיון ובדקדוק, ואסור באסור חמור להקל בדברים אלו, כי אלו עניני פרישות, פרת – הינו האדם נכרת מהעולם לגמרי, השם ישמר, ולכן במיוחד בשנה הראשונה יש לילף לשעור שלומדים בו הלכות טהרה הן הגבר והן האשה, הבעל ילף לרב מסמך, והאשה תלף אצל אשה מסמכת, כי למוד ההלכות בשנה הראשונה הוא חובה, ואפלו בשנים הבאות כדאי מדי פעם בפעם לחזור ולשנן את ההלכות. והעקר, בני ובנותי היקרים, כל שאלה המתעוררת יש לילף לשאל, ואף פעם אסור לפסק לעצמו, אפלו יודע אדם את ההלכות על בריו, לעולם אל יפסק לעצמו, כי דרך של אדם שמקל לעצמו, מחמת שיש לו נגיעות עצמיות, וממילא עלול שלא לראות אסור לעצמו, ועל-כן יש לילף אל רב מבקק ולשאול כל שאלה. ובנדאי הפונה היא לרב ירא שמים, רב שיכול להסביר את ההלכות כדבעי, ולפסקן פדת וכדיון, רב שמבין את בני הזוג, כי יש דברים שיכולים להקל, ויש דברים שצריכים להחמיר, אבל זה כבר כפי עיני הרב, אף אוי לו למי שמקל בדברים אלו, כי הם עקרי הדת, טהרת המשפחה זהו יסוד גדול בחיי הנשואין ובהצלחתם.

1.

יבאר שלא להעלים דבר זה מזה

בני ובנותי היקרים, עליכם לדעת, כי אם רוצים לחיות חיים מאשרים, אסור לבעל להצניע שום דבר מאשתו, ואסור לאשה להצניע דבר מבעלה, אלא יהיו פתוחים זה לזה בכל דבר, וזה יסוד נשואין מאשרים, ובזה מורים שהם גוף אחד, כאדם שלם, אשר חלק אחד מהגוף לא יתביש מחלק שני, כך צריך להיות בין הבעל והאשה, אהבה אמיתית, שהאחד לא יתביש מזולתו, אחד יעזר לשני, ומה שהאחד מתקשה בו, השני יסיע בידו, אם חיים באפן כזה, זוכים לחיים מאשרים ביותר. אף עליכם לדעת – הן הבעל והן האשה, כי הכל צריך להיות בעדינות ובשמחה ובלי לחץ ומתח, ואז מצליחים עד מאד בחיי הנשואין. ובדברים פאלו אין להסתפל על אף אחד בעולם, על האדם לידע זהו הבית שלי, זו אשתי ולחלופין – זה בעלי, ואיני צריך מאומה, אף אחד לא יתערב בתוך ביתי, ועל-כן בדברים פרטיים שבינו לבינה אסור שיתגלה בחוץ, אף אחד בעולם אסור לו לידע מה קורה בין איש לאשתו, עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, אשר ברגע שמערכים מבחוץ, אזי כל אחד בא עם הנהגות אחרות, ומורה לכם פאלו רוצה רק בטובתכם, אבל מביא מכשול, כי רק הצדיק הדבוק בהקדוש-ברוך-הוא, ואין לו שום אינטרסים אישיים, אלא כל רצונו לראות באשר בני הזוג, הוא יכול להבין זוג צעיר, אף אדם שאינו דבוק בהקדוש-ברוך-הוא יש לו אינטרסים אישיים. והמציאות הוכיחה אשר פעמים רבות זוגות נפרדו, רחמנא לצלן, רק בעטן של הנהגות מוזרות שהנהיגו אותם – "אסור לך להתנהג כך בבית", או "אסור לך לדבר כך", או "אל תעשה כך" וכו' וכו' וזה הביא פיצוץ בחיי

הנשואין, בשעה שמי שהדריכם בכל זה, הוא בעצמו עשה, רחמנא לצלן מעשים נגד התורה, כי עליכם לדעת, אשר לנו יש תורה והתורה מגלה לנו מה מתר ומה אסור, ועל-כן אין להוסיף חמרות יתרות והנהגות משנות שאינן פתובות בשלחן ערוך.

לזאת ראו, בני ובנותי היקרים, לא לערב אנשים מן החוץ בכל דבר שקורה בבית, כי הם רק ירסו את הבית, בודאי צריכים לבקש את הקדוש-ברוך-הוא למצא את הצדיק שדבוק בו יתברך, שאין לו שום אינטרסים אישיים, ורוצה רק לראות באשר בני הזוג, אשר אז יכול לעזור להם כי פעמים רבות אין בני הזוג מבינים זה את זה, כמו שקורה היום בעולם, שזוגות צעירים מתחתנים, ואחר-כך יש ביניהם 'קצר' קטן, ובמקום לגשר ולישב את ה'קצר', במקום לכבות את האש, אזי יוצקים שמן על המדורה, ומזה נגרם אחר-כך מה שנגרם, השם ישמר, עד שנפרדים, רחמנא לצלן, ואחר-כך מתחילים להאשים זה את זה, הוא אשם, היא אשמה, והמשפחות מתערבות, ומדרדר המצב הלאה והלאה עד שנפרדים, והפל התחיל משטות קטנה, שהיתה אי הבנה בין האחד לזולתו, ולא היו פתוחים זה לזה, והעקר – שלא הלכו לצדיק שדבוק בהקדוש-ברוך-הוא, שיוציאם תכף-ומיד מהסבך.

ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, לבקש הרבה את הקדוש-ברוך-הוא למצא צדיק כזה, כי רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוה"ק, חלק ב', סימן ח'): צריך לחפש ולבקש את הצדיק הגדול שיש לו בחינת רוח-הקדש, ודיקא הוא יכול להוציא מכל הדמיונות; כי כל ההבלים והנהגות המשנות, הכל שטיות ודמיונות, צדיק שדבוק בו יתברך, יוציא אתכם מהדמיונות האלו, מהנהגות המשנות, אלא שצריכים

הרבה לבקש את הקדוש-ברוך-הוא שיזכה למצא את הצדיק הזה, וברגע שמוצאים אותו, צריכים לחפש עוד יותר ועוד יותר. והעקר מה שמקבלים מהצדיק, הוא איך מנהיגים את הבית על-פי התורה, איך להנהיג את הבית שיהיה מקום לשכינה, שהשכינה תשרה בתוך הבית, אם מוצאים צדיק כזה, שהולך לו בחיים שיהיה בין בני הזוג: אשר, כבוד, אהבה, זה סימן שהוא צדיק אמתי, וזה סימן שאין לו שום אינטרסים, כי כל רצונו שיהיה הבית משכן לשכינת עזו יתברך, אבל ברגע שמתחיל עם כל מיני דמיונות והנהגות משנות – "אל תהיה בבית", "אל תדבר עם אשתך", "אל תתנהג כך או כך", צריכים לפקפק באמתותו ולחשוש ממנו עד מאד, כי לנו אין כי אם התורה, והתורה היא חכמתו יתברך, הקדוש-ברוך-הוא נתן לנו את התורה, והתורה היא הקדוש-ברוך-הוא, אבל מי שפותח את העינים, שנזכה לראות את הכתוב בתורה – זהו הצדיק, כי המאור שפתורה מצוי אצל הצדיקים. ולכן, בני ובנותי היקרים, ראו להיות דבוקים תמיד בצדיקים אמתיים, ואז יהיה הבית גן-עדן מממש.

ז.

אין לערב בחיי הנשואין את ההורים

עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, אשר אין לערב את ההורים בחיי נשואיכם, כי ההורים רוצים לשמע רק טוב מהילדים, ברגע שמערבים את ההורים, זהו יסוד הכשלון, המביא בעקבותיו פיצוץ, חס ושלום, הורי האשה השומעים שבעלה מזלזל בה, מקניט אותה ומעליבה, תכף-ומיד נרגזים, כי סוף כל סוף זו בתם, וכך מתסיסים

אותה ומתחילות המריבות, וכן להפך – כאשר הבעל ממהר לספר להוריו את הנעשה בבית, אזי הוריו מתרגזים, כי סוף כל סוף זהו בנם, וכך נעשה ריב בין המשפחה, וזה גורם אחר-כך להעדר האשר מבני הזוג.

לזאת ראו, בני ובנותי היקרים, לא לערב את ההורים אף פעם – הן הבעל והן האשה, להורים יש לומר תמיד שהכל כשורה, כי הם רוצים לרוות רק נחת, ואף שבתחלה אינכם מגיעים לעמק השנה וכו', אל תערבו אותם, יסוד גדול בהצלחה, שיכבד הבעל את הורי אשתו ויקראם: אבא ואמא, אשר זה תורם הרבה לקשר בין האשה לבעלה, כי סוף כל סוף על הבעל להבין שהאשה קשורה לאמה, היא קשורה לבית, וקשה לנתק אותה ואסור לנתקה, על-כן ברגע שבעלה קורא להוריה: אבא ואמא, האהבה ביניהם מתחזקת עשרת מונים, כי הוא נעשה גם-כן חלק מאותו בית. ועל-כן אומרים חכמינו הקדושים (גטין פג:): אם עושה אדם נדר שאסור לאשה לילך להוריה, עד חדש יקומו, ואם זה יותר מחדש צריכים להתגרש, השם ישמר, כי אין דבר כזה שהבעל יכול לכפות על האשה לא לילך אל הוריה. ואף אם יודעים שההורים מסיתים את הבת נגד הבעל, על בני הזוג להדבר ביניהם, ועל האשה לידע: "אני שומעת מה שאמרו", וכשחוזרת לביתה – לא תציית, אשה שנשארה, עליה לדעת שיצאה מרשות ההורים, ונכנסה לרשות הבעל, מצד אחד – אסור לה לענות להוריה מאומה, אף שמדברים דברים קשים על בעלה, וקשה לה לשמע ולקבל, ומצד שני – כשיוצאת לחוץ – עושה רצון בעלה, כי איזוהי אשה כשרה העושה רצון בעלה, אף אף פעם לא תדבר נגד אביה ואמה, כי מצות כבוד אב ואם היא החמורה שבחמורות. כי זהו טבע של הורי האשה – שמחפשים חסרונות אצל הבעל, הוא אינו

לומד, או אינו עובד, מסתובב בטל וכו', כי הם חשים שבא בחור ונטל את בתם, ולכן אט אט מטפטים עליו דבורי סרק בתוך לבה, אך על האשה להיות פקחית, ולא לענות מאומה, וכשיוצאת מהם, תכפף רצונה לבעלה. וכן להפך – הורי הבעל אחר תקופה קצרה מתחילים לדבר עם הבן על אשתו – היא עצלה, אינה נקיה ומסדרת וכו', על הבן לשמע ולא לענות דבר, וכשיוצא לחוץ ילך אל אשתו, אם הבעל והאשה מתנהגים באופן הזה, יצליחו מאד בחיים, כי כבוד אב ואם היא מצוה חמורה ביותר, ואף שמהורים של הבעל מסיתים אותו נגד אשתו, או הורי האשה מסיתים אותה נגד בעלה, עליהם לדם ולשתק, וכשיוצאים לחוץ מתנהגים יחד באהבה. וזה יסוד גדול בשלום-בית, וממילא הפלה תקרא להורי בעלה אבא ואמא, והחתן יקרא להורי האשה אבא ואמא, וכך הם נעשים חלק מהמשפחה, וזה תורם הרבה מאד לשלום-בית ולאהבה שתשרר ביניהם. ואל יהיה נקל בעיניכם דבר זה, בני ובנותי היקרים, כי זה עקר גדול, ואם תקבלו דברים אלו, ותחדירו אותם עמק בתוך לבכם, אזי תצליחו ותחיו חיים מצלחים ומאשרים!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

זוג מצלה

יורה דרכים ועצות טובות, איך שיקחי
בני הזוג בשלום ובאהבה, ויהיו זוג מצלה
בחייכם, והשכינה תשרה תמיד בתוך
ביתם.

מוֹהֲרָא"שׁ וְ"ל אָמַר: אֲשֶׁר בָּנִי זֹוג שְׂמֻבֵּינִים אֶחָד אֶת
הַשְּׁנִי, וּמְחֻזְקִים עֲצָמָם שְׁתַּפִּים לְכָל דְּבָר, וְאִינָם
מֵאֲשִׁימִים זֶה אֶת זֶה, רַק מְחֻזְקִים וּמְעוֹדְדִים הָאֶחָד
אֶת זֹולָתוֹ, זֶה נִקְרָא זֹוג מְצֻלָּח.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרנג)

קונטרס זוג מצלח

א.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, מאחר שהפגיש אתכם הקדוש-ברוך-הוא ביחד, והספמתם להתחתן, אתם הזוג האמתי; פי כף אמרו חכמינו הקדושים (זהר הקדוש ח"א פה:): שהנשמות למעלה הן נשמה אחת, וכשירדו למטה הן מתפצלות, הבן יורד דרך זוג הורים אחד, והבת יורדת דרך זוג שני, וכשירדים למטה, עד שמתחברים יחד – זה הקשי, שעל זה אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין כב.): קשה זוגו של אדם בקריעת ים סוף; לזאת להפגיש בין הזכר והנקבה, זה בא מאד קשה. אבל תכף ומיד כשהם נפגשים ביחד, ומספמים להתחתן בהחלטה מחלטת, ועורכים ארוסין, בזה נתגלה שהן הן הנשמות שהיו למעלה בשמים נשמה אחת, ואם תחדירו בעצמכם ידיעה זו, אז כל הענין של הנשואין יהיה אצלכם באופן אחר לגמרי, פי תבנו בית עם הקדוש-ברוך-הוא, שזה מה שאמרו חכמינו הקדושים (סוטה יז.): איש ואשה זכו – שכינה ביניהם, ואם לא זכו – אש אוכלתן; אם הם זוכים לדעת ידיעה זו, שלמעלה בשמים הם היו נשמה אחת, אף מטעם הכמוס הצרכו לרדת דרך שני זוגות הורים, ושיהיו להם טבעים שונים, ויבואו משני רקעים אחרים לגמרי, ועתה כשמתאחדים ביחד הולכים לבנות בית בצוותא, בזה נעשה יחוד עליון מאד, שזה יחוד בין י' לה', אבא ואמא חכמה ובינה. ולכן כשזוכים להחדיר בעצמם ידיעה זו – שהחתן שהוא האיש יש בו י' של שם הוי"ה ברוך הוא, והכלה שהיא האשה יש בה

ה' של שם הווי"ה ברוך הוא, על-ידי-זה משרים שכינה בתוך ביתם, ואהבה והבנה שיש ביניהם זה בלתי רגיל; כי תכף-ומיד כשמכניסים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבית, שזה אות י' ה' בתוך איש ואשה, אז הם הזוג המצלח ביותר, כי בבית ששורה השכינה, הינו שתמיד מדברים רק מהקדוש-ברוך-הוא, ובכל דבר מה שרק קורה בבית מערבים את הקדוש-ברוך-הוא – הן לטוב והן להפך, חס ושלום, הן כשיש איזה נזק, חס ושלום, יודעים שהכל מהקדוש-ברוך-הוא, והן כשהולך בטוב נותנים תודה להקדוש-ברוך-הוא, אז הזוג הזה הוא מצלח עד מאד; אבל אם, חס ושלום, אין מכניסים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הנשואין, וחושבים שהיה זה סתם מקרה ומזל או טבע שנפגשו, והיתה בחירת הלב, חס ושלום, בזה מוציאים את הקדוש-ברוך-הוא מהבית ומהזוג, ונשאר אש ואש; כי אות י' ואות ה' פורחות, ועל-ידי-זה מתחילים, חס ושלום, מריבות ונכוחים ותאוות, וכל הבית מתפרק, חס ושלום.

לזאת ראו, בני ובנותי היקרים, מה לפניכם, מאחר שהפגיש אתכם הקדוש-ברוך-הוא ביחד, והספמתם להתארס ולהנשא, הרי זה סימן שלמעלה בשמים ובעולמות העליונים היתה נשמתכם נשמה אחת; ועל-כן גם עכשו תתחילו להתנהג כך, ותדעו שאתם אחד, הינו שעליכם להתאחד יחד בהבנה הדדית, שהאחד יבין את השני, ואחד יעזר לשני. ועליכם לדעת, כי נשואין זוהי שתפוט, וכמו בשתפוט מתחלקים הן ברוח והן בהפסד, כמו כן בנשואין צריכים להיות מוכנים לכל, אם יש רוח אסור לטל את הזכות לעצמו, הינו לומר, שכל ההצלחה רק בגללי, מפני שאני פקח, ואני משפיל, ואני חכם ולא הצד השני, ולהפך כשיש הפסד אסור להשליך את האשמה על השני, כאלו את או אתה אשם בכל אשר קרה. אין

זו שתפוחות כלל וכלל, ואין זה נקרא זוג אמתני ונשואין מצלחים; כי עקר הצלחת הזוג – כשיודעים שהם שתפים בכל – בין ברוח בין בהפסד, ואז אם מתחתנים באפן כזה, שיודע הזוג שהוא שתף בכל, אזי נעשה המצלח ביותר.

ולכן, בני ובנותי היקרים, ראו מה לפניכם, זכרו היטב את החסד חנם שעשה עמכם הקדוש-ברוך-הוא, שהפגישכם ביחד, ונסכם בלבכם לבנות בית בצותא ולהתחתן, זכרו תמיד שלמעלה בשמים הייתם נשמה אחת, ועכשו פה בארץ, תשתדלו להיות נשמה אחת כדגמא דלעילא, ותקימו בית לתפארת, ותכבדו זה את זה, ותשתדלו מאד לעזר אחד לשני במה שרק יכולים, בעצה בדרך ובהנהגה, להועץ תמיד על כל פרט ופרט, ואז תהיו הזוג המצלח ביותר בחיים.

ב.

בני ובנותי היקרים! מאד מאד אבקש אתכם, מאחר שזכיתם למצא אחד את השני, עליכם להודות ולהלל ולשבח ולפאר ולקלט בכל יום את הקדוש-ברוך-הוא על גדל החסד חנם שעשה עמכם, כי כמה אלפי אלפים ורב רבבות נוקים ונוקות מסתובבים ואינם מוצאים זה את זה, ואתכם עשה הקדוש-ברוך-הוא את החסד הגדול הזה, שמצאתם אחד את השני, ראו לשתף את הקדוש-ברוך-הוא בתוך ביתכם, בתוך הבנין שאתם בונים יחד, ואז תהיו הזוג המצלח ביותר; כי בו ברגע שמכניסים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הנשואין, כבר נעשים זוג מצלח; כי בלי הקדוש-ברוך-הוא אין כלום, יש רק מחלקת ומריבות, עניות ודחקות, צרות ויסורים ומכאובים רעים, רחמנא לישזבן, ולכן תעשו כל מיני מאמצים להודות ולהלל

בְּכֹל יוֹם אֶת הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עַל גְּדֹל הַחֶסֶד הַנִּפְלֵא הַזֶּה שֶׁעָשָׂה עִמָּכֶם, וּבְזֶה יִהְיֶה לָכֶם כַּח לְבַקֵּשׁ גַּם לְהַבִּיא, שֶׁכֵּל מַה שֶׁתִּצְטָרְכוּ בְּבֵית – הֵן פְּרִנְסָה, הֵן בְּנִים, הֵן בְּרִיאוֹת, תִּבְקָשׁוּ רַק מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, כִּי כֹל מַה שֶׁאֲדָם צָרִיךְ בְּזֶה הָעוֹלָם, אִין מִמִּי לְבַקֵּשׁ רַק מִהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְכֹל זְמַן שֶׁלֹּא תִחְדִּירוּ בְּעֵצְמָכֶם שְׂבֻזָּה הָעוֹלָם אִין מִי שְׂרוּצָה בְּטוֹבֵתְכֶם וּבְהַצְלַחְתְּכֶם כְּמוֹ אֲתֶם בְּעֵצְמָכֶם, אַז יִהְיֶה לָכֶם קְשׁוּיִים, כִּי "זוּג מִצְלַח" זֶהוּ רַק, כְּשִׁיּוֹדְעִים בְּנֵי הַזֶּה שֶׁאִין לָהֶם אֶף אֶחָד רַק הֵם בְּעֵצְמָם עִם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (בְּרַאשִׁית ב, כד): "עַל-כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד", בְּזֶה שֶׁהִתְחַתְּנֶתֶם בְּיַחַד, עֲלֵיכֶם לְדַעַת שֶׁאַתֶּם בְּשָׂר אֶחָד, וְאֵל תִּתְּנוּ שִׁיתְעַרְבוּ הַהוֹרִים מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים בְּשׁוּם פְּנִים וְאֶפֶן, מִצַּד אֶחָד – צָרִיכִים לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר מְאֹד אֶת הַהוֹרִים, וּלְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ לְקִיּוֹם מִצּוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם, שֶׁזֶּה הַמִּצְוָה הַכִּי גְדוֹלָה וְהַכִּי יִקְרָה, עַד שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁמִּצּוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם הִיא חֲמוּרָה שֶׁבְּחַמּוּרוֹת (פְּסִיקְתָּא רַבְתִּי כג), אֲבָל כֹּל זֶה רַק בְּנוֹגַע לְכַבֵּדָם וּלְיַקְרָם, אֶף מַה שֶׁשִּׁיף בְּיַנְיָכֶם, אֵל תִּתְּנוּ לְאֶף אֶחָד לְהִתְעַרֵּב בְּנִשְׂוֹאֵיכֶם, בְּנִדְאֵי זֶה אִסּוּר חֲמוּר לְהִתְחַצֵּף לַהוֹרִים, וְאֶפְלוּ אִם הֵם רוֹצִים לְהִתְעַרֵּב בְּחַיֵּי נִשְׂוֹאֵיכֶם, צָרִיךְ לְשַׁמַּע אוֹתָם, וְאַחֲרֵי-כֵן תַּעֲשׂוּ כְּפִי שֶׁאַתֶּם מְבִינִים שֶׁזֶה טוֹב בְּחַיֵּיכֶם, וְאִם תִּתְּנֶהֱגוּ בְּצוּרָה כְּזוֹ, תִּהְיֶה "זוּג מִצְלַח".

ג.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְלַמַּד חֲכָמַת הַחַיִּים, אֲשֶׁר זֶה יְסוּד גְּדוֹל בְּחַיֵּי "זוּג מִצְלַח", כִּי מִכָּל דְּבָר בְּעוֹלָם יְכוּלִים לְלַמַּד. עֲלֵיכֶם לְהִבְיֹן, שֶׁהַחַיִּים אִינָם קָלִים כָּל-כָּף כְּמוֹ שְׂחוֹשְׁבִים, וְכֵן אִינָם קְשִׁים כָּל-כָּף כְּמוֹ שְׂחוֹשְׁבִים, אִם מִתְּנַהֲגִים עַל פִּי הַתּוֹרָה וְעוֹשִׂים אֶת

רצונו יתברך, ובהבית מתנהג רק כפי דרכי התורה, אז החיים אינם קשים כל-כך; כי מה שצונו הבורא יתברך שמו, זו הדרך הנכונה, ואם חס ושלום, אין הולכים בדרך התורה, ואין מתנהגים בבית כפי שהתורה צוטה אותנו, אז החיים קשים מאד, כי בלי דרך התורה, החיים קשים מנשא; ולכן ראו מה לפניכם, ראו לבנות את ביתכם על-פי דרך התורה הקדושה שהיא חכמתו יתברך, כי התורה והקדוש-ברוך הוא אחד הם, ובזה שתתנהגו על-פי דרכי התורה, אתם נכנסים בחכמתו יתברך, ששם הכל הולך ישר וחקל. ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, את אשר לפניכם, הנסיונות בחיים קשים ומרים מאד, כי כל אחד מושך לכוון אחר, וכל אחד מנהיג את חיים הנשואין באפן אחר, וכל אחד מדריך את הזוג בדרך אחרת, כל זה גורם לכשלון לזוג, כשאינו להם קו ישר של התורה; כי בו ברגע שלוקחים את דרך התורה, ומתנהגים כפי שהתורה הקדושה צוטה, בכל פרט ופרט בחיי הנשואין, בזה משתפים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך חיי הנשואין, ובזה נעשים "זוג מצלח", ולכן, בני ובנותי היקרים, תחדירו בעצמכם את ידיעות אלו, אם אתם רוצים לבנות בית חם, בית מלא אהבה, בית של הבנה הדדית, בית שאחד מרגיש את השני, בית של חם ואהבה ושתפות אמתית, תתנהגו רק כפי שהתורה הקדושה מצוה אותנו, אשר בזה אתם מכניסים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך ביתכם, ואז אף אחד בעולם לא יוכל להפריד ביניכם, מאחר שהקדוש-ברוך-הוא נמצא אתכם על-ידי שאתם מקימים את רצונו יתברך, ואז תהיו "זוג מצלח", והכי מאשרים בחיי נשואיכם.

ד.

בני ובנותי היקרים! מאד מאד אבקש אתכם, אם אתם רוצים לזכות להיות "זוג מצלח", אף פעם אל תערבו אחרים בפרטיות שלכם, ומה שקורה ביניכם, אסור שיצא מפתלי ביתכם, רק שישאר ביניכם, ואל תאמינו לאף אחד, ואז תהיו "זוג מצלח", כי לפעמים חושבים שיש לאדם אילו ידידים להתיעץ עמם, ולבסוף חופרים לעצמם בור. וזכרו זאת היטב היטב, כי עצות של המון-עם הן עצות הנחש, שגורם פרוד בין אדם לחנה, כי עצות של המון-עם יש בזה קנאה, בדרך הנחש שקנא בחנה, אבל עצות הצדיק, הוא (ירמיה ב', כא) "כלה זרע אמת", זרע קדש (לקוטי מוה"ר, חלק א' סימן ז'), כי הוא נמצא כבר בעולם הבא, דבוק בחי החיים בו יתברך, ואין לפני מראה עיניו כלום, רק את הקדוש-ברוך-הוא, ואינו רוצה שום דבר רק את הטוב מעם ישראל, ולכן ראו לא לערב אחרים בתוך חיי נשואיכם, אלא תתיעצו בכל עת רק עם צדיק שדבוק תמיד בהקדוש-ברוך-הוא, והוא ידריך אתכם בדרך הנכונה והישרה ביותר, ואם תציתו אותו בזה, אז תהיו "זוג מצלח" מאד, ותקימו בית לתפארת, ותולידו בנים ובנות מצלחים מאד.

ה.

בני ובנותי היקרים! אם אתם רוצים להיות "זוג מצלח", תשתדלו לדון אחד את זולתו תמיד לכף זכות, ואפלו אם קרה איזה הפסד ממון, או איזו טעות קרתה בבית, או איזה נזק שנגרם על-ידי אחד מבני הזוג, תמיד תשתדלו לדון אחד את השני לכף זכות, שלא יהיה זה במזיד, ואפלו חס ושלום, כשבאים לידי כעס או מתפרצים, חס וחלילה, תמיד צריכים לדון אחד את השני לכף זכות, ולהשתדל

מאד להתעניין האחד בזולתו מה קרה ולעזור לו בכל מיני עצות ואפנים שרק יש, העקר לא לעשות איזה עסק גדול ממה שקרה בבית, סוף כל סוף בני אדם הם בשר ודם ויכולים לטעות, וצריכים למחל אחד לשני, ואז אם תלכו בדרך זו, תהיו "זוג מצלח" עד מאד, ואם תחדירו בעצמכם ידיעות אלו, אזי לא תצטרכו להגיע לזה, כי מלכתחלה תבנו את ביותכם עם אהבה וחס כזה, שאתם חיים ביחד עם הקדוש-ברוך-הוא, ותמיד תדעו שהוא יתברך מלא כל הארץ כבודו, ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ובתוף כל עלמין, ואין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו אלא בהשגחת המאציל העליון, ובו ברגע שתחיו עם ידיעות אלו, אז תצליחו מאד בחיי נשואיכם ותהיו "זוג מצלח", ותמחלו האחד לזולתו, ותכבדו ותיקרו האחד את השני, ואז תראו ברכה והצלחה בחיי נשואיכם.

ו.

בני ובנותי היקרים! מאד מאד אבקש אתכם, שתחיו באהבה ובהבנה הדדית, ואף פעם אל תצערו האחד את זולתו, כי עליכם לדעת, אשר לשניכם יש רגשות, ושניכם רגישים, הבעל צריך לדעת שאשתו רגישה מאד, אזי אסור לצערה בשום פנים ואפן, אלא לתת לה את כל תשומת-הלב שבעולם, פי סוף כל סוף אין לה רק את אשתך, ואם אתה לא תרחם עליה, אף אחד לא ירחם עליה, וכן הדבר על האשה לדעת, שהבעל רגיש, אזי אסור לצערו בשום פנים ואפן, אלא לתת לו את כל תשומת-הלב שבעולם, כי סוף כל סוף אין לה אלא את בעלה, ואם תכניסו בעצמכם ידיעות אלו, שאין לכם אף אחד בעולם רק אחד את השני, אז תהיו הזוג

המצלח ביותר בעולם, וכמעט כל בית שיש בו מריבות ואי הבנות זהו רק מחמת שהאחד אינו רוצה להבין ולהשפיל שלזולתו יש נקדת תרפה, ואסור לנצל את החלשה של אחד מבני הזוג, אלא צריכים לותר אחד לשני בכל מחיר, ולכבד וליקר את רגשותיו. ואם תקימו את דברי אלה, אז תהיו הזוג המצלח ביותר בחיים. אבל זכור תזכרו, שאי אפשר להגיע לזה, אלא אם מצרפים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבית, צריכים לקים את רצונו יתברך בחיי הנשואין, אשר זה כלל ההלכות שבתורה ששיכות לבני הזוג, ואם תנתנהגו כן, אז אף פעם לא יהיו ביניכם אי הבנות ומריבות ופוחים, רק תהיו מאחדים באחדות אחת, מאחר שאתם נכללים באחדותו יתברך. ואשרי בני הזוג שמחדירים דברים אלו בתוך בני נשואיהם, שאז יהיו המצלחים והמאשרים ביותר בחייהם.

ז.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי עקר הצלחת חיים הנשואים הוא רק כשיודעים ששניכם הייתם נשמה אחת בעולמות העליונים, ולכן אם אתם רוצים להמשיך להיות נשמה אחת בעולם הזה, וכמו שחכמינו הקדושים אמרו (קהלת רבה, פרשה ד'): טובים השנים – איש ואשתו, מן האחד – זה לעצמו וזה לעצמו; ובכך, אם רצונכם להיות נשמה אחת, אשר כן תהיו "זוג מצלח", זהו רק כשאינ לכם כּאן שום כּונות אישיות, האחד להקניט את זולתו, אלא הבעל מכבד את אשתו, והאשה מכבדת את בעלה, כי 'אשתו כגופו' (יבמות סב.), ואמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות, פרק ט'): אי אפשר לאיש בלא אשה, ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי אפשר לשניהם בלא שכינה; ואם תישמו את ידיעה זו בחיי נשואיכם, אז תצלחו

מאד, ובפרט הבעל צריך תמיד לכבד וליקר את אשתו עד מאד, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (בבא מציעא נט.): לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה; שיזהר אף פעם לא לצערה, ואפלו אם עשתה איזה משגה או טעות בחיים, או יש לה חסרון או מום כלשהו, אף פעם אסור להזכיר זאת, כי הקדוש-ברוך-הוא מקפיד מאד מאד על הקנטת האשה, וכל ההצלחה והעשירות תלויות רק בזה, כמאמרם ז"ל (שם): לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, ואמרו (שם): אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו, תכבדו ותיקרו את נשותיכם כדי שתתעשרו, כי כל העשירות באה רק בזכות האשה (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן סט), ואל תחשב שמה שהצלחת בחיך הן בפרנסה והן בחכמה זה בא מצד עצמך, אלא הכל בא מהאשה, כי אמרו חכמינו הקדושים (נדרים מא.): בחסר כל – בלא אשה; אם אין לאדם אשה, אין לו כלום; ועל-כן עליך לזכר דבר זה היטב היטב, שבלי אשתך לא היית מגיע לשום דבר, ולכן עליך לכבד וליקר אותה עד מאד. וכן על האשה לדעת שבלי בעלה היא כלום, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (נבמות קיח): טב למיתב טן דו מלמיתב ארמלו; יותר טוב לאשה, לחיות ביחד מלישב חס ושלום, אלמנה, כי שניהם צריכים זה לזה; ולכן ראו לכבד האחד את זולתו, ותבינו את נקודות התרפה של שניכם, ותשמרו מאד מאד לא לנצל אותו, אלא תמסרו נפשכם לחיות ביחד באהבה ובהבנה הדדית, ואז תהיו "זוג מצלח".

ה.

בני ובנותי היקרים! מאד מאד אבקש אתכם, שכל אשר

שְׁמַעְתֶּם מִמְּנֵי עַד עַתָּה תִּחְקְקוּ הַיָּטֵב בְּלִבְכֶם, וְזָכְרוּ זֹאת כָּל יְמֵי חַיֵיכֶם, אֲפֹלוּ שִׁיגִיעוּ, חֵס וְשְׁלוֹם, מִצְבִּים קָשִׁים שְׁלֹא יִהְיוּ, עִם כָּל זֹאת תִּמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם לְקִיָּם כָּל מֵה שֶׁאֲנִי מִבְקֵשׁ אֶתְכֶם, כִּי אֵין לִי שׁוֹם כְּנֹנָה צְדָדִית, אֲלֵא שֶׁתִּהְיוּ הַכִּי מְאֹשְׁרִים בְּחַיִּים, וְתִהְיוּ "זוג מצלח", וְלִכֵּן בַּל תִּחְסַר בֵּינֵיכֶם אֲהָבָה, וְעִקַּר שְׁלָמוֹת הָאֲהָבָה הָאֲמִתִּית הוּא – כְּשֶׁעוֹשִׂים אֶת רִצּוֹן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְחַיִּים עַל פִּי דְרָךְ הַתּוֹרָה. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּמֹזַת סב): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ, וְהַמְּכַבְּדָה יוֹתֵר מִגּוּפוֹ, עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמֵר: "וַיִּדְעַתְּ כִּי שְׁלוֹם אֲהֶלְךָ"; כִּי אִם יֵשׁ אֲהָבָה אֲמִתִּית, אִזּוֹ יֵשׁ שְׁלוֹם אֲמִתִּי בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וְלִכֵּן רְאוּ לְמַסַּר אֶת נַפְשְׁכֶם עַל נְקֻדָּה זוֹ – לְכַבֵּד וּלְיַקַּר אֶחָד אֶת זוּלְתוֹ, וּדְעוּ שֶׁמְשִׁימָה גְדוּלָּה מְסֻרוֹ בִּידְכֶם, לְבָנוֹת עֵתִיד מִצְלָח, לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת, וְלִהְיוֹתֵיהֶם גַּם בְּהֵם אֶת הָאֲמוּנָה הַפְּשׁוּטָה שֶׁקִּבְּלֵנוּ מֵאֲבוֹתֵינוּ וּמֵאֲבוֹת אֲבוֹתֵינוּ מִדוֹר דוֹר, וְאֵז תִּצְלִיחוּ בְּחַיֵּי נַשׂוּאֵיכֶם, וּמָה גַּם כְּשֶׁהֵילָדִים שֶׁתּוֹלִידוּ בְּעִזְרַתוֹ יִתְבַּרְךָ, יִרְאוּ אֶת הָאֲהָבָה וְהַחֵם שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַהוֹרִים, וְהַהֲבָנָה הַדְּדִית וְהַכְּבוֹד שֶׁמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, דְּבַר זֶה יִשְׁפִיעַ עֲלֵיהֶם, וְהֵם יִגְדְּלוּ מִצְלָחִים בְּחַיֵּיהֶם וּבְרִיאִים בְּנַפְשָׁם; כִּי רַב הֵילָדִים הַבְּעִיִּיתִים, יוֹצְאִים מִזּוּג שֶׁאֵינוּ מְאֹשֵׁר, מִבְּנֵי זוּג שֶׁרְבִים בֵּינֵיהֶם, וְאֵינָם מְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, צוֹעֲקִים וּמְשִׁפִּילִים הָאֶחָד אֶת זוּלְתוֹ, וְהֵילָדִים רוֹאִים הַתְּנַהֲגוֹת כְּזוֹ, דְּבַר זֶה מְשִׁפִּיעַ עַל נַפְשָׁם, וְהוֹרֵס אֶת בְּטָחוֹנָם הַעֲצָמִי וּמְסַתּוֹבְבִים שְׁבוּרִים וּרְצוּצִים כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁהָאָבָא וְהָאֵמָא רְבִים בֵּינֵיהֶם, וְיֵשׁ אֲצֵלָם וּפּוֹחִים וְאֵי הַבָּנוֹת. וְלִכֵּן תִּמְסְרוּ אֶת נַפְשְׁכֶם, שְׂאֵף פֶּעַם לֹא יִהְיוּ בֵּינֵיכֶם מְרִיבוֹת וּפּוֹחִים, וְאֲפֹלוּ שֶׁאַתֶּם רוֹצִים לְהִתְיַעַץ, אוֹ יֵשׁ בֵּינֵיכֶם אֵילוּ חִלּוּקֵי דְבָרִים, תִּנְמִיד תִּשְׁתַּדְּלוּ לְהִתְפַּשֵּׁר וְלִהְיוֹת בַּחוּץ בְּלֹא נוֹכְחוֹת הֵילָדִים, אִזּוֹ יִגְדְּלוּ הֵילָדִים בְּרִיאִים בְּנַפְשָׁם וּבְשִׁכְלָם, וְיִפְנֹס בָּהֶם בְּטָחוֹן עֲצָמִי,

ויהיו מצלחים מאד; כי אסור לילדים לראות אף פעם הורים רבים ומתנפחים ביניהם, ומכל שכן כשיש צעקות ומריבות בבית, חס ושלום, זה סם המוות לילדים. ולכן ראו למסר את נפשכם על נקדה זו, שתהיה ביניכם תמיד אהבה אמיתית. ואל כל זה תזכו רק אם תכניסו בחיי נשואיכם נקדה זו, אז תהיו "זוג מצלח" עד מאד; כי ברגע שמכניסים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבית, אז אפלו שקרה מקרה שלא יקרה, בזה שייכניסו את הקדוש-ברוך-הוא בתוך חיי נשואיהם, הכל יתהפך לטובה, כמאמרם ז"ל (ולקוט משלי, רמז תתקנז): "ברצות הוי"ה דרכי איש, גם אויביו ישלם אתו" (משלי טז, ז), אויביו זו אשתו; ברגע שאדם מכניס בעצמו רצונו יתברך, ואינו רוצה שום רצון אחר, רק לקיים רצונו יתברך, אפלו שנדמה לו שאשתו אויבתו, היא תתהפך לעשות רצונו; כי באמת אשה כשרה עושה רצון בעלה (תנא דבי אליהו רבה, פרק ט'), ובזה שאתה מבטל את רצונו יתברך, אז הקדוש-ברוך-הוא מבטל רצון אחרים לרצונו, כמאמרם ז"ל (אבות ב', ד'): בטל רצונו מפני רצונו, כדי שייבטל רצון אחרים מפני רצונו; כי בזה שמבטלים את הרצון הפרטי שלו אל הרצון של הקדוש-ברוך-הוא, שהוא רצון התורה, בזה נתישבים כל האי הבנות וחלוקי הדעות והפרודים, והם נעשים אחד באחדות אחת. וכשחיים בצורה כזו, אז חיים בעולם הזה בדגמת חיי העולם הבא, והבית ממש גן-עדן; אשרי אלו שמכניסים דבורים אלו בתוך לבם, ומתנהגים בדרך זו, אזי מבטח להם שיעברו את ימי חיי הבלם בזה העולם בטוב ובנעימים, ויולידו בנים ובנות חכמים ופקחים ומצלחים ברוחם ובנפשם, ויהיו רב נחת מהם, ויראו דור ישרים יברך, ויעלו שעשועים גדולים למעלה, וימשיכו את שרשרת הזהב של נשמות ישראל, ויהיה ביתם משפן לשכינה, ויתברכו בכל

הברכות, כי לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי המחזיק ברכה אלא השלום (עקציו פרק ג'), והשלום הוא שמו יתברך (שבת י:), ואין עוד ערבות ונעם וזיו וחיות ודבקות כמו שלום-בית. והשכינה מצויה תמיד ביניהם; אשריהם ואשרי חלקם!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

תפלת בני הזוג

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב, שתשמר ותנצר ותטור תמיד אותנו מפל נזק ומפל רע ומפל חלי, ותתן לנו חיים טובים, חיים ארכים, חיים של אשר וכבוד, ותתן לנו זרע של קימא ובנים הגונים וצדיקים, ותטע בינינו תמיד אהבה ואחווה, שלום ורעות, ותטע בלבנו אהבתך ויראתך לעשות רצונך ולעבדך בלבב שלם, ולעשות צדקה וחסד עם עמך ישראל, ונזפה לארח אורחים יראי השם, ותברך אותנו ברכה שלמה ברב עז ושלום כדבר שנאמר: יברך יהוה וישמרך, יאר יהוה פניו אליך ויחנך, ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום. ונאמר: יהוה ישמרהו ויחיהו ואשר בארץ, אמן כן יהי רצון!

קונטרס

תפסיקו לריב

עזרר ויחזק על מעלת השלום בבית,
ויגלה עצות נפלאות איך להפסיק פבר את
המריבות, בין הבעל והאשה, ועל-ידי-זה
ישרה שכינת עזו ותברך בתוך ביתו, וימשך
עליו שפע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיו.

מוֹהְרָא"שׁ ז"ל אָמַר: שְׁעַר הַצְּלָחַת הָאָדָם בְּזֶה
הָעוֹלָם הוּא רַק כְּפִי הַשְּׁלוֹם שְׂבִין בְּנֵי-אָדָם,
וּכְשׂוֹבִים לְהִיּוֹת בְּשְׁלוֹם עִם בָּלֵם, אִזּוּ מְצַלְיָחִים
מְאֹד בְּכָל הָעֲנִינִים – בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחַנִיּוֹת.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תקעה)

קונטרס
תפסיקו לריב

א.

מעלת השלום בבית, שממשה שכינת עזו יתברך בתוכו,
ובשהשכינה בבית כל הברכות מצויות שם.

בני ובנותי היקרים! ראו להחזיק במדת השלום, כי לא ברא
הקדוש-ברוך-הוא את העולם אלא על מנת שיהיה שלום, כי
שלום הוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא (שבת י:), ובפרט בתוך הבית
צריכים להשתדל שיהיה שלום-בית אמת. ומהו השלום-בית?
כששני הפכים משתנים ובאים לדעת אחת; כי טבע של הבעל
שהולך לכוון אחד, וטבע של האשה שהולכת לכוון אחר, וצריך
שיהיה שלום ביניהם, וזה מאד מאד חשוב אצלו יתברך, כי צריך
למסר את נפשו בעבור זה שיהיה לו שלום בבית, ועל-כן אמרו
חכמינו הקדושים (שבת כג:): נר ביתו עדיף מנר חנכה משום שלום-
בית; הינו נר חנכה הוא לפרסם את הנס הגדול שעשה הקדוש-
ברוך-הוא לעם ישראל, ונר שבת הוא שיאיר האור בתוך ביתו,
ולכאורה היה גלוי האור של הנסים והנפלאות שעשה הקדוש-
ברוך-הוא עם כל ישראל הרבה יותר גדול מנר פרטי שאדם
מדליק בתוך ביתו, לגלות את אור השבת בתוך ביתו הפרטי, עם
כל זאת אמרו חכמינו הקדושים, שגור ביתו עדיף משום שלום
ביתו, כי כל המשים שלום בתוך ביתו, מעלה עליו הפתוב פאלו
משים שלום בישראל על כל אחד ואחד, לפי שכל אחד ואחד מלך
בתוך ביתו (אבות דרבי נתן פרק כח), הינו שאצלו יתברך יותר חשוב

כְּשֵׁי שֶׁ שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּמִמְשִׁיךְ אֶת אֹר שְׂכִינַת עֲזוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מִמָּה שֶׁיִּתְגַּלֶּה הָאוֹר לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, כִּי דָבָר רֵאשׁוֹן הָאָדָם צָרִיךְ לְרְאוֹת שֶׁיְהִי שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, תִּשְׁתַּדְּלוּ בְּכָל מַחִיר שֶׁיְהִי שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאַף שְׁבוּעַר לְבַבְכֶם לַעֲשׂוֹת הַרְבֵּה מִצְוֹת כְּלָלִיּוֹת, לְלַכֵּת וּלְהַתְעַסֵּק בְּעֵסֶק הַכָּלָל, קֹדֶם אֲתֶם צָרִיכִים לְרְאוֹת שֶׁיְהִי שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְעַל־יְכֶם לְהִסְתַּדֵּר בֵּינֵיכֶם, וְאַז אֲתֶם יְכוּלִים לְצֵאת וּלְעֵסֶק בְּגִלּוֹי אֱלֻקוֹת בְּעוֹלָם, שֶׁהוּא נֵר חֲנֻכָּה, קֹדֶם צָרִיךְ לִהְיוֹת נֵר שְׁבֵת, שֶׁהוּא נֵר הַנְּשֻׁמָּה בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, לְהָאִיר אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, כִּי בְּזֶה שְׁעוֹשִׂים שְׁלוֹם בְּבֵית, מְשָׁרִים שְׂכִינַת עֲזוֹ בְּתוֹךְ הַבֵּית, וְכִשֶּׁהִשְׂכִּינָה בְּבֵית כָּל הַבְּרֻכּוֹת מִצְוִיּוֹת בְּבֵית, וְכִשֶּׁהִבְרַכּוֹת תִּהְיֶינָה מִצְוִיּוֹת בְּבֵיתְכֶם, אִז כָּבֵר יְהִי לְכֶם פֶּחַ לְגִלּוֹת וּלְפָרֶסֶם אֶת אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ יִתְבָּרַךְ לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ; וְעַל-כֵּן תַּעֲשׂוּ זֹאת, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְ"תִפְסִיקוּ לְרִיב" כָּבֵר, וְתִרְאוּ לְהִמְשִׁיךְ אֶת הַשְּׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְתַעֲשׂוּ שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם בְּכָל מַחִיר, כִּי הַשְּׁלוֹם מְאֹד יָקָר אֲצִלוּ יִתְבָּרַךְ, וּבְבֵית שֵׁי שְׁלוֹם, מִשֶּׁם יֵצֵא הָאוֹר לְכָל הָעוֹלָם כְּלוּ, וּמִשָּׁם יֵצְאוּ צְדִיקִים וְצַדִּיקָנִיּוֹת גְּדוֹלִים, וְעַל-כֵּן תִּשְׁתַּדְּלוּ מְאֹד מְאֹד שֶׁיְהִי שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאַז תִּצְלִיחוּ בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם.

ב.

כְּשֵׁי שֶׁ כָּבֵר מִחֻלְקַת בְּתוֹךְ הַבֵּית, הַעֲצָה – לְעֲצֹר תְּכַף-וּמִיָּד אֶת הַנּוֹכְחִים וְהַמְרִיבוֹת, וְלַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּלִי שׁוּם תְּנָאִים.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! תִּשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעֲעוֹלָם, שֶׁיִּשְׁרָה בֵּינֵיכֶם הַשְּׁלוֹם וְהַהֲבָה וְהַהֲבָנָה הַדְּדִית, וְאַף

שאתם שני הפכים ואינכם מסתדרים, כי בכל יום ויום יש ביניכם ופוחים ומחלקת, ואינכם יכולים להסתדר בשום פנים ואפן, עם כל זאת עליכם לדעת כי מאחר שכבר נשאתם, ושדך הקדוש-ברוך-הוא ביניכם, כי אין בלעדיו יתברך כלל, כי דבר קטן ודבר גדול לא נעשה מעצמו אלא ממנו יתברך, ועל-כן אם אתם התחתנתם, זה סימן שאתם זוג מן השמים, ואף שאתם אינכם מסתדרים, זה מחמת הטבע הרע שנכנס בכם, ועל-כן אתם צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם לעצר את המגפה הזו של הופוחים והמריבות, ולעשות תכף-ומיד שלום, בלי שום תנאים, כי שנואה המחלקת, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, ג, יא): גדול השלום ושנואה המחלקת, כי אצלו יתברך מאד מאד שנואה המחלקת, ובפרט מחלקת בבית, כי איש ואשה זכו – שכינה ביניהם, ואם לא זכו איש ואש שורפתם, ועל-כן גדול השלום, אשר שמו יתברך שלום, והטביע וחקק שמו יתברך "יה" בתוך האיש והאשה שהוא חבור בין העליונים והתחתונים, כי ביה הו"ה צור עולמים, הקדוש-ברוך-הוא ציר את כל העולמות על-ידי שם יה, ובזה שיש שלום בבית בין איש לאשתו, על-ידי-זה מתחברים העולמות, וכשיש, חס ושלום, מחלקת ומריבות בתוך הבית, על-ידי-זה נעשה חרבן העולמות. ואל יהיה דבר זה נקל בעיניכם, אלא תדעו ותבינו ותשפילו כי בזה שתעשו שלום בביתכם, אתם עושים שלום בכל העולמות כלם, ומי יודע אם כל הצרות והיסורין בעולם אינם בשבילכם; ועל-כן תפסיקו כבר לריב ביניכם, ראו איך שעובר עליכם יום אחר יום, שבוע אחר שבוע, חדש אחר חדש, שנה אחר שנה, עם מריבות ומחלקת וקללות, ואתם לא יכולים להסתדר, תפסיקו כבר לחרחר ריב ביניכם. ונחמינו

הקדושים אמרו (שיר השירים רבה ה): אמר הקדוש-ברוך-הוא תנו דעתכם שלא תשנאו זה את זה ולא תחרחרו זה עם זה, שלא יאמרו מלאכי השרת לפני, תורה שנתת להם אינם עוסקים בה, והרי איבה ומחלוקת ותחרות ביניהם, הלא יש מצוות בין האישי והאשה שזה בנני הבית, ובזה אתם צריכין לעסק, שיהיה ביתכם בית של תורה, בית של אהבה, בית של הבנה הדדית, בית של יראת שמים, ולבסוף אתם מתנכחים ביניכם, ורבים ביניכם ואין אתם מסתדרים, אשר על-ידי-זה אתם גורמים צער וחרבון בכל העולמות.

ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, להפסיק תכף-ומיד את המחלוקת, ותעצרו את הוכוחים והמריבות, וזה בעצמו יעשה ביניכם שלום, ואפלו שיש לכם טענות זה על זו וזו על זה, לא תבואו אל שום מקום, ולא יועילו לכם שום וכווחים ומריבות; ועל-כן זאת עשו, בני ובנותי היקרים, להפסיק תכף-ומיד את המריבות ביניכם ולעשות שלום, ואז תראו איך שהכל יסתדר, כי על-פי-רב נדמה לזוג, שהם כבר אף פעם לא יוכלו להסתדר ביניהם, והם כבר אבודים. ובאמת טעות גדולה היא, כי הסמ"ך-מ"ם הרשע אורב מאד על הפרודים, שתהיה מחלוקת ופרודים בין האישי והאשה, כי רוצה להפריד בין העולם הזה לעולם הבא, בין שם יו"ד לשם ה"א, ועל הבעל והאשה למסר את נפשם לחבר את העולמות גם יחד ולהשלים ביניהם, ובזה לבד נתבטל הסמ"ך-מ"ם הרשע, אשר נברא לעשות מחלוקת; ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים (דבר ארץ זיטא, פרק ט'): אהב את השלום ושנא את המחלוקת, צריכין לאהב את מדת השלום ולשנא את המחלוקת, וזה ביותר טוב בתוך ביתו של אדם, שיש יצר הרע לחרחר ריב ולהתנפח ולהתמקח

על כל פֶּרֶט וּפְרֶט קָטָן, על כל שְׁטוּת צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת מְרִיבוֹת; על-כֵּן תַּפְסִיקוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, אֶת הַשְּׁטִיּוֹת הָאֵלוּ, וְתַתְּחִילוּ כֹּבֵר לְהִסְתַּכֵּל עַל מָה בְּאַתֶּם לְזֶה הָעוֹלָם, מָה הַתְּכַלִּית שְׁלָכֶם בְּזֶה הָעוֹלָם, הָאִם בְּאַתֶּם לְזֶה הָעוֹלָם לְהִתְנַפֵּחַ וְלָרִיב, אוּ הָאִם בְּאַתֶּם לְבָנוֹת בֵּית נְאֻמָּן בְּיִשְׂרָאֵל עַל-פִּי דַעַת הַתּוֹרָה וְהִירָאָה, וְלַחֲבֹר הָעוֹלָמוֹת גַּם יַחַד?! וְאִם תִּכְנִיֶסוּ דְבָרֵי אֵלֶּה בְּתוֹךְ לְבַבְכֶם, אַז תִּצְלִיחוּ בַּחַיִּיכֶם.

ג.

אִפְלוּ קְשִׁישׁ אִי הַבְּנוֹת בְּבֵית וְחִלּוּקֵי דַעוֹת רְצִינָיִים, עִם כָּל זֹאת עַל-יְדֵי דַעַת אֲמֵתִית יְכוּלִים לְהַפְּךְ אֶת הַבֵּית לְגֹן-עֵדֶן אֲמֵתִי.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! רְאוּ מָה עָבַר עֲלֵיכֶם מֵאוֹתוֹ זְמַן שֶׁהִתְחַתְּנֶתֶם, כָּל מֵינֵי מְרִיבוֹת וְאֵי הַבְּנוֹת, וְכָל אֶחָד הַשְּׁלִיף אֶת הָאֲשָׁמָה עַל הַשְּׁנִי, וְאִם זֶה לֹא הָיָה מִצְדָּכֶם אֲלֵא מִהֲהוֹרִים שְׁלָכֶם, גַּם בְּזֶה זָרַק כָּל אֶחָד אֶת הָאֲשָׁמָה עַל הַשְּׁנִי, זֶה אוֹמֵר בְּשִׁבִיל הוֹרִיךְ, זֶה אוֹמֵר בְּשִׁבִיל הוֹרִיךְ, וְכִּי אַתֶּם כֹּבֵר מִתְנַפְּחִים וְרִבִּים כָּל הַזְּמַן, וּמֵאוֹמָה אֵין בְּיַדְכֶם, עַד שֶׁכָּל הַבֵּית נִתְּהַפֵּךְ לְגִיּהֲנוּם מִמֶּשׁ, וּמֵרֹר וּמֵרֹר לָכֶם מֵאֵד, וְאַתֶּם כָּל-כָּף מִצְטַעְרִים, עַד שֶׁעוֹבְרִים יָמִים שְׂאִינְכֶם מִדְּבָרִים בִּינֵיכֶם, וְהִמְרִיבוֹת אֵינֶן פּוֹסְקוֹת בְּבֵיתְכֶם, אֲלֵא אַתֶּם צוֹעֲקִים וְרִבִּים אֶחָד עִם הַשְּׁנִי, וַיֵּשׁ אִי הַבְּנוֹת בִּינֵיכֶם, וּמָה הַתְּכַלִּית מִכָּל זֶה?! בְּשִׁבִיל זֶה בְּאַתֶּם אֵל זֶה הָעוֹלָם, שִׁיְהִי תַמִּיד מְרִיבוֹת וּמַחְלָקוֹת בְּבֵיתְכֶם, וְשִׁיתְמַרְרוּ חַיֵּיכֶם כָּל-כָּף, עַד שֶׁתִּרְגִּישׁוּ אֶת עֲצָמְכֶם כְּמוֹ בְּבֵית-סֹהַר, כְּמוֹ בְּגִיּהֲנוּם, רַחֲמָנָא לְצַלְוּ! עַד שֶׁיִּכְנָסָה בְּכֶם מַחְשָׁבָה, שְׂיִיתֵר טוֹב לְמוֹת מִלְחִיוֹת חַיִּים כְּאֵלֶּה.

כל זה בא רק מחמת חסרון הדעת, כי אם הייתה לכם הדעת האמתית, לא הייתם באים לידי מריבות ומחלוקת, כי המחלוקות והמריבות הן רק מחמת חסרון הדעת, כי כשיש לאדם דעת, ויודע בידיעת הבורא יתברך, והוא יודע, שאין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומנהיג ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיים חיות אלקותו יתברך, והוא יתברך משגיח ומנהיג את עולמו בהשגחה פרטי פרטית, והוריד נשמות ישראל בכונה מיחדת, שכל אחד ואחד יוציא מהכח אל הפעל את ענינו בזה העולם, שיזכה לעשות לו יתברך דירה בתחתונים, ויליד בנים ובנות חיים וקיימים, ויגלה ויפרסם להם את האמונה הקדושה, אז אף פעם לא יהיה רב עם אשתו, וכן האשה לא הייתה רבה עם בעלה, ולא היו מקנאים זה בזה, אדרבה היו עוזרים זה לזה, ואפלו שיש ביניהם אי הבנות, זה טבע בריא, כי סוף כל סוף הם שני טבעים אחרים, ושני טבעים אחרים אי אפשר להם להבין בכל פעם אחד את השני, כי הם שני הפכים, זה אש וזו מים, או להפוך זו אש וזה מים, ועל-כן אחד מכבה את השני, מים מכבים את האש, והאש מרתיחה את המים, ושורפים זה את זה, ולא נשאר מאומה, ואין זו תכלית הבריאה, כי תכלית הבריאה הייתה ששני הפכים יחזיקו בנושא אחד, שזה שמים – אש ומים, שיחזיקו ביחד, שזה "עושה שלום במרומיו", שהוא יתברך עושה שלום בין אש למים, ועל-ידי-זה נעשה שמים, וזו תכלית הבריאה, שיהיה שלום בין איש לאשה, ועל-ידי-זה יולידו בנים ובנות חיים וקיימים, ויגלו ויפרסמו להם את האמונה הקדושה. ואז כשמכניסים את הדעת האמתית הזו בתוך פנימיות לבבם, על-ידי-זה מתהפך הבית ונעשה גן-עדן אמיתי.

על-כן ראו להשלים ביניכם, ואפלו שיש ביניכם אי הבנות, ויש ביניכם חלוקי דעות רציניים, עם כל זאת על-ידי הדעת האמתית, לידע ולהודיע ולהודע שאין בלעדיו יתברך כלל, ושתפסיקו כבר לריב, תמשיכו את שכינת עזו יתברך בתוך ביתכם, ויהיה ביתכם נעשה גן-עדן ממש. על-כן מאד מאד אבקש אתכם, בני ובנותי היקרים, ראו להפסיק לריב ביניכם, מה יש לכם מפל זה, הלא אתם מבליים את ימיכם ושנותיכם הטובים בהבל וריק, כי עם ופוחים לא מגיעים לשום דבר, אדרבה עוקרים את עצמם לגמרי מחי החיים ממנו יתברך, ושורפים את הנשמות, ומכל שכן וכל שכן כשיש ילדים בבית, במקום לבנות את הבית, ולגלות ולפרסם גם לילדים את אמתת מציאותו יתברך, ואיך שהכל מתנהג רק בהשגחתו הפרטי הפרטית, אתם שורפים את נשמותיהם, כי הכפירות והאפיקורסות באים רק על-ידי מחלקת ומריבות ואי הבנות, ועל-כן תעשו מה שתעשו להשלים ביניכם, ועל-ידי זה תראו אור וזיו וחיות בתוך ביתכם, והילדים יגדלו בריאים ושלמים בשכלם ובנפשם. כי רב הילדים הבעייתיים באים רק ממשפחות הרוסות, מבית שיש שם מחלקת ומריבות ואי הבנות, כי בבית שיש שלום והבנה הדדית, משם יוצאים ילדים פקחים; ועל-כן ראו להפסיק כבר לריב ביניכם, ותהפכו את ביתכם לגן-עדן אמתית, ותירשו את עולמכם בחיכם.

ד.

מדת השלום באה לאדם מאד קשה, כי הגאונה אינה מרשה

**לו להשלים עם זולתו, ועל-כּן צריכים לשבר את הגאווה
וּלהשלים עם זולתו ומפּל שׁכּן עם אשתו.**

בני ובנותי היקרים! ראו לעשות שלום ביניכם, ותמסרו נפשכם על מדת השלום, ותדעו אשר מדת השלום באה מאד קשה לאדם, כי אי אפשר להגיע אל מדת השלום, אלא כשזוכה לבטל את עצמו לגמרי, כי שלום הוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא, ואי אפשר להשיג רוחניות חיות אלקותו יתברך אלא על-ידי שמבטל את עצמו לגמרי, ועל-כּן כל זמן שיש אצל האדם איזו גאות וישות, קשה וכבד לו להשיג את השלום שהוא שמו של הקדוש-ברוך-הוא, ולכן מי שרוצה לזכות לשלום אמת, שיהיה בשלום עם עצמו, בשלום עם זולתו ובשלום עם אשתו, עליו לבטל את עצמו לגמרי מכל וכל, עד שיהיה בעיני עצמו ככלום, ויהיה מעביר על מדותיו, ואז יזכה לשלום אמת ונצחי. ועליכם לדעת שאי אפשר בשום פנים ואפן להיות בשלום, רק שמבטל את עצמו לגמרי, כי השלום לא הולך עם ישות, ועל-כּן רואים בני-אדם שיש להם טבע רע, והם מלאים ישות וגאות, ועל-כּן אינם רוצים להשלים עם זולתם. וביותר מצוי דבר זה בביתו של אדם, שמחמת הישות והגאות שיש בו, אינו רוצה לותר לאשתו בשום פנים ואפן, ויש שפל-כף הסתבכו במחלוקת ובמריבות עם נשותיהם, עד שבשום פנים ואפן לא ירצו להשלים, וכמו-כּן יש נשים כל-כף עקשניות שהסתבכו במריבה עם בעליהן, עד שבשום פנים ואפן אינן רוצות להשלים ביניהם, והכל מצד הישות והגאות.

ועל-כּן ראו, בני ובנותי היקרים, לרחם על עצמכם, ולרחם

על שְׂכִינַת עִזּוֹ יִתְבָּרַךְ, וְאֵל תִּגְרָשׁוּ אֶת הַבְּרָכָה וְהַהֲצֵלְחָה מִבֵּיתְכֶם
עַל-יְדֵי הַמַּחְלָקָת וְהַמְרִיבוֹת, כִּי לֹא מִצָּא הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כָּלִי
מַחְזִיק בְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל אֲלֵא הַשְּׁלוֹם (עַקְצִין ג', יב), וְכִשְׁנֹשְׁבֵר הַכָּלִי,
אֲזִי-כָּבַר אִין מְקוֹם שֶׁתִּפְנֹס הַבְּרָכָה וְהַהֲצֵלְחָה, שֶׁהִיא שְׂכִינַת עִזּוֹ
יִתְבָּרַךְ, וְאָף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁשְּׁנֵיכֶם צוֹדְקִים, זֶה יֵשׁ לוֹ טְעֻנוֹת עַל זֶה, וְזוֹ
יֵשׁ לָהּ טְעֻנוֹת עַל זֶה, אָבָל עַל-יְדֵי הַצֶּדֶק לֹא תִגְיַעוּ אֵל שׁוֹם מְקוֹם
בְּעוֹלָם, אֲדַרְבֵּה אֲתֶם הוֹרְסִים אֶת חַיֵּיכֶם וּמְבַלִּים אֶת שְׁנוֹתֵיכֶם
בְּהֶבֶל וְרִיק, וּמְאֹמָה אִין בִּידְכֶם, רַק אֲתֶם מִצְעָרִים אֶחָד אֶת
הַשְּׁנִי, וְנוֹפְלִים לְדַכְאוֹן פְּנִימִי, וְאִין לָכֶם שׁוֹם חַיּוֹת בְּחַיֵּיכֶם, וְעַל-כֵּן
תַּעֲשׂוּ כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם לְהַשְׁלִים בֵּינֵיכֶם, וְ"תַּפְּסִיקוֹ לְרִיב"
בֵּינֵיכֶם, כִּי מִהַמְרִיבוֹת לֹא יֵצֵא שׁוֹם דְּבָר טוֹב, וְכִמוֹ שֶׁאֲמָרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקָּדוֹשִׁים (מִדְרַשׁ רַבָּה, פְּרָשַׁת מִשְׁפָּטִים), אִין דְּבָר טוֹב יוֹצֵא מִהַמַּחְלָקָת
וְהַמְרִיבוֹת, וְעַל-כֵּן צְרִיכִים לְמַסֵּר אֶת הַנֶּפֶשׁ בְּיוֹתֵר עַל מִדַּת הַשְּׁלוֹם,
וְעַל-כֵּן זֹאת עָשׂוּ, שֶׁתִּשְׁתַּדְּלוּ שִׁיהִיָּה רַק שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְתִשְׁלִימוּ
בֵּינֵיכֶם, וְ"תַּפְּסִיקוֹ לְרִיב", וְתִשְׁבְּרוּ אֶת הַיִּשׁוֹת וְהַגָּאוֹת שֶׁלְכֶם,
וְאֲזִי דִיקָא הַבְּרָכָה וְהַהֲצֵלְחָה תִהְיֶה מְצוּיָה בְּבֵיתְכֶם, וְתִרְוּ נַחַת
מִיְלַדְיְכֶם, כִּי הִילְדִים עוֹשִׂים רַק מֵה שְׁרוּאִים בְּבֵיתֶם, וְכִשְׁרוּאִים
שֶׁיֵשׁ שְׁלוֹם וְאַהֲבָה בֵּין הַהוֹרִים, עַל-יְדֵי זֶה הֵם גְּדֻלִים וְצוֹמְחִים
בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם וּבְרוּחָם, לֹא-כֵן כְּשְׁרוּאִים מְרִיבוֹת וּמַחְלָקָת, הֵם
נֶעֱשִׂים בְּעֵלֵי מוֹמִין בְּגוֹפָם וּבְנִפְשָׁם, וְעַל-כֵּן עָשׂוּ זֹאת, וְתַפְּסִיקוֹ
כָּבַר לְרִיב בֵּינֵיכֶם, וּמִסְפִּיק מַחְלָקָת, אֲשֶׁר לֹא מְבִיאָה אֶתְכֶם לְשׁוֹם
תוֹעֵלָת רַק לְמַרְירוֹת וְדַכְאוֹן, שְׁלֹא מִדְּבָרִים אֶחָד עִם הַשְּׁנִי, אוֹ חֵס
וְשְׁלוֹם, מְקַלְלִים אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, אוֹ מְגַבִּיהִים יְדִים אֶחָד עַל הַשְּׁנִי
בְּרִצִּיחָה וְכַעַס, אֲשֶׁר כָּל הַחַיִּים הֵם רַק חַיֵּי גִיהֲנוֹם, חַיִּים מְרִים
וּמְרוּרִים, מֵה וְלֵמָּה לָכֶם כָּל זֶה, "תַּפְּסִיקוֹ לְרִיב" כָּבַר, וְאֲזִי טוֹב לָכֶם

כל הימים, ותגדלו ילדים בריאים ברוחם ובנפשם, וחייתכם יהיו חיי גן-עדן ממש עוד בזה העולם.

ה.

אין עוד חיים ערבים ומתוקים כמו בית חם מלא אהבה ומלא שמחה, ולהפוך אין עוד מות ומרירות ועצבות וגלות כמו בית מלא מריבות ומחלוקת.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, שעקר התכלית בזה העולם הוא רק להיות דבוק בו יתברך, להמשיך על עצמכם תמיד ערבות, נעימות, ידידות, זיו, חיות ודבקות הבורא יתברך שמו, הינו שתמיד תכניסו את הקדוש-ברוך-הוא בתוך חייכם הפרטיים, ואל תפרידו עצמכם ממנו יתברך, כאלו אתם דבר נפרד, והקדוש-ברוך-הוא כפככול דבר נפרד, לא! לא! אל תגידו את זה, אלא תדעו שהקדוש-ברוך-הוא נמצא ביניכם, כי אתם שתפים ביחד עמו יתברך, כי שלשה שתפים יש באדם: הקדוש-ברוך-הוא, אביו ואמו, ועל-כן מאחר שזכה אתכם הקדוש-ברוך-הוא, שהתחנתם יחד ועשיתם שתפות ביחד. עליכם לדעת, שבתוך השתפות שלכם שם גנוז אלופו של עולם – הקדוש-ברוך-הוא, על-כן אם תכניסו בעצמכם ידיעות אלו, אשר בתוך נשואיכם מצוי הקדוש-ברוך-הוא, אז יתהפך ביתכם לבית חם מלא אהבה, שתאהבו אחד את השני ויהיה הבית מלא שמחה, כי תמיד תשמחו, וחייתכם יתהפכו לחיים ערבים ומתוקים, ותרגישו נעים בחייכם, מאחר שהקדוש-ברוך-הוא בתוך ביתכם, ואחד ימחל לשני, ואפלו שיעשה איזו עולה גדולה או קטנה, חס ושלום, תמחלו זה לזה, כי סוף כל סוף אנחנו בני-אדם בזה העולם, והטעות מצויה

בינינו, ועל-כן צריכין למחל אחד לשני ולהפסיק לריב. ואל כל זה זוכים דיקא כשמכניסים את הקדוש-ברוך-הוא בתוך הבית, הינו שיודעים שהוא יתברך שתף בתוך נשואינו, כי אחרת אף פעם לא היינו מתחמתנים ביחד, כי הקדוש-ברוך-הוא סבב כך שנתחתן יחד, ועל-כן אם אנחנו בני הזוג, נשאנו זו לזה, בודאי יש בזה יד ההשגחה העליונה, ולכן למה לגרש את השכינה מן הבית, חס ושלו, שעל-ידי-זה יתהפך למנות ולמרירות, ולעצבות ולגלות, לריב ומחלקת, לצרות, יסורים ועגמת נפש, והבית יהיה מלא אש, קנאה ושנאה וקללות והפאות, רחמנא לישזבן, עד שמבקשים לעצמם את המנות, ומסתובבים כל-כך ממרמרים, מלאי עצבות כאלו סוף העולם, וממררים לעצמם את החיים?! ובאמת הכל דמיון גדול, כי רואים בתים שיש שם מריבות ומחלקת בין האישה והאשה, ועל כל דבר קטן שנעשה ביניהם הם מקללים זה את זה, ומחרפים ומגדפים את המשפחות, זה את הורי אשתו וזו מקללת את הורי בעלה, וכל הבית מלא קללות, עד שבאים לידי הפאות, רחמנא לישזבן, שמגביהים ידים, והילדים עומדים בצד מפחדים, מלאי פחד, כשרואים שמהורים מתקוטטים ומקללים זה את זה, ומכים זה את זה, רחמנא לישזבן, עד שכל הבית ממש גיהנום, וכל זה מחמת שדחקו וגרשו את הקדוש-ברוך-הוא מתוך הבית, כי לא רוצים לדעת ולהכיר את האמת והמציאות, שהקדוש-ברוך-הוא סבב כך שיתחתנו, ואף שמרב מרירות וצער ועגמת נפש ומריבות שביניהם, וכבר התפשטה המריבה בין שתי המשפחות, נדמה שמי צריך את כל זה, ולמה לנו את כל הצרה הזאת, ומי יתן ונתגרוש. תדעו, בני ובנותי היקרים, שכל זה בא מכפירות ואפיקורסות שנכנסו בתוך ביתכם, שסלקתם

את השכינה מתוככם, כי באמת אם הייתם מאמינים בו יתברך אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, הייתם משלימים ביניכם, ובמקום לריב ולחלק זה עם זה, הייתם אוהבים זה את זה, ודנים אחד את השני לכף זכות, ומחפשים רק את הטוב שבו, ואזי היתה נתהפר הבית לבית גן-עדן.

על-כן ראו, בני ובנותי היקרים, לא להיות בטלנים, מה יהיה כבר כשתריבו ותחלקו אחד על השני, שעל-ידי-זה מתהפר ביתכם לבית מות ממש, ואתם טועמים את מרירות הגיהנום עוד בזה העולם, כי רע ומר לכם מאד, עד שכל הבית נתהפר למות אחד גדול, שתקף-ומיד פשונכנסים לבית מרגישים מרירות ועצבות ודפאון, ומתעצבנים אחד על השני. לזאת אבקש אתכם מאד מאד, בני ובנותי היקרים, "תפסיקו לריב" כבר, ותכניסו בעצמכם את אמתת מציאותו יתברך, ועל-ידי-זה תזכו לבית חם, בית מלא שמחה, בית מלא אהבה, ותרגישו אחד את השני, ועל-ידי-זה באמת תזכו לבנות בית טוב, ותגדלו ילדים בריאים, כי ילדים תמיד מסתכלים על ההורים, על-כן אם אתם תתנהגו באהבה, אחוה ורעות ביניכם, אז תראו שהילדים יגדלו מפתחים ומישבים, לא-כן אם תריבו ותחלקו אחד על השני, על-ידי-זה יגדלו הילדים בעלי מומין בנפשם ובשכלם.

ולכן, בני ובנותי היקרים, ראו לעשות כל מיני פעולות שבעולם להחזיר את הקדוש-ברוך-הוא לתוך ביתכם, ולידע אשר הוא השתף העקרי בתוך ביתכם, ותמחלו זה לזה, ועל-ידי-זה באמת ימשך עליכם אור וזיו וחיות ודבקות. ואל יהיה נקל בעיניכם דבר זה, כי תדעו שהיום, כל הבתים שיש בהם מריבות ומחלקת הם רק

מחמת כפירות ואפיקורסות שדחקו את רגלי השכינה, והוציאו את הקדוש-ברוך-הוא מתוך הבית, והכניסו כלים מזהמים, הטלויזיה והוידאו, שהם כלי המשחית של הסמ"ך-מ"ם והסטרא אחרא, המגרשים את השכינה מתוך הבית, ומתערבים במעשה הגויים, ולומדים את מעשיהם, ומסתכלים ושומעים את זהמת תעוב זהוים מעשה הגויים והולכים בחקותיהם, ועל-ידי-זה מגרשים את השכינה מתוך הבית, רחמנא לישזבן, ודיקא על-ידי-זה עובר בבית מה שעובר, כי לא רוצים לקבל עליהם את אמתת מציאותו יתברך.

על-כן, בני ובנותי היקרים, "תפסיקו לריב" כבר, מה יהיה לכם בזה שתחלקו ותריבו ביניכם, הלא אתם הורסים את עצמכם בגשמיות וברוחניות, ואין לכם חיים לא בזה העולם ולא בעולם הבא, כי המחלקת והמריבות בבית זוהי אש שורפת, ששורפת את הנשמה לגמרי, עד שהאדם מאבד את העולם הזה, כי איזה עולם הזה יש לאדם שביתו מלא מות, מלא מרירות, מלא עצבות, מלא עצבנות, מלא דכאונות, ממש אש הכעס והרציחה בוערת בו, ותמיד רק מקלל ומחרף ומגדף את אשתו, וכן אשתו מחרפת ומגדפת את בעלה, האם זה נקרא עולם הזה?! הלא זה הגיהנום, ומפל שכן וכל שכן איך תזכה לעולם הבא?! כי כשאדם רב עם אשתו והאשה רבה עם בעלה, וחייהם ממרמרים, מלאי דכאונות ועצבות ומרירות, אז אי אפשר להם לקיים את מצוותיו יתברך, כי באים לידי עברות וחטאים, ומפל שכן וכל שכן שכבר אין זמן ללמד את תורתו הקדושה, ומרחקים את שכינת עזו יתברך מתוך הבית, האם תחשבו שיהיה לכם גם עולם הבא?! על-כן ראו, בני ובנותי היקרים, מה קורה במריבות שלכם, שאתם רגילים מדי

יום ביומו ומדי שעה ושעה מקללים ומחרפים ומגדפים זה את זה, הלא על-ידי זה אתם מאבדים את העולם הבא והעולם הזה גם יחד; לכן תפסיקו, בני ובנותי היקרים, לריב, ותשלימו ביניכם, ותכניסו את שכינת עוז בתוך ביתכם, ותדעו שהפל בהשגחה פרטית; ואם אשתך עשתה איזו עולה או שברה משהו, או גרמה איזה הפסד, תדע שהכל ממנו יתברך, וכמו-כן האשה צריכה לדעת, שאם הבעל עשה איזה דבר עולה כנגדה או שבר משהו או גרם הפסד, הכל ממנו יתברך. מדוע לא תכניסו ביניכם את הקדוש-ברוך-הוא, אשר הוא השתף העקרי בתוך נשואיכם, ואז כשתכניסו את הקדוש-ברוך-הוא בתוך ביתכם, תרגישו טעם ונעם וערבות בחייכם; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, לצית אותי בדבר זה, ואז תראו איך שכל ביתכם יתהפך לגן-עדן ממש, ותמיד תרגישו אהבה ונעם ביניכם, ותחפצו זה בזה, ואף פעם לא תרצו להתגרש, אדרבה תהיו לעזר אחד לשני; אשרי מי שמכניס את דברי בתוך לבבו, ואז ביתו יתהפך לבית ערב.

1.

אי אפשר למנוע מחלוקת בבית, אלא על-ידי מנדת הסבלנות, לא בכל פעם צריך להגיב, ולא בכל פעם צריך להיות הצודק, צריך רק לסבל, ואז נפסק הריב.

בני ובנותי היקרים! אם אתם רוצים לחיות באהבה, אחנה ורעות ובשלוה, ואתם רוצים שביתכם יהיה בית ומשכן

לשכינה, שהברכה תהיה מצויה בתוך ביתכם, תשתדלו להקנות לעצמכם את מדת הסבלנות, כי רב המחלוקת בבית באה על-ידי שמתפוצצת הסבלנות או מהבעל או מהאשה, ועל-ידי-זה מתחילים לריב, אבל אם היו קונים בעצמם את מדת הסבלנות, והיו סובלים את כל אשר עובר עליהם, אז היתה נפסקת המחלוקת לגמרי, וכן יש הרבה פעמים שהבעל רוצה לנצח את אשתו, או להפוך האשה רוצה לנצח את בעלה, וכך הם מתעקשים, ומזה יוצאות מריבות, עד שהבערה ללהב יצאה, ושורפת את כל הבית, כי המחלוקת בבית שורפת את כל הבית, עד שבאין לידי גרושין, רחמנא לישזבון; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, לסבל את כל אשר עובר עליכם, ואינכם צריכים להגיב בכל פעם על מה שהזולת אומר, שיגיד ויאמר מה שירצה, ואתם תשתקו, ותכף-ומיד נשקט הריב; כי באמת עליכם לדעת, שלא בכל פעם צריכים להיות צודקים, ואף שאתם יודעים, הבעל או האשה, שעכשו הצדק אתכם, וזולתכם אשם, אבל לא בכל פעם צריכים להיות צודקים, צריכין שכל ודעת וחקמה ותבונה איך להנהיג בית, כי באמת עובר על כל אחד ואחד בזה העולם, צרות ויסורין קשים ומרים, הבעל סובל השפלות בפרנסתו ובחברה, האשה סובלת עלבונות ויסורין מהילדים ומהשכנות, ואחר-כך הם רבים ביניהם, הבעל עם אשתו והאשה עם בעלה, ומוציאים אחד על השני את עצביהם. ובאמת זה לא בדעת ולא בישר ולא בשכל, כי מה אתם אשמים אחד בצרת השני, שתשליכו את האשמה אחד על השני, אדרבה, תקנו לעצמכם מדת הסבלנות, ואז תזכו לעבר את זה העולם בשלום. ואם תקנו בעצמכם את מדת הסבלנות לסבל את כל העובר עליכם, ותדעו – אם אשתק רק שעה אחת ממילא הכל

יסתדר, אז יפסק הריב ביניכם.

ועל-כן אבקש אתכם מאד מאד, בני ובנותי היקרים, ראו איך עובר על ביתכם מחלוקות ומריבות, עד שנשרף כל הבית, רחמנא לישזון, ואתם מסתובבים ממרמרים, זה בכעס וברגז על אשתו, וזו בכעס וברגז על בעלה, וכך עובר יום אחר יום, מקללים זה את זה, ואין מדברים אחד עם השני, עד שמרים מאד מאד החיים, ואין רואים שום פתרון רק להתגרש, ועל-פי-רב מערבין גם את המשפחה, עד שהכל נתהפך לרעה; ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, לסבל את כל אשר עובר עליכם, ואז תראו איך שיפסק הריב, כי אי אפשר להפסיק את הריב אלא על-ידי מדת הסבלנות.

ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, להקנות לעצמכם את מדת הסבלנות, ואז יפסק הריב ביניכם. ואל תחשבו שמדת הסבלנות כל-כך קל לרכש אותה, כי זה בא מאד מאד קשה לאדם, אדם נשבר בכל מיני אפנים שבעולם מדי יום ביומו, ואי אפשר להמנע מפל הצרות והיסורים, עם כל זאת צריך להכניס את עצמו מאד מאד במדת הסבלנות, ועל-ידי הסבלנות זוכה לעבר על הכל; ועל-כן, בני ובנותי היקרים, אם אתם רוצים להיות חיים ערבים ומתוקים, וביתכם יתהפך לגן-עדן, תשתדלו להקנות לעצמכם את מדת הסבלנות, ותסבלו את כל אשר עובר עליכם, ותמיד תזכרו שלא בכל פעם צריכין להיות הצודקים, ואז תעברו את זה העולם בשלום, וביתכם יתהפך לגן-עדן; אשרי מי שקונה בעצמו מדת הסבלנות, שאז עובר את החיים בקלות.

ז.

כל הצרות הנמשכות לאדם הן רק מחמת המריבות בביתו,

ועל-כן מי שרוצה שביטו יתברר, עליו להפסיק לריב

בני ובנותי היקרים! ראו איך עברו עליכם ימיכם ושנותיכם, הנה התחנתנתם והייתם הכי מאשרים בחייכם, וככלם הסתכלו עליכם בעין של קנאה וקנאו בכם, איך אתם זוג כל-כף מתאים זה לזה, ואתם בעצמכם הייתם שמחים ועליזים ביניכם, והאחזה הייתה רבה מאד, ועכשו ראו איך כל הבית נתהפך לגיהנום, ואתם מקללים זה את זה, ושונאים זה את זה, ולא מפסיקים לריב יומם ולילה, אשר מזה נמשכים לכם כל הצרות והיסורים ועגמת הנפש והמרירות, ואין אתם מצליחים עם הילדים, פי עקר אי ההצלחה עם הילדים הוא רק פשיש מחלקת ומריבות בבית, כי הילדים מתפחדים מאד כשוראים ששהורים מתקוטטים, ואיך שכל הבית נתהפך לגיהנום ממש, וזה משפיע עליהם לרעה, וגם פרנסתכם נצטמצמה כל-כף ונפלתם לחובות גדולים, הפל בא מחמת הקנאה והשנאה ביניכם, שאתם רבים על כל שטות.

ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, אם אתם רוצים שתשתנה האוירה בבית, "תפסיקו לריב" תכף-ומיד בלי שום תנאים מקדמים, תחזרו אל ההתחלה, ותתחילו לאהב אחד את השני, ולכבד ולהבין אחד את השני, ולהשתדל שיהיה שלום ואהבה ביניכם, פי אחרת אתם הורסים את החיים הטובים שלכם. עליכם לדעת שהאדם בזה העולם נמצא רק שבעים שנה, וגם שבעים השנה האלו פן ואולי היום בא הרגע שצריכין להחזיר את הנשמה. ואם-כן אשאל אתכם, האם כדאי בשביל יום אחד לריב ולחלק זה עם זה, לקלל ולהכות זה את זה?! ומכל שכן וכל שכן אם נכנסה בכם איזו מחשבה של שטות להתגרש, האם כדאי

בשביל היום הזה להתגבר? מי יודע אם לא יקחו את אחד מכם היום חזרה למעלה, כמה מקרים קרו שפתאום קבל אדם דים לב ומת ונפטר מהעולם, וזה יכול לקרות גם אצלכם, ועל-כן אשאל אתכם, בני ובנותי היקרים, מה אתכם?! "תפסיקו לריב"! מספיק כבר כל הצרות והיסורין שהמשכתם בעצמכם, שאתם נשקעתם בחובות עצומים, והגעעתם למצב של עד פת לחם, ואתם מלאים חובות, והבית נתהפך לגיהנום עד ממש, אשר אתם מלאים צרות ויסורין ועגמת נפש, והלב מתפוצץ, שרואים שהילדים מתפראים, ובעלי החובות נוגשים, והמריבות והמחלקות אינן מפסיקות בבית, הכל בא מפני שאתם כל-כך עקשנים, אינכם רוצים להסתפל על התכלית, שיש בורא כל עולמים, שצריכין לחזר אליו, מי יודע מה ילד יום; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, להפסיק לריב תכף-ומיד בלי שום תנאים מקדמים, כי החיים של האדם הם שבעים שנה, וגם בזה כבר עבר כל-כך הרבה, כי הזמן פורח, והנה הוא נמצא, והנה כבר איננו, ומכל שכן וכל שכן שהאדם בעצמו אינו בטוח רגע אחד בזה העולם.

ועל-כן אבקש אתכם מאד מאד, בני ובנותי היקרים, "תפסיקו לריב" כבר, ואף שכל אחד ואחד חושב שהוא צודק, מה יועיל הצדק הזה, פשביתכם הוא גיהנום ממש, ואתם אינכם יכולים להפסיק לריב, ועל-ידי-זה אתם סובלים בעצמכם סבל גיהנום בזה העולם. ולכן אבקש אתכם מאד מאד, בני ובנותי היקרים, "תפסיקו לריב" תכף-ומיד, ואז תראו איך שכל ביתכם יתהפך לבית חם, בית מלא אהבה, מלא טוב, מלא חסד, והשכינה תשרה בתוך ביתכם. אני יודע שכבר כבד וקשה לכם להפסיק לריב, כי כל-כך נכנסתם בהרגל הרע הזה של מחלקות ומריבות,

קנאות ושנאות, עד שנדמה לכם כאלו אבד מנוס ותקוה מכם, וכאלו אף פעם כבר לא תצאו מזה. לכן אבקש אתכם, בני ובנותי היקרים, עמדו לרגע ותישבו את עצמכם, בשביל מה באתם לזה העולם – לריב ולחלק אחד על השני, או לבנות בית ודירה לו יתברך?! כי זו התכלית בזה העולם – לבנות לו יתברך דירה בתחתונים, להשרות את שכינת עזו יתברך בזה העולם; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, להשלים ביניכם, כי במקום השלום שם השכינה שרויה, וכשהשכינה מצויה, שם כל הברכות מצויות; אשרי מי שזוכה שיהיה שלום בתוך ביתו, ואז טוב לו כל הימים.

ח.

השלום בבית מביא ברכה והצלחה בתוך הבית, ועל ידו נשפעת עליו פרנסה ונחת מהילדים, ונסתר בסתר צל פנפיו יתברך.

בני ובנותי היקרים! אם תשלימו ביניכם ״תפסיקו לריב״, אין לתאר ואין לשער את גדל הברכה וההצלחה שתשפע עליכם, כי לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק ברכה אלא השלום (עקצין ג, יב); ותכף-ומיד שעושין שלום בבית, נשפע עליו אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, כי שמו יתברך שלום (שבת י:), ועל-כן גדול השלום, שלא פתח הקדוש-ברוך-הוא אלא בשלום, וכל הברכות והטובות והנחמות שהקדוש-ברוך-הוא מביאן על ישראל חותמין בשלום (ויקרא רבה ט, ט); ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, תכף-ומיד להשלים ביניכם, ואף שאני יודע שזה כל-כך קשה לכם, אבל אם תעשו שלום ביניכם אז תאריכו ימים, כי אצלו יתברך מאד מאד חשוב שלום ולהפסיק לריב. ונחמיינו

הקדושים אמרו (מדרש תנחומא, פרשת יתרו): מה אבני מזבח שלא רואות ולא שומעות ולא מדברות, על שמטילות שלום אמרה תורה "לא תניף עליהם ברזל", המטיל שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו על אחת כמה וכמה שיאריכו ימיו ושנותיו; ועל-כן בזה שאתם תשלימו ביניכם ותפסיקו כבר לריב, ולא תסתכלו על הרע שבניכם, אז תאריכו ימים ושנים, והברכה תהיה מצויה בתוך ביתכם, ותרגישו חיים מתוקים, ערבים ונעימים בחיכם, כי על-ידי המחלוקת והמריבות עוקר את עצמו לגמרי ממנו יתברך, כי אין עוד דבר שעוקר את האדם ממנו יתברך כמו המחלוקת והמריבות בתו, וכמו-כן אין עוד דבר שמונע את ההצלחה והנחת מהאדם כמו המחלוקת והמריבות בתו; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, אחת ולתמיד להפסיק כבר לריב, ותדונו אחד את השני לכף זכות, ואז תראו איך שהכל יסתדר ביניכם. וחכמינו הקדושים אמרו (פלה רבתי, פרק ב'): כל המשים שלום בתוך ביתו; מעלה עליו הפתוב פאלו משים שלום בישראל בכל אחד ואחד, לפי שכל אחד ואחד מלך בתוך ביתו, וכך צריך להיות ביתכם, שהבעל יהיה מלך ואשתו תהיה מלכה, ואז כשיש מלך ומלכה, אזי יש ממשלה, וכשיש ממשלה יש שפע ברכה והצלחה.

ולכן ראו, בני ובנותי היקרים, להתישב אחת ולתמיד, שמספיק כבר המריבות שיש בינינו, שאינן מביאות לשום דבר רק אל כליון, שמכלות את הכחות והעצבים על דברים של מה בכך ועל דברים של הכל, ומבלים את הימים והשעות הטובות שיכולים לקנות בהם טוב אמתי ונצחי, ומבלים ומכלים את הנחת שהיו יכולים לקבל מהילדים, כי על-ידי מחלוקת ומריבות בבית הילדים מתפראים יותר ויותר, ויוצאים, חס ושלום, לתרבות רעה,

לוקחים סמים והולכים למקומות המטנפים והמזהמים, כי מהיכן
 ילמדו דגמא אחרת?! כי זה הם רואים בבייתם, תמיד מריבות
 ומחלוקת, עד שנהרס הבית לגמרי.

ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, להפסיק כבר לריב ביניכם,
 ותתחילו לחיות בשלום ובאהבה ובהבנה הדדית, ותכבדו אחד את
 השני, ואז תראו איך שתבאנה לתוך ביתכם הברכה וההצלחה,
 וישפע עליכם שפע בפרנסה; כי כשיש לאדם שלום-בית והוא
 מישב בדעתו, אז יודע לתן לעצמו עצה איך לצאת מהסבך
 שנסתבך, כי כל אדם נקלע למצבים כאלו שנסתבך בכספים, אבל
 כשיש לאדם דעת, הוא יודע איך לצאת מן הסבך הזה שנסתבך,
 לא-כן כשמתחיל להשליך את האשמה על אשתו, או האשה
 זורקת את האשמה על בעלה, כך מתחילים לריב, ואז מאבדים
 את הדעת והשכל, וכבר אין יודעים איך לצאת מהסבך, ולא זו
 בלבד, אלא מסתבכים בסבוכים יותר גדולים; ועל-כן ראו, בני
 ובנותי היקרים, להפסיק לריב, ותמשיכו על עצמכם שלום שהוא
 שמו של הקדוש-ברוך-הוא, שמחבר עליונים ותחתונים; כי באמת
 אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא,
 ועל-כן מה ולמה לכם לזרק אחד על השני את האשמה, עליכם
 לברח אליו יתברך, ותקבלו עליכם לשוב בתשובה אמיתית ולקיים
 את רצונו יתברך ולשמר שבת-קדש, ואז השבת תשמר עליכם;
 כי כל הברכות באות לאדם בשביל ובזכות השבת, והשבת היא
 שלום, ועל-כן אמרו חכמינו הקדושים, שהדלקת הנרות של שבת-
 קדש היא בשביל שלום ביתו, ונר ביתו עדיף מכל הנרות משום
 שלום ביתו (שבת כג:); ועל כן תקבלו על עצמכם לא לריב ובפרט
 בשבת-קדש, ותשתדלו מאד מאד לקיים את מצוותיו יתברך, ואז

תראו איך שתצאו מכל צרותיכם, ותזכו להמשיך על עצמכם כל מיני ברכות וישועות בזכות השלום והאהבה וההבנה ההדדית שיש ביניכם, והחזרה בתשובה שתחזרו שניכם בתשובה שלמה, ותקימו את כל מצוותי ותברך, ואז תתברכו בברכות עד אין סוף, וישפע עליכם שפע רב והצלחה גדולה, עד שתזכו להתענג בנעם זיו שכינת עזו ותברך; אשרי מי שמכניס דבורים אלו בתוך לבו, ומקימם בתמימות ובפשיטות, שאז יעבר את זה העולם בשלום ובאהבה, באחווה וברעות, ויטעם טעם עולם הבא בעולם הזה; אשרי לו בזה ואשרי לו בבא!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

חיים משתפים

יחזק וישמח את זוגות צעירים, ויזרה להם
דרך ועצות ישרות אידך לחיות יחד באהבה
ובהבנה הדדית, ולא יבואו, חס ושלום, לידי
גרושין.

מוהרא"ש ז"ל אָמַר: שֶׁהַבַּעַל וְהָאִשָּׁה צְרִיכִים
לְדַעַת, שֶׁהֵם שְׂתָפִים בְּחַיֵּי הַנִּשְׂוָאִין, וְעַל-כֵּן עֲלֵיהֶם
לְהִתְחַלֵּק בֵּין בְּשִׁכְר וּבֵין בְּהִפְסֵד, וְאִם בּוֹנִים אֶת
הַבַּיִת עַל יְסוֹד שְׂתָפוֹת אֲמִתִּית, אִזּוּ מְצַלִּיחִים בְּחַיֵּי
הַנִּשְׂוָאִין כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, לֹא-כֵן אִם אֶחָד זֹרֵק אֶת
הָאִשָּׁמָה עַל הַשְּׂנִי, יִתְפָּרְדוּ, חֵס וְשְׁלוֹם. וְעַל-כֵּן
צְרִיכִים לְהִשְׁמֹר בְּדַבָּר זֶה מְאֹד, וְאִזּוּ יִחִיו חַיִּים
מְאֻשְׁרִים, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁרֶה תְּמִיד בְּיַנְיָהֶם.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרפא)

קונטרס חיים משתפים

א.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, ברגע שנשאתם יחד, אתם שתפים לכל דבר – בין לשכר ובין להפסד, ואי אפשר להתנער מהשתפות, בשום פנים ואופן, ואם תקחו בעצמכם ידיעה זו, אז תצליחו בחיי נשואיכם; כי רק בזה תלויים חיי הנשואים המצליחים בזה העולם; כי על-פי-רב אנו רואים מי מפסיד בחייו – זה שאינו רוצה לקחת חלק בעל זולתו. כי תכף-ומיד כשאתם יודע אשר הוא תלוי בחברו, וחברו תלוי בו, זו כבר ישועה גדולה עד מאד, ובזה תלוי כל עקר הצלחת האדם בגשמיות וברוחניות. ומכל שכן חיי הנשואין. שהבעל תלוי באשה והאשה תלוייה בבעל, ושניהם תלויים בהקדוש-ברוך-הוא, וכשיודעים ידיעה זו – מצליחים בחייהם. ולכן אבקש אתכם, בני ובנותי היקרים, מאחר שזכה אתכם הקדוש-ברוך-הוא ונשאתם יחד, ראו להזמין את הקדוש-ברוך-הוא בחיי נשואיכם, וזו השתפות הכי גדולה והכי מצלחת; הינו שתמיד תדברו ממנו יתברך בביתכם, ויהיה הבית מנהל על-פי דעת התורה הקדושה, וכל דבר שאתם צריכים לעשות תתניעצו עם חכמי התורה, על-ידי-זה תצליחו מאד בחיים בכליות ובחיי הנשואין בפרטיות. ובאמת עליכם לדעת, כי הוא יתברך מחיה ומנהו ומקים את כל הבריאה כלה, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, והחיים המשתפים שהם חיי הנשואין, צריכים להתנהל רק על-פי התורה, ותזוהרו

מאד לקיים מצוות הבורא יתברך שמו, ובפרט להזהר ולהשמר בטהרת המשפחה, אשר זה היסוד בחיים המשתפים, ועל-ידי-זה תהיו סמוכים ובטוחים שתולידו בנים ובנות חיים וקיימים, בריאים בנפשם ובשכלם, ומצלחים בכל מעשיהם. עליכם לדעת כי טהרת המשפחה, לשמר הלכות נדה והרחקה, זהו יסוד החיים המשתפים, ואל תקלו בזה, כי המקל בטהרת המשפחה ובהלכות נדה, מקליון לו בחייו, רחמנא לצלן, כי הוא אסור כרת. ולכן ראו לבנות את החיים המשתפים – חיי נשואיכם על-פי התורה, ותמיד תתיעצו עם חכם בתורה, רב ירא ה', וכל שאלה וספק ספקא שיש לכם, תביאו את זה לפניו, ואז בודאי תצליחו בחיים המשתפים; כי בית הבנוי על-פי התורה והיראה, על-פי האמונה בו יתברך, מצליח מהתחלה עד הסוף. ולהפך כשאינו בנוי על-פי התורה, אז החיים הם כשולן, ונכשלים ועוקרין עצמם לגמרי. ולכן ראו בני ובנותי היקרים, לשמר על דבר ה' יתברך, ואז טוב לכם כל הימים.

ב.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, שחיי הנשואים הם חיים משתפים, הינו מתחילים התחלה חדשה, עולם חדש, חיים חדשים. כי טרם שנשאנו, הבעל היה רוק, בחור, הסתובב, עשה ככל העולה על רוחו, האשה הייתה רוקה, הסתובבה לבד, עשתה כאנת נפשה. ברגע שהתחתנו נעשים שתפים, וכמו בשתפות, שניהם צריכים להיות אמינים זה לזה, כך בחיי הנשואין, צריכים שניהם לתת אמון זה בזה, הן באהבה, שצריכים לאהב זה את זה, הן בכבוד – לכבד זה את זה, הן ביחס – צריכים להתייחס זה לזה. ואז אם השתפות בחיי הנשואין הולכת בצורה כזו, מצליחים

עד מאד. כי כמו בגשמיות באיזה עסק, כשעוזרים אחד לשני, העסק פורח ומשגשג, לא-כן אם אחד בוגד בשני, גוזל ועושה עול מאחורי גוו של השני, לא אורח זמן רב והעסק מתפרק. כמו-כן בחיי הנשואין, ברגע שמתחתנים שניהם נעשים בשר אחד, כמו שכתוב (בראשית ב, כד): "על-כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו, והיו לבשר אחד", הם נעשים אחד. ולכן צריכים לכבד אחד לשני, לתת יחס אחד לשני, להבין אחד את השני ולהרגיש אחד את השני, אם נוהגים באפן הזה, שניהם מצליחים, ויוצאים מהם דורות קדושים, אף אם, חס ושלום, אחד מתחיל להשפיל או לזלזל או לפגוע בזולתו, אט אט חיי הנשואין מתפוררים והשתפות מתפרקת, ונעשה חרבן בבית, עד שלבסוף באים, רחמנא לצלן, לידי גרושין.

על-כן עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, מאחר שסבב הקדוש-ברוך-הוא ששניכם התחתנתם, סימן שאתם זוג מן השמים, כי כף כתוב בזהר (לך-לך פה:): קדם שהנשמה יורדת למטה, האיש והאשה למעלה הם נשמה אחת, כיון שיורדים לזה העולם, הבעל נולד מזוג הורים אחד, והאשה נולדת מזוג הורים אחר, ולחברם ולשדכם יחד זה הדבר הקשה ביותר, ועל זה אמרו חכמינו הקדושים (עין סנהדרין כב.): קשה זוגו של אדם פקריעת ים סוף, כי יש הרבה קטרוגים. אבל תכף-ומיד כשהתחתנו, על שניהם לדעת שהם נשמה אחת, ולכן אסור להשפיל זה את זה, אסור לפגוע ברגש של השני, ותכף כשפוגעים ברגש הזולת, או הבעל משפיל את האשה, או האשה משפילה את הבעל, תכף-ומיד נעשים פגמים בעולמות העליונים, חס ושלום, ונפגמת הנשמה, ושניהם צריכים לסבל סבל גדול. ולכן בני ובנותי היקרים, ראו לידע מה

לפניכם. מאחר שסבב הקדוש-ברוך-הוא שהתחמתנתם יחד, סימן שאתם נשמה אחת, ואם יש ביניכם אי הבנות, או אילו מריבות, חס וחלילה, עליכם תכף-ומיד לגשת אל צדיק הדבוק בהקדוש-ברוך-הוא שיתקן אתכם, ואל תניחו את עצמכם פרגע, כי באמת רק הצדיק האמתי הדבוק בו יתברך, אשר אין לו אינטרסים אישיים ועצמיים, הוא יכול לעזור לכם, אך אם תלכו אל סתם אדם בזה העולם שיש לו נגיעות, בודאי לא יוכל לעזורכם. ולכן אם יש ביניכם אילו חלוקי דעות או אי הבנות, תכף-ומיד עליכם לפנות אל הצדיק האמתי. אך עליכם לידע, שאם פונים אל צדיק בקשר לבטיה כלשהי, צריכים לצייתו עד הסוף, ואם תחשבו שאפשר לעבד עליו או לרמותו, זוהי טעות חמורה, כי הוא יודע בדיוק מה קורה ביניכם. ולכן תשתדלו להיות אמתיים, ולפתח לבכם ולצית את הצדיק, ואז תצליחו לתקן את השלום-בית ביניכם, ותתחילו לפרח יחד ולבנות בית נאמן בישראל, בית משתף, ותחיו חיים משתפים. וזכרו היטב דבר זה, כי בעתים הללו הסמ"ך-מ"ם עושה כל מיני פעולות שבעולם להפריד בין זוגות צעירים, כדי להכשילם בעברות חמורות (שיחות הר"ו, סימן רסג); ולכן עליכם להתאמץ, אם יש לכם בעיה בחייכם המשתפים, לבא אל הצדיק, אשר הוא ידריךכם איך לחיות ביחד באהבה ובהבנה הדדית, ולקבל את דבריו.

ג.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, אשר סוף כל סוף אתם באים מהורים שונים, מרקעים שונים, הבעל ראה הנהגות שונות, מנהגים שונים, גדל בחברה שונה, וכן האשה גדלה אצל הורים

אחרים, הרגלה במנהגים אחרים, ראתה ענינים אחרים ומדות אחרות. ומעתה כשהתחנתם עליכם לדעת, שאתם צריכים לחיות חיים משתפים. כל אשר ראיתם עד עתה אינו צריך להכנס בעסק השתפות בחייכם המשתפים. אף פעם אסור לערב את ההורים בעסק הנשואים. לבעל אסור להשפיל את הורי האשה בשום פנים ואופן, ואם עושה את זאת הוא רשע מרשע. וכן האשה אסור לה להשפיל את הורי הבעל, ואם עושה כן הרי היא מרשעת. לזאת, הדבר הראשון עליכם לדעת, אף שהתחנתם ויצאתם מרשות הוריהם, עם כל זאת מצות כבוד אב ואם היא מהחמורה שבחמורות (פסיקתא רבתי, כג), ומאד הקפיד על זה הקדוש-ברוך-הוא, אף שנשאתם יחד ואתם מתחילים חיים משתפים, אל תשכחו את ההורים, ותמיד תשתדלו לכבדם, ואפלו לא נתנו לכם הוריהם מה שהבטיחו, ואפלו אם היו נגדכם, נגד הנשואים, או עמדו בדרךכם, אין זה מצדיק לזלזל בהם. עקר הכשלוך בחיים המשתפים, בחיי הנשואים, זה רק כשאדם מתחיל לזלזל בחמיו ובחמותו, וכן האשה מתחילה להקל בכבוד חמיה וחמותה. לכן אם ברצונכם לחיות חיים משתפים ביחד, עליכם להשמר מאד מאד בדבר זה, שלא להשפיל את ההורים, פי זהו עון חמור עד מאד, והקדוש-ברוך-הוא מקפיד על זה. וכמעט שרב החיים המשתפים מתערערים מחמת שמזלזלים בהורים. הן הבעל מדבר על הורי האשה, ומשפילם ומקללם, ומדבר עליהם כל דבר רע, והן האשה מקללת את הורי הבעל, ומשפילה אותם בעיניו, ומקלה בכבודם. ולכן התעוררו והיו פקחים, מה שהיה עד עתה השתדלו שלא יקרה בשנית. ואם תקבלו את דברי – אזי יהיו לכם חיי נשואין משתפים. ואם תהיו חכמים בעיניכם, ותמשיכו

לשנא את ההורים, הן הבעל את הורי אשתו, והן האשה את הורי בעלה, הרי אני מבטיחכם שחיי נשואיכם יפרדו ותתגרשו, רחמנא לצלן. עליכם לדעת, שגרושין איננו פתרון, אלא רק יסבך אתכם יותר ויותר. על-כן תראו להרפין ראשכם, ולבקש סליחה אחד מזולתו, ולהשתדל לתקן את המדות, ועל-ידי-זה תצליחו בין בגשמי ובין ברוחני. אם תקבלו את דברי – הרי טוב, יהיו לכם חיי נשואים מצלחים, חיים משתפים, חיים נעימים, ותראו עשר ואשר בחייכם. אך אם לא תאותו לקבל את דברי אלו – תמשיכו על עצמכם אש הגיהנום, וביתכם יהפך לגיהנום ממש, האשה לא תרצה להשאר בבית, והבעל יברח להיכן אשר ישאווהו רגליו. והאחד ישנא את זולתו ולא יבין אותו כלל. לכן היו פקחים ותקבלו דברי, ואז לא יחסר לכם דבר, ועולמכם תראו בחייכם.

ד.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, שהסמ"ך-מ"ם הרשע יעשה כל מיני פעולות שבועולם להפריד ביניכם, כי השטן אינו יכול לראות שבונים בית נאמן בישראל, ולכן יסיתכם בכל מיני הסתות, ויביא ביניכם כל מיני פרוידים, העקר שיהיה ביניכם חלוקי דעות, לזאת אבקשכם מאד, תראו להסיר את הגאווה והישות הסרוחה שלכם, ותכבדו אחד את זולתו, הבעל מכרח לכבד את אשתו עד הסוף, לתת לה יחס וכבוד הראוי לה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (ראש השנה ו): אשה – בעלה משמחה, וכן אמרו (בבא מציעא נט.): אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו [תכבדו את נשותיכם כדי שתתעשרו]; ואם הבעל יצא מגדרו ויהיה ותרו ויאהב את אשתו, וימסר את נפשו בעבורה, יהיה

סמוך ובטוח שלא יחסר לו לא פרנסה ולא כבוד ולא שם טוב, אף אם יזלזל באשתו, אזי יאבד את פרנסתו, יאבד את שמו וכבודו, ויסתובב נע ונד ברחובות. וכן האשה צריכה לכבד את בעלה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו רבה, פרק י'): איזוהי אשה כשרה? העושה רצון בעלה; וצריכים להתחזק יחד, וזו שלמות הבית, שלמות החיים המשתפים, כשאחד עוזר לשני; ולכן אבקש אתכם מאד מאד, מה דהנה הנה, מהיום ראו לכבד זה את זה. ואם תקבלו את דברי – אז תוכלו להמשיך בחיי נשואיכם, אף אם תהיו חכמים בעיניכם, ויהיו לכם טענות זה על זה ולא תרצו לותר, אזי יסתימו חיי נשואיכם, ותצרכו להתגרש. לכן אבקש את שניכם – הן את הבעל והן את האשה, חמלו וחוסו על ימי נעוריכם, זכרו כמה סבלתם עד שהתחתנתם, כמה עלבונות, כמה בושות, כמה צרות, כמה יסורים, כמה מרירות סבלתם, עד שמצאתם זה את זה, וכמה שמחתם כשפגשתם זה את זה. האם עתה בשביל אי הבנות קטנות, מחמת הסמ"ך-מ"ם הרשע הרוצה לנקם בכם – תתפרדו! בגלל השטן שנכנס בתוך ביתכם בגאווה סרוחה, עליכם להתקוטט! הבה והשלימו יחד, הבה ותציטו אותי ותראו שתהיו הכי מאשרים בחייכם. אף זהו רק בתנאי שהבעל יוריד את גאותו הסרוחה. עליו לזכר שהוא בסף הכל טפה סרוחה, היום הוא פאן ומחר בקבר. ועל-כן למה לו להשפיל את אשתו?! למה לו להשפיל את הוריה? וכן על האשה לזכר שהיא גם-כן טפה סרוחה, למה לה לצאת לריב עם בעלה ולהשפיל את הוריו? מאחר שהתחתנתם, עליכם להיות שתפים לכל דבר, ורק על-ידי-זה קונים אהבה, עליכם לכבד זה את זה, ואז יהיה לכם טוב בעולם הזה ובעולם הבא.

ה.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, כי מה שעובר עליכם בחיי נשואיכם – אי הבנות, מריבות וסכסוכים, דבר זה עובר על אלפי אלפים ורב רבבות זוגות צעירים, שמתחתנים בגיל צעיר ולא היה להם מי שיִדריכם, ומחמת זאת באו לאי הבנות, אשר גרמו למחלקת וסכסוכים, הבעל רצה להיות שתלטן, או האשה רצתה להיות שתלטנית, וכך התחילו המריבות, מחמת שלא רצו להתחלק בחיי הנשואין בשתפופות. כי חיי הנשואין צריכים להיות חיים משתפים, וכמו בשתפופות, שני השתפים צריכים להיות נאמנים זה לזה, אחרת כל השתפופות תתפרד ותתבטל, כמו-כן בחיי הנשואין ויותר מזה, צריכה להיות נאמנות בין בני הזוג. ולכן אם עד עתה לא היתה ביניכם הבנה הדדית, ולא הבנתם זה את זה, השפלתם זה את זה, או אחד דבר על הורי זולתו, עליכם לחדל מכך תכף-ומיד ולעשות התחלה חדשה, אם הבעל דבר על הורי אשתו, יש לו מחיבות לילף אל ההורים ולבקש סליחתם, ולקבל על עצמו: "מהיום אנו חיים ביחד", על הבעל להרגיל את עצמו לקרא לחמיו ולחמותו אבא ואמא, וכן על האשה לקבל על עצמה מהיום והלאה, שלא תדבר על ההורים של בעלה, ותקראם אבא ואמא. וכך יתחילו לחיות חיים מאשרים. עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, העקר לחיות בהבנה הדדית, ותעזרו זה לזה, ורק כך בונים בית נאמן בישראל, ורק כך נולדים בנים ובנות חיים וקיימים ומאשרים, כשהאזורה בתוך הבית היא רק אהבה ושלום, הבנה הדדית וכבוד הדדי, ובפרט כבוד ההורים.

ו.

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, שאתם שתפים בחיי נשואיכם, עליכם לעזור זה לזה, יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה, אין להשליך את האשמה על האשה, ולהפך לא להשליכה על הבעל, על שניכם להשתדל לעזור זה לזה, הן בפרנסה והן בצרכי הבית, והן בכל פרט ופרט, ואי אפשר לזרק את העל והנטל רק על אחד, ולהתנער מהמשימה, ומכל שכן שאסור להשפיל אחד את השני. הבעל צריך לקבע עתים לתורה, כי התורה מטהרת ומזככת את האדם מכל מיני מרעין בישין, וכן יקפיד על התפלות ערב ובקר וצהרים, שעל-ידי-זה ימשיך על עצמו ברכה והצלחה מן השמים. כמו-כן האשה תשתדל לקים את המצוות השייכות אליה: הדלקת נרות וטהרת המשפחה והפרשת חלה, ומצות צדקה וחסד, ודיקא על-ידי-זה תתקשרו יחד, ותחיו חיים משתפים, והאחד יעזור לזולתו. אם תלכו בצורה כזו – חיי נשואיכם ישתנו לגמרי.

ז.

בני ובנותי היקרים! מאד מאד אבקש אתכם, שלא יהיו ביניכם טענות ומענות, כי אתם נדמים לטוחני רוח, עוד פעם חוזרים חלילה על אותו דבר, ונשארים עדין על פרשת דרכים, ואינכם מגיעים לשום שנוי. אתה תראה להוריד ראשך ולבקש סליחה מאשתך ומהוריה, ולהחליט בדעתך שלא להפגס יותר בשום ופוחים, כי בבית שיש ופוחים, מזמינים את הסטרא אחרא והקלפות, אשר הם גורמים את כל הצרות. וכן את, בתי היקרה, ראי לחזק את בעלך בכל מיני אפנים שבעולם, שיוכל ללמד ולהתפלל. ועליכם לראות שבשעותיכם הפנויות תטילו יחד, ותדברו בצותא,

ותערכו קניות יחד, ותסיעו אחד לשני, ודיקא על-ידי-זה תצליחו. וזה היה רצון רבנו ז"ל, שיחיו יחד, כי בפרוש גלה לנו (שיחות-הר"ן, סימן רסג), שהסמ"ך-מ"ם לקח עצמו על הזוגות הצעירים להפריד ביניהם, כדי שיכשלו שניהם בעוונות. לזאת, בני ובנותי היקרים, עליכם לחיות באהבה וברעות ובכבוד הדדי, ואף שאני יודע שכל-כך מר לכם, ועברה עליכם כל-כך הרבה מרירות, עם כל זאת תעשו למען הקדוש-ברוך-הוא, ותשנו את דרככם, ואז יהיה לכם טוב בזה ובבא כל הימים.

ח.

בני ובנותי היקרים! עליכם להשמר מאד לא להגיע למצבים כאלו, שתצטרכו לריב ביניכם, ויהיו אי הבנות ומחלוקות מנת חלקכם, כדי שלא תאלצו לילך אל ההורים ולבכות לפניהם. עליכם להתחזק לחיות ביחד באהבה גדולה ובהבנה הדדית, הבעל צריך להיות ותרוך בפית, ואז יצליח, אף אם יתעקש אז יהיה כשלוך בחייו. וכן האשה, אם תהא ותרגנית, תהיה המאשרת ביותר בחיים. הבעל צריך להיות הראשון בפיוס, ולהרפין את ראשו תחלה, לא לבא לידי פעס ומחלקת, ולא להוציא את עצביו על האשה. וכן עליו להשמר לא להיות קמצן, ולא למנע ממנה כסף, ולא לבדק מה עשתה עם הכסף, או לחקר היכן הלכה, וכמו-כן האשה צריכה להתחשב בבעלה, ולא לחנקו בשעה שאין לו כסף, ולא להלחיצו בשעה שהמצב דחוק, אף אם תלכו שניכם בצורה מנגדת, אזי תגיעו לבעיות רבות. עליכם לכבד זה את זה, ולא לערב את ההורים בחיי נשואיכם. תשתדלו בכל מיני אפנים שבעולם להשלים ביניכם, ולחיות ביחד באהבה אמיתית ובהבנה

הַדְּדִית, וְאִם תּוֹקִירוּ זֶה אֶת זֶה, וְתִהְיֶה בֵּינֵיכֶם אֲהָבָה גְּדוּלָה מְאֹד מְאֹד לְשֵׁם שְׁמַיִם, אֲזִי אֶף פְּעַם לֹא תִצְטָרְכוּ לְרִיב, אֲדַרְבָּה תּוֹכְלוּ לְבַשֵּׁר לְהוֹרִים, שְׂאֵתֶם חַיִּים כְּזוּג יוֹנִים מִמֶּשׁ. אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד, חוּסוּ וְחַמְלוּ עַל נַפְשׁוֹתֵיכֶם. רְאוּ לַחֲיוֹת בְּאֲהָבָה אֲמִתִּית וּבִהְבֵּנָה הַדְּדִית, וְדִיקָא עַל-יְדֵי-זֶה תִצְלִיחוּ מְאֹד.

ט.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! אִם שְׁנֵיכֶם תִּתְעַקְשׁוּ וְלֹא תֵאָדְוֶתוּ לְקַבֵּל אֶת דְּבַרֵי אֱלֹהִים אֲשֶׁר אֲנִי מִבְקֵשׁ וּמִתְחַנֵּן אֲלֵיכֶם, תִּשְׁפְּרוּ אֶת בֵּיתְכֶם, וּרְחַמְנָא לִישׁוּבְוֹ, תִתְגַּרְשׁוּ וְתִשְׁאַרוּ לְלֹא בֵּית, וְיִהְיֶה לְשְׁנֵיכֶם מֵר פְּלַעְנָה. אַתָּה לֹא תוֹכֵל לָשׁוּב לְהוֹרֶיךָ, כִּי לֹא יִרְצוּ לְקַבְּלְךָ. וְאַתָּה תִשׁוּבִי אֶל הוֹרֶיךָ וְתִשְׁבִּי כְּאֶלְמָנָה חַיָּה. וְהַחַיִּים יִהְיוּ מְרִים לְכֶם מִמּוֹת. וְלָכֵן הָיוּ פְקוּחִים, לְמָה לְכֶם לְהִרְסֵם אֶת חַיֵּי נְשׂוֹאֵיכֶם בִּידֵיכֶם, בְּשַׁעָה שְׂאֵתֶם יְכוּלִים לַחֲיוֹת בְּיַחַד בְּאֲהָבָה וּבִהְבֵּנָה הַדְּדִית, רַק תִּפְסִיקוּ לְהִיּוֹת עֲקֻשָׁנִים וְתִקְיְמוּ דְבַרֵי אֱלֹהִים. וּבִפְרָט הַבַּעַל צָרִיךְ שִׁיְהִיָּה בֵּר דַּעַת, שִׁיְכַנְיַע עֲצָמוֹ וְלֹא יִהְיֶה גְאוּתוֹ וְשִׁתְלִטֹן וְלֹא יִרְצֶה לְשַׁלֵּט עַל אִשְׁתּוֹ, אֲלֹא יִתֵּן לָהּ יַחַס. עַל הַבַּעַל לְהִבִּין שֶׁהָאִשָּׁה גְדוּלָה אֲצֵל אָב וְאִם שְׁנַתְנוּ לָהּ חַס וְאֲהָבָה, וְלָכֵן אוֹי לוֹ אִם יִשְׁפִּיעַ עָלֶיהָ לְנִתְקַע עֲצָמָה מִהוֹרִים. כִּי כֹּף אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים: אִם אֶחָד עוֹשֶׂה נְדָר שֶׁהָאִשָּׁה לֹא תִלְךָ אֶל הוֹרֶיךָ, עַד חֲדָשׁ יָקִים, וְאַחֵר-כֵּן מִכְרַח לְתַת גֹּט. הֲרֵי שֶׁלְךָ לְפָנֶיךָ, שְׂאִי אֲפָשֶׁר בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפֹּן לְהַכְרִיחַ אֶת הָאִשָּׁה שֶׁתַּעֲזֹב אֶת הוֹרִים. וְאִם תִּחְדִּיר אֶת הַדְּבָרִים הַיֵּטִב בְּמַחֲךָ, עַל-יְדֵי-זֶה תִהְיֶה לְךָ אִשָּׁה חַמָּה וְאוֹהֶבֶת וּמִשְׁפָּחָה אוֹהֶבֶת. רַק תִּשְׁפַּח אֶת אֲשֶׁר קָרָה עִדָּה, וְתִתְחַיל הַתְּחִלָּה חֲדָשָׁה, וּבְזֶה תִלּוּי כָּל הַיַּחַס וְהָאֲהָבָה בֵּינֵיכֶם, בְּזֶה תִלּוּיָהּ

כל ההבנה ההדדית ביניכם, ובזה תלוי כל עתידכם. ולכן עשו נא חשבון הנפש להיכן אתם רוצים לבוא – אל פי פחת? שתהיה משלך ברחובות ולא יהיה לך להיכן לחזור ואת תהיי זרוקה בבית כאלמנה חיה, ואף אחד לא יתן לך יחס וכו', כי כל אחיך ואחיותיך נשאו ואת תותרי בודדה?! לזאת ראו לכבד זה את זה, ואל תשפילו זה את זה, כי הדבור רע שמדברים אחד נגד זולתו, זה כחרב, רחמנא לצלן, ואף גרוע מזה. כי הלשון חדה יותר מחרב, מלה לא טובה, מלה דוקרנית יכולה להרס ולהחריב בגנו שלם. ולכן חוסו וחמלו על נפשכם, ושמו מאד שלא תדברו דבורים כדרבנות זה נגד זה, ובזכות זה תבנו בית חם. רק ראו להיות ותרגים ותמחלו ותסלחו האחד לזולתו, כי רק כך תצליחו בחייכם. והקדוש-ברוך הוא יעזרכם שבזכות שתשלימו ביניכם ובין ההורים, אזי יתן לכם פרי בטן, זרע של קימא, ויצא ממכם דור ישרים מברך, ותהיו המאשרים ביותר בחיים.

י

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, שכל אשר דברתם האחד על הורי זולתו זהו עון גדול, וצריך לבקש סליחה על כך. אף הפל צריך להיות עם אמת וחרטה גמורה, לקבל על עצמכם לא להשפיל יותר את ההורים משני הצדדים, ולא לפגע זה בזה, הבעל צריך לתת חם ואהבה לאשתו, והאשה צריכה לתת חם ואהבה לבעלה. וכשחיים בצותא חיים משתפים, אזי גם ההורים נהנים ומרצים, ויש להם שמחת החיים. כי סוף כל סוף ההורים רוצים לראות נחת מילדיהם, וכאשר רואים שיש מריבות בין בני הזוג, אזי הם מלאי צער ועגמת נפש, ואוכלים עצמם מדוע השליכו את בתם או את

בְּנֵם לְתוֹךְ הַיָּם, וְהֵם בּוֹכִים וּמְבַכִּים עַל מַר גּוֹרְלָם, אוֹי לָהֶם וְאוֹי לְנַפְשָׁם שֶׁאֵבְדוּ אֶת בְּנֵם אוֹ אֶת בַּתָּם. אֵךְ כֵּאֲשֶׁר תִּתְנַהֲגוּ בְּאֵהְבָה אֲמִתִּית וּבִהְבֵּנָה הַדְּדִית, אֲזִי תִרְאוּ אִיךָ הַהוֹרִים יָרוּוּ נַחַת מִכֶּם. לְזֹאת אִם תִּצְיִתוּ אוֹתִי, יַעֲזְרְכֶם הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁתִּבְנֶנּוּ בֵּית נֶאֱמָן בְּיִשְׂרָאֵל וְתִהְיוּ הַמְּאֻשְׁרִים בְּיֹתֵר. רַק רְאוּ לְמַחַל זֶה לְזֶה, כִּי מֵה שֶׁהָיָה הֵיחָד, הִתְחִילוּ מֵעַתָּה דָּף חֲדָשׁ בְּחַיִּים, אֶל תִּחְזְרוּ עַל הַטְּעוּת שֶׁעֲשִׂיתֶם עַד עַתָּה, לִפְגַּע אֶחָד בְּשֵׁנִי, לִפְגַּע בְּרַגְשׁוֹת הַזֹּלָת, עֲלִיכֶם לַעֲזֹר וּלְסַיֵּעַ זֶה לְזֶה, וְדִיקָא עַל-יָדֵי-זֶה תִּהְיוּ הַכִּי מִצְּלָחִים.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

תפלה נפלאה על שלום-בית

רבונו של עולם! חוס וחמל עלי, העני והאביון מדעת, ותרחם עלי ותשפיע לי דעת ושכל, לבל אבד משני העולמות – העולם הזה והעולם הבא גם יחד, על-ידי מחלקת ומריבות, ופוחים ואי הבנות שיש לי עם אשתי (בעלי), והכל בא לי מפני שאני מזלזל במתנה הטובה שנתת לי, כי באמת אתה אבי שבשמים, רחמן אמת, מלא רחמנות, ונתת לי מתנה יקרה אשה (בעל) כזו, אשר זו המתנה הכי טובה, שרק יכלת לתת לי, כמו שכתוב: "לא טוב היות האדם לבדו, אעשה לו עזר כנגדו". ודרשו חכמינו הקדושים: זכה – עזרתו, לא זכה – כנגדו, והנה אנכי בעניי חטאתי, עויתי פשעתי לפניך, והרע עשיתי כנגדך, לא שמעתי בקולך, וזלזלתי במתנה הטובה שנתת לי, ונבלתי את פי וטמאתי את מחשבותי, ולכלכתי את מעשי, ועשיתי מעשים מגנים לפניך ימים ושנים השכם והערב בלי שום בושא וחרפה כלל, עד שעל-ידי-זה נלקחה ממני דעתי, ואני רב עם אשתי (בעלי) ומזלזל בה (בו), ומשפילה בכל מיני זלזולים והשפלות, עד שגרמתי לעצמי נזק גדול, ונפרדתי מאשתי (מבעלי), ועכשו מרים לי החיים, מרים ממות. ועתה אנה אני בא מרב צער ועגמת נפש, יומם ולילה מרים לי החיים מאד, ואני מרגיש הכי אמלל, ואני שרוי בעצבות ובדכאון פנימי, עד שאיני מוצא את עצמי כלל.

אנא, אבי שבשמים, חוס וחמל עלי ותשפיע עלי דעת

ושכל, שאזכה לכבד ולקַר את אשתי (בעלי), ואשמר מהיום לא לזלזל בה (בו), ומפל שפן שלא אשפילה ולא אדבר שום רע על הוריה, אלא אכבדה מאד, וזכני להוליד בנים חיים וקיימים, יראי השם, לומדי תורתך הקדושה, ומקיימים מצוותיך, ועל ידם יהיה גם לי תקון לנפש, רוח ונשמה שלי, ואזכה לכבד ולקַר את אשתי (בעלי), בכל מיני כבוד ויקר, ויהיה בינינו תמיד שלום-בית ואהבה גדולה, ותשרה שכינתך בתוכנו, עד שנזכה לחיות ביחד בקדשה ובטהרה, ונקים את מצוות תורתך הקדושה באמת ובתמים בלי שום פגנה עצמית כלל, רק לעשות רצונך, ונגרם לך נחת רוח גדול; פי איש ואשה שרויה שכינה ביניהם – אם מתנהגים בקדשה ובטהרה, ומכבדים ומיקרים זה את זה.

אנא, אבי שבשמים, מחל לי וכפר לי על כל עוונותי וחטאי ופשעי המרבים שפגמתי עד עכשו, וזלזלתי בך ובמתנה הטובה שנתת לי, זכני מעכשו לשמר מאד על המתנה היקרה הזו, ואזכה לשלום-בית אמתי, ונזכה תמיד לעשות נחת רוח לפניך, ולעבדך באמת ובתמימות כל ימי חיי, מעתה ועד עולם אמן סלה.

עצות יקרות והנהגות טובות
לזפות לשלום-בית

א.

עליכם לדעת, כי היסוד בשלום-בית הוא אמונה, להאמין בו יתברך בתמימות ובכפשיטות גמורה, לידע אשר אין שום מציאות בלעדיו כלל, ודבר גדול ודבר קטן לא נעשה מעצמו, אלא על-ידי המאציל העליון ברוך הוא יתברך שמו, וצריכים לידע, אשר למעלה בשמים הבעל והאשה היו נשמה אחת, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רסה), רק כשבאו אל זה העולם נתפצלו, ועכשו בעת הנשואין נתחברו יחד, ולכן מה ולמה לריב או להתנכח, הלא אתם נשמה אחת, לקוחים תחת כסא הכבוד?! ועל-כן בידיעות אלו אף פעם כבר לא תריבו ולא תתנכחו, אלא תחיו יחד באהבה ובשלום גדול כמו שהיו הנשמות אחד למעלה.

ב.

עליכם להיות פתוחים אחד לשני, ותלכו רק בדרך אמת, לא להסתיר זה מזה שום דבר, כי אמת הוא אחד, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן נא); ועל-כן תכף-וימיד כשאחד מעלים ומסתיר מן השני איזה דבר, ומכל שכן פשמשקרים, חס ושלום, אחד לשני, כבר חסר מן האמת, וממילא אין זה אחד, וזה גורם אחר-כך לפרודים, חס ושלום. ולכן בני הזוג צריכים להיות פתוחים זה לזה, ולגלות את הלב ולא להסתיר שום דבר זה מזה, ועל-ידי

מדת האמת יחזיקו באחדות.

ג.

עליכם לזכור, אשר מדת הוֹתֵרְנוּת היא היסוד בשלום-בית, אסור להיות קמָצוֹן, שהוא נבל בממונו, אלא לותר לאשה, וכן האשה תותר לבעלה, אסור לדקדק כל-כף בכל פְרוּטָה שִׁמְבֹזְזִים, אדרבה צריכים לדבר יחד ולעשות חִשְׁבוֹן צְדָקָה, אבל לא להקפיד על כל פְרוּטָה שִׁמְבֹזְזִין אֲשֶׁר דָּבַר זֶה גורם למתחים בבית, ומה גם שִׁמְצַמְצֵם אֶת הַמַּח וּבָאִים לִיְדֵי קִטְנוֹת הַמַּחִין, שִׁמְשֵׁם נוֹבֵעַ כָּל הַדִּינִים וְהַקְטָטוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם וּתְרַן אִז נִתְרַחַב לוֹ מַחוּ וְנִשְׁפָּע עָלָיו שִׁפְעַ גְּדוֹל, לֹא-כֵן יֵשׁ אֲנָשִׁים שֶׁהֵם קִמְצָנִים גְּדוֹלִים וּמְצַעְרִים אֶת נְשׁוֹתֵיהֶם מְאֹד, וְרוֹצִים לְדַעַת כָּל פְּרוּטָה שֶׁהוֹצִיאוּ, וְאֵי לֶהֱן אִם בְּזָבִזוּ יוֹתֵר מֵהַצְּפוּי, שְׂאִז יוֹצֵא הַבַּעַל וּמַעֲלִיב וּמְשָׁפִיל אוֹתָהּ עַד עֶפֶר, וּמִצַּר וּמְצִיק לָהּ עַד כְּלוֹת הַנְּשָׁמָה, רַחֲמָנָא לְצַלָּן, מִקְמָצוֹן כְּזֶה, אֲשֶׁר נִהְרַס כָּל הַבַּיִת עַל יָדוֹ.

ד.

עליכם לשמח אחד את השני, כי השמחה בבית זו ישועה בבית, וכל בית ששורה בו שמחה – השכינה שורה שם, ועל-כן הבעל עליו לשמח את אשתו, כי (ראש השנה ו): אשה – בעלה משמחה, וכן על האשה לכבד וליקר את בעלה – לשמחו ולעודדו, וכך כשאחד מחזק את השני, אזי יש הצלחה גדולה בבית, כי השמחה מכנסת ישוב הדעת ומבטלת את הצמצומים והקטנות מתוך הבית, ונתרחב בין בגשמי ובין ברוחני, לא-כן אם יש עצבות ומרירות בבית, זה גורם למתחים יתרים בין הבעל ובין האשה,

ומשם נובעים המחלוקות והמריבות והאי הבנות וחסר התקשורת. ולכן מדת השמחה מאוד מאוד חשובה בבית, ותמיד להשתדל לראות שתהיה בבית אוירה של שמחה, אשר זה יביא ישוב הדעת וסבלנות בתוך הבית, כי הכעס והקפידות באים רק מחמת העצבות והדפאון, משם נובעת אי הסבלנות ומשם בא הכעס והרציקה, הצעקות והמריבות. ולכן אשרי הבית ששורה שם אוירה של שמחה, שאז יתהפך הבית למשכן השכינה, כי אין השכינה שורה אלא במקום שמחה, כי "עז וחדנה במקמו", ובמקום שהשכינה שורה שם כל הברכות שרויות, אשרי מי שמקים את כל זאת.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קוּנְטָרַם

לְמָה לְהִתְגַּרֵּשׁ

יְדַבֵּר עַל לֵב הַבַּעַל וְהָאִשָּׁה שְׁלֵא יִתְגַּרְשׁוּ,
כִּי עַל-יְדֵי-זֶה מִמְּשִׁיכִים עַל עֲצָמָם אִשׁ
הַגִּיהֲנוּם, רַק יִשְׁתַּדְּלוּ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם
בֵּינֵיהֶם, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה יֵאִירוּ עַל עֲצָמָם אִוֵּר
הַשְּׂכִינָה, וְתִמְשַׁכְנָה עֲלֵיהֶם בְּרַכָּה וְהִצְלָחָה
בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם, וַיִּגְרְמוּ נַחַת רוּחַ גְּדוּלָּה
לְמַעַלָּה בְּכָל הַעוֹלָמוֹת.

מוהרא"ש ז"ל אָמר: אוי לוּ לְהָאָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּשִׁבְרֵת בַּיִת שֶׁל בַּר יִשְׂרָאֵל, וְגוֹרֵם לְגְרוּשֵׁי, וְהוּא
בְּעַצְמוֹ בּוֹרַח מִדְּבַר כְּזֶה יוֹתֵר מִשְּׁבוֹרְחִים מֵאִשׁ
שׁוֹרְפֵת, כִּי עַל דְּבַר זֶה אֵין שׁוֹם מַחִילָה לְעוֹלָם,
וְצָרִיכִים לְבוֹא עוֹד פַּעַם בְּגִלְגוּל. וְאִם הָיוּ בְּנֵי-
אָדָם יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת הַמַּצִּיל בַּיִת יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא
יִתְגַּרְשׁוּ, אֲזִי הָיוּ עוֹסְקִים בְּעִבּוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה כָּל
יְמֵי חַיֵּיהֶם; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמַּצִּיל בַּתִּי יִשְׂרָאֵל מִלְּהַשְׁבֵּר,
וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, שְׁזָכּוּתוֹ גְּדוּלָה
בְּשָׁמַיִם.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרפב)

קוֹנְטָרַם

לְמַה לְהִתְגַּרֵּשׁ

א.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! מָאד מָאד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם שֶׁתַּעֲמְדוּ לְרַגַע, וְתִתְיַשְׁבוּ הַיָּטֵב בְּדַעְתְּכֶם – הֵיכֵן אַתֶּם נִמְצָאִים, מַה לְפָנֵיכֶם, וּמַה אַתֶּם הוֹלְכִים לַעֲשׂוֹת. עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי גְרוּשֵׁינּוּ אֵינָנו מִשְׁחָק, כָּל זְמַן שֶׁאַתֶּם נִשְׂוֹאִין יַחַד, עֲדִין יֵשׁ לָכֶם תִּקְוָה עַל הַכֹּל, לְהַפְּךְ אֶת מְזֻלְכֶם לְטוֹב, אֲבָל תִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁתִּתְגַּרְשׁוּ כָּבֵר הַכֹּל אֲבוּד, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ, וּבִפְרָט כְּשֵׁי שׁ יִלְדִים, הִרְסַתֶּם אֶת יִלְדֵיכֶם לְגַמְרִי. וְאֵל תִּחְשְׁבוּ כְּרַגַע – הָאֵם בְּשִׁבִיל הַיִּלְדִים נִסְבַּל כָּל הַחַיִּים?! הָאֵם בְּשִׁבִיל הַיִּלְדִים עָלִינוּ לֹא לְהִתְגַּרֵּשׁ?! מַה אִמְרוּ לָכֶם, אַתֶּם צְרִיכִים לְדַעַת, שֶׁתִּכְף-וּמִיד כְּשֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם נַעֲשִׂיתֶם שֶׁתְּפִים לְכָל דְּבָר – בֵּין לְטוֹב בֵּין לְהַפּוֹךְ, וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שֶׁהִתְחַתַּנְתֶּם, נַעֲשִׂיתֶם שֶׁתְּפִים בְּיִלְדֵיכֶם, וְעַכְשָׁו עֲלֵיכֶם לְקַבֵּל אֶת הַטוֹב וְאֶת הָרַע, כִּי אֵין זֶה פִּתְרוֹן לְהִתְגַּרֵּשׁ, תִּהְיֶה מֵאִיזוֹ סִבָּה שֶׁתִּהְיֶה, גְרוּשֵׁינּוּ זֶה לֹא פִתְרוֹן; וְעַל-כֵּן בְּאִתִּי לְבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מָאד מָאד לְפָנֵי שֶׁאַתֶּם מִתְגַּרְשִׁים, שֶׁתִּחְשְׁבוּ הַיָּטֵב עַל הַצַּעַד הָאֵמֶלֶל שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים לַעֲשׂוֹת. הֵן אִמְת שְׁמֵרֵב מְרִירוֹת לְבָבְכֶם וּמֵרֵב צַעֲרְכֶם הַקָּשָׁה וְהַמְרִירוֹת שֶׁעוֹבְרֹת עֲלֵיכֶם, נִדְמָה לָכֶם כְּאֵלוֹ אֲבָד מְנוּס וְתִקְוָה, וְחַיִּיכֶם נִתְהַפְּכוּ לְגִיהֵנוּם, הָיִוֹת שֶׁאַתֶּם רְבִים וּמִתְקוּטְטִים מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ וּמִדֵּי לַיְלָה בְּלַיְלָה, וְהַבִּית נִתְהַפְּךְ לְגִיהֵנוּם מִמֶּשׁ, גִּיהֵנוּם שׁוֹרֵף, וְעַל-כֵּן כָּבֵר לֹא אֲכַפֵּת לָכֶם מְאוּמָה, עִם כָּל זֹאת עֲלֵיכֶם לְדַעַת, כִּי הָאָדָם יִכּוֹל

להשתנות. הן אמת שמרב הצער נדמה לכם כאלו אבד מנוס ותקוה, וכאלו אף פעם לא תשתנו, הבעל אומר שאשתו לעולם לא תשתנה, והאשה אומרת שהבעל לעולם לא ישתנה, אין זה נכון, כי אם לוקחים את עצמם בידיים, יכולים לשנות הכל.

ועל-כן לפני שאתם הולכים לעשות את הצעד המר הזה – להתגרש, תתחילו להתישב היטב היטב בדבר, שאתם משחקים פה עם אש, ולא רק את עצמכם אתם שורפים, אלא אתם שורפים את ילדיכם. כי כל הילדים הבעייתיים יוצאים רק מהורים גרושים; ועל-כן חוסו וחמלו על ילדיכם, ואל תאמרו: "בשביל הילדים עלינו לסבל!" תקחו את זה בחשבון, כי אין זה דבר קטן, הילדים נשארים אמללים, הילדים ישארו מסכנים, יתומים חיים בעייתיים. ואיך שלא תתגרשו, אפלו בדברך שלום, עם כל זאת נשאר רשם רע על הילדים, וכבר לא תוכלו לתקן את הדבר בשום פנים ואופן.

ועל-כן אבקש אתכם מאד מאד, בני ובתי היקרים, לפני שאתם הולכים לעשות את הצעד האמלל הזה, שנקרא גרושין, תישבו עצמכם, ותלכו אל צדיק גדול להתיעץ עמו, ובודאי הוא יעזר לכם לעבר על הכל. כי על כל בעיה יש פתרון, יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה, כל בעיה יכולים לפתרה, אם רק מוצאים את האדם הנכון שיכול לטפל בה ולפתרה. כי באמת עליכם לדעת, שזו השגחה פרטית שהתחנתם, כי שתי נשמותיכם היו למעלה בעולמות העליונים נשמה אחת, ותכף-ומיד כשנתפצלה נשמתכם וירדה למטה, היתה עבודה קשה מאד לזוג אתכם ביחד, וכמה עולמות התהפכו עד

שְׁמַצַּאתֶם זֶה אֶת זֶה, כַּמָּה צָרוֹת וּמְרִירוֹת וְיִסּוּרִים סְבִלְתֶּם עַד שְׁמַצַּאתֶם אֶחָד אֶת הַשְּׁנַי וְנִשְׁאַתֶּם, וְאִף שֶׁעֲכָשׁוּ מְרִירוֹת לְבַכְּכֶם מִהִמְחֻלְקֵת וְהִמְרִיבוֹת וְהִקְסוּתוֹת שֵׁשׁ בֵּינֵיכֶם, אַתֶּם מְקַלְלִים אֶת יוֹם נִשְׁוֹאֵיכֶם, תֹּאמִינוּ לִי, בְּנֵי וּבָתֵי הַיְקָרִים, שְׁכַל זֹאת אֵינוֹ מִדְּעַת, כִּי הַמֶּאֱמִין הָאֱמֵתִי, שֶׁמֶאֱמִין בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שְׁאִין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלִעְדֵּי וְתִבְרָךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכֹל אֱלֻקוֹת גָּמוֹר הוּא, וּבִפְרָט בְּעֵנִין נוֹרָא כְּזֶה שֶׁל מְצִיאַת הַזְּוֹג, שְׁאֵז רָאוּ בַחֹשׁ לְמִי שְׁעֵינִים פְּקוּחוֹת לוֹ, אִיךָ הִפְכוּ עוֹלָמוֹת עַד שֶׁזָּוְגוּ אֶתְכֶם בְּיַחַד, וְעַד שֶׁנִּשְׁאַתֶּם – מָה הָיָה, וּמִחֻמַּת שְׁלֵא הָיָה לְכֶם מִי שֶׁיִּדְרִיף אֶתְכֶם, עַל-כֵּן הַחֲלוֹתֶם לְרִיב בְּבֵית, וְנִתְהַפֵּף בֵּיתְכֶם לְגִיהֲנוֹם, וּמִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ רַבְתֶּם וְקַלְלֵתֶם זֶה אֶת זֶה, וְעָבַר עֲלֵיכֶם מִה שֶׁעָבַר, עַד שֶׁנִּסְכַּם בֵּינֵיכֶם לְהַתְגַּרְשׁ. וּבְאֵמַת לֹא מִדְּעַת הוּא, כִּי אִם הִיתָה לְכֶם אֲמוּנָה פְּשוּטָה, וְהֵייתֶם יוֹדְעִים שֶׁהַכֵּל מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ, אֲזִי הֵייתֶם עוֹשִׂים כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שֶׁבְּעוֹלָם שִׁיעֵשָׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְאִף שֶׁכָּבַר נִסִּיתֶם כַּמָּה וְכַמָּה פְּעֻמִּים לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, וְלֹא עָלָה בְּיַדְכֶם, וְכֵן אַחֲרֵים הַכְּנִיסוּ אֶת עֲצָמָם לְעֵבִי הַקּוֹרָה לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם – וְלֹא הִצְלִיחוּ, תִּדְעוּ כִּי מִסִּתְמָא לֹא הֵייתֶם אֶצֶל צַדִּיק גָּדוֹל, אֲשֶׁר יְכוּל לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם. כִּי שְׁלוֹם הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא (שְׁבַת י:); וְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חִפֵּץ מְאֹד בְּשְׁלוֹם, וְחִכְמִינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (גִּטִּין צ:); כָּל הַמְּגַרֵּשׁ אֶשְׁתּוֹ רֵאשׁוֹנָה אֶפְלוּ מִזְבַּח מוֹרִיד עָלָיו דְּמָעוֹת; וְאָמְרוּ בַּזֶּהר הַקְּדוֹשׁ (פְּקוּדֵי רִנָּה:); יֵשׁ שְׁנַי מְלֹאכִים שֶׁהֵם מִמְּנִים עַל שְׁנַיִם-עָשָׂר אֶלֶף מְלֹאכִים אַחֲרֵים, שְׁכֹלֶם שׁוֹפְכִים דְּמָעוֹת עַל אֵלוֹ שֶׁמִּתְגַּרְשִׁים מִנִּשְׁוֹתֵיהֶם, שֶׁגָּרְמוּ עַל הַשְּׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁבְּרָכוּ אוֹתָם תַּחַת הַחֻפָּה שֶׁהִלְכוּ לְרִיק וּלְבִטְלָה; וְעַל-כֵּן אֵל

תחשבו, בני ובתי היקרים, אשר בזה שאתם מתגרשים, אתם עושים טובה אחד לשני, אדרבה אתם הורסים אחד את השני, הורסים את הילדים והורסים את כל העולמות, כי אם הייתם יודעים אשר בזווג של בר ישראל תלויים כל העולמות, הייתם משלימים ביניכם בכל מחיר, עליכם רק לשנות את הטבע הרע שלכם, את הפעס והרציחה הטבועים בכם, את המחלקת והמריבות על לא דבר. הן אמת שיש ביניכם ופוח גדול, בני, אתה אומר שהצדק עמך, ובתי את אומרת שהצדק עמך, ובזה בעצמו אתם רבים, ובשביל זה בעצמו אתם רוצים להתגרש, אל נא, בני ובתי, תעשו צעד פזיז כזה, אלא השתדלו להתישב בדבר, ולגשת אל צדיק גדול, ותדברו עמו לפני שאתם עושים את הצעד המספן הזה – להתגרש, חס ושלום, כי אתם גורמים צער לכל העולמות, צער לשכינה הקדושה, צער להורים, צער לילדים וצער לעצמכם.

ועל-כן תקחו את עצמכם בידיכם, ותשנו את הרגליכם הרעים והמרים שהיו עד עכשו, שחיתתם בלי הבנה הדדית ולא היתה ביניכם שפה משתפת, רק אחד רצה לנצח את חברו, ועל-ידי-זה באתם כבר למה שבאתם, עד שאתם מוכנים להתגרש. אל נא, בני ובתי תעשו את הצעד האמלל הזה, ואל תתגרשו בשום פנים ואפן, כי אחר-כך תהיה כבר בכיה לדורות, ולא תוכלו לשנות בשום פנים ואפן. ואל יפתה אתכם יצרכם שאתם מתגרשים רק לשבוע או לחדש או לשנה, ואחר-כך אם הפל יסתדר – תחזרו, אל תאבו ואל תשמעו לעצת יצרכם הרע, כי אז כבר יהיה מאחר, חס ושלום, ומה גם שתהרסו לגמרי את הילדים, ויהיה בבחינת "מענת לא יוכל לתקן" (קהלת

א, טו) בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, כִּי רַב הַיְלָדִים הַבְּעֵיִתִים יוֹצְאִים רַק מֵהוֹרִים גְּרוּשִׁים. וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבְתֵי הַיְקָרִים, רְאוּ לְחֹשֶׁב הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב לִפְנֵי שְׂאֵתֵם הוֹלְכִים לַעֲשׂוֹת אֶת הַצֵּעֵד הַמְּסַכֵּן הַזֶּה, וְאֲנִי מִקְנָה שְׂתַכְנִיסוּ אֶת דְּבָרֵי אֱלוֹ הַיֵּטֵב בְּתוֹךְ לְבָבְכֶם, וְאִז טוֹב לָכֶם כָּל הַיָּמִים.

ב.

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, שְׂבִיחַ הָעוֹלָם לֹא כָּל מֵה שְׂרוּצִים – מְקַבְּלִים, וְלֹא כָּל מֵה שְׂמֻקְבָּלִים – רוּצִים, אֲנִי יוֹדֵעַ וּמִבִּין הַיֵּטֵב שְׂאֵתֵם אֵינְכֶם מְסַתְדְּרִים יַחַד, מִמְּכָה סְבוֹת שׁוֹנוֹת, אֲבָל זֶה אֵינוֹ נוֹתֵן לָכֶם אֶת הַהֵתֵר לְקַחַת אֶת גּוֹרְלְכֶם בְּיַדְיְכֶם, וְלִקְלָקֵל אוֹתוֹ בְּעֵצְמְכֶם. זְכְרוּ הַיֵּטֵב, אֲשֶׁר הַקְּלָקוּל הַזֶּה הוּא קְלָקוּל שְׂאִין יְכוּלִים אַחֵר-כֵּן לְתַקְּנוֹ, הֵינּוּ בְּזֵה שְׂנִסְפִם בְּדַעְתְּכֶם, שְׂאִין לָכֶם שׁוּם פְּתָרוֹן אַחֵר בְּחַיִּים רַק לְהִתְגַּרֵּשׁ, תִּדְעוּ שְׂבִיחַ קְלָקוּל כְּזֶה בְּגוֹרְלְכֶם וּבְמִזְלְכֶם, וְאִף פְּעַם לֹא תוּכְלוּ לְתַקְּנוֹ, וְאִף שְׂעֵתָה מְרַב כְּעַס וְצֵעַר, יְסוּרִים וּמְכַאֲבִים, מְרִירוֹת וּמְחַלְקָת, נִדְמָה לָכֶם – מֵה יֵשׁ לָכֶם כְּבָר לְאַבְד, הֲרִי כָּל הַנְּשׂוּאִין אֵינֶם שׁוּיִם מְאוּמָה וְאֵת הַגְּרוּעַ מְכַל כְּבָר טְעַמְתֶּם, מֵה יְכוּל לְהִיּוֹת יוֹתֵר רַע מִזֶּה, אֵל תִּחְשְׁבוּ זֹאת כְּרָגַע, בְּנֵי וּבְתֵי הַיְקָרִים, כִּי עַדִּין אַתֶּם אֵינְכֶם יוֹדְעִים מֵה נִקְרָאת מְרִירוֹת, וּבְפָרֵט כְּשִׂישׁ יְלָדִים, אַתֶּם הוֹרְסִים אֶת הַיְלָדִים בְּמוֹ יְדֵיכֶם, וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, שְׂלֹא תִתְגַּרְשׁוּ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, וּמִי שְׂמִסִּית וּמִדִּיחַ אֶתְכֶם לְהִתְגַּרֵּשׁ, תִּדְעוּ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה זֹאת מְאִינְטֵרֵס עֲצָמִי – אוֹ מִחֻמַּת קִנְאָה וְשִׁנְאָה, אוֹ מִחֻמַּת תְּאֻוֹת הַכְּבוֹד וְהַנְּצַחֵן, אוֹ מִסְבוֹת אַחֲרוֹת, כִּי מִי שְׂמִסִּית וּמִדִּיחַ אֶת

זולתו להתגרש, אוי לו ואוי לנפשו, כי מחריב בית בישראל, מחריב ילדים ומחריב את כל העולמות, והקדוש-ברוך-הוא בוכה ומבכה על נשמות המתגרשות, וגורמות צער גדול בכל העולמות, כי הנשמות הן נשמה אחת, וכשירדות לזה העולם, הן מתפצלות, ועד שמזוגים אותן כמה עלמין אתחריבו בגנייהו, מה לא מתהפך עד שמחברים ומיחדים ומזוגים אותם ביחד, ועכשו בעבור אינטרסים אישיים ועצמיים הולכים לשבר מה שבנה הקדוש-ברוך-הוא! אין על זה שום מחילה בעולם. ועל-כן מי שמסית ומדיח את הזוג להתגרש, הוא שליח הסמ"ך-מ"ם, אשר כל ענינו הוא רק להחריב ולהרס, לשרף ולכלות את הדברים היפים שבנה הקדוש-ברוך-הוא בעצמו, כי הקדוש-ברוך-הוא בעצמו עוסק לזוג זוגים, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה סח, ד): מיום בריאת העולם הקדוש-ברוך-הוא יושב ומזוג זוגים, ובשביל הבחירה והנסיון ברא את הסמ"ך-מ"ם לכלות ולטלטל ולהחריב ולהרס את כל מה שברא הקדוש-ברוך-הוא, וכשאינו לאדם שכל ונמשך אחר הסתות הסמ"ך-מ"ם, על-ידי-זה הוא הורס את הכל.

ועל-כן ראו, בני ובתי היקרים, לא להניח את עצמכם להסתות יצרכם, כאלו בזה שתתגרשו יהיה לכם טוב יותר, אני מבטיח לכם בהבטחה גמורה, שיהיה לכם יותר מר, כי אפלו שתתחתנו שנית, מי יודע אם המצב לא יהיה יותר גרוע. ועל-כן עשו זאת, בני ובתי היקרים, ותשתדלו להשלים ביניכם, ותנתרו אחד לשני ותשנו את מדותיכם הרעות והאכזריות שהתנהגתם בהן עד עכשו, אשר רבתם וקללתם זה את זה בקול רם בפני הילדים, אשר בזה בעצמו כבר הרסתם אותם, כי אין עוד צער

וְעִגְמַת נֶפֶשׁ גְּדוּלָה לְיַלְדִים כְּשֵׁרוּאִים שֶׁהוֹרִיָּהֶם רַבִּים בִּינֵיהֶם, וּמִכָּל שָׂכֵן כְּשֵׁבְאִים לְיַדֵי קַלְלוֹת וְצַעֲקוֹת, וּמִכָּל שָׂכֵן וְכָל שָׂכֵן בְּהַכְּאוֹת, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, אֲשֶׁר בָּזָה גּוֹרְמִים נְזַק רַב לְיַלְדִים, אֲשֶׁר מֵרַב פֶּחַד וְהֶלֶם, הֵם גְּדֻלִים בְּעִיִּתֵיִם, מְבַהֲלִים וּמְבַלְבְּלִים וְאִמְלָלִים, וְאִין לָהֶם כְּבָר רַכוּז לְרַכּוּז אֶת מַחֵם וְדַעְתָּם בְּלִמּוּדִים שְׁלוּמֵדִים, וְאוּבַד מֵהֶם כָּל הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי לְגַמְרִי, כִּי בְּדַרְךָ כָּלֵל יַלְדִים מִסֵּתְכָלִים עַל הַהוֹרִים, הֵייתָ שֶׁהַהוֹרִים בְּעִבוּרָם הִדְגְּמָא חֲזִיָּה, אִם הַהוֹרִים גָּרִים בְּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרַעוּת וּמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, וְיֵשׁ הַבְּנָה הַדְּדִית בִּינֵיהֶם, וּמוֹסְרִים נֶפֶשׁ אֶחָד בְּעִבוּר הַשָּׁנִי, וְהֵם שִׁתְּפִים בְּחַיֵי הַנְּשׂוּאִין בְּכָל פְּרֵט וּפְרֵט – הֵן בְּטוֹב וְהֵן בְּרַע, חַס וְשְׁלוֹם, וְנֶאֱפֵי פַעַם אֵינָם מְשַׁלְּכִים אֶת הָאִשְׁמָה אֶחָד עַל זולתו, אֲדַרְבָּה כָּל אֶחָד מִשְׁתַּדֵּל לְעִזּוֹר לְשָׁנִי, וְלִמְעַט אֶת הַכָּאֵב וְהַצֶּעַר וְעִגְמַת הַנֶּפֶשׁ שֶׁרַק קוֹרִים, וּמְכַבְּדִים זֶה אֶת זֶה, וְחַיִּים בְּאַהֲבָה אֲמִתִּית, אֲזִי הַיַּלְדִים, כְּשֵׁרוּאִים דְּגָמָא חֲזִיָּה כְּזוֹ, גַּם הֵם גְּדֻלִים וְצוּמְחִים בְּרִיאִים בְּדַעְתָּם וּבְשִׁכְלָם וּבְתַכּוּנוֹת נֶפֶשָׁם, וְנִכְנָס בָּהֶם בְּטָחוֹן עֲצָמִי, שְׁגָם הֵם יוֹכְלוּ לְבָנוֹת בֵּית חָם, וְגַם הֵם יוֹכְלוּ לְהוֹלִיד בָּנִים וּבָנוֹת בְּרִיאִים בְּדַעְתָּם וּבְשִׁכְלָם וּלְגַדְלָם, לֹא-כֵן אִם אַתֶּם נִשְׂאָרִים עַקְשָׁנִים גְּדוּלִים, וְאֵינְכֶם רוֹצִים לְעִזּוֹר אֶחָד לְשָׁנִי, אֶלָּא כָּל אֶחָד הוֹלֵךְ דִּיקָא זֶה לְעִמַּת זֶה בְּרִצִּיחָה כְּזוֹ, הָעֵקֶר לְנִצַּח אֶת זולתו, עַל-יַדֵי-זֶה אַתֶּם הוֹרְגִים אֶת יַלְדֵיכֶם בִּיַּדֵיכֶם מִמֶּשׁ, וְאַתֶּם רוֹצְחִים גְּמוּרִים, כִּי נִכְנָס בְּלֵב הַיַּלְדִים פֶּחַד גְּדוּל, וְאוּבַד מֵהֶם לְגַמְרִי הַבְּטָחוֹן הָעֲצָמִי, וְנַעֲשִׂים מְבַהֲלִים וּמְבַלְבְּלִים, וְכִבֵּר אֵינָם יְכוּלִים לְהַתְרַכֵּז בְּשׁוּם דְּבָר.

לְכֵן אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בְּנֵי וּבָתֵי הַיְקָרִים, שֶׁבְּשׁוּם פְּנִים וְנֶאֱפֵן לֹא תִתְגַּרְשׁוּ, לְמַה לְכֶם אַחֲר-כֵּן לְהַתְחַרְטוּ?! וְאִם

תציתו אותי בזה, אז יהיה לכם טוב בזה ובבא ולנצח נצחים, אך אם, חס ושלום, תהיו עקשנים, ותשליכו את דברי אלה מאחורי גוכם, תדעו שאתם עוקרים את עצמכם מהעולם הזה ומהעולם הבא, בגשמיות – אתם עוקרים את עצמכם מהעולם הזה, כי אין עוד צרה יותר גדולה מגרושין, הבעל מסתובב ומדרדר עד עמקא דתהומא רבא, ועובר עברות חמורות, וכן האשה מדרדרת ומסתובבת ונופלת בשאל תחתית ומתחתיו, והילדים משלכים בחוצות, וצריכים להסתכל, לראות ולשמע את כל הזבל, המריבות והמחלקת שנעשים בין ההורים ובין המשפחות, עד שנהרסים כל החיים. וברוחניות – אתם מאבדים לגמרי את העולם הבא, כי סוף כל אל תשכחו, שהנשמה שלכם היתה למעלה נשמה אחת כמובא בזהר הקדוש (לך-לך פה:), ובזה שאתם מתגרשים, אתם עוקרים ומחריבים עולמות למעלה מעולמות, אשר אם הייתם יודעים את צער השכינה שיש לה מזה שנשמות ישראל מתגרשות, הייתם חושבים פעמים אם להתגרש אם לאו. ולכן אבקש אתכם מאד מאד, בני ובנותי היקרים, לבל תתגרשו, ואז יהיה לכם טוב כל הימים.

ג.

בני ובנותי היקרים! ראו להתישב היטב היטב בדעתכם – מה קרה אתכם, מה ולמה נכנס בכם שגעון של גרושין, האם בגלל שאינכם משתנים יחד, תהרסו את חיי המשפחה שלכם, ותגרמו בושות וחרפות לכל המשפחות, ותהיו ללעג ולקלס בעיני כל! הלא סוף כל סוף כשמתגרשים, ההורים והמשפחה של הבעל וההורים והמשפחה של האשה מצטערים מאד

מאד, ומתביישים לצאת לחוץ, כי כלם מדברים שבנם ובבתם התגרשו, ואפלו אחד כבר מתאנח בגניחה ואנחה, רק זה הוא עושה ולא יותר, ובין כך – מי טובל? ההורים וכל המשפחות, ובפרט הילדים הרוסים לגמרי; ועל-כן תוציאו מדעתכם ומראשכם וממחשבתכם את השטות הזו להתגרש, אפלו מאיזו סבה שתהיה.

תאמינו לי שיכולים הכל לתקן, רק תשנו את הנהגותיכם, הנהגה אכזרית שיש ביניכם. הבעל צריך לשנות את מדת הקמצנות שטבועה בו, ולא יהיה קמצן בתוך ביתו, לדקדק על כל פרוטה ופרוטה שאשתו מוציאה, אדרבה יהיה שמח שאשתו יכולה לקנות דברים יפים בעבורה, בעבור הילדים ובעבור הבית, ויכולה לקנות אכל, כי יש אנשים שהם כל-כך קמצנים ואכזריים, עד שממררים מאד את חיי נשותיהם, ועל כל פרוטה ופרוטה שמוציאות הם יורדים לחייהן. או שממררים את חיי נשותיהם, מדוע הן הולכות אל הוריהן, והם אינם מבינים, כי סוף כל סוף ברצונם או שלא ברצונם, הם ההורים של אשתו, ואיך יכול הבעל להיות אכזר כל-כך למנע את אשתו, מללכת אל הוריה, האם רוצים שגם הילדים יעשו להם מה שהם עושים לנשותיהם?! ועוד מדות רעות שיש אצל הבעל, שמתאכזר כל-כך לאשתו, ומשפילה בכל מיני השפלות, ועושה ממנה שפחה, לשבר ולדכא אותה לגמרי, היש אכזריות גדולה מזו?! ולהפך גם האשה צריכה לדעת ולהבין אותם הדברים, יש נשים שבשביל לצער ולמרר את חיי בעליהן הן מעפכות להטהר לבעליהן, ובזה הן ממררות ומצערות את חיי בעליהן, ועליהן לדעת שזה הענש הגדול ביותר שיש בעולם,

ואין הקדוש-ברוך-הוא מוחל על זה בשום פנים ואפן, כי אם האשה מביאה את בעלה לחטאים ועוונות, אזי הכל תלוי על צנארה, ותפלותיה אינן מתקבלות למעלה. וכן יש נשים שההכרח להן להשתלט על בעליהן, כאלו הן 'בעל-הבית', והכל ההכרח שיהיה כמו שהן רוצות, ואם לא אזי הן משפילות ומחרפות ומגדפות ומצערות את בעליהן, וכן הדבר יש נשים שמדת הקנאה טבועה בהן מאד, וכשהבעל הולך אל משפחתו ואל קרוביו, זה שורף אותן מחמת קנאה, וממררות את חיי בעליהן, על מה ולמה הלכו אל הוריו, והן שוכחות, כי סוף כל סוף אם הן רוצות או לא רוצות הם ההורים של הבעל, ועל-כן אף אם האשה אינה מסתדרת עם חמותה, אין היא יכולה למנע מבעלה ללכת אל אמו, האם היא רוצה שגם פלטה תשלם לה בחזרה באותה שפה היא שיהיא מתנהגת עם בעלה? וכדומה כל מיני מריבות ואי נעימיות שנגרמות בחיי הנשואין, שאחד מאשים את השני, האשה אומרת שהבעל רע ואכזרי, והבעל אומר שהאשה רעה ואכזרית, ואפלו ששניהם צודקים, האם בזה יפתרו את הבעיה? אי אפשר לפתור בעיות אלא כשזוכים לשנות את המדות הרעות מעצמם, ומתפכים את עצמם מרע לטוב. פי עליכם לדעת, המדות הללו הן רעות מאד מאד – למרר אחד לזולתו את החיים, ולהיות בקרתי אחד פלפי השני, ולדקדק פחוט השערה אחד על השני, זה שגועון הבא משעמום, היות שאין להם מה לעשות, על-כן הם מחפשים זה על זה חסרונות, ובאפן ובצורה כזו אין יכולים לחיות, אין יכולים לבנות בית ואין מסגלים לגדל ילדים.

ועל-כן, בני ובתי היקרים, ראו מה לפניכם, ולא יזהו מצב

הַגַּעְתָּם עַל-יְדֵי הַכַּעַס וְהַרְצִיחָה שְׁלָכֶם, עַל-יְדֵי הַטְּפָאוֹת וְהַשְׂגָּעוֹן שְׁלָכֶם, עַל-יְדֵי הַעֲקָשָׁנוֹת הָאֵלֶּלֶת שְׁלָכֶם, עַד שְׂאֵתֶם עוֹמְדִים כְּבָר עַל סָף גְּרוּשִׁין. לְזֹאת אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם מְאֹד מְאֹד, בְּנֵי וּבְתֵי הַיְקָרִים, אִם הַנֶּכֶם רוֹצִים לַחֲיוֹת חַיִּים נְעִימִים, תִּשְׁנוּ אֶת הַלֶּף מִחֲשַׁבְתְּכֶם, אֶת הַנְּהַגְתְּכֶם שֶׁהַתְּנַהֲגְתֶּם עַד עַתָּה – לְלַקֵּת זֶה כְּנֶגֶד זֶה בְּאֲכֻזְרִיּוֹת שְׂאִין כְּמוֹתֶהּ, וּלְטוֹבַתְכֶם וּלְטוֹבַת הַיְלָדִים תַּעֲשׂוּ שְׁלוֹם בֵּינֵיכֶם, כִּי לֹא מֵצֵא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּלֵי הַמַּחְזִיק בְּרָכָה אֶלֶּא הַשְׁלוֹם (עַקְצִין ג, יב; דְּבָרִים רַבָּה ה, יד), וְאִין עוֹד דְּבַר חָשׁוֹב אֶצְלוֹ יִתְבָּרַךְ כְּמוֹ מִדַּת הַשְׁלוֹם, וּבַפְּרָט כְּשִׁשְׁנֵי הַפְּכִים לְגַמְרֵי מִשְׁתוּיִם וְעוֹשִׂים שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, בְּזֶה גּוֹרְמִים שְׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וְגוֹרְמִים שְׁלוֹם כְּאִן לְמַטָּה. וְלִכֵּן רְאוּ לַקַּחַת אֶת עֲצֻמְכֶם בְּיַחַד בֵּינֵיכֶם, וְתִשְׁנוּ אֶת הַלִּיכּוֹת בֵּיתְכֶם, וְתִתְחִילוּ לְכַבֵּד אֶחָד אֶת הַשְּׁנִי, וְתִמְחַלוּ זֶה לְזֶה, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְחַל לְכֶם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיִמְשִׁיךְ עֲלֵיכֶם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂיכֶם.

ד.

אֶהוּבֵי, בְּנֵי וּבְתֵי הַיְקָרִים! אַתֶּם נִמְצָאִים עֹשִׂים בְּמִצְבַּב הַגְּרוּעַ בְּיוֹתֵר שֶׁרַק יְכוּל לְהִיּוֹת, עַד שֶׁהַגַּעְתָּם לְמַסְקָנָה, שְׂאִין לְכֶם שׁוֹם תִּקְוָה וְתִקְוָה אֶלֶּא לְהַתְגַּרְשׁ, עָלֵי לְהוֹדִיעַ לְכֶם, כִּי הַגְּרוּשִׁין לֹא יִפְתָּרוּ אֶת בְּעִיַתְכֶם, כִּי הַסְּבָה שְׂאֵתֶם מִתְגַּרְשִׁים הִיא מִפְּנֵי שְׂאִין לְכֶם שְׂפָה מְשֻׁתֶּפֶת, אִין לְכֶם הַבְּנָה הַדְּדִית וְאִין לְכֶם רְגָשׁוֹת אֶחָד כְּלָפֵי זוּלָתוֹ. אִם אַתֶּם חוֹשְׁבִים שֶׁבְּזֶה שֶׁתִּתְגַּרְשׁוּ וְתִנְשְׂאוּ שְׁנִית – הַכֹּל יִשְׁתַּנֶּה, הַהֲכָרַח לִי לְהוֹדִיעְכֶם, שֶׁכֵּן הוּא הָאֱמֶת שִׁשְׁתַּנֶּה אֶצְלָכֶם הַכֹּל, וְיִהְיֶה לְכֶם יוֹתֵר גְּרוּעַ

עשרת מונים ממה שעכשו, כי הגרושין איננו פתרון לפעיות, אי אפשר לפתור בעיות נפשיות עם גרושין, אדרבה אם אתם רוצים לפתור בעיות, ואם אתם חפצים שחיי נשואיכם ישתפרו וישתנו לטובה, עליכם לשנות את הנהגותיכם ומעשיכם ודבוריכם, ותחילו להתנהג כבני-אדם בעלי שכל, ותשתדלו לעסק רק בדברים טובים – לעזר אחד לזולתו, ולסיע זה לזה, תתחילו לכבד אחד את השני, ולדבר זה עם זה דבורי אהוה, דבורים טובים, דבורי שלום ונעם, דיקא על-ידי-זה תשתנה כל האוירה בבית, חדלו כבר עם הקללות והמריבות, המחלקת והצעקות והקולות המשנים שאחד צועק על זולתו, עד שנעשיתם ללעג ולקלס בעיני כל השכנים, חדלו כבר עם ההנהגות הפרועות שאתם מתנהגים אחד כלפי זולתו, ללכת דיקא ראש בראש ולנקם זה בזה, ראו אל מה הביאו אתכם דברים אלו, עד שהנכם עומדים על סף הגרושין, האין לכם דעת ושכל להתישב, כי אין זה הפתרון, ובפרט שאתם הורסים את ילדיכם בידיכם. ואל תחזרו אחר ההבל לומר: "מוטב שהילדים יסבלו מאשר אנחנו נסבל", באשר דבורים אלו הם הבלים ושטיות, כי יבא יום שתתחרטו מאד, כשתראו איך שילדיכם מסתובבים ברחובות מסממים, גנבים ונואפים, ומבלים ומיהם בכלא רחמנא לישזבן, ואחר-כך תתפלאו מאין באו לנו ילדים כאלו, ואינכם שמים על לב, שכל זה נגרם ממעשיכם ונהגותיכם הפרועות, כי הילדים תמיד מסתכלים רק על ההורים, וכל מה שההורים אומרים, זה אצלם קדש; ולכן עשו זאת למען ילדיכם, וחמלו עליהם, ואל תהיו רוצחים ואכזריים אליהם, לומר: "אנחנו נעשה את שלנו, ואתם – יהיה מה שיהיה, העקר שלנו יהיו חיים טובים ונשמח

על-ידי הגרושין, כל אחד ילך לדרך, והילדים שילכו לרוח". זכרו היטב, בני ובתי, שזו האכזריות הגדולה ביותר שיכולה להיות, כי הלא אדם שהורג את זולתו נקרא: רשע, אכזר, רוצח, ואין על זה שום מחילה, ומפל שכן רשע אכזר ורוצח שהרג כמה אנשים, על אחת כמה וכמה שרוצח באכזריות את ילדיו, אין אכזריות יותר גדולה מזו.

ועל-כן תישבו את עצמכם – האם בשביל הפעם והרציחה, השנאה והקנאה שיש ביניכם, אתם צריכים להרס את ילדיכם?! הגיעה כבר העת שתצאו מקטנות דעתכם ושכלכם, ותבואו אל ההפך, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, כי הוא יתברך מנהיג את העולם בהשגחה פרטית, ראו לחזור בתשובה שלמה אליו יתברך, ואז תראו איך שכל חייכם ישתנו, כי כל מה שעובר עליכם – צרות ויסורים, קטנות וחלישות הדעת, שמשם נמשכת עליכם הקמצנות והאכזריות, הרציחות והמריבות, הפל רק מחמת שנעתקתם ממנו יתברך, ונדמה לכם כאלו חייכם תלויים בידיכם, וכאלו אתם בעצמכם יכולים להסתדר, וכאלו תחיו בזה העולם עוד אלפי שנים, ובשביל זה אתם רבים וחולקים ומקללים ומחרפים ומבזים אחד את השני. כי אם הייתה לכם אמונה ברורה ומזככת בו יתברך, אשר הוא יתברך מנהיג את ביתכם, והוא יתברך לבד זוג אתכם ביחד, אז הייתם חוזרים בתשובה שלמה, והייתם בוכים ומבכים על חטאת נעורייכם שהביאו לכם בלבול הדעת וקטנות השכל לבא ולחשב מגרושין. ועל-כן, בני ובתי היקרים, אבקש אתכם מאד מאד שתשתדלו לקחת את עצמכם בידיכם, ותדעו כי חיי האדם בזה העולם הם פהרף עין, הנה הוא כאן

והנה יוצא מזה העולם, שומעים בכל יום מקרים רעים, רחמנא לישזבן, שבני-אדם צעירים נחלים במחלות שאין עליהן רפואה, ונסתלקים מזה העולם במיתה משנה, במיתה אכזרית, רחמנא לישזבן. תתארו לעצמכם, אדם ששוכב על ערש דוי, והרופאים התיאשו ממנו, ואומרים שרק עוד דקות ספורות או כמה שעות נשארו לו בחייו, האם חולה אנוש כזה יחשב מחשבה של גרושיו?! הלא לשוטה גדול יחשב. כמו-כן עליכם להתישב היטב בדבר זה, אשר כל חיי האדם אינם שווים יותר מקלפת השום, אם אדם עוקר את עצמו ממנו יתברך, ואם אין לו אמונה ברורה ומזככת בו יתברך, ואם אינו מקים את מצוותיו יתברך, הרי הוא הורס את חייו בידיים, כי מזה בא שמחזיק במחלקת עם אשתו, או האשה עם בעלה, עד שבאים אל מחשבה של גרושיו. ועל-כן, בני ובתי היקרים, ראו לקחת את עצמכם בידיכם, ותעזבו את השטיות, ותשלימו ביניכם בכל מחיר, ותשנו שניכם את הנהגותיכם הרעות, ולא שיאמר האחד לשני: "רק אתה צריך לשנות את דרכך", אלא שניכם תשנו את הנהגותיכם הרעות, ותישבו עצמכם – האם כדאי בשביל זמן כה קצר בזה העולם להרס את חיי המשפחה, ולגרם לעצמו ולילדים ולכל המשפחה בושות וחרפות עצומות?!

ובזה שתישבו את עצמכם, בני ובתי היקרים, תבאו אל ההכרה האמתית, אשר גרושיו אינם פתרון, ואדרכה עקר הפתרון הוא השלום והאהבה, האהבה והרעות, ולשנות את דרכיכם והנהגותיכם הרעות. ואצלו יתברך מאד מאד יקר כשאדם זוכה לחשב איך לחזר ולשוב בתשובה שלמה אליו יתברך, ומשרה שכינתו בתוך ביתו, כי איש ואשה אשר גרים

בַּיַחַד בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת – הַשְּׂכִינָה שָׁם. וְשִׁלְשָׁה שְׂתַפִּים הֵן בְּאֲדָם: הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אָבִיו וְאִמּוֹ (קְדוּשֵׁין ל:), וְעַל-כֵּן מֵאַחַר שְׂזָפָה אֶתְכֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בִּילְדִים נְחַמְדִים, וְאַתֶּם שְׂתַפִּים בִּילְדִים, תַּמִּיד תִּזְכְּרוּ שֵׁישׁ הַשְּׂתַף הָעֶקְרִי וְהָרָאוֹן, שֶׁהוּא הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְאִם תִּכְנִיסוּ אֶת הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְכָל מֵה שֶׁרַק קוֹרֶה בְּבֵיתְכֶם, תִּדְעוּ שְׂזָה רַק מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא תִטִּילוּ אֶת הָאִשְׁמָה אַחַד עַל הַשְּׂנִי, וְלֹא תִדְקְדְּקוּ כָּל-כָּף זֶה עַל זֶה בְּקִמְצָנוֹת, אֲלֹא אֲדַרְבֶּה, תִּדְעוּ שֶׁהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא זֶן וּמְפָרְנֵס לְכָל, וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב רַק בִּיַדֵי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְהוּא נוֹתֵן פְּרֻנְסָה, וְאִין צְרִיכִים לִיעֵץ לוֹ כַּמָּה וְכַמָּה, אֲלֹא חַיִּים חַיִּים מְאֻשְׂרִים, זֶה רְצוֹן הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְלָכֵן, בְּנֵי וּבָתֵי הַיְקָרִים, אִם תִּכְנִיסוּ בְּדַעַתְכֶם דְּבוּרִים אֱלוֹ, אֲנִי מְקוֹה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁתַּחֲזְרוּ בְּכֶם מִהַחֲלָטָה הָרַעָה שֶׁקְבַלְתֶּם עַל עַצְמְכֶם – לְהַתְגַּרְשׁ, וְאִז הַכֹּל יִתְהַפֵּר לְטוֹבָה, הַבֵּית יִהְיֶה מִמֶּשׁ גֹּן-עֵדוֹ, וְהַיְלָדִים יִהְיוּ שְׂמֵחִים וְעֵלִיזִים וּמְאֻשְׂרִים בְּיוֹתֵר בְּחַיֵּיהֶם.

ה.

אֲהוּבֵי, בְּנֵי וּבָתֵי הַיְקָרִים! אֲנִי מְקוֹה לְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, שֶׁכָּל דְּבוּרֵי אֱלוֹ הַתְּמִימִים וְהַיְשָׁרִים שֶׁשָּׂמַעְתֶּם עִכְשָׁו, הַכְּנַסְתֶּם הֵיטֵב הֵיטֵב בְּלִבְכֶם וּבְדַעַתְכֶם, וְתַחֲזְרוּ מְכוֹנְנֵתְכֶם הָרַעָה, שֶׁנִּכְנַס בְּכֶם שֶׁגָּעוֹן לְהַתְגַּרְשׁ, אֲשֶׁר בְּזָה אֶתְכֶם הוֹרְסִים אֶת עַצְמְכֶם וְאֶת הָעֵתִיד שֶׁלְכֶם, וּמְכַל שְׂכֵן שְׂאֵתְכֶם הוֹרְסִים וְהוֹרְגִים פְּשׁוּטוֹ כַּמִּשְׁמַעוֹ אֶת יְלָדֵיכֶם, וּבְזָה שֶׁתִּשְׁנֶוּ אֶת הַלֶּךְ מִחֲשַׁבְתְּכֶם וְאֶת הַנְּהַגְתְּכֶם, הַכֹּל יִחְזוֹר וְיָשׁוּב, וּבֹא יָבֹא עַל מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם. הָעֶקֶר

מה שמטל עליכם הוא – מהיום והלאה לקבל על עצמכם בקבלה חזקה לא למרר אחד לשני את החיים, הבעל לא ימרר את חיי אשתו, עד שתפל בדכאון ובעצבון ובמרירות, ולא ישפיל אותה כלל, ומכל שכן לא בפני הילדים ובפני אנשים זרים, וכן האשה תשתדל לא להשפיל את בעלה ולא להשתלט עליו, ואלו שאינו מביא פרנסה, אין מגיע לו מחמת זה ענש מר כל-כף – להשפילו ולחרפו ולגדפו, כי הפרנסה היא בידי הקדוש-ברוך-הוא, ואדרבה אם יש לבעל קשיים בפרנסה, על האשה להשתדל להיות אשת חיל, ולחזק ולאמץ אותו, ולדבר על לבו, שעוד יהיה טוב. כי רואים בעוונותינו הרבים, בתים רבים שגחרבו ונשברו דיקא מחמת שהבעל אבד את פרנסתו, והאשה החלה למרר את חיו – "למה אינך מביא פרנסה", ואין לה שום רגש והבנה שהוא חפץ לעבד, אבל פטרו אותו כמו שפטרו עוד מאות ואלפי אנשים, ובמקום לחזקו ולאמצו ולעודדו, שעוד יהיה טוב, היא משפילה אותו בפני הילדים, בפני זרים, ובפני כל המשפחה, ואחר-כך נכנס הבעל בכעס גדול ומשלים לה מנה אחת אפים, וכך מתחיל הריב, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (עי' תמורה טז), שהצעקות מתחילות בבית תקף כשנגמרת הפרנסה. ועל-כן על האשה להתחשב בסכל בעלה, ולהשתדל לתת לו התשומת-לב הגדולה ביותר, ולעזר לו, לחזקו, לעודדו, לשמחו ולדבר על לבו דבורים ערבים ומתוקים, שעוד יהיה טוב, כי הקדוש-ברוך-הוא מנהיג את העולם, ומה שקורה עכשו הוא רק נסיון שמנסה אותנו, לראות אם נפנה אליו יתברך בעת צרתנו. וכן להפוך הבעל צריך לחזק ולאמץ את אשתו, לעודדה, לשמחה ולחזקה בכל מיני חזוקים

שְׁבַע עוֹלָם, וְתַמִּיד יִשְׁמַר אֶת עַצְמוֹ מְאֹד מְאֹד לֹא לְהַשְׁפִּילָהּ וְלֹא לְדַכֵּא אוֹתָהּ – לֹא בְּפָנֵי הַיְלָדִים, לֹא בְּפָנֵי יְדִידוֹתֶיהָ וְלֹא בְּפָנֵי מִשְׁפַּחְתָּהּ.

כָּבֵד הַגִּיעַ הַזְמַן שֶׁשֵׁנִיכֶם, בְּנֵי וּבָתֵי הַיְקָרִים, תִּשְׁנוּ אֶת הַלֶּךְ מִחֲשַׁבְתְּכֶם בְּדַרְךְ חַיִּיכֶם, וְתִתְחִילוּ לְסַיֵּעַ אֶחָד לְשָׁנִי, תִּשְׁתַּדְּלוּ לְכַבֵּד זֶה אֶת זֶה, וְתִבְיֵנו הָאֶחָד אֶת זולָתוֹ, וְתִהְיֶה לְעֶזֶר אֶחָד לְשָׁנִי מִמָּשׁ כְּמוֹ זוּג שֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְעַלֵּיכֶם לְדַעַת, אִם אַתֶּם רוֹצִים וְאִם אַתֶּם לֹא רוֹצִים, הַזְוִיג שְׁלָכֶם הוּא מִהַשְׁמַיִם, כִּי רַק הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שִׁדָּךְ אֶתְכֶם, כִּי בְּכָל יוֹם וְיוֹם בֵּית קוֹל יוֹצֵאת וְאוֹמֶרֶת: בֵּית פְּלוֹנִי לְפְלוֹנִי (מוֹעֵד קָטָן יח:), וְאִין מוֹעִיל שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם לְמַנַּע וְלַעֲכָב, וְאֶפְלוּ שִׁידְבְּרוּ כָּל דְּבַר אֲסוּר, אִם זֶה הַזְוִיג מִן הַשְׁמַיִם לֹא יוֹעִיל שׁוֹם דְּבַר, הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מוֹרִיד אֶת זֶה וּמַעֲלָה אֶת זֶה וּמְסַבֵּב סְבוּת כְּאֵלוֹ עַד שֶׁמִּתְרַצִּים שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וְעַל-כֵּן מָה וְלָמָּה לָכֶם לִהְיוֹת חֲכָמִים בְּעֵינֵיכֶם, וְלִמְרֹד נִגְדוּ יִתְבָּרַךְ, אִם הִתְחַתַּנְתֶּם, זֶה סִימָן שֶׁאַתֶּם זְוִיג מִן הַשְׁמַיִם, וְלֹא יוֹעִיל לָכֶם שׁוֹם דְּבַר בְּעוֹלָם, וְאֶפְלוּ אִם תִּתְגַּרְשׁוּ, לֹא יוֹעִיל לָכֶם מְאוּמָה, כִּי תִירְשׁוּ אֶת הַגִּיהֶנוֹם בְּזֶה הָעוֹלָם מִמָּשׁ.

וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבָתֵי הַיְקָרִים, עֲשׂוּ זֹאת אֲפּוּא, וְתִישְׁבוּ אֶת עַצְמְכֶם בְּיָשׁוּב הַדַּעַת אֲמַתִּי, וְתִדְעוּ שֶׁאַתֶּם זְוִיג מִן הַשְׁמַיִם, וְעַלֵּיכֶם לְשַׁנּוֹת אֶת דְּרַכְכֶם הָרָעָה, וּבְמִקּוֹם לְחֶשֶׁב מִחֲשַׁבוֹת שֶׁל גְּרוּשִׁין וְלִהְרַס אֶת בֵּיתְכֶם, תִּשְׁתַּנּוּ – הִינּוּ לְהִרְס וְלְכֹלֹת אֶת מְדוֹתֵיכֶם וְהִנְהַגוּתֵיכֶם הָרָעוֹת, וְתִתְחִילוּ דָף חֲדָשׁ בְּחַיִּים, וְתִתְחִילוּ לְהִתְנַהֵג כְּבְנֵי-אָדָם בְּעֵלֵי מְדוֹת טוֹבוֹת, לְסַיֵּעַ אֶחָד לְשָׁנִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּמְשִׁיכוּ אֶת שְׁכִינַת עֲזוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם, וְאִז הַכֹּל

יִשְׁתַּנֶּה לְטוֹבָה, וְתִזְכּוּ לִירֵשׁ אֶת הָעוֹלָם הַבָּא בְּעוֹלָם הַזֶּה; אֲשֶׁר יִבְנִי הַזּוֹג אֲשֶׁר מְכַנִּיסִים דְּבוּרִים אֵלָיו מוֹעֲטִים הַמְחַזְּקִים אֶת הַמְרָבָה בְּתוֹךְ לְבָבְכֶם, וְעוֹשִׂים מַעֲשֵׂה וּמִתְחַרְטִים עַל הַסְּכַמְתָּם לְהִתְגַּרֵּשׁ, וְעוֹשִׂים שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְמַשְׂכִּים עַל עַצְמָם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא שֶׁנִּקְרָא 'שְׁלוֹם', וּמִתְבָּרְכִים בְּבִרְכַת הַשְּׁלוֹם, וְאַתֶּם שְׁלוֹם וּבִיתְכֶם שְׁלוֹם וְכָל אֲשֶׁר לְכֶם שְׁלוֹם.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קוֹנָטֵרַם

שְׁלוֹם בְּמִשְׁפָּחָה

בוֹ יבֵאֵר מַעֲלַת הַשְּׁלוֹם בְּמִשְׁפָּחָה, וְאֵיךְ
שָׂפָל הַבְּרִכּוֹת וְהַשְּׂמֻחוֹת בְּמִשְׁפָּחָה בְּאוֹת
רַק עַל-יְדֵי שְׁלוֹם, וְלִהְיוֹת – כָּל הַמַּחְלוֹת.
הַנִּזְקִין וְהַצָּרוֹת בְּאוֹת לְמִשְׁפָּחָה, כְּשֶׁהֵם
מַחְזִיקִים בְּמִרְיָבוֹת, וְעַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי
שֶׁמַּחֲפֵשׂ אֶת הַשְּׁלוֹם תָּמִיד.

מוֹהְרָא"שׁ ז"ל אָמַר: כָּל הַמְחַלֶּקֶת בֵּין הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה
מִתְחִילָה תָּמִיד מִהַמְשַׁפָּחָה, שֶׁהֵם מִתְעַרְבִים בְּחַיֵּי
הַנְּשׂוּאִין, וְעַל-כֵּן צָרִיכִין לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד מְאֹד, שֶׁלֹּא
תִּתְעַרֵּב הַמְשַׁפָּחָה בְּחַיֵּי הַנְּשׂוּאִין, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה
שְׁלוֹם-בַּיִת אֲמִתִּי וְנִפְלָא, וְכֵן צָרִיכִין לְשַׁמֵּר שֶׁלֹּא
תִּהְיֶינָה מְרִיבוֹת בַּמְשַׁפָּחָה בֵּין הָאֲחִים וְהָאֲחִיות וּבֵין
הַגִּיסִים וְהַגִּיסוֹת.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרח)

קונטרס שלום במשפחה

א.

צריך שתדעו, אהובי, אחי ורעי היקרים! אשר אין לכם עוד ברכה כמו מדת השלום, עד שאמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה י"ב, סימן א'): לא ברא הקדוש-ברוך-הוא את העולם, אלא על מנת שיהיה שלום בין הבריות, כי כשיש שלום, אזי יש ברכה, כמאמר חכמינו הקדושים (עקצים פרק ג'): לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק את ברכה, אלא השלום, שנאמר – הו"ה עז לעמו יתו, הו"ה יברך את עמו בשלום, כי השלום הוא הברכה המצינת ביותר, ובפרטיות כשיש שלום במשפחה, אז רפואה גדולה לכל המשפחה, וכל אחד מתועד עם קרובי המשפחה, וביחד שמחים ועלזים, ועושים רק שמחות, ולהפוך, חס ושלום, כשיש מחלוקת, אזי הכל הרוס, אחד שונא את השני, ואחד מחפש מומין וחסרונות בזולתו, וזה הורס את כל הבית, עד שמהריב יוצאות כל מיני בעיות במשפחה, והן הורסות אותה לגמרי, ומי סובל? רק האב והאם, שכואב ומתפוצץ להם הלב לגמרי, ומצטערים בצער קשה עד מאד, על מה ולמה היה להם כדאי לבנות משפחה כל-כף גדולה, בלי עין הרע, כדי שתהיה מחלוקת ביניהם?! על-כן אחי ורעי היקרים! ראו לעשות כל מיני פעולות שבעולם לדון את כל אחד לכף זכות, ולשמר את ה"שלום במשפחה", כי חכמינו הקדושים אמרו (בראשית רבה, פרשה ד', סימן כ"ו): קשה היא המחלוקת כדור המבול, וכמו שבדור המבול כלם נאבדו ונמחו מן העולם, כמו-כן, חס ושלום, כשיש

ריב ומחלוקת, קנאה ושנאה במשפחה, כלם נאבדים ונמחים, חס וחס וחס וחס; על-כן עשו זאת, ותשלימו ביניכם, ואז תראו איך שהברכה תהיה מצויה ביניכם, ואבא ואמא ישמחו בשמחתכם, ויהיו רק שמחות בביתכם.

ב.

צריך שתדעו, אהובי, אחי היקרים! כי אין לכם עוד טוב כמו השלום, ובפרטיות "שלום במשפחה", כי כשיש "שלום במשפחה", והבנה הדדית, וכל אחד דן את חברו לכף זכות, הן האחים – שאחד דן את אחיו לכף זכות, והן בין הגיסים, והן בין הגיסות – פשא אחד דן את זולתו לכף זכות, ותמיד משתדל רק לחפש את הטוב במשפחה, אז היא משפחה ברוכה, ויש שמה רק שמחות ומזל טוב, ולהפוך, חס וחס וחס, תכף ומיד כשיש קנאה ושנאה בין האחים, בין האחיות, בין הגיסים ובין הגיסות, ואחד קופץ על השני, או חס וחס וחס מדבר לשון הרע על השני, על-ידי-זה הורסים את כל המשפחה, וחכמינו הקדושים אמרו (שמות רבה, פרשה ל'): אין דבר טוב ואין שלום יוצא מתוך מריבה, קין לא נגע באחיו, אלא מתוך מריבה, ועל-ידי-זה הרג את אחיו, וכן יעקב גלה רק על-ידי שנאת אחיו, וכן מדור דור ראינו איך שנהרסו משפחות שלמות רק על-ידי מחלוקת אחת קטנה, שגיסה אחת קנאה באשת אחיה, או אח אחד קנא באשת אחיו, והתחילו לדבר מאחורי הגב לשון הרע ורכילות, והתחילו להתלוצץ זה מזה, עד שנסתבכו בקרע על-כף עמק, שאחד כבר לא מדבר עם השני, ואחד כבר אינו רוצה להפיר את השני, וכל המשפחה נהרסת, ומהורים – האב והאם משני הצדדים שבורים עד מאד – למה קרה להם במשפחה קרע כזה, והכאב הוא גדול, כשרואים

מִשְׁפָּחָה הַרוֹסָה, וְאִין אֶחָד מְדַבֵּר עִם הַשְּׁנִי; עַל-כֵּן רָאוּ, אַחֵי וְרַעֲי הַיְקָרִים, לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מַאֲמָצִים שְׁבַעוּלָם לְרֵאוֹת שְׂיֵהִיָּה שְׁלוֹם בִּינֵיכֶם, וְתַכְּף וּמִיד כְּשֵׁישׁ אִיזוּ מְרִיבָה אוֹ סַכְסוּף דְּבָרִים, יִתְאַסְפוּ כָּל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה בְּיַחַד, וַיִּדְבְּרוּ בְּאִפְן פְּתוּחַ, כְּדִי לְתַקֵּן הַמַּעֲוֹת, וְאֶסוּר לְדַחֹת אֶת זֶה אֶפְלוּ לְיוֹם אֶחָד, כִּי הַמַּחְלָקָת בַּמִּשְׁפָּחָה הוֹרֶסֶת אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וּמְבִיאָה אֶת כָּל הַצָּרוֹת וְהִיסוּרִים וְהַדְּכָאוֹנוֹת בַּמִּשְׁפָּחָה; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁשָּׂם לֵב עַל זֶה, וְשׁוֹמֵר עַל כְּבוֹד הַמִּשְׁפָּחָה.

ג.

צָרִיף שְׂתִדְעוּ, אֶהוּבִי, אַחֵי הַיְקָרִים! כְּשֵׁישׁ שְׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה, אָז יֵשׁ בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בַּמִּשְׁפָּחָה, וְכָל אֶחָד מַצְלִיחַ, וַיֵּשׁ סִימָן טוֹב וּמִזֵּל טוֹב לְכָל הַמִּשְׁפָּחָה, וְלַהֲפוּף, חֵס וְחִלְיָה, תַּכְּף וּמִיד כְּשֵׁישׁ אִיזָה רִיב וּמַחְלָקָת בַּמִּשְׁפָּחָה, אָזִי כָּל הַבֵּית נַחֲרָב, כַּמֵּאֵמֵר חַכְמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (דְּהַר אֶרְזֵי זֵיטָא, פֶּרֶק ט'): בֵּית שֵׁישׁ בּוֹ מַחְלָקָת, סוֹפּוֹ לְהַחֲרֵב: וְדַבֵּר זֶה רוֹאִים בְּחוּשׁ וְאֵלוּ מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם, שֶׁהַמְרִיבָה בְּבֵית מִתְחַלֵּת בְּדַבֵּר קָטָן מְאֹד – שֶׁאֶחָד מְקַנָּא בְּשֵׁנִי, אוֹ הַגִּיס מְקַנָּא בְּגִיס הַשְּׁנִי, אוֹ שֵׁישׁ אֵלוּ פֶּטְפוּטֵי דְּבָרִים בֵּין שְׁתֵּי הַגִּיסוֹת, וְעַל-יְדֵי-זֶה מוֹשְׁכִים בְּתוֹף הַרִיב וּבְתוֹף פֶּטְפוּטֵי הַדְּבָרִים אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, עַד שֶׁכָּל הַבֵּית נַחֲרָב, רַחֲמָנָא לְצַלּוֹ, וּבְאַמַּת מִי שֵׁישׁ לוֹ קֶצֶת דַּעַת וְשׁוֹכֵל, הוּא צָרִיף לְהַבִּין, כִּי לֹא כְּדַאִי לְשַׁבֵּר וְלַהֲחָרִיב מִשְׁפָּחָה כָּל-כָּף נְהַדְרַת, כִּי עַד שֶׁהוֹרִים זָכוּ לְבָנוֹת מִשְׁפָּחָה כָּל-כָּף גְּדוּלָה וּמְהַדְרַת, וְעַד שֶׁרָאוּ אִיף שֶׁהַיְלָדִים הַתַּחֲתָנִי וּבְנוֹ בֵּית וּמִשְׁפָּחָה כָּל אֶחָד לַעֲצָמוֹ, וְעַכְשָׁו עַל-יְדֵי פֶּטְפוּטֵי דְּבָרִים בְּטָלִים וְרִיב שֶׁל מַה בְּכָף, וּנְכוּחִים שֶׁל הַבֵּל, נְהַרְס כָּל הַבֵּית, וּנְחָרָב לְגַמְרִי.

לְזֹאת, אַחֵי וְרַעֲי הַיְקָרִים, רָאוּ לְדוֹן אִישׁ אֶת רַעְהוּ לְכָף זְכוּת,

וּלְעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מַאֲמָצִים, שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם, וְאִף שְׂאֲנֵי יוֹדֵעַ, שְׁכַל-כֹּף-
 כּוֹאֵב לָכֶם, מֵהַ שְׂקָרָה בְּבֵיתְכֶם, עִם כָּל זֹאת עֲלִיכֶם לְעֲשׂוֹת לְפָנֶיךָ
 מִשׁוֹרֵת הַדִּין, וְלִרְאוֹת שִׁיְהִיָּה רַק שְׁלוֹם בְּבֵיתְכֶם, וְאִז הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא יֵאָהֵב אֶתְכֶם, וְיִהְיֶה רַק בְּרָכָה וּמְזֹל טוֹב יוֹצְאִים מִבֵּיתְכֶם, וְלִהְיוֹךְ
 אִם לֹא תִשְׁלִימוּ, אֲזִי כָּל הָרְעוּת וְאִי הַהֲצִלְחוֹת וְהַמְזֹלוֹת הָרָעִים יִפְלוּ
 עַל רֵאשִׁיכֶם, וְרַק תִּסְבְּלוּ מִזֶּה, כִּי הַמְחַלּוֹת וְהַמְכַאוֹבִים בָּאִים רַק
 מִחֲמַת מְרִיבוֹת וְאִי שְׁלוֹם בְּבֵית; עַל-כֵּן אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמִּמְשִׁיךְ שְׁלוֹם
 בְּבֵיתוֹ וְשְׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָתוֹ; אֲשֶׁרֵי לוֹ!

ד.

צָרִיךְ שֶׁתִּדְעוּ, אֲהוּבֵי, אַחֵי וְרַעֵי הַיְקָרִים אֲשֶׁר אֵין לָכֶם עוֹד
 בֵּית יָפָה וּמִשְׁפָּחָה מְפֹאֶרֶת כְּמוֹ הַמִּשְׁפָּחָה שְׁשׂוּרָה שְׁלוֹם, אֲהָבָה
 וְאַחֻדוֹת בֵּין כָּל אֲנָשִׁיָּה, כִּי אִז יוֹצֵא שֵׁם טוֹב עַל כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וְכָל־
 חֲפָצִים לְהִתְאַחֵד וְלִהְתְּקָרֵב אֵלֶיהָ, כִּי כְּשֶׁבִנְי-אָדָם רוֹאִים מִשְׁפָּחָה
 שֶׁבְּנֵיהָ אוֹחֲזִים עֲצָמָם בְּאַחֻדוֹת אַחַת, וְתַמִּיד בָּאִים בְּיַחַד, וְעוֹשִׂים
 שְׂמָחוֹת, וְאַחַד אוֹהֵב אֶת הַשְּׂנִי, וְגָרִים יַחְדָּו, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיכָה לִהְיוֹת
 מִשְׁפָּחָה אַחַת גְּדוּלָה, אֵין לָךְ עוֹד נֶעֱם וְזִיו כְּמוֹ זֶה; וְעַל-כֵּן תִּנּוּ אֶת
 דַּעְתְּכֶם אֶל הַדְּבָר הַזֶּה – לִהְיוֹת תַּמִּיד "בְּשְׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה", וְאִישׁ
 אֶת רַעְיוֹ יֵאמֵר חֲזָק; וְאֶל כָּל זֶה תִּזְכּוּ דִּיקָא אִם תִּקְיְמוּ אֶת הַתּוֹרָה
 וְאֶת הַמִּצְוֹת בְּשִׁלְמוֹת, כִּי כְּשֶׁאָדָם לוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקִיָּם אֶת הַמִּצְוֹת
 כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ, אִז מִמְשִׁיךְ עַל עֲצָמוֹ שְׁלוֹם, אֲהָבָה וְאַחֻדוֹת גְּדוּלָה, כִּי
 הַתּוֹרָה – דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי נֶעֱם, וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם, וְהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 אוֹהֵב מְאֹד אֶת מִי שֶׁלוֹמֵד תּוֹרָה וּמְקִיָּם מִצְוֹתָיו יִתְבָּרַךְ, וּמִמְשִׁיךְ
 עָלָיו שְׁלוֹם, וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שִׁיר הַשִּׁירִים, רַבָּה, פְּרָשָׁה ה'):
 אָמַר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: תִּנּוּ דַּעְתְּכֶם, שֶׁלֹּא תִשְׁנְאוּ זֶה אֶת זֶה, וְלֹא

תתרחקו זה עם זה, שלא יאמרו מלאכי השרת לפני: תורה שנתתי להם, אינם עוסקים בה, ואיבה ומחלוקת ותחרות ביניהם; ועל-כן, אחי ורעי היקרים! ראו שביתכם יתנהג על-פי התורה ועל-פי קיום המצוות, וזה יביא ל"שלום במשפחה", וכלכם תחיו תמיד באהבה, אחנה ורעות, ותמיד תעשו רק שמחות, ותגורו ביחד באהבה מיחדת, וזה יביא לכם הצלחה גדולה בביתכם, ותהיו דגמא חיה לכל השכנים; אשרי משפחה כזו, שבניה לומדים תורה, ומקימים את המצוות, וגרים ביחד באהבה, אחנה ורעות, וכל אחד דן את זולתו לכף זכות, ועל-ידי-זה הקדוש-ברוך-הוא אומר: כדאי לי להשרות שכינתי ביניהם.

ה.

צריך שתדעו, אהובי, אחי ורעי היקרים, שאין לכם עוד מדה טובה כמו מדת האהבה וה"שלום במשפחה", כי כשיש אהבה אחנה ורעות ו"שלום במשפחה", אז הברכות מצויות במשפחה זו, והקדוש-ברוך-הוא עושה עמה נסים ונפלאות, מה שאין כן, חס ושלום, כשיש מריבות במשפחה, אזי כל הצרות נדבקות בה, והכל נהרס, והמזל והטבע נתהפכים לרעה, כי אמרו חכמינו הקדושים (שבת י'): שמו של הקדוש-ברוך-הוא שלום; ועל-כן צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם להמשיך את שמו יתברך, שהוא השלום, בתוך המשפחה, ואף שיש בין אנשי המשפחה אנשים קשוחים ועזי פנים, עם כל זאת כבר אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה נ"ד, סימן ג'): גדול השלום, ושנואה המחלוקת כי אצל הקדוש-ברוך-הוא מאד מאד חשוב שלום, והצדיקים נשתבחו רק במדת השלום, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (במדבר רבה, פרשה י"א, סימן

י"ז): גְּדוֹל הוּא הַשְּׁלוֹם, שֶׁלֹּא בְּרֵא הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מִדָּה יִפָּה מִן הַשְּׁלוֹם, שֶׁנִּתְּנָה לְצַדִּיקִים וּמִנְעָה מִן הַרְשָׁעִים; וְעַל-כֵּן בְּבֵית צַדִּיקִים שֶׁם שׁוֹרָה הַשְּׁלוֹם, וְלִכֵּן הֵם מְלַמְּדִים בְּנִסִּים וּבִנְפִלְאוֹת, וְהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא עוֹזֵר לָהֶם, מֵה שְׂאִין כֵּן אֶצֶל הַרְשָׁעִים אִין שְׁלוֹם, וְאֵז אִין שׁוֹם הַצְּלָחָה, וְהַכֵּל הוֹלֵךְ לְטִמְיוֹן, רַחֲמָנָא לְצִלּוֹ; עַל-כֵּן אֶהוּבִי, אַחֵי וְרַעֲי הַיְקָרִים, רְאוּ לְהַשְׁתַּדֵּל, שְׂיִהְיֶה רַק "שְׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה", וְתִרְגְּלוּ אֶת עֲצַמְכֶם לְדוֹן אֶת כָּל אֶחָד מֵאֲנָשֵׁי הַמִּשְׁפָּחָה לְכַף זְכוּת, וְתִהְיוּ רוֹדְפִים אַחֵר הַשְּׁלוֹם, וְתִקְבְּלוּ אֶת פְּנֵי כָּל הַמִּשְׁפָּחָה בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, וּבְזָה יִתְרַבֶּה הַשְּׁלוֹם בְּבֵית, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְרַבֶּה הַצְּלָחָה בְּבֵית, וְיִהְיוּ רַק שְׂמֵחוֹת בְּכָל הַמִּשְׁפָּחָה.

ו.

צְרִיף שֶׁתִּדְעוּ, אַחֵי וְרַעֲי הַיְקָרִים, שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים אָנוּ עֹדִים בְּכָל יוֹם יוֹם לְהִרְסַ מִשְׁפָּחוֹת רַבּוֹת, וְהַכֵּל רַק מִחֲמַת עֵקֶשׁנוֹת – לְפַעֲמִים הַבְּעַל עֵקֶשׁן נִגְדַ אֲשֶׁתּוֹ, וְלַפְעַמִּים הָאִשָּׁה עֵקֶשׁנִית נִגְדַ בְּעָלָהּ, וְאִין אֶחָד רוֹצֵה לְוֹתֵר לְשֵׁנִי, וְעַל-יְדֵי-זֶה מִתְחִילוֹת הַמְּרִיבוֹת, וּמִתְעַרְבִים הָאֲחִים, הָאֲחִיוֹת, הַגִּיטִים וְהַגִּיסוֹת, וְהַכֵּל מִצַּד עֵקֶשׁנוֹת, שְׂאִין אֶחָד רוֹצֵה לְוֹתֵר לְשֵׁנִי, וּבְאַמַּת בְּזָה תִּלְוֶיהָ כָּל הָאִשׁ שֶׁל הַמְּחַלְקַת וְהַמְּרִיבוֹת, אֲשֶׁר שׁוֹרְפֹת אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, וְאִם הִיָּה לְבַעַל אוּ לְאִשָּׁה קִצָּת שְׂכָל, וְהִיוּ מְבַטְלִים אֶת דְּעַתָּם, וְהִיוּ מוֹחֲלִים אֶחָד לְחֻבְרוֹ, וּמוֹרִידִים אֶת כְּבוֹדָם, אֲזִ הִיָּה הַכֵּל מִתְרַפָּא, וְהִיָּה רַק "שְׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה", וְעַלִּיכֶם לְדַעַת, אִם אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (וְרוּשְׁלֵמִי, סוּטָה, פָּרָק א', הַלְכָה ד'): מָה אִם שֶׁם הַקְדָּשׁ שֶׁנִּכְתַּב בְּקִדְשָׁה, אָמַר הַכְּתוּב שְׂיִמְחָה עַל הַמִּים בְּשִׁבִיל לְהַטִּיל שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁתּוֹ, עַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה צְרִיכִים הַבְּעַל אוּ הָאִשָּׁה לְמַחַל עַל כְּבוֹדָם,

וּלְהַשְׁפִּיל עֲצָמָם, כְּדִי שִׁיְהִי שְׁלוֹם, כִּי בָּזָה שְׂמֵחַזִּיקִים בְּגָאוֹת, בָּזָה לֹא פּוֹעֲלִים שׁוֹם דְּבַר, אֲדַרְבָּה עַל-יְדֵי-זֶה סוּף כָּל סוּף תִּהְרַס כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, כְּאֲשֶׁר רוֹאִים בְּחוּשׁ מַעֲשִׂים בְּכָל יוֹם, שְׂמֵחַוּכּוּחִים הַקְּטָנִים, נַעֲשׂוֹת מְרִיבוֹת גְּדוּלוֹת, וּמֵהִמְרִיבוֹת הַגְּדוּלוֹת מְכַנִּיסִים מְכַל הַצְּדָדִים אֶת כָּל הַמִּשְׁפָּחָה, עַד שֶׁכָּל הַמִּשְׁפָּחָה רוֹתַחַת, וְכֻלָּם נִהְרָסִים, רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, כְּבוֹד הַמִּשְׁפָּחָה יוֹרֵד עַד הַתְּהוֹם; עַל-כֵּן אַחֵי וְרַעֲי הַיְקָרִים! רְאוּ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּתוֹךְ הַמִּשְׁפָּחָה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַחֲבֵב לַתּוֹךְ וְכַתְּפֵי לְזֶה שִׁיְהִי "שְׁלוֹם בַּמִּשְׁפָּחָה", וְשֵׁלֵא יְהִי שׁוֹם מְרִיבוֹת, וְאֵז תִּצְלִיחוּ בְּחַיֵּיכֶם, וְיֵצֵא שֵׁם טוֹב לַמִּשְׁפָּחָה, וְכֻלָּם יִרְצוּ לְהַתְּחַבֵּר עִם הַמִּשְׁפָּחָה הַכְּבוֹדָה הַזֹּאת.

ז.

צְרִיף שֶׁתִּדְעוּ, אֶהוּבֵי אַחֵי וְרַעֲי הַיְקָרִים, כִּי אֲנִי עֲדִים לְמֵה שְׂקוּרָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שְׂמֵחַפְּחוֹת כְּבוֹדוֹת נִהְרָסוֹת עַל-יְדֵי מְרִיבוֹת וּמַחֲלָקָת, וְהוֹן אֶמֶת שֵׁישׁ הַרְבֵּה פְּעָמִים שֶׁהַמַּחֲלָקָת וְהַמְרִיבוֹת צוֹדְקוֹת, כְּגוֹן – שְׂאֶחָד עָשָׂה אִיזוֹ עוֹלָה, אוּ בָּזָה אֶת הַמִּשְׁפָּחָה עַל-יְדֵי מַעֲשָׂיו הַמְּגַנְיִים, וְאִם-כֵּן יֵשׁ הַצְּדָק לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלָקָת, עִם כָּל זֹאת תִּחְשְׁבוּ לְרַגֵּעַ, אֲזַי תִּבְיֵנוּ שֶׁהַשְׁלוֹם עוֹד יוֹתֵר גְּדוֹל מֵהַכָּל, וְזֶה עֵקֶר כְּבוֹד הַמִּשְׁפָּחָה – לֹא לְהַחֲזִיק בְּמַחֲלָקָת, רַק לְהַמְשִׁיךְ בְּשְׁלוֹם, כִּי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (וַיִּקְרָא רַבָּה, פְּרָשָׁה ט', סִימָן ט'): גְּדוֹל הַשְׁלוֹם, שְׂאֶפְלוּ בְּשַׁעַת מַלְחָמָה אֵין פּוֹתַחִין אֶלֶּא בְּשְׁלוֹם, וְאִם בְּמַלְחָמָה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, שְׂכַנְדָּאֵי לְפַתַּח בְּשְׁלוֹם, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה בְּבֵית, כְּשֵׁישׁ הַצְּדָקָה לַעֲשׂוֹת מַחֲלָקָת, כְּגוֹן – שְׂאֶחָד בָּזָה אֶת הַמִּשְׁפָּחָה, עִם כָּל זֹאת קָדָם שְׂאֵתֶם יוֹצֵאִים לְמַלְחָמָה – לְהִרְסֵי אֶת הַמִּשְׁפָּחָה הַכְּבוֹדָה שְׁלַכְּם, עֲלֵיכֶם לְהַקְדִּים בְּשְׁלוֹם, לְהַשְׁתַּדֵּל

לעשות שלום, לדון לכף זכות, ולמחל, כי סימן של בר ישראל הוא – כְּשֵׁיֶשׁ לוֹ לֵב טוֹב, והוא מוכן למחל, לא כן סימן של גוי ושל עובד כוכבים ומזלות – כְּשֶׁהוּא מְמַשֵּׁךְ אֶת הַשְּׂנֵאָה, והוא נוקם ונוטר כְּנֶחֱשׁ, הלא מה יהיה לכם כְּשֶׁתִּמְשִׁיכוּ בְּמַחְלָקַת, ויהיה לכם ריב במשפחה, הלא סוף כל סוף הכל יִהְרָס; על-כן למה לכם להמשיך במחלוקת?! יותר טוב לכם רק לחיות בשלום, ואף שאני יודע שמאד כואב לכם על מעשים של כמה יחידים מאנשי המשפחה, שגָרְמוּ לָכֶם צַעַר וּמְכַאוֹבִים, אָבֵל חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים אָמְרוּ (מדרש תנחומא, פרשת שפטים): ראה כמה גדול כח השלום, שאפלו לשונאים, אמר הקדוש-ברוך-הוא לפתח להם לשלום, וסתם שונא הוא עובד כוכבים ומזלות, שהוא שונא את כל בר ישראל, ורוצה להרוג, עם כל זאת צנה הקדוש-ברוך-הוא לפתח בשלום, אולי יוכלו להתפשר עמו במדת השלום והאהבה, על אחת כמה וכמה במשפחה, שצריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם להשתדל שיהיה רק שלום, ועל-ידי-זה תבנה המשפחה בחזרה, ותהיה ברכה והצלחה שורה במשפחתכם; אשרי מי שמצית; ואז יזכה לרב טוב הצפון לו.

ח.

צריך שתדעו, אהובי, אחי ורעי היקרים! הרבה פעמים קורה שנעשה ריב בתוך המשפחה – בין ההורים לילדים ובין הילדים להורים, או הרבה פעמים נעשה ריב בין החתן לחותנו או בין כלה לחמותה, והריב כל-כך מחריף, עד שמושכים לתוכו את כל המשפחה, וכלם בוערים ורוצים להרס את כל המשפחה, ואף שכפי הריב והמחלוקת, הקנאה והשנאה, התחרות והכבוד, שיש ביניהם, כל אחד צודק בטענותיו לגבי זולתו, עם כל זאת אין זו תכלית

לְהֵרֵס מִשְׁפָּחָה כְּבוֹדָה, כִּי זֶה עֵקֶר גְּדֻלוֹת הַבְּרִיּוֹת מִכָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁהֵם יְכוּלִים לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם וְלִמְחַל לְזוּלוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּמִדְבַר רַבָּה, פְּרָשָׁה י"ב, סִימָן א'): לֹא בָרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת הָעוֹלָם, אֲלָא עַל מְנַת שְׂיֵהִיָּה שְׁלוֹם בֵּין הַבְּרִיּוֹת, וְרַק בְּשִׁבִיל זֶה בָּרָא הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת כָּל הַבְּרִיאָה, שֶׁבְּנֵי אָדָם הַמְּסֻתָּבְבִים בְּזֶה הָעוֹלָם יִהְיוּ בְּשָׁלוֹם אֶחָד עִם הַשָּׂנִי, וּבִפְרָטִיּוֹת בַּמְשָׁפָּחָה, שֶׁעֵקֶר גְּדֻלַּת הַמְּשָׁפָּחָה וְהַצְּלָחָתָהּ הוּא, כְּשִׁמּוֹתָרִים וְעוֹשִׂים שְׁלוֹם, וְאִף שֶׁהִטְעָנוֹת צוּדְקוֹת בְּרִיב בֵּין הַחֲתָן לְחַוְתָּנוּ, בֵּין הַכֹּלָה לְחַמּוֹתָהּ וּבֵין הַגִּיסִים אִו הָאֲחִים, עִם כָּל זֹאת זֶה עֵקֶר גְּדֻלוֹת הָאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, שֶׁיְכוּל לְמַחֵל וּלְוַתֵּר וּלְעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעֲעוֹלָם, שְׂיֵהִיָּה רַק שְׁלוֹם, וְתַמִּיד יִשְׁתַּדֵּל לְמַחֵל, וְעַל-יָדֵי-זֶה יִמְשִׁיךְ "שְׁלוֹם בַּמְשָׁפָּחָה", וְחֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (מְדַרְשׁ תַּנְחוּמָא, פְּרָשַׁת יִתְרוֹ): מַה אֲבִינֵי הַמְּזִבְחַ שְׁלֹא רוֹאוֹת, וְלֹא שׁוֹמְעוֹת וְלֹא מְדַבְּרוֹת, עַל שְׁמִטִּילוֹת שְׁלוֹם, אֲמָרָה תוֹרָה – לֹא תִנִּיף עֲלֵיהֶם בְּרָזָל, הַמְּטִיל שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחֶבְרוֹ וּבֵין אִישׁ לְאִשְׁתּוֹ, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה, שֶׁיִּצְרִיכוּ יָמָיו וְשָׁנוֹתָיו; וּבְזֶה שֶׁתִּמְחַלוּ אֶחָד לְחֶבְרוֹ, וְתִשְׁבּוּ בְּיַחַד, וְתַעֲשׂוּ שְׁלוֹם, עַל-יָדֵי-זֶה שׁוֹם שׁוֹנָא מִבְּחוּץ לֹא יוּכַל לָכֶם, וְשׁוֹם בְּרָזָל לֹא יוּכַל לְהַכְנִיעַ אֶתְכֶם, רַק תִּצְרִיכוּ יָמִים וְשָׁנִים טוֹבוֹת, וְהַמְּשָׁפָּחָה שְׁלָכֶם תַּעֲלֶה וְתַצְמַח כְּגוֹן רָטֵב תַּמִּיד.

לְזֹאת אֶהוּבִי, אַחֵי וְרַעֲי הַיְקָרִים! אִף שֶׁכָּבֵר יֵשׁ קִנְיָה וְשִׁנְיָה, תַּחֲרוֹת וְכְבוֹד בֵּינֵיכֶם, רְאוּ לְהַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בְּכָל מְחִיר, וּלְבַל תַּהַרְסוּ אֶת מִשְׁפַּחְתְּכֶם, וְאִפְלוּ שְׁכוּאָב לָכֶם מְאֹד מְאֹד עַל מַעֲשֵׂה הַזּוּלוֹת, וְכִמְעַט שֶׁמִּתְפּוֹצֵץ הַלֵּב מֵרַב צַעַר וְכַעַס – מַה שֶׁהַחֲתָן עָשָׂה לְחַוְתָּנוּ, אִו מַה שֶׁהַכֹּלָה עָשָׂתָה לְחַמּוֹתָהּ, אִו מַה שֶׁהַחֲמוֹת עָשָׂתָה לְכַלְתָּהּ, אִו מַה שֶׁגִּיס אֶחָד עָשָׂה לְגִיס אַחֵר, אִו מַה שֶׁנִּעְשָׂה בֵּין

שתיהי הגיטות, עם כל זאת זה עקר הצלחת המשפחה – כשאחד מותר לשני, ומשתדל שיהיה רק שלום ואהבה ביניהם, ולמשפחה כזו לא יהיו שום נזקים והפסדים, רק יעלו מעלה מעלה, ויצליחו תמיד בדרכיהם; אשרי המשפחה המקימת את כל זאת!

ט.

צריך שתדעו, אהובי, אחי ורעי היקרים, אשר החיים בזה העולם מלאים נסיונות קשים ומרים, ואין לך משפחה שלא תעבר בה איזו בעיה או צרה, או ריב או מחלוקת – הן מההורים, הן מהילדים, הן מהאחים, הן מהאחיות, הן מהגיסיים, הן מהגיטות והן משאר אנשי המשפחה, כי יש בני אדם, אשר טבעם הוא קשוח ורע מאד, והם עושים את המריבות, ומבזים את המשפחה, אף עקר החכמה בזה העולם – איך למנוע מחלוקת ומריבות, ואף שזה קשה מאד מאד, כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, ברכות, פרק ט', הלכה א'): כשם שאין פרצופיהם דומין זה לזה, כך אין דעתן דומה זו לזו; כי בהכרח הוא שאחד יהיה שונה מחברו: זה פעסן וקפדן, וזה סבלן ומישב, זה פזיז ומהיר, וזה עצלן ועצוב וכו', ועל-כן עלולות להיות במשפחה הרבה מריבות, אבל מי שיש לו קצת שכל ודעת, יודע שעקר החכמה בזה העולם – הוא להשתדל לחפש רק אחר השלום, ולמחל זה לזה, כי אמרו חכמינו הקדושים (תנא דבי אליהו, רבה, פרק כ"ו): כך אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: בני, מה אני מבקש מכם? אלא שתהיו אוהבים זה את זה, ומכבדים זה את זה; ודבר זה ביותר טוב במשפחה, כי בזה שמכבדים זה את זה, ומוחלין זה לזה, ואוהבים זה את זה, על-ידי-זה בונים את המשפחה, ומשנים את כל הדעות הנפרדות, ומביאים אותם אל אחדות גמורה, ואז

המשפחה מברכת, ואף שזה הדבר הקשה ביותר, כי הלא יש בין המשפחה אנשים קשוחים ורעים, עם כל זאת על-ידי תקף האהבה והשלום, יכולים לשבר את רע לבם, ולהפך לטובה; על-כן, אחי ורעי היקרים! ראו לעשות כל מיני פעולות שבעולם, שיהיה רק שלום שרוי במשפחתכם, ואז תצליחו בחייכם, ויצא שם טוב למשפחתכם.

י

צריך שתדעו, אהובי, אחי ורעי היקרים, כי המריבות והמחלוקת במשפחה, זה דבר מצוי מאד מאד, ובפרטיות בדורותינו אלו, אשר נתפזרו בני ישראל בכל קצוי תבל, ורואים את מעשי הגויים, ולומדים ממעשיהם, ועל-ידי-זה נכנסת קנאה ושנאה גם בתוך המשפחה, כי לומדים מדרכי אמות העולם ומהנהגותיהם, וזה גורם הרס במשפחה; על-כן צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם להרבות "שלום במשפחה", ואפלו שיש הרבה פעמים, שאחד נתרחק ממעשי המשפחה, וגרם בזיון למשפחה, ויצא בעוונותינו הרבים לתרבות רעה, וזה כואב לכל המשפחה, עם כל זאת צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם להיות אתו בשלום, ולא להרחיקו, אלא אדרבה להראות לו יותר אהבה, ולקרבו ביתר שלום, כי אהבה דוחקת את הבשר (בבא מציעא פ"ד). ועל-ידי אהבה יכולים למשוך את כלם חזרה אליו יתברך, כמאמר חכמינו הקדושים (אבות, פרק א'): אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה; על-ידי שהאדם מרגיל את עצמו להיות אוהב שלום ורודף אחר השלום, ואוהב את הבריות, על-ידי-זה הוא מקרבן לתורה, ובפרטיות בין אנשי המשפחה, בדורותינו אלו, שהכפירות והאפיקורסות כל-כף מתפשטים בעולם, ועוקרים את נשמות ישראל מהיהדות ומקיום

הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת, וְאַלְפֵי אֲלָפִים וְרַבֵּי רַבּוֹת וְכו' וְכו' בְּנֵי הַנְּעוּרִים
נִעְתָּקִים מִדַּרְכֵי אָבוֹתֵיהֶם, וְהַלֵּב כּוֹאֵב מְאֹד, וְנִעֲשִׂית מֵהַפְּכָה
בַּמְשָׁפָּחָה מֵרַב צַעַר וְכָאֵב אֵין לָךְ עוֹד דֶּרֶךְ לְרַפָּא אֶת הַמְשָׁפָּחָה כְּמוֹ
מִדַּת הָאֱהָבָה וְהַשְׁלוֹם דִּיקָא – אִם תִּמְשִׁיכוּ לְלֶקֶת בְּדַרְךְ הָאֱהָבָה
וְהַשְׁלוֹם, עַל-יַדֵּי-זֶה תּוּכְלוּ לְהַחְזִיר אֶת כְּבוֹד הַמְשָׁפָּחָה, וְלְרַפָּא
אֶת כָּל הַמְשָׁפָּחָה וְתַחֲזֹר וְתִבְנֶה מִשְׁפַּחְתְּכֶם, וְתִצְלִיחוּ בַּמְשָׁפָּחָה,
שֶׁתְּהִיָּה מִשְׁפַּחְתְּכֶם מִשְׁפָּחָה שְׁלָמָה; אֲשֶׁרִי הַמִּצִּית לְכָל זֶה, וְאֲשֶׁרִי
הַמְרַגֵּיל אֶת עֲצָמוֹ לִילְךְ בְּדַרְךְ זֶה, וְאַזּוּ יִבְנֶה אֶת מִשְׁפַּחְתּוֹ בְּטוֹב
וּבְנִיעִימִים, וְיִבְלוּ אֶת יְמֵיהֶם וְשָׁנוּתֵיהֶם בְּשִׂמְחוֹת; אֲשֶׁרִי לוֹ!

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

קונטרס

כבוד חמיו

יגלה עצות נפלאות לחתן ולכלה איך לחיות
באהבה, אחנה ורעות עם חמיהם וחמותם,
ויסביר את גדל המצוה של כבוד הורים של
שני הצדדים, ובזה תלוי כל השלום-בית בין
בני הזוג, ויגרם לחיי נשואין מאשרים.

מוֹהֲרָא"ש ז"ל אָמַר: מִי שְׂרוּצָה מְנוּחָה וְשִׁלּוֹה
בְּבֵיתוֹ, יִכְבַּד תָּמִיד אֶת חֲמִיו וְחֲמוּתוֹ, וְאַף שֶׁהֵם
אֲנָשִׁים קָשִׁים, יִשְׁחַק עִמָּהֶם מִשְׁחַק בְּזָה, כְּאֵלוֹ הוּא
הוֹלֵךְ עִמָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִפְטַר מִהֲרַבָּה צָרוֹת, וְלֹא
כְּמוֹ שְׂנֵהוּג, שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ טְעָנוֹת עַל חֲמִיו וְעַל
חֲמוּתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא רַב עִמָּהֶם, וְהֵם הוֹלְכִים
אֶחֶר-כֶּךָ לְהַסִּית אֶת בֵּתָם נֶגֶד בַּעֲלָהּ, וּבֵין כֶּךָ הָאִשָּׁה
מִסְכַּנָּה קְרוּעָה בֵּין הוֹרְיָהּ וּבֵין בַּעֲלָהּ. וְעַל-כֵּן מִי
שְׂרוּצָה לְזָכוֹת לְשָׁלוֹם-בַּיִת נִפְלָא, לְעוֹלָם לֹא יִדְבַר
נֶגֶד הַהוֹרִים שֶׁל אִשְׁתּוֹ בְּפִנְיָהּ, כִּי סוּף כָּל סוּף הֵם
הַהוֹרִים שֶׁלָּהּ וְכוּאֲב לָהּ, וְאַפְלוּ שְׂמֻצִיקִים וּמְצַעְרִים
אוֹתוֹ, וְאִם יִקְיָם אֶת כָּל זֶה יִצְלִיחַ בְּשָׁלוֹם-בַּיִת.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרג)

קונטרס כבוד חמיו

א.

לְכַבֵּד אֶת חֲמִיו וְחֲמוֹתוֹ וְלִקְרֹא לָהֶם אָבִא וְאִמָּא

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, עֲכָשׁוּ שְׁנֹשְׂאֲתֶם יַחַד, יֵשׁ לָכֶם מִצְוָה חֲדָשָׁה, וְהִיא כְבוֹד חֲמִיו וְחֲמוֹתוֹ, הֵן אֶתְּה, בְּנֵי הַיְקָר, חַיֵּב בְּכַבוֹד חֲמִיךָ וְחֲמוֹתְךָ, וְהֵן אֶתְּ, בְּתֵי הַיְקָרָה, חַיֵּבֶת בְּכַבוֹד חֲמִיךָ וְחֲמוֹתְךָ, וְכֵן נִפְסַק בְּשִׁלְחַן עָרוֹף (יֹרֵה דַעָה, סִימָן רִמ, סַעִיף כֵּד): חַיֵּב אָדָם לְכַבֵּד חֲמִיו, וְכָתַב ה"טוֹרֵי-זָהָב": וְהוּא הַדִּין חֲמוֹתוֹ, עֵינֵן שָׁם; וְכָתַב ה"בְּרַפֵּי יוֹסֵף": וְכֵן הָאִשָּׁה חַיֵּבֶת לְכַבֵּד אֶת חֲמִיָּהּ וְחֲמוֹתָהּ בְּמָה שְׁתֹּכֵל, דְּאִישׁ וְאִשָּׁה שׁוֹו בְּשַׁעוֹרֵיהֶן וְכוּ', עֵינֵן שָׁם; וְכָתַבוּ הַפּוֹסְקִים, שְׁצָרִיכִין לִקְרֹא אוֹתָם אָבִא וְאִמָּא, כְּמוֹ שְׁכָתוּב אֶצֶל דָּוִד, שְׁאָמַר לְשֹׁאֵל שְׁהָיָה חֲמִיו (שְׁמוּאֵל א, כֵּד): "וְאָבִי רָאָה גַם רָאָה" וְגו', וְכָתַב הַפְּרִישָׁה וְקָרִי לִיָּה אָבִי מִפְּנֵי שְׁהָיָה חֲמִיו, עֵינֵן שָׁם; וְאִף שְׁזָה נִדְמָה לָכֶם כְּאִלוּ מִיֵּתֵר, כִּי סוּף כָּל סוּף אַתֶּם בָּאִים מִשְׁנֵי עוֹלָמוֹת נִפְרָדִים, וְהַהוֹרִים שְׁלָךְ, בְּנֵי הַיְקָר, יֵשׁ לָהֶם טָבַע וּמִדּוֹת אַחֲרוֹת, וְכֵן הַהוֹרִים שְׁלָךְ, בְּתֵי הַיְקָרָה, יֵשׁ לָהֶם טָבַע וּמִדּוֹת אַחֲרוֹת, עַד שְׁעַל-פִּי-רֵב הֵם שְׁנֵי הַפְּכִים לְגַמְרֵי מִמֶּשׁ, מִהַפּוֹף אֶל הַהַפּוֹף, וְקִשָּׁה וְכָבֵד לָכֶם לְעַכְל דְּבַר זָה, עִם כָּל זֹאת לְמַעַן טוֹבִיתְכֶם הַנִּצְחִית וּלְמַעַן שְׁלוֹם בֵּיתְכֶם, אִם אַתֶּם רוֹצִים לְצִיַּת אוֹתִי, רְאוּ לְהַטּוֹת אֵינֶן אֶל דְּבַרִּי אֶלָּה, וְאִז דִּיקָא תִּזְכּוּ שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בְּבֵיתְכֶם, וּבִפְרָט אֲשֶׁר מִצַּד הַהִלְכָה הִיא הַלְכָה מִפְּרָשַׁת וְאִין עֲלֵיהָ חוֹלְקִים, שְׁחַיֵּב אָדָם בְּכַבוֹד חֲמִיו וְחֲמוֹתוֹ,

ומצינו אצל משה רבנו שכבד מאד את חמיו, כמו שכתוב (שמות יח): "ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו" וגו', ואמרו חכמינו הקדושים (מכילתא יתרו): הוי אומר לא השתחנה ולא נשק משה אלא לחמיו, מכאן אמרו שיהא האדם מוכן לכבוד חמיו, עין שם; וכן הוא בילקוט יתרו (רמז רסח), מכאן אמרו שיהא אדם נוהג בכבוד חמיו, עין שם; וכן דוד המלך, אף שחמיו רדפו ורצה להרגו וכו', עם כל זאת כבדו ביותר, שקרא אותו אבי. ודכשו בילקוט שמואל (רמז קלג): מכאן שחייב אדם בכבוד חמיו, וכן אמרו (שם): למה נענש אבנר? מפני שלא הניח לשאול להתפייס עם דוד, עין שם; ומכל זה אתם רואים איך אבות אמתנו היו נזהרים בכבוד חמיהם, וכמו-כן בטבע העולם, המציאות היא, שפשאדם מכבד את חמיו וחמותו וקורא להם אבא ואמא, על-ידי-זה נקשר הקשר בינו לבין אשתו יותר ויותר, כי סוף כל סוף הם ההורים שלה, והיא קוראת להם אבא ואמא, ועל-ידי-זה שגם אתה, בני היקר, תקרא להם אבא ואמא, הקשר בינך לבין אשתך יתחזק הרבה יותר, כי תעשו אחד. וכמו-כן אתה, בתי היקרה, ראי לקרא לחמיה וחמותך אבא ואמא, כי סוף כל סוף הם ההורים של בעלך, ועל-ידי שתקראי להם אבא ואמא, יתחזק יותר הקשר בינך לבין בעלך ותעשו אחד, וזה יסוד גדול בכבוד חמיו וחמותו הן לבעל והן לאשה, ואל יטעה אתכם יצרכם, שדבר זה אין צריכים או תתבישו מחבריכם או מקרוביכם, מה יש לכם עמיהם, אתם צריכים לדעת כי דבר זה הוא יסוד גדול בשלום-בית, כפי שאדם מכבד את חמיו וחמותו, וכמו-כן כפי שהאשה מכבדת את חמיה וחמותה, ואוהבת אותם אהבה אמיתית, כמו-כן נתקשר יותר ויותר הקשר בין הבעל

לאשה, וכמעט שכל השלום-בית בין הבעל והאשה תלוי כפי שמכבדים את ההורים; וכשיתברר לכם דבר זה, ותקיימו את כל זאת לכבד את חמיכם וחמותכם, ותקראו להם אבא ואמא, אזי תראו איך שהשלום והאהבה והאחבה והכבוד והקשר יהיה ביניכם חזק מאד, ואל תקלו בדבר זה, כי הוא עקר גדול בחיי הנשואין, ולא כמו שאומרים הליצנים, תכף-ומיד כשמתחתנים הבעל יוצא מרשות אביו ואמו וכן האשה יוצאת מרשות אביה ואמה, ואין להם כבר שיכות אל ההורים, אין זה כף, כלל וכלל לא, והוא הפוף המציאות, כי ההורים נשארים הורים, יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה, ובפרט שממדת החסד והרחמים וקיום צווי הבורא יתברך שמו, צריכין לידע, אשר ההורים של הבעל והאשה נשארים הורים, ומחייבים בכבוד אב ואם, שהיא מצוה חמורה מאד מאד, ובפרטיות ששניכם צריכים לזכר כמה יגיעות וטרחות וכמה מסירות נפש מסרו ההורים בשבילכם, ועכשו שהתחתנתם כבר תשפחו אותם?! זו מדת אכזריות גדולה עד מאד.

ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, אם אתם רוצים להצליח בנשואיכם ראו לכבד וליקר מאד מאד את חמיכם וחמותכם ותשתדלו לקרא להם אבא ואמא, ועל-ידי-זה דיקא יתהדק הקשר ביניכם; כי מאחר שאתה, בני, תקרא להורים של אשתך אבא ואמא, היא תרגיש שנעשית חלק ממנה, שהרי היא קוראת להורים שלה אבא ואמא. וכמו-כן את, בתי, תשתדלי לקרא להורים בעלך אבא ואמא, ועל-ידי-זה יתהדק הקשר ביניכם, מאחר שפאשר בעלך יראה שאת קוראת להורים שלו אבא ואמא, הוא ירגיש שאת נעשית חלק מהמשפחה שלו, ודבר זה

יהדק ביותר את הקשר ביניכם, ותחיו באהבה, אהבה ורעות; כי על-פי-רב כל המריבות שמתחילות בין הזוג הן רק מסבת ההורים, פי חכמינו הקדושים אמרו (שבת קל.): ליכא כתבה דלא רמו בה תיגרא, וזה דבר הכרחי שיהיה איזה ריב ואי הבנה בין המתתנים, ויש ביניהם איזה פרוד או ופוח וכו', וממילא כשכבר מתתתנים בני הזוג, נשאר טעם רע ומר אצל החתן, למה פגמו בכבוד אביו ואמו, וכן נשאר טעם רע ומר אצל הכלה, למה פגמו בכבוד אביה ואמה, אבל אם יהיה לכם שכל ודעת לידע שעכשו אחר שהתחתנתם יחד, ואתם צריכין לבנות בית חדש בישראל, ועליכם לקיים (בראשית ב, כד): "על-כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו, והיו לבשר אחד", על-כן עליכם תקף-ומיד לשפח את כל הסכסוכים והמריבות ואי ההבנות שנתהוו בין הוריהם, ותאמרו אחד לשני, הן אמת שהיו ביניהם ריב ומחלוקת ואי הבנות, וכן הטבע והמדות שלהם שונים לגמרי זה מזה, וכודאי כל אחד מאתנו מחזיק כמו ההורים שלו, כי זה דבר טבעי שהבן או הבת ימשכו אחר ההורים שיילדו אותם, עם כל זאת מאחר שנשאנו, עלינו לשפח כל זה, ולא לערב את ההורים בנשואים שלנו, ועל-כן עלינו למסר את נפשנו לכבד את ההורים של שנינו, ובשום פנים ואפן לא לילף לשום צד, לא לצד ההורים שלו ולא לצד ההורים שלה, רק להוציא אותם מחיי נשואיהם, ולא לערבם בענייניהם הפרטיים, אף עם כל זאת עליכם לכבדם וליקדם מאד מאד, כי סוף כל סוף כמה יגיעות וטרחות טרחו ההורים בעבורכם?! כמה לילות לא ישנו ולא נחו בעבורכם?! כמה ישורים ועגמת נפש סבלו ההורים בשבילכם, עד שראו אתכם תחת החפה והתחתנתם?! ועל-כן בדין הוא

שְׁתַּכְבְּדוּ בְּיֹתֵר אֶת הַהוֹרִים שְׁלָכֶם, וְתִקְרְאוּ לָהֶם אָבָא וְאָמָא, וְאָפְלוּ שָׁהֶם שְׁנֵי הַפְּכִים וּבְעֵלֵי טְבָעִים אַחֲרֵים – מֵה בְּכָךְ, מֵה לָכֶם לְעָרֵב בֵּין הַהוֹרִים. אִם תִּלְכּוּ בְּדֶרֶךְ זֶה, וְתִמִּיד תִּכְבְּדוּ אֶת הַהוֹרִים, הֵן הַבַּעַל אֶת הוֹרֵי אִשְׁתּוֹ וְהֵן הָאִשָּׁה אֶת הוֹרֵי בַּעְלָהּ, אִזּוּ יִשְׂרָה בְּיַנְיָכֶם שְׁלוֹם וְאַהֲבָה אֲמַתִּית, וְזָכְרוּ אֶת זֶה הַיֵּטֵב, כִּי זֶה הֵיִסוּד וְהַעֲקָר בְּשְׁלוֹם-בֵּית.

ב.

לְדוֹן תִּמִּיד לְכַף זְכוּת אֶת חֲמִיו וְחֲמוֹתוֹ

בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, עַכְשָׁו שֶׁהִתְחַתְּנָתֶם, וְאַתֶּם מִתְחִילִים חַיִּים חֲדָשִׁים לְגַמְרֵי, הֵינּוּ אִתְּךָ, בְּנֵי הַיְקָר, עַד עַכְשָׁו הֵייתָ בְּבֵית הוֹרֵיךָ, וְשָׁם קִבַּלְתָּ מִדּוֹת וְהִנְהַגּוֹת מֵה שְׁקִבַּלְתָּ, וְכָל הָאוֹרֵה בְּבֵיתְךָ הִיְתָה אוֹרֵה שְׂפָה נוֹלַדְתָּ וְגִדַּלְתָּ וְחֻנְכַּתָּ, וְשִׁמְעַתָּ כָּל מִינֵי דְבוּרִים וְכוּ' וְכוּ', וְעַכְשָׁו הִתְחַתְּנָתָּ וְאַתָּה נִכְנָס לְבֵית חֲמִיךָ וְחֲמוֹתְךָ, שֶׁיֵּשׁ הִנְהַגּוֹת וּדְרָכִים אַחֲרוֹת, וְשָׁם יֵשׁ אוֹרֵה וְדְבוּרִים וְעִנְיָנִים אַחֲרֵים שְׁלֹא הִרְגַּלְתָּ בָּהֶם. וְכֵן אִתְּךָ, בְּתֵי הַיְקָרָה, צְרִיכָה לְדַעַת, שֶׁגִּדַּלְתָּ אֶצֶל הוֹרֵיךָ, וְחֻנְכַּתָּ וְהִתְנַהַגְתָּ עַל דֶּרֶךְ שְׁקִבַּלְתָּ אֶצְלָם, וְעַכְשָׁו אִתְּךָ נִכְנָסְתָּ אֶל בֵּית בַּעְלְךָ וְאֶל הוֹרֵיו, אֲשֶׁר שָׁם יֵשׁ הִנְהַגָּה אַחֲרֵת לְגַמְרֵי מִכְּפֵי שְׂרָאִית אֶצֶל אֲבִיךָ וְאָמָךְ, וְזֶה סוּבֵב עַל שְׁנֵיכֶם, שֶׁעֲלֵיכֶם לְדַעַת דְּבָר זֶה, שֶׁכָּךְ הִיא הַמְּצִיאוֹת, שֶׁאַתֶּם בָּאִים מִשְׁנֵי הַפְּכִים לְגַמְרֵי, וְעַל-כֵּן רָאוּ לְהַרְגִיל אֶת עַצְמְכֶם, אִתְּךָ, בְּנֵי הַיְקָר, לְהִנְהַגּוֹת חֲמִיךָ וְחֲמוֹתְךָ, אִף שֶׁהִרְבָּה דְּבָרִים לֹא נִרְאִים בְּעֵינֶיךָ, וְכֵן אִתְּךָ, בְּתֵי הַיְקָרָה, הַרְגִילִי אֶת עַצְמְךָ בְּהִנְהַגּוֹת וּבְדֶרֶךְ שֶׁל חֲמִיךָ וְחֲמוֹתְךָ, וְאִף שֶׁהִרְבָּה דְּבָרִים לֹא נִרְאִים בְּעֵינֶיךָ, עִם כָּל זֹאת הַמְּצִיאוֹת הִיא כָּךְ,

מה שאתם רואים ושומעים – זהו זה, ואפלו שאין זה מוצא חן בעיניכם, הינו בעיני הבעל אין מוצא חן מה שרואה אצל חמיו וחמותו, ובעיני האשה אין נראה הנהגות חמיה וחמותה, עם כל זאת על שניכם לדון לכף זכות את חמיכם וחמותכם ולקבל הכל באהבה, ולהבליג על הכל, ואפלו שיהיה פעם שחמיכם או חמותכם יצטקו עליכם, תדונו אותם לכף זכות, כי עליכם לדעת ולהבין ולהשפיל שהם יותר מבגורים מכם, וכבר עבר עליהם בחייהם כל מיני צרות ויסורים ומכאובים, וסבלו מה שסבלו, והם מסבבים עם צרות ויסורים וחובות והרפתקאות ועל-כן טבעם עצבני, והם מוציאים את העצבים עליכם, ועל-כן ראו לדון אותם לכף זכות, ואינכם צריכים לקבל כל דבר אשר הם אומרים שפך הוא, רק שתדלו תמיד לדון אותם לכף זכות. אתה אהובי, בני היקר, ראה לדון את חמיה וחמותך לכף זכות, ואפלו שיצטק חמיה עליך: "לך לעבד" וכו', ו"מה אתה מבזבז את הזמן" וכו', אל תענה לו בחצפה, חס ושלום, אלא תשמע ותבליג ותשתק על כל מה שאתה שומע, ותדון אותו לכף זכות, שעוברים עליו עכשו צרות ויסורים קשים ומרים, והוא מוציא את העצבים עליך, ובזה שתשתק ותדם, ולא תגיד לו דבר וחסדי דבר, אלא תקבל ממנו, וכן אל תאמר שום דבר לאשתך, מה שאביה חרף וגדף אותך ובזה ורודף אותך, אם תשמע בקולי, אז תראה שלבסוף הוא יבוא וישלים עמך, וכבוד אותך ויתן לך שפע גדול. העקר הוי פקח ואל תענה לחמיה מאומה, ואפלו שאתה רואה שהוא מתנהג לגמרי אחרת ממה שאביך מתנהג, אל תגיב שום דבר, רק תקבל הכל באהבה אהבה ורעות, ותשתדל לקרותו אבא, ותכבדו ותיקרו מאד מאד, ואז תראה

איך שהכל ישתנה לטובה, וכל המניעות יתהפכו לנעימות. וכן את, בתי היקרה, ראי לדון את חמותך לכף זכות, ואף שמאד מאד קשה לחיות עמה, כי כבר העידו חכמינו הקדושים, שפלה וחמותה אינן משתוות (שבת כו.), כי טבע של החמות שהיא תמיד חושבת שפלתה לקחה את בנה, ועל-פן תמיד תהיה לה איזו קנאה ושנאה על פלתה, עם כל זאת ראי להיות חכמה ופקחית, ולעולם אל תגיבי ואל תעני למה שחמותך אומרת ומדברת עליך, ואפלו שמדברת עם בעלך עליך, אל תגיבי ואל תאמרי לבעלך שום דבר רע על אמו, רק תדוני אותה לכף זכות, כי זה טבע בריא שהחמות תשנא את הפלה ולא תשתנה עמה, ואז אם באמת תשתקי ולא תעני לה דבר, וכן תשתדלי לא לדבר על חמותך בפני בעלך, אז תראי שבמשך הזמן הכל יתהפך, ותחת הרעה שרצתה לעשות לך חמותך, תעשה לך רק טובות, ותקנה לך מתנות יקרות.

כי עליכם לדעת, בני ובנותי היקרים, שצריכין לדון את חמיו וחמותו רק לכף זכות, ורק על-ידי-זה יהיה לכם שלום ואהבה והבנה הדדית, ותזכו לגור ביחד באהבה, אהבה ורעות. ומי שיקח בידו את הפלל הזה, אז יצליח בחיי נשואיו, כי הבעל אינו רוצה לשמע שמדברים על הוריו, והאשה אינה רוצה לשמע שמדברים על הוריה, ועל-כן, בני ובנותי היקרים, תהיו שניכם פקחים, ואל תדברו על חמיכם וחמותכם, רק תדונו אותם לכף זכות, ועל-ידי-זה בעצמו תתרכה האהבה ביניכם, ויגדל הכבוד שתכבדו זה את זה, ולבסוף חמיכם וחמותכם יראו שאתם סובלים כל-כף ויתהפכו עליכם לטובה, וזה ברור כשמש. וצריך שתדע אהובי, בני היקר, אם תסבל כל השגיונות והעצבים של

חמיו, ולא תגיב שום דבר עליהם, ולא תענה לו בחצפה, אלא תסבל הכל, אז תראה שלבסוף חמיו יכבד אותך מאד מאד, ויתן לך כל מה שיש לו, והוא בעצמו יתחרט למה צער אותך. ועל-כן הוי פקח, ואל תענה לחמיו שום דבר, ובפרט אל תדבר אליו בחצפה, אלא תכבדו ותיקרו מאד מאד, ואז תראה איך שתצליח בחיי נשואיך. וכן את, בתי היקרה, הוי פקחית וחקמה, ואל תעני לחמותך שום דבר, ואל תגיבי לה, אדרכה אפלו שהיא תדבר עליך לבנותיה כל דבר רע, עשי עצמך כאינה רואה ואינה שומעת ואינה מרגישה, ואז תראי שהכל יתהפך לטובה. ועקר הטובה – שתהיה ביניכם אהבה, אהבה ורעות; כי אי אפשר שתהיה אהבה אהבה ורעות בין הזוג, כשהם אינם מסתדרים עם ההורים של שני הצדדים, ועל-כן מי שרוצה שיהיה לו שלום-בית, צריך למחל לחמיו וחסותו, וכן היא צריכה למחל לחמיה וחסותה, ואפלו שעשו להם הכי רע, צריכין לדון אותם לכף זכות, ולקבל את זה לכפרת עוונות, ואז תעברו את ימי חייכם בשלום ובאהבה. ואם תקבלו את דברי אלה, אז תראו איך שתפטרו מרב הצרות הבאות בדרך כלל בחיי הנשואין, ואם חס ושלום, תהיו חכמים בעיניכם ותתעקשו ולא תקבלו את דברי אלה, אז תראו איזו מרירות תעבר עליכם בחייכם, חס ושלום; ועל-כן הוי חכמים ופקחים, וקבלו את דברי אלה, ואז תצליחו כל ימי חייכם, ותזכו לראות בנים לבניכם, וגם ילדיכם יתנהגו עמכם כאשר התנהגתם עם הוריהם.

ג.

להשתדל מאד מאד לא לדבר רע על חמיו וחמותו

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם ביותר לחיות ביחד באהבה, אהבה ורעות, ולכבד אחד את השני, ולבנות בית נאמן בישראל, ותשתדלו תמיד לדון את עצמכם לכף זכות, ומה שרק יקרה בבית, אסור להשליך את האשמה אחד על השני, אלא אדרבה ראו לכבד וליקר אחד את השני, ועל-ידי-זה תהיה הברכה וההצלחה מצויה בתוך ביתכם, כי אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא כשיש שלום ואהבה, אהבה ורעות ושמחה, כי במקום אהבה ושמחה, שם שורה השכינה, וכששורה השכינה, אז כל הברכות מצויות, ונולדים ולדים בריאים בשכלם ובנפשם, ולכן תשתדלו לדון אחד את השני לכף זכות, ואל תריבו ביניכם על שום דבר, ומכל שכן וכל שכן כשיארע שחמיר וחמותך יצערו אותך, אהובי, בני, ויחרפו ויבזו אותך וירדפו אותך, אתה תשתדל בכל מיני אפנים שבעולם לא לדבר עם אשתך שום רע על הוריה, ואף שהצדק עמך במאה אחוז, שחמיר וחמותך הם אנשים קשים, עם כל זאת אף פעם אל תגיד לאשתך את אשר בלבך על הוריה, ואז תראה שתצליח בתוך ביתך. וכן את, בתי היקרה, אפלו שאת יודעת שחמיר וחמותך אנשים קשים, ומצערים אותך מאד מאד, ורודפים אותך ומתלוצצים ממך, ומכנים אותך בכל מיני שמות וכנויים רעים, את אף פעם אל תדברי עליהם בפני בעלך, ואף שכואב לך מאד מאד על ההתנהגות המוזרה שמתנהגים עמך, עם כל זאת היי פקחית, ואל תדברי בפני בעלך על ההורים שלו, וכן אתה

בני, הווי פקח, ואף פעם אל תדבר על ההורים של אשתך, ואז אם שניכם, בני ובנותי היקרים, תתנהגו בצורה כזו, תראו שתצליחו בחיי נשואיכם, כי כל הגרושין שנעשים, רחמנא לישזבן, הם רק כשמערבים את ההורים ואת המשפחה בתוך חיי הנשואין, וזה סם המות, רחמנא לישזבן, ובתים נהרסו רק בגלל שטיות כאלו, שלא הסתדרו עם החם והחמות, ועל-ידי-זה התחילו המריבות בתוך הבית, זה קלל את הורי אשתו, וזו קללה את הורי בעלה, וכך עבר יום אחר יום עם שמיעת קללות, רחמנא לישזבן, עד שלבסוף נעשה ביניהם פרוודים. ומכל שכן כשיש ילדים, צריך להזהר בזה מאד מאד, כי סוף כל סוף לילדים אסור לשמע איך שמדברים ומזלזלים בסבא ובסבתא, כי זה פגם גדול מאד. וזכרו היטב, בני ובנותי היקרים, כי יבוא היום שגם ילדיכם יגדלו, וגם אתם תהיו חם וחמות וסבא וסבתא, ואילו פנים יהיו כשילדיכם ונכדיכם ישלמו לכם בחזרה מה שעשיתם להורים שלכם, ועל-כן חוסו וחמלו עליכם ותדעו אשר גלגל חוזר בעולם, כי הקדוש-ברוך-הוא משלם בחזרה מדה כנגד מדה, אם האדם מכבד ומיקר את חמיו וחמותו, על-ידי-זה כשהוא מחתן את הילדים שלו, וגם לו יש חתן וכלה, אזי הקדוש-ברוך-הוא מסבב שגם הם מכבדים ומיקרים אותו, ואם, חס ושלום, הוא מזלזל בחמיו וחמותו, אזי מקבל את ענשו שכרו משלם, שגם הם מזלזלים בו, וכמו-כן הילדים כשרואים שהאבא והאמא לא מסתדרים ותמיד מקללים את ההורים, היא מקללת את הורי בעלה, והוא מקלל את הורי אשתו, והילדים שומעים הכל, על-ידי-זה נעשה ביניהם זול הסבא והסבתא, והורסים את חיי המשפחה; ועל-כן, בני ובנותי היקרים, ראו לישוב את עצמכם, האם פדאי לבלות

את הימים והשנים הטובות שנתן לכם הקדוש-ברוך-הוא להבל ולריק ובמריבות ובמחלקת ובקללות ובקנאות ובשנאות, או לבלות את הימים ואת השנים הטובות שהקדוש-ברוך-הוא נותן לכם להתענג בהם ולחיות חיי נחת וענג ואשר וטוב וזיו ודבקות בו יתברך; ועל-כן ראו להשתדל מאד מאד לא לדבר רע על חמיכם וחמותכם, ועל-ידי-זה תצליחו כל ימי חייכם, ותהיינה ברכה והצלחה מצויות בתוך ביתכם תמיד.

ד.

לברח מפל מיני ופוחים ומריבות עם חמיו וחמותו

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, שחכמינו הקדושים אמרו (ברכות כ:): כשם שפרצופיהם שונים בן דעותיהם שונות, כל אחד יש לו דעה אחרת, ואי אפשר לכפות את הדעה שלו על זולתו, וזה נאמר על כל בר ישראל, ומכל שכן בתוך הבית, אי אפשר להכריח את אשתו שתחזיק כמותו, ואי אפשר לאשה להכריח את בעלה שיחזיק כמותה, אלא כשיש אהבה ואהבה ורעות והבנה הדדית, ממילא באים לידי דעה אחת, ודבר זה הוא כלל גדול ויסוד בחיים, כי לא פדאי להפגס בופוחים ובמריבות עם שום בן אדם, אם אתם רואים בן אדם שרוצה רק לכפות ולהכריח את הדעות שלו עליכם, תתחמקו ואל תכנסו עמו בשום ופוחים ומריבות, כי עם ופוחים ומריבות לא מצליחים כלל, רק הורסים את עצמם לגמרי, ובאים לידי פעס ורציחה ומחלקת ומריבות על לא דבר; ועל-כן בשעה שרואים שיש ופוחים ומריבות, צריכין להתחמק ולברח משם, וזה נאמר

על כל בר ישראל, ומכל שכן וכל שכן עם חמיו וחמותו, אף פעם אסור להפגס בנפוחים ומריבות, אלא תמיד לראות שהצדק יהיה עמָהֶם, כי לא כדאי להתנפח עמָהֶם, ומכל שכן כשהדבר הזה יביא מחלוקת ומריבות. ורואים הרבה פעמים שבשביל נפוחים של שטיות והבלים נעשה שנאה וקנאה ומריבה, עד שלבסוף נתפרדה החבילה שנגרמת מחלוקת בין בני הזוג, והכל על לא דבר רק מחמת שטיות והבלים ונפוחים ומריבות של סרק. ובפרט בעתים הללו, שחמיו וחמותו נוסעים אל צדיק פלוני, והחתן נוסע אל צדיק אלמוני, או זה בא מגוף ופלג זה, וזה בא מגוף ופלג אחר, מה ולמה להתנפח?! מה ולמה להפגס לנפוחים ומריבות?! האם שוות כל הדעות שתצא מזה מריבה, עד שלא יוכלו לדבר אחד עם השני?! האם זו היתה פונת הצדיקים שתלמידיהם יריבו ביניהם, ויעשו מחלוקת ומריבות?! הלא כל התכלית היא רק להמשיך על עצמו ערבות, נעימות, ידידות, זיו, חיות אלקותו ותבונה, ולהחדיר בעצמו אור וחיות אלקותו ותבונה, ולהתנהג על-פי התורה הקדושה, ועל-כן מה אכפת לך אם חמייך הולך אל צדיק אחד ואתה הולך אל צדיק אחר?! ואף שהם מתנגדים זה לזה, מה לכם להפגס בנפוחים ומריבות בין שני צדיקים, בין שתי חסידיות, בין שתי שיטות וכו', יהיה לכל אחד מה שיהיה, העקר להשתדל שלא יהיו ביניכם נפוחים ומריבות ומחלוקת, ואפילו שיש דעות שונות, שזה אוסר וזה מתיר, וזה מתיר וזה אוסר, גם-כן לא כדאי להתנפח ולריב ביניכם, כי המחלוקת והמריבות הורסות את בית, פי מה יקרה, אם אתה, אהובי, בני היקר, לא תשתנה עם חמייך, ומכל שכן שתתחיל להתנפח ולריב עמו, עליך לדעת,

כי התוֹצְאוֹת לֹא תִהְיֶינָה טוֹבוֹת, חֵס וְשָׁלוֹם, כִּי אֵין טוֹב יוֹצֵא מִהַמְחַלֶּקֶת וְהַמְרִיבוֹת, כִּי לְבִסוּף תִּתְהַנֶּה מְזָה שֶׁנֶּאֱהָ, וְזֶה יָבוא אַחֲר־כֶּךָ לְאִשְׁתְּךָ, וְחַמִּיךָ כִּכֵּר יִדְבַר עִם אִשְׁתְּךָ עָלֶיךָ, וְכֶךָ תִּתְחַיל לְהִיּוֹת אִשׁ בּוֹעֶרֶת, וְהַכֵּל עֵקֶב שְׁטִיּוֹת וְהַבְּלִים הַקּוֹרִים עֵכָשׁ בְּעוֹלָם; וְעַל-כֵּן רְאֵה לְהִיּוֹת פֶּקַח וְאֵל תִּכְנָס בְּשׁוֹם וּפּוֹחִים עִם חַמִּיךָ וְחַמוֹתְךָ, אֲלֵא תַמִּיד תִּתֵּן לָהֶם אֶת הַצֶּדֶק. וְכֵן אַתָּה, בְּתִי הִיקְרָה, אֵל תִּכְנָסִי בְּשׁוֹם וּפּוֹחִים וּמְרִיבוֹת עִם חַמִּיךָ וְחַמוֹתְךָ, תַּמִּיד תִּתְנִי לָהֶם אֶת הַצֶּדֶק וַיִּרְגִּישׁוּ שְׂאֵתָם מִסְּכִימִים עִמָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּצְאוּ אַתָּם הַמְנַצְּחִים, כִּי עֵקֶר הַנִּצְחוֹן הוּא לְקִנּוֹת חַיִּים מְאֻשְׁרִים, וְלִהְיוֹת עֵקֶר הַכְּשָׁלוֹן בְּחַיִּים כְּשִׁישׁ מִחֻלְקֵת וּמְרִיבוֹת עַד שְׁבָאִים לִיְדֵי גְרוּשִׁין, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבּוּן. וְעַל-כֵּן הָיוּ פִקְחִים, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, וְאֵל תִּכְנָסוּ בּוֹפּוֹחִים וּמְרִיבוֹת עִם חַמִּים וְחַמוֹתְכֶם בְּשׁוֹם דְּבַר שְׁבַעֲוֹלָם, וְאַפְלוּ שְׂאֵתָם יוֹדְעִים שְׂאֵתָם צוֹדְקִים וּמְכַל שֶׁפֶן בְּעֵינֵי סָרְק וּמָה בְּכֶךָ, צְדִיק שְׁלֶךְ אֵינוֹ צְדִיק, צְדִיק שְׁלֵי כֵן צְדִיק, הַדְּרָךְ שְׁלֵי נְכוּנָה וְהַדְּרָךְ שְׁלֶךְ אֵינָה נְכוּנָה וְכַדוּמָה כֵּל מֵינִי הַבְּלִי הַבְּלִים הַנוֹהֲגִים עֵכָשׁ, כֵּל מֵינִי וּפּוֹחֵי סָרְק וְהַבְּל, אֲשֶׁר רַק גּוֹרֵם לְקִנְיָה שֶׁנֶּאֱהָ וּמִחֻלְקֵת וְלִשְׁוֹן הַרַע וּרְכִילוֹת וְלִיצְנוֹת וּקְלָלוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן, מְכַל זֶה תִּבְרָחוּ כָמוֹ שְׁבוֹרְחִים מְאֻשׁ שׁוֹרְפֵת מִמֶּשׁ, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּנְצְחוּ וְתַחֲיוּ חַיִּים מְאֻשְׁרִים, וְתִשְׁרֶה שְׁכִינָה בְּמַעֲשֵׂה יְדִיכֶם כֵּל יְמֵי חַיִּיכֶם.

ה.

**אֵין לְתַאֲר וְאֵין לְשַׁעַר אֶת הַשְּׁלוֹם-בֵּית שְׁמֵתִחוּק בֵּין הַזּוּג
כְּשֶׁמְכַבְּדִים אֶת חַמִּיו וְחַמוֹתָיו.**

בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים, עֲלִיכֶם לְדַעַת, אִם אַתֶּם רוֹצִים לְחַיּוֹת

ביחד בשלום ואהבה, באהבה ורעות והבנה הדדית, ראו לכבד וליקר את ההורים משני הצדדים, ואף פעם לא יהיו לכם טענות עליהם, ואף שנדמה כאלו עשו לכם עול כשהייתם רוקים, עם כל זאת עליכם לדון אותם לכף זכות, כי סוף כל סוף גם הם היו צעירים וגם הם לא ידעו איך להתמודד בחיים, ועל-כן אל לכם להאשים אותם בשום אשמה, אדרבה העקר רק לדון אותם לכף זכות, ועל-ידי-זה תצליחו לגור ביחד באהבה, אהבה ורעות, כי כל המריבות בבית הם כשמכניסים את ההורים בתוך חיי הנשואין, לבעל יש טענות על חמיו וחמותו ולאשה יש טענות על חמיה וחמותה, וכך אחד שופך את מר לבבו על השני, וזה גורם אחר-כך למתחים ומריבות בבית, ומכל שכן כשמערבים את ההורים, וההורים מסיתים זה את הבן שלו, וזה את הבת שלו, כמו-כן זו את הבן שלה וזו את הבת שלה, שמסיתים ומדיחים אחד על השני, ואומרים: "תראה איזו אשה לקחת וכו', היא מלאה חסרונות" וכו', ושופכים עליה קיתונות של בוז, דבר זה מכניס בן ספקות וקרירות על אשתו, ולהפוך גם לבת ההורים עלולים למלא את הראש: "איזה בחור לקחת, בטלן ואינו עובד, מסתובב ולא יצליח לשום דבר", ועל-ידי-זה נכנסים בלב הבת קשיות וספקות על בעלה, עד שמאבדין את החן זה מזה ולאט לאט מתחילים לריב, וכל זה הוא אשמת ההורים.

ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, להיות פקחים וחכמים, ואל תערבו את ההורים בתוך חיי נשואיכם, ואפלו שידברו מה שידברו, אתם אל תענו שום דבר, רק תדונו אותם לכף זכות, כי מאיזו סבה שרק תהיה הם מדברים כל דבר אסור עליכם,

אתם תדונו אותם לכף זכות, ואל תסתכלו על שום דבר, ועל-ידי-זה תצליחו מאד מאד בחיי נשואיכם, ותזכרו את זה היטב היטב. כי רואים שרוב הבתים נשברים רק מחמת שמכניסים את ההורים בתוך חיי הנשואים ושומעים להם, הבן שומע לאמו שמדברת כל דבר אסור על אשתו, והאשה שומעת לאביה שמדבר כל דבר אסור על בעלה, וכך נהרס כל הבית; ולכן ראו להיות פקחים, בני ובנותי היקרים, ואל תערכו את ההורים בתוך הבית ובתוך חיי נשואיכם, ודיקא על-ידי-זה תצליחו, ומכל שכן וכל שכן תדונו אותם לכף זכות, ואל תשנאו שום שנאה וקנאה עליהם, אלא תמחלו להם בלב שלם, ותשתדלו שיהיה ביניכם אהבה והבנה הדדית, ואז תבנו בית בריא ושלם ותחיו חיים נעימים וערבים ומתוקים כל ימי חייכם. ואל יהיה בעיניכם דבר זה קל, כי זה יסוד גדול בחיי הנשואין, ומי שרוצה להצליח בנשואיו, עליו להשתדל לדון את חמיו וחמותו לכף זכות, וכן האשה צריכה לדון את חמיה וחמותה לכף זכות ולא לערבה בחיי הנשואין, ומכל שכן שהבעל לא יקלל את הורי אשתו, והאשה לא תקלל את הורי בעלה, ועל-ידי-זה יצליחו בחיי נשואיהם. ומי שיקבל את דברינו אלו אז מבטח שיהיה לו בית חם, בית מלא אהבה, בית מלא שמחה. ואם, חס ושלום, יהיה חכם בעיניו, ולא ירצה לקבל את דברינו אלה, לדון לכף זכות את חמיו וחמותו, ואפלו שיהיה הצדק עמו במאה אחוז, עם כל זאת אם לא יקבל את דברינו אלה, שצריכין להיות ותרן ולא לקלל את חמיו וחמותו לפני אשתו, וכן האשה תקלל את חמיה וחמותה לפני בעלה, אזי ישבר בידים את הבית. ולכן מאד מאד אבקש אתכם, בני ובנותי היקרים, ראו להיות פקחים

ותראו איך שכל חייכם ישתנו לגמרי, אם רק תצייתו אל דברי אלה שהרביתי לדבר עמכם; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו, אלא לוקח את דברינו אלה בתמימות ובפשיטות גמורה, אז יהיה לו בית חם, בית מלא שמחה, בית שהשכינה תשרה בו, כי אין עוד יפי כמו שלום ואהבה בבית; אשרי הזוג שחוזר על דברינו אלו תמיד, ואז יראו שהם עקרים גדולים בשלום-בית, ויחיו ביחד באהבה, אחנה ורעות והבנה הדדית, ואחד יעזר לזולתו, ואז טוב להם בזה ובבא תמיד.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

איש וביתו

יגלה ממועלת השלום-בית בין איש
לאשתו, שעל-ידי-זו משרה שכינה בתוך
ביתו ובמקום שהשכינה מצויה – הברכה
מצויה.

פְּתוּחַת הַסֵּפֶר

מוֹהְרָא"שׁ ז"ל אָמַר: כָּל זוּג צָרִיךְ לְמַסֵּר אֶת נַפְשׁוֹ
שְׂיֵהֵיָה לֹא שְׁלוֹם-בַּיִת, כִּי בְּפִרוּשׁ גָּלָה לָנוּ רַבְּנֵנוּ ז"ל
(שִׂיחוֹת-הַר"ן, סִימָן רסג), שֶׁהַסֵּמ"ךְ-מ"ם עוֹשֶׂה כָּל
מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם לְשֹׁבֵר אֶת בְּתֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי
לְהַקְשִׁילָם. וְלָכֵן צָרִיכִים מְאֹד מְאֹד לְשַׁמֵּר עַל
שְׁלוֹם-בַּיִת, שֶׁבְּיָדָהּ תִּלְוֶיָה כָּל הַבְּרָכָה בַּבַּיִת.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תתקלז)

סְפִירַת הַסֵּפֶר

קונטרס איש וביתו

א.

בני ובנותי היקרים! רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רסה), שהנשמות – "איש וביתו" למעלה בשמים הם נשמה אחת, וכשיורדים אל זה העולם מתפצלים, הזכר יורד על-ידי זוג הורים אחד, והנקבה יורדת על-ידי זוג הורים אחר, וכדי לחבר את שתי הנשמות יחד, כמו שהיו בשמים – זה לוקח הרבה זמן, עד שחכמינו הקדושים אומרים (עין סוטה ב'): קשה זווגו של אדם בקריעת ים סוף. בשעת קריעת ים סוף היה קטרוג גדול בשמים: הללו עובדי עבודה זרה, והללו עובדי עבודה זרה, ומשה רבנו היה צריך להמתיק את הקטרוג הזה, להראות שעם ישראל הם אמה אחת, עם ישראל עם מיחד לא כמצרים, עם ישראל לא שנו שמם, לא שנו לבושם, והוא פעל שיקרע הים סוף. ולמה באמת כל-כך קשה למצא זה את זה, אם שניהם היו למעלה נשמה אחת, למה כל-כך קשה לזוגם יחד, הלא היו צריכים להמשיך זה לזה תכף-ומיד, ולמה צריך להיות זווגם קשה בקריעת ים סוף? אלא מסביר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק ב', סימן פז): כשאדם חוטא, בר מינו, הוא מרחק מעצמו את זווגו, וקשה לו מאד מאד למצא בת זוגו, ואף שפכר מוצאה – היא כנגדו, וכל אשר הוא אומר, היא אומרת הפוך, ולהפך – כל אשר היא אומרת, הוא מביע דעה שונה. ואפלו כשמצאו זה את זה, אף-על-פי-כן יש מריבות בבית, ואין יודעים על מה ולמה? אין זאת אלא מחטאים ועוונות שאדם

חטא. עם כל זאת כתוב בתקוני זהר (תקוני יד), שאם אדם חוזר בתשובה, מקבל חזרה את אשתו, וכן נעשה שלום בתוך הבית. כי באמת אומרים חכמינו הקדושים (סוטה יז): איש ואשה זכו – שכינה ביניהם; אצל האיש יש י', ואצל האשה יש ה', וביחד: י"ה – שם של הקדוש-ברוך-הוא. ואם בני הזוג יודעים את האחריות שמנחת עליהם, אפשר הם נשמה אחת מהקדוש-ברוך-הוא, והיו בשמים אחד, ומה שנתפצלו, זה היה רק בעולם הגשמי והחמרי, והיה להם קשה למצא זה את זה, הרי נעשו אחד"ד, שזה בגימטריה אהב"ה, ומאחדים באחדותו יתברך, ברגע שהאיש או האשה יודעים, שהכל ממנו יתברך, ואם הקדוש-ברוך-הוא זוג אותנו יחד, סימן שאנו זוג מן השמים, אז אין מריבות בינינו. ובדאי ישנם דעות שונות, כי האיש חסד והאשה גבורה, או להפך – האיש גבורה והאשה חסד, ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן פ'): מה נקרא שלום? כשמתאחדים שני הפכים יחד, כשחסד וגבורה מתאחדים יחד, מזה נעשה דעת, אבל אם שניהם אוהזים יחד בדעה אחת, אין זה נקרא שלום. ובאמת מי שפקח יודע, שאנו שנינו – "איש וביתו" זוג מן השמים, ונשלחנו לזה העולם לתכלית אחת – לקיים רצון הקדוש-ברוך-הוא, להוליד בנים ובנות, כי "לא תהו בראה לשבת יצרה" (ישעיה מה, יח), הקדוש-ברוך-הוא רוצה שהעולם יהיה מלא עם נשמות קדושות שיפירוהו.

ולכן על "איש וביתו" מנחת אחריות גדולה לחיות יחד בשלום ובאהבה, ובזה הם מגלים, שהשכינה בתוך הבית, כי חיים ביחד באהבה ורעות ובהבנה הדדית, ובמקום שהשכינה נמצאת – שם הברכה מצויה. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות ט'): אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש, ואי

אפשר לשניהם בלא שכינה. צריכים לראות שהבית יהיה משפן השכינה. כשמרגישים שהקדוש-ברוך-הוא נמצא בתוך הבית, אין עוד ברכה יותר גדולה מזו. כשאדם יודע שמלך מלכי המלכים הקדוש-ברוך-הוא נמצא בתוך הבית, אז מתנהג בדרך ארץ, והיא מתנהגת בדרך ארץ, ושניהם אוהבים זה את זה ומקבלים את השכינה בסבר פנים יפות, ומדברים זה לזה יפה, ומכבדים זה את זה, והקדוש-ברוך-הוא עוזר שמזווג כזה יוצאים ילדים, והם מחקים את ההורים, ואם ההורים מכבדים זה את זה, אילו ילדים מצלחים יוצאים מהם! ואומרים חכמינו הקדושים (ספד נז): שותא דינוקא בשוקא או דאבוה או דאמיה; מה שהתינוק מדבר, שומע את זאת – או מהאב או מהאם. ולכן זוג שהתחתנו וגרים יחד, אם אינם רוצים שיתפרסמו מעשיהם והנהגותיהם ודרכיהם בפרטים, ישמרו מאד מאד על ילדיהם, כי הילדים אף הקטנים ביותר יגלו את הכל. ילדים ברי דעת הם ומבינים כל דבר. ואל תאמרו: הם קטנים ואינם קולטים, לא ולא! יש להם שכל, אף איננו מפתח דיו, וכשיגדלו – שכלם יתפתח גם-כן, ואז יבינו וישפילו מה שראו ושמעו בקטנותם. וכן עתה הפעוט מגלה לחוץ מה שראה בבית. ולכן אחריות גדולה מנחת על "איש וביתו" איך להתנהג בדרך ארץ, כי הילדים קונים את מדות הוריהם, ולא יועיל דבר, מה שההורים עושים, וכפי שמתנהגים הם – כן יתנהגו הילדים. ולכן "איש וביתו" צריכים להקפיד שתהא הנהגתם על-פי התורה, תמיד יכבדו זה את זה, אשר זהו רצונו יתברך. ולכן איש ואשה יש ביניהם י"ה שהוא המח – שם המחין, אבא ואמא, אבל אם מאבדים את הדעת והשכל – באים לידי פעס, כמאמרם ז"ל (ספרי מטות מח): בא לכלל פעס – בא לכלל טעות; הנה כשמתפעסים זה

על זה, פורחת הי' מהאש וזה' מהאשה, ונעשה אש ואש, עד ששורפים זה את זה ומגיעים לפרודים. והמציאיות המרה טופחת על פנינו, שבתים רבים מתפרדים על לא דבר. בוערת אש, וממה? אלא די בגפרור קטן אחד להבעיר קש קט, אשר מסיחים ממנו את הדעת, ולא אורח זמן רב, וכל הבית בוער בלהבות. כמו-כן קורה בבתים, כשאין שמים לב לנעשה סביב, אזי עקב דבר פעוט, בעטיו של ופוח קטנטן, נעשה רגז רב בין האיש לאשה ממש כילדים קטנים, ואם לא משלימים תכף-ומיד, הרי זה כדגמת הגפרור שהצית קש אחד קטן, ואם אין מכבים אותו על אתר – מכלה הכל. רב רבן של אי ההבנות בא מדברים פעוטים, דברי הגב' וריק: "אמא שלך אמרה לי כף, אביך דבר כף" וכו', ואם אינם חכמים ופקחים דים, אזי אינם מחליטים תכף-ומיד שלא לערב את ההורים בחייהם, ואינם מקבלים על עצמם: הבה נשלים, ומה בכך אם היא דברה כף או לא התניחה וכו', ואזי ממלה קטנה נעשה דבור גדול, עד שהלהבה לאש יצאה, ועולה כל הבית בלהבות.

ולכן צריכים לזכור, שאם הקדוש-ברוך-הוא סבב שיתחתנו יחד "איש וביתו" ניקא הזוג הזה, סימן שהיו נשמה אחת בשמים, והם צריכים להיות נשמה אחת בארץ. אם מקבלים את הדברים הללו – אין עוד חיים יותר יפים מזה. כי באמת רבנו ז"ל אומר (לקוטי-מוה"ר, חלק א' סימן כב): הגיהנום והגן-עדן נמצאים בזה העולם, נשאלת השאלה: היכן הגן-עדן והיכן הגיהנום?! אלא הם נמצאים בתוך הבית, אם אדם זוכה מקבל את הדעת הזו ששניהם – האיש והאשה, היו נשמה אחת בשמים, ועכשו משזכו למצא זה את זה ונשאו, יודעים שצריכים להסתדר ביניהם, ולחיות

בשְׁלוֹם וּבְאַהֲבָה, וְלַעֲזֹר זֶה לְזֶה, אֲזִי הֵם חַיִּים בְּגֵן-עֵדֶן כְּמוֹ אָדָם וְחַוָּה. וְזֶה מֵה שֶׁפָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב, כד): "עַל-כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד". אִיזֶה בַּיִת יָפֵה זֶה?! שְׁהֵאִישׁ וְהָאִשָּׁה גָרִים בְּיַחַד בְּאַהֲבָה וְהִכָּנָה הַדְּדִית, מְדַבְּרִים זֶה לְזֶה בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, מְכַבְּדִים אֶת הַהוֹרִים עַל שְׁנֵי הַצְּדָדִים, הַבֶּעַל צָרִיף לְכַבֵּד אֶת הוֹרֵי הָאִשָּׁה, סוּף כָּל סוּף זֶה חֲמִיד וְחֲמוּתָהּ, אִף שֵׁשׁ לָךְ טְעֵנוֹת עֲלֵיהֶם, רַמּוֹ אוֹתָךְ, גָּנְבוּ מִמֶּךָ וְכִדּוּמָה, עִם כָּל זֹאת נִתְּנוּ לָךְ מִתְּנָה אֶת בֵּתָם – אֲזִי תִכְבְּדֵם, וְכֵן הָאִשָּׁה צָרִיכָה לְכַבֵּד אֶת חֲמִיָּהּ וְחֲמוּתָהּ, וְלֹא יִהְיוּ לָהּ טְעֵנוֹת עֲלֵיהֶם וְכוּ', עֲלֵיהָ לְזַכֵּר שֶׁכֵּלָה וְחֲמוּתָהּ אִף פֶּעַם לֹא יִשְׁתּוּ, אֲבָל לֹא תֹאמַר אֶת זֹאת לְבַעֲלָהּ. כִּי מִזֶּה יוֹצֵא אַחֵר-כֶּף אִשׁ וְשׁוֹרֵף אֶת כָּל הַבַּיִת, עַל-יְדֵי מֶלֶךְ אַחַת קִטְנָה שֶׁדִּבְרָה עַל חֲמוּתָהּ, כְּכֹר גּוֹרְמֵת לְחֶרֶב, וְנִעְשָׂה גִיהֵנוֹם בְּבַיִת, מְגַרְשִׁים אֶת אֶחָד מֵהַבַּיִת, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג, כד): "וְאֵת לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת" וְגו', הֵינּוּ גֵרְשׁוּ אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן מֵהֵגֶן-עֵדֶן, וְשָׂמוּ לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שָׂזָה סוֹבֵב גַּם עַל בֵּר יִשְׂרָאֵל, אִם אֵינוּ זוֹכְה מְגַרְשִׁים אוֹתוֹ מֵהַשְׂמִיחָה וְהָאַהֲבָה וְהַשְׁלוֹם-בַּבַּיִת שֶׁהוּא הֵגֶן-עֵדֶן בְּבֵיתוֹ, עַד שֶׁאֵינוּ מִרְגִּישׁ אֶת הַנֶּעֱם שֶׁהִיא בְּבַיִת לְאַחַר הַחֲתֻנָּה. וְזֶה קוֹרָה אֶצֶל כָּל אֶחָד מֵאֲתָנּוּ, כִּי לְצַעֲרֵנוּ הֵרַב נִתְקִים (תְּהִלִּים קו, לה): "וַיִּתְעַרְבוּ בְּגוֹיִם וַיִּלְמְדוּ מֵעֲשֵׂיהֶם", רוֹאִים מֵעֲשֵׂה הַגּוֹיִים, כָּל מִינֵי שְׂקוּץ, תַּעוּב, זֶהוּם שֶׁנִּעְשָׂה כַּיּוֹם, וּבְמִקּוֹם שֶׁ"אִישׁ וּבֵיתוֹ" יִנְהֲגוּ עַל-פִּי הַתּוֹרָה, עַל-פִּי הַשְּׁלֶחֶן עָרוּף, רוֹצִים לְחַקוֹת אֶת מֵעֲשֵׂי הַגּוֹיִים, שֶׁהֵם נִדְמִים כְּבִהְמוֹת. עַד שֶׁחֲכָמֵינוּ הִקְדוּשִׁים אוֹמְרִים (יְבָמוֹת סא): אַתֶּם קְרוּיִם אָדָם וְלֹא אֲמוֹת הָעוֹלָם קְרוּיִם אָדָם, שֶׁבָשָׂר חֲמוּרִים בְּשָׂרָם, חַיִּים כְּחִיּוֹת הַשְּׂדֵה בְּלֵי בּוֹשָׁה כָּלָל, וּמִמִּילָא שָׁם יֵשׁ גְּרוּשִׁין, שָׁם יֵשׁ גִּיהֵנוֹם, לֹא טְעַמו טְעַם שֶׁל

גן-עדן, לא טעמו קדשה וטהרה, עד שבאים לגרושיו. ואם לא מתגרשים, אזי רבים ביניהם השכם והערב, והילדים סובלים מזה מאד, כי הבית נעשה הפוף ומבלבל, והילדים נבהלים ונחרדים, ויוצאים בלתי בריאים בנפשם וברוחם, כי רואים שהאב מקלל את האם, והאם מקללת את האב, רחמנא לצלן, עד שנעשה כל הבית גיהנום.

ולכן מאחר שהקדוש-ברוך-הוא זכה אתכם להתחתן יחד "איש וביתו", תדעו לכם, שיש עליכם אחריות גדולה מאד, ועליכם לראות שבביתכם יהיה משפן השכינה, שישכון שם הקדוש-ברוך-הוא, וידברו תמיד רק מהקדוש-ברוך-הוא, אם קורה מה שקורה אסור להתרגז, ישנם לפעמים הפסדים בבית, אין להתפעס, אלא לומר (ברכות ט): כל מאן דעביד רחמנא לטב עביד, כשהאשה שוברת משהו – לא להתרגז עליה, כשהבעל פטר מהעבודה, ונותר מחסר פרנסה, אסור להתנפל עליו, אלא לומר גם זו לטובה, הקדוש-ברוך-הוא גדול, עזרנו עד כה וימשיך לעזר לנו. ואם חיים בצורה כזו, שישנה עזרה הדדית, אין עורכים בקרת זה על זה, מדברים בנחת, אין קוראים בכל מיני שמות וכנויים, חס ושלום, זה לזה, אין עוד גן יפה מזה, שחיים ביחד באהבה ובאחדות ובהבנה הדדית, והילדים הגדלים בבית זה גדלים פקחים, בעלי בטחון עצמי, וכשהם יתחתנו, יקחו דגמא מהאב והאם וינהגו כמותם, לא-כן כשאינו נוהגים כן, אזי הבית מהפך ומבלבל, ישנן צעקות ומריבות, והילדים אחר-כך גם-כן מקימים בית כזה. וכמאמר הפתגם: התפוח אינו נופל רחוק מהעץ. ולכן אנו עדים לבתים רבים כל-כך הקורסים ונשברים. ואסור להאשים אותה או היא אותו, ולומר: הוא אשם, או היא

גִּרְמָה לְדַבֵּר, לֹא וְלֹא! כִּי בְמַרְיבוֹת יִשְׁנֶם שְׁנֵי צְדָדִים, וְאִי אֶפְשֶׁר לָרִיב לְבַד.. וְלָכֵן הִפְקַח – אֶף שְׁמֵלְבִינִים פָּנָיו וּמִשְׁפִּילִים אוֹתוֹ, מִתְפָּרְצִים עָלָיו וּמְבַזִּים מֵעֲשָׂיו, הוּא שׁוֹתֵק. וּכְמֵאֲמָרָם ז"ל (קדושין עא:): כִּי מִיִּנְצוּ בֵּי תַרְי בְּהַדֵּי הַדָּדִי, חָזוּ הֵי מִנִּיהוּ דְקָדִים וְשִׁתִּיק, הוּא מִיַּחַס טְפִי; מִי שִׁשׁוֹתֵק וְאִינוּ מְשִׁיב לְמַחְרָפוֹ, הוּא יוֹתֵר מִיַּחַס. וּבִפְרָט "אִישׁ וּבֵיתוֹ" צָרִיכִים לְזַכֵּר תְּמִיד, שֶׁבְּכָל יוֹם נִיוֹם מִשְׁתַּנִּים סְדְרֵי בְרֵאשִׁית, וְאִין יוֹם דּוּמָה לְחִבְרוּ וְאִין שְׁעָה דּוּמָה לְחִבְרָתָהּ, אָדָם נִמְצָא תְּמִיד בְּמִצַּב רוּחַ אַחַר, הֵנָּה צוּחֵק וְהוּא מִיִּשָּׁב, וְהֵנָּה מִסְכֵּן בּוֹכָה וּמְמַרְמֵר, וְכֵן אֲשֶׁתוֹ – הֵנָּה הִיא צוּחֵקת, וְהֵנָּה הִיא מְבַלְבֶּלֶת, וְלָכֵן צָרִיכִים לִידַע תְּמִיד בְּאִיזָה מִצַּב אָנוּ נִמְצָאִים, וְאִם נִדַּע שְׁעֵלֵינוּ לְדוֹן אֶת כָּלָם לְכַף זְכוּת, כָּל הַבֵּית יִהְיֶה גּוֹ-עֵדוֹן, וְאִם לֹא – נִבִּיא אֶת הַגִּיהֶנוֹם לְתוֹךְ הַבֵּית. וְלָכֵן אִם גְּלָה לָנוּ רַבְּנוּ ז"ל (לקוטי-מוֹהַר"ן, חֵלֶק א', סִימָן רפב), שֶׁאָדָם צָרִיךְ לְדוֹן אֶת חִבְרוּ לְכַף זְכוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה כָּבַר אִינוּ אוֹתוֹ אָדָם, הוּא אָדָם אַחַר לְגַמְרֵי, שְׁלֹא הָיָה קֹדֶם לָכֵן, וְאִם הוּא אָמַר אֶת זֹאת עַל סֵתָם חִבְרָה, שֶׁצָּרִיכִים לְדוֹן אֶת כָּל יְהוּדֵי לְכַף זְכוּת, אֲזִי מִי עוֹד הַחִבְרָה הַכִּי טוֹב בְּעוֹלָם כְּמוֹ הַבַּעַל? מִי עוֹד הַחִבְרָה הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר כְּמוֹ הָאִשָּׁה?! וְלָכֵן בְּבֵית צָרִיכִים לְדוֹן זֶה אֶת זֶה לְכַף זְכוּת, וְאִזּוּ יִהְיֶה הַבֵּית מִשְׁכַּן הַשְּׂכִינָה, וּבְבֵית כְּזֶה לֹא חֶסֶר דְּבָר, וְאֶפְלוּ שֶׁהֵם עֲנִיִּים, אֲבָל בְּרַגַע שִׁישׁ שְׁלוֹם – זוֹהִי הָעֲשִׁירוֹת הַכִּי גְדוֹלָה. וְלַהֲפֹךְ – כְּשִׁישׁ לְאָדָם מִלִּיּוֹנִים, וְאִינְנוּ חֶסֶר דְּבָר, אֲבָל אִם אִין שְׁלוֹם-בֵּית, מִסְכָּן, אִין לוֹ כְּלוֹם! וּמָה יַעֲשֶׂה עִם הַמִּלְיוֹנִים שְׁלוֹ?! הֲלֹא הוּא שָׁבוּר וְרָצוּץ, כִּי אִינוּ מְדַבֵּר עִם אֲשֶׁתוֹ וְיִלְדָיו, וְזֶה נִקְרָא עֲנִי הַכִּי גְדוֹל, אִם אִינוּ יְכוּל לְגוֹר בְּשְׁלוֹם, אֲשֶׁר מִמִּילָא יֵשׁ חִלּוּקֵי דְעוֹת בֵּינוּ לְבֵין אֲשֶׁתוֹ וּמָה שְׁוֹה עֲשִׁירוֹתוֹ?! וְלָכֵן הָעֵקֶר שִׁיְהִיָּה שְׁלוֹם בְּבֵית, וְיִחְיֶה כְּדַגְמַת

גן-עדן, יותרו זה לזה, האשה תקפיד על המצוות השייכות אליה: טהרת המשפחה, הדלקת נרות, כסוי ראש, בגדים צנועים, הבעל ילך לבית-הכנסת, יתן צדקה, יגמל חסדים, יקבע עתים לתורה, יקים את המצוות בשמחה, יחנך את הילדים בחנוף כשר, זהו בית מצלח! אשרי אדם החי בצורה כזו, ולבית זה יש קיום, ובתים כאלו היו לעם ישראל מאז שקבלו את התורה עד היום הזה, וכך עם ישראל חי וקיים, בצניעות גדולה ובאחנה ורעות. ובנדאי לא חסרים בתים הנשברים, בר מינו, אף הכל בא מפני שרוצים לחקות את הגויים, מזה נובעים כל-כך הרבה גרושין, מזה באות כל-כך הרבה בעיות בבית, ובמקום שהילדים יקבלו חם ואהבה מההורים, מקבלים השפלות ובזיונות, כי ההורים לקחו את דרך חזיהם מדרכי הגויים. לא-כן עם ישראל, אשר בן מחזיקים מעמד, ויש להם בתים לתפארת, הכל מחמת ששמרו על צביונם התורני והדתני. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ילקוט בלק תשעא): בשעה שירדו למצרים היו צנועים, כל אחד ואחד בתוך אהלו, לא ראובן מבית באשתו של שמעון, ולא שמעון באשתו של ראובן, אלא כל אחד ואחד באהלו צנוע, ואפלו כשהיו ששים רבוא במדבר, כך היו צנועים, אף אחד לא דבר על בית אחר, ומכל שכן שלא דברו עם אנשים זרים, שזו מעלת עם ישראל שמקפידים על אסור יחוד. ואם נבנה בית בצורה כזו, אזי יהיה משפן לשכינה, ובסיסו חזק ובטוח, ויעמד על עמדו לבנין עדי-עד.

ב.

בני ובנותי היקרים! רבנו ז"ל אומר (שיחות-הרב"ן, סימן רסג), שהסמ"ך-מ"ם עושה כל מיני פעולות שבעולם לעשות פרודים בין

איש לאשתו, כי הוא מִפְּחַד מֵאֵד כְּשֵׁיִשׁ שְׁלוֹם-בֵּית. כִּי הִנֵּה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סוֹטָה יז): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ – שְׂכִינָה בֵּינֵיהֶם, לֹא זָכוּ – אִשׁ אוֹכְלֶתָן. וְלָכֵן אָנוּ רוֹאִין לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, שְׁבָרַב בְּתֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁנֵן פֶּה וְשֵׁם אִי הַבְּנוֹת, עַד שְׂמִיגֵיעִים אֶף לְדָאֲבוּנֵנוּ, לִיְדֵי שְׂבִירַת בָּתִּים, וְהַשְׁלוֹם-בֵּית נֶעְדָר. עַל-כֵּן הָעֶקֶר לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׂבָעוּלָם בְּעִבוּר הַשְׁלוֹם. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (אָבוֹת דְּרַבִּי נִתָּן כח): כָּל הַמְּשִׁים שְׁלוֹם בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב כְּאֵלוֹ מְשִׁים שְׁלוֹם בְּיִשְׂרָאֵל עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד; אֵיזָה חוֹן וְיָפִי שֶׁל בֵּית יְהוּדִי, שֵׁי"אִישׁ וּבֵיתוֹ" גְּרִים בְּצוֹתָא בְּאַהֲבָה וּבְהִבְנָה הַדְּדִית, שְׂאֲז הַיְלָדִים גְּדֻלִים בְּרִיאִים בְּנִפְשָׁם וּבְשִׁכְלָם; כִּי כְּשֵׁיִשׁ אוֹרֵרַת שְׁלוֹם בְּבֵית, נִבְנָה הַבְּטָחוֹן הַעֲצָמִי שֶׁל הַיְלָדִים. כְּשֶׁהָאֵב מִתְעַנֵּן בְּכָל לַיְלָה מַה לְמַד הַבֵּן אוֹ הַבַּת, וּמִכָּל שָׂכֵן כְּשִׁשׁוּאָלוֹ אֵיזָה שְׂאֵלָה, וְנוֹתֵן לוֹ מַחְמָאָה, וְכֵן הָאֵם שׁוֹאֵלֶת אֶת הַיְלָדִים אִיךָ הִיָּה בְּמִקּוֹמוֹת לְמוּדֵיהֶם, וּמִשְׁבַּחַת וּמִגְבִּיָּה אוֹתָם עַל כָּל דְּבָר פְּעוּט שְׁעוֹשִׁים וְכוּ', אֵינְכֶם יְכוּלִים לְתַאֵר וּלְשַׁעַר מַה גּוֹרֵם לַיְלָד הַשְּׂבַח הַקָּטָן שְׂשִׁבְחוֹ אוֹתוֹ, מִלֵּא טוֹבָה שְׁנַתְנוּ לוֹ. וְכֵן לַתַּת לַיְלָדִים לְפָרֵק טַעֲנוּתֵיהֶם, לַתַּת לָהֶם אֶזֶן קְשִׁבָת, זֶהוּ חֵלֶק מִבְּנֵי הַבֵּית, זֶהוּ חֵלֶק מִבֵּית שְׂבוֹ שְׂרוּיָה הַשְּׂכִינָה, וְכָף תִּזְכּוּ לַיְלָדִים טוֹבִים, מִמְּשִׁמְעִים, הַגְּדֻלִים עִם בְּטָחוֹן עֲצָמִי. אָבֵל בּוֹ בְּרָגַע שֶׁהֵבֵן אוֹ הַבַּת שְׂבִים מִהַתְלַמּוּד תוֹרָה וּמִבֵּית-הַסֵּפֶר, וּכְדַרְכֶּם שֶׁל יְלָדִים, שְׂזֻקוּקִים לְתִשׁוּמַת לֵב וְכוּ', וּבָאִים וּמְשִׁלִּיכִים אֶת הַתִּיק עַל הָאָרֶץ וְכוּ', וּבְמִקּוֹם לְבָקֶשׁם בְּנַחַת שְׂיַנִּיחוּ אֶת הַתִּיק בְּמִקּוֹם, מִתְחִילִים לְצַעֵק וּלְכַעַס עֲלֵיהֶם וּלְהַשְׁפִּילָם וְכוּ', וּמִכָּל שָׂכֵן כְּשֶׁהֵם עֹדִים לְמִרְיבוֹת בֵּין הַהוֹרִים, זֶה מְכַנֵּס בָּהֶם חֲרָדוֹת גְּדוּלוֹת. לָכֵן "אִישׁ וּבֵיתוֹ" צְרִיכִים לְחִיוֹת יַחַד בְּהִבְנָה הַדְּדִית, לְהַסְבִּיר זֶה לְזֶה לֹא בְּפִנֵּי הַיְלָדִים, הַכִּיצַד לְהַגִּיעַ

לעמק השנה ולהדברות. ואף שנולדות אילו אי הבנות, צריך להזהר לישובו, שלא בנוכחות הילדים, כי אינכם מתארים כלל, איזו צלקת זה עושה בלבם.

ולכן היו פקחים, והזהרו שביתכם לא ישבר על-ידי הסמ"ך-מ"ם. ואומר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן רסד), שאדם צריך לכבד ולקר את אשתו, כי כמה הנשים סובלות צער ויסורים מילדיהם: צער העבור והלדה והגדול; ולכן ראוי לרחם עליהן ולקרן ולכבדן. וכן אומרים חכמינו הקדושים (בבא מציעא נט): אוקירו לנשיכו, כי היכי דתתעתרו; ואומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סט), שכל העשירות של האדם באה רק בזכות אשתו. ולכן צריך להזהר מאד על שמירת השלום-בית. והנה רואים לא פעם, שהשלום-בית נהרס בעבור דברים פְּעוּטִים, שאין מותרים זה לזה, ומי סובל אחר כך? הילדים. אומרים חכמינו הקדושים (בראשית-רבה, פרשה סח, סימן ד') על הפסוק (תהלים סח, ז): "אלקים מושיב יחידים ביתה, מוציא אסירים בכושרות", מהו בכושרות? בכי ושירות, מאן דבעי אומר שירה, ומאן דלא בעי – בוכה. כשאדם רוק, או כשאשה רוקה, הם כבבית-סהר, מבדדים מהעולם, ומרים להם חיייהם מאד, ואינם מוצאים מקומם, הקדוש-ברוך-הוא מרחם עליהם ומוצאים זה את זה. איזו שמחה היא זו! מוציא אסירים בכושרות, קדם הנה אלקים מושיב יחידים ביתה, הרוק והרוקה ישובו בודדים, מתי כבר יזכו לבנות בית? מתי ימצאו את בן או בת זוגם, והנה חומל עליהם הקדוש-ברוך-הוא ומוציאם מבית האסורים ומחתנם. ומהו בכושרות? אומרים חכמינו הקדושים: נוטריקון – בכי ושירות. מי שרוצה – אומר שירה, ומי שאינו רוצה – בוכה. הינו קדם שמתחתנים סובלים סבל גדול מאד, כי אין לה עוד

צער כצערן של רוק, ובפרט כשנכשל בעברות חמורות, רחמנא לצלן. ולכן אומרים חכמינו הקדושים (יבמות סב): כל יהודי שאין לו אשה, שרוי בלא שמחה, בלא תורה, בלא ברכה, בלא שלום, בלא טובה וכו', חסר לו הכל. והנה סוף סוף רחמי יתברך נכמרו עלי, ומצא את בת זוגי. הלא עליהם להיות מאשרים ביותר, ולהזהר ממריבות וקטטות. ומה אנו רואים? יש אחד שבוכה: נפילתי בפח, הנה ראוי לי לקבל שדוף טוב יותר. וכן היא בוכה: הנה עלי למצא מישהו מתאים יותר בעבורי. ויש אחד ששר שירות ותשבחות, נותן תודה והודאה להשם על המתנה שנתנו. וזהו: מאן דבעי – שר ומודה לפניו יתברך; יש לבני הזוג שכל ומבינים, שהנה חמל עליהם הקדוש-ברוך-הוא, והוציאם מהבדידות, וחתן אותם, איזו תודה עליהם לתת לפניו יתברך. ואינם מסתכלים על שום חסרון, כי יש אהבה ביניהם, וכל חסרון בעיניהם נחשב כמעלה. זהו איש פקח, זו אשה חכמה. אבל מאן דלא בעי – מי שאינו רוצה – בוכה ומתלונן: לא טוב לי, מר לי, והמריבות שרויות בינו לאשתו. ולכן אם רואים בני זוג המתקוטטים ביניהם, אין זה אלא מחסרון הדעת והשכל. ומהו השכל? "אתה הראת לדעת, כי הני"ה הוא אלקים אין עוד מלבדו" (דברים ד, לה); עלינו להחדיר בנו את הדעת הזו, שהקדוש-ברוך-הוא מנהיג את עולמו בחסד וברחמים, בצדק ובמשפט, והפל בהשגחה פרטית, וכך צריכים לבנות בית. ואם משהו חסר לי, ונדמה לי – זו לא האשה שרציתי, הלא אומרים חכמינו הקדושים (סוטה ב): אין מזוגים לו לאדם אשה, אלא לפי מעשיו. וכן אומרים (יבמות סג): זכה – עזרתו, לא זכה – כנגדו. אם אדם זוכה ושב בתשובה שלמה להקדוש-ברוך-הוא, מתפלל לפניו יתברך במנין בכל יום ויום השלש תפלות: שחרית, מנחה,

ערכבית, קובע עתים לתורה, מקים מצוות בשמחה, אזי אשתו מתבטלת אליו, היא מצינתת לו, עושה רצונו בשמחה. כמאמרם ז"ל (תנא דבי אליהו רבה ט'): איזוהי אשה כשרה? כל שעושה רצון בעלה. אבל אם אדם אינו זוכה, ומסכן, כל היום מבלה זמנו בהבל וריק, אינו עובד, אינו לומד, אינו מתפלל, אינו נזהר לילך להתפלל השלש תפלות במנין, אינו קובע עתים לתורה, מזלזל במצוות, רחמנא לצלן, וכן אינו עוסק בפרנסה, אזי מקבל עלבונות ובזיונות מאשתו. ואומרים חכמינו הקדושים (שם) על הפסוק: "מוציא אסירים בכושרות", שמוציאם מבתיהם בעל כרחם ומזוגם, ואם אינם זוכים – בוכים, ואם זוכים – משוררים.

הלא כשבני זוג התחתנו, עליהם לידע שזהו זה! הקדוש-ברוך-הוא זוג אתכם ביחד – אתם נשמה אחת, ולא יועיל מאומה! כמו שאומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן רסה), שהנשמה של האיש והאשה למעלה בשמים היא נשמה אחת, וכשירדדים לזה העולם – מתפצלים. חלק נשמה יורד דרך זוג הורים אחד, וחלק נשמה יורד אצל זוג הורים אחר, וכדי לזוג את שניהם יחד, זה אורח זמן רב, וזה הקשי הגדול ביותר. אבל ברגע שמצאו זה את זה והתחתנו, עליהם להיות מאשרים ביותר, ולכבד ולקור זה את זה, כי הם נשמה אחת, וכמו שבשמים היו אחד, כך בארץ עליהם להיות באחדות. ולכן צריכים להזהר לא לריב, אף שזה כל-כך קשה, כי הסמ"ך-מ"ם אינו יכול לסבל בית שיש שם שלום. כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (שבת י). שמו של הקדוש-ברוך-הוא נקרא שלום; ולכן מהו שלום-בית? כשמכניסים את הקדוש-ברוך-הוא ששמו שלום, בתוך הבית, אז נעשה שלום אמתי ומתיחדים האיש והאשה עם הקדוש-ברוך-הוא, זו שלמות "איש וביתו".

ולכן אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי ברכות ט'): אי אפֿשר לאיש בלא אשה, ואי אפֿשר לאשה בלא איש, ואי אפֿשר לשניהם בלא שכינה; ולכן צריכים לעשות כל מיני פעולות שבעולם למסור נפשו שיהיה שלום בתוך הבית, ואין זה קל כלל ועקר! כי סוף כל סוף הם שני הפכים, האיש חסד, והאשה גבורה, או להפך – האשה חסד והבעל גבורה, וכדי ליחד בצוותא חסד וגבורה, על זה נצרך שלום, כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן פ'): מה נקרא שלום? כששני הפכים מתאחדים בנושא אחד. כי אם שניהם מחזיקים אותו דבר, אין שיף לעשות שלום. שלום הוא רק כשיש שני הפכים, אחד מושף לכוון חסד והאחר לכוון גבורה, ואם יש להם דעת, מיחדים יחד חסד וגבורה, ויוצא מזה הדעת. ולכן לא בחנם שחכמינו הקדושים הזהירונו כל-כף על שלום. עד שאומרים (במדבר רבה, פרשה יא, סימן יז): גדול הוא השלום, שלא נתן הקדוש-ברוך-הוא מדה יפה הימנה, ונתנה לצדיקים ומנעה מן הרשעים. הצדיקים המיחדים שמו יתברך, ומקימים מצוותיו יתברך, ולומדים תורה יומם ולילה, עוסקים בשלום הבריות, הקדוש-ברוך-הוא עוזרם שיש אצלם שלום-בית אמת, דרך ארץ, והילדים רואים שההורים משתנים ביניהם, ובצוותא מגדלים אותם, ונעשים בריאים בנפשם ובשכלם. אשר זו המתנה שנתן הקדוש-ברוך-הוא לצדיקים, ומספנים אלו הרחוקים מהתורה והמצוות, רחוקים מהקדוש-ברוך-הוא, אינם זוכים לשלום, וביתם מהפך לגמרי, וממילא כשאין שלום בין איש לאשתו, גם הילדים מתמרדים, וכל הבית מתפרק ונחרב.

ולכן נחוץ מאד לדבר מענין שלום-בית, כי לדאבוננו הרב, היום יותר מתמיד רואים את מעשי הגויים, ורוצים לחקותם,

רחמנא לישזבון, ונתקיים אצלנו (תהלים קו, לה): "ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם". וכמו שגוי ארור טמא, בכל פעם מגרש את אשתו ולוקח אחרת, אזי ישנם אנשים המחקים מעשי הגויים. ומהיכן זה נובע? כי אין להם השקפת התורה, וקבלו השקפותיהם מהרחוב, מהלכלוף והזבל של התקשורת, שמראים שם כל מיני תועבות רעות ולומדים מהם. ואם הקדוש-ברוך-הוא אמר לנו: "ובחקתיהם לא תלכו", אז מה יש לנו לחקותם? מה יש לנו עמיהם? איזה חן ויפי כשרואים "איש וביתו" החיים בשלום ובאהבה, איזו שמחה גורמים בכל העולמות, כשיש צניעות בבית, וכך אחד ואחד גר "איש וביתו" בקדשה ובטהרה, אז שום עין הרע אינו יכול להכנס, ומבית כזה גדלים ילדים פקחים, מישיבים בדעתם, ואיזה נחת לראות בית כזה. חכמינו הקדושים אומרים (ילקוט בלק תשעא): בשעה שיירדו למצרים היו צנועים כל אחד ואחד בתוך אהלו, לא ראובן מביט באשתו של שמעון ולא שמעון באשתו של ראובן. ואף כשהיו ששים רבוא במדבר, כך היו צנועים, כל אחד ואחד "איש וביתו" היו גרים בצניעות, באהבה וברעות, ופתח בית של זה לא היה פתוח כנגד פתח בית זה, ולכן שום עין הרע לא היה יכול לשלט בהם. עד כדי כך, שבלעם הרשע, כשרצה לקללם, כתוב אצלו (במדבר כד, ב): "וישא בלעם את עיניו, וירא את ישראל שכן לשבטיו" וגו'. ראה שכל אחד ואחד גר "איש וביתו", התבונן שכל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינו מערבים, שאין פתחי אהליהם מכונים זה לזה (בבא בתרא ס), שלא יצאו לאהל חברו, כל-כך צנועים היו ישראל, ולא למדו ממעשיהם של הגויים, ולכן לא היה יכול לעשות להם שום דבר. ואמר: "הן עם לבדד ישפן ובגוים לא יתחשב". זהו עם כזה שאינם מתחשבים במעשי הגויים, אלא

שוכנים יחד "איש וביתו", וכן היה משך כל הדורות. ולכן לא שמעו אז גרושין, לא היו מריבות, ולא כפי שאלו הטפשים הקוראים עצמם 'נאורים', ורוצים לבלבל את המוח, שהיו גרושין, אך לא גלו את זאת, ואלו כיום מגלים. לא ולא! כי לא היה דבר כזה משך כל הדורות, עם ישראל חיו עם התורה, התורה היא חיינו, התורה היא דרכנו ומלמדת אותנו איך להתנהג, כי (משלי ג, יז): "דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום", ולכן תמיד היה שלום בבית, כבוד הדדי בין ההורים, וכך נמשכו הדורות, ומסרו אבות לבנים מדור דור, עד שהגענו לדאבוננו, לדור האחרון הזה, והתערבו בין עם ישראל ערב-רב, ורוצים לבולל את נשמות ישראל בין הגויים, ולחקות מעשיהם, "נהיה ככל הגויים בית ישראל – היו לא תהיה", ומאז נעשתה מהפכה, רחמנא לישזבן, שישנן מריבות ואי הבנות בבית, אלימות ותוקפנות, אשר את כל זה למדו מהאמות. כי איך יתכן, שיהודי יגביה יד על אשתו, אם לא למד זאת מהערב-רב?! ואם עושה כן, הרי הוא רוצח! ומה רוצים אחר-כך, שהילדים יגדלו בריאים בנפשם ובשכלם?! הלא הם בוכים ונבהלים כשרואים את ההורים רבים ביניהם, ומגביהים יד אחד על השני. ולכן לא בחנם שרבנו ז"ל כל-כך הדגיש, שהסמ"ך-מ"ם רוצה כל-כך לשבר את בתי ישראל, כי הוא מאד מפחד שיהיה שלום בבית בין "איש וביתו", כי מבית כזה יצאו ילדים עם אמונה בהקדוש-ברוך-הוא, ילדים המקימים את המצוות, ולומדים תורה, צדיקים קדושים וטהורים. ואומרים חכמינו הקדושים (ברכות יז): גדולה הבטחה שהבטיחון הקדוש-ברוך-הוא לנשים יותר מאנשים, נשים במאי זכנו? באקרוי בנייהו לבי כנישתא; הגברים יושבים ולומדים תורה, קובעים עתים לתורה, אבל מה זכות הנשים? בזה ששולחות את

הילדים ללמד תורה, וממתינות לבעליהם בשובם מלמודם; איזה יפי לראות בית, שהבעל לומד בבית-הכנסת, או עובד וקובע עתים לתורה, האשה מסייעת לו, וכן מכינה את הילדים למקום למודם וכו', אשר מתחלקת היא עם בעלה שנה בשנה. והאשה נקראת 'עקרת הבית' כי היא עקר הבית, וכל הבית תלוי ועומד עליה. ודבר זה הסמ"ך-מ"ם אינו יכול לסבל. לכן צריכים להזהר מאד על שלום-בית, ולא לשבר את הבית במו ידיו. ואומרים חכמינו הקדושים (סנהדרין קי.) על הפסוק (משלי יד): "חכמות נשים בנתה ביתה, ואולת בידיה תהרסנו". "חכמות נשים בנתה ביתה" – אשתו של און בן פלת, הכיצד? בעת המחלקת של קרח ועדתו עם משה רבנו, אמרה לבעלה: למה לך להתערב בריב לא לך, הלא לך לא יצא מזה מאומה. ומנעה אותו מן המריבה, ובזה הצילה אותו מענש קרח ועדתו. פי באמת על האשה להיות פקחית, לחזק ולעודד ולשמח את בעלה, ובזה בונה את הבית, ומצלת אותו מפל מיני נזקים, ותמיד תיעץ לו לבל יתערב במריבות ובמחלקת שאינם לו. כי אשה יש לה פחות הנפש בלתי מגבלים, ויכולה לבנות את בעלה, לחזקו ולגדלו, אך עלולה גם להפך – לשברו ולהרסו, חס ושלום. ואם היא פקחית, תמיד תדבר על לבו דבורי נחומים: הן אמת שעוברים עליך משברים וגלים, בזיונות ושפיכות דמים בעבודה וכו', ואתה משפל ומדכדך, או בכלל לא הבנת את הלמוד כדבעי וכו', אך ראה להתחזק ולדלג על הפל וכו'. ותראה לו פנים שוחקות, ותקבלהו בשמחה ובמאור פנים, אז גם הוא, על אף היותו עיף ונגע, יתגבר ויתחזק ויהיה סבלן ומאריך אף, ויתענין בשלום אשתו וילדיו, וישתתף בחנותיהם אשר חוו כל היום. וכך נעשה באמת שלום בבית, שלום גדול, והקדוש-ברוך-

הוא משפיע שם שפע גדול. כי בהיות השלום שרוי – השפע מצוי. וכמאמרם ז"ל (עקציון פרק ג'): לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק ברכה לישראל, אלא השלום; אבל אם האשה מתנפלת על בעלה בשובו ומשפילה אותו, ובפרט בנוכחות הילדים, אזי נשבר מאד, ומתערער בטחונו העצמי, ובאים לידי מריבות.

ולכן צריכים להיות פקחים, ולעשות כל מיני פעולות שבעולם למען השלום. ובזה מורידים את השכינה בתוך הבית. ואומרים חכמינו הקדושים (ראש השנה ו:): אשה – בעלה משמחה. על הבעל לחזק את אשתו ולעודדה ולשמחה, ולא למצא חסרונות בבית, לא למתח בקרת, אלא לדונה לכף זכות. ואם הבית מהפך – יטה שכם ויטיע לה בסדורו, שהלא היתה כל היום טרודה עם הילדים בבית וכו', והורידה מדעתה ממש וכו'. וכן הלאה והלאה תמיד ישתדל למצא רק את הטוב בה, וכן היא תעשה כן, וכך יזכו לבנות בית נאמן, אשר הוא משכן השכינה. כי אם תחדירו בעצמכם את הלמוד הזה, אינכם יכולים לתאר ולשער איזה בית נפלא יהיה לכם, ממש גן-עדן עלי אדמות. אך אם לא תציתו לכל זה, יהיה לכם גיהנום בזה העולם. וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן כב), שהגיהנום והגן-עדן הם בזה העולם, והיכן זה? בתוך ביתו של אדם, אם אדם זוכה ומקבל את הדברים, אזי יש לו גן-עדן בתוך הבית, ואם הוא חכם בעיניו, יש לו גיהנום, ומר ממנות בתוך ביתו. ולכן עלינו רק להטות אזנינו אל דברי חכמינו הקדושים האומרים (סנהדרין עו:): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו, והמדריק את בניו ובנותיו בדרך ישרה, והמשיאן סמוך לפרקו, עליו הכתוב אומר (איוב ה, כד): "וידעת כי שלום אהלך". אם יש אהבה בבית, כבוד בבית, מוליקים את הילדים לתלמודי

תורה ולבתי ספר שלומדים שם אמונה, קיום המצוות, מחתנים את הילדים בגיל צעיר, כדי שלא יכשלו בעוונות, על אדם בזה נאמר: "וידעת כי שלום אהלך", ישרה השלום בביתך, ויהיו "איש וביתו" מצלחים מאד. ולכן כל אחד צריך לעבד על עצמו בענין השלום, כי טבע של האדם להצדיק עצמו ולומר: אני נוהג כראוי ואשתי היא זו שאינה מתנהגת כראוי. וכן האשה צריכה להבין את בעלה. וכמאמרם ז"ל (תמורה טז): אשה, כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה, מיד צוחת; ובמקום לחזקו ולשבחו כשלא הביא פרנסה וכו', עוד שוברת אותו. והתוצאות הרות אסון: מריבות וקטטות, ומזה נעשות צלקות בלב הילדים, וגדלים מלאי חששות ופחדים יתרים. ולכן אשרי מי שהוא בר דעת, ומבין אשר בזה העולם צריכים לקנות את מדת הנתרנות, ובפרט בתוך הבית, וכדאי לשמע מה יש לאשה לומר, כי אומרים חכמינו הקדושים (נדה מה:): בינה יתרה נתנה באשה יותר מבאיש; פעמים רבות האשה מבינה יותר מבעלה. וכן אומרים (יבמות סג): איתתא גוצא גחין ולחיש לה. אם אשתך נמוכה, התכופף ושמע בעצתה. כי הרבה פעמים האשה מבינה דברים בגשמיות יותר מבעל, ולכן צריכים את שניהם, וכמאמרם ז"ל (עין קהלת רבה, פרשה ד', סימן יד) על הפסוק (קהלת ד, ט): "טובים השנים מן האחד", טובים השנים – איש ואשתו, מן האחד – זה לעצמו וזה לעצמו; לכן צריכים "איש וביתו", להשתדל לעזר זה לזה, ולהרבות בכבוד הזולת. ואומרים חכמינו הקדושים (רות רבה, פרשה ב', סימן טז): מכאן, שאין קרת רוח לאשה, אלא בבית בעלה. הקדוש-ברוך-הוא עזר לכם, ויש לכם בית – תכבדו ותיקרו זה את זה, תהיו שמחים ועליזים מאד. ואם האשה מתנגדת עליך, סימן שהאשמה תלויה בך, תחזור

בתשובה שלמה, תקבע עתים לתורה, תלך להתפלל במנין השלש תפלות הקבועות. וזהו מה שאומרים חכמינו הקדושים (ילקוט משלי תתקנז): "וברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלם עמו", אויביו – זו אשתו. אם יש לאדם אשה קשה, וסובל ממנה עגמת נפש, עקר העצה – לתקן את מעשיו, ואז אם עושה רצון הבורא יתברך, הוא מהפך דעת אשתו עליו. ולכן הכל תלוי כפי שמתנהגים זה עם זה, ושבים יחד בתשובה שלמה, אזי ממשיכים את השכינה בתוך הבית, ובמקום שנמצאת השכינה, שם מצויה הברכה. ולכן העקר לעשות כל מיני פעולות שבעולם בעבור השלום בתוך הבית, אף שזה קשה, היו פקחים, למה לכם לריב ביניכם, ואחר-כך היא בורחת או הוא נמלט, וההכרח לבוא לרב, ליועץ, שייעשה שלום-בית, טוב יותר לכתחלה לדבר ביניכם בנחת, תגיעו לעמק השונה, תלבנו אי הבנות וכו', וכמובן לא בנוכחות הילדים, ואז תוכחו שאתם אח"ד, כמאמרם ז"ל (ברכות כד): אשתו כגופו דמיא; וכן אומרים חכמינו הקדושים (ירושלמי סהנדרין ג, ו): אשה כבעלה ובעל כאשתו. אשרי מי שזוכה להחזיר דבורים אלו בתוך לבו, ואז ביתו נהפך כדגמת גן-עדן, וכבר אינו רוצה מאומה, רק להיות בתוך ביתו. וכמאמרם ז"ל (ירושלמי מועד קטן ב, ד): שמחה לאיש בשעה שדר בתוך שלו; אינו צריך לילך להוריו, וכן לאשה טוב פשיש לה בית משלה וכו'. ולכן לא בחנם שאומרים חכמינו הקדושים (יומא ב): ביתו זו אשתו. ואף שעובר עליכם עכשו מה שעובר, עם כל זאת ההכרח להשלים ולהיות ותרגים, ואסור לבזות זה את זה, אסור להשפיל איש את זולתו, אסור שתהיה אלימות בבית, מכל שכן אלימות מלולית, שלעתים היא קשה מאלימות פיזית, ולא בחנם שאומרים חכמינו הקדושים (גטין ו): לעולם אל יטיל

אדם אימה יתרה בתוך ביתו; אסור להכניס פחד ויראה בבית, שהאשה תחשש מבעלה, ולהפוך האשה תהיה שתלטנית, ותטיל אימתה על כל בני הבית, אשר מזה באים לידי פעס ורגז. ובית שיש בו מחלקת – סופו להחרב. לכן אשרי "איש וביתו" הגרים יחד באהבה ובהבנה הדדית, שעל-ידי-זה זוכים שהשכינה תהיה שרויה בתוך הבית.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

זוג בקה

יורה עצות ודרכים קלות ונעימות איך
לקיים באהבה ושמחה, ואיך לעבר את זה
העולם בשלום ובאמונה בו יתברך.

מוֹהְרָא"שׁ ז"ל אָמַר: בְּשֵׁישׁ שְׁלוֹם בַּבַּיִת, אִזׁ הַבְּרָכָה
מִצּוּנָה בַּבַּיִת, וְיֵשׁ לוֹ יְלָדִים מְצַלְחִים; כִּי הַשְּׁלוֹם
וְהַשְׁלֹוּהַ בַּבַּיִת מוֹשְׁפִיעִים עַל הַיְלָדִים, וְכֵן מוֹשְׁפִיעִים
עַל כָּל הָאֻיְרָה בַּבַּיִת, עַל-כֵּן צְרִיכִים לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד
לְרִאוֹת שְׂיִהְיֶה שְׁלוֹם בַּבַּיִת תָּמִיד.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרז)

קונטרס זוג פקח

א.

בני ובנותי היקרים! מאד מאד אבקש אתכם, יען שזכה אתכם הקדוש-ברוך-הוא להתחתן יחד, סימן שאתם זוג מן השמים, ואתם אותה נשמה. כמו שאמר רבנו ז"ל (לקויטי-מוהר"ו, חלק א', סימן רסה; ועין זהר לך-לך פה:), שקדם שהנשמות יורדות אל זה העולם, הן למעלה נשמה אחת, וכשירדות הן מתפצלות: הנשמה של הזכר יורדת אצל זוג הורים אחד, והנשמה של הנקבה יורדת אצל זוג הורים אחר. ועד שהם מתחברים יחד ומוצאים זה את זה, אורח זמן רב, שעל זה אמרו חכמינו הקדושים (סוטה ב:): קשה זווגו של אדם פקיעת ים סוף; כי עד שמתחברות יחד הנשמות, זה נעשה בקשי רב, כי יש המון קטרוגים, אבל תכף-ומיד כשמצאו זה את זה, צריכים לדעת, שהם נשמה אחת, ועליהם להיות "זוג פקח" ולאהב אחד את השני, ולכבד זה את זה, ולתת אמון זה בזה. כי כף אמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה, פרשה סח, סימן ד') על הפסוק (תהלים סח, ז): "מוציא אסירים בפושרות" – בכי ושירות, דבעי בכי דבעי שר שירות; הינו קדם שהתחתנו בני הזוג, הוא היה לבדו שרוי בבית-סהר, והיא הייתה לבדה נתונה במאסר, כי הסתובבו בעולם הדמיון, ולא מצאו את אשרם, כיון שהקדוש-ברוך-הוא זמנם יחד והתחתנו, אזי הם יצאו מבית אסורים, שזהו "מוציא אסירים" – הקדוש-ברוך-הוא מוציא את הזוג ממאסר, מפלאו, אבל לא כל אחד זוכה

להיות "זוג פקח", כי יש שהתחתנו ותמיד בוכים ומתאוננים, ומתחרטים למה עשו את הצעד הזה, וקובלים למה התחתנו דיקא עם זאת או עם זה, שזהו: דבעי בכי – מי שרוצה בוכה, אשר אז הוא זוג שוטה. אבל להפך – יש "זוג פקח", שהוא תמיד שר שירות ותשבחות, מרב אהבה שיש ביניהם, ומרב שמחה ששמחים יחד.

ולכן, בני ובנותי היקרים! הרי הקדוש-ברוך-הוא זמן את שניכם ביחד להתחתן, וזהו זה! אינכם יכולים לשנות המציאות, כי זו עבדה שאתם נשמה אחת, והראיה שהתחתנתם יחד, וזהו מציאות. ולכן היו "זוג פקח", ותאהבו זה את זה, ותכבדו ותיקרו זה את זה. חכמינו הקדושים אמרו (תנא דבי אליהו רבא ט): אשה כשרה עושה רצון בעלה. וכן אמרו (ראש השנה ו.) אשה – בעלה משמחה; ולכן למה לכם לריב ולהתנפח?! האינכם רואים שהסמ"ך מ"ם רוצה להפריד ביניכם?! כמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן רסד), שהסמ"ך-מ"ם עושה כל מיני פעולות שבעולם, כדי להפריד בין זוגות צעירים, כדי להכשילם בעברות חמורות. ולכן היו "זוג פקח", ותאהבו זה את זה. כי כך אומרים חכמינו הקדושים (במות סב): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו, עליו בכתוב אומר: "וידעת כי שלום אהלך"; ולכן למה לכם תמיד לעורר מדנים ומריבות זה עם זה, הלא חכמינו הקדושים אמרו (סוטה יז): איש ואשה זכו – שכינה ביניהם, לא זכו אש אוכלתן; אם תהיו "זוג פקח", אז השכינה תשרה ביניכם, וכשהשכינה שורה ביניכם, אזי תאהבו זה את זה, ותעזרו זה לזה, ואף פעם לא תגביהו קולכם זה על זה, אלא תחיו באהבה ובהבנה הדדית; כי אין אהבה גדולה יותר מזו – כשיודעים

שֶׁהִשְׁכִּינָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (ירושלמי בְּרָכוֹת, פָּרָק ט'): אִי אֶפְשֶׁר לְאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאִי אֶפְשֶׁר לְאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, וְאִי אֶפְשֶׁר לְשְׂנֵיָהֶם בְּלֹא שְׂכִינָה; וְלָכֵן הָיוּ "זוּג פִּקְחִים"; הֲלֹא אַתֶּם זְקוּקִים זֶה לָזֶה, לָמָּה, אִם-כֵּן לִפְלֵ תַמִּיד בְּקִטְנוּנוֹת וּלְהִתְנַכַּח עַל הַבְּלִי הַבְּלִים?! וּבְכָלֵל, לָמָּה לָכֶם וּכְפֹחֵי הַסֶּרֶק הִלְלוּ?! הֲלֹא דְבוּרִים מִיִּתְרִים מְבִיאִים לַיָּדֵי מְרִיבוֹת! וּכְבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (שְׁמוֹת רַבָּה, פָּרָשָׁה ל): אֵין דְּבָר טוֹב וְאֵין שְׁלוֹם יוֹצֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה, כִּי קִיָּן לֹא נִגַע בְּאַחִיו אֲלֵא מִתּוֹךְ מְרִיבָה וְכוּ', עֵינֵי שָׁם; הֲרֵי שָׁכַל הֶרְצִיחָה בָּאָה מִמְרִיבָה. וְלָכֵן תִּצְיָתוֹ אוֹתִי, וְהָיוּ "זוּג פִּקְחִים", וְהַפְּסִיקוּ לְהִתְנַכַּח עַל כָּל מִינֵי שְׁטוּת וְהַבְּל, וְהִשְׁתַּדְּלוּ לַעְזוֹר זֶה לָזֶה, וּבְזֶה תִּצְלִיחוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנוּת.

וּבִפְרָט אַתָּה, בְּנִי! רְאֵה לְזָכַר מֵאַמְרָם ז"ל (בְּבֹא מִצִּיעָא נט): לְעוֹלָם יְהִי אָדָם זֶהִיר בְּאוֹנָאֵת אִשְׁתּוֹ, שְׁמִתּוֹךְ שְׁדַמְעָתָה מְצוּיָה אוֹנָאֵתָה קְרוּבָה; וְלָמָּה לָךְ לָגֵרִים שְׂאִשְׁתְּךָ תִּבְכֶּה, שְׂזָה יָבִיא לָךְ אַחֵר-כֶּף דִּינִים וְעֵנְשִׁים קָשִׁים; כִּי בְּזָה תִּבִּיא עַל עֲצָמְךָ עֲנִיּוֹת, כְּמֵאַמְרָם ז"ל (שם): לְעוֹלָם יְהִי אָדָם זֶהִיר בְּכָבוֹד אִשְׁתּוֹ, שְׂאֵין בְּרָכָה מְצוּיָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֲלֵא בְּשִׁבִיל אִשְׁתּוֹ; וְאָמְרוּ (שם): אוֹקִירוּ לְנִשְׂיִיכּוֹ כִּי הֵיכִי דִתְתַעֲתְרוּ; תִּכְבְּדוּ וּתִנְקְרוּ אֶת נִשְׁוֹתֵיכֶם, כְּדֵי שְׁתַּתְּעִשְׂרוּ; וּרְבֵנוּ ז"ל אָמַר (לְקוּטִי-מוֹהֲר"ו, חֶלֶק א', סִימָן סט), שְׁעָקַר הָעֵשִׂירוֹת בָּאָה לְאָדָם רַק מִחֲמַת הָאִשָּׁה. וְלָכֵן כְּשֵׂאִין כֶּסֶף בַּבַּיִת, אַתָּה אָשֵׁם וְלֹא אִשְׁתְּךָ, וְלָמָּה, אִם-כֵּן, תִּתְפָּרֵץ עֲלֵיָהּ?! וְלָכֵן אֲבַקֵּשׁ אוֹתְךָ מֵאֵד, אֶהוּבִי, בְּנִי! שְׁתַּעֲשֵׂה כָּל מִינֵי מֵאַמְצִים לְחִזְק וּלְעוֹדֵד אֶת אִשְׁתְּךָ, וּבִפְרָט בְּעֵת שֵׁישׁ לָכֶם עֲנִיּוֹת וּדְחָקוֹת, כִּי אִשְׁתְּךָ אֵינָנָה אִשְׁמָה בְּדַבָּר, אֲדַרְבָּה, תִּפְיֶסָה וּתְדַבֵּר עִמָּה דְבוּרֵי חֲזוּק וְנַחוּם, שְׁתַּתֵּן לָהּ כָּל צְרָכֶיהָ, כְּאֲשֶׁר יִתְרַחֵב לָךְ,

ותעוררה שתעזר לך להתפלל, שיהיה לכם שפע. וזה נקרא "זוג פקח". ובאמת אומרים חכמינו הקדושים (קהלת רבה, פרשה ד): טובים השנים – איש ואשתו, מן האחד – זה לעצמו וזה לעצמו. וכן גם את, בתי היקרה! ראי גם את לעודד ולשמח את בעלך, בשעה שאת רואה שמעד מהאמונה והבטחון, ונדמה לו שזהו סוף העולם וכו', ובפרט כשיש לו אכזבות, שמחפש עבודה, ואינו מוצא, או משפילים אותו בעבודה, או שפטר מעבודתו, היי פקחית, תחזקי ותעודדי את בעלך באהבה, ותדברי עמו דבורים טובים ונעימים, במקום להתפרץ. ואז דיקא תצליחו בחיי נשואיכם. ואם תהיו "זוג פקח" ותציתו אותי, תהיו מבטחים שמביתכם יצאו צדיקים וצדקניות. כי אם ה"זוג פקח", ומכבדים ואוהבים זה את זה, אזי נולדים הילדים בריאים בנפשם ובשכלם. וכן כשגדלים בבית של אהבה וחס, גם הם מתפתחים ביותר. ובנדאי רצונכם שלילדיכם יהיה אשר בחיים, ולא כפי שעבר עליכם, ולכן, בני ובנותי היקרים! זכרו היטב, אשר דבר זה תלוי בידיכם, אם אתם תכבדו ותיקרו זה את זה, ולא תתפרצו זה על זה, ולא תריבו זה עם זה, ולא תשפילו זה את זה, הרי הברכה תהיה מצויה בביתכם, והילדים יהיו בריאים בנפשם ובשכלם, ויתפתחו בנקל, ותהיו הכי מאשרים. לכן אבקשכם מאד, בני ובנותי היקרים! היו "זוג פקח", והשתדלו להדביק נשמותיכם בו יתברך, ותמיד תדברו ביניכם רק ממנו יתברך, וראו ביחד להשתדל להתפלל אליו יתברך, ושתמיד הקדוש-ברוך-הוא ימצא בתוך ביתכם, הינו שתדברו בתוך הבית ממנו יתברך, אז תראו איזה בית יהיה לכם, ממש גן-עדן בזה העולם; כי כשמדברים בבית רק מהקדוש-ברוך-הוא, רק דבורי אמונה והשגחה פרטית,

אזי כל הבית מתנהל באפן אחר לגמרי, ואז תוכחו, שהכל הכלבלבלים, כל המריבות ואי הבנות והסכסוכים והקטנוניות, הכל נובע מחסרון אמונה; כי המאמין האמתי, שמאמין שאין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה ומנהו ומקים את כל הבריאה כלה, אינו מתפרץ, אפלו במצבים הכי הקשים ביותר; כי סוף כל סוף עליכם להבין, אשר נסיונות וזמנים קשים עוברים על כל אחד, ובפרט על זוגות צעירים, שעדין אינם מפירים זה את זה. ולכן היו "זוג פקח", ותבינו ותשפילו פי אורף זמן עד שמפירים זה את זה, עד שמתרגל כל אחד לטבעו של זולתו, ואל תתיאשו כלל, אפלו שיש ביניכם פּערים גדולים, במשך הזמן יצטמצמו, ואז תהיו הכי מאשרים. וכמו בכל עסק, עד שמשקיעים בעסק, ועד שבונים אותו, ועד שרואים פרות ורווח, אורף זמן רב, כמו-כן ויותר מכן בני זוג, הבאים משני עולמות הפוכים, משני רקעים שונים, בודאי הפער ביניהם גדול מאד, וצריך לחלף זמן, ולהיות סבלניים, עד שיצטמצם הפער, ואם ה"זוג פקח", אורף זמן מעט, ותכף-ומיד משתוים ביניהם. לכן ראו להפסיק להתנכח ביניכם, ותחזקו זה את זה, והכניסו בעצמכם בטחון עצמי, לידע שאתם בן יכולים וכן מצליחים, ועל-ידי-זה בודאי תצליחו בחיים.

ב.

בני ובנותי היקרים! ראו איך שהשם יתברך סבב, שתתחתנו יחד. כמה יגיעות וטרחות היו לכם, עד שמצאתם זה את זה?! כמה מריבות ואי הבנות היו בין ההורים, עד שנסכפם בדתתם ונגמר השדוף?! וכמה זמן חפיתם ליום שמחתכם, יום חפתתכם?! והייתם בלתי רגועים ושקטים, עצבניים, וצפיתם ליום נשואיכם.

והנה זכיתם סוף כל סוף להקים בית, וכבר יש ביניכם אי הבנות וקטטות והתפרציות?! ואתם צועקים זה על זה, ומבזים זה את זה, וקוראים שמות גנאי זה לזה, ומדברים על ההורים – הבעל על הורי אשתו, והאשה על הורי בעלה?! עד שמזה בעצמו יוצאת אחר-כך תבערה עצומה, כי איש ואשה לא זכו – נשאר אש ואש; כי אצל האישה יש י', ואצל האשה יש ה', שזהו י"ה, שמו יתברך, כמו שכתוב: "כי ביה הני"ה צור עולמים", ורגע שפורחות הי' והה' מהאיש והאשה, נשאר רק אש ואש ושורפים זה את זה. לזאת, בני ובנותי היקרים! אשר אני מאד מאד אוהב אתכם, ה"ו זוג פקח", ואל תתנו שהאש של שניכם תגרש את הי"ה, שהוא המחין – אבא ואמא, אלא תחדירו בעצמכם אשר אין בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך נמצא ובלעדיו אין שום נמצא, ודומם, צומח, חי, מדבר, הם עצם עצמיות חיות אלקותו יתברך, וכל מה שאתם רואים, זה רק אלקות, אלא בהתלבשות הזו. ואם תסתכלו על כל דבר רק על האלקות שבו הדבר, אז תהיו הכי מאשרים, והי"ה ישרו ביניכם, שזה המחין. כי כשאדם מתבונן שהכל זה אלקות ואלקות זה הכל, אזי חיו אחרים לגמרי, ולכן היו פקחים, ותמיד תחדירו בעצמכם אשר אין בלעדיו יתברך כלל. ואל תחשבו שזה בא קל, כי צריכים לעבד על נקדה זו הרבה מאד, להחדיר בעצמם אמונה ברורה ומזככת, לידע להודיע ולהודע, אשר אין עוד מלבדו יתברך כלל, ואז השלום והאהבה ישרו ביניכם. ולכן הזכירו לעצמכם מה עבר עליכם בימי נעוריכם, אילו ימי נעורים היו לכם, כמה קשה היה לכם?! כמה נכשלתם בעברות חמורות, בר מינון! וכמה נסיונות קשים ומרים היו לכם?! והנה הקדוש-ברוך-הוא זמן אתכם יחד, למה

לכם לריב זה עם זה?! עד שתמרוו את חייכם, ותאמרו, שעכשו גרוע יותר מאשר קדם לכן בהיותכם רוקים?! ולכן היו "זוג פקח", ואז תראו את יפי הבריאה, ותרגישו את המתנה שנתן לכם הקדוש-ברוך-הוא, ואז תוכלו להודות ולהלל ולשבח את הבורא יתברך שמו; ולכן, אני מאד מאד מבקש אתכם, בני ובנותי היקרים! הפסיקו להתנכח ולריב ביניכם על לא דבר, למפה לכם לערב את המשפחות בתוך חיי נשואיכם, שאז אתם גורמים צער למשפחה; כי הרי ההורים שמחים מאד כשרואים שילדיהם מצליחים בחיי נשואיהם, ולהפך מאד מאד מצטערים בצער גדול מאד, שאי אפשר לתאר ולשער כלל, כשבני הזוג רבים ביניהם, ועגמת נפשם גדולה לאין ערוך; כי סוף כל סוף הוריקם אוהבים אתכם, ורוצים רק את האשר לראות מכם, ואם רואים שישנם אי הבנות וקטטות ופוחים ביניכם, הם מצטערים על כך. ולכן היו "זוג פקח", והפסיקו לריב, ועשו למען ההורים, ותכבדו האחד את זולתו. ומכל שכן וכל שכן תעשו למען הקדוש-ברוך-הוא, שאמר (עין ספה נג): "ימחה שמי על המים, כדי לעשות שלום בין איש לאשתו; הקדוש-ברוך-הוא מוכן כביכול למחק את שמו, העקר שיהיה שלום בין בני הזוג. ולכן היו "זוג פקח", שלא יצטרכו, חס ושלום, שהקדוש-ברוך-הוא ימחה שמו, וכן שההורים לא יצטערו על העגמת נפש שיש לכל אחד ואחת מכם. וזכרו היטב, אם תחדירו בתוך לבכם את דברי אלו, תחיו בזה העולם כדגמת העולם הבא; כי כמו שלמעלה הייתם נשמה אחת ודבוקים אחד בשני, כן תהיו פה למטה דבוקים זה בזה בהבנה הדדית ובכבוד – לכבד את רגשות הזולת. ולכן היו "זוג פקח", ולא תתחרטו – לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ג.

בני ובנותי היקרים! אם הייתם יודעים כמה הצדיק אוהב אתכם, ואיך הולך לו בחיים שיהיה ביניכם שלום ואהבה, ותכבדו ותניקרו זה את זה, הייתם שמחים ועליזים; כי באמת אומר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק ב', סימן פט), שהצדיק משדף כל השדוכים, כמו שכתוב (מלאכי ב, ז): "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו"; 'שידוך' ראשי תבות: ש'פתי כ'הן י'שמרו ד'עת ו'תורה; כי כל התורה של הצדיק היא – לחבר וליחד את נשמות ישראל יחד ביניהם ובין הקדוש-ברוך-הוא. ולכן הצדיק אוהב מאד מאד את נשמות ישראל, והוא מוסר את נפשו בשבילם יומם ולילה, כדי שיהיה שלום ואהבה ביניהם, ושיהיה שלום ביניהם לבין הקדוש-ברוך-הוא, שזה תלוי בזה; כפי שמכבדים האחד את זולתו, כך מכבדים את הקדוש-ברוך-הוא, וכפי שאוהבים זה את זה, כך אוהבים את הקדוש-ברוך-הוא. ולהפך, רחמנא לצלן, להפך, אם לא אוהבים זה את זה ולא מכבדים זה את זה, סימן שלא אוהבים את הקדוש-ברוך-הוא ולא מכבדים אותו יתברך. ולכן ראו להיות "זוג פקח", המכבד ומיקר אחד את זולתו, ואז תראו איזה בית חם יהיה לכם, שלא תרצו להפרד זה מזה אף פעם. כי מה אנו רואים בעתים הללו? הבעל בורח מהבית, והולך לרעות בשדות זרים, רחמנא לצלן, או האשה עוזבת את הבית לרעות בשדות אחרים, רחמנא לישזבן, והכל מחמת שאינם "זוג פקח", וחושבים שהאשר נמצא במקום אחר, וכשהולכים במקומות המטנפים וחושבים מחשבות של הבל וריק, שקוץ, תעוב זהום ונאוף, לבסוף מוצאים את עצמם בשאול תחתית ומתחתיו ומאומה אין בידם. ולכן ראו להיות "זוג פקח", ומאחר

שהקדוש-ברוך-הוא זמן אתכם ביחד, תחזיקו זה בזה ותתקרו זה את זה, ואז אף פעם לא תרצו להפרד, ולא תוכלו לחיות האחד מבליעדי זולתו, וזו התכלית שאדם נברא בזה העולם – להיות כל-כף דבוק בהקדוש-ברוך-הוא, עד שאי אפשר לו להפרד ממנו יתברך, ותמיד חושבים ממנו יתברך, ומסתכלים עליו יתברך, על טובותיו וחסדיו הגמורים, ואוהבים אותו יתברך, ועושים את רצונו יתברך, על-ידי קיום המצוות מעשיות דיקא, ונזהרים בטהרת המשפחה, שזהו עקר גדול מאד, להקפיד על מצוה יקרה זו, כי אם, חס ושלום, נכשלים בה, זהו אסור כריתות, רחמנא לישזבן, וגורם למחלות וחלאים רעים, ומקבלים על כף ענשים קשים ומרים, רחמנא לאלן. ולכן היו "זוג פקח", ושמרו מאד על טהרת משפחה, ואל תפגמו, חס ושלום, במצוה הכי קדושה ויקרה, וראו לפרש בעת נדתה, שאם לא כן, זהו עון חמור מאד מאד, הגורם אחר-כך להרבה צרות ורעות בבית ועניות ודחקות ומחלות וחלאים רעים ומרים, רחמנא לישזבן. ולכן היו שניכם פקחים; הבעל צריך לשמר עצמו מחטאים, כי כף אמר רבנו ז"ל (ספר המדות, אות נדה סימן ד'): נדה שראתה דם דבר מקרה, הוא מחמת חטא האישה. וכן האישה צריכה להשמר מחטאים, כי כף אמר רבנו ז"ל (ספר-המדות אות נדה, סימן ג'): אישה שהיא פרוצה, על-ידי-זה אין לה נסת ומרבה בדמים; למדים מכאן, כשאינו הולך פשוטה בבית, זה רק מחמת שאינכם "זוג פקח", ואינכם שומרים טהרת המשפחה, ואינכם נזהרים מעברות, רחמנא לאלן, ולכן באים עליכם כל-כף הרבה צרות.

ולכן ראו להתקרב אל הצדיק האמת, שאוהב אתכם מאד, ורוצה רק בטובתכם, וחספץ להחדיר בכם אמונה פשוטה בו

יתברך, שתהיו מלאים עם אמונה, ואז לא יחסר לכם שום דבר, כמו שפתוב (משלי כח, כ): "איש אמונות רב ברכות"; וכן רוצה להחזיר בכם אהבה, שתאהבו זה את זה, ותכבדו ותיקרו זה את זה, ואז תהיו הכי מאשרים בחיים, ואף פעם לא תרצו להפרד זה מזה, אפלו לשעה קלה.

ולכן, בני ובנותי היקרים! ראו להיות "זוג פקח", ותחזרו בתשובה שלמה, ותתחילו דף חדש בחיים, חדלו לריב ביניכם, ואל תעזבו את הוריהם בחיי נשואיכם, כי הם עברו הרבה צרות וסבל בחיים, ומגיע להם כפר לרוות נחת מכם, ולכן אפלו, חס ושלום, קורה ביניכם לעתים רחוקות איזו אי הבנה, אל תעזבו את ההורים, כי מסכנים, סבלו בחייהם סבל נורא, ורוצים לראות נחת – ילדים מאשרים. ודבר זה הצדיק מחזיר בכם, שתכבדו את הקדוש-ברוך-הוא ואת ההורים, וכן אהד את זולתו. ואם תהיו פקחים, ותשמעו בקול הצדיק, אזי לא יהיה זוג מאשר יותר מכם.

ואת, בתי היקרה! ראי לעורר את בעלך שילך ללמד תורה, כי זה שילמד תורה, תתחלקי עמו בשכר שנה בשנה. וכך אומרים חכמינו הקדושים (ברכות יז): גדולה הבטחה שהבטיחון הקדוש-ברוך-הוא לנשים יותר מן האנשים, שנאמר (ישעיה לב, ט): "נשים שאננות קמנה שמענה קולי, בנות בטחות האזנה אמרתי"; וכן אמרו (שם): נשים במאי זכין? באקרוי בנייהו לבי כנישתא, ובאתנוי גברייהו בי רבנן, ונטרן לגברייהו עד דאתו מבי רבנן; ופרש רש"י: דנטרן לגברייהו – ממתינות לבעליהן ונותנות להם רשות ללמד תורה בעיר אחרת; כי אם האשה דוחקת את בעלה

ללמד תורה, מקבלת שכר כמוהו.

כמו-כו, אהובי, בני היקר! אל תדקדק על אשתך כל-כּוּ, ואל תהיה קמצן על כל פרוטה שמוציאה, אל תעשה חשבונות מדקדקים כּמה כּסף בזבזה וכּו', אֲשֶׁר זוּ בְּאֵמַת קִטְנוֹת הַמַּחֲיוֹן, כּי סוּף כּל סוּף הַכֶּסֶף בָּא מִשְׂרָשׁ נִשְׁמַתָּה, וְכִמוּ שְׂאוֹמֵר רַבְּנוּ י"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק א', סימן ט); וְלִכֵּן לְמָה לָךְ לַחֲיוֹת בְּקִטְנוֹת הַדַּעַת, וְלִדְקָדֵק עַל כּל אַגוּרָה שְׂאִשְׁתְּךָ מוֹצִיָּאָה?! שְׂזָה בְּעַצְמוֹ מְבִיא אֶת הָעֲנִיּוֹת. כּמוֹ שְׂאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בבא קמא צב):

בְּתֵר עֲנִיָּא אֲזֵלָא עֲנִיּוֹתָא; שְׁהָעֲנִיּוֹת בָּאָה אַחַר קִטְנֵי הַדַּעַת; כּי מִי שֵׁישׁ לוֹ דַּעַת רַחְבָּה, וְיודֵעַ שֶׁהַכֹּל מֵאֲתוֹ יִתְבַּרֵךְ, לֹא יִקְמֹץ בְּאִשְׁתּוֹ, אֲדַרְבָּה, הוּא יִשְׁפִיעַ עָלֶיהָ שְׁפַע, וְיִתֵּן לָהּ כִּפֵּי צָרְכֶיהָ, כּי כְּשֵׁישׁ לְאָדָם הַרְחַבַת הַדַּעַת – אֵינְנוּ קִמְצוֹן, וּמִכָּל שְׂכֵן וְכָל שְׂכֵן כְּשֵׁישׁ אֶהְבָּה בֵּינֵיהֶם, אִין מְדַקְדָּקִים בְּדַקְדוּקֵי עֲנִיּוֹת עַל כּל פְּרוּטָה, אֵלָא יֵשׁ רַחְבּוֹת בְּבֵית וְגַדְלוֹת הַמַּחֲיוֹן.

לְכֵן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצַּדִּיק הָאֵמֶת, הַמַּחְדִּיר בְּכֶם דַּעַת וְשָׁכַל אִיף לְעַבֵּר אֶת זֶה הָעוֹלָם, כּי הוּא מִשְׁדָּךְ אֶת כּל הַשְּׂדוּכִים, וְהוּא הַמַּחְבֵּר בֵּין אִישׁ וְאִשָּׁה, וּמְקַרְבֵם אֶל הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְאִם תִּצְיָתוּ אוֹתִי בְּדַבְרֵי אֱלוֹ, תִּהְיֶה זוּג מְאֹשֶׁר בְּיוֹתֵר בְּחַיִּים. וְלִכֵּן רְאוּ, בְּנֵי וּבְנוֹתֵי הַיְקָרִים! לְהִיּוֹת "זוּג פִּקְח", וְאֵל תַּחְמִיצוּ אֲשֶׁר כָּזָה לַחֲמֵק מִיַּדְיְכֶם. כּי לְצַעֲרֵנוּ הָרַב, אֲנוּ רוֹאִים זוּגוֹת טְפָשִׁים, שְׂבָמוּ יַדֵּיהֶם מְעִיבִים אֶת אֲשֶׁרֶם וְשׁוֹבְרִים אֶת בֵּיתָם, וּמְגַרְשִׁים וּמְסַלְקִים אֶת הַשְּׂכִינָה מִמִּשְׁכָּנָם, וְלִבְסוּף מִתְגַּרְשִׁים וּמִתְפַּרְדִּים, רַחֲמָנָא לְצַלָן, וְחַיֵּיהֶם אֵינֶם חַיִּים – לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בְּעוֹלָם הַבָּא. וּמִי סוֹבֵל? רַק הַיְלָדִים! וְלִכֵּן

תקשרו קשר חזק ביניכם, שמהיום והלאה לא תהיינה ביניכם מריבות ואי הבנות, ותהיו מקשרים אל הצדיק האמת, המחזיר בכם אמונה פשוטה בו ותברך, שתרגילו עצמכם לדבר רק אל הקדוש-ברוך-הוא, ותאהבו את הקדוש-ברוך-הוא, וזה יביא לכך שתאהבו זה את זה, כי, כאמור, הא בְּהָא תֵּלֵיא – כפי שאדם אוהב את הבורא יתברך שמו, כמו-כן אוהב את הזולת. אשרי האיש והאשה המחזירים דברי אלה בתוך לבם, ואז יהיו "זוג פקח", ויהיו הכי מאשרים בחייהם, ועולמם יראו עוד בחיים חיותם.

ד.

בני ובנותי היקרים! ראו מה לפניכם, האשר והעשר תלוי בידיכם! אם תהיו "זוג פקח", ותכבדו ותיקרו ותבינו איש את זולתו, לא יחסר לכם דבר. מתי מתחיל להיות חסר בבית? כש אין פבוד הדדי, וישנן מריבות; כי באמת הקדוש-ברוך-הוא רוצה להשפיע לכל אחד שפע, ומחכה שיהיה כלי, כי אי אפשר להשפיע שפע, אלא כשיש כלי, והכלי הוא השלום, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (עקצין פרק ג'): לא מצא הקדוש-ברוך-הוא כלי מחזיק ברכה לישראל, אלא השלום; ולכן אם תהיו "זוג פקח", ויהיה ביניכם שלום ואהבה, אז יהיה לכם כלי לקבל בו המון שפע, אבל אם תהיו זוג שוטה, ובמו ידיכם תהרסו את השלום-בית שלכם, אז הקדוש-ברוך-הוא לא יתן לכם שפע, כי אין לכם כלי לקבל בו את השפע. ולכן ראו להחזיק במדת השלום והאהבה, שזה הכלי לקבל בו האור אין סוף ברוך הוא, שזה השפע, כמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק א', סימן

כה), שלמעלה הכסף הם אורות צחצחות, וכשבאים למטה מתגשמים ונעשים כסף גשמי. ולכן אם תהיו דבוקים באין סוף ברוך הוא, ותאהבו אחד את זולתו מפני שהקדוש-ברוך-הוא צוה, תהיו קשורים ברוחניות חיות אלקות, ואז ירד לכם גשמיות – שפע כסף וממון רב. ולכן היו "זוג פקח", ותשתדלו שיהיה שלום ביניכם, שהוא שמו יתברך, כמאמרם ז"ל (שבת י): שמו של הקדוש-ברוך-הוא שלום. וכן אומרים חכמינו הקדושים (ניקרא רבה, פרשה ט', סימן ט'): גדול שלום, ששמו של הקדוש-ברוך-הוא נקרא שלום; ולכן עשו כל מיני מאמצים שבעולם להיות "זוג פקח", ויהיה השלום בתוך ביתכם. וכן אומרים חכמינו הקדושים (אבות דרבי נתן, פרק כח): כל המשים שלום בתוך ביתו, מעלה עליו הכתוב כאלו משים שלום בישראל על כל אחד ואחד, לפי שכל אחד ואחד מלך בתוך ביתו; הינו שהשלום בין כלל נשמות ישראל תלוי רק בביתכם, ואם תכבדו זה את זה ויהיה ביניכם שלום, ממילא תמשיכו שלום בין כל עם ישראל, ואם יהיה שלום בין עם ישראל, יהיה שלום בין כל העולם כולו. ולכן היו פקחים, ותתחילו אצלכם, שיהיה שלום בתוך ביתכם; כי כלם מדברים משלום, ועושים שלום עם אמות העולם, ושוכחים שצריכים לתחלה לעשות שלום בין נשמות ישראל, שזה חשוב יותר. וכמו כן אלו שרצים ומתרוצצים לעשות שלום בין איש לרעהו, צריכים לידע, שקדם צריכים לעשות שלום בבית, שזה נחוץ הרבה יותר; כי אם אין שלום-בית, אין שלום בין נשמות ישראל, ואם אין שלום בין נשמות ישראל, אין שלום בכל העולם כולו. ולכן נא ונא היו "זוג פקח", והשתדלו שישרה ביניכם רק שלום ואהבה. וכבר אמרו חכמינו הקדושים (ילקוט נשא, רמז תשיא): חביב

הוא השלום, שכל מעשים וזכויות שעשה אברהם אבינו, לא נתן לו שכרו אלא שלום, וכן יעקב אבינו בקש מהקדוש-ברוך-הוא שלום, וכן אהרן לא נתברך אלא בשלום. ולכן היו "זוג פקח", והשתדלו שיהיה ביניכם תמיד שלום-בית אמת, ובזכות זה השכינה תשרה בתוך ביתכם, ועולמכם תירשו בייכם. ואם תחדירו את כל דברי אלה בתוך תוככי לבכם, לא תתחרטו – לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

קונטרס

לְהַצְלִיחַ בְּנֵשׂוּאִין

יִזְרְחֵה דְרָךְ לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל, אִידָּ לְהַצְלִיחַ
בְּחַיֵּי הַנִּשְׁוֹאִין, וְתַהֲרֶה הַשְּׂכִינָה שְׂרוּנָה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ תָּמִיד.

מוֹהְרָא"שׁ וְ"ל אָמַר: שְׂזוּג שְׂמִתְחַתְּנִים, עַל־יָדָע
שֶׁהֵם שׁוֹתֵפִים לְכָל דְּבָר, וְלִכֵּן אָסוּר לָהֶם לְהַשְׁלִיךְ
אֶת הָאֲשָׁמָה אַחַד עַל הַשְּׂנִי, אֲלָא שְׂנִיָּהֶם יִחְזִיקוּ
עֲצָמָם תָּמִיד בְּיַחַד, וְאִזּוּ יִצְלִיחוּ בְּחַיֵּי גִשׁוּאֵיהֶם.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תשנה)

קונטרס להצליח בנשואין

א.

צריך שתדע, אהובי בני! אם אתה רוצה להצליח בחיי הנשואין שלך, עליך לקנות לעצמך מדת הוותרנות, פי בלעדיה לא תוכל לעבר את זה העולם בכלל ואת חיי נשואיך בפרט; כי טבע של אשה שונה לגמרי משל איש, עד כדי כך שהיא ההפך הגמור ממנו. וחכמינו הקדושים אמרו (קהלת רבה, פרשה ו', סימן ז'): שלשה אין מחזיקין טובה לבעליהן: הנפש והארץ והאשה; כמה טובה שלא תעשה ותתן לאשתך, היא לא תעריך את זאת ולא תכיר בטובה, וזה טבעה, ואי אפשר לשנותו כלל, אלא עליך לקבל את המציאות כמות שהיא. ואף שאינך מבין דבר כזה: היתכן שאני עושה עם אשתי רק טוב, והיה צריך להיות שהיא תשלם לי בחזרה טובה?! עם כל זאת אין זה הולך כך, אלא טבע האשה, שתמיד תובעת מבעלה, והוא צריך תמיד לתת לה, ואוי לבעל שאינו נותן לאשתו כל חפצה ורצונה, אזי היא ממררת לו את חיו. וכמאמרם ז"ל (קהלת רבה, פרשה ז', סימן מה): על-ידי שהיא תובעת בידה דברים שאינו יכול לעמד בהם, סוף שהיא ממיתה אותו מיתה מרה. ולכן אם אתה רוצה "להצליח בנשואין", ראה להבטיח לה כל אשר היא רוצה, ואם תוכל לקיים את זאת תכף – בנדאי תזדכר ותקיים, ואם לאו, אזי כשתוכל – תקיים את הבטחתך. אך כלל זה עליך לחקק היטב בדעתך, אשר תמיד אשתך צריכה להיות צודקת, ואם לא תוכל לקיים את זאת, מחמת שאין לה עתה פרנסה, ואתה מסבב בחובות, אל תאמר לה שאין לה, או שאינך

רוצה לתת לה, כי אשה אינה מסגלת לשמע דברים כאילו. ולכן אם רצונך לחיות חיים ערבים ונעימים, חיים מתוקים, ראה להבטיח לה כל אשר היא שואלת ומבקשת. והכפל הדבר – את הכלל הזה תקח בידיך, אשר האשה צריכה להיות תמיד צודקת, ולא יועיל לה בשום פנים ואפן אם תלך בדרך אחרת.

ולכן, אהובי, בני! ראה להיות פקח, אם אתה רוצה לחיות חיים טובים, חיים נעימים ומתוקים, עליך לכבד את אשתך, ותהיה ותרן, ואז תזכה "להצליח בנשואין". ואל תקח את דברי אלו בנקל, כי אתה עלול לאבד את שני העולמות פרגע, אם תתעקש על כל דבר, ותציק לה בדברים, אזי היא תפגס בעצבים, ולא תרצה למלא מבקשך, ועל-ידי-זה תבא לידי חטאים ועוונות, אשר לא כדאי להיות בזה העולם אפלו יום אחד ושעה אחת ולהכשל בפגם הברית. ולכן מאחר שזכה אותך הקדוש-ברוך-הוא עם אשה והתחתנת, ראה להיות פקח, ותשמר מאד על שלום ביתך, באפן שהיא לא תמרד בך. וכבר אמר רבנו ז"ל (שיחות-הר"ן, סימן רסג), שזה מעשה הבעל-דבר, שמניח את עצמו על זה מאד, לקלקל השלום-בית של בני הנעורים, כדי שיתפסם במצודתו, חס ושלום, על-ידי-זה; כי הוא אורב על כך מאד לתפסם בנעוריהם, על-ידי קלקול השלום-בית חס ושלום, שגורם בערמומיותו לקלקל השלום שביניהם, כדי שיכשלו אחר-כך בעברות חמורות.

ולכן, אהובי, בני! מאחר שעבר עליך בימי נעוריך מה שעבר, שנכשלת במה שנכשלת, ועכשו זכה אותך הקדוש-ברוך-הוא עם אשה, ראה לכבדה וליקרה ולקנותה בדברים, ותמיד תפיסה ותדבר אליה בדבורים של אהבה וקרוב לבבות, ודיקא על-ידי-זה תזכה

"להצליח בנושאים", ואל תהיה חכם בעיניך, כאלו יש איזו דרך אחרת, פי רבים חללים הפילה אלו שהלכו בתקף וביד קשה עם האשה, אשר לבסוף היא נפגעה וברחה, ונותר בחסר כל, כי כל המשפחה התפרקה על-ידי גרושיו, רחמנא לצלן, והילדים נותרו יתומים חיים, שבורים ורצוצים ומפוזרים לכל עבר ופנה, והכל רק מחמת שהבעל רצה להיות צודק וכו'.

ולכן ראה, אהובי, בני! להיות ותרן עם אשתך, ותתן לה תמיד את הצדק, ועל-ידי-זה תזכה "להצליח בנושאים". ואל תחשב כרגע אחרת, פי אז יעלו לך הנושאים ביקר. ולכן תמצא שבכל בית אשר אין שם שלום, זה נובע רק מחמת שאין הבעל מכבד ומיקר את אשתו, כי האשה אוהבת כבוד במאד מאד, ורוצה שיכבדו אותה, וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוה"ר, חלק א', סימן רב): כל מי ששכלו קטן ביותר, צריך לחלק לו כבוד ביותר; כי ככל ששכלו מצמצם יותר, הוא יותר חפץ בכבוד, וכמו שאנו רואים בחוש, שהנשים מקפידות מאד על כבודן, וזאת מחמת שדעתן קלה וקטנה מאד, ולכן חפצות שייקרו אותן. ועל-כן אם חכם אתה בעיניך ותזלזל באשתך, ומכל שכן אם תדקר אותה בחרב לשונך, לבסוף היא תכעס עליך ולא תדבר עמך, ויכאב לך מאד. ועל-ידי-זה תקניטה יותר, והיא תתחצף כלפיך יותר ותתמרד פגגך, וכך תגיעו לידי מריבות, ותערבו את ההורים, והמחלקת תתפשט מאד. וכמאמרם ז"ל (סנהדרין ז): האי תיגרא דמיא לצנורא דבדקא דמיא, כיון דרוח רוח; המחלקת נדמית לשביל של מים, שמתחיל בקטן, ואחר-כך מרחב ומתרחב; כך המחלקת – בתחלה מתוכחים על שטיות והבל, ובדברים של מה בכך, ולבסוף מתרחבת המחלקת, עד שמערבים את המשפחות, ונעשית שגאה כבושה, והיא כבר אינה רוצה לחזור, ואפלו שמשדלים אותה,

ומדברים על לבה, אינה חפצה לקבל. כי השנאה עזה כבר מאד בין בני הזוג, ובאים לידי גרושין, רחמנא לצלן. וכל זה מעשה הבעל-דבר להכשיל את בני הנעורים בעוונות חמורים. ולכן הוא גורם לאי הבנות ולסכסוכים בין בני הזוג, עד שמהקטטות הללו נשבר הבית לגמרי, רחמנא לישזבן.

ולכן, אהובי, בני! הוי פקח, וזכר מאמרם ז"ל (שמות רבה, פרשה ל): אין דבר טוב ואין שלום יוצא מתוך מריבה; ועל-כן ראה לא לריב עם אשתך, תן לה תמיד את הצדק, אף שאתה יודע שאיננה צודקת כלל ועקר; עליך לדעת, שאם לא תצדיק אותה, היא תבא לכלל פעס ולא תדבר עמך, ומזה יתהנה אחר-כך פרוד, עד שלא תחפץ להתרצות אליך, ותכשל בעברות חמורות. ולכן, ראה מה לפניך, אם תהיה פקח ותציית אותי, ותבטל את עצמך לגמרי אליו יתברך, ולא תרצה שום רצון מבלעדי רצונו יתברך. ותקבל את כל הבא עליך ממנה באהבה, ותמיד תצדיקה, אזי תזכה "להצליח בנשואין". וזכור תזכר דבר זה, כי תצטרךנו לימים הבאים.

ב.

צריך שתדע, אהובי, בני! אשר אם אתה רוצה "להצליח בנשואין", עליך להתאזר במדת הסבלנות, כי החיים קשים ומרים מאד, ועובר על כל אחד ואחד מרירות ועגמת נפש ויסורים, והאשה אינה רוצה להבין שאין עתה הפרוטה מצויה, וכמאמרם ז"ל (תמורה 10): אשה, כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה, מיד צועקת; כי אין אצלה משג של 'אין'. ולכן אשרי מי שמחזיק מעמד ואינו נשבר, אלא תמיד מתאזר בסבלנות כלפי אשתו. אשר כן אמרו חכמינו הקדושים (פסיקתא דרב כהנא): אין לך קשה מן האשה; כי האשה בדרך

כָּלֵל עֲקֻשָּׁנִית, וּמְכַרְחָה בּוֹ בְּרָגַע לְקַבֵּל אֶת צְרָכֶיהָ, וְאוֹי לֹא לִבְעַל שְׂלֵא יִמְלֵא מִבְּקֻשָּׁה עַל אֶתְרָה, אֲשֶׁר אֵז תִּצְיֵק לֹא וְתֹאכַל לֹא אֶת הַלֵּב, וְתִשְׁבֵּר אוֹתוֹ, עַד שִׁיאֲלִיץ לְבִסּוּף לָתֵת לָהּ, אוֹ שַׁחַס וְשְׁלוֹם, יִתְגַּרְשׁוּ. כִּי טָבַע הָאִשָּׁה שְׂקֻשָּׁה הִיא מֵאֵד, וְאִינָנָה מוֹתֶרֶת. עַל-כֵּן אִם יֵשׁ לְאָדָם שְׂכָל וְהוּא וְתָרֵן, אֲזִי מִתְהַפֶּכֶת הִיא אֵלָיו לְגַמְרֵי וּמִתְבַּטֵּלֶת לְפָנָיו.

וְלָכֵן אֶהוּבִי, בְּנִי! אִם רְצוֹנְךָ "לְהַצְלִיחַ בְּנִשׁוּאִין", הִיָּה וְתָרֵן! וְאִף שְׂמֵאֵד קֻשָּׁה לָךְ, כִּי אֶתְהָ יוֹדַע שֶׁהַצְּדָק אֶתְךָ וְלֹא אֶתְהָ, עִם כָּל זֹאת הִיָּה חָכָם וְלֹא צוֹדֵק, וְתִמְיֵד תְּבַטִּיחַ לָהּ כָּל חִפְצָה וּרְצוֹנָה, וְאֵז תִּנְכַּח שְׂלֵא תִהְיֶינָה קִטְטוֹת בְּתוֹף בֵּיתְךָ, וְתִזְכֶּה "לְהַצְלִיחַ בְּנִשׁוּאִין"; כִּי בְּאֵמֶת אִם אָדָם זוֹכֵה לְבַטֵּל אֶת עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי אֶל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיוֹדַע וְעַד, אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדָיו יִתְבַּרֵּךְ כָּלֵל, וְהוּא יִתְבַּרֵּךְ מִחַיָּה וּמִהֵנָּה וּמִקֵּיִם אֶת כָּל הַבְּרִיאָה כְּלָהּ, וְהַכֵּל לְכָל מִשְׁגָּח בְּהַשְׁגָּחַה פְּרִטִי פְּרִטִית רַק מִמֶּנּוּ יִתְבַּרֵּךְ, לָכֵן אִם מִהֲשֻׁמִּים סָבְבוּ אֶתְךָ שִׁזּוֹ אֶשְׁתֶּךָ, כִּי כָּבֵר הִתְחַתְּנֶתָ אֶתְהָ, זֶה סִימֹן שֶׁהִיא עֲצָם מִעֲצָמֶיךָ. וְלָכֵן הִיָּה פִקּוּחַ, אֶהוּבִי בְּנִי! אִם רְצוֹנְךָ "לְהַצְלִיחַ בְּנִשׁוּאִין", תִּמְיֵד תִּסְפִּים עִמָּהּ, וְאִף שֶׁאֶתְהָ רוּאָה שְׂזָה בְּלִתֵּי אֶפְשָׁרִי, תְּבַטֵּל אֶת עֲצָמְךָ לְגַמְרֵי אֶל הָאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא, וְתִבְקֶשׁ רַחֲמִים מִמֵּי שֶׁהִרְחַמִּים שְׁלוֹ, אֲבָל אִף פְּעַם אֶל תִּכְנָס בּוֹכּוּחִים, כִּי אִשָּׁה עוֹבְרֶת הַרְבֵּה צְרוּת וְיִסוּרִים: צַעַר הָעֵבּוּר, צַעַר הַלְּדָה, צַעַר הַיְּנִיקָה, צַעַר הַגְּדוּל וְכוּ', וְלָכֵן יֵשׁ לָהּ הַמּוֹן עֲצָבִים, וְאִם אֶתְהָ, אֶהוּבִי, בְּנִי, תִּלְךָ בְּדַרְךָ זוֹ שֶׁל אֶהְבֶּה וְהִתְחַשְׁבוֹת, לְאֶהֱבֵה אֶת אֶשְׁתְּךָ וְלִכְבֹּדָהּ וְלִיקָרָהּ, לְבִסּוּף הִיא תִשְׁבֵּר וְתַעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ. וּבְעֵבּוּר זֶה אוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (סְנֵהֲדִין ע:): הָאוֹהֵב אֶת אִשְׁתּוֹ כְּגוּפוֹ וְהַמְּכַבֵּדָהּ יוֹתֵר מִגּוּפוֹ וְהַמְּדַרְיֵךְ בְּנִי וּבְנוֹתָיו בְּדַרְךָ יִשְׂרָה, וְהַמְּשִׁיאָן סָמוּךְ לְפָרְקוֹן, עָלָיו הַפֶּתוּב אוֹמֵר (אִיּוֹב כד, כד): "וַיִּדְעֶתָ כִּי שְׁלוֹם אֶהְלֵךְ"; וְאֶל כָּל זֹאת תִּזְכֶּה, אֶהוּבִי, בְּנִי, אִם תִּהְיֶה וְתָרֵן בְּתוֹף בֵּיתְךָ, וְלֹא תִצָּא

לריב עם אשתך על דברים של מה בכך, אלא תבטיח לה הכל, ואז תראה שלבסוף תנצח בגשמיות וברוחניות; כי מי שהוא סבלן, יותר הוא המצליח ביותר. ואת הכלל הזה תקח בידיך בכלליות כל ענייניך ובפרטיות בביתך. וכך אמרו חכמינו הקדושים (סנהדרין כב): אשה גלם היא, ואינה פורתת ברית אלא למי שעשאה כלי; ועל-כן בזה שאף פעם לא תצא לריב עם אשתך, ולא תגיע לחלוקי דעות ונכוחים עמה, אלא תראה שהצדק יהיה איתה, לבסוף היא תהא נעשית כלי, ותעזר לך במה שתוכל.

ולכן, אהובי, בני! ראה להיות חכם, ותבטל עצמך אל האין סוף ברוך הוא, ותבקש ממנו יתברך כל צרכיך, ואם אשתך מצערת אותך – אל תענה לה דבר, אלא ברח אל הקדוש-ברוך-הוא, כי כל אשר עובר עליך מאשתך, זה רק מחמת החטאים שחטאת בפגם הברית – הוצאת זרע לבטלה, אשר אמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק ב', סימן פז), שעל-ידי שאדם חוטא בפגם הברית, קשה וכבד לו למצא את זווגו, ואפלו אם מוצא את זווגו, היא מתנגדת לו על כל מה שהוא עושה. אבל אם אדם מבטל את עצמו לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, ובא ושוטח בפניו אליו יתברך, ונופל בפשוט ידים ורגלים על הארץ, ובוכה ומבכה שמים וארץ שימחל לו הקדוש-ברוך-הוא על כל מה שחטא בפגם הברית – הוצאת זרע לבטלה, על-ידי-זה לבסוף אשתו מתבטלת אליו לגמרי. וזה כלל גדול בחיי הנשואין, שאי אפשר "להצליח בנשואין", אלא כשבא תמיד אליו יתברך, ומשתטח לפניו יתברך ברחמים ובתחנונים, ומבקש ממנו יתברך שימחל לו על כל עוונותיו, ואז דיקא אשתו תתבטל אליו. וזה הסימן אם כבר נתקבלה תשובתך בשמים – אם אשתך מקבלת אותך והתהפכה ועוזרת לך, הרי זה סימן ששבת בתשובה, אך אם עדין היא מתנגדת

לך, סימן שאתה עדין רחוק ממנו יתברך, וכמאמרם ז"ל (במות סג):
זכה – עוזרתו, לא זכה – כנגדו; ולכן ראה, אהובי בני! להיות ותרוך
בתוך ביתך, ותמיד תתן את הצדק לאשתך, ועל-ידי-זה דיקא תזכה
”להצליח בנשואין”, ותהיה המאשר ביותר בחיידך.

ג.

צריך שתדע, אהובי, בני! אשר חיי האדם כל-כף קצרים, פי
(תהלים צ, י): ”ימי שנותינו בהם שבעים שנה”, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-
מזהר"ו, חלק ב', סימן סא), אשר השבעים שנה הם כרבע שעה. ולכן
תעשה לעצמך לחשבון, כמה עברו לך מהחמש-עשרה דקות, וכמה
נותר לך?! האם בשביל הכמה דקות שיש לך לחיות עוד בזה העולם,
כדאי לך לריב עם אשתך?! כדאי לך להתעקש עמה וללכת אתה
בחמר הדין ובדקדוקי עניות?! הלא על-ידי-זה היא תתעקש ותפרש
ממך, ואתה תכשל בעוונות חמורים של פגם הברית – הוצאת זרע
לבטלה, אשר לא כדאי להיות בזה העולם אפלו יום אחד ולחטא.
ולכן יהיה חכם, ותמיד תהיה ותרוך, ועל-ידי-זה אשתך תתרכזה אליך.
והיה נכון להבין דבר מתוך דבר, פי העקר בזה העולם להיות דבוק
בחי החיים בו יתברך, להתמיד בלמוד התורה הקדושה. וחכמינו
הקדושים אמרו (פסחים קיב): מצנה וגוף טהור נושא אשה ולו בנים.
ולכן כשזכה אותך הקדוש-ברוך-הוא עם אשה משפלת, אף שהיא
עקשנית, תראה לכבדה וליקרה, כי כף אמרו חכמינו הקדושים (בבא
מציעא נט): לעולם יהא אדם זהיר בהונאת אשתו, שמתוך שדמעתה
מצויה – אונאתה קרובה; ולכן למה לך להכניס בוכוחים עמה, אשר
בזה תגרם שתזיל דמעות בעטיך וכו'?! יותר טוב שתהיה ותרוך, ולא
תשבר את ביתך בידיך, חס ושלום.

ודעת לנבון, שכל זה מדבר בדברים של מה בכך ופוחי סרק; אך בעיני יהדות, אדם צריך להיות חזק ואמיץ מאוד, ולא להניח את עצמו (שקורין נישט לאזין זיק) שהוא זה; כי על זה אמרו חכמינו הקדושים (שם): כל ההולך בעצת אשתו – נופל בגיהנום; עם כל זאת צריך להיות חכם גדול, לידע מה?! ואיך?! ואימת?! העקר שלא תהיינה מריבות בבית. ואמרו חכמינו הקדושים (שם): איתתך גוצא גחין ותלחש לה, כדי שתשמע לעצתה וכאן במלי דעלמא וכאן במלי דשמיא; הינו אסור לשמע בקול אשתו הרוצה לקררו מיהדות, אבל בדברים של מה בכך, פדאי להיות ותן לשמע בעצתה. וכן אמרו חכמינו הקדושים (שם): לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם, אלא בשביל אשתו. ואמרו (שם): אוקירו לנשיכו כי היכי דתתעתרו; ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן סט), אשר כל הכסף והממון שיש לאדם, אינו אלא בזכות אשתו. ולכן היה פקח, ותדון את אשתך תמיד לכף זכות, ואפלו שהיא צועקת ומתפרצת עליך, תראה לדים ולשתק, ולהיות סבלן על כל אשר בא עליך, ואל תפגס עמה בדין ודברים, ומכל שכן וכל שכן שלא תדבר על הוריה, אשר מאד מאד פואב לה דבר זה. ואף שאני יודע, אהובי בני, שמרים לך החיים ממנה, כי היא אשה רעה ומרה ממנות (קהלת ו, כו), עם כל זאת היה פקח, ותזכה לעבר את זה העולם בשלום, ואף פעם לא תצא לריב עמה, אלא תבטל עצמך לגמרי אל האין סוף ברוך הוא, וכשאשתך מקניטה אותך ומצערת אותך, רויץ וברח לך רק אליו יתברך, כי שם מקומך. ואם תלך בדרך זו, אז תהיה לך הצלחה רבה מאד בכל דרכיך. ובפרט שתזכה "להצליח בנשואין". וזכר דבר זה, אהובי בני! כי תצטרכו לימים הבאים, ואל תקח את זאת בנקל, כי רבים חללים הפילה, אשר אלו שהיו חכמים בעיני עצמם

ולא רצו לקבל את הדברים הללו, הם סובלים מרירות דמרירות כל ימי חייהם. אשרי מי שאינו מטעה את עצמו בזה העולם כלל, אלא בורח רק אליו ותברך, ומכבד ומיקר את אשתו, אשר כל חייו הולכים בצורה אחרת לגמרי.

ד.

צריך שתדע, אהובי, בני! אם אתה רוצה "להצליח בנשואין", ראה להיות ותן בתוך ביתך, ושומר מאוד שאמך לא תסית אותך נגד אשתך, כי כבר אמרו חכמינו הקדושים, אשר כלה וחמותה אינן משתוות כלל (עין יבמות קיז): כלה סניא לחמותה; וכן מובא (ראשית חכמה, חפת אליהו שער ד,): כשם שאי אפשר לדור גדי עם נמר, כך אי אפשר לדור כלה עם חמותה. ולכן זה דבר טבעי שהן אינן משתוות, כי אמך תמיד חושדת ומדמה, כאלו אשתך לקחה אותך ממנה, ולכן היא שונאת אותה. ואמרו (שבת כו.) ההיא חמתא דהות סניאה לה לכלתה, אמרה לה זיל איקשיט במשחא דאפרסמא, אזלא איקשיט, כי אתת. אמרה לה, זיל איתלי שרגא, אזלא אתלא שרגא, אינפח בה נורא ואכלתה [היתה חמות ששנאה לכלתה, והלכה וקשטה אותה עם משחא מחמר דליק, ואמרה לה, לכי והדליקי את הנר, והדליקה, ויצאה אש ונשרפה הכלה כליל, כי היתה משוחה בשמן דליק]. למדים מכאן, שכלה וחמותה אינן משתוות, עד כדי כך שהן מוכנות להרג זו את זו. ולכן אם אתה רוצה "להצליח בנשואין", אף פעם אל תערב את אמך בחיי נשואיך. ואף שאתה אוהב את אמך, וזהו דבר טבעי, שהבן נמשך אחר אמו, עם כל זאת כבר אמרה לנו התורה הקדושה (בראשית ג, כד): "על-כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד"; ולכן אף שמצות כבוד אב ואם היא דבר

גדול מאוד, עם כל זאת אם אתה רוצה "להצליח בנשואין", ראה לא לערב את אמך בחייה, ודיקא על-ידי-זה תצליח; כי באמת זהו נסיון קשה מאוד מאד; כי בדרך כלל הבן נמשך אחר אמו, ואמו עושה לו 'שטיפת מוח' נגד אשתו, וכשפא הבייתה, הוא בכעס וברציחה על אשתו, ומוציא את כל עצביו עליה. ולכן אם רצונך "להצליח בנשואין", ההכרח לך להפריד את אשתך מאמך, ובדבר זה מתר לשנות, אם האמא שואלת דבר-מה על הפלה או הפלה שואלת על האמא, כדי שלא תגרם מתיחות ביניהן, העלולה לגרר אחריה הרס וחרבן. כי אם אתה רוצה "להצליח בנשואין", לעולם תפריד ביניהן, ותשתדל שלא תהיה מחלקת ומריבות בבית בעבור זה. ואם תצית אותי, יהיו לך חיים חדשים, חיים שמחים ועליזים; כי רב הקלוקלים בשלום-בית נובעים רק מחמת שהאמא מתערבת, ואינה מגיעה לעמק השוה עם פלטה וכו'. וזכר זאת, אהובי, בני! ואל תהיה חכם בעיניך. ואף שאתה פרוץ אחר אמך, עם כל זאת עליך לדעת, שעכשו כבר התחנתך ויש לך אשה, ותנאי הכרחי "להצליח בנשואין" – לא לשמע הסתות נגד אשתך. ואף שכואב לשמע דברים פאלו, אף זו המציאות! כי רב רבם של הגטין, רחמנא לצלן, נעשים רק כשהאם מתערבת בחיי הנשואין. ולכן ראה מה לפניך, ואם תהיה חכם, תדע כיצד לנוט ולילך בין הטפות, לאמך תאמר דבר אחד, ולאשתך תאמר דבר שני, העקר לא להביא למתיחות ביניהן, וכך יהיה השלום שרוי בתוך ביתך, כי זה עקר גדול בשלום-בית, ולזכות "להצליח בנשואין"; אשרי מי שמקבל את האמת כמו שהיא!

ה.

צריך שתדע, אהובי בני! אם אתה רוצה לזכות "להצליח

בנשואין", עליך להתחזק בִּיתר שְׂאת ובִּיתר עז להיות תמיד בְּשִׂמְחָה, ותכניס שְׂמֵחָה בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ. וְחֲכַמְיֵנוּ הַקְּדוּשִׁים אָמְרוּ (ראש השנה ו): אִשָּׁה – בַּעֲלָהּ מִשְׂמֵחָה; וְהַשְׂמֵחָה מֵרַחֲבֵת אֶת הַדַּעַת, בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ שְׂמֵחָה, שָׂם יֵשׁ הַשְּׂרָאֵת הַשְּׂכִינָה. וְכַמְּאֲמָרָם ז' ל (שְׁבַת ל): אִין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה – לֹא מֵתוֹךְ עֲצָבוֹת אֶלֶּא מֵתוֹךְ דְּבַר שְׂמֵחָה שֶׁל מִצְוָה. וּבְזֶה שִׁתְּשִׂמַּח אֶת אִשְׁתְּךָ, בְּזֶה תִּקְיֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל (דְּבָרִים כד, ה): "וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ"; כִּי טַבֵּעַ הָאִשָּׁה לְהִמְשֵׁךְ אַחֵר הָעֲצָבוֹת, כִּי "רַגְלֶיהָ יִרְדּוּת מָוֹת" (משלי ה, ה), שְׂאֲחִיזֹת הַקְּלָפוֹת וְהַסְטֵרָא אַחֲרָא מֵתֹאחֲזִים דִּיקָא בְּאִשָּׁה, וְלָכֵן הִיא נִמְשַׁכֶּת תְּדִיר אַחֵר הָעֲצָבוֹת וְהַדְּכָאוֹן, וְאִם תִּכְנִיס שְׂמֵחָה בְּתוֹךְ בֵּיתְךָ, עַל-יְדֵי-זֶה תִּזְכֶּה "לְהַצְלִיחַ בְּנִשְׂוֹאִין"; וְאֵל תִּקַּל בְּדַבָּר זֶה, כִּי הוּא עֵקֶר וִיסוּד גָּדוֹל מְאֹד, כִּי בְּבֵית שֶׁשְׂרוּיָהּ הַשְּׂמֵחָה – שְׂרוּיָהּ הַצְּלָחָה; וְאִי אִפְשָׁר "לְהַצְלִיחַ בְּנִשְׂוֹאִין", אֶלֶּא עַל-יְדֵי שְׂמֵחָה, שְׂמִשְׂמָחִים אֶת הָאִשָּׁה. וְכַשֵּׁי אֲוִירָה שֶׁל שְׂמֵחָה בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אִף פְּעַם לֹא יִרְיָבוּ בֵּינֵיהֶם; כִּי עֵקֶר הַמְּרִיבוֹת, הַקְּטָטוֹת וְהוֹפּוּחִים בָּאִים רַק מִפְּאֵת קְטָנוֹת הַמַּחִין, שְׁנוּבְעֵת מֵעֲצָבוֹת שְׂמִצְמִצְמֵת אֶת הַמַּח, עַד שֶׁהוֹלְכִים בְּמַדַּת הַדִּין, רַחֲמָנָא לְצַלּוֹן, כִּי הַצְּמִצּוֹם הוּא הַדִּין, וְהוּא מְדַקְדֵּק עַל אִשְׁתּוֹ בְּכָל פֶּרֶט וּפְרֵט. וּבְאֲמַת אָמְרוּ חֲכַמְיֵנוּ הַקְּדוּשִׁים (גִּיטין ו): לַעֲוֹלָם אֵל יֵטִיל אָדָם יִתְרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ; כִּי הַלַּחֲץ – זֶה הַדְּחָק, הוֹרֵס אֶת הַבַּיִת, וְזֶה בָּא רַק מִקְטָנוֹת הַמַּחִין; לֹא-כֵן כְּשֶׁאָדָם תָּמִיד שְׂמַח, מֵתְרַחֲבֵת לוֹ דַּעַתּוֹ, וְאִף פְּעַם אִינוּ מְדַקְדֵּק עַל אִשְׁתּוֹ, וְאֵז הַשְּׁלוֹם שְׂרוִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת.

וְלָכֵן, אֶהוּבִי, בְּנִי! אִם אַתָּה רוֹצֵה "לְהַצְלִיחַ בְּנִשְׂוֹאִין", רֵאֵה לְהַכְנִיס בְּבֵית אֲוִירָה שֶׁל שְׂמֵחָה, שְׂאֵז הַשְּׂכִינָה תִשְׁרָה בֵּינֵיכֶם. וְאֵל תִּדְחָה אֶת הַשְּׂמֵחָה לְיוֹם הַמָּחָר, כִּי כִּף אָמְרוּ חֲכַמְיֵנוּ הַקְּדוּשִׁים (תְּנַחֲוּמָא שְׂמִינֵי ב): אִין הַשְּׂמֵחָה מִמֵּתִנְתָּ לְאָדָם, לֹא כָּל מִי שֶׁשְׂמַח הַיּוֹם

– שׁמֶם לְמַחֵר; וְלָכֵן רָאָה עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה לְשׁוֹמֵם אֶת אִשְׁתּוֹ. וְאִם הִיא רִיב בִּינָךְ לְבִינָה, רָאָה לְפִיֶּסָה עוֹד הַיּוֹם הַזֶּה, וְתִשְׁתַּדֵּל לְהַשְׁלִים עִמָּהּ, כִּי הַמְחַלְקֵת מְגַרֶשֶׁת אֶת הַשְּׂכִינָה מִתּוֹךְ הַבֵּית, רַחֲמָנָא לִישְׁזָבֵן. וְלָכֵן רָאָה לַעֲשׂוֹת כָּל מִינֵי מְאֻמְצִים בְּעוֹלָם, שְׁבַבְיָתְךָ תִּשְׁרֶה הַשְּׂמִחָה, וְאִז אֵין לָךְ מַה לְדַאָּג, כִּי בּוֹדְאֵי תִזְכֶּה "לְהַצְלִיחַ בְּנִשְׂוֵאֵין", כִּי הַשְּׂמִחָה הִיא הַכְּלִי לְהַמְשִׁיךְ בּוֹ אֲמַתַּת מְצִיאֹתוֹ וְתִבְרָךְ, וְכִשְׁבַר יִשְׂרָאֵל שֶׁשׁ וְשׁוֹמֵם, אִז נִתְרַחַב לוֹ מַחוּ וְדַעַתּוֹ, וְזוֹכָה לְהַדְּבִיק אֶת עֲצָמוֹ אֶל הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא. וּבְרַגְעַ שְׁאֲדָם דְּבוּק בְּהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, אִזִּי הַשְּׂכִינָה נִמְצָאֵת אִתּוֹ תְּמִיד, וְהוּא וְתָרְן גְּדוֹל בְּכָל עֲנִינֵיו, וְאִף פַּעַם אֵינוֹ הוֹלֵךְ 'רֹאשׁ בְּרֹאשׁ' עִם אִשְׁתּוֹ וְעִם שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, כִּי הַמְאֻמֵּין הָאֲמֹתִי, שְׂמֻמֵּין אֲשֶׁר אֵין בְּלַעֲדֵיו וְתִבְרָךְ כָּלֵל, וְהַכֵּל לְכָל אֱלֻקוֹת גְּמוּר הוּא, וְדוּמָם, צוּמָח, חֵי מְדַבֵּר, הֵם לְבוּשׁ לְגִבֵּי הָאֵין סוֹף בְּרוּךְ הוּא, הוּא נִכְלָל לְגַמְרֵי בְּעַצְם עֲצָמֵי אֱלֻקוֹתוֹ וְתִבְרָךְ. וְלָכֵן הוּא אִף פַּעַם לֹא יְרִיב עִם אִשְׁתּוֹ, וְלֹא עִם שׁוֹם בְּרִיָּה שְׁבַעֲוֹלָם, אֲלֵא יִהְיֶה בְּטַל וּמְבֹטָל בְּעִינֵי עֲצָמוֹ לְגַמְרֵי, עַד שְׁנִכְלָל בְּ'אֵין'. וְלָכֵן רָאָה, אֶהוּבֵי בְּנֵי! מַה לְפָנֶיךָ, תִּחְדִּיר שְׂמִחָה בְּעֲצָמְךָ, וְכֵן תִּחְדִּיר שְׂמִחָה בְּאִשְׁתּוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְרַחַב לָכֶם הַמַּחִין, עַד שֶׁתִּזְכּוּ שְׁנִיכֶם לְהִיֹּת דְּבוּקִים בּוֹ וְתִבְרָךְ, וְהַבֵּית יִתְנַהֵל תְּמִיד עַל-פִּי דְרָכֵי הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, אֲשֶׁר (מִשְׁלֵי ג, יז): "דְּרָכֶיהָ דְרָכֵי נֶעֱם וְכָל נְתִיבוֹתֶיהָ שְׁלוֹם"; אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁשָּׂם דְּבָרֵי אֵלוֹ אֶל תּוֹךְ לְבוֹ, וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים!

תם ונשלם, שבח לאל בורא עולם!

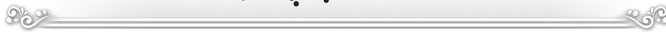

קונטרס

נשואים מאשרים

יתן עצות לבני הזוג איך יכולים לזכות לחיי
נשואים מאשרים, ויחיו ביחד באהבה
ובהבנה הדדית, ותשרה השכינה בתוך
ביתם.

מוֹהֲרָא"שׁ ז"ל אָמַר: אֲשֶׁר אֵי אֶפְשֶׁר לְהַנְצִיל
מִמְּרִיבוֹת בְּבֵית, וְכֵן לְזָפוֹת לְהַצְלִיחַ בְּגִשׁוּאֵינוּ,
אֵלֶּא עַל-יְדֵי שְׂמֵרָגִיל עֲצָמוֹ לְהִיּוֹת וְתָרוּן.

(אמרי-מוהרא"ש, חלק ב', סימן תשנד)

קונטרס

נשואים מאשרים

א.

אהובי, בני! אם אתה רוצה לחיות חיים טובים, חיים נעימים, ויהיו לך "נשואים מאשרים", עליך לקבל על עצמך מדת הסבלנות, כי אי אפשר לחיות עם אשה בלי לקנות לעצמו המדה היקרה הזו של סבלנות, כמו-כן אשה – אי אפשר לה לחיות עם בעל, בלי מדת הסבלנות. ולכן אם רוצים להצליח בחיים, ולזכות ל"נשואים מאשרים", ההכרח לקנות לעצמו מדה זו, אשר אין יפה הימנה. כי באמת החיים קשים לבלי נשא, אשר אין לתאר ואין לשער כלל, ואין אדם שלא יסבל ממתחים – זה מעצמו, שבגיל צעיר חטא, ובפרט בפגם הברית – הוצאת זרע לבטלה, שבזה עקר את מחו לגמרי, עד שנעשה עצבני, והוא תמיד ברציחה, וזה מפני שאין לו פרנסה, והעניות מעברת על דעתו ועל דעת קונו (ערובין מא:), וזה ממשפחתו ומקורביו, וזה מהשכנים, וכדומה כל מיני צרות ויסורים ומרירות שעוברים על בני-אדם, וכלם סובלים ממתחים גדולים, ואין אדם שינצל מהם, ומזה אדם נעשה רגזן וכעסן, עד שנעשים וכוחים בינו לבין אשתו. לכן, אהובי, בני! אם רצונך לזכות ל"נשואים מאשרים", ההכרח לך לקנות מדת הסבלנות. ואיך זוכים לזה? גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן קנה): כשאדם מכניס בעצמו, אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והכל לכל זה אלקות, הינו: דומם, צומח, חי, מדבר, הם לבוש לגבי אין סוף ברוך הוא, כשתתבררנה לך ידיעות אלו, תהיה הכי מאשר, ותוכלו לחיות

באהבה ובאחבה, וזה הפתח ל"נשואים מאשרים"; כי עליך להבין את אשר אמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן פ'), שעקר השלום כששני הפכים מתאחדים יחד, כי אם שניהם אוהזים אותו דבר, לא שיף שלום, הינו אתה אוהז במדת החסד והיא אוהזת במדת הגבורה עקר הדעת – כשמתחברים חסד עם גבורה, או גבורה עם חסד, אבל כששניהם חסד או שניהם גבורה, לא שיף לומר שזהו שלום. ולכן ראה, אהובי, בני! מה לפניך! אני יודע שיש לך כל מיני טענות ומענות על אשתיך, וכן לה יש טענות עליך, אבל על שניכם להבין, שאין בונים כך בנין, ובפרט שמתפרצים זה על זה, ובפרט כשיש ילדים ומתפרצים בפניהם, אשר אז הילדים נעשים מפקחים ומפרעים. כי כשהבן או הבת שומעים איך האב מתפרץ על האם, או האם מתפרצת על האב, נכנסים בתוכם חרדות וחששות וכו', וגדלים אחר-כך בעלי מומים בנפשם ופראי אדם. לכן היה פקח, אם רצונך ב"נשואים מאשרים", ההכרח לקנות לעצמך מדת הסבלנות – להיות סבלן בחיים. כי אם בכל עסק מעסקי העולם הזה צריכים להתאזר בסבלנות, אחרת אין מצליחים, על אחת כמה וכמה בחיי הנשואים, צריכים להתאזר במדת הסבלנות, כי אחד מכעיס את זולתו, הבעל חושב דבר אחד, ומושאף אל דבר אחד, והאשה חושבת דבר אחר ומושכת לדבר אחר, ואם-כן הכיצד ישתוו אי פעם בחיים?! אבל אם שניהם מותרים זה לזה, על-ידי-זה זוכים ל"נשואים מאשרים". בדרך כלל לאשה קשה לותר, כי היא באה מהעצם, כמו שכתוב (בראשית ב, כג): "עצם מעצמי", ועצם קשה מאד לשבר, כמו-כן אשה – קשה מאד לשנותה, ועל-כן במקום שתשנה את אשתיך, ראה לשנות את גישתיך לחיים, ואז תזכה ל"נשואים מאשרים"; כי עליך, אהובי, בני, ללמד את עצמך להיות

ותָּרוּ, וְלֹא לְהִתְפַּרֵץ עֲלֶיהָ, אַף שֶׁעוֹשָׂה כְּנֶגֶד רְצוֹנָהּ, כִּי כָּף יִהְיֶה כָּל הַחַיִּים, וְאֵל תִּחְשַׁב שִׁישְׁתַּנֶּה מִשְׁהוּ. וְעַקֵּר הַשְּׁלֵמוֹת – כְּשִׁמּוֹתָרִים זֶה לָזֶה. וּבּוֹדָאֵי אִשָּׁה פִּקְחִית, מִתְנַהֲגֶת גַּם-כֵּן בְּאִפְּן הַזֶּה – וּמּוֹתֶרֶת לְבַעֲלָהּ, וְאִזּוּ גַם-כֵּן חִיָּה חַיִּים טוֹבִים, וַיֵּשׁ לָהּ "נִשְׂוֹאִים מֵאֲשָׁרִים"; כִּי זֶה סוֹבֵב עַל שְׁנֵיכֶם. אֲבָל אֶתְּהָ, אֶהוּבִי, בְּנִי, הֲיִהּ פִּקְחָ! וְאִזּוּ תִרְאֶה אֶל אִיזָה טוֹב תִּגְיַע בְּזֶה הָעוֹלָם. וְאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (קֹהֶלֶת רְבֵה, פְּרָשָׁה ד'): טוֹבִים הַשְּׁנִיִּים – אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, מִן הָאֶחָד – זֶה לְעִצְמוֹ וְזֶה לְעִצְמוֹ. עַקֵּר הַשְּׁלֵמוֹת – כְּשִׁשְׁנֵיהֶם מֵאֶחָדִים יַחַד, וְאֶחָד מִבֵּין אֶת זוּלָתוֹ, וְאִפְלוּ אִין לְאֶחָד מֵהֶם דַּעַת, שֶׁהוּא חֲבוּר וַיַּחוּד בֵּין חֶסֶד לְגִבוּרָה, הַפִּקְחָ בְּיֹתֵר הוּא וְתָרוּ בְּיֹתֵר וְסִבְלָן בְּיֹתֵר, וְקוֹנָה לְעִצְמוֹ מִדַּת הַסִּבְלָנוֹת, וְנַעֲשֶׂה בַר דַּעַת. וְלָכֵן רְאֵה אֶתְּהָ לְהִיּוֹת הַפִּקְחָ בְּיֹתֵר וְהַסִּבְלָן בְּיֹתֵר. וְאִם לְבַעַל אִין שְׂכָל, אִזּוּ הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהִיּוֹת וְתִרְנִיתִי, וְלְהִיּוֹת בַּעֲלַת דַּעַת וְשְׂכָל, וְאִזּוּ הִיא תִתְּפֹךְ דַּעַת בַּעֲלָהּ אֲלֶיהָ. וּבְאֵמַת כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נִדָּה מֵה'): מִלְּמַד שְׁנַתָּן הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּיִנָּה יִתְּרָה לְאִשָּׁה יוֹתֵר מִבְּאִישׁ; כִּי עַל-פִּי-רַב לְאִשָּׁה יֵשׁ יוֹתֵר שְׂכָל מִהַבַּעַל, וּמִי שִׁמּוֹתֵר יוֹתֵר לְשֵׁנִי, וְסִבְלָן יוֹתֵר כְּלָפִיו, מִי שִׁמְבַלִּיג יוֹתֵר, הוּא מוֹרָה שֵׁישׁ בּוֹ רַב שְׂכָל וְדַעַת גְּבוּהָהּ יוֹתֵר, כִּי כְּשִׁמְחֻבְרִים חֶסֶד לְגִבוּרָה, שְׂזָה הַשְּׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, אִזּוּ מוֹכִיחִים שֵׁישׁ אֶצְלָם דַּעַת יוֹתֵר גְּדוּלָה. וְאוֹמְרִים חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (נִדְרִים מֵא'): דַּעַת קְנִיתִ – מָה חֶסְרָתִ? דַּעַת חֶסְרָתִ – מָה קְנִיתִ?! אִם יֵשׁ לָךְ דַּעַת, יֵשׁ לָךְ הַכֹּל, וְאִם אִין לָךְ דַּעַת, אִין לָךְ כְּלוּם. וְלָכֵן עַקֵּר הַדַּעַת – לְחֻבֵּר בֵּין חֶסֶד לְגִבוּרָה וְגִבוּרָה לְחֶסֶד, לְעִשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה, שְׂזָה הַשְּׁלוֹם הָאֲמִתִּי.

וְלָכֵן רְאֵה, אֶהוּבִי, בְּנִי, מָה לְפָנֶיךָ! אֲנִי יוֹדַע שֶׁקֹּשָׁה לָךְ מֵאֵד לְקַבֵּל דְּבָרִי, כִּי מִגִּיל קִטְנוֹת אֶתְּהָ כַּעֲסוֹן, עַד שֶׁנִּכְנַסְתָּ בְּעִצְבִּים

כרוצח ממש, וכשאתה מגיע לכלל כעס, אתה מאבד עשתונותיך, ואין ביכולתך לשלט על עצמך, ולכן אתה סובל סבל גדול כל-כף, אבל אם היית עוקר מעצמך מדת הכעס והרציחה, וקונה לעצמך מדת הסבלנות, אז היית זוכה ל"נשואים מאשרים".

לכן אבקשך, אהובי, בני! חבל על ימי נעוריך שהולכים להבל ולריק, במקום להסתובב ממרמז ומדפא ומלא טענות על אשתך, ועל חמיך וחמותך, ועל כל המשפחה, ומאומה לא תשא בידיך, ראה יותר טוב לברך אל הקדוש-ברוך-הוא, תאמין שאין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, ותרגיל עצמך לילך אל איזה בית-פנסת, ולישב שם, ותעשה לעצמך שעור במקרא, משנה, גמרא, בבלי, ירושלמי, תוספתא, רמב"ם טור ושלחן ערוך, מדרש רבה ותנחומא, ספרי הזהר והתקונים, ספרי חסידות ומוסר, ואז עולמך תראה בחייה. כי חבל לך לבלות את הימים הטובים שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא במריבות ובכוחים עם אשתך והוריה, ושאר בני המשפחה, טוב יותר לתחב ראשך בתוף התורה הקדושה, ואז תהיה המאשר ביותר בחיים. ומכל שכן וכל שכן אם תזכה להרגיל עצמך לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו, אין דבר גדול יותר מזה, כי על-ידי-זה תמשיך על עצמך אור וזיו וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו. ואין זה קשה כל-כף, כי במקום לצעק ולצווח ולהוציא כעסך עליה, בכעס ורציחה, טוב יותר לילך במקום שאין שם בני-אדם, ולדבר ולשיח בינו לבין קונו, ולספר לפניו יתברך כל אשר מעיק לך ומצערך, ועל-ידי-זה תזכה למדה היקרה של סבלנות. ואמרו חכמינו הקדושים (תנחומא וברא א): אמר להם הקדוש-ברוך-הוא לישראל: הו זְהִירִים בְּתַפְלָה שְׂאִין מְדָה אַחֲרֵת יָפָה הַיְמָנָה, וְהִיא גְדוּלָה מְכַל הַקְּרִבְנוֹת, וְאָפְלוּ אִין

אדם כדאי לענות בתפלתו ולעשות חסד עמו, כיון שמתפלל ומרבה בתחנונים, אני עושה חסד עמו. כי אין דבר חשוב יותר אצלו יתברך כתפלה והתבודדות. ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק ב', סימן ק), שכל הצדיקים הגדולים לא הגיעו למדרגתם הנפלאה, שהיו דבוקים בהקדוש-ברוך-הוא, ולא היו מסיחים דעת ממנו יתברך פרגע, אלא על-ידי תפלה והתבודדות, שהרגילו עצמם לדבר אליו יתברך, ואף שבתחלה היה להם קשה מאד, כפי שספר לנו רבנו ז"ל (שבחי-הרב"ו), בשעה שהחל להתבודד להקדוש-ברוך-הוא בהיותו בצעירותו ממש, היה לו קשה מאד, עד שעל-פי רב חשב שהוא הולך להסתלק באמצע התפלה, עם כל זאת התחזק ביתר שאת וביתר עז לדבר אליו יתברך. ובאמת אמרו חכמינו הקדושים (תענית ח): אין תפלתו של אדם נשמעת, אלא אם-כן משים נפשו בכפו; אדם צריך להרגיל עצמו לדבר אליו יתברך במסירות נפש הכי עצומה, אף שישתלק באמצע התפלה. ואם תרגיל עצמך, אהובי בני, בזה, זה יקרר את עצפך, וכבר לא תהיה רגזן, ולא תוציא עצפך על אשתך. לזאת אם רצונך לזכות ל"נשואים מאשרים", תקנה לעצמך את המדה היקרה של סבלנות, ותהיה סבלן מאד בזה העולם, כי בכל פרט מפרטי הבריאה צריכים סבלנות, ומכל שכן בחיי הנשואין מכרחים שתהיה לו סבלנות, כי האשה קפדנית וצועקת וצוחת, כמאמרם ז"ל (תמורה טו): אשה, כיון שאין לה תבואה בתוך ביתה – מיד צועקת; כשאין פרנסה מצויה, היא מתפרצת על בעלה, ותולה את הקולר בצנארו, וכאלו הוא איזה מלאך, שיכול להביא לה שק מלא זהובים, ובמקום שהיא תשתף פעלה עמו ותבין אותו, תנחמו ותחזקו ותעודדו ותשמחו, עוד שופכת עליו קיתון של רותחין. וזו המדה המגנה ביותר שיש בה, שאין הפרנסה ברוח, ואין מה

לאֲכַל, וּמִתְפַּרְצַת עָלָיו וְתוֹלָה הָאִשָּׁמָה בּוֹ. עִם כָּל זֹאת, אֶהוּבִי, בְּנִי!
 אֲנִי יוֹדֵעַ שְׁזָה כּוֹאֵב לָךְ, כִּי אַתָּה רוֹצֵה לְהִבְיֵא פְרִנְסָה, וְאֵינְךָ רוֹצֵה
 שְׂאִשְׁתְּךָ וְיִלְדֶיךָ יָמוּתוּ בְרָעַב, אֲבָל לָעֵת לָעֵת נִגְזַר מִלְמַעְלָה שְׂיִהְיֶה
 לָךְ צְמָצוּם וְעֵינִיּוֹת, וְנוֹסֵף עַל זֹאת, אִשְׁתְּךָ מִתְנַפְּלֶת עָלֶיךָ וּמִשְׁפִּילָה
 וּמִבְּזָה אוֹתְךָ עַל כְּשִׁלוֹנוֹתֶיךָ, עַד שֶׁצָּר וּיִמַר לָךְ מִכָּל הַכוֹוִינִים, מִחֵד
 גִּיסָא – אֵין לָךְ פְּרִנְסָה, וְאַתָּה בְּחֹבוֹת עֲצוּמִים, וְהַנוֹשִׁים רוֹדְפִים
 אַחֲרֶיךָ וּמִתְדַפְּקִים עַל דְּלֹתְךָ, וּמֵאֵינְךָ גִיסָא – הָאִשָּׁה מִמְרַרֶת חֵיךָ,
 עִם כָּל זֹאת הִיָּה פִקְחָה, וְתִצִּית אֶת רַבְּנוּ ז"ל, שֶׁהַחֲדִיר בְּנוֹ אֶת הַדַּעַת
 הַזֶּה, וְאָמַר (שִׁחוֹת-הַר"ן, סִימָן רסד), שֶׁצָּרִיכִים לְכַבֵּד וְלִיקָר אֶת אִשְׁתּוֹ.
 כִּי הָרִי הָאִשָּׁה סוֹבְלֶת צָעַר וְיִסוּרִים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד מֵהֵילָדִים,
 צָעַר הָעֵבֹר וְהַלְדָּה וְהַגְּדוּל. וְלִכֵּן צָרִיכִים לְרַחֵם עָלֶיהָ, וְלֹא לְשִׁים
 לָב לָזֶה שְׂצוּעָקָת וְצוֹרְחָת, אֲדַרְבָּה, בְּזָה שְׂתִכְבֵּד אוֹתָהּ, תִּהְיֶה לָךְ
 פְּרִנְסָה בְּשִׁפְעָה, כִּי כָּךְ אָמְרוּ (בְּבֹא מִצִּיעָא נט.): אוֹקִירוּ לְנִשְׂיִיכוֹ כִּי הֵיכִי
 דְּתַתְּעִתְרוּ; תִּכְבְּדוּ וְתִיקְרוּ אֶת נְשׁוֹתֵיכֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּתְעַשְׂרוּ.
 וְעַל כָּלֵם – זָכַר אֶת אִשְׁרָא אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (יְבָמוֹת סג.): דִּיֵּינוּ
 שְׂמִגְדָּלוֹת אֶת בְּנֵינוּ, וּמִצִּילוֹת אוֹתָנוּ מֵהַחֲטָא. הִיָּה פִקְחָה וְתַחֲיָה עִמָּה
 בְּאַהֲבָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּהְיֶה הַבְּנָה הַדְּדִית בֵּינֵיכֶם, וְתִנְצֵל מִחֲטָאִים.
 כִּי לֹא כְּדָאִי לְחִיּוֹת בְּזָה הָעוֹלָם אֶפְלוּ שְׁעָה אַחַת אִם חוֹטְאִים, כִּי פָּגַם
 הַבְּרִית הוֹרַס בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְאִם הָיוּ בְּנֵי-אָדָם יוֹדְעִים מַה זֶה לְפָגַם
 בְּפָגַם הַבְּרִית אֶחָד, הָיוּ מְבַקְּשִׁים מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ לָמוֹת מֵאִשְׁרָא לְחִיּוֹת
 וְלִחֲטָא, כִּי עַל-יְדֵי פָּגַם הַבְּרִית עוֹקֵר עֲצָמוֹ מִכָּל הָעוֹלָמוֹת, וְעוֹשֶׂה
 חֲרָבָן בְּהֵם. וְלִכֵּן אִם הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נָתַן לָךְ אִשָּׁה, רֵאֵה לְהִיּוֹת
 סִבְלָן כְּלַפֶּיָּהּ, וְאֵף שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ שְׂכּוֹאֶבֶת לָךְ מְאֹד מְאֹד הַתְּנַהֲגוּתָהּ,
 שְׂאִינָה מִתְחַשְׁבֶּת בְּךָ וּבְמִצְבְּךָ כָּלֵל, וְלֹא אֲכַפֶּת לָהּ שְׂאַתָּה סוֹבֵל
 עֵינִיּוֹת וְדַחְקוֹת וְכו', עִם-כָּל-זֹאת הִיָּה פִקְחָה, אֶהוּבִי, בְּנִי! אִם רְצוֹנְךָ

לחיות "נשואים מאשרים", נא ונא הִיָּה סבֵּלָן ותסבל על הכל. וכמו שאמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן ו'), אֲשֶׁר עָקַר הַתְּשׁוּבָה – לְשִׁמְעַ בְּזִיוְנוֹ וְלֹדֵם וְלִשְׁתַּק; כִּי בָזָה שְׂאֵתָהּ מִקִּבֵּל עֲלֵבוֹנוֹת מֵאֲשֵׁרָהּ, וְנִשְׁפָּף דָּמָהּ, עַד שְׂאֵתָהּ חַשׁ שֶׁהִנָּף יוֹצֵא מִדַּעְתָּהּ מֵרַב צַעַר, וְאֵתָהּ צוּעֵק: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מַה לֹּא עָשִׂיתִי בְּעִבּוֹר הָאִשָּׁה הַזֹּאת?! נִתְתִּי לָהּ כֶּסֶף, מִסְרַתִּי נִפְשִׁי שִׁיְהִיָּה לָהּ מִכָּל טוֹב, וְהִנֵּה עֵתָה כְּשֵׁאִין לִי וְכוּ', הִיא מֵתִפְרָצֶת עָלַי, וּבּוֹדָה שְׁקָרִים כְּאִלוֹ אִף פַּעַם לֹא נִתְתִּי לָהּ, וְלֹא דָּאֲגַתִּי בְּעִבּוּרָהּ" וְכוּ'. מַה אֲמַר לָךְ, אֶהוּבִי, בְּנִי! כֹּף דָּרָךְ נָשִׁים, בְּשַׁעָה שֶׁהוֹלֵךְ בְּטוֹב, הֵן שְׂמֵחוֹת וּמְרִצּוֹת, וּבְשַׁעָה שָׂרַע וּמַר לְהֵן, הֵן שׁוֹכְחוֹת אֶת הַטוֹב שֶׁנִּתְּנוּ לָהֵן. לָכֵן אִם רְצוֹנְךָ לְקַבֵּל אֶת דְּבָרִי, וְלִזְכוֹת לְהִגִּיעַ אֶל "נִשְׁוֹאִים מֵאֲשֵׁרִים", הִהְכַרְחֵ לָךְ לְקִנּוֹת לְעֲצָמָךְ מִדַּת הַסְּבִלְנוֹת, וְאִז עוֹלְמָךְ תִּרְאֶה בְּחִיָּד.

ב.

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֶהוּבִי, בְּנִי! אֲשֶׁר טָבַע שֶׁל הָאִשָּׁה שֶׁנִּמְשַׁכֶּת אַחַר הוֹרִיָּה, וְאֶפְלוּ כָּל הַחַיִּים כְּשֶׁהִיָּתָה רְנוּקָה סְבֵּלָה מֵהֵם סְבֵּל וְיִסוּרִים, מְרִירוֹת וּמְכֹאֲבוּבִים, וְהִשְׁפִּילוּ אוֹתָהּ, הִכּוּ אוֹתָהּ עָשׂוּ לָהּ רַעוֹת הַרְבֵּה, עִם כָּל זֹאת הִיא תִּמְיֵד תִּמְשֵׁךְ אַחַר הוֹרִיָּה. וְלָכֵן אִם רְצוֹנְךָ לִזְכוֹת ל"נִשְׁוֹאִין מֵאֲשֵׁרִים", אִף פַּעַם אַל תִּדְבֵּר עַל הוֹרִיָּה, וְאִף שֶׁעָשׂוּ לָךְ כָּל מִיָּנִי עוֹל שֶׁבְּעוֹלָם, הִיָּה נָא פִּקַּח, וְאַל תִּסְפֹּר אֶת זֹאת לְאֲשֵׁרָהּ, כִּי בְּרַגַע שֶׁתִּתְחִיל לְדַבֵּר עַל הוֹרִיָּה, אֶפְלוּ שֶׁהִיא מוֹדַעַת לָזָה, וְיודַעַת אֶת גְּנוּתָם וּשְׁחִיתוּתָם, וּשְׁגָרְמוּ לָךְ עוֹל וְכוּ' וְכוּ', עִם כָּל זֹאת אֵינָה רוֹצֶה לְשִׁמְעַ שְׁמִדְבָרִים עֲלֵיהֶם. וְדַבֵּר זֶה עֲלֶיךָ לְהַחְדִּיר בְּדַעְתָּךְ הַיֵּטִב. וְאִם תִּקְבַּל דְּבָרִי אֵלָה – מוֹטָב, וְתִזְכָּה ל"נִשְׁוֹאִים מֵאֲשֵׁרִים", אֲבָל אִם תִּהְיֶה חָכֵם בְּעֵינֶיךָ, וְתִרְצֶה לְהִיָּת

צודק, תאמין לי, שלא יאכרז זמן רב, ותתגרש, רחמנא לצלן. ואף שאני יודע שמרים ורעים לך החיים, ואינך יכול לחיות כך, פי היא מארחת את הוריה בביתך, והם מקניטים ומשפילים אותך, עד שאתה חש, שהנך יוצא מכליך מרב צער ועגמת נפש, עם כל זאת אם רצונך לזכות ל"נשואים מאשרים", תקנה לעצמך מדת הסבלנות ותהיה נתון, ואל תדבר על הוריה בשום פנים ואפן, תן לזמן לעשות את שלו; כי אם אתה תברח אל הקדוש-ברוך-הוא, ותשפך נפשך אליו יתברך, ותספר לפניו את כל לבך, על-ידי-זה תקנה לעצמך את המדה היקרה של סבלנות, וכן תהיה נתון גדול, ואז עולמך תראה בחייה, וכל האויבים והשונאים שלך יתהפכו לאוהבים. וכמאמרם ז"ל (בראשית רבה, פרשה נד) על הפסוק (משלי טז, ז): "ברצות הני"ה דרכי איש, גם אויביו ישלם אתו" – זו אשתו; ולכן, היה פקח, אהובי, בני! ותציית אותי. ואף שאני יודע, שמרים חייך כלענה, אבל יהיה לך מר בהרבה כשתסתובב לבד בלי אשה. וכמאמרם ז"ל (יבמות סב:): "כל יהודי שאין לו אשה, שרוי בלא שמחה, בלא טובה, בלא חומה, בלא תורה, בלא שלום; ולכן ראה מה לפניך? מה לך הצרות הללו, שאתה גורם לעצמך כמו ידיך. אני יודע שאתה צודק, אבל בזה העולם לא מגיעים עם הצדק לשום מקום, רק אל השאול תחתית ומתחתיו. על-כן היה פקח ולא צודק, היה חכם ולא צודק! ועקר הפקחות והחכמה הוא לידיע איך להראות פנים שוחקות לאשתו, לחמיו וחמותו, ולכל בני המשפחה, אף שבתוך לבך אינך יכול לסבל גדל העול שעשו לך, אבל אם תעשה מה שאני מבקש ממך – להיות נתון, אז לא יאכרז זמן רב, ויתהפכו אליך, ויתחילו לאהב אותך, אף שלא נכנסו דברים אלו בלבך, מרב מרירות שיש בך, עם כל זאת עליך להיות

חזק בזה. ועקר החזיק מקבלים על-ידי תקף האמונה, שאדם צריך להיות חזק בהקדוש-ברוך-הוא, לידע ולהודיע ולהנדע, שאין שום מציאות בלעדיו ותברך כלל, והכל לכל אלקות גמור הוא, ולהתבטל לפניו; כי עקר הבטול—להיות בטל ומבטל לאין סוף ברוך הוא, עד שלא יראה לנגד עיניו שום בריה רק את הקדוש-ברוך-הוא. כי באמת הכל דמיון אחד גדול, שאדם חושב שיש איזו בריאה בלעדי הבורא ותברך שמו, וזה מה שהורס אותו לגמרי, ומכניסו בעצבים, ומביאו לידי כל מיני עברות וחטאים רעים ומרים, עד שבא אל כל הצרות שבעולם. ובפרוש גלה לנו רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק א', סימן רנ): כשאדם יודע שהכל בהשגחה ממנו ותברך, אז יכול לסבל אפלו את היסורים הקשים ביותר, אשר עוברים עליו בגופו, שכואב לו איזה אבר, ויסורים אלו הם יסורי תפת, כי נפרדת הנפש מהגוף, וכאבו עז לבלתי נשא, עם כל זאת בנקל לו לקבלם, כשיודע שהכל זה בהשגחה.

ולכן, אהובי, בני! ראה להיות פקח וחקם. כי באמת צריך בזה העולם רק קצת פקחות וחקמה, ואז תוכל לעבר את זה העולם בשלום. כי הרי "ימי שנותינו בהם שבעים שנה" (תהלים צ, י) ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ו, חלק ב', סימן סא), שהשבעים שנה הם פרבע שעה; ערוך לעצמך חשבון, כמה עבר כבר מהרבע שעה, וכמה נותר לך עוד?! כמה דקות נשארו?! ובשביל זה כדאי לך לריב עם אשתך ולהיות צודק, ותריבו השכם והערב, עד שתגיעו לידי הפאות, ויהיו לכם בושות מהשכנים ומהקרובים, והיא תברח לך, ותרוץ ותרדף אחריה שתשוב?! הרגל עצמך לדבר אל הקדוש-ברוך-הוא, ואז תהיה המאשר ביותר! כי אין חיים מאשרים יותר מזה שאדם בורח אליו ותברך, ומשיח ומספר לפניו כל אשר עם

לָבוּ. וּלְכֵן אִם רְצוֹנְךָ לְזִכּוֹת לְ"נִשְׂוֵאִים מֵאֲשֵׁרִים", תִּצְיֵת אוֹתִי, וּתְדַבֵּר בֵּינְךָ לְבֵינִי קוֹנֵךְ, וְאִף שְׂזָה יָבוֹא לְךָ קֶשֶׁה, כִּי לְזִכּוֹת לְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, צְרִיךְ לִהְיוֹת חֲדוּר אֲמוּנָה חֲזָקָה, כַּמּוֹבָא בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל (לְקוּטֵי-מוֹהֲר"ו, חֶלֶק א', סִימָן סב): מִי שֵׁיִשׁ לוֹ אֲמוּנָה בְּרוּרָה וּמְזַכֶּכֶת, הוּא יְדַבֵּר תְּמִיד אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, אֲבָל מִי שֶׁנֶּעְדְּרַת מִמֶּנּוּ הָאֲמוּנָה, לֹא יְדַבֵּר כָּלֵל אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, כִּי תִפְלֶה וְאֲמוּנָה תִלְוִיֹת זֹ בְּזוּ; כִּי אִם אָדָם הֵיזָה יוֹדֵעַ שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נִמְצָא פֹה אִתּוֹ וְאֶצְלוֹ, וְשׁוֹקֵד עַל שְׁפָתָיו, תְּמִיד הֵיזָה מְדַבֵּר אֵלָיו, וּמְחַמֵּת שְׁנִפְגָּמָה אֶצְלוֹ הָאֲמוּנָה, עַל-כֵּן אֵינוֹ מְדַבֵּר אֶל הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וּמְמִילָא מִחוּ וְדַעְתּוֹ מְבִלְבְּלִים, וְרַב עִם אִשְׁתּוֹ וּמְבִלְהָ יָמָיו בְּמִרְרוֹת דְּמִרְרוֹת, וְחִי בְּמַחְלָקַת וּקְטָטוֹת לְרַב. וּלְכֵן רָאָה מֶה לְפָנֶיךָ! וְהֵיזָה חֶכֶם, וְתִרְבֵּה בְּלִמּוּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, כִּי אֵין טוֹב אֲלֵא תוֹרָה, אֲשֶׁר מְמַשְׁכֶּת עַל הָאָדָם דַּעַת וְשִׁכְל וְחֻכְמָה, כִּי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה הִיא חֻכְמָתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְאָמְרוּ חֻכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סִנְהֶדְרִין צט): כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, מְשִׁים שְׁלוֹם בְּכַמְלֵיהָ שֶׁל מַעְלָה וּפְמִלְיָה שֶׁל מַטָּה; וְכֵן כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, מִקְרַב אֶת הַגְּאֻלָּה. עַל-כֵּן רָאָה מֶה לְפָנֶיךָ! אִם תִּצְיֵת אוֹתִי וְתִבְרַח תְּמִיד אֶל הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, אֲזִי אִף פַּעַם לֹא תִגְיַע לִיִּדֵי רִיב וּמְדוּן, וְתִהְיֶה הִכִּי מֵאֲשֶׁר בְּחַיִּים; כִּי מִי שֶׁמְרַגֵּל עֲצָמוֹ לְלַמֵּד בְּכָל יוֹם תּוֹרָה, אֵינָנו יְכוּלִים לַחְיוֹת בְּלַעֲדֶיהָ, וּכְמֵאֲמָרָם ז"ל (בְּרַאשִׁית רַבָּה, פְּרָשָׁה צז, סִימָן ה'): מֶה דְּגִים הִלְלוּ גְדָלִים בְּמַיִם, כִּיֹּן שִׁוְרָדְתַּת טָפָה אַחַת מִלְּמַעְלָה, מְקַבְּלִים אוֹתָהּ בְּצַמָּאוֹן כְּמִי שֶׁלֹּא טָעַמוּ טַעַם מַיִם מִימֵיהֶם, כִּךָּ יִשְׂרָאֵל גְּדָלִים בְּמַיִם – בַּתּוֹרָה, כִּיֹּן שֶׁשׁוּמְעִים דְּבַר חֲדָשׁ מִן הַתּוֹרָה, מְקַבְּלִין אוֹתוֹ בְּצַמָּאוֹן כְּמִי שֶׁלֹּא שָׁמְעוּ דְבַר תּוֹרָה מִימֵיהֶן; לְכֵן, אֶהוּבִי בְּנִי! אִם תִּרְגִּיל עֲצָמְךָ לְלַמֵּד כָּל-כֶּךָ הִרְבֵּה תּוֹרָה וּבִתְשׁוּקָה עֲצוּמָה, אֲזִי לֹא

תגיע אף פעם לידי ריב עם אשתך, ומכל שכן עם משפחתה, עם הוריה ואחיה ואחיותיה. כי אתה כבר תהיה עסוק מאד, כי הנך לומד תורה, ואף שהם עושים דברים שמוציאים אותך מכליך מרב צער, אהובי, בני! היה חכם ופקח. אם רצונך להגיע ל"נשואים מאשרים", תהיה ותרו וסבלו, ברח לך אל התורה הקדושה, אשר אין טוב אלא תורה. ונא ונא ראה לצית אותי, ולא תתחרט – לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ג.

אהובי, בני! עליך לזכר, שהחיים אינם קלים כלל ועקר. על כל אחד עוברים צרות ויסורים מרורים מאד, עד שנדמה לו כאלו זה סוף העולם, ובפרט אדם שמתחתן עם אשה שבאה מהורים קשים, הורים מפרעים, זה הורס את הבעל לגמרי. כי הבת מקבלת את הרע מההורים שלה, וקשה מאד להתמודד עם זה, עם כל זאת עליך לדעת, שרבונו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ו, חלק א', סימן רסה), שלמעלה בשמים אתה ואשתך הייתם נשמה אחת, כיון שירדתם לזה העולם נשמתך ירדה דרך זוג הורים אחד, ונשמתה ירדה דרך זוג הורים אחרים. ואחר-כך כשמוציאים זה את זה, אזי מתאחדים חזרה יחד. ועליך להבין, כי התחתנות עם אשתך שהיא חלק מנשמתך, אבל לא התחתנות עם הוריה, וכן היא לא התחתנה עם הוריה. ולכן אם רצונך אתה ואשתך לחיות "נשואים מאשרים", אל תערבו בחיי נשואיכם את ההורים, יהיה מה שיהיה ויהיה איך שיהיה, אף פעם אל תדבר על הורי אשתך, ואשתך אף פעם לא תדבר על הוריה, ואז תזכו ל"נשואים מאשרים". ואף שלאשתך יש טענות צודקות נגד הוריה, ובפרט נגד אמה, אשר חכמינו

הקדושים אמרו (יבמות קיז): כלה נחמותה אינן משתוות בשום פנים ואופן, תמיד יהיו טענות לאמך על אשתך, וזה טבע הבריאה, כי היא חושבת שאשתך גזלה את בנה, אבל אם תהיה פקחית, אף פעם לא תדבר עליה. וכמו-כן אתה הֵיָה פקח, ואל תדבר על חמיה וכו', הֵיָה חכם, ותראה פנים כאלו אתה אוהבו, ועל-ידי-זה תחסך הרבה צער ועגמת נפש. ואל תחשב, אהובי, בני, שזה דבר קל, ובפרט שחמיה עשה לך עול רב, גזל כל כסף, והלך עמך בערמה, בזה והשפילך ברבים, עם-כל-זאת אם רצונך להשאיר עם אשתך, ולזכות ל"נשואים מאשרים", תשמע בקולי ותצית לי; אבל אם תרצה להיות חכם בעיניך, לבסוף הכל יתפרק. לכן ראה מה לפניך, אני יודע שקשה לך מאד לקבל דברי, כי מרב צער ויסורים שיש לך, אתה חש שהנך רוצה לסלק את חמיה לגמרי, וכן אשתך מרב עצבים שיש לה על חמותה, היא מוכנה לבלעה חיים וכו', עם כל זאת אם רצונכם לחיות "חיים מאשרים", עליכם לשכח מההורים, ולא לערבתם בחיי נשואיכם, ואז תחיו חיים ערבים ונעימים. ואני יודע שיהיה קשה לך מאד לקבל דבר זה, כי יש טבע באדם, שצריך לנצח, ואמר רבנו ז"ל (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן עה), אשר כל זה באמת הדמים שלא עבדו בהם את הקדוש-ברוך-הוא; כי כשאדם חוטא, בר מינו, על-ידי-זה מערב את דמיו, והם בוערים בו, ורוצה לראות נקמה וכו', אבל אם מרגיל עצמו ומדבר הרבה להקדוש-ברוך-הוא, וצועק וזועק ימים ושבעות, חדשים ושנים אליו יתברך, וכן לומד תורה בהתמדה גדולה, על-ידי-זה מוצף דמיו, עד שזוכה לישוב הדעת אמתית ומותר, וחי חיים מאשרים, והוא תמיד באהבה עם אשתו ועם כל המשפחה, ומוחל על עלבונו, ואין עוד מאשר יותר ממנו.

ולכן ראה, אהובי, בני, מה לפניך! זו הבחירה – אם תקבל את דברי, הרי יהיו לך "נשואים מאשרים", ואם תהיה חכם בעיניך, ולא תרצה לקבל את דברי, אלא תמיד תחזר עם הטענה הישנה שלך: "אבל הם אנשים רעים, הם רמו אותי, התנפלו אלי, גרמו לי עול, בזו וחרפו אותי", וכדומה כל אשר עשו לך בחיים, אתה נזכר, ואיך יכול למחל להם. ההכרח לי לומר לך, שלא תזכה ל"נשואים מאשרים", לדאבוני הרב. לכן אבקש ואתחנן לפניך, היה פקח וחקם, ואף שאתה עכשו ממרמר כל-כך מרב צרות ויסורים שעוברים עליך, עד שנספם בדעתך להתגרש ולהיות חיי גיהנום, כל זה אתה מדבר מרב עצבים, כי אם תרגע ותתחרט על אשר נתגרשת. ובפרט כשיש לך ילדים, ולא תוכל לראותם, איזה צער ועגמת נפש יהיה לך, ואל יסיתו אותך חבריך, כי יש דין וכו', ובודאי יחייבו אותה להראות לך את הילדים, ותוכל לבקרם, אל תאמר זאת, אהובי, בני! כי לצערנו הרב, היום כלם משחתים, וילכו לטובת אשתך ולא לטובתך. אין היום צדק וישר, ואל יפתוך אנשים, כאלו יש דין, וילכו לטובתך, הכל שקר וכזב, הכל משחד, רחמנא לצלון, ואף אחד לא יבוא לעזרך, אפלו החברים הטובים ביותר שלך – יקברו אותך. ולכן יותר טוב להיות נבון ופקח בהתחלה, ולהיות חכם הרואה את הנולד (תמיד לב), מאשר להתדין אחר-כך בבתי דין, אשר אומרים חכמינו הקדושים (שפת קלב): תניא רבי יוסי בן אלישע אומר, אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, צא ובדק בדיני ישראל, שכל פרענות שבא לעולם, לא באה אלא בשביל דיני ישראל. ולכן למה לך להתדין בבתי דינים, שהם יסחבוך בלך ושוב, ויתנהגו עמך ברשעות הכי גדולה, היה חכם ופקח ואל תגיע לזה, תקנה לעצמך מדת הסבלנות, ותהיה ותרון, ואז תצליח בחיי

הַנְּשׂוּאִין, וְתִזְכָּה בְּיַחַד עִם אִשְׁתְּךָ לְהַגִּיעַ לְ"נְשׂוּאִים מְאֻשְׂרִים".
וְאֵנִי יוֹדֵעַ שְׂכַל מַה שֶּׁדַּבַּרְתִּי עִמָּךְ עַתָּה, קִשָּׂה לְךָ לְקַיֵּם מְאֹד מְאֹד,
כִּי הַטֵּבֵעַ שֶׁלְּךָ לְהִיּוֹת עֶצְבָּנִי וְכַעֲסוֹן וְצוּדִקָּה, וְלִהְתַּפָּרֵעַ, עִם כָּל זֹאת
חָמַל עַל נַפְשְׁךָ, וּבִרְחַח לְךָ אֱלֹהֵי יִתְבָּרַךְ, וְתִצְעַק אֵלָיו בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת,
שֶׁתִּזְכָּה לְזִכּוֹךְ וּלְטַהֲרַת הַמַּחִין, וְאִז תִּהְיֶה הַכִּי מְאֻשֵּׁר בְּחַיֶּיךָ,
וְעוֹלָמְךָ תִּרְאֶה בְּחַיֶּיךָ. אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁמְכַנִּיס דְּבוּרִים אֵלָיו בְּתוֹךְ לְבוֹ,
וְאִז טוֹב לוֹ כָּל הַיָּמִים בְּזֶה וּבִבְּאֵל לְנִצַּח נְצָחִים.

תָּם וְנִשְׁלָם, שְׂבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!

סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם

זה שמו נאה לו

תקון הפל'י

תקון נורא ונפלא מאד מאד לכלליית
החטאים והוא פגם הברית, רחמנא ליצלן

ומסגל מאד גם לפרנסה ולהצלחה בכל
הענינים בגשמיות וברוחניות
אשרי מי שיאמרם בכל יום

יסדו, תקנו, גלו וצנה לפרסמו לכל ישראל.
רבנו הקדוש והנורא אור הגנוז והצפון
בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו
רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיר הקדש יבנאל תובב"א

טוב לומר זאת לפני אמירת העשרה מזמורים:

הריני מקשר עצמי באמירת העשרה מזמורים אלו לכל
הצדיקים האמתיים שבדורנו, ולכל הצדיקים האמתיים
שוכני עפר, קדושים אשר בארץ המה, ובפרט לרבנו
הקדוש צדיק יסוד עולם נחל נובע מקור חכמה, רבנו נחמן
בן פיגא, זכותו יגן עלינו, שגלה תקון זה.

לכו נרננה ליי גריעה לצור ישענו: נקדמה פניו בתודה
בזמרות גריע לו: כי אל גדול יי ומלך גדול על כל אלהים:

קודם שיתחיל תהלים יאמר זה:

הריני מזמן את פי להודות ולהלל ולשבח את בוראי. לשם
יחוד קודשא בריך הוא ושכינתה ברחילו ורחימו על ידי
ההוא טמיר ונעלם בשם כל ישראל:

טז א מכתם לדוד שמרני אל כי חסיתי בך: ב אמרת ליי
אדני אתה טובתי בל עליך: ג לקדושים אשר בארץ המה
ואדירי כל חפצי בם: ד ירבו עצבותם אחר מקורו בל
אסיד נספיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתי:
ה יי מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי: ו חבלים נפלו
לי בנעמים אף נחלת שפחה עלי: ז אברך את יי אשר

יַעֲצָנִי אֵף לִילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי: ח שְׁוִיתִי יי לְנִגְדֵי תַמִּיד
 כִּי מִימִינִי בַל אֲמוּט: ט לָכֵן שָׂמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי אֵף בְּשָׂרִי
 יִשְׁכַּן לְבֶטֶח: י כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשֹׂאֵל לֹא תִתֵּן חֲסִידְךָ
 לְרֵאוֹת שְׂחַת: יא תוֹדִיעֵנִי אֶרְח חַיִּים שִׁבַע שְׂמַחוֹת אֶת
 פְּנֶיךָ נְעֻמוֹת בִּימוֹנְךָ נֶצַח:

לב א לְדוֹד מְשֻׁכֵּל אֲשָׁרִי נְשׁוּי פִשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה: ב אֲשָׁרִי
 אָדָם לֹא יִחְשֹׁב יי לֹא עוֹן וְאִין בְּרוּחוֹ רְמִיָה: ג כִּי הִחְרַשְׁתִּי
 בְּלוֹ עֲצָמַי בְּשֹׂאֲגָתִי כָּל הַיּוֹם: ד כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי
 יָדְךָ נְהַפְּךָ לְשָׂדֵי בְחִרְבְּנֵי קִיץ סְלָה: ה חֲטָאתִי אֹדִיעֶךָ
 וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי אֲמַרְתִּי אֹדְהָ עָלַי פִּשְׁעֵי לִי וְאַתָּה נְשִׂאתָ
 עוֹן חֲטָאתִי סְלָה: ו עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֱלֹהֶיךָ לְעַת
 מִצֵּא רַק לְשִׁטְף מִים רַבִּים אֱלֹו לֹא יִגִּיעוּ: ז אֶתָּה סִתְר
 לִי מִצָּר תִּצְרַנִּי רְנִי פִלְט תִּסּוּבְּנֵי סְלָה: ח אֲשַׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ
 בְּדֶרֶךְ זֹו תִלְךָ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינַי: ט אֵל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרֶד
 אִין הִבִּין בְּמִתְג וְרָסוּן עֲדִיו לְבָלוּם בַּל קָרַב אֱלֹהֶיךָ: י רַבִּים
 מְכֹאֹוְבִים לְרָשָׁע וְהַבּוֹטֵחַ בִּי חֶסֶד יִסּוּבְּנֵנו: יא שְׂמַחוּ בִּי
 וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהִרְגִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לִב:

א. אחר אתה סתר לי - צריך להפסיק מעט (עיין בלקו"מ ח"א סי' ריג).

מא א למנצח מזמור לדוד: ב אשרי משפיל אל דל ביום רעה ימלטהו יי: ג יי ישמרהו ויחיהו ואשר בארץ ואל תתנהו בנפש איביו: ד יי יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו: ה אני אמרתי יי חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך: ו איבי יאמרו רע לי מתי ימות ואבד שמו: ז ואם בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ און לו יצא לחוץ ידבר: ח יחד עלי יתלחשו כל שנאי עלי יחשבו רעה לי: ט דבר בליעל יצוק בו ואשר שכב לא יוסיף לקום: י גם איש שלומי אשר בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי עקב: יא ואתה יי חנני והקימני ואשלמה להם: יב בזאת ידעת כי חפצת בי כי לא ירע איבי עלי: יג ואני בתמי תמכת בי ותציבני לפניך לעולם: יד ברוך יי אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן:

מב א למנצח משפיל לבני קרח: ב פאיל תערג על אפיקי מים כן נפשי תערג אליך אלהים: ג צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים: ד היתה לי דמעת לחרם יומם ולילה באמר אלי כל היום איזה אלהיך: ה אלהי אזורי ואשפכה עלי נפשי כי אעבר בסף אדדם עד בית אלהים בקול רנה ותודה המון חוגג: ו מה תשתוחחי

נפשי ותהמי עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו ישועות
 פניו: ז אלוהי עלי נפשי תשתוחח על כן אזכרה מארץ
 ירדן וחרמונים מהר מצער: ח תהום אל תהום קורא
 לקול צנוניך כל משפריד וגליך עלי עברו: ט יומם יצוה
 יי חסדו ובלילה שירו עמי תפלה לאל חיי: י אומרה
 לאל סלעי למה שכחתני למה קדר אלה בלחץ אויב: יא
 ברצח בעצמותי חרפוני צוררי באמרם אלי כל היום איה
 אלהיך: יב מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי
 לאלהים כי עוד אודנו ישועת פני ואלהי:

נט א למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו
 את הבית להמיתו: ב הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי
 תשגבני: ג הצילני מפעלי און ומאנשי דמים הושיעני: ד
 כי הנה ארבו לנפשי יגורו עלי עזים לא פשעי ולא חטאתי
 יי: ה בלי עון ירוצון ויכוננו עורה לקראתי וראה: ו ואתה
 יי אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד כל הגוים
 אל תחזן כל בגדי און סלה: ז ישובו לערב יהמו ככלב
 ויסובבו עיר: ח הנה יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם
 כי מי שמוע: ט ואתה יי תשחק למו תלעג לכל גוים: י עזו
 אליך אשמרה כי אלהים משגבי: יא אלהי חסדי יקדמני

אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשַׁרְרֵי: יב אֵל פִּתְהַרְגָם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עַמִּי
הַנִּיעַמּוֹ בְּחִילָךְ וְהוֹרִידֵמוֹ מִגִּגְנֵנו אֲדוֹנֵי: יג חֲטָאת פִּימוֹ דְּבַר
שְׁפָתַימוֹ וַיִּלְכְּדוּ בְּגֹאוֹנָם וּמֵאֲלֹהִים וּמִפִּחַשׁ יִסְפְּרוּ: יד כִּלְה
בַּחֲמָה כִּלְה וַאֲיַנְמוֹ וַיִּדְעוּ כִּי אֱלֹהִים מִשָּׁל בְּיַעֲקֹב לְאַפְסֵי
הָאָרֶץ סָלָה: טו וַיִּשׁוּבוּ לְעָרְב יִהְמוּ כִּכְלָב וַיִּסּוּבְבוּ עִיר: טז
הַמָּה יִנִּיעוֹן לְאַכֹּל אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ וַיִּלְנִינוּ: יז וַאֲנִי אֲשִׁיר עֲדָה
וְאֲרִגֵּן לְבַקֵּר חֲסֵדָךְ כִּי הֵייתָ מִשְׁגָּב לִי וּמְנוּס בְּיוֹם צָר לִי: יח
עֲזֵי אֱלֹהֵי אֲזַמְרָה כִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי אֱלֹהֵי חֲסָדֵי:

עז א לְמִנְצַחַח עַל יְדוּתוֹן לְאַסְף מִזְמוֹר: ב קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים
וְאַצְעָקָה קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי: ג בְּיוֹם צָרַתִּי אֲדַנִּי
דְרָשְׁתִּי יְדֵי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג מֵאַנָּה הַנְּחָם נַפְשִׁי: ד
אֲזַכָּרָה אֱלֹהִים וְאַהֲמִיָּה אֲשִׁיחָה וְתַתְּעִטֵּף רוּחִי סָלָה: ה
אֲחִזֶּתֶ שְׁמֵרוֹת עֵינַי נִפְעָמַתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: ו חֲשַׁבְתִּי יָמַיִם
מִקֶּדֶם שְׁנוֹת עוֹלָמַיִם: ז אֲזַכָּרָה נִגְיַנְתִּי בְּלִילָה עִם לִבִּי
אֲשִׁיחָה וַיִּחַפֵּשׂ רוּחִי: ח הִלְעוֹלָמַיִם יִזְנַח אֲדַנִּי וְלֹא יִסִּיף
לְרִצּוֹת עוֹד: ט הָאֶפֶס לְנֹצַח חֲסֵדוֹ גָּמַר אֲמַר לְדָר וְדָר: י
הַשְּׁכַח חֲנוּת אֵל אִם קִפְץ בְּאֶף רַחֲמָיו סָלָה: יא וְאֲמַר
חֲלוֹתִי הִיא שְׁנוֹת יָמַיִן עֲלִיוֹן: יב אֲזַכָּר מֵעֲלָלִי יְהִי כִּי אֲזַכָּרָה

ב. באמורד אל אלהים תכוון המילוי כזה: אל"ף למ"ד אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם

מקדם פלאה: יג והגיתי בכל פעלה ובעלילותיה אשיחה:
 יד אלהים בקדש דרכה מי אל גדול כאלהים: טו אתה האל
 עשה פלא הודעת בעמים ענה: טז גאלת בזרוע עמה בני
 יעקב ויוסף סלה: יז ראוי מים אלהים ראוי מים יחילו
 אף ירגזו תהמות: יח זרמו מים עבות קול נתנו שחקים
 אף חצציה יתהלכו: יט קול רעמה בגלגל האירו ברכים
 תבל רגזה ותרעש הארץ: כ בים דרכה ושבילה במים
 רבים ועקבותיה לא נדעו: כא נחית כצאן עמה ביד משה
 ואהרן:

צ א תפלה למשה איש האלהים אדני מעון אתה היית
 לנו בדר ודר: ב בטרים הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל
 ומעולם עד עולם אתה אל: ג תשב אנוש עד דכא ותאמר
 שובו בני אדם: ד כי אלה שנים בעיניך כיום אתמול כי
 יעבר ואשמורה בלילה: ה זרמתם שנה יהיו בבקר כחציר
 יחלה: ו בבקר יציץ וחלה לערב ימולל ויבש: ז כי כלינו
 באפה ובחמתה נבהלנו: ח שפה עונתינו לנגדה עלמנו
 למאור פניה: ט כי כל ימינו פנו בעברתה כלינו שנינו
 כמו הנה: י ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת
 שמונים שנה ורהבם עמל ואון כי גז חיש ונעפה: יא מי

יודע עז אפך וכיראתך עבדתך: יב למנות ימינו כן הודע
 ונבא לבב חכמה: יג שובה יי עד מתי והנחם על עבדיך: יד
 שבענו בבקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו: טו שמוחנו
 כימות עניתנו שנות ראינו רעה: טז וראה אל עבדיך פעלך
 והדרך על פניהם: יז ויהי נעם אדוני אלהינו עלינו ומעשה
 ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

קה א הודו לני קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו:
 ב שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו: ג התהללו בשם
 קדשו ישמח לב מבקשי יי: ד דרשו יי ועזו בקשו פניו
 תמיד: ה זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיו:
 ו זרע אברהם עבדו בני יעקב בחיריו: ז הוא יי אלהינו בכל
 הארץ משפטיו: ח זכר לעולם בריתו דבר צנה לאלף דור:
 ט אשר פרת את אברהם ושבועתו לישחק: י ויעמידה
 ליעקב לחק לישראל ברית עולם: יא לאמר לה אתן את
 ארץ פנעו חבל נחלתכם: יב בהיותם מתי מספר כמעט
 וגרים בה: יג ויתהלכו מגוי אל גוי מממלכה אל עם אחר:
 יד לא הניח אדם לעשקם ויזכח עליהם מלכים: טו אל תגעו
 במשיחי ולנביאי אל תרעו: טז ויקרא רעב על הארץ כל
 מטה לחם שבר: יז שלח לפניהם איש לעבד נמפר יוסף:

יח ענו בכבל רגלו ברזל באה נפשו: יט עד עת בא דברו אמרת
 יי צרפתהו: כ שלח מלך ויתירהו משל עמים ויפתחהו: כא
 שמו אדון לביתו ומשל בכל קנינו: כב לאסר שריו בנפשו
 וזקניו יחם: כג ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם:
 כד ויפר את עמו מאד ויעצמהו מצריו: כה הפך לבם לשנא
 עמו להתנפל בעבדיו: כו שלח משה עבדו אהרן אשר בחר
 בו: כז שמו בם דברי אתותיו ומפתים בארץ חם: כח שלח
 חשד ויחשד: ולא מרו את דברו: כט הפך את מימיהם לדם
 וימת את דגתם: ל שרץ ארצם צפרדעים בחדרי מלכיהם:
 לא אמר ויבא ערב פנים בכל גבולם: לב נתן גשמיהם ברד
 אש להבות בארצם: לג וינד גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם:
 לד אמר ויבא ארבה וילק ואין מספר: לה ויאכל כל עשב
 בארצם ויאכל פרי אדמתם: לו וינד כל בכור בארצם ראשית
 לכל אונם: לז ויציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל: לח
 שמח מצרים בצאתם כי נפל פחדם עליהם: לט פרש ענן
 למסד ואש להאיר לילה: מ שאל ויבא שולו ולחם שמים
 ישיביעם: מא פתח צור ויזובו מים הלכו בציות נהר: מב כי
 זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו: מג ויציא עמו בששון
 ברנה את בחיריו: מד ויתן להם ארצות גוים ועמל לאמים
 יירשו: מה בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצרו הללויה:

קלז א על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את
 ציון: ב על ערבים בתוכה תלינו פנרותינו: ג כי שם שאלונו
 שזבינו דברי שיר ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון:
 ד איך נשיר את שיר יי על אדמת נכר: ה אם אשפחה
 ירושלים תשפח ימיני: ו תדבק לשוני לחכי אם לא
 אזכרי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי:
 ז זכר יי לבני אדום את יום ירושלים האמרים ערו ערו
 עד היסוד בה: ח בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את
 גמולך שגמלת לנו: ט אשרי שיאחו ונפיץ את עלליך אל
 הסלע:

קנ א הללו יה הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו: ב
 הללוהו בגבורתיו הללוהו קרב גדלו: ג הללוהו בתקע
 שופר הללוהו בנגבל וכנור: ד הללוהו בתוף ומחול הללוהו
 במננים ועוגב: ה הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי
 תרועה: ו כל הנשמה תהלל יה הללויה:

אחר שסיים תהלים יאמר זה:

מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יי שבות עמו יגל יעקב
 ישמח ישראל: ותשועת צדיקים מיי מעוזם בעת צרה:
 ויעזרם יי ויפלטם מפלטים מרשעים ויושיעם כי חסו בו:

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות

לייב בן אברהם הלוי
להצלחה, לזיווג, לפרנסה,
בריאות וכל הישועות.

ולהבדיל לעילוי נשמת
אברהם ברוך בן יוסף הלוי
ת.נ.צ.ב.ה.

קרן הדפסה "היכל הקודש" - תרומה שכולה קודש!
התקשר להקדיש לזכותך או לזכותך יקירך: 04-6656666

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות
אלי בן סלביה והילה בת עינת
שיזכו לשלום בית אמיתי
וכל הישועות

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות
יהודית שירן בת אורלי וערן בן דליה
לשלום בית אמיתי
נחת מהילדים וכל הישועות

קרן הדפסה "היכל הקודש" - תרומה שכולה קודש!
התקשר להקדיש לזכותך או לזכותך יקירך: 04-6656666

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות
ישראל לוואיק בן מרים ובני משפחתו
חנה אסתר בת ג'וג'יאן ציפורה מאירה
יצחק מאיר בן חנה
מרים בת חנה
ולהצלחת מרים בת רחל

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות
אימי מורתי חנה בת מרים
לרפואה שלימה
ולזכות פאני בת חנה לבריאות איתנה
ולבנין עדי עד
ולזכות משה בן נדיה לבריאות איתנה והצלחה
ופרנסה טובה בשפע ובנחת.

קרן הדפסה "היכל הקודש" - תרומה שכולה קודש!
התקשר להקדיש לזכותך או לזכותך יקירך: 04-6656666

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות
אברהם בן פרידה וסוסאן בת פרבין, נמלי בת סוסאן
ואיציק יצחק בן סוסאן.
דוד בן לידיה
לבריאות, ברכה והצלחה חזרה בתשובה שלימה
וכל הישועות.
ולזכותו של לירן בן סוסאן - לזיווג הגון משורש נשמתו,
בריאות, ברכה והצלחה וכל הישועות

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות
עמותת "ישמח צדיק"
מנהליה, עובדיה ותומכיה.
שיזכו להוציא מכוח אל הפועל את רצונו
של כ"ק מוהרא"ש זצוק"ל והמשיך להגדיל
תורה ולהאדירה בכל מפעלי המוסדות

קרן הדפסה "היכל הקודש" - תרומה שכולה קודש!
התקשר להקדיש לזכותך או לזכותך יקירך: 04-6656666

הספר הקדוש הזה נדפס לזכות
גולן בן עינת שרה
שיזכה לתשובה
ולהפיץ את אור רבינו בעולם
ולזכות אבי מורי ארז בן נחמה
ואימי מורתי עינת שרה בת תמר

ולזכות אביטל יובל בת נועה
בריאות ונחת מהילדה
ולזכות אבי מורי איתן בן אסתר
ואימי מורתי נועה בת ג'קלין
ולזכות מיכל שרה בת אביטל יובל

קרן הדפסה "היכל הקודש" - תרומה שכולה קודש!
התקשר להקדיש לזכותך או לזכותך יקירך: 04-6656666

מוסדות קהילת חסידי ברסלב יבנאל שע"י עמותת "ישמח צדיק"

ישיבה לבחורים "תפארת מוהרא"ש"

כולל הוראה "תפארת בנימין"

כולל אברכים "אור המאיר"

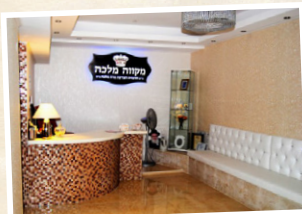
בית התבשיל "אהל אברהם"

מוסדות חינוך לבנות

מוסדות חינוך לבנים

מקוה מלכה המסוגל לפקידות עקרות

הפצת ספרי רבנו ז"ל

מתנדבי מד"א

בית הכנסת הגדול "היכל הקודש"

חלוקת קמחא דפסחא ועזרה לזקקים

בית הוראה "צדק ומשפט"

השתתפו בזכות הגדולה: 04-6656666

לכל שאלה...
יש תשובה!

שאלות ותשובות בחסידות ברסלב

למעלה מ-5500 תשובות מפי
כ"ק מוהרא"ש הצדיק מיבנאל זי"ע

כנסו לאתר "ברסלב סיטי"

breslevcity.co.il
תר | שדה | בית

קדן הדפסה "היכל הקודש" למען זיכוי הרבים!

**תבחרו איזה ספר אתם רוצים לזכות את הרבים
וכבר ההדפסה מתחילה!
אנחנו דואגים להדפסה והפצה
והזכות כולה עומדת לכם!**

כבוד קדושת הצדיק מיבנאל זצוק"ל הבטיח:

"כל מי שצריך איזו ישועה יהיה מה שיהיה וכו' זיווג, או
בנים, או בריאות וכו' וכו', וידפיס ספר אחד או ישתתף
בהדפסת הספר, יראה ישועה בלי שום ספק".

"אשרי מי שעוזר להדפיס את הספרים האלו, ואשרי
ואשרי מי שעוזר להפיצם, כי אין מספיק שכר לשלם עבור
זה, כי הספרים האלו מחיים את כל הנפשות ההוגים בהם".

התקשרו: 04-6656666

מוקד אחד לכל הישועות

04-6656666

זיווג, פרנסה, הצלחה,
זרע בר קיימא, רפואה שלמה,
שלום בית, חיזוק, הדרכה, שמחה...

שאלות ותשובות של הצדיק \ חדשות ועדכונים
אמונה \ שמחה \ התחזקות \ ביטחון \ עצות וישועות
סרקו את הקוד והיכנסו לאתר ברסלב סיטי breslevcity.co.il

זקוק לישועה?
רוצה לשמח עניים ביום החתונה?
זקוק לזיווג, פרנסה, זרע של קיימא,
שלום בית, נחת מהילדים?
**בזכות ההשתתפות
במצווה הגדולה
של בית התבשיל
"אהל אברהם"!**

72x12 ש"ח

פּרנס שבוע

"אין עוד חסד גדול יותר מהאכלת
רעבים ועל ידי זה הקב"ה יעזור
שתראו ניסים וישועות"
מכתב מהצדיק מיבנאל

50x12 ש"ח

פּרנס יום

101x12 ש"ח

פּרנס חודש

התקשרו עכשיו: 04-6656666